

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

โดยที่ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับ เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ นั้น เนื่องจากพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศต้องสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งต่อมายุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒ ส่งผลให้ต้องมีการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ดำเนินการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศตามขั้นตอนของกฎหมายแล้วเสร็จ และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับต่อไป

เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ได้ดำเนินการเสนอร่างแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้วยแล้ว

บัดนี้ คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการปฏิรูปประเทศเสนอ และรัฐสภารับทราบแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงให้ประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ในราชกิจจานุเบกษาเพื่อทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

แผนการปฏิรูปประเทศ

(ฉบับปรับปรุง)

สารบัญ

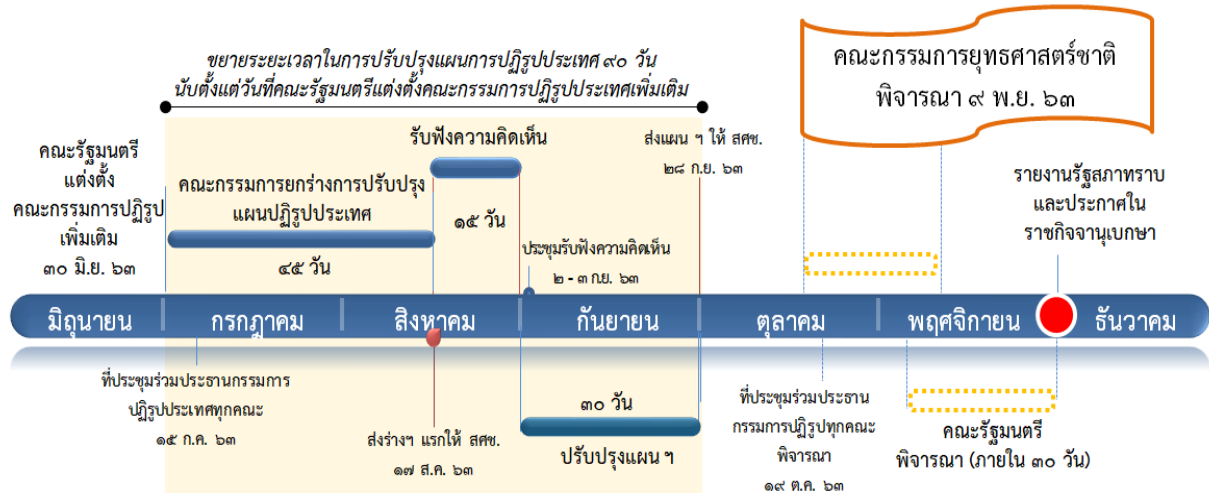
	หน้า
บทนำ	ร
แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)	
๑. ด้านการเมือง	รร
๒. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน	รฏ
๓. ด้านกฎหมาย	ตฏ
๔. ด้านกระบวนการยุติธรรม	ทท
๕. ด้านเศรษฐกิจ	ตฐ
๖. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	รรร
๗. ด้านสาธารณสุข	รฏฐ
๘. ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ	รทท
๙. ด้านสังคม	๑๙๕
๑๐. ด้านพลังงาน	๒๑๕
๑๑. ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ	๒๗๑
๑๒. ด้านการศึกษา	๒๙๓
๑๓. ด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	๓๒๕

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ได้บัญญัติให้มีการปฏิรูปประเทศ ซึ่งต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ๓ ประการ ได้แก่ (๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนา ด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ (๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ และ (๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งได้บัญญัติให้การดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศเป็นไปตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ

วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษาประกาศใช้แผนการปฏิรูปประเทศ จำนวน ๑๑ ด้าน อันประกอบด้วย ด้านการเมือง ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณสุข ด้านสื่อสารมวลชนเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านสังคม ด้านพลังงาน และด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยเป็นแผนการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีระยะเวลาการจัดทำแผนให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วัน นอกจากนี้ ยังมีแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกระบวนการยุติธรรม (ตำรวจ) ซึ่งจัดทำตามมาตรา ๒๕๘ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม ของรัฐธรรมนูญ เพื่อดำเนินการแก้ไขกฎหมายโดยเฉพาะ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. โดยให้มีคณะกรรมการดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ซึ่งร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้วเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๓ ทั้งนี้ อยู่ระหว่างเสนอคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ก่อนเสนอรัฐสภาต่อไป และวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา จัดทำตามมาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษา ของรัฐธรรมนูญ โดยคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาที่มีระยะเวลาจัดทำแผน ๒ ปี ได้รับการประกาศใช้ ทั้งนี้ วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒ ราชกิจจานุเบกษาประกาศใช้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จำนวน ๒๓ ประเด็น ภายหลังจากที่ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑ เพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล และใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ส่งผลให้ต้องมีการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยให้มีขั้นตอนการดำเนินการตามที่บัญญัติในมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่อย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำแผนการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ การวัดผลการดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน โดยมีระยะเวลาในการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศภายใน ๙๐ วัน นับตั้งแต่วันที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศทุกด้าน

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการปรับปรุงองค์ประกอบและแต่งตั้งเพิ่มเติมคณะกรรมการปฏิรูปด้านต่าง ๆ เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ รวม ๑๓ ด้าน โดยมีด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงานและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพิ่มเติม ส่งผลให้ต้องดำเนินการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศทั้ง ๑๓ ด้าน ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๓ ทั้งนี้ ให้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๒ ที่เห็นชอบการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทฯ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และมอบหมายคณะกรรมการปฏิรูปประเทศดำเนินการตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาของกฎหมาย โดยกำหนดประเด็นในการปรับปรุง ๖ ประเด็น ได้แก่ (๑) การกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในระดับแผนให้ชัดเจน สามารถวัดผลการดำเนินการได้ (๒) การปรับตัดกิจกรรมที่เข้าข่ายเป็นภารกิจปกติของหน่วยงานและคัดเลือกเฉพาะกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) (๓) การทบทวนกฎหมายภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ โดยคัดเลือกเฉพาะกฎหมายที่มีความสำคัญ รวมทั้ง จัดลำดับความสำคัญของการเสนอกฎหมาย (๔) การทบทวนข้อเสนอให้จัดตั้งหน่วยงานของรัฐตามแผนการปฏิรูปประเทศ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ (๕) พิจารณาความเห็นของหน่วยงานรับผิดชอบตามแผนการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ ของพระราชบัญญัติฯ และ (๖) ปรับแก้โครงสร้างของแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านให้เป็นรูปแบบเดียวกัน โดยคณะกรรมการปฏิรูปประเทศได้ดำเนินการรับฟังความเห็นเพื่อประกอบการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านที่รับผิดชอบให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนแล้วเมื่อระหว่างวันที่ ๒ - ๓ กันยายน ๒๕๖๓ และดำเนินการจัดทำแผนแล้วเสร็จ รวมทั้งจัดส่งให้สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ เพื่อนำเสนอตามขั้นตอนต่อไป โดยที่ประชุมร่วมประธานกรรมการปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) แล้วเมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๓ วันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ และวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ ตามลำดับ

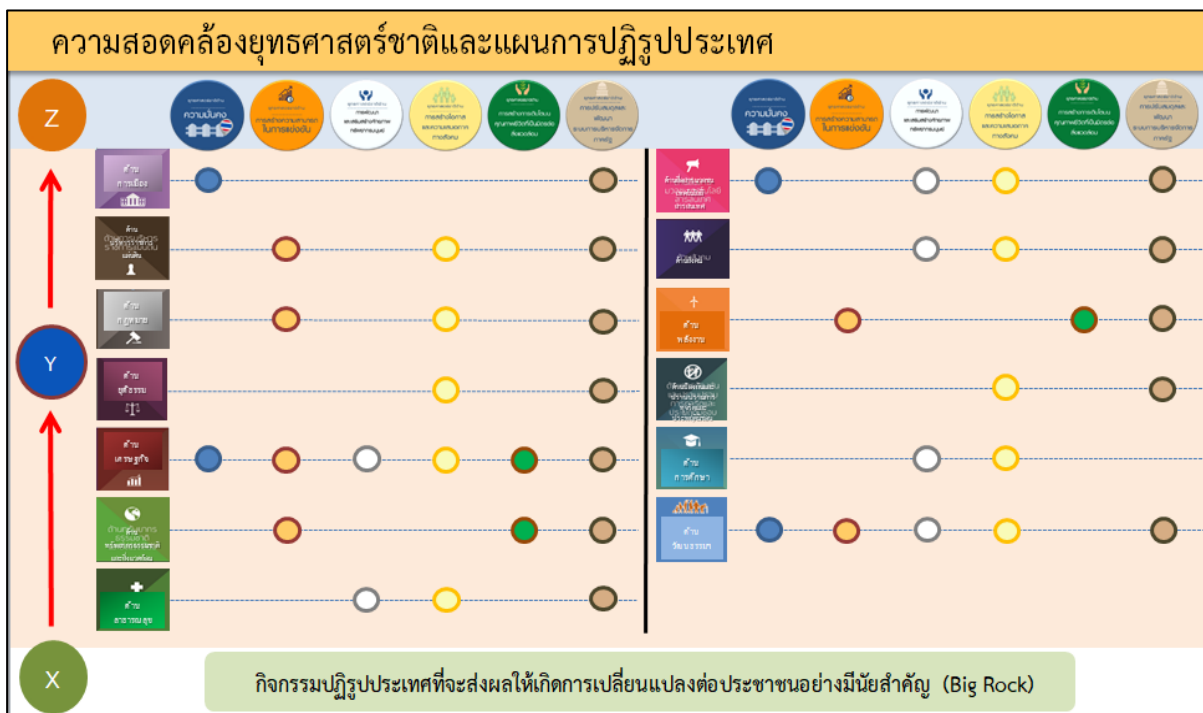

รูปที่ ๑ กรอบระยะเวลาในการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศ

ทั้งนี้ ในการดำเนินการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นควรให้ความสำคัญกับการคัดเลือกเฉพาะกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญเร่งด่วนและดำเนินการร่วมกันหลายหน่วยงาน สามารถดำเนินการและวัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

ในช่วงปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ เพื่อบรรจุในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) เนื่องจากกิจกรรมที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่เป็นการปฏิรูปที่ชัดเจน

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ยังคงเป็นแผนระดับที่ ๒ ตามนัยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยต้องส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งทุกหน่วยงานต้องดำเนินการตามกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) นำไปสู่การปฏิบัติตามหลักความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship: XYZ) เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติของแต่ละช่วงเวลา ๕ ปี โดยแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับปรับปรุงจะดำเนินการคู่ขนานไปกับเล่มแผนการปฏิรูปประเทศฉบับเดิมที่ประกาศใช้เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๖๑ ที่เป็นกิจกรรมในลักษณะภารกิจปกติของหน่วยงาน โดยแผนการปฏิรูปประเทศทั้ง ๑๓ ด้านมีความสอดคล้องยุทธศาสตร์ชาติ รายละเอียดสรุปได้ดังนี้

รูปที่ ๒ ความสอดคล้องยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ

ทั้งนี้ แผนการปฏิรูปประเทศ ทั้ง ๑๓ ด้าน มีรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง มีเป้าประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและกระบวนการนโยบายสาธารณะ การเมืองมีเสถียรภาพและความมั่นคงและเกิดความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ ตลอดจนเพื่อให้พรรคการเมืองและนักการเมืองยึดมั่นในประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก โดยกำหนดกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ จำนวน ๕ กิจกรรม ประกอบด้วย ๑) การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๒) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะทุกระดับ ๓) การสร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ

๔) การส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมือง และ ๕) การปรับปรุงโครงสร้างและเนื้อหาของรัฐธรรมนูญเพื่อการปฏิรูป ทั้งนี้ ในการดำเนินการดังกล่าวจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นำไปสู่การเป็นพลเมืองที่ดีในวิถีประชาธิปไตย มีความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ เกิดนโยบายสาธารณะที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ตลอดจนได้ผู้แทนทางการเมืองที่มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์ สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้มีความสำคัญในการเตรียมความพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติและรองรับผลกระทบของสถานการณ์ชีวิตวิถีใหม่ และทิศทางที่กำหนดไว้ตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยกำหนดกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ จำนวน ๕ กิจกรรม ประกอบด้วย ๑) ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐไปสู่ระบบดิจิทัล ๒) จัดโครงสร้างองค์กร และระบบงานภาครัฐให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว และเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ ๓) ปรับเปลี่ยนการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐสู่ระบบเปิด เพื่อให้ได้มาและรักษาไว้ซึ่งคนเก่ง ดีและมีความสามารถอย่างคล่องตัว ตามหลักคุณธรรม ๔) สร้างความเข้มแข็งในการบริหารราชการในระดับพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน และ ๕) ขจัดอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และการเบิกจ่ายเงินเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว คุ่มค่าโปร่งใส ปราศจากการทุจริต ทั้งนี้ ในการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลให้ภาครัฐมีความโปร่งใส เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชนในความซื่อตรง และมาตรฐานการทำงานที่มีคุณภาพสูงในระดับสากล มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมุ่งเน้นให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมุ่งเน้นการสร้างเอกภาพแห่งพลังในการขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้การจัดทำบริการสาธารณะ การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย มีเป้าหมายสำคัญให้เกิดผลอันพึงประสงค์ในการมีกฎหมายที่ดี และมีเพียงเท่าที่จำเป็นตามหลักการของมาตรา ๒๕๘ ค. ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยกำหนดกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ จำนวน ๕ กิจกรรม ได้แก่ ๑) มีกลไกยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่สร้างภาระหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม ๒) จัดให้มีกลไกทางกฎหมายเพื่อให้มีการพิจารณาปรับเปลี่ยนโทษทางอาญาที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงให้เป็นโทษปรับเป็นพินัย เพื่อลดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ๓) จัดให้มีกลไกกำหนดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล และบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย นำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย ๔) จัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย และ ๕) จัดทำประมวลกฎหมายเพื่อรวบรวมกฎหมายเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกันเพื่อความสะดวกในการใช้งาน ทั้งนี้ ในการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลประโยชน์ในการลดภาระของการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพให้กับประชาชนและภาคธุรกิจโดยรวม รวมทั้ง สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย ตลอดจนประชาชนสามารถเข้าถึงกฎหมายได้โดยสะดวกและเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายได้โดยง่าย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม มีเป้าหมายสำคัญเพื่ออำนวยความสะดวกในแต่ละขั้นตอนให้เป็นไปอย่างโปร่งใสแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สร้างความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาระบบการบริหารงานยุติธรรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เลือกปฏิบัติและเป็นธรรม โดยกำหนดกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ จำนวน ๕ กิจกรรม ประกอบด้วย ๑) การให้ประชาชนสามารถติดตามความคืบหน้า ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม ๒) การรับแจ้งความร้องทุกข์ต่างท้องที่ ๓) การจัดหาทนายความอาสาประจำสถานีตำรวจให้ครบทุกสถานีทั่วประเทศ ๔) ปฏิรูประบบการปล่อยชั่วคราว ๕) การบันทึกภาพและเสียงในการตรวจค้น จับกุม และการสอบปากคำในการสอบสวน ทั้งนี้ ในการดำเนินการดังกล่าวจะทำให้ประชาชนทราบถึงระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมได้ชัดเจน มีมาตรการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลย ทำให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสะดวกรวดเร็ว ลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ มีเป้าหมายเพื่อยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ กระจายความเจริญและความเข้มแข็งของภาคสังคม และปรับบทบาท โครงสร้าง และกลไกสถาบันบริหารจัดการ เศรษฐกิจของประเทศตามหลักแนวคิดการบริหารงานคุณภาพที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อน ประเด็นปฏิรูปเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และลดความเหลื่อมล้ำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ โดยกำหนดกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ จำนวน ๕ กิจกรรม ประกอบด้วย ๑) การสร้างเกษตรมูลค่าสูง ๒) การส่งเสริมและพัฒนากองทุนเพื่อคุณภาพสูง ๓) การเพิ่มโอกาสของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย ๔) การเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุนของไทยในภูมิภาคและ ๕) การพัฒนาศักยภาพคนเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ในการดำเนินการดังกล่าวจะทำให้กำลังคนในระบบมีทักษะสอดคล้องตามความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย และได้รับการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น บุคลากรในภาคเกษตรกรรม ภาคการท่องเที่ยว และผู้ประกอบการรายย่อยมีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศได้ดียิ่งขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ได้รับการดูแล รักษา และฟื้นฟูอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และมีความสมบูรณ์ยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ บรรเทาผลกระทบสิ่งแวดล้อม และลดภัยพิบัติทางธรรมชาติ และมีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทางประชารัฐ โดยกำหนดกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ จำนวน ๔ กิจกรรม ประกอบด้วย ๑) เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย ๒) การบริหารจัดการเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด ๓) การบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน ๔) ปฏิรูประบบการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษ กรณีเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด ทั้งนี้ ในการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความอุดมสมบูรณ์และยั่งยืน มีพื้นที่สีเขียวเพิ่มมากขึ้นทั้งในเขตเมืองและชุมชน มลพิษทางอากาศดีขึ้น และเกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทั้งทรัพยากรทางบก ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ความหลากหลายทางชีวภาพ สิ่งแวดล้อม และระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข มีเป้าประสงค์เพื่อให้ผู้ป่วย ผู้เสี่ยงโรคและผู้สูงอายุได้รับบริการที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และทันสมัย มีความรอบรู้ด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น สามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ พร้อมทั้งผู้สูงอายุสามารถดูแลสุขภาพตนเองและได้รับการบริบาลและรักษาพยาบาลที่มีคุณภาพที่บ้านและในชุมชน โดยกำหนดกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญจำนวน ๕ กิจกรรม ประกอบด้วย ๑) การปฏิรูปการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข รวมถึงโรคระบาดระดับชาติและโรคอุบัติใหม่ เพื่อความมั่นคงแห่งชาติด้านสุขภาพ ๒) การปฏิรูปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการสร้างเสริมสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ การป้องกันและดูแลรักษาโรคไม่ติดต่อสำหรับประชาชนและผู้ป่วย ๓) การปฏิรูประบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุด้านการบริบาลการรักษาพยาบาลที่บ้าน/ชุมชน และการดูแลสุขภาพตนเองในระบบสุขภาพปฐมภูมิเชิงนวัตกรรม ๔) การปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพและกองทุนที่เกี่ยวข้องให้มีความเป็นเอกภาพ บูรณาการ เป็นธรรมทั่วถึง เพียงพอและยั่งยืนด้านการเงินการคลัง และ ๕) การปฏิรูปเขตสุขภาพให้มีระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ คล่องตัว และการร่วมรับผิดชอบด้านสุขภาพระหว่างหน่วยงานและท้องถิ่น ทั้งนี้ ในการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลให้ประชาชนได้รับการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง รัฐบาลมีการบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ มีเป้าประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการสร้างดุลยภาพระหว่างเสรีภาพในการทำหน้าที่ของสื่อบนความรับผิดชอบต่อการใช้กำกับที่มีความชอบธรรม และการใช้พื้นที่ดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีจรรยาบรรณ ดำรงรักษาเสรีภาพของการแสดงออก การรับรู้ของประชาชนด้วยความเชื่อว่าเสรีภาพของการสื่อสารคือเสรีภาพของประชาชนตามแนวทางของประชาธิปไตย และมุ่งเน้นให้สื่อเป็นโรงเรียนของสังคมในการให้ความรู้แก่ประชาชน ปลุกฝังวัฒนธรรมของชาติ และปลูกฝัง ทักษะที่ดี โดยกำหนดกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ จำนวน ๓ กิจกรรม ได้แก่ ๑) การพัฒนาระบบคลังข้อมูลข่าวสารเพื่อการประชาสัมพันธ์เชิงรุกและการจัดการ ๒) การกำกับดูแลสื่อออนไลน์ และ ๓) การยกระดับการรู้เท่าทันสื่อ ทั้งนี้ ในการดำเนินการดังกล่าวจะยกระดับความรู้เท่าทันสื่อในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และประชาชน สามารถแยกแยะเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารจากช่องทางที่หลากหลาย เลือกเสพสื่ออย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นผู้ผลิตสื่อที่มีคุณภาพ สามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่มีประโยชน์สู่สังคม ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและป้องกันการเผยแพร่ข่าวสารที่เป็นเท็จหรือข่าวปลอมที่ส่งผลกระทบต่อนิเวศและทรัพย์สินของประชาชนอย่างเป็นวงกว้าง นอกจากนี้ ยังมี การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการรับข้อร้องเรียนที่เกิดจากการใช้สื่อออนไลน์ ซึ่งประชาชนผู้บริโภคสื่อและผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสื่อจะได้รับการดูแลและคุ้มครองตามสิทธิที่พึงมีในการทำธุรกรรมการสื่อสารทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม มีเป้าประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม การคุ้มครองกลุ่มเปราะบางในสังคม ตลอดจนการสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและแหล่งทุนของประชาชน โดยกำหนดกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ จำนวน ๕ กิจกรรม ประกอบด้วย ๑) การมีระบบการออมเพื่อสร้างหลักประกันรายได้หลังวัยเกษียณที่เพียงพอและครอบคลุมในกลุ่มแรงงานทั้งในและนอกระบบ ๒) ผลักดันให้มีฐานข้อมูลทางสังคมและคลังความรู้ในระดับพื้นที่ เพื่อให้สามารถจัดสวัสดิการและสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ๓) การปฏิรูปการขึ้นทะเบียนคนพิการ เพื่อให้คนพิการได้รับ

สิทธิสวัสดิการและความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง ๔) การสร้างกลไกที่เอื้อให้เกิดชุมชนเมืองจัดการตนเอง และ ๕) การสร้างมูลค่าให้กับที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชน ทั้งนี้ ในการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลให้ประชาชนมีความมั่นคงด้านรายได้เมื่อถึงวัยเกษียณอายุ/หลังพ้นวัยทำงาน คนพิการทุกคนไม่มีข้อจำกัดด้านการเข้าถึงการขึ้นทะเบียนคนพิการ ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ข้อมูลในการกำหนดนโยบายและแก้ไขปัญหาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ชุมชนในเขตเมืองสามารถบริหารจัดการทรัพยากรได้ด้วยตนเอง เกษตรกรและคนยากจนที่ได้รับการจัดสรรที่ดินจากรัฐสามารถนำเอกสารแสดงสิทธิในที่ดินหรือหนังสือ/เอกสารให้ใช้ที่ดินที่ได้รับจากรัฐไปใช้เป็นหลักประกันการเข้าถึงแหล่งทุนสำหรับการประกอบอาชีพ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน มีเป้าหมายประสงค์เพื่อให้กิจการพลังงานมีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมมากขึ้น ภายใต้กลไกตลาดที่เหมาะสม หน่วยงานภาครัฐมีการใช้พลังงานอย่างรับผิดชอบ ประหยัด คุ่มค่า และมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการใช้พลังงานสะอาดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีการเผยแพร่สื่อสารข้อมูลการวิเคราะห์ด้านพลังงาน เพื่อสนับสนุนการวางแผนและเตรียมความพร้อมระบบโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ และสนับสนุนการเติบโตของพลังงานทางเลือก และสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ จำนวน ๕ กิจกรรม ประกอบด้วย ๑) ศูนย์อำนวยการบูรณาการไฟฟ้าที่แท้จริง ๒) การพัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ ๓) การใช้มาตรการบริหารจัดการพลังงานสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ๔) การพัฒนาปิโตรเคมีระยะที่ ๔ เพื่อการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและสร้างฐานทางเศรษฐกิจใหม่ และ ๕) ปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าและธุรกิจก๊าซธรรมชาติเพื่อเพิ่มการแข่งขัน ทั้งนี้ ในการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลให้พลังงานของประเทศมีความมั่นคง ปริมาณเพียงพอ ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงได้ และได้รับการบริการที่มีคุณภาพ ในระดับราคาที่เป็นธรรม

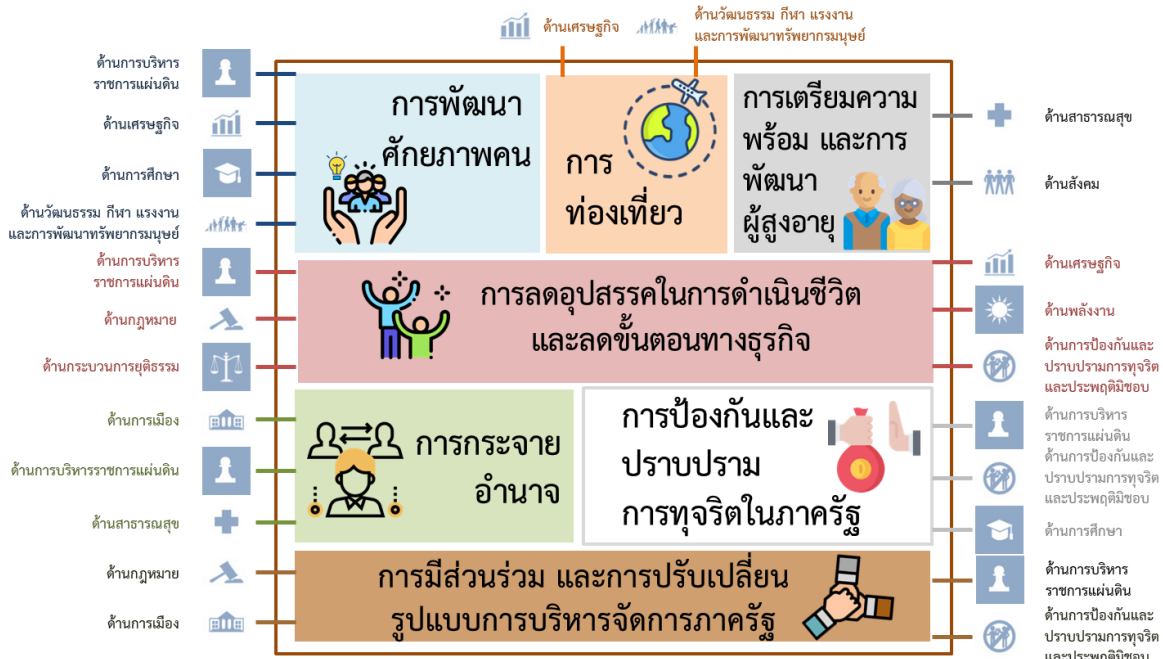
แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีเป้าหมายประสงค์เพื่อแก้ปัญหการทุจริตและประพฤติมิชอบ ให้มีการส่งเสริมสนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบ และให้มีมาตรการควบคุม กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตของบุคลากรใช้ดุลยพินิจโดยสุจริต ภายใต้กรอบธรรมาภิบาลและการกำกับกิจการที่ได้อย่างแท้จริง รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้และสนับสนุนแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนในการต่อต้านการทุจริตเพื่อจัดปัญหาการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ โดยกำหนดกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ จำนวน ๕ กิจกรรม ประกอบด้วย ๑) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต ๒) พัฒนาระบบคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ ๓) พัฒนาระบบการยุติธรรมที่รวดเร็ว โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ ในการดำเนินคดีทุจริตทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ๔) พัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใส ไร้ผลประโยชน์ และ ๕) พัฒนามาตรการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ ทั้งนี้ ในการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลให้ประชาชนได้รับการบริการภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงภัยที่เกิดจากการทุจริต ตลอดจนจัดให้มีกลไกที่มีประสิทธิภาพและกลไกในการส่งเสริมการรวมตัวและมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อสอดส่องและป้องกันการทุจริตเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ชาติต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา มีเป้าหมายประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษาลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และ

ปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และสร้างเสริมธรรมภิบาล ซึ่งการศึกษาที่จะได้รับการปฏิรูปจะครอบคลุมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต มิได้จำกัดเฉพาะการจัดการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับเท่านั้น โดยกำหนดกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ จำนวน ๕ กิจกรรม ประกอบด้วย ๑) การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย ๒) การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ ๓) การสร้างระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ๔) การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ นำไปสู่การจ้างงานและการสร้างงาน และ ๕) การปฏิรูปบทบาทการวิจัยและระบบธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศไทยออกจากกับดักรายได้ปานกลางอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ในการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลให้ประชาชน/ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัย มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบ และมีจิตสาธารณะ เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าประสงค์เพื่อให้ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรม เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรม ประชาชนออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงมีความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อพัฒนาสุขภาพให้แข็งแรง และเป็นฐานในการพัฒนากีฬาชาติ และกำลังคนของประเทศมีทักษะที่เอื้อต่อการสร้างผลิตภาพแรงงานและคุณภาพชีวิตที่ดี โดยกำหนดกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ ๕ กิจกรรม ประกอบด้วย ๑) การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในทุกช่วงวัย ผ่านการปฏิรูปอุตสาหกรรมบันเทิงและการใช้กลไกร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อน ๒) การพัฒนาการเรียนรู้และเศรษฐกิจชุมชนบนฐานวัฒนธรรมแบบบูรณาการ ๓) การส่งเสริมประชาชนเป็นศูนย์กลางในการสร้างวิถีชีวิตทางการกีฬาและการออกกำลังกายอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม และการสร้างโอกาสทางการกีฬาและการพัฒนานักกีฬาอาชีพ ๔) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการกำลังคนของประเทศแบบบูรณาการ และ ๕) การบริหารจัดการศักยภาพบุคลากรของประเทศ ทั้งนี้ ในการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลให้ประชาชนได้รับการพัฒนาในทุกมิติให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา และมีสุขภาวะที่ดี นอกจากนี้ ยังมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการนำทุนทางวัฒนธรรมมาเพิ่มมูลค่า

นอกจากนี้ การดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) มีการดำเนินการร่วมกันหลายหน่วยงาน จึงจำเป็นต้องมีการสื่อสารและหารือร่วมกันอย่างชัดเจน โดยนำประเด็นบูรณาการที่มีการดำเนินการร่วมกันระหว่างแผนการปฏิรูปประเทศทั้ง ๑๓ ด้าน มาหาแนวทางการดำเนินการภายใต้**กิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock)** ที่กำหนดให้เกิดการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ โดยมีประเด็นที่มีความสอดคล้องสามารถบูรณาการร่วมกันได้ ๗ ประเด็น ดังนี้

รูปที่ ๓ การบูรณาการแผนการปฏิรูปประเทศ

ทั้งนี้ การดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศทั้ง ๑๓ ด้าน จะส่งผลให้ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีในสภาพแวดล้อมของประเทศที่มีความสงบเรียบร้อยและมีความสามัคคีปรองดอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยภาครัฐสามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชนที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนทุกคนจะได้รับโอกาสที่เป็นธรรมตามศักยภาพและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและได้รับผลจากการปฏิรูปประเทศอย่างทั่วถึง พร้อมทั้งประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่จิตสาธารณะเพิ่มขึ้น โดยมีสื่อที่ทำหน้าที่เป็นโรงเรียนของสังคมในการให้ความรู้อย่างมีจรรยาบรรณ และประชาชนจะมีหลักประกันทางรายได้ในวัยเกษียณที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเกษตรกรและแรงงานไร้ฝีมือที่ยากจนในระดับฐานราก รวมถึงประชาชนจะมีความรอบรู้ด้านสุขภาพเพียงพอที่จะดูแลตนเอง มีส่วนร่วมในการวางระบบการดูแลสุขภาพได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข ได้รับสวัสดิการพื้นฐานที่จำเป็น และสามารถเข้าถึงการใช้พลังงานในราคาที่เป็นธรรม มีคุณภาพและบริการดีขึ้น โดยมีการบริหารจัดการพลังงานที่มีธรรมาภิบาล นอกจากนี้ ประชาชนจะสามารถเข้าถึงระบบยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ ได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม โดยจะมีกลไกการให้บริการและความช่วยเหลือที่เข้าใจง่าย อันจะนำประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

สำหรับเล่มแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) มีเค้าโครงของเนื้อหาตามข้อ ๘ ของระเบียบที่ประชุมร่วมประธานกรรมการปฏิรูปประเทศว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓ และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๒ ซึ่งสอดคล้องตามที่กำหนดในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ทั้งนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศทุกคณะได้ปรับเค้าโครงแผนการปฏิรูปที่รับผิดชอบทั้ง ๑๓ ด้าน ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และผนวกรวมจัดทำเป็นรูปเล่มเดียวเพื่อให้สะดวกต่อการนำไปใช้ โดยแต่ละแผนการปฏิรูป

มีเค้าโครงเนื้อหาประกอบด้วย ๓ ส่วนหลัก ดังนี้ **ส่วนที่ ๑ บทนำ** ประกอบด้วย ๑.๑ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และ ๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด **ส่วนที่ ๒** กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ และ **ส่วนที่ ๓** ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ดังนี้

เค้าโครงการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศ	
ส่วนที่ ๑	บทนำ
	๑.๑ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
	๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด
ส่วนที่ ๒	กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (รวมไม่เกิน ๕ กิจกรรม)
	๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ (เกริ่นนำหลักการและเหตุผลในการดำเนินกิจกรรมปฏิรูปที่มีนัยสำคัญ)
	๑) เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป
	๒) หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก (หน่วยงานหลักหน่วยงานเดียว)
	๓) ระยะเวลาดำเนินการรวม
	๔) ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน
	๕) ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป
	๕.๑) ขั้นตอนที่ ๑ / ระยะเวลาดำเนินการ
	๕.๒) ขั้นตอนที่ ..
	๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒
	๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ .. (รวมไม่เกิน ๕ กิจกรรม)
ส่วนที่ ๓	ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย (เรียงลำดับความสำคัญ)

รูปที่ ๔ เค้าโครงการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศ

แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการเมือง
(ฉบับปรับปรุง)

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

สารบัญสาระสำคัญแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

	หน้า
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๑-๑
๑.๑ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๑-๑
๑.๑.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านการเมืองกับยุทธศาสตร์ชาติ	๑-๑
๑.๑.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านการเมืองกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๑-๒
๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด	๑-๓
ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ	๑-๔
๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	๑-๔
๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะทุกระดับ	๑-๖
๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การสร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ	๑-๗
๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมือง	๑-๘
๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การปรับปรุงโครงสร้างและเนื้อหาของรัฐธรรมนูญเพื่อการปฏิรูป	๑-๙
ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย	๑-๑๐

ส่วนที่ ๑ บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ ก. ได้กำหนดให้มีการดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เพื่อให้เกิดผลอย่างน้อย ๕ ประการ ได้แก่ (๑) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองรวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย รัฐจักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด (๒) ให้การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เพื่อให้พรรคการเมืองพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน มีกระบวนการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และการคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม เข้ามาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม (๓) มีกลไกที่กำหนดความรับผิดชอบต่อพรรคการเมืองในการประกาศนโยบายที่มีได้วิเคราะห์ผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสี่ยงอย่างรอบด้าน (๔) มีกลไกที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบต่อประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน และ (๕) มีกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธีภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ทั้งนี้ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ฉบับปรับปรุงนี้ มุ่งเน้นกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ ๕ กิจกรรม ได้แก่ (๑) การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (๒) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะทุกระดับ (๓) การสร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ (๔) การส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมือง และ (๕) การปรับปรุงโครงสร้างและเนื้อหาของรัฐธรรมนูญเพื่อการปฏิรูป

๑.๑ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑.๑.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองกับยุทธศาสตร์ชาติ

๑) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

๑.๑) ข้อ ๔.๑ การรักษาความสงบภายในประเทศ

๔.๑.๒ การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ

๔.๑.๓ การพัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเสถียรภาพและมีธรรมาภิบาล เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

๒) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๒.๑) ข้อ ๔.๓ ภาครัฐมีขนาดเล็กลง เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชน

และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

๔.๓.๓ ส่งเสริมการกระจายอำนาจและสนับสนุนบทบาทชุมชนท้องถิ่น

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีสมรรถนะสูง ตั้งอยู่บนหลักธรรมาภิบาล

๒.๒) ข้อ ๔.๖ ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๔.๖.๑ ประชาชนและภาคีต่าง ๆ ในสังคมร่วมมือกันในการป้องกันการทุจริต

๑.๑.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความมั่นคง

๑.๑) ๐๑๐๑๐๒ คนไทยมีความจงรักภักดี ซื่อสัตย์ พร้อมธำรงรักษาไว้ ซึ่งสถาบันหลักของชาติ สถาบันศาสนา เป็นที่เคารพยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยสูงขึ้น

๑.๒) ๐๑๐๑๐๓ การเมืองมีเสถียรภาพและธรรมาภิบาลสูงขึ้น

๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

๒.๑) ๒๐๐๓๐๑ เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม

๒.๒) ๒๐๐๓๐๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสมรรถนะและสร้างความทันสมัยในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะให้กับประชาชน

๓) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๓.๑) ๒๑๐๑๐๑ ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต

๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
๑) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	การประเมินสถานการณ์ความเป็นประชาธิปไตยของประเทศไทย	๖๓	๖๕
๒) ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและกระบวนการนโยบายสาธารณะ			
๓) การเมืองมีเสถียรภาพและความมั่นคงตลอดจนเกิดความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ	Democracy Index	๖.๗๕	๗
๔) พรรคการเมืองและนักการเมืองยึดมั่นในประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก			

ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ปัจจุบันการเรียนรู้และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนมีช่องทางที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ประกอบกับชุดความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีการตีความที่หลากหลายและแตกต่างกัน ดังนั้น จึงควรส่งเสริมความรู้ทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเนื้อหาร่วมสมัย ใกล้เคียง และสามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างสุจริต

๒.๑.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) คะแนนด้านการเคารพสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของการประมุขสถานการณความเป็นประชาธิปไตยของประเทศไทยเพิ่มขึ้น

๒.๒) คะแนนด้านการยึดมั่นในหลักนิติธรรมของการประมุขสถานการณความเป็นประชาธิปไตยของประเทศไทยเพิ่มขึ้น

๒.๓) คะแนนด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนของการประมุขสถานการณความเป็นประชาธิปไตยของประเทศไทยเพิ่มขึ้น

๒.๔) คะแนนด้านการสนับสนุนประชาธิปไตยของการประมุขสถานการณความเป็นประชาธิปไตยของประเทศไทยเพิ่มขึ้น

๒.๑.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สถาบันพระปกเกล้า

๒.๑.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๑.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณของหน่วยงานรับผิดชอบ

๒.๑.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

สถาบันพระปกเกล้า จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) ขั้นตอนที่ ๑ ช่องทางการสื่อสารที่ครอบคลุมทั้งออนไลน์ ออฟไลน์ และพื้นที่อย่างน้อยต้องประกอบด้วย (๑) สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook และ Twitter (๒) โทรศัพท์ (๓) วิทยุ (๔) การอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและการเมืองที่สุจริต และนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๕

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** ชูทความรู้และข้อมูลทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเนื้อหาร่วมสมัย มีความใกล้ชิด สามารถเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน อาทิ บทความ วิดีทัศน์ หลักสูตรการอบรม และหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๕

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** บูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่ชุดความรู้และข้อมูลทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้ครอบคลุมและกระจายไปยังทุกกลุ่ม อาทิ ภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน โดยให้ข้อมูลมีความเคลื่อนไหวและทันสมัยอยู่ตลอดเวลา และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้รับสารอย่างต่อเนื่อง

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๕

๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะทุกระดับ

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญเพื่อเป็นการสร้างการยอมรับและการดำเนินการต่าง ๆ ของภาครัฐให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ถึงแม้ว่าในปัจจุบัน กฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ มุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการหรือการกำหนดนโยบายของภาครัฐ กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนยังคงไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ปัจจุบันการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถเกิดขึ้นได้หลากหลายแนวทาง ซึ่งการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมเป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนที่รวดเร็ว เข้าถึงง่ายและมีประสิทธิภาพ จึงควรให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

๒.๒.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะอย่างแท้จริง

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) ร้อยละของจำนวนเรื่องร้องทุกข์/แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐที่ได้ดำเนินการจนได้ข้อยุติเพิ่มขึ้น

๒.๒) คะแนนด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนของการประเมินสถานการณ์ความเป็นประชาธิปไตยของประเทศไทยเพิ่มขึ้น

๒.๒.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

๒.๒.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๒.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณของหน่วยงานรับผิดชอบ

๒.๒.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และภาคประชาสังคมในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๕

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** การผลักดันร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ.

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๕

๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การสร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ

ที่ผ่านมา การสร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยเป็นลักษณะของการแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อาทิ การจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อเป็นบุคคลกลางในการแก้ไขปัญหาทางการเมือง โดยการแก้ไขปัญหาในลักษณะดังกล่าวเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและเป็นรายการณีไป ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ และส่งผลให้ความขัดแย้งขยายไปในวงกว้าง ดังนั้น จึงควรมีแนวทาง กลไก และมาตรการในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของประชาชนและขจัดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมให้เป็นหลักในการทำหน้าที่ติดตาม แจ้งเตือน และเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของประชาชนและขจัดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมอย่างยั่งยืน

๒.๓.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย ประชาชนมีความปรองดองสมานฉันท์และความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยลดลง

๒) ตัวชี้วัด มีข้อเสนอที่ระบุแนวทาง กลไก และมาตรการในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของประชาชนและขจัดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคม

๒.๓.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง

๒.๓.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๓.๔ ประเมินการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณของหน่วยงานรับผิดชอบ

๒.๓.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดองจะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** ศึกษาและจัดทำข้อเสนอที่ประกอบด้วยแนวทาง กลไก และมาตรการในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของประชาชนและขจัดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมในการทำหน้าที่ติดตาม แจ้งเตือน และเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและสร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้ประโยชน์เป็นสำคัญ อาทิ แพลตฟอร์มออนไลน์ เป็นต้น

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๕

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** บูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและทุกภาคส่วนในสังคมในการขับเคลื่อนและผลักดันข้อเสนอดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ เพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของประชาชนและขจัดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมอย่างยั่งยืน

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๕

๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมือง

พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยพรรคการเมืองเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงภาคส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาคประชาชน ภาคเอกชน และกลุ่มต่าง ๆ ทางสังคม เข้ากับสถาบันทางการเมืองผ่านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไปสู่การจัดตั้งรัฐบาลในการบริหารราชการแผ่นดินและการติดตามตรวจสอบการดำเนินการของภาครัฐ ดังนั้น การส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมืองจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสรรค์การเมืองที่มีคุณภาพและสุจริต โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองของประชาชนต่อพรรคการเมือง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนและพรรคการเมือง และการสนับสนุนพรรคการเมืองในการสรรหาผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นที่ยอมรับของประชาชนมาลงสมัครรับเลือกตั้ง

๒.๔.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน สุจริต โปร่งใส และตรวจสอบได้ มีกระบวนการการคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม เข้ามาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) จำนวนสมาชิกพรรคการเมืองทั้งหมดเพิ่มขึ้น

๒.๒) จำนวนสาขาพรรคการเมืองทั้งหมดเพิ่มขึ้น

๒.๓) จำนวนตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดทั้งหมดเพิ่มขึ้น

๒.๔.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๒.๔.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๔.๔ ประเมินการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณของหน่วยงานรับผิดชอบ

๒.๔.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองคุณภาพ นักการเมืองคุณภาพ การเลือกตั้งระดับชาติ และการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ตลอดจนการมีส่วนร่วมของพรรคการเมืองและการเลือกตั้งขั้นต้นของพรรคการเมืองให้แก่ทุกภาคส่วน อาทิ พรรคการเมือง ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๕

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** สนับสนุนและผลักดันให้พรรคการเมืองดำเนินการให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนและพรรคการเมืองอย่างเต็มที่ อาทิ การเพิ่มสาขาพรรคการเมือง และการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างพรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมืองและประชาชน ตลอดจนการเร่งรัดให้เกิดการเลือกตั้งขั้นต้นของพรรคการเมือง

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๕

๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การปรับปรุงโครงสร้างและเนื้อหาของรัฐธรรมนูญเพื่อการปฏิรูป

ประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญในปัจจุบันมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยแต่ละความคิดเห็นต่างมีข้อดีและข้อเสียเฉพาะที่แตกต่างกัน ดังนั้น เพื่อให้การแก้ไขรัฐธรรมนูญตลอดจนการร่างรัฐธรรมนูญเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการนำเสนอข้อดี ข้อเสีย และผลกระทบของมาตราต่าง ๆ ของรัฐธรรมนูญ จึงควรมีการปรับปรุงกระบวนการการร่างรัฐธรรมนูญให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์และเชิงวิชาการ มีความโปร่งใสและมีการประเมินผลกระทบของร่างรัฐธรรมนูญอย่างครอบคลุม ตลอดจนมีการนำเสนอแนวคิดและผลกระทบของมาตราต่าง ๆ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น เพื่อให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขและการร่างรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง

๒.๕.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) **เป้าหมาย** โครงสร้างและเนื้อหาของรัฐธรรมนูญตั้งอยู่บนพื้นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์และเชิงวิชาการ มีความโปร่งใสและมีการประเมินผลกระทบของร่างรัฐธรรมนูญอย่างครอบคลุม

๒) **ตัวชี้วัด** มีข้อเสนอที่ระบุโครงสร้างและเนื้อหาของรัฐธรรมนูญที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์และเชิงวิชาการ

๒.๕.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สถาบันพระปกเกล้า

๒.๕.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๕.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณของหน่วยงานรับผิดชอบ

๒.๕.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

สถาบันพระปกเกล้า จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** ข้อเสนอกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญที่กำหนดกระบวนการการร่างรัฐธรรมนูญในแต่หมวดและมาตราดำเนินการอยู่บนพื้นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์และเชิงวิชาการ และมีการประเมินผลกระทบของหมวดและมาตราต่าง ๆ อย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๕

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** ผลักดันการเผยแพร่กระบวนการการร่างรัฐธรรมนูญที่สามารถนำเสนอผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบให้แก่สาธารณชนและภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๕

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** กระบวนการการร่างรัฐธรรมนูญมีหลักการสำคัญประกอบด้วย (๑) การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (๒) การถ่วงดุลอำนาจ (check and balance) (๓) การแบ่งแยกอำนาจ (separation of power) (๔) ความรับผิดชอบ (accountability) (๕) การจำกัดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งทางการเมือง และ (๖) การป้องกันรัฐประหาร

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๕

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย (เรียงลำดับความสำคัญ)

๓.๑ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พ.ศ.

สาระสำคัญโดยสังเขป มีหลักการและสาระสำคัญในการกำหนดให้คณะรัฐมนตรีสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๓.๒ ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ.

สาระสำคัญโดยสังเขป มีหลักการและสาระสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะ โดยกำหนดให้มีการรับรองสิทธิ เสรีภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งกำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน

แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
(ฉบับปรับปรุง)

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

สารบัญสาระสำคัญแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

	หน้า
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๒-๑
๑.๑ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๒-๓
๑.๑.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านการบริหารราชการแผ่นดินกับยุทธศาสตร์ชาติ	๒-๓
๑.๑.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านการบริหารราชการแผ่นดิน กับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๒-๔
๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด	๒-๖
ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ	๒-๗
๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐไปสู่ระบบดิจิทัล	๒-๗
๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ จัดโครงสร้างองค์กร และระบบงานภาครัฐให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว และเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์	๒-๑๓
๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ ปรับเปลี่ยนการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐสู่ระบบเปิด เพื่อให้ได้มาและรักษาไว้ซึ่งคนเก่ง ดีและมีความสามารถอย่างคล่องตัว ตามหลักคุณธรรม	๒-๑๗
๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งในการบริหารราชการในระดับพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน	๒-๒๐
๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ ขจัดอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และการเบิกจ่ายเงิน เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว คุ่มค่า โปร่งใส ปราศจากการทุจริต	๒-๒๓
ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย	๒-๓๗

ส่วนที่ ๑ บทนำ

ภาครัฐถือเป็นหลักของแผ่นดิน การบริหารราชการแผ่นดินจึงเป็นหัวใจของการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้บรรลุวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” แต่ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ภาครัฐจำเป็นต้องได้รับการปฏิรูปขนานใหญ่ (Radical Change) ที่เน้นการมองกว้างและไกล (Vision Driven) มิใช่แค่การปรับเปลี่ยนแบบค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Adaptation) หรือแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (Problem Driven) เท่านั้น

สองทศวรรษจากนี้ไปจึงเป็นช่วงสำคัญของการปฏิรูปภาครัฐ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๘ ข. ได้กำหนดผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินไว้อย่างน้อย ๕ ประการ ได้แก่ (๑) ให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินและเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน (๒) ให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นระบบข้อมูลในการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชน (๓) ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบการบริหารงานของรัฐ และแผนกำลังคนภาครัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ โดยต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกัน (๔) ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐเพื่อจูงใจให้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงเข้ามาทำงานในหน่วยงานของรัฐ และสามารถเจริญก้าวหน้าได้ตามความสามารถและผลสัมฤทธิ์ของงานของแต่ละบุคคล มีความซื่อสัตย์สุจริต กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง โดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีความคิดสร้างสรรค์และคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้การปฏิบัติราชการและการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรการคุ้มครองป้องกันบุคลากรภาครัฐจากการใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมของผู้บังคับบัญชา และ (๕) ให้มีการปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัว เปิดเผย ตรวจสอบได้และมีกลไกในการป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และแผนยุทธศาสตร์ชาติที่มุ่งสร้าง “**ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม**” คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน จึงได้จัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕ โดยนำผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศขององค์กรต่าง ๆ ประกอบกับการวิเคราะห์ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ส่งผลทำให้ต้องปรับเปลี่ยนการบริหารราชการแผ่นดินให้สอดคล้องกับวิถีวิถีใหม่ (New Normal) ซึ่งมีรูปแบบการดำเนินชีวิต กิจกรรม และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แตกต่างไปจากเดิม ทั้งนี้ รูปแบบการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมดังกล่าว ได้เริ่มกลายเป็นวิถีปฏิบัติ และแนวทางการดำเนินชีวิตตามปกติในปัจจุบัน ประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

- **แนวคิดใหม่ (New Way of Thinking)** ประชาชนมีแนวคิดและทัศนคติเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐในยุคหลัง COVID-19 เปลี่ยนแปลงไปด้วย
- **การสื่อสารรูปแบบใหม่ (New Way of Communicating)** การติดต่อสื่อสารยุคหลัง COVID-19 มุ่งเน้นความรวดเร็ว ตรงประเด็น และครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเกิดช่องทางใหม่ในการสื่อสาร โดยเฉพาะช่องทางแบบดิจิทัล เพื่อตอบสนองต่อวิถีชีวิตแบบเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing)
- **การทำงานรูปแบบใหม่ (New Way of Working/Doing)** การทำงานภาครัฐในยุคหลัง COVID-19 มุ่งเน้นผลลัพธ์มากยิ่งขึ้น ลดกระบวนการทำงานและกฎระเบียบข้อบังคับที่ไม่จำเป็นลง

ปรับปรุงแบบการทำงานให้มีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น อาทิ การทำงานนอกสถานที่ทำงาน การทำงานผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการใช้เครื่องมือและวิธีการใหม่ ๆ

- **การดำรงชีวิตแบบใหม่ (New Way of Living)** ประชาชนดำเนินชีวิตแบบพึ่งพาตนเองมากขึ้น ปรับตัวได้รวดเร็วขึ้น และระมัดระวังเรื่องรายรับรายจ่าย และปัจจัยสำหรับการดำรงชีวิตมากยิ่งขึ้น
- **ความคาดหวังใหม่ (New Expectation)** ประชาชนคาดหวังต่อการรับบริการจากภาครัฐสูงขึ้น ทั้งด้านความรวดเร็วในการรับบริการ และด้านประสิทธิภาพ ด้านความคุ้มค่า และด้านความโปร่งใส ตรวจสอบได้
- **วิธีใหม่ในการบรรลุเป้าหมาย (New way of Winning)** ภาครัฐจำเป็นต้องคิดทบทวนและปรับกลยุทธ์การบริหารจัดการและรูปแบบการบริการภาครัฐใหม่ เพื่อตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชนที่แตกต่างไปจากเดิมได้ดียิ่งขึ้น

ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ดังกล่าวข้างต้น ได้ส่งผลทำให้ภาครัฐต้องปรับบทบาทขนานใหญ่ ในด้านการให้บริการของภาครัฐจะต้องมีความรวดเร็ว ใช้เวลาน้อย ทันต่อเหตุการณ์ มีความเป็นธรรม โปร่งใส/ตรวจสอบได้ เข้าถึงทุกกลุ่มโดยเน้นการให้บริการตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้ดียิ่งขึ้น **ส่วนในด้านวิธีการบริหารจัดการ** ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมทั้งการสร้างควมไว้วางใจให้กับประชาชน (Public Trust) ทั้งนี้ ภาครัฐจะต้องเพิ่มบทบาทในการเป็นผู้นำ (Lead) ในการร่วมคิด ร่วมทำ รวมทั้งปรับกระบวนการ และวิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีและเครื่องมือใหม่ ๆ มาปรับใช้ตามความเหมาะสม และความสามารถทางงบประมาณการคลังของประเทศ

ในการทบทวนเพื่อจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินครั้งนี้ ได้ให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ และรองรับผลกระทบของสถานการณ์ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) และทิศทางที่กำหนดไว้ตามยุทธศาสตร์ชาติ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างภาครัฐให้มีความโปร่งใส เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชนในความซื่อตรง และมาตรฐานการทำงานที่มีคุณภาพสูงในระดับสากล มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมุ่งเน้นให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจน สำหรับกิจกรรมการปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในภาครัฐและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญภายใต้แผนปฏิรูปฯ ฉบับปรับปรุงนี้ ประกอบด้วย

- (๑) ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐไปสู่ระบบดิจิทัล
- (๒) จัดโครงสร้างองค์กร และระบบงานภาครัฐให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว และเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์
- (๓) ปรับเปลี่ยนการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐสู่ระบบเปิด เพื่อให้ได้มาและรักษาไว้ซึ่งคนเก่ง ดี และมีความสามารถอย่างคล่องตัว ตามหลักคุณธรรม
- (๔) สร้างความเข้มแข็งในการบริหารราชการในระดับพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน
- (๕) ขจัดอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และการเบิกจ่ายเงินเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว คุ้มค่า โปร่งใส ปราศจากการทุจริต

ทั้งนี้ กิจกรรมปฏิรูปซึ่งมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญภายใต้แผนปฏิรูปฯ ฉบับปรับปรุงทั้ง ๕ ประการ ยังคงมีความเชื่อมโยงกับแผนการปฏิรูปฯ ฉบับประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ ประกอบด้วย ๖ เรื่อง - ๒๔ กลยุทธ์ - ๕๖ แผนงาน ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปฯ ได้ทบทวนทั้ง ๕๖ แผนงานแล้วสามารถจำแนกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ (๑) แผนงานที่สิ้นสุดการดำเนินการปี ๒๕๖๓ (๒) แผนงานที่สามารถ

ดำเนินการได้ต่อไปในรูปแบบภารกิจปกติของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และ (๓) แผนงานที่นำมาดำเนินการต่อ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญและบูรณาการภายใต้กิจกรรมปฏิรูป ๕ ประการ ตามแผนปฏิรูปฯ ฉบับปรับปรุง

กล่าวโดยสรุป แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ฉบับปรับปรุง มุ่งเน้นการสร้างเอกภาพแห่งพลังในการขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้การจัดทำบริการสาธารณะ การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

๑.๑ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑.๑.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินกับยุทธศาสตร์ชาติ

การปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ รวมทั้งยังมีความเกี่ยวข้องกับบางประเด็นของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สรุปได้ดังนี้

๑) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๑.๑) ข้อ ๔.๑ ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส

๔.๑.๑ การให้บริการสาธารณะของภาครัฐได้มาตรฐานสากลและเป็นระดับแนวหน้าของภูมิภาค

๔.๑.๒ ภาครัฐมีความเชื่อมโยงในการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้

๑.๒) ข้อ ๔.๒ ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่

๔.๒.๑ ให้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ

๔.๒.๒ ระบบการเงินการคลังประเทศสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

๔.๒.๓ ระบบติดตามประเมินผลที่สะท้อนการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติในทุกระดับ

๑.๓) ข้อ ๔.๓ ภาครัฐมีขนาดเล็กลง เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

๔.๓.๑ ภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสม

๔.๓.๒ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

๔.๓.๓ ส่งเสริมการกระจายอำนาจและสนับสนุนบทบาทชุมชนท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีสมรรถนะสูง ตั้งอยู่บนหลักธรรมาภิบาล

๑.๔) ข้อ ๔.๔ ภาครัฐมีความทันสมัย

๔.๔.๑ องค์กรภาครัฐมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศ

๔.๔.๒ พัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย

๑.๕) ข้อ ๔.๕ บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ

๔.๕.๑ ภาครัฐมีการบริหารกำลังคนที่มีความคล่องตัว ยึดระบบคุณธรรม

๔.๕.๒ บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงานเพื่อประชาชน มีคุณธรรม และมีการพัฒนาตามเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ

๑.๖) ข้อ ๔.๖ ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๔.๖.๑ ประชาชนและภาคีต่าง ๆ ในสังคมร่วมมือกันในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๔.๖.๒ บุคลากรภาครัฐยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต
 ๑.๗) ข้อ ๔.๗ กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น
 ๔.๗.๑ ภาครัฐจัดให้มีกฎหมายที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ
 ที่เปลี่ยนแปลง

๔.๗.๒ มีกฎหมายเท่าที่จำเป็น

๔.๗.๓ การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

๒) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๒.๑) ข้อ ๔.๔ โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก

๔.๔.๔ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสมัยใหม่

๒.๒) ข้อ ๔.๕ พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่

๔.๕.๔ สร้างโอกาสเข้าถึงข้อมูล

๔.๕.๕ ปรับบทบาทและโอกาสการเข้าถึงบริการภาครัฐ

๓) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๓.๑) ข้อ ๔.๒ การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

๔.๒.๒ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ของตนเอง

๔.๒.๔ ปรับโครงสร้างและแก้ไขกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดินเพื่อวางระบบและกลไกการบริหารงานในระดับภาค กลุ่มจังหวัด

๓.๒) ข้อ ๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม

๔.๓.๓ สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคมและภาคประชาชน

๔.๓.๖ สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสร้างสรรค์เพื่อรองรับสังคมยุคดิจิทัล

๑.๑.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินยังมีความสอดคล้องกับแผนแม่บทฯ ดังนี้

๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

๑.๑) ๒๐๐๑๐๑ งานบริการภาครัฐที่ปรับเปลี่ยนเป็นดิจิทัลเพิ่มขึ้น

๑.๒) ๒๐๐๓๐๑ เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม

๑.๓) ๒๐๐๓๐๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสมรรถนะและสร้างควมทันสมัยในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะให้กับประชาชน

๑.๔) ๒๐๐๔๐๑ ภาครัฐมีขีดสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลและมีความคล่องตัว

๑.๕) ๒๐๐๕๐๑ บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงานเพื่อประชาชน ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมมีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ

๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่

๒.๑) ๐๘๐๑๐๒ ความสามารถในการแข่งขันด้านการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีดิจิทัลดีขึ้น

๓) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พลังทางสังคม

๓.๑) ๑๕๐๑๐๑ ภาวการณ์พัฒนามีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๔) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

๔.๑) ๒๒๐๑๐๑ กฎหมายไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาครัฐและภาคเอกชนอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายที่มุ่งให้ประชาชนในวงกว้างได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศโดยทั่วถึง

๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
๑) บริการของรัฐมี ประสิทธิภาพและมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของ ผู้ใช้บริการ	ระดับความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการ ของภาครัฐ	ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕	ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕
๒) ภาครัฐมีการดำเนินการที่มี ประสิทธิภาพ ด้วยการนำ นวัตกรรมเทคโนโลยีมา ประยุกต์ใช้	ดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ในการจัดลำดับของ องค์การสหประชาชาติ	อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนา สูงสุด ๖๐ อันดับแรก	อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนา สูงสุด ๕๐ อันดับแรก

ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐไปสู่ระบบดิจิทัล

ด้วยพัฒนาการด้านเทคโนโลยีที่รวดเร็วและพลิกโฉม ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่ทวีความรุนแรงและส่งผลกระทบในวงกว้างมากขึ้น และการเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรม วิธีการดำรงชีวิต และรูปแบบการดำเนินธุรกิจของปัจเจกชน องค์กร ชุมชน สังคม และประเทศ ก่อเกิดความสัมพันธ์ทางสังคมและความคาดหวังรูปแบบใหม่ที่มีความสำคัญกับความรวดเร็ว ทันที ทุกที่ ทุกเวลา (Anything; Anytime; and Anywhere) การรับรู้ข้อมูลทั้งกว้างและลึก และการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดูแลสังคมที่ตนเองดำรงอยู่

ภาครัฐซึ่งเป็นแกนหลักในการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่แปรเปลี่ยนอย่างรวดเร็วและเป็นพลวัต แตกต่างไปจากเดิม และก้าวให้ทันการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดย**ปรับเปลี่ยน “บทบาทของภาครัฐ”** ให้เป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการประกอบการและการกำหนดกฎระเบียบที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งเสริมสร้างบทบาทของภาคส่วนอื่นในสังคมเพื่อให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้าถึงบริการสาธารณะได้ง่าย มีทางเลือกที่หลากหลาย และได้รับบริการที่สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของบุคคลหรือกลุ่มคน **ปรับเปลี่ยน “รูปแบบการบริหารงาน”** เพื่อมุ่งไปสู่ความเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง สามารถปฏิบัติงานและมีผลสัมฤทธิ์เทียบได้กับมาตรฐานสากล ทำงานเชิงรุก สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงประเด็นและทันต่อสถานการณ์ ปรับเปลี่ยนอย่างคล่องตัวในบริบทที่หลากหลาย ทำงานแบบบูรณาการไร้รอยต่อและเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเดียวกับทุกภาคส่วน สร้างการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน โดยใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีกลยุทธ์ และ**ปรับเปลี่ยน “รูปแบบการบริการภาครัฐ”** โดยมุ่งเน้นการจัดบริการที่จำเป็นขั้นพื้นฐานให้กับประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน และผู้รับบริการ สร้างประสบการณ์แบบใหม่ให้กับผู้รับบริการ และนำความต้องการ ศักยภาพ และการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน สังคม ชุมชน และประชาชน มาเป็นกลไกขับเคลื่อนที่สำคัญ

ในการนี้ จึงเห็นสมควรอาศัยศักยภาพและโอกาสจากพัฒนาการด้านเทคโนโลยีที่ก้าวกระโดดและพัฒนาการทางสังคมที่แปรเปลี่ยน รวมทั้งความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เร่งให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐ อย่างต่อเนื่อง โดยการผลักดันให้ทุกองค์กรของรัฐเข้าสู่กระบวนการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government Transformation) หรือการเป็นภาครัฐที่เชื่อมโยงเสมือนเป็นองค์กรเดียว เปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างนวัตกรรมบริการและการทำงานให้กับชุมชน สังคม และประเทศ โดยมีภาครัฐเป็นฐานต่อยอดการพัฒนาและสร้างคุณค่าร่วมกันกับทุกภาคส่วน จัดเตรียมและบูรณาการข้อมูลและ ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) ให้พร้อมสำหรับการใช้ประโยชน์ ทั้งในด้านการตัดสินใจเชิงนโยบาย การกำกับติดตาม การพัฒนาบริการ และการบริหารจัดการองค์กร รวมถึงเปิดให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึง แบ่งปัน และนำไปใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม ส่งเสริมการจัดบริการรูปแบบใหม่ที่บูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน โดยเริ่มต้นจากบริการสำคัญที่ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชน จัดทำระบบกลางหรือ แอปพลิเคชัน (Application) สนับสนุนกลางที่ได้มาตรฐานและได้รับการกำกับดูแลมาตรฐานความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวบุคคลเพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกัน รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาระบบนิเวศด้านดิจิทัลที่สร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ และการยอมรับระหว่างกันเพื่อการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืนบนหลักความสมดุล

๒.๑.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย :

๑.๑) ประชาชนได้รับการดูแล เข้าถึง และได้รับบริการรวมถึงข้อมูลดิจิทัลสำคัญของภาครัฐที่มีคุณภาพ โดยสะดวก รวดเร็ว เสียค่าใช้จ่ายน้อย และตรงตามความจำเป็นทั้งในสถานการณ์ปกติและฉุกเฉินเร่งด่วน

๑.๒) ภาครัฐมีดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Platform) และบริการดิจิทัล รวมถึงระบบข้อมูลและข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) สำหรับการตลาด การบริหารจัดการ การดำเนินงาน และการกำกับติดตาม ประเมินผลบนระบบนิเวศด้านดิจิทัลที่สร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ และการยอมรับระหว่างกันที่ซึ่งตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนและภาคธุรกิจ เอกชน ในระยะพื้นที่ทั่วประเทศ ใน ๕ ด้าน ได้แก่ (๑) ด้านการมีรายได้และมีการทำ (๒) ด้านสุขภาพและการสาธารณสุข (๓) ด้านเกษตรและการบริหารจัดการน้ำ (๔) ด้านการท่องเที่ยว และ (๕) ด้านการตลาดและการกระจายสินค้าสำหรับเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และธุรกิจที่เกิดขึ้นใหม่ (Startups)

๑.๓) ภาครัฐพัฒนาสู่การเป็นองค์กรขีดสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากล สามารถปรับเปลี่ยนได้อย่างคล่องตัวตามบริบทและสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนอย่างรวดเร็วและเป็นพลวัตในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) เป็นภาครัฐเพื่อประชาชนและขับเคลื่อนโดยความต้องการและการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน สังคม ชุมชน และประชาชน อย่างแท้จริง

๑.๔) ประชาชน และทุกภาคส่วน มีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในการทำงานของภาครัฐ

๒) ตัวชี้วัด :

๒.๑) ระดับความสำเร็จของการพัฒนาข้อมูลดิจิทัลและ ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) ภาครัฐ ให้พร้อมสำหรับการใช้ประโยชน์

๒.๒) จำนวนแพลตฟอร์มการจัดบริการแบบบูรณาการและบริการสำคัญที่ภาครัฐพัฒนาเอง หรือให้การสนับสนุนการพัฒนา ซึ่งอยู่ในรูปแบบการบริการแบบครบวงจร (end-to-end service) มีคุณภาพ ตรงตามความจำเป็นทั้งในสถานการณ์ปกติและฉุกเฉินเร่งด่วน และสอดคล้องกับความต้องการพื้นฐานที่แท้จริงของประชาชน ชุมชน และภาคธุรกิจเอกชน

๒.๓) จำนวนระบบกลาง หรือแอปพลิเคชัน (Application) สนับสนุนกลาง รวมถึงหลักเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้องสำหรับการพัฒนาระบบการบริหารงานและบริการด้านดิจิทัลของภาครัฐ ที่มีการพัฒนาเสร็จสิ้นและเริ่มต้นใช้งานจริง

๒.๔) จำนวน (ด้าน) ประเด็นสำคัญที่มีการนำระบบข้อมูลดิจิทัลและ ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) ภาครัฐมาบูรณาการ เปิดเผย แลกเปลี่ยน เชื่อมโยง สำหรับการตลาดเชิงนโยบาย การบริหารจัดการ การดำเนินงาน การกำกับติดตาม และการให้ข้อเสนอแนะ ที่เชื่อมต่ออย่างเป็นระบบกับศูนย์ปฏิบัติการนายกรัฐมนตรี (PMOC) และศูนย์ข้อมูลและวิเคราะห์เสนอแนะการออกนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับกระทรวง ระดับหน่วยงาน และระดับจังหวัด ทั้งนี้ เพื่อการแก้ไขปัญหาและเยียวยาประเทศ และตอบสนองความต้องการของประชาชนและสังคมอย่างตรงประเด็น และทันต่อเหตุการณ์

๒.๕) ระดับความสำเร็จในการยกระดับความสามารถหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรภาครัฐเพื่อไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล โดยมี Digital Government Maturity Model (Gartner) ระดับ ๒

๒.๖) อัตราการเข้ารับบริการดิจิทัลภาครัฐเพิ่มขึ้น (Digital service Adoption rate)

๒.๑.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

๒.๑.๓ ระยะเวลาดำเนินการ:

๑) ระยะต่อ ยอดการพัฒนา ปี ๒๕๖๔-๒๕๖๕

๒) ระยะขยายผล ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๒.๑.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณ ๓๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สามร้อยห้าสิบล้านบาท) จากงบประมาณแผ่นดิน

๒.๑.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จะเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัลและหน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับบริการสำคัญ (High Impact) ในด้านการมีรายได้และมีการทำ ด้านสุขภาพและการสาธารณสุข ด้านเกษตรและการบริหารจัดการน้ำ ด้านการท่องเที่ยว และด้านการตลาดและการกระจายสินค้าสำหรับเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และธุรกิจที่เกิดขึ้นใหม่ (Startups) รวมถึงหน่วยงานกลาง ได้แก่ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) สำนักงบประมาณ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) กรมบัญชีกลาง และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นอย่างน้อยในการดำเนินการ ดังนี้

๑) เร่งรัดพัฒนาข้อมูลภาครัฐให้พร้อมสำหรับการใช้ประโยชน์ อันจะช่วยสนับสนุน

(๑) การตัดสินใจเชิงนโยบายการดำเนินงาน การกำกับติดตาม การบริหารจัดการ และ การบริการภาครัฐ เป็นไปบนพื้นฐานของข้อมูล หลักฐานเชิงประจักษ์และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่สอดคล้อง เหมาะสมกับสถานการณ์ของประเทศ ขับเคลื่อนโดยความต้องการพื้นฐานของประชาชน ภาคธุรกิจ และผู้ใช้บริการมีความโปร่งใส (๒) การบริการภาครัฐมีความสะดวก รวดเร็ว และสามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนอย่างเหมาะสมโดยไม่ต้องร้องขอหรือยื่นเรื่องต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง (๓) ประชาชน ภาคธุรกิจ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และภาคการศึกษา สามารถนำข้อมูลและสารสนเทศที่เปิดเผยได้ไปใช้สร้างสรรค์ต่อยอดพัฒนา และขยายโอกาสทางการค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ ดังนี้

๑.๑) ให้ทุกหน่วยงานของรัฐจัดทำธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance) ให้แล้วเสร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

๑.๒) เร่งรัดการจัดทำบัญชีข้อมูลของทุกหน่วยงานของรัฐ (Data Catalog) พร้อมทั้งให้มีระบบบริการบัญชีข้อมูล (Data Catalog Service Portal) เพื่อการสืบค้นและแลกเปลี่ยนข้อมูลตามนโยบายที่กำหนดที่สามารถใช้งานได้จริง

๑.๓) พัฒนาและให้บริการข้อมูลเปิดภาครัฐ (Open Government Data)

๑.๔) พัฒนาด้านแบบการพัฒนาคุณภาพ (Data Quality) และความพร้อมใช้งานของข้อมูล (Data availability)

๒) จัดให้มีแพลตฟอร์มการจัดบริการแบบบูรณาการและบริการดิจิทัลภาครัฐ (Government Platform) ที่มีคุณภาพ ตรงตามความจำเป็นทั้งในสภาวะการปกติและฉุกเฉินเร่งด่วน และสอดคล้องความต้องการพื้นฐานที่แท้จริงของประชาชน ชุมชน และภาคธุรกิจเอกชน บน Government

Cloud Service ที่เปิดให้ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมพัฒนา จัดบริการ และอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน และผู้รับบริการ โดยอย่างน้อยให้มีการพัฒนาบริการใน ๕ ด้านหลัก ได้แก่ (๑) ด้านการมีรายได้และมีการทำ (๒) ด้านสุขภาพและสาธารณสุข (๓) ด้านเกษตรและการบริหารจัดการน้ำ (๔) ด้านการท่องเที่ยว และ (๕) ด้านการตลาดและการกระจายสินค้าสำหรับเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และธุรกิจที่เกิดขึ้นใหม่(Startups) ทั้งนี้ ให้มีการดำเนินการตามแนวทางดังนี้ ด้วย

๒.๑) เร่งการพัฒนาโมเดลต้นแบบและแพลตฟอร์มการจัดบริการแบบบูรณาการที่ให้ความสำคัญกับการสร้างประสบการณ์แบบใหม่ให้กับผู้ใช้ (user experience) ความมั่นคงปลอดภัยการรักษา ความเป็นส่วนตัวและหลักธรรมาภิบาลเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีความเข้าใจที่ตรงกัน

๒.๒) เร่งจัดทำสถาปัตยกรรมต้นแบบ (Enterprise Architecture) และแผนปฏิบัติการสำหรับการพัฒนาบริการและแพลตฟอร์มการให้บริการทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ที่นำทุกหน่วยงานและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมาพัฒนาาร่วมกัน ในกรณีนี้ ให้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงาน ภาครัฐให้เกิดประสิทธิภาพ ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น (Process Re-engineering) และสร้างสมดุลระหว่าง องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องด้วย

๒.๓) ให้มีบริการดิจิทัลในรูปแบบ end to end service บน Digital Service Platform ที่ประชาชน และผู้ใช้งานทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว โปร่งใส หลากหลาย ช่องทาง ตรวจสอบได้ เสียค่าใช้จ่ายน้อย ไม่มีข้อจำกัดของเวลา พื้นที่ และกลุ่มคน และผู้ใช้งานไม่ต้องร้องขอ หรือยื่นเรื่องต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ให้มีการนำระบบกลาง หรือแอปพลิเคชัน (Application) สนับสนุน ที่จำเป็น ตามข้อ ๓.๑) ซึ่งได้รับการกำกับดูแลมาตรฐานความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวมาใช้ด้วย

๓) เร่งพัฒนาระบบกลางและแอปพลิเคชันสนับสนุน (Shared Application Enabling Services) รวมถึงหลักเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้องสำหรับการพัฒนาระบบบริการและบริหารจัดการภาครัฐ ที่มีการเริ่มต้นใช้งานจริง โดยอย่างน้อยให้มีการเปิดใช้งานระบบ ดังนี้

๓.๑) ระบบกลางสำหรับการบริการประชาชน ได้แก่

(๑) ระบบข้อมูลประชาชน

(๒) ระบบพิสูจน์และยืนยันตัวตนด้านดิจิทัลสำหรับประชาชน (Digital ID) และระบบกลางในการบริหารจัดการสิทธิผู้ใช้

(๓) ระบบการแจ้งเตือนสิทธิในการรับสวัสดิการประชาชนตลอดช่วงชีวิต แบบอัตโนมัติ โดยเริ่มต้นนำร่องในบริการด้านสาธารณสุข การศึกษาและสวัสดิการมาตรฐานสำหรับประชาชน ทุกคน เช่น เบี้ยสูงอายุ เป็นต้น

(๔) ระบบลงทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์กลาง (E-registration) เพื่อรับสวัสดิการ และหรือรับบริการของรัฐผ่านระบบดิจิทัล โดยประชาชนไม่ต้องกรอกหรือให้ข้อมูลซ้ำ

๓.๒) ระบบสนับสนุนการบริหารจัดการภาครัฐ ได้แก่

(๑) ระบบการบริหารจัดการองค์กรภาครัฐแบบอัตโนมัติ (Back Office) ที่เชื่อมโยงเข้ากับระบบงานสนับสนุน/ระบบสารสนเทศอื่นอย่างเป็นบูรณาการ ใช้งานได้ง่าย หลากหลาย ช่องทาง สามารถเข้าถึงเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน ได้โดยสะดวก

(๒) “มาตรการเปลี่ยนกระดาดเป็นดิจิทัล” โดยปรับเปลี่ยนกระบวนการ ทำงานและการจัดเก็บข้อมูล เอกสารหลักฐานในการปฏิบัติงานและการบริการของรัฐ รวมถึงหนังสือราชการ ให้ อยู่ในรูปแบบดิจิทัลที่พร้อมสำหรับการประมวลผลผ่านเครื่องมือดิจิทัลที่เหมาะสม และนำไปสู่การบูรณาการ

และแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ ในการนี้ ให้มีการปรับปรุงงานสารบรรณของภาครัฐตั้งแต่การจัดทำ การรับ การส่ง การเก็บรักษา การยืม การทำลาย “หนังสือราชการ” ให้อยู่ในระบบดิจิทัล รวมทั้งให้นำระบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-document) มาใช้ในทุกหน่วยงานของรัฐด้วย

๔) ส่งเสริมการบูรณาการแลกเปลี่ยนข้อมูลและ ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) ภาครัฐ และการนำมาใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม โดยอย่างน้อยให้มีการดำเนินการ ดังนี้

๔.๑) บูรณาการข้อมูลและข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) ๕ ด้านสำคัญตามข้อ ๒) อย่างเป็นระบบ และให้เชื่อมต่อกับศูนย์ปฏิบัติการนายกรัฐมนตรี (PMOC) ศูนย์ข้อมูลและวิเคราะห์เสนอแนะการออกแบบนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับกระทรวง ระดับหน่วยงาน และระดับจังหวัด เพื่อให้มี Smart dashboard สำหรับการตัดสินใจเชิงนโยบาย การกำกับติดตาม การพัฒนาบริการ และหรือการบริหารจัดการภาครัฐที่ตรงประเด็นและใช้งานได้จริง

๔.๒) ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบการเป็นศูนย์ข้อมูลการเสนอแนะและออกแบบนโยบาย และยุทธศาสตร์ระดับกระทรวงและระดับจังหวัด และหน่วยงานที่มีฐานข้อมูลสำคัญของภาครัฐ ร่วมกันวางแผนทาง การบูรณาการและนำข้อมูลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยให้กำหนดประเด็นสำหรับการเชื่อมต่อข้อมูลดิจิทัลกับศูนย์ปฏิบัติการนายกรัฐมนตรี (PMOC) และระบบ eMENSER ไม่น้อยกว่า ๒ เรื่องสำคัญ

๕) ยกระดับความสามารถหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรภาครัฐเพื่อไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล โดยให้มีการดำเนินการอย่างน้อย ดังนี้

๕.๑) ให้มีการจัดทำ Government Enterprise Blueprint และ Government Transformation Roadmap ที่สร้างความสอดคล้องเชิงนโยบาย การปฏิบัติการ และโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ บนหลักความสมดุลและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ทั้งนี้ เพื่อให้ทุกหน่วยงานได้ใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

๕.๒) ให้ทุกหน่วยงานของรัฐ เข้าสู่กระบวนการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government Transformation) ด้วยการปรับปรุงระบบและรูปแบบการปฏิบัติงานและการให้บริการภาครัฐ (Business and Operation Model) ในระบบงานหลัก (Core Business Missions and Services) ขององค์กร โดยการสร้างสรรค์และออกแบบบนพื้นฐานของระบบคุณค่า ให้ความสำคัญกับการสร้างประสบการณ์แบบใหม่ให้กับผู้ใช้ ปรับปรุงกระบวนการทำงาน ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น เปลี่ยน “การทำงานด้วยมือ” เป็น “การทำงานบนระบบอัตโนมัติ (Smart Services)” ที่ดำเนินการตามมาตรฐานความปลอดภัยทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เปิดและเชื่อมโยงกระบวนการทำงานและข้อมูลดิจิทัลทั้งภายในและระหว่างหน่วยงานเสมือนเป็นหนึ่งเดียว (Interoperability) พร้อมทั้งจัดเตรียมและพัฒนา “งานที่มีมูลค่าสูง” (High Value Job) และระบบการบริหารกำลังคนทั้งในส่วนของการวางแผน การเคลื่อนย้าย (Mobility) การจัดเตรียมทักษะแบบใหม่ (Up-skill/ Re-skill) เพื่อรองรับการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานและคงรักษาไว้ซึ่งคุณค่าและความภาคภูมิใจให้กับบุคลากรภาครัฐ

๕.๓) จัดให้มีผู้เชี่ยวชาญและบุคลากรด้านดิจิทัลในจำนวนที่เพียงพอทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณสำหรับการพัฒนาระบบดิจิทัลภาครัฐ โดยยกระดับความสามารถบุคลากรให้มีทักษะและความสามารถด้าน Computer Science; Data Science; และ Digital Security มีความเข้าใจภารกิจและพันธกิจขององค์กร (Business Acumen) กฎหมายและมาตรฐาน รวมทั้งมีความสามารถในการจัดจ้างหน่วยงานภายนอกมาดำเนินการแทนอย่างมีกลยุทธ์ (Strategic Outsourcing) ในการนี้ ให้มีการพัฒนาระบบบริหารกำลังคนด้านดิจิทัลภาครัฐให้สามารถนำผู้ปฏิบัติงานและผู้เชี่ยวชาญด้านดิจิทัลมารวมไว้ในหน่วยงานเดียว

(Pool Resources) และวางระบบการบริหารงานเพื่อให้ทำงานอย่างเป็นทีมเดียวกันกับผู้รับผิดชอบภารกิจ (Business owner) และผู้ดูแลระบบของหน่วยงานของรัฐ ด้วย

๕.๔) พัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรภาครัฐในด้านข้อมูล ทั้งในส่วนของผู้ใช้ (User) ผู้สร้างระบบ (Developer) และผู้วิเคราะห์ระบบ (Analyst) โดยการผสมผสานกระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลที่ยืดหยุ่น Buy – Build – Borrow เพื่อให้มีบุคลากรที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญในการนำข้อมูลและข้อมูลขนาดใหญ่มาสร้างคุณค่าตลอดทั้งห่วงโซ่ การพัฒนาตั้งแต่การผลิต บริหารจัดการ สร้างสรรค์ วิเคราะห์นำเสนอ และใช้ประโยชน์ข้อมูล

๕.๕) จัดให้มีหน่วยงานอัจฉริยะต้นแบบ (Intelligent Organization) ที่มีการพัฒนาบริหารจัดการ วิเคราะห์ประมวลผล และใช้ประโยชน์จากข้อมูล โดยการนำเทคโนโลยีอัจฉริยะมาใช้ประโยชน์ เช่น ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) ; AI; Blockchain; IoT เป็นต้น รวมทั้งมีการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรภาครัฐในด้านดังกล่าวอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อเป็นตัวอย่างแนวทางการพัฒนาสำหรับการขยายผลในระยะต่อไป จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐ หน่วยงาน

๖) ส่งเสริมให้เกิดระบบนิเวศด้านดิจิทัลที่สร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ และการยอมรับระหว่างกัน (Trusted Digital Ecosystems) ในการใช้ระบบดิจิทัลที่ภาครัฐส่งเสริมและพัฒนา

๗) จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลสำหรับบริการภาครัฐ รวมทั้งการพัฒนาต้นแบบ (sandbox) ของการนำเทคโนโลยีอัจฉริยะมาใช้ประโยชน์ในการให้บริการประชาชนหรือเอกชน

๘) ทบทวนกฎหมายและกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค เพื่อแก้ไขในส่วนไม่เอื้อต่อการพัฒนาหน่วยงานภาครัฐไปสู่องค์กรดิจิทัล และการพัฒนา/ส่งเสริมให้เกิดระบบข้อมูลดิจิทัลของภาครัฐ

๙) สื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความเข้าใจ ความเชื่อมั่น เกี่ยวกับนโยบายและการดำเนินงานของรัฐบาลให้เป็นที่รับรู้ต่อกลุ่มเป้าหมายและรณรงค์ โดยมีการสื่อสารเชิงรุกผ่านทางช่องทางที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เข้าใจได้ง่าย ทำให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเห็นแนวทางการปฏิบัติที่ควรดำเนินการ เกิดการมีส่วนร่วมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในการพัฒนาต่อไป

๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ จัดโครงสร้างองค์กร และระบบงานภาครัฐให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว และเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์

การบริหารราชการแผ่นดินในสภาวะการณ์ปัจจุบันจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพื่อให้รองรับบริบทความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งจะมีปัญหา ความยุ่งยากที่สลับซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งจากการที่ประเทศไทยได้ประสบเหตุการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ตั้งแต่ต้นปี ๒๕๖๓ เป็นต้นมา และจากการบริหารสถานการณ์ของภาครัฐในช่วงเวลาดังกล่าว สะท้อนให้เห็นแล้วว่า ในระยะต่อไปภาครัฐจำเป็นต้องปรับตัวทั้งแนวทางการปฏิบัติงานให้สามารถรองรับชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) และมีกลไกการบริหารราชการที่สามารถบริหารจัดการและบูรณาการงานในลักษณะองค์กรบริหารเฉพาะกิจ (Adhoc) ที่มีรูปแบบแตกต่างไปจากเดิม โดยเป็นองค์กรที่ยืดหยุ่น คล่องตัว รวมทั้งใช้พลังความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม ทั้งรัฐ เอกชน ประชาชน (Public Private People Participation) มาร่วมเป็นกลไกในการขับเคลื่อน ดังนั้น โครงสร้างและระบบการบริหารราชการจำเป็นต้องปรับมีความยืดหยุ่น คล่องตัวมากขึ้น ทำงานในลักษณะบูรณาการมากขึ้น รวมถึงเปิดกว้างให้ภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมที่มีศักยภาพเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ เพื่อให้การขับเคลื่อนการบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของประชาชน โปร่งใส และใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ที่ให้ภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสม มีความทันสมัย เป็นองค์กรที่มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศ พัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น จึงกำหนดที่จะสร้างความยืดหยุ่น คล่องตัว และทันการเปลี่ยนแปลงในระบบการบริหารราชการ โดยมีขอบเขตดำเนินการ ดังนี้

๑. ทบทวนการจัดโครงสร้างและระบบการบริหารราชการจากการบริหารงานฐานกรม เป็นการบริหารงานฐานกระทรวง เพื่อให้ส่วนราชการระดับกระทรวงมีเอกภาพในการบริหารงาน สามารถบูรณาการระบบงาน เงิน คนภายในกระทรวงเดียวกัน ได้อย่างคล่องตัว สอดคล้องกับนโยบายของรัฐและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งจัดทำข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงส่วนราชการระดับกระทรวงให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัวและมีเอกภาพ และกำหนดแผนและขั้นตอนการลดหรือสลายความเป็นนิติบุคคลของส่วนราชการระดับกรมในระยะแรก

๒. กำหนดหลักเกณฑ์การจัดส่วนราชการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทรัพย์สิน ฯลฯ และแนวทางการมอบอำนาจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการบริหารงานภาครัฐ การจัดให้มีระบบการประเมินความเหมาะสม ความมีประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการจัดส่วนราชการและการบริหารงานภาครัฐที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและประโยชน์สูงสุดของประเทศ

๓. พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและบูรณาการในลักษณะองค์กรบริหารเฉพาะกิจ (Adhoc) ในสถานการณ์พิเศษที่กระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมอย่างรุนแรง โดยใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร หรือรูปแบบ Agile Organization เพื่อให้มีองค์กรที่ยืดหยุ่น คล่องตัว บูรณาการระบบงาน เงิน คน ได้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

๔. ทบทวนบทบาทภารกิจของภาครัฐที่มีอยู่เดิม รวมทั้งพัฒนาปรับปรุงและสร้างสรรค์บทบาทภารกิจใหม่ของภาครัฐให้มีความสอดคล้องเหมาะสมบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน รวมทั้งพัฒนาต้นแบบหน่วยงานภาครัฐที่มีการบริหารงานรูปแบบใหม่ เพื่อเป็นตัวอย่างในการพัฒนาต่อยอดในอนาคต

๕. พัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป รองรับวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) เพื่อให้ส่วนราชการมีความยืดหยุ่น คล่องตัว สามารถปฏิบัติการกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทันทั่วถึง โดยกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้ง (Work From Anywhere) ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและลักษณะงานขององค์กร

๖. ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างให้เกิดความคล่องตัวในการจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรม รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์และแนวคิดในการปฏิรูปประเทศ

๒.๒.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย :

โครงสร้างและระบบการบริหารราชการของส่วนราชการระดับกระทรวงและกรม มีความยืดหยุ่น คล่องตัว ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถบูรณาการระบบงาน เงิน คน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและประโยชน์สูงสุดของประเทศ

๒) ตัวชี้วัด :

๒.๑) ข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงการจัดส่วนราชการระดับกระทรวง โดยอาศัยการจัดกลุ่มภารกิจแนวทางและการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารราชการบนฐานกระทรวงให้เป็นไปตามเป้าหมายและลดสภาพความเป็นนิติบุคคลของส่วนราชการระดับกรมในระยะแรก

๒.๒) มีหลักเกณฑ์การจัดส่วนราชการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทรัพย์สิน ฯลฯ และแนวทางการมอบอำนาจ พร้อมระบบประเมินความเหมาะสมการจัดส่วนราชการ รวมทั้งการประเมินประสิทธิภาพและความคุ้มค่าการจัดส่วนราชการและการบริหารงานภาครัฐ ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและประโยชน์สูงสุดของประเทศ

๒.๓) มีหลักเกณฑ์และวิธีการจัดโครงสร้างองค์กรบริหารเฉพาะกิจ (Adhoc) และร่างกฎหมายหรือระเบียบที่สามารถใช้อำนาจของฝ่ายบริหารในการบริหารราชการในสถานการณ์ที่มีความจำเป็นฉุกเฉิน เร่งด่วน และรูปแบบ Agile Organization

๒.๔) มีแนวทางทบทวนบทบาทภารกิจของภาครัฐที่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของประชาชนและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งมีหน่วยงานนำร่องเพื่อเป็นตัวอย่างในการพัฒนาต่อยอดในอนาคต

๒.๕) มีแนวทางการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้ง (Work From Anywhere) ที่รองรับวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและลักษณะงานขององค์กร

๒.๒.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)

๒.๒.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕)

๒.๒.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณ ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สองล้านบาท) จากงบประมาณรายจ่ายประจำปี

๒.๒.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ จะเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และกระทรวงการคลัง เป็นอย่างน้อยในการดำเนินการ ดังนี้

๑) การเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารราชการสู่ระบบการบริหารบนฐานของกระทรวง

๑.๑) ศึกษา ทบทวนและสังเคราะห์ผลการศึกษาที่มีอยู่เกี่ยวกับการลดความเป็นนิติบุคคลของส่วนราชการระดับกรม

๑.๒) ศึกษาวิธีการจัดตั้งส่วนราชการหรือหน่วยงานภาครัฐ ระดับกระทรวง (Ministry) และระดับกรมหรือเทียบเท่า (Department) และการกำหนดสภาพความเป็นนิติบุคคลของหน่วยงานภาครัฐต่างประเทศ ที่สามารถนำมาใช้กับประเทศไทยได้ รวมทั้งศึกษารูปแบบการบริหารจัดการ และบูรณาการในลักษณะองค์กรบริหารเฉพาะกิจ (Adhoc) ในสถานการณ์พิเศษที่กระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมอย่างรุนแรง โดยใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร

๑.๓) ศึกษาวิเคราะห์ ข้อดี ข้อจำกัด ของการบริหารงานฐานกระทรวงในฐานะที่กระทรวงเป็นนิติบุคคล และลดความเป็นนิติบุคคลของส่วนราชการระดับต่ำกว่ากระทรวง โดยเน้นการศึกษาในด้านประโยชน์ที่จะได้รับ เช่น ความเป็นเอกภาพในการทำงานเพื่อตอบสนองนโยบายรัฐบาล ความคล่องตัวในการจัดสรรและถ่ายโอนงบประมาณเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ ความคล่องตัวและยืดหยุ่นในการสับเปลี่ยนหมุนเวียนบุคลากรเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป พร้อมทั้งข้อจำกัดในแต่ละปัญหา และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารงานฐานกรมที่เป็นนิติบุคคล

๑.๔) จัดทำข้อเสนอในการปรับเปลี่ยนการแบ่งส่วนราชการระดับกระทรวง โดยอาศัยการจัดกลุ่มภารกิจเป็นแนวทางและการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารราชการบนฐานกระทรวง โดยให้ส่วนราชการระดับกระทรวงยังคงมีฐานะเป็นนิติบุคคล และลดความเป็นนิติบุคคลของส่วนราชการระดับกรม และการวิเคราะห์กฎหมายที่จะต้องมีการปรับปรุงและแก้ไขให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เช่น การจัดตั้ง การรวม การโอนหน้าที่และอำนาจ และการยุบเลิกกระทรวงและกรม การโอนงบประมาณรายจ่ายระหว่างกรมในกระทรวงเดียวกัน อาจทำได้โดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกา เป็นต้น

๒) รูปแบบการบริหารจัดการและการบูรณาการในลักษณะองค์กรบริหารเฉพาะกิจ (Adhoc)

๒.๑) จัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการจัดโครงสร้างองค์กรบริหารเฉพาะกิจ (Adhoc)

๒.๒) จัดทำร่างกฎหมายหรือระเบียบที่ให้อำนาจฝ่ายบริหารสามารถกำหนดให้มีหน่วยงานที่มีการบริหารจัดการและบูรณาการในลักษณะองค์กรบริหารเฉพาะกิจดังกล่าวในสถานการณ์พิเศษที่กระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมอย่างรุนแรง

๒.๓) จัดทำรูปแบบ Agile Organization เพื่อให้องค์กรและส่วนราชการต่าง ๆ สามารถนำไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์

๓) การมอบอำนาจการจัดส่วนราชการ

๓.๑) จัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการ แนวทาง คู่มือ การมอบอำนาจการจัดส่วนราชการที่ตอบสนองความต้องการประชาชน และประโยชน์สูงสุดของประเทศ

๓.๒) พัฒนาระบบประเมินความเหมาะสมการจัดส่วนราชการ และระบบประเมินประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการบริหารงานภาครัฐ เพื่อยกเลิก ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงภารกิจอำนาจหน้าที่ โครงสร้างของส่วนราชการได้อย่างยืดหยุ่น คล่องตัวและทันต่อการเปลี่ยนแปลง

๔) การทบทวนบทบาทและภารกิจของภาครัฐ

๔.๑) ศึกษาและทบทวนบทบาทภารกิจของภาครัฐที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อกำหนดบทบาทภารกิจของภาครัฐที่มีความเหมาะสมสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้

๔.๒) กำหนดหน่วยงานนำร่องในการปรับบทบาทภารกิจ และจัดทำแนวทางการปรับบทบาทภารกิจของหน่วยงานนำร่อง พร้อมทั้งดำเนินการทบทวนบทบาทภารกิจของหน่วยงานนำร่อง เพื่อเป็นตัวอย่างในการพัฒนาต่อ ยอดในอนาคต

๕) การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันรองรับชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)

๕.๑) ขับเคลื่อนมาตรการการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้ง (Work From Anywhere) เช่น การกำหนดเวลาการปฏิบัติงานที่มีความยืดหยุ่น (flexi-time) การกำหนดสถานที่ปฏิบัติงานและให้บริการที่เหมาะสมสอดคล้องกับการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้ง

๕.๒) ปรับระบบการปฏิบัติงานภายในของหน่วยงานภาครัฐให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้ง (Work From Anywhere) เช่น ระบบการมอบหมายงาน กำกับติดตามและประเมินผลงาน

๕.๓) ปรับปรุง/แก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้ง (Work From Anywhere)

๖) ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๖.๑) ศึกษาและทบทวนบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปในการจัดโครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐเพื่อจัดทำร่างกฎหมาย

๖.๒) ยกร่างกฎหมายที่เพิ่มประสิทธิภาพและสร้างให้เกิดความคล่องตัวในการจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรม

๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ ปรับเปลี่ยนการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐสู่ระบบเปิด เพื่อให้ได้มาและรักษาไว้ซึ่งคนเก่ง ดีและมีความสามารถอย่างคล่องตัว ตามหลักคุณธรรม

การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่รวดเร็วและรุนแรง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ ประกอบกับผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ส่งผลให้การบริหารราชการต้องปรับเปลี่ยนเพื่อให้มีความพร้อม และสามารถปรับตัวได้ทันต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความสามารถและความพร้อมของภาครัฐในการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับ “บุคลากรภาครัฐ” ดังนั้น จึงถือเป็นความท้าทายต่อการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลภาครัฐ เพื่อสร้าง ดึงดูด รักษา และใช้ประโยชน์จากบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ (Competent) มีความมุ่งมั่น ผูกพัน และทุ่มเท (Commitment) และสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ (Contribution) เพื่อให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ คล่องตัว และตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคแห่งฐานชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันภาครัฐยังประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารกำลังคน การบริหารและการพัฒนาทรัพยากรบุคคล อาทิ “หาคนไม่ได้” “ใช้คนได้ไม่เต็มที่” “สร้างคนได้ช้า” และ “รักษาคนได้ยาก” กล่าวคือ ภาครัฐยังไม่สามารถดึงดูดและจูงใจบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำลังคนในสาขาวิชาที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาระบบราชการและกลุ่มที่มีการแข่งขันสูงในตลาดแรงงาน ขณะที่บุคลากรที่กำลังปฏิบัติงานในภาครัฐอยู่แล้ว ภาครัฐไม่สามารถมอบหมายหน้าที่หรือใช้ประโยชน์ให้ตรงกับความรู้ความสามารถ ความถนัด หรือความสนใจของแต่ละบุคคลได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐมีลักษณะเป็น “ระบบปิด” ทำให้ไม่สามารถสับเปลี่ยนหมุนเวียนบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญข้ามสังกัด หรือสรรหาบุคลากรจากภายนอกราชการได้ทันต่อความจำเป็นและเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ขณะที่การเจริญเติบโตและความก้าวหน้าในอาชีพของบุคลากรต้องอาศัยระยะเวลาค่อนข้างมาก ทำให้ผู้สมัครงานขาดแรงจูงใจส่งผลให้การสรรหาบุคคลในบางลักษณะงานกระทำด้วยความยากลำบาก นอกจากนี้ ภาครัฐยังขาดโครงสร้างระบบกลไกและมาตรฐานในการดูแลบุคลากรภาครัฐภาพรวม อาทิ การกำหนดค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์สำหรับบุคลากรภาครัฐ ส่งผลให้เกิดความล้าช้าในการบริหารกำลังคน การบริหารและการพัฒนาทรัพยากรบุคคล

สภาพปัญหาข้างต้นเกิดจากสาเหตุสำคัญ ๒ ประการ คือ ๑) ระบบบริหารงานบุคคลขาดประสิทธิภาพ และความไม่คล่องตัวของกฎหมาย กฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ในการบริหารกำลังคน และ ๒) การขาดเอกภาพ มาตรฐาน และความเป็นธรรมของระบบ กฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ในการบริหารกำลังคนภายในภาครัฐ ดังนั้น การปฏิรูปประเทศในประเด็นการบริหารจัดการกำลังคนภาครัฐ จึงมุ่งเน้นการสร้างประสิทธิภาพ เอกภาพและความคล่องตัวในการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลภาครัฐ เพื่อให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ทันการณ์ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ “การปรับเปลี่ยนการบริหารคน” (People Transformation) เพื่อนำไปสู่ “การปรับเปลี่ยนระบบราชการ” (Civil Service Transformation) ซึ่งแนวทางการปฏิรูปที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องพัฒนาระบบการบริหารกำลังคน และระบบการบริหารและการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เป็นระบบที่เปิดกว้าง มีความยืดหยุ่น คล่องตัว เป็นการถ่ายเทกำลังคนระหว่างหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานของรัฐกับองค์กรในภาคส่วนอื่น

๒.๓.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย :

ภาครัฐสามารถบริหารจัดการกำลังคนได้อย่างมีเอกภาพมีประสิทธิภาพและความคล่องตัว สามารถสรรหา รักษา เคลื่อนย้าย และใช้ประโยชน์กำลังคนให้ตรงกับความรู้ความสามารถ เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

๒) ตัวชี้วัด :

๒.๑) ข้อเสนอการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการกำลังภาครัฐให้เป็นระบบเปิดดำเนินการแล้วเสร็จ และผ่านการพิจารณาของ ก.พ. อย่างน้อย ๒ เรื่อง

๒.๒) กฎหมาย กฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์การบริหารงานบุคคลได้รับการแก้ไข เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลภาครัฐ อย่างน้อย ๕ เรื่อง

๒.๓) ข้อเสนอในการจัดองค์กร ระบบ หรือกลไกการบริหารจัดการกำลังคนภาครัฐที่มีเอกภาพ และเป็นมาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้ระหว่างบุคลากรภาครัฐแต่ละประเภท

๒.๔) ร้อยละของบุคลากรในส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐแต่ละแห่งที่มีความรู้ ทักษะ ทศนคติ และกรอบความคิด (Mindset) ในการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัลและภาวะชีวิตวิถีใหม่ รวมทั้งรองรับการเปลี่ยนแปลง

๒.๕) สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรต่องบประมาณรายจ่ายประจำปีเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง

๒.๖) มีมาตรการที่เพิ่มประสิทธิภาพการใช้อัตรากำลังหรือลดค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร

๒.๓.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)

๒.๓.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕)

๒.๓.๔ ประมาณการวงเงินรวมและแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณ ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ยี่สิบล้านบาท) จากงบประมาณรายจ่ายประจำปี

๒.๓.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน จะเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานปรมาณ กรมบัญชีกลาง สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ และองค์กรกลางบริหารงานบุคคลต่าง ๆ เป็นอย่างน้อยในการดำเนินการ ดังนี้

๑) เปลี่ยนระบบการทำงานด้านบริหารทรัพยากรบุคคลเป็นระบบดิจิทัลเต็มรูปแบบเพื่อการสรรหาคนดี คนเก่ง เข้าสู่ตำแหน่งสำคัญได้ทันการณ์ และปรับบทบาทการบริหารทรัพยากรบุคคลไปสู่งานเชิงกลยุทธ์ขององค์กร เพื่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรบุคคลได้เต็มศักยภาพ สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ขององค์กร

๒) ดำเนินการจัดทำเอกสารอธิบายบทบาทหน้าที่ของตำแหน่งระดับสูงที่สำคัญ (Role Clarification) ทั้งตำแหน่งทางการเมืองและฝ่ายประจำ โดยเปิดเผยต่อสาธารณะเพื่อความโปร่งใส และสอบยืนยันความรับผิดชอบได้อย่างชัดเจน

๓) ขยายอายุเกษียณราชการสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งต่าง ๆ ยกเว้นผู้ดำรงตำแหน่งนักบริหาร และตำแหน่งที่ต้องใช้สมรรถภาพทางกายในการปฏิบัติหน้าที่ จากอายุ ๖๐ ปี เป็น ๖๓ ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ และขยายอายุเกษียณเป็น ๖๕ ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๕

๔) สํารวจอัตราเงินเดือนและรายได้รวมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในกลุ่มตำแหน่งและสายงานต่าง ๆ ในส่วนราชการและองค์กรภาครัฐทั้งหมด เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบอัตราเงินเดือนและรายได้จริงของเจ้าหน้าที่รัฐที่ทำงานในลักษณะที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบใกล้เคียงกัน เพื่อให้การจัดทำโครงสร้างเงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ได้มาตรฐาน และเกิดความเป็นธรรมระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐภายในระบบ และเทียบเคียงได้ในตลาดแรงงานของประเทศ

๕) ปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐ อาทิ ระบบนักเรียนทุนรัฐบาล ระบบการสรรหาและการคัดเลือกบุคคล ระบบตำแหน่ง ระบบการประเมินบุคคลเข้าสู่ตำแหน่ง ระบบโอนย้ายบุคคล ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานและการเลื่อนเงินเดือน ระบบวินัยและการลงโทษ เพื่อให้การบริหารคนในภาครัฐมีความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ นำไปสู่การหมุนเวียน สับเปลี่ยน ถ่ายเทกำลังคนภายในภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖) ปรับปรุงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานที่หน่วยงานอื่น เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพทั้งในและต่างประเทศ (Secondment) ได้คล่องตัวมากขึ้น และส่งเสริมสนับสนุนการบรรจุบุคคลที่มีความชำนาญสูงจากนอกระบบราชการเข้าสู่ระบบราชการ (Lateral Entry) รวมทั้งสร้างระบบและกลไกสำหรับการสับเปลี่ยนหมุนเวียน และพ้องถ่ายบุคลากรระหว่างหน่วยงานของรัฐกับหน่วยงานในภาคส่วนอื่นให้มีความคล่องตัว

๗) พัฒนาระบบการจ้างงานรูปแบบใหม่ในภาครัฐ เพื่อให้มีกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะ ปฏิบัติงานในภารกิจที่มีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนและชัดเจน สอดรับกับการทำงานรูปแบบใหม่ที่ไม่จำเป็นต้องมีจ้างงานตลอดชีพ (Non-career Employment) เพื่อให้สามารถสรรหาบุคลากรได้ทันการณ์

๘) พัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรภาครัฐเพื่อรองรับการทำงานภายใต้ภาวะชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) อาทิ ทักษะดิจิทัล ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงสร้างและพัฒนากรอบความคิด (Mindset) ให้กับบุคลากรภาครัฐทุกระดับพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

๙) มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดระเบียบบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐ ไว้เป็นส่วนเฉพาะในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ในส่วนที่ ๕) โดยให้มีสภาทรัพยากรบุคคลภาครัฐรับผิดชอบในการวางยุทธศาสตร์การบริหารเจ้าหน้าที่ของรัฐในภาพรวมตามระบบคุณธรรม ทั้งในด้านมาตรฐานความรับผิดชอบต่อตำแหน่งหน้าที่และสังคม มาตรฐานในการสรรหา การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง มาตรฐานการพัฒนาและรักษาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีสมรรถนะและความสามารถสูงไว้ในระบบ มาตรฐานการกำหนดเงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ ในการทำงาน มาตรฐานความประพฤติ วินัย และจรรยาบรรณ การลงโทษ รวมทั้งพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ เพื่อธำรงไว้ซึ่งคุณภาพและคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อความเชื่อถือและไว้วางใจของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยรวม

๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งในการบริหารราชการในระดับพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๗ (๓) บัญญัติให้การปฏิรูปประเทศต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายให้ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประกอบกับมาตรา ๒๕๘ ข. (๓) บัญญัติให้มีการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบการบริหารงานของรัฐและแผนกำลังคนภาครัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ โดยต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกัน ซึ่งโครงสร้างและระบบการบริหารงานของรัฐในระดับพื้นที่จะมีราชการส่วนภูมิภาคเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงและบูรณาการการทำงานร่วมกัน ทั้งในแนวตั้งระหว่างราชการส่วนกลางกับราชการส่วนท้องถิ่น และในแนวนาระหว่างทุกภาคส่วนในพื้นที่ ซึ่งนับว่ามีความใกล้ชิดและยึดโยงกับความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง แต่ที่ผ่านมาราชการส่วนภูมิภาคไม่สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีเหตุฉุกเฉินที่ต้องเร่งรัดแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อช่วยเหลือประชาชนโดยเร่งด่วน ซึ่งจำเป็นต้องมีการบูรณาการทั้งในแนวตั้งและแนวนอน ข้ามหน่วยงานหรือข้ามพื้นที่ ทั้งในส่วนของกลไกการทำงานที่ยืดหยุ่น คล่องตัว งบประมาณและกำลังคนที่เหมาะสมเพียงพอ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการบริหารสถานการณ์ดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ

ในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยได้ประสบเหตุฉุกเฉินจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ซึ่งจำเป็นต้องเร่งรัดการแก้ไขวิกฤตโดยเร็ว ทำให้เห็นพลังความร่วมมือและการบูรณาการของทุกภาคส่วนในสังคมที่มาร่วมกันแก้ไขปัญหาจนทำให้สามารถประคับประคองสถานการณ์จนประเทศไทยได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ ดังนั้น จึงควรนำบทเรียนการแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาดำเนินการให้เกิดความต่อเนื่อง โดยนำพลังความร่วมมือของทุกภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม (Public Private People Participation) มาร่วมเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารราชการเชิงพื้นที่ โดยเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับในประเด็นนโยบายสำคัญ (Agenda) ในพื้นที่ทั้งในแนวตั้งและแนวนอน พัฒนากลไกหรือเครื่องมือในการสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการ ในลักษณะหุ้นส่วนการพัฒนาที่มีทิศทางและเป้าหมายชัดเจน กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ ให้เป็นภาครัฐที่มีขีดสมรรถนะสูง สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ดังนั้น จึงกำหนด**ที่จะสร้างความเข้มแข็งในการบริหารราชการเชิงพื้นที่โดยประชาชน เพื่อประชาชน** เพื่อขับเคลื่อนประเด็นนโยบายสำคัญ (Agenda) เช่น การบริหารจัดการน้ำ การจัดการหมอกควัน การจัดการขยะ โดยมีขอบเขตดำเนินการ ดังนี้

๑. ทบทวนบทบาทภารกิจและระบบการบริหารราชการในส่วนภูมิภาค โดยสร้างและพัฒนากลไกการทำงานที่เน้นการบูรณาการ/เชื่อมโยงการทำงานของหน่วยงานในพื้นที่ (ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น) และทุกภาคส่วน (ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน) และจัดโครงสร้างส่วนราชการในส่วนภูมิภาคเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ของยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่สู่ยุทธศาสตร์ชาติ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ

๒. พัฒนารูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการในจังหวัดให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว ในระบบงาน ระบบแผนและงบประมาณ และระบบบริหารงานบุคคล (จังหวัดที่มีผลสัมฤทธิ์สูง : High Performance) เพื่อให้มีการทำงานที่มีขีดสมรรถนะสูง โดยใช้กลไกการวางแผนการพัฒนาการบูรณาการ งบประมาณที่ยืดหยุ่นที่เป็นตัวตั้ง โดยในทุกขั้นตอนที่สำคัญให้ผ่านกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา ระหว่างส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมถึงภาคส่วนต่าง ๆ ให้ดำเนินไปในทิศทางและเป้าหมายเดียวกัน

๒.๔.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย :

สร้างความเข้มแข็งของระบบการบริหารราชการเชิงพื้นที่ ให้ราชการในส่วนภูมิภาคมีความคล่องตัว สามารถบูรณาการระบบงาน ระบบแผนและงบประมาณ และระบบบริหารงานบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้เกิดการสานพลัง (Collaboration) ระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน เพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

๒) ตัวชี้วัด :

๒.๑) มีรูปแบบการทำงานที่เน้นการบูรณาการในประเด็นนโยบายสำคัญ (Agenda) ของกรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ (ระบบการบริหารงาน โครงสร้าง)

๒.๒) กรมและจังหวัดนำรูปแบบการทำงานเชิงบูรณาการตามข้อ ๒.๑) ไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบทบาทภารกิจ และสอดคล้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้อง

๒.๓) จำนวนจังหวัดที่มีการพัฒนารูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการในจังหวัดที่มีผลสัมฤทธิ์สูง

๒.๔) ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการประชาชนของศูนย์ดำรงธรรมของจังหวัด

๒.๔.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)

๒.๔.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕)

๒.๔.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณ ๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท (เจ็ดล้านบาท) จากงบประมาณรายจ่ายประจำปี

๒.๔.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ จะเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทย สำนักงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และกระทรวงการคลัง เป็นอย่างน้อยในการดำเนินการ ดังนี้

๑) ทบทวนบทบาทภารกิจและระบบการบริหารราชการในส่วนภูมิภาค โดยสร้างและพัฒนากลไกการทำงานที่เน้นการบูรณาการ/เชื่อมโยงการทำงานของหน่วยงานในพื้นที่ โดยมีวิธีการดำเนินงานดังนี้

๑.๑) กำหนดประเด็นนโยบายสำคัญ (Agenda) และศึกษา วิเคราะห์บทบาทภารกิจ โครงสร้างและระบบบริหารราชการของหน่วยงานที่ขับเคลื่อน Agenda นั้น ทั้งหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดทำรูปแบบการทำงานที่เน้นการบูรณาการ/เชื่อมโยงการทำงานของหน่วยงานในพื้นที่ ของกระทรวงนําร่อง

๑.๒) เสนอคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ข้อเสนอแนะที่มีความเหมาะสมกับ บริบทใหม่ ๆ ของการบริหารราชการในส่วนภูมิภาค

๑.๓) นำรูปแบบที่เหมาะสมตามข้อ ๑.๒) ไปจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อนำไปสู่การ ปฏิบัติในส่วนราชการ

๑.๔) ติดตามความก้าวหน้า และผลการดำเนินงาน เพื่อปรับบทบาทภารกิจ โครงสร้าง และระบบบริหารราชการในส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินงานในพื้นที่ที่ตอบสนอง ความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

๒) พัฒนารูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการในจังหวัดที่มีความ คล่องตัว ในระบบงาน ระบบแผน ระบบงบประมาณ และระบบบริหารงานบุคคลให้มีการทำงานที่มี ผลสัมฤทธิ์สูง โดยมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

๒.๑) นำรูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการในจังหวัดที่ได้จากการ ทดลองนําร่องใน ๖ จังหวัด โดยปลดล็อกข้อจำกัดที่เกิดขึ้น มาพัฒนาและจัดทำรูปแบบที่ดี เพื่อเป็นต้นแบบ ในการขยายผลไปยังจังหวัดนําร่องอื่น

๒.๒) ขยายผลการขับเคลื่อนจังหวัดที่มีผลสัมฤทธิ์สูงไปยังจังหวัดนําร่องอื่นเพิ่มเติม อีก ๗ จังหวัด ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ และเพิ่มอีก ๑๔ จังหวัด ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยมี ประเด็นในเบื้องต้นที่จะใช้เป็นแนวทางดำเนินการในจังหวัดที่มีการขยายผล ดังนี้

(๑) กำหนดให้อำเภอ และท้องถิ่นในจังหวัดที่มีผลสัมฤทธิ์สูงนําระบบ e-Service ไปทดลองให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่อย่างทั่วถึง

(๒) ปลดล็อกข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของจังหวัดฯ ที่มีการ ขยายผลทั้งในเรื่องระบบงาน การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานบุคคล

(๓) วางรูปแบบ/กลไกวิธีการทำงาน ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และภาคส่วนอื่น ๆ โดยเน้นความร่วมมือ เพื่อให้เกิดการบูรณาการในการปฏิบัติงานร่วมกัน

(๔) ติดตามความก้าวหน้า และประเมินผลการขับเคลื่อนจังหวัดที่มีผลสัมฤทธิ์สูง ของจังหวัดนําร่อง

๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ จัดอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และการเบิกจ่ายเงินเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว คุ่มค่า โปร่งใส ปราศจากการทุจริต

การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เป็นกระบวนการที่สำคัญของการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐ ซึ่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ มีเจตนารมณ์เพื่อให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐมีกรอบการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน หน่วยงานของรัฐทุกแห่งสามารถนำไปใช้เป็นหลักปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม มีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างที่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการใช้งานเป็นสำคัญซึ่งจะก่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงิน มีการวางแผนการดำเนินงานและมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้การจัดซื้อจัดจ้างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งเพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีการส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งเพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ โดยที่ผ่านมา คดีการทุจริตที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๕๔) เกิดจากการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติยังพบปัญหาในการดำเนินการหลายด้าน อาทิ ระบบการตรวจสอบที่มีความเข้มข้นมากเกินไป จนกระทั่งเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานพัสดุมีความเกรงกลัวโทษทางอาญาจนทำให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปด้วยความล่าช้า ยากลำบาก และอาจจำเป็นต้องจัดซื้อสิ่งของที่มียาราคาถูกแต่ไม่มีคุณภาพ เพื่อความถูกต้องและตามกฎหมาย ประกอบกับหน่วยงานของรัฐบางแห่งยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานพัสดุเท่าที่ควร ทำให้บุคลากรเหล่านี้ขาดความก้าวหน้าในสายงาน นอกจากนี้ การนำระบบดิจิทัลมาใช้สนับสนุนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐยังไม่สามารถทำได้ครบวงจร จากสาเหตุหลายประการ อาทิ งบประมาณในการพัฒนาระบบ กฎระเบียบราชการบางเรื่องไม่เอื้อต่อระบบดิจิทัล รวมทั้งขาดการบูรณาการข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างระหว่างหน่วยงาน

การปฏิรูประบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ควรจะมุ่งเน้นการวางระบบที่รวดเร็ว และโปร่งใสด้วยการใช้เทคโนโลยีเข้ามาจัดการแทนบุคคล และควรให้ความสำคัญกับเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลด้านการจัดซื้อจัดจ้าง และบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างกรมบัญชีกลางและหน่วยงานตรวจสอบการทุจริตเพื่อให้มีแนวทางการป้องกันการทุจริตที่ชัดเจน มีมาตรฐาน สร้างความเชื่อมั่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ บุคลากรด้านพัสดุมีความรู้ความสามารถ มีความภาคภูมิใจในวิชาชีพและมีเส้นทางความก้าวหน้าในสายงาน รวมทั้งส่งเสริมบทบาทภาคเอกชน และภาคประชาชนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตประพฤติมิชอบในภาคราชการได้อย่างครบวงจร

๒.๕.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

๑.๑) หน่วยงานภาครัฐสามารถดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างได้โดยรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ผ่านระบบสนับสนุนจัดซื้อจัดจ้างเป็นแบบดิจิทัลในทุกขั้นตอน มีการบูรณาการ และเชื่อมโยงข้อมูลด้านการจัดซื้อจัดจ้างกับระบบอื่น ๆ อย่างเต็มรูปแบบ

๑.๒) มีระบบในการติดตามและป้องกันการทุจริตที่รวดเร็ว มีมาตรฐาน ส่งเสริมบทบาทภาคเอกชน ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบป้องกันการทุจริต เพื่อสร้างความโปร่งใส และการทุจริตการจัดซื้อจัดจ้างลดลง

๒) ตัวชี้วัด

- ๒.๑) มีระบบสนับสนุนจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเป็นแบบดิจิทัลในทุกขั้นตอน
- ๒.๒) มีกฎระเบียบ หรือกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน มีประสิทธิภาพ และเกิดความคุ้มค่า
- ๒.๓) มีการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลด้านการจัดซื้อจัดจ้างของกรมบัญชีกลางกับหน่วยงานอื่น ๆ
- ๒.๔) มีกลไกการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างกรมบัญชีกลางและหน่วยงานด้านการตรวจสอบการทุจริต
- ๒.๕) มีผู้แทนภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมป้องกันการทุจริตในโครงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเพิ่มมากขึ้น

๒.๕.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กรมบัญชีกลาง

๒.๕.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕)

๒.๕.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณ ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งร้อยล้านบาท) จากงบดำเนินงานของหน่วยงาน

๒.๕.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

กรมบัญชีกลาง จะเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นอย่างน้อยในการดำเนินการ ดังนี้

- ๑) พัฒนาระบบสนับสนุนจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเป็นแบบดิจิทัลในทุกขั้นตอน
- ๒) กำหนดแนวทางปฏิบัติในการจัดซื้อ จัดจ้างและการผูกพันงบประมาณให้รวดเร็ว คล่องตัว โดยลดขั้นตอนการปฏิบัติและวางระบบการตรวจสอบที่มุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณประจำปีสามารถแก้ปัญหาของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 ได้ทันต่อเหตุการณ์
- ๓) เชื่อมโยงฐานข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเข้ากับระบบของหน่วยงานตรวจสอบ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ๔) กำหนดกลไกการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างกรมบัญชีกลางและหน่วยงานตรวจสอบการทุจริต
- ๕) เพิ่มขีดความสามารถและคุณภาพการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน และประชาชนในการป้องกันการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

ตารางสรุปเป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของกิจกรรมปฏิรูปภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐไปสู่ระบบดิจิทัล			
๑.๑ ประชาชนได้รับการดูแลเข้าถึง และได้รับบริการ รวมถึงข้อมูลดิจิทัลสำคัญของภาครัฐที่มีคุณภาพ โดยสะดวก รวดเร็ว เสียค่าใช้จ่ายน้อย และตรงตามความจำเป็น ทั้งในสถานการณ์ปกติและฉุกเฉินเร่งด่วน	(๑) ระดับความสำเร็จของการพัฒนาข้อมูลดิจิทัลและข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) ภาครัฐให้พร้อมสำหรับการใช้ประโยชน์	- ร้อยละ ๕๐ ของหน่วยงานภาครัฐมีการจัดทำบัญชีข้อมูล (Data Catalog) บนระบบบริการบัญชีข้อมูล (Data Catalog Service Portal) ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ - ข้อเสนอการพัฒนาด้านแบบการพัฒนาคุณภาพข้อมูล (Data Quality) และความพร้อมใช้งานข้อมูล (Data Availability) ใน ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับประเทศ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น โดยอย่างน้อยให้มีการระบุถึงประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และรายการชุดข้อมูลการพัฒนาด้วย ทั้งนี้ โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล	- ระบบบริการบัญชีข้อมูล (Data Catalog Service Portal) ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ มีบัญชีข้อมูลสำคัญใน ๕ ด้านที่กำหนด ครบถ้วนและถูกต้อง โดยเปิดให้เชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลตามนโยบายที่กำหนด ผ่าน Application Programming Interface : API บนระบบดังกล่าวได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ - ร้อยละ ๘๐ ของหน่วยงานภาครัฐ มีการให้บริการข้อมูลเปิดภาครัฐ - ร้อยละ ๘๐ ของหน่วยงานภาครัฐมีการจัดทำธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ ตามเป้าหมายและแนวทางที่สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล กำหนด - ภาครัฐมีต้นแบบการพัฒนาคุณภาพข้อมูล (Data Quality) และความพร้อมใช้งานข้อมูล (Data Availability) ที่สามารถถอดบทเรียน และกำหนดเป็นแนวทางสำหรับสำหรับการ
๑.๒ ภาครัฐมีดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Platform) และบริการดิจิทัล รวมถึงระบบข้อมูล และข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) สำหรับการตัดสินใจ การบริหารจัดการ การดำเนินงาน และการกำกับ			

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
ติดตาม ประเมินผล บนระบบนิเวศด้านดิจิทัลที่สร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ และการยอมรับระหว่างกัน ที่ซึ่งตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนและภาคธุรกิจ เอกชนในระยะพื้นตัวของประเทศ อย่างน้อยใน ๕ ด้าน ได้แก่ (๑) ด้านการมีรายได้และมีงานทำ (๒) ด้านสุขภาพและการสาธารณสุข (๓) ด้านเกษตรและการบริหารจัดการน้ำ (๔) ด้านการท่องเที่ยว และ (๕) ด้านการตลาดและการกระจายสินค้าสำหรับเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจขนาด กลางและขนาดย่อม (SMEs) และ	(๒) จำนวนแพลตฟอร์มการจัดบริการแบบบูรณาการและบริการสำคัญ ที่มีการพัฒนาหรือให้การสนับสนุนการพัฒนา ซึ่งอยู่ในรูปแบบการบริการแบบครบวงจร (end-to-end service) ที่มีคุณภาพ ตรงตามความจำเป็นทั้งในสถานการณ์ปกติและฉุกเฉินเร่งด่วน และสอดคล้องกับความต้องการพื้นฐานที่แท้จริงของประชาชน ชุมชน และภาคธุรกิจเอกชน จำนวน ๕ ด้านที่กำหนด	- มีโมเดลต้นแบบแพลตฟอร์มการจัดบริการแบบบูรณาการ โดยการนำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม - มีสถาปัตยกรรมต้นแบบ (Enterprise Architecture) และแผนปฏิบัติการ สำหรับการพัฒนาและบริหารจัดการที่ต่อเนื่องและยั่งยืน - มีแพลตฟอร์มการจัดบริการแบบบูรณาการที่ประชาชนสามารถเข้ารับบริการหลักได้ โดยสะดวกหลากหลายช่องทาง อย่างครบวงจร(end-to-end service) จำนวนอย่างน้อย ๓ จาก ๕ ด้านที่กำหนด และมีการพัฒนาระบบการจัดเก็บรวมถึงบริหารจัดการข้อมูลที่รองรับการพัฒนาต่อยอดแพลตฟอร์มในระยะต่อไป	ขยายผลในระยะต่อไป ใน ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับประเทศ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น - มีแพลตฟอร์มการจัดบริการแบบบูรณาการ จำนวน ๕ ด้านที่กำหนด ที่มีการให้บริการดิจิทัลแบบครบวงจร (ในลักษณะ end-to-end service) และมีการนำระบบกลาง หรือ แอปพลิเคชัน (Application) สนับสนุนที่จำเป็นมาใช้ด้วย โดยเปิดโอกาสให้ภาคเอกชน ธุรกิจที่เกิดขึ้นใหม่(Startups) และภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีศักยภาพ เข้ามาร่วมพัฒนาและจัดบริการที่ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวกรวดเร็ว หลากหลายช่องทาง และเสียค่าใช้จ่ายน้อย

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
ธุรกิจที่เกิดขึ้นใหม่ (Startups) ๑.๓ ภาครัฐพัฒนาสู่การเป็นองค์กรขีดสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลสามารถปรับเปลี่ยนได้	(๓) จำนวนระบบกลาง หรือแอปพลิเคชัน (Application) สนับสนุนกลาง รวมถึงหลักเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้องสำหรับการพัฒนาระบบบริการและบริหารจัดการภาครัฐ ที่มีการพัฒนาเสร็จสิ้นและเริ่มต้นใช้งานจริง	- ระดับความสำเร็จไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของแต่ละระบบที่กำหนด	- ระดับความสำเร็จจำนวนไม่น้อยกว่า ๕ ระบบที่กำหนด
อย่างคล่องตัวตามบริบทและสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนอย่างรวดเร็วและเป็นพลวัตในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) เป็น ภาครัฐเพื่อประชาชนและขับเคลื่อน โดยความต้องการและการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน สังคม ชุมชน และประชาชนอย่างแท้จริง ๑.๔ ประชาชนมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในการทำงานของภาครัฐ	(๔) จำนวน (ด้าน) ประเด็นสำคัญที่มีการนำระบบข้อมูลและข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) ภาครัฐ มาบูรณาการเปิดเผย แลกเปลี่ยน เชื่อมโยงสำหรับการตัดสินใจเชิงนโยบายการบริหารจัดการ การดำเนินงาน การกำกับติดตาม และการให้ข้อเสนอแนะ ที่เชื่อมต่ออย่างเป็นระบบกับศูนย์ปฏิบัติการนายกรัฐมนตรี (PMOC) และศูนย์ข้อมูลและวิเคราะห์เสนอแนะการออกแบบนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับกระทรวง ระดับหน่วยงาน และระดับจังหวัด ทั้งนี้ เพื่อการแก้ไขปัญหาและเยียวยาประเทศ และ	- มีการบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลที่พร้อมสำหรับการประมวลผลผ่านเครื่องมือดิจิทัลอย่างน้อย ๒ ใน ๕ ด้านที่กำหนด - ศูนย์ปฏิบัติการนายกรัฐมนตรี (PMOC) มี Smart dashboard สำหรับการตัดสินใจเชิงนโยบายการกำกับติดตาม และหรือการบริหารจัดการภาครัฐ ที่ตรงประเด็นและใช้งานได้จริง อย่างน้อย ๒ จาก ๕ ด้าน (ประเด็น) ที่กำหนด - ข้อเสนอ (๑) การบูรณาการและแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลดิจิทัลระหว่างศูนย์วิเคราะห์ข้อมูลระดับกระทรวงและจังหวัด (๒) ประเด็น (เรื่อง)	จำนวน ๕ ด้าน + ๒ ประเด็น ดังนี้ - มีการบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลที่พร้อมสำหรับการประมวลผลผ่านเครื่องมือดิจิทัล ใน ๕ ด้านที่กำหนด - ศูนย์ปฏิบัติการนายกรัฐมนตรี (PMOC) มี Smart dashboard สำหรับการตัดสินใจเชิงนโยบายการกำกับติดตาม และหรือการบริหารจัดการภาครัฐ ที่ตรงประเด็นและใช้งานได้จริงใน ๕ ด้าน (ประเด็น) ที่กำหนด - ศูนย์ข้อมูลและวิเคราะห์เสนอแนะการออกแบบนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับกระทรวง และระดับจังหวัด มีการบูรณาการและแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลดิจิทัลระหว่างกัน รวมทั้งมีการเชื่อมโยงข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลเพื่อการประมวลผลด้วยเครื่องมือดิจิทัล

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
	ตอบสนองความต้องการของประชาชนและสังคมอย่างตรงประเด็นและทันต่อเหตุการณ์	ที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ พร้อมกับประเด็น (โจทย์) สำหรับการจัดทำรายงานบนศูนย์ปฏิบัติการนายกรัฐมนตรี (PMOC) และระบบ eMENSCR ที่กำหนดจากความต้องการใช้งานจริง จำนวนอย่างน้อย ๒ ประเด็นสำคัญ รวมถึง (๓) แผนปฏิบัติการ และ (๔) สถาปัตยกรรมข้อมูล ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน	บนศูนย์ปฏิบัติการนายกรัฐมนตรี (PMOC) และระบบ eMENSCR ไม่น้อยกว่า ๒ ประเด็นที่กำหนด ทั้งนี้ ให้มีการรับส่งข้อมูลผ่านระบบ API ด้วย
	(๕) ระดับความสำเร็จในการยกระดับความสามารถหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรภาครัฐเพื่อไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล โดยมี Digital Government Maturity Model (Gartner) ระดับ ๒	- ภาครัฐมี Government Enterprise Blueprint และ Government Transformation Roadmap เพื่อการพัฒนาไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลซึ่งผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศระดับสูงภาครัฐ (GCIO Committee) จำนวน ๑ ชุด - ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕ ของหน่วยงานภาครัฐ เข้าสู่กระบวนการปรับปรุงระบบการทำงานและรูปแบบการปฏิบัติงานตาม	- ภาครัฐมีพัฒนาการด้านดิจิทัล ตามแนวทาง Digital Government Maturity Model (Gartner) ตามรูปแบบปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ระดับ ๒ (หรือตามเครื่องมือการสำรวจอื่นที่เทียบเคียงกันได้) - ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของหน่วยงาน ภาครัฐ บรรลุผลสัมฤทธิ์ขั้นสูงตามเป้าหมาย - ภาครัฐมีหน่วยงานต้นแบบการพัฒนาเป็นหน่วยงานอัจฉริยะ เพิ่มขึ้นอีก ๕ หน่วยงาน พร้อมทั้งมีแผน การขยายผลในระยะต่อไป - ภาครัฐมีต้นแบบ (Sandbox) ของการนำเทคโนโลยีอัจฉริยะมาใช้ประโยชน์ในการ

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
		แนวทางการปรับเปลี่ยนภาครัฐเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government Transformation) - ภาครัฐมีหน่วยงานต้นแบบการพัฒนาเป็นหน่วยงานอัจฉริยะ ที่มีการบริหารจัดการ วิเคราะห์ประมวลผล และใช้ประโยชน์จากข้อมูล โดยการนำเทคโนโลยีอัจฉริยะมาใช้ประโยชน์ เช่น ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) ; AI; Blockchain; IoT เป็นต้น จำนวน ๕ หน่วยงาน - บุคลากรภาครัฐสายงานวิชาการ คอมพิวเตอร์ ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับ วิชาการคอมพิวเตอร์ และนโยบายและแผนจำนวนไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ คน ได้รับการพัฒนาความสามารถ (Up skill) ด้าน Computer Science; Data Science; และ Digital Security รวมทั้งมีความสามารถในการจัดจ้าง หน่วยงานภายนอกมาดำเนินการแทน อย่างมีกลยุทธ์ (Strategic Outsourcing)	ให้บริการหรือการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนและผู้รับบริการ ที่สามารถนำไปต่อยอดขยายผลได้ เช่น ด้านการสาธารณสุข การเกษตร และการพัฒนาเมือง เป็นต้น - ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐตั้งแต่ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าขึ้นไปไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๕๐ มีความเข้าใจโครงสร้างและประเภทข้อมูล สามารถนำเสนอแนวคิดพร้อมทั้งระบุความสัมพันธ์ในการนำข้อมูลจากหลากหลายแหล่งมาวิเคราะห์เพื่อตอบโจทย์สำคัญของหน่วยงาน รวมทั้งสามารถอธิบาย Visualization เบื้องต้นได้

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
	(๖) อัตราการเข้ารับบริการดิจิทัลภาครัฐเพิ่มขึ้น (Digital Service Adoption Rate)	- มีกิจกรรมการสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความเข้าใจ ความเชื่อมั่น เกี่ยวกับนโยบายและการดำเนินงานของรัฐบาลที่ชัดเจน ควบคู่ไปกับระบบการติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ - มีการส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลให้กับผู้ใช้ เพื่อขยายโอกาสการเข้าถึง และสร้างเสริมความสามารถใช้ประโยชน์และต่อยอดคุณค่าจากบริการดิจิทัลทั้งของภาครัฐ รวมถึงช่วยสนับสนุนการปรับตัวเข้ากับกติกาหรือข้อตกลงของสังคมแบบใหม่บนโลก online และ offline ได้อย่างปลอดภัย คงไว้ซึ่งความเป็นส่วนตัว มีจริยธรรม เคารพสิทธิของผู้อื่น	- ประชาชนมีความเชื่อมั่นและมีอัตราการเข้ารับบริการดิจิทัลของหน่วยงานภาครัฐในภาพรวมเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๓๐ จากปีฐาน - มีแนวทางและระบบรักษาความมั่นคงปลอดภัย และความเป็นส่วนบุคคล และการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจ ในการเข้าใช้ระบบดิจิทัลอย่างเหมาะสม สร้างสรรค์ และเกิดประโยชน์สูงสุด

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ จัดโครงสร้างองค์กร และระบบงานภาครัฐให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว และเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์			
๒.๑ โครงสร้างและระบบการบริหารราชการของส่วนราชการระดับกระทรวงและกรม มีความยืดหยุ่น คล่องตัว ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถบูรณาการระบบงาน เงิน คน ได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายของรัฐและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและประโยชน์สูงสุดของประเทศ	(๑) ข้อเสนอการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารราชการของส่วนราชการระดับกระทรวงและกรม และลดสถานะความเป็นนิติบุคคลของส่วนราชการระดับกรม	- มีผลการศึกษา ทบทวนและสังเคราะห์ ผลการศึกษาที่มีอยู่เกี่ยวกับการลดความเป็นนิติบุคคลของส่วนราชการระดับกรม	- มีข้อเสนอการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารราชการของส่วนราชการระดับกระทรวงและกรม และลดสถานะความเป็นนิติบุคคลของส่วนราชการระดับกรม โดยจัดทำร่างกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการและข้อเสนอแนะ ขั้นตอนปฏิบัติและขั้นตอนให้บรรลุตามกรอบระยะเวลา
	(๒) มีหลักเกณฑ์และวิธีการจัดโครงสร้างองค์กรบริหารเฉพาะกิจ (Adhoc) และร่างกฎหมายหรือระเบียบที่สามารถใช้อำนาจของฝ่ายบริหารในการบริหารราชการในสถานการณ์ที่มีความจำเป็น ฉุกเฉิน เร่งด่วน และรูปแบบ Agile Organization	- มีหลักเกณฑ์และวิธีการจัดโครงสร้างองค์กรบริหารเฉพาะกิจ (Adhoc) และรูปแบบ Agile Organization	- มีร่างกฎหมายหรือระเบียบที่ให้อำนาจฝ่ายบริหารสามารถกำหนดให้มีหน่วยงานที่มีการบริหารจัดการและบูรณาการในลักษณะองค์กรบริหารเฉพาะกิจ
	(๓) มีหลักเกณฑ์และวิธีมอบอำนาจการจัดส่วนราชการพร้อมระบบประเมินความเหมาะสมการจัดส่วนราชการ รวมทั้งการประเมินประสิทธิภาพและความคุ้มค่าการจัดส่วนราชการ และการบริหารงานภาครัฐที่ตอบสนอง	- มีผลการศึกษาแนวทางการมอบอำนาจการจัดส่วนราชการที่ยืดหยุ่น คล่องตัว และทันต่อการเปลี่ยนแปลง และแนวทางการประเมินความเหมาะสม ประสิทธิภาพและความคุ้มค่าการจัดส่วนราชการ	- มีหลักเกณฑ์และวิธีการมอบอำนาจ การจัดส่วนราชการรวมทั้งการนำร่องระบบประเมินความเหมาะสมประสิทธิภาพและความคุ้มค่าการจัดส่วนราชการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและประโยชน์สูงสุดของประเทศ

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
	ความต้องการของประชาชนและประโยชน์สูงสุดของประเทศ		
	(๔) มีแนวทางทบทวนบทบาทภารกิจของภาครัฐที่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของประชาชนและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งมีหน่วยงานนำร่องเพื่อเป็นตัวอย่างในการพัฒนาต่อยอดในอนาคต	- มีแนวทางทบทวนบทบาทภารกิจของภาครัฐที่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของประชาชนและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป	- มีการนำแนวทางทบทวนบทบาทภารกิจไปดำเนินการในหน่วยงานนำร่อง จำนวน ๑ ประเด็นสำคัญ
	(๕) มีแนวทางการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้ง (Work From Anywhere) ที่รองรับวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และลักษณะงานขององค์กร	- มีระบบการปฏิบัติงานภายในของหน่วยงานภาครัฐให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้ง (Work From Anywhere)	- มีการปรับปรุง/แก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้ง (Work From Anywhere)
กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ ปรับเปลี่ยนการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐสู่ระบบเปิด เพื่อให้ได้มาและรักษาไว้ซึ่งคนเก่ง ดีและมีความสามารถอย่างคล่องตัว ตามหลักคุณธรรม			
๓.๑ ภาครัฐสามารถบริหารจัดการกำลังคนได้อย่างมีเอกภาพมีประสิทธิภาพและความคล่องตัว สามารถ	(๑) ข้อเสนอการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการกำลังภาครัฐให้เป็นระบบเปิด ดำเนินการแล้วเสร็จ และผ่านการพิจารณาของ ก.พ. อย่าง	- มีข้อเสนอการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการกำลังภาครัฐให้เป็นระบบเปิด ดำเนินการแล้วเสร็จ และผ่านการพิจารณาของ ก.พ. ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	- มีข้อเสนอการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการกำลังภาครัฐให้เป็นระบบเปิด ดำเนินการแล้วเสร็จ และผ่านการพิจารณาของ ก.พ. ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ อย่างน้อย ๑ เรื่อง

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
สรรหารักษา เคลื่อนย้าย	น้อย ๒ เรื่อง	อย่างน้อย ๑ เรื่อง	
และใช้ประโยชน์กำลังคนให้ตรงกับความรู้ความสามารถ เพื่อ	(๒) กฎหมาย กฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์การบริหารงานบุคคลได้รับการแก้ไขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงาน	- มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์การบริหารงานบุคคลได้รับการแก้ไขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคล	- มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์การบริหาร งานบุคคลได้รับการแก้ไขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลภาครัฐ
ตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว	บุคคลภาครัฐ อย่างน้อย ๕ เรื่อง	ภาครัฐภายในสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๖๔ อย่างน้อย ๒ เรื่อง	ภายในสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๖๕ อย่างน้อย ๓ เรื่อง
๓.๒ ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐมีการวางแผนกำลังคน เพื่อให้การใช้อัตรากำลังเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และไม่ก่อให้เกิดภาระผูกพันด้านงบประมาณภาครัฐในระยะยาว	(๓) ข้อเสนอในการจัดองค์กร ระบบ หรือกลไกการบริหารจัดการกำลังคนภาครัฐที่มีเอกภาพ และเป็นมาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้ระหว่างบุคลากรภาครัฐแต่ละประเภท	- มีผลการศึกษาในการจัดองค์กร ระบบ หรือกลไกการบริหารจัดการกำลังคนภาครัฐที่มีเอกภาพ และเป็นมาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้ระหว่างบุคลากรภาครัฐแต่ละประเภท	- มีข้อเสนอในการจัดองค์กร ระบบ หรือกลไกการบริหารจัดการกำลังคนภาครัฐที่มีเอกภาพ และเป็นมาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้ระหว่างบุคลากรภาครัฐแต่ละประเภท
	(๔) ร้อยละของบุคลากรในส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐแต่ละแห่งที่มีความรู้ ทักษะ ทศนคติ และกรอบความคิด (Mindset) ในการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัล และภาวะชีวิตวิถีใหม่ รวมทั้งรองรับการเปลี่ยนแปลง	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
	(๕) สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรต่องบประมาณรายจ่ายประจำเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง	- สัดส่วนเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงร้อยละ ๓	- สัดส่วนเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงร้อยละ ๓
	(๖) มีมาตรการที่เพิ่มประสิทธิภาพการใช้อัตรากำลังหรือลดค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	- มาตรการที่เพิ่มประสิทธิภาพการใช้อัตรากำลังหรือลดค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรผ่านการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี อย่างน้อย ๑ เรื่อง	- มาตรการที่เพิ่มประสิทธิภาพการใช้อัตรากำลังหรือลดค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรผ่านการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี อย่างน้อย ๒ เรื่อง
กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งในการบริหารราชการในระดับพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน			
๔.๑ สร้างความเข้มแข็งของระบบการบริหารราชการเชิงพื้นที่ให้ราชการในส่วนภูมิภาคมีความคล่องตัว สามารถบูรณาการระบบงาน ระบบแผนและงบประมาณ และระบบบริหารงานบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้เกิดการสานพลัง (Collaboration) ระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน	(๑) มีรูปแบบการทำงานที่เน้นการบูรณาการในประเด็นนโยบายสำคัญ (Agenda) ของกรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่	- มีรูปแบบการทำงานที่เน้นการบูรณาการในประเด็นนโยบายสำคัญ (Agenda) ของกรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จำนวน ๑ ประเด็นนโยบาย	- มีรูปแบบการทำงานที่เน้นการบูรณาการในประเด็นนโยบายสำคัญ (Agenda) ของกรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จำนวน ๑ ประเด็นนโยบาย
	(๒) กรมและจังหวัดนำรูปแบบการทำงานเชิงบูรณาการ ไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบทบาทภารกิจ และสอดคล้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้อง	- กรมและจังหวัดนำรูปแบบการทำงานเชิงบูรณาการไปปรับใช้จำนวน ๑ กรม/๒ จังหวัด	- กรมและจังหวัดนำรูปแบบการทำงานเชิงบูรณาการไปปรับใช้ จำนวน ๑ กรม/๒ จังหวัด

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
และภาค เอกชน เพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	(๓) จำนวนจังหวัดที่มีการพัฒนารูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการในจังหวัดที่มีผลสัมฤทธิ์สูง	- ไม่น้อยกว่า ๗ จังหวัด	- ไม่น้อยกว่า ๑๔ จังหวัด
	(๔) ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการประชาชนของศูนย์ดำรงธรรมของจังหวัด	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ ขจัดอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และการเบิกจ่ายเงินเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว คุ่มค่า โปร่งใส ปราศจากการทุจริต			
๕.๑ หน่วยงานภาครัฐสามารถดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างได้โดยรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ผ่านระบบสนับสนุนจัดซื้อจัดจ้างเป็น	(๑) มีระบบสนับสนุนจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเป็นแบบดิจิทัลในทุกขั้นตอน	- มีระบบสนับสนุนกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเป็นแบบดิจิทัลในกระบวนการที่สำคัญประกอบ ด้วย (๑) ระบบขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการงานก่อสร้างอิเล็กทรอนิกส์ และ (๒) ระบบอุทธรณ์ออนไลน์	- มีระบบสนับสนุนจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเป็นแบบดิจิทัลในทุกขั้นตอน

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
แบบดิจิทัลในทุกขั้นตอน มีการบูรณาการ และ เชื่อมโยงข้อมูลด้านการ จัดซื้อจัดจ้างกับระบบอื่น ๆ อย่างเต็มรูปแบบ	(๒) มีกฎระเบียบ หรือกระบวนการจัดซื้อ จัดจ้างภาครัฐที่ได้รับการปรับปรุง แก้ไขเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการ ปฏิบัติงาน มีประสิทธิภาพ และเกิด ความคุ้มค่า	- มีกฎระเบียบ หรือกระบวนการจัดซื้อจัด จ้างภาครัฐที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข ไม่น้อยกว่า ๑ เรื่อง	- มีกฎระเบียบ หรือกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ภาครัฐที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขไม่น้อยกว่า ๑ เรื่อง
๕.๒ มีระบบในการติดตามและ ป้องกันการทุจริตที่ รวดเร็ว มีมาตรฐาน ส่งเสริมบทบาท	(๓) มีการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลด้าน การจัดซื้อจัดจ้างของกรมบัญชีกลาง กับหน่วยงานอื่น ๆ	- สามารถเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลด้าน การจัดซื้อจัดจ้างของกรมบัญชีกลางกับ หน่วยงานอื่น ๆ ไม่น้อยกว่า ๑ หน่วยงาน	- สามารถเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลด้านการ จัดซื้อจัดจ้างของกรมบัญชีกลางกับหน่วยงาน อื่น ๆ ไม่น้อยกว่า ๒ หน่วยงาน
ภาคเอกชน ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วม ตรวจสอบป้องกันการ ทุจริต เพื่อสร้างความ โปร่งใสและการทุจริต การจัดซื้อจัดจ้างลดลง	(๔) มีกลไกการบูรณาการทำงานร่วมกัน ระหว่างกรมบัญชีกลางและ หน่วยงานด้านการตรวจสอบการ ทุจริต	- มีการร่วมกำหนดแนวทางการ บูรณาการทำงานร่วมกันระหว่าง กรมบัญชีกลางและหน่วยงาน ด้านการตรวจสอบการทุจริต	- มีกลไกการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่าง กรมบัญชีกลางและหน่วยงานด้านการ ตรวจสอบการทุจริต
	(๕) มีผู้แทนภาคเอกชนและภาค ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมป้องกัน การทุจริตในโครงการจัดซื้อจัดจ้าง ภาครัฐเพิ่มมากขึ้น	- มีองค์กรภาคเอกชนที่มีบทบาทเข้ามา มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปราม การทุจริต และถ่ายทอดองค์ความรู้ แก่ภาคเอกชน และประชาชนในเรื่อง การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเพิ่มขึ้น อย่างน้อย ๑ หน่วยงาน	- มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนโครงการ ขอตกลงคุณธรรมให้มีจำนวนภาคเอกชน และภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมป้องกัน การทุจริตในโครงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ จากปีที่ผ่านมา

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
		- มีผู้แทนภาคเอกชนในคณะกรรมการ ความร่วมมือป้องกันการทุจริตเพิ่มขึ้น อย่างน้อย ๑ คน	

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย (เรียงลำดับความสำคัญ)

๓.๑ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างให้หน่วยงานภาครัฐมีความยืดหยุ่นสามารถปรับตัวเข้าสู่การเป็นสำนักงานสมัยใหม่ ภายใต้ระบบการบริหารราชการบนฐานกระทรวงนำไปสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง สามารถปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล มีความคล่องตัว ไม่ยึดติดกับการจัดโครงสร้างองค์กรแบบราชการบนฐานของกรมแบบเดิม โดยลดความเป็นนิติบุคคลของกรม สามารถยุบ เลิก ปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร กฎ ระเบียบได้ตามสถานการณ์

๓.๒ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

สาระสำคัญโดยสังเขป ปรับปรุงสาระสำคัญภายใต้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้ครอบคลุมแนวคิดและทิศทางในการปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลในราชการพลเรือน เพื่อให้ส่วนราชการเกิดความคล่องตัวในการบริหารทรัพยากรบุคคลภายใต้ระบบคุณธรรม ตลอดจนสามารถดึงดูด รักษา และใช้ประโยชน์คนดี เก่ง และมีความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้ข้าราชการพลเรือนสามัญสามารถเคลื่อนย้าย หมุนเวียนสับเปลี่ยนหน้าที่ ทั้งระหว่างกรม กระทรวง และระหว่างกรม กระทรวงกับหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานประเภทอื่น ๆ ได้อย่างคล่องตัวและเหมาะสมตามเหตุผลความจำเป็นและประโยชน์ของภาครัฐเป็นสำคัญ

แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านกฎหมาย
(ฉบับปรับปรุง)

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย

สารบัญสาระสำคัญของแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย

	หน้า
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๓-๑
๑.๑ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๓-๒
๑.๑.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านกฎหมายกับยุทธศาสตร์ชาติ	๓-๒
๑.๑.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านกฎหมายกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๓-๒
๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด	๓-๓
ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ	๓-๔
๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ มีกลไกยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชน	๓-๔
๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ จัดให้มีกลไกทางกฎหมายเพื่อให้มีการพิจารณาปรับเปลี่ยนโทษทางอาญาที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงให้เป็นโทษปรับเป็นพินัยเพื่อลดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน	๓-๖
๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ จัดให้มีกลไกกำหนดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล และบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย นำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย	๓-๗
๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ จัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย	๓-๙
๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ จัดทำประมวลกฎหมายเพื่อรวบรวมกฎหมายเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกันเพื่อความสะดวกในการใช้งาน	๓-๑๐
ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย	๓-๑๒

ส่วนที่ ๑ บทนำ

สังคมจำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อกำหนดกฎเกณฑ์อันเป็นกติกาให้สังคมถือปฏิบัติเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐในการดำเนินนโยบายสาธารณะในนิติรัฐ รัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐจะกระทำการใดที่กระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ก็ต่อเมื่อมีอำนาจตามกฎหมายที่ปวงชนหรือผู้แทนปวงชนให้ความเห็นชอบ แต่กฎหมายอาจสร้างปัญหาให้สังคมได้เช่นกัน หากกฎหมายนั้นเป็นกฎหมายที่ไม่เคารพหลักนิติธรรม ไม่มีคุณภาพ หรือมีจำนวนมากเกินไป จนกลายเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามจำนวนกฎหมายที่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ อาจทำให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายได้โดยยาก สร้างภาระค่าใช้จ่ายแก่ประชาชนและภาครัฐกิจ และเป็นที่มาของการทุจริตและประพฤติมิชอบของผู้บังคับใช้กฎหมาย

การปฏิรูปกฎหมายจึงมุ่งเน้นให้เกิดผลอันพึงประสงค์ในการมีกฎหมายที่ดีและมีเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากกฎหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๒๕๘ ค. ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ ได้มีการกำหนด ๑๐ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์อันประกอบด้วย (๑) มีกลไกให้การออกกฎหมายเป็นกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีกลไกในการทบทวนกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้ว เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (๒) ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชน (๓) มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม (๔) มีกลไกให้มีการตรากฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (๕) พัฒนาระบบการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมายให้รวดเร็ว รอบคอบ และสอดคล้องกับเงื่อนไขในการตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (๖) มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายที่มีความสำคัญ และจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (๗) มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมาย กฎ โดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่ายรวมทั้งการพัฒนาฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมาย หรือกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก (๘) ปฏิรูปการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมายเพื่อพัฒนานักกฎหมายให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ดี (๙) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายได้โดยสะดวก เพื่อลดค่าใช้จ่ายและขจัดช่องทางการทุจริตประพฤติมิชอบ และ (๑๐) มีกลไกส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นับตั้งแต่การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ ได้มีการดำเนินการตามเรื่องและประเด็นปฏิรูปทั้ง ๑๐ เรื่อง ซึ่งในหลายเรื่องได้มีการดำเนินการจนแล้วเสร็จ ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งประกาศใช้เป็นกฎหมายโดยได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ รวมถึงการจัดทำกฎหมายลำดับรองตามพระราชบัญญัติดังกล่าวเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และรายละเอียดรองรับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวให้เกิดความชัดเจน การจัดทำกฎหมายเพื่อเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. ๒๕๖๒ และการจัดทำโครงการทบทวนการอนุญาตของทางราชการ เพื่อศึกษากลไกการอนุญาตของทางราชการที่เป็นการสร้างภาระหรือก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจของประชาชนเพื่อนำไปสู่การพิจารณาทบทวนกระบวนการ

อนุญาต หรือเสนอแนะให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับที่เกี่ยวกับการอนุญาตของทางราชการ เพื่อลดขั้นตอนการดำเนินการและการอนุญาตที่ไม่จำเป็น หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจของประชาชน เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายโดยเฉพาะกิจกรรมปฏิรูปที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อประชาชน เพื่อผลักดันให้ดำเนินการแล้วเสร็จโดยเร็วและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายจึงได้จัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายฉบับปรับปรุง โดยมุ่งเน้นกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภาครัฐที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ ๕ กิจกรรม ดังนี้

(๑) มีกลไกยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่สร้างภาระหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

(๒) จัดให้มีกลไกทางกฎหมายเพื่อให้มีการพิจารณาปรับเปลี่ยนโทษทางอาญาที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงให้เป็นโทษปรับเป็นพินัย เพื่อลดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

(๓) จัดให้มีกลไกกำหนดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล และบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย นำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

(๔) จัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย

(๕) จัดทำประมวลกฎหมายเพื่อรวบรวมกฎหมายเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกันเพื่อความสะดวกในการใช้งาน

๑.๑ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑.๑.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายกับยุทธศาสตร์ชาติ

๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๑.๑) ข้อ ๔.๕ พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่

๔.๕.๕ ปรับบทบาทและโอกาสการเข้าถึงบริการภาครัฐ

๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๒.๑) ข้อ ๔.๑ การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ

๔.๑.๓ กระจายการถือครองที่ดินและการเข้าถึงทรัพยากร

๓) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๓.๑) ข้อ ๔.๗ กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น

๔.๗.๑ ภาครัฐจัดให้มีกฎหมายที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง

๔.๗.๒ มีกฎหมายเท่าที่จำเป็นข้อ ๔.๗.๓ การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๒) ข้อ ๔.๘ กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชน

โดยเสมอภาค

๔.๘.๕ พัฒนามาตรการอื่นแทนโทษทางอาญา

๑.๑.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

๑.๑) ๒๒๐๑๐๑ กฎหมายไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาครัฐและภาคเอกชนอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายที่มุ่งให้ประชาชนในวงกว้างได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศโดยทั่วถึง

๑.๒) ๒๒๐๑๐๒ การปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมายมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจทั่วถึง ไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นธรรม

๑.๓) ๒๒๐๑๐๓ ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากฎหมาย

๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
๑) กฎหมายและกระบวนการที่ล้ำสมัย ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรม สร้างภาระแก่ประชาชนและเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพได้รับการยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุง	ร้อยละของจำนวนกระบวนการงานที่เกี่ยวกับการอนุญาตและการปรับปรุงกฎหมายตาม ผลการศึกษาวิเคราะห์บทบกฏหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกระบวนการ ที่เกี่ยวกับการอนุญาตได้รับการดำเนินการ	ร้อยละ ๘๐ ของจำนวน กระบวนการที่เกี่ยวกับการอนุญาต และกฎหมายที่สร้างภาระหรือเป็น อุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการ ประกอบอาชีพของประชาชน ที่สำนักงาน ป.ย.ป. เสนอได้รับการปรับปรุง	ร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวน กระบวนการที่เกี่ยวกับการอนุญาต และกฎหมายที่สร้างภาระหรือเป็น อุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการ ประกอบอาชีพของประชาชน ที่สำนักงาน ป.ย.ป. เสนอได้รับการปรับปรุง
๒) ความสะดวกในการเข้าถึง รับรู้ และ ปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชน	จำนวนแผนงานหรือโครงการในการจัดทำ ประมวลกฎหมายและกฎ เพื่อให้ประชาชน เข้าถึงได้โดยสะดวก	ไม่น้อยกว่าสองเรื่องต่อปี	ไม่น้อยกว่าสองเรื่องต่อปี

ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ มีกลไกยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่สร้างภาระหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็น ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชน จึงได้กำหนดให้มีกลไกในการพิจารณาเพื่อให้มีการยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชนและแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยที่ผ่านมา ได้มีการศึกษา วิเคราะห์ ทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติ/อนุญาตของราชการซึ่งมีความคืบหน้าในการดำเนินการมาเป็นลำดับ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความจำเป็นต้องขับเคลื่อนกลไกการทบทวนกฎหมายหรือใบอนุญาตที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพหรือการดำเนินธุรกิจของประชาชน โดยเฉพาะในกลุ่มกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ และการขออนุญาต อนุมัติ หรือขึ้นทะเบียนในเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินการธุรกิจของประชาชนอันมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการลงทุนของประเทศ เพื่อให้มีการจัดทำข้อเสนอเพื่อยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือขั้นตอนการพิจารณาอนุมัติหรืออนุญาตต่าง ๆ และติดตามการดำเนินการยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและเกิดผลอย่างแท้จริง

๒.๑.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตและกฎหมายที่สร้างภาระหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชนได้รับการปรับปรุง

๒) ตัวชี้วัด ร้อยละ ๘๐ ของจำนวนกระบวนการฯ ตามที่สำนักงาน ป.ย.ป. เสนอ ได้รับการปรับปรุงภายในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔ และร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนกระบวนการฯ ตามที่สำนักงาน ป.ย.ป. เสนอ ได้รับการปรับปรุงภายในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕

๒.๑.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง

๒.๑.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๑.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน

๒.๑.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการ ดังนี้

๑) ขั้นตอนที่ ๑ สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง นำผลการศึกษาวิเคราะห์ทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับและกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาต เพื่อลดขั้นตอนการดำเนินการและการอนุญาตที่ไม่จำเป็น หรือเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจของประชาชน จัดเก็บเป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิงเพื่อประโยชน์สำหรับการสืบค้นในระยะต่อไป

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๓

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง ดำเนินการศึกษาแนวทางการกำหนดเกณฑ์สำหรับใช้ในการพิจารณาตรวจสอบความจำเป็นของกฎหมายหรือการอนุญาตของทางราชการที่เข้าข่ายเป็นการสร้างภาระหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน โดยดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวด้วย เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนพิจารณา

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนมิถุนายน ๒๕๖๔

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนจัดให้มีการพิจารณาและเสนอแนะให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือทบทวนกระบวนการงานที่เกี่ยวกับการอนุญาตของทางราชการที่เข้าข่ายเป็นการสร้างภาระหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน โดยการจัดตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยจะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอย่างกว้างขวาง และจัดทำข้อเสนอเพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือกระบวนการงานที่เกี่ยวกับการอนุญาตของทางราชการให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและไม่เป็นการสร้างภาระหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน ตลอดจนเสนอแนะให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่มีผลต่อการพิจารณาจัดอันดับความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ หรือการจัดอันดับตัวชี้วัดของประเทศในด้านต่าง ๆ เสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนเพื่อพิจารณาเสนอต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๕

๔) **ขั้นตอนที่ ๔** สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ดำเนินการติดตามและประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือปรับปรุงกระบวนการงานที่เกี่ยวกับการอนุญาตของทางราชการตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติต่อไป

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๕

๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ จัดให้มีกลไกทางกฎหมายเพื่อให้มีการพิจารณาปรับเปลี่ยนโทษทางอาญาที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงให้เป็นโทษปรับเป็นพินัย เพื่อลดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ บัญญัติให้รัฐพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง แผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ มีกลไกส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงได้กำหนดให้มีกลไกทางกฎหมายเพื่อให้มีการพิจารณาปรับเปลี่ยนโทษทางอาญาที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงให้เป็นโทษปรับทางปกครองหรือมาตรการในลักษณะอื่น เพื่อมิให้เป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกินสมควร โดยในการดำเนินการดังกล่าว จำเป็นต้องมีกฎหมายกลางเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในทางสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติสำหรับการพิจารณาและกำหนดค่าปรับสำหรับความผิดที่มีกฎหมายกำหนดให้ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัย เพื่อรองรับการปรับเปลี่ยนโทษทางอาญาที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงให้เป็นโทษปรับเป็นพินัยหรือมาตรการลงโทษในลักษณะอื่น แทนการกำหนดโทษทางอาญา

๒.๒.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย ให้มีการปรับเปลี่ยนโทษทางอาญาที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงให้เป็นโทษปรับเป็นพินัย เพื่อลดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) ร่างกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย

๒.๒) มีการปรับเปลี่ยนโทษทางอาญาที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงให้เป็นโทษปรับเป็นพินัย

๒.๒.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๒.๒.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

ภายในปี ๒๕๖๔

๒.๒.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน

๒.๒.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** มีการจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ซึ่งเป็นกฎหมายกลางที่กำหนดหลักเกณฑ์ในทางสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติสำหรับการพิจารณาและกำหนดค่าปรับสำหรับความผิดที่มีกฎหมายกำหนดให้ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัย เพื่อรองรับการพิจารณาปรับเปลี่ยนโทษทางอาญาที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงให้เป็นโทษปรับเป็นพินัยหรือมาตรการลงโทษในลักษณะอื่น แทนการกำหนดโทษทางอาญา

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๓

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** มีการเสนอร่างกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัยต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาเป็นเรื่องด่วนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยให้ถือเป็นกฎหมายเพื่อการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๖๔

๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ จัดให้มีกลไกกำหนดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล และบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย นำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

โดยที่การกำหนดให้มีการสร้างกลไกการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และความไม่เป็นธรรมในสังคม เป็นหนึ่งในเป้าหมายของการปฏิรูปประเทศที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายเป็นหลักการสำคัญที่นำไปสู่การดำเนินการตามกฎหมาย และเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ แผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ได้โดยสะดวก เพื่อลดค่าใช้จ่ายและขจัดช่องทางการทุจริตประพฤติมิชอบ และเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ มีกลไกส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงได้กำหนดให้มีการพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนผ่านระบบการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service) ให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาให้เป็นระบบที่มีความปลอดภัยและน่าเชื่อถือ เพื่อลดค่าใช้จ่ายและขจัดช่องทางการทุจริต และประพฤติมิชอบ รวมถึงการนำอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเป็นธรรม และป้องกันมิให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว มีความจำเป็นต้องมีการผลักดันและขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง

๒.๓.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) **เป้าหมาย** ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล และบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย นำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย และการให้บริการประชาชน

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

๒.๒) มีการพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนผ่านระบบการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service)

๒.๓.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงยุติธรรม

๒.๓.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๓.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน

๒.๓.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงยุติธรรม จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** กระทรวงยุติธรรม โดยสำนักงานปลัดกระทรวงและสำนักงานกิจการยุติธรรม ดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ และประเมินผลการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย รวมถึงศึกษาปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย และแนวทางการกำหนดกลไกให้ส่วนราชการหรือหน่วยงาน

ของรัฐซึ่งมีหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล และบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย พิจารณานำเครื่องมือเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายและจัดช่องทางการทุจริตประพฤติมิชอบ โดยให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวและพิจารณาจากข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ โดยพัฒนาให้เชื่อมโยงกับการรับเรื่องร้องเรียนผ่านศูนย์ดำรงธรรม (กระทรวงมหาดไทย) และการรับเรื่องราวร้องทุกข์ผ่านศูนย์บริการประชาชน ๑๑๑๑ (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี) ด้วย และจัดทำข้อเสนอเพื่อให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๔

๒) ขั้นตอนที่ ๒ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ดำเนินการพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนผ่านระบบการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาให้เป็นระบบที่มีความปลอดภัยและน่าเชื่อถือ เพื่อลดค่าใช้จ่ายและจัดช่องทางการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๕

๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ จัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๘ ค. (๔) กำหนดให้การปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย ต้องจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย เพื่อให้การใช้สิทธิของประชาชน ในการเสนอร่างกฎหมายเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยแผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย ประเด็นปฏิรูปที่ ๖ มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายที่มีความสำคัญและจัดให้มีกลไกช่วยเหลือ ประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน จึงได้กำหนดให้จัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าว จำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อกำหนดขั้นตอนและวิธีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย รวมถึงกำหนดให้กลไกหรือหน่วยงาน ซึ่งทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือประชาชนทั้งในการจัดทำร่างกฎหมายการรับและการรวบรวมหลักฐาน การร่วมเข้าชื่อและการเสนอร่างกฎหมาย และการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อลดภาระในการดำเนินการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำและ เสนอร่างกฎหมายให้เกิดผลอย่างแท้จริงตามเจตนารมณ์ที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๒.๔.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย ประชาชนสามารถใช้สิทธิในการเสนอร่างกฎหมาย

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) ร่างกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย

๒.๒) มีการจัดกลไกเพื่อช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย

๒.๔.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๒.๔.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

ภายในปี ๒๕๖๔

๒.๔.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน

๒.๔.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** มีการเสนอร่างกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมายต่อรัฐสภา เพื่อพิจารณาเป็นเรื่องด่วนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยให้ถือเป็นกฎหมายเพื่อการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๖๔

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จัดให้มีกลไกเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบ การกิจช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย ตามกฎหมายด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย อาทิ การช่วยเหลือประชาชนจัดทำร่างกฎหมาย การรับและรวบรวมหลักฐานการร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การจัดรับ ฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการเสนอร่างกฎหมาย การจัดทำรายงาน วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๔

๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ จัดทำประมวลกฎหมายเพื่อรวบรวมกฎหมายเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกัน เพื่อความสะดวกในการใช้งาน

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ กำหนดให้รัฐดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง ประกอบกับแผนปฏิรูปประเทศ เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายโดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก ได้กำหนดให้มีการจัดทำประมวลกฎหมายเพื่อรวบรวมกฎหมายเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกัน เพื่อความสะดวกในการใช้งาน ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกฎหมายได้โดยสะดวกและเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายได้โดยง่าย ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าว จำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และแนวทางในการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎดังกล่าว ขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินการ รวมถึงกลไกในการขับเคลื่อนการจัดทำประมวลกฎหมายดังกล่าว

๒.๕.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย ประชาชนสามารถเข้าถึงกฎหมายได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจเนื้อหาของกฎหมายได้โดยง่าย

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) ร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย

๒.๒) มีการกำหนดแผนงานหรือโครงการในการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎ ไม่น้อยกว่าสองเรื่องต่อปี

๒.๕.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๒.๕.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๕.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน

๒.๕.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการ ดังนี้

๑) ขั้นตอนที่ ๑ เสนอร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวกต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเป็นเรื่องเร่งด่วน

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๓

๒) ขั้นตอนที่ ๒ เสนอร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวกต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาเป็นเรื่องเร่งด่วนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยให้ถือเป็นกฎหมายเพื่อการปฏิรูปตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๖๔

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** เมื่อกฎหมายว่าด้วยการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวกมีผลบังคับใช้ ให้คณะกรรมการนโยบายการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎ จัดทำแผนงานหรือโครงการเกี่ยวกับการรวบรวมกฎหมายและการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎ เสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ และพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการเพื่อรับผิดชอบในการรวบรวมกฎหมายและกฎ และจัดทำประมวลกฎหมายที่สำคัญเพื่อเป็นตัวอย่างในการดำเนินการโดยให้พิจารณาจัดทำประมวลกฎหมายในเรื่องที่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชนเป็นลำดับแรก

ระยะเวลาดำเนินการ ภายใน ๖ เดือน นับแต่วันที่กฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับ

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย (เรียงลำดับความสำคัญ)

๓.๑ ร่างกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

สาระสำคัญโดยสังเขป มีหลักการและสาระสำคัญในการกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณากรณีที่เป็นความผิดทางพินัย โดยพิจารณาลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย อันไม่ใช่กรณีร้ายแรงซึ่งไม่สมควรกำหนดให้มีโทษทางอาญา และให้นำวิธีการปรับเป็นพินัยมาใช้บังคับแทน

๓.๒ ร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก

สาระสำคัญโดยสังเขป มีหลักการและสาระสำคัญในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวทางในการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎ เพื่อรวบรวมกฎหมายและกฎ รวมถึงอนุบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาไว้ในที่เดียวกันเพื่อประโยชน์ในการเข้าถึงตัวบทกฎหมาย

๓.๓ ร่างกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

สาระสำคัญโดยสังเขป มีหลักการและสาระสำคัญในการกำหนดขั้นตอนและวิธีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย รวมถึงกำหนดให้กลไกหรือหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่โดยตรงในการให้ความช่วยเหลือประชาชน ทั้งในการจัดทำร่างกฎหมาย การรับและการรวบรวมหลักฐานการร่วมเข้าชื่อและการเสนอร่างกฎหมาย

๓.๔ ร่างกฎหมายว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ (ฉบับที่ ..)

สาระสำคัญโดยสังเขป มีหลักการและสาระสำคัญในเพื่อปรับปรุงพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อลดขั้นตอนการอนุญาตที่ไม่จำเป็น และปรับปรุงระบบและขั้นตอนการอนุญาตให้สะดวกและทันสมัยยิ่งขึ้น ตลอดจนกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องเสนอแนวทางในการลดขั้นตอนการอนุญาตที่ไม่จำเป็นโดยจะต้องนำมาพิจารณาเป็นตัวชี้วัดในการประเมินประสิทธิภาพการให้บริการของหน่วยงานนั้นด้วย

๓.๕ ร่างกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินตกค้างที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐและเอกชน

สาระสำคัญโดยสังเขป มีหลักการและสาระสำคัญในการกำหนดให้เงินหรือทรัพย์สินของประชาชนที่ตกค้างอยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐและบริษัทเอกชน และไม่มีผู้มาใช้สิทธิเรียกร้อง มาใช้เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนการดำเนินการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยกำหนดให้นำเข้ากองทุนสนับสนุนการลดความเหลื่อมล้ำเพื่อมาใช้ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านกระบวนการยุติธรรม
(ฉบับปรับปรุง)

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

สารบัญสาระสำคัญของแผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

	หน้า
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๔-๑
๑.๑ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๔-๑
๑.๑.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม กับยุทธศาสตร์ชาติ	๔-๑
๑.๑.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม กับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๔-๑
๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด	๔-๒
ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ	๔-๓
๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การให้ประชาชนสามารถติดตามความคืบหน้า ขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรม	๔-๓
๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การรับแจ้งความร้องทุกข์ต่างท้องที่	๔-๕
๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การจัดหาทนายความอาสาประจำสถานีตำรวจ ให้ครบทุกสถานีทั่วประเทศ	๔-๖
๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ ปฏิรูประบบการปล่อยชั่วคราว	๔-๗
๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การบันทึกภาพและเสียงในการตรวจค้น จับกุม สอบสวน และการสอบปากคำในการสอบสวน	๔-๘
ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย	๔-๙

ส่วนที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑.๑.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมกับยุทธศาสตร์ชาติ

๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๑.๑) ข้อ ๔.๑ การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ

๔.๑.๘ สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง

๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๒.๑) ข้อ ๔.๗ กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่างๆ และมีเท่าที่

จำเป็น

๔.๗.๓ การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒) ข้อ ๔.๘ กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชน

โดยเสมอภาค

๔.๘.๑ บุคลากรและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเคารพและยึดมั่น

ในหลักประชาธิปไตย เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่พึงได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม

๔.๘.๒ ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม มีบทบาทเชิงรุกร่วมกันในทุก

ขั้นตอนของการค้นหาความจริง

๔.๘.๓ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งทางแพ่ง อาญา และปกครองมี

เป้าหมายและยุทธศาสตร์ร่วมกัน

๔.๘.๔ ส่งเสริมระบบยุติธรรมทางเลือก ระบบยุติธรรมชุมชน และการมีส่วนร่วม

ร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม

๔.๘.๕ พัฒนามาตรการอื่นแทนโทษทางอาญา

๑.๑.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

๑.๑) ๒๒๐๑๐๒ การปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมายมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ทั่วถึง ไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นธรรม

๑.๒) ๒๒๐๒๐๑ การอำนวยความสะดวกยุติธรรม มีความโปร่งใส สะดวก รวดเร็วเสมอภาค ทั่วถึง เป็นธรรมและปราศจากการเลือกปฏิบัติ

๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
๑) การอำนวยความสะดวกในแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างโปร่งใส แล้วเสร็จตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด และเข้าถึงง่ายโดยเสมอภาค	อัตราส่วนของจำนวนกระบวนการในการอำนวยความสะดวกที่มีการกำหนด ระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนและการตรวจสอบความคืบหน้า	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของจำนวนกระบวนการในการอำนวยความสะดวกที่มีการกำหนด ระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน และการตรวจสอบความคืบหน้า	ร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนกระบวนการในการอำนวยความสะดวกที่มีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนและการตรวจสอบความคืบหน้า
	ประเภทและระดับของมาตรการที่กำหนดขึ้น เพื่อการเข้าถึงการอำนวยความสะดวกได้โดยง่าย และเสมอภาค	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๔๐ ของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในกระบวนการยุติธรรมที่มีการกำหนดมาตรการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้อง/จำเลยให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่ายและเสมอภาค	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐ ของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมที่มีการกำหนดมาตรการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้อง/จำเลยให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้โดยง่ายและเสมอภาค
	สัดส่วนของกลุ่มความและผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส ที่ได้รับความคุ้มครองสิทธิและเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของกลุ่มความและผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส ที่ได้รับความคุ้มครองสิทธิและเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม	ร้อยละ ๑๐๐ ของกลุ่มความและผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส ที่ได้รับความคุ้มครองสิทธิและเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม
๒) การบังคับการตามกฎหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนาระบบการบริหารงานยุติธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เลือกปฏิบัติและเป็นธรรม	อัตราส่วนของจำนวนขั้นตอนในการอำนวยความสะดวกที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อความโปร่งใสความสะดวกและรวดเร็ว	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของจำนวนขั้นตอนที่สำคัญ	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๗๕ ของจำนวนขั้นตอนที่สำคัญ
	ประเภทและระดับของมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของมาตรการเพื่อคุ้มครองหรือ อำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุคนพิการ หรือ ผู้ด้อยโอกาส ในกระบวนการยุติธรรม	ร้อยละ ๑๐๐ ของมาตรการเพื่อคุ้มครองหรือ อำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุคนพิการ หรือ ผู้ด้อยโอกาส ในกระบวนการยุติธรรม

ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การให้ประชาชนสามารถติดตามความคืบหน้า ขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรม

เพื่อกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า สร้างระบบการตรวจสอบ ติดตามและแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินการให้ประชาชนทราบ

๒.๑.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมมีระบบให้ประชาชนตรวจสอบและหรือแจ้งความคืบหน้าให้ประชาชนทราบ

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) ร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. มีผลบังคับใช้

๒.๒) จำนวนหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่กำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน และประกาศให้ประชาชนทราบ

๒.๓) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมที่จัดทำระบบตรวจสอบและ/หรือแจ้งความคืบหน้าให้ประชาชนทราบแล้วเสร็จ

๒.๔) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมที่นำระบบฯ ไปปฏิบัติ

๒.๑.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

๒.๑.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี

๒.๑.๔ ประเมินการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบดำเนินงานหรืองบลงทุนด้านสารสนเทศของหน่วยงาน

๒.๑.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม และหน่วยงานอื่นในกระบวนการยุติธรรม เป็นอย่างน้อยในการดำเนินการ ดังนี้

๑) ขั้นตอนที่ ๑ ดำเนินการตราพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ให้มีผลบังคับใช้

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (๒๕๖๔)

๒) ขั้นตอนที่ ๒ จัดทำประกาศให้ประชาชนทราบถึงระยะเวลาในการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน

ระยะเวลาดำเนินการ ๖ เดือน ภายหลังจากพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. มีผลบังคับใช้

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** หน่วยงานผู้รับผิดชอบจัดทำ/พัฒนาและเชื่อมโยงระบบตรวจสอบและ/หรือแจ้งความคืบหน้าให้ประชาชนทราบ

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (๒๕๖๕)

๔) **ขั้นตอนที่ ๔** หน่วยงานผู้รับผิดชอบ สํารวจความพึงพอใจจากประชาชนผู้มาใช้บริการ

ระยะเวลาดำเนินการ ทุกไตรมาสภายหลังจากระบบฯ เปิดให้บริการ

๕) **ขั้นตอนที่ ๕** คณะกรรมการปฏิรูปฯ ประชุมหน่วยงานผู้รับผิดชอบติดตามความคืบหน้าในการดำเนินการ

ระยะเวลาดำเนินการ ทุก ๖ เดือน ภายหลักร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. มีผลบังคับใช้

๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การรับแจ้งความร้องทุกข์ต่างท้องที่

เพื่ออำนวยความสะดวกรวดเร็ว ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเขตพื้นที่การสอบสวน พัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ

๒.๒.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการรับคำร้องทุกข์ กล่าวโทษและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานีตำรวจทั่วประเทศ

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) จำนวนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศฯ ที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ

๒.๒) จำนวนระเบียบที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการเกี่ยวกับการร้องทุกข์ กล่าวโทษ รับแจ้งความทุกสถานีตำรวจทั่วประเทศ รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้รับการจัดทำแล้ว และประกาศใช้

๒.๓) จำนวนหน่วยงานฯ ที่ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศฯ และดำเนินการตามระเบียบฯ

๒.๔) ความพึงพอใจของประชาชนในการรับแจ้งความร้องทุกข์ต่างท้องที่

๒.๒.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๒.๒.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี

๒.๒.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

๖๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท จากงบประมาณของหน่วยงาน

๒.๒.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** จัดเตรียมเทคโนโลยีสารสนเทศ หลักเกณฑ์การดำเนินงาน คู่มือการดำเนินงาน

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (๒๕๖๔)

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** รับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้ปฏิบัติเพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศฯ ให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้งาน

ระยะเวลาดำเนินการ ๓ เดือน (มกราคม – มีนาคม ๒๕๖๔)

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** ประชาสัมพันธ์ความคืบหน้าของการดำเนินการและผลการดำเนินการ

ระยะเวลาดำเนินการ ทุก ๖ เดือน

๔) **ขั้นตอนที่ ๔** ติดตามประเมินผล ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและความพึงพอใจของประชาชน

ระยะเวลาดำเนินการ ๓ เดือน (กรกฎาคม – กันยายน ๒๕๖๔)

๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การจัดหาทุนความอาสาประจำสถานีตำรวจให้ครบทุกสถานีทั่วประเทศ เพื่อจัดให้มีมาตรการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลย เพื่อให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

๒.๓.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย ประชาชนได้รับความคุ้มครอง ได้รับการช่วยเหลือ คำแนะนำด้านกฎหมาย ในการดำเนินคดี การดำเนินการในชั้นพนักงานสอบสวนสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) มีทุนความให้คำปรึกษาในสถานีตำรวจครบทุกสถานีทั่วประเทศ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

๒.๒) ความพึงพอใจของประชาชนในการรับบริการ

๒.๓.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์

๒.๓.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี

๒.๓.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

๑,๐๗๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท จากงบประมาณของกระทรวงยุติธรรม รายการเงินอุดหนุนสภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์

๒.๓.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกระทรวงยุติธรรม และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นอย่างน้อย ในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** ขยายผลให้มีทุนความให้คำปรึกษาในสถานีตำรวจ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของสถานีตำรวจทั่วประเทศ

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (๒๕๖๔)

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** ขยายผลให้มีทุนความให้คำปรึกษาในสถานีตำรวจครบทุกสถานีทั่วประเทศ

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (๒๕๖๕)

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** พัฒนาคุณภาพการฝึกอบรมทุนความ

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ครั้ง ต่อปี

๔) **ขั้นตอนที่ ๔** เก็บสถิติประชาชนและความพึงพอใจประชาชนผู้มาใช้บริการ

ระยะเวลาดำเนินการ ทุกครั้งที่ประชาชนมาใช้บริการ

๕) **ขั้นตอนที่ ๕** ประเมินผลการดำเนินโครงการ

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ครั้ง ต่อปี

๖) **ขั้นตอนที่ ๖** สร้างช่องทางการรับเรื่องร้องเรียน กรณีเกิดการทุจริตหรือประพฤติผิดมรรยาททุนความ

ระยะเวลาดำเนินการ ไตรมาสที่ ๒ ของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ ปฏิรูประบบการปล่อยชั่วคราว

เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างรวดเร็ว ลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว และยกระดับการปล่อยชั่วคราวให้มีประสิทธิภาพ โดยนำระบบประเมินความเสี่ยงและการกำกับดูแลหลังปล่อยชั่วคราวที่มีความเหมาะสมกับผู้ต้องหาหรือจำเลยแต่ละรายมาใช้ทดแทนการเรียกทรัพย์สินเป็นหลักประกัน

๒.๔.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย มาตรการคุ้มครอง ผู้ต้องหาและจำเลยเพื่อให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) สัดส่วนที่เพิ่มขึ้นของการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวของผู้ต้องหา/จำเลย โดยไม่อิงกับเงินหรือฐานะทางเศรษฐกิจ

๒.๒) ระดับความพึงพอใจของ ผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อการดำเนินมาตรการคุ้มครองสิทธิของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๒.๔.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานศาลยุติธรรม

๒.๔.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี

๒.๔.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

๓๕๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท จากงบประมาณสำนักงานศาลยุติธรรม

๒.๔.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

สำนักงานศาลยุติธรรม จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** จัดระบบการปล่อยชั่วคราวที่รวดเร็ว ไม่อิงกับเงินหรือฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและมีมาตรการป้องกันการหลบหนี การปล่อยชั่วคราวที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถร้องขอให้มีการปล่อยได้ทุกวันโดยไม่มีวันหยุด พร้อมทั้งจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงาน

ระยะเวลาดำเนินการ ๒ ปี (๒๕๖๔-๒๕๖๕)

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** พัฒนาระบบประเมินความเสี่ยง การใช้เครื่องติดตามตัวอิเล็กทรอนิกส์ (EM) และพัฒนาระบบกำกับดูแล

ระยะเวลาดำเนินการ ๒ ปี (๒๕๖๔-๒๕๖๕)

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** ประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน

ระยะเวลาดำเนินการ ๒ ครั้ง ต่อปี

๔) **ขั้นตอนที่ ๔** ติดตามประเมิน ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความพึงพอใจ

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (๒๕๖๕)

๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การบันทึกภาพและเสียงในการตรวจค้น จับกุม และการสอบปากคำในการสอบสวน

เพื่อจัดให้มีมาตรการเพื่อคุ้มครองผู้ต้องหาและจำเลยให้เหมาะสม ครอบคลุมและรวดเร็ว และสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือในการพิสูจน์ความผิด หรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลย และเป็นการคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุม และพนักงานสอบสวน

๒.๕.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย มาตรการคุ้มครอง ผู้ต้องหาและจำเลยเพื่อให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) ระดับความพึงพอใจของผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา/จำเลยต่อการดำเนินการมาตรการคุ้มครองสิทธิของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๒.๒) ร้อยละของการร้องเรียนของผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา/จำเลย ต่อการได้รับการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมตามหลักสิทธิมนุษยชนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๒.๕.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๒.๕.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี

๒.๕.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบดำเนินงานของหน่วยงาน

๒.๕.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม เป็นอย่างน้อย ในการดำเนินการ ดังนี้

๑) ขั้นตอนที่ ๑ หน่วยงานผู้รับผิดชอบพัฒนาระบบการทำงานที่ต้องการใช้เทคโนโลยี และประกาศให้สาธารณชนทราบ

ระยะเวลาดำเนินการ ๖ เดือน (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๔)

๒) ขั้นตอนที่ ๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน

ระยะเวลาดำเนินการ ๓ เดือน (กรกฎาคม – กันยายน ๒๕๖๔)

๓) ขั้นตอนที่ ๓ หน่วยงานผู้รับผิดชอบติดตามประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความพึงพอใจของประชาชน

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (๒๕๖๕)

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย (เรียงลำดับความสำคัญ)

๓.๑ ร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ.

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อให้ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถคาดการณ์และตรวจสอบได้ว่า
หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจะพิจารณาเรื่องที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานเสร็จสิ้นเมื่อใด

แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านเศรษฐกิจ
(ฉบับปรับปรุง)

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๕-๑
๑.๑ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๕-๓
๑.๑.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจกับยุทธศาสตร์ชาติ	๕-๔
๑.๑.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๕-๖
๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด	๕-๘
ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ	๕-๙
๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การสร้างเกษตรมูลค่าสูง	๕-๙
๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพสูง	๕-๑๔
๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การเพิ่มโอกาสของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก ในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย	๕-๑๘
๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุนของไทยในภูมิภาค	๕-๒๒
๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การพัฒนาศักยภาพคนเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ	๕-๒๕
ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย	๕-๒๘

ส่วนที่ ๑ บทนำ

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจบนหลักการสร้างความยั่งยืนและครอบคลุมมิติที่สำคัญรวม ๓ ด้านหลัก ได้แก่ ด้านที่ ๑ การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้กับทุกภาคส่วนในระบบเศรษฐกิจ โดยในระยะสั้นต้องเร่งเพิ่มผลผลิตการผลิตในอุตสาหกรรมหลักที่ประเทศไทยมีความชำนาญและสร้างฐานอุตสาหกรรมใหม่ที่มีศักยภาพในการเติบโตในอนาคต ซึ่งต้องพัฒนาและเสริมสร้างทักษะบุคลากรในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่ออนาคต เพิ่มประสิทธิภาพด้วยการใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งปรับปรุงกฎระเบียบต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการลงทุนและการดำเนินธุรกิจ ระยะกลางต้องสร้างการรวมกลุ่มในภูมิภาคเพื่อขยายตลาดและสร้างฐานการลงทุนด้วยการสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศต่าง ๆ และระยะยาวต้องสร้างระบบนิเวศด้านการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน ด้านที่ ๒ ความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยในระดับบุคคลเน้นการยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตโดยเฉพาะเกษตรกรและแรงงาน ระดับชุมชนเน้นเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน และในระดับประเทศมุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างสมดุลกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค และด้านที่ ๓ การปฏิรูปด้านสถาบันเศรษฐกิจ ให้มีวงจรการบริหารงานคุณภาพ (Plan-Do-Check-Act) เพื่อการขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจ ที่เน้นปฏิรูปสถาบันเพื่อการบริหารหน่วยงานบริหาร สถาบันด้านการส่งเสริมผลผลิตภาพและการมาตรฐาน สถาบันเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และหน่วยงานขับเคลื่อนติดตามและประเมินผลการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยมุ่งให้เกิดการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เกิดการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจสู่เศรษฐกิจระดับฐานราก และเร่งยกระดับการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างจริงจัง ซึ่งสรุปสาระสำคัญและกิจกรรมหลักพร้อมด้วยตัวอย่างได้ดังตาราง

แผนปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ		
ครอบคลุม ๓ เรื่องหลัก และ ๑๑ ประเด็นย่อย		
๑. การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ	๒. ความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม	๓. การปฏิรูปกระบวนการและระบบสถาบันทางเศรษฐกิจ
๑.๑) ผลผลิตภาพ - เพิ่มผลผลิตและศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมหลัก (อุตสาหกรรมเกษตรและอาหารท่องเที่ยวและบริการ) อุตสาหกรรมใหม่ อาทิ อุตสาหกรรมชีวภาพ ยานยนต์ไฟฟ้า เศรษฐกิจดิจิทัล	๒.๑) การยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตในระดับบุคคล - ส่งเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่ และการทำเกษตรแม่นยำ - สร้างแรงงานคุณภาพเข้าสู่ตลาดแรงงานอย่างครบวงจร	๓.๑) ปฏิรูปสถาบันเพื่อการบริหาร - จัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ - ปฏิรูปศักยภาพองค์กร - ปฏิรูประบบข้อมูลขนาดใหญ่
๑.๒) การรวมกลุ่มในภูมิภาค - พัฒนา Cluster และ Hub ของอุตสาหกรรมเป้าหมาย - ขจัดอุปสรรคทางการค้าในภูมิภาค - พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศและภูมิภาค	๒.๒) การเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน - พัฒนาสถาบันการเงินชุมชน - พัฒนาธุรกิจชุมชน - ส่งเสริมและยกระดับสหกรณ์ และวิสาหกิจเพื่อสังคมในพื้นที่	๓.๒) ปฏิรูปหน่วยงานบริหาร - ปฏิรูปศักยภาพองค์กร - ปฏิรูประบบข้อมูลขนาดใหญ่

แผนปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ		
ครอบคลุม ๓ เรื่องหลัก และ ๑๑ ประเด็นย่อย		
๑. การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ	๒. ความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม	๓. การปฏิรูปกระบวนการและระบบสถาบันทางเศรษฐกิจ
๑.๓) ระบบนิเวศด้านวิจัย พัฒนาและนวัตกรรม - ศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนา - การปฏิรูปกรมทรัพย์สินทางปัญญา - ศูนย์กลางส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพและสเกลอัพ	๒.๓) การลดความเหลื่อมล้ำและสร้างสมดุล - ระบบภาษีและเงินสวัสดิการประชาชน - ขยายความคุ้มครองกองทุนประกันสังคม - การจัดเก็บภาษีและระบบบำนาญ - สร้างความมั่นคงด้านที่ดินทำกิน	๓.๓) ปฏิรูปสถาบันด้านการส่งเสริมผลิตภาพและการมาตรฐาน
		๓.๔) ปฏิรูปสถาบันเพื่อส่งเสริม SMEs
		๓.๕) ปฏิรูปหน่วยงานขับเคลื่อน ติดตามและประเมินผลการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

โดยในห้วงเวลา ๒ - ๓ ปี ที่ผ่านมา แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ฉบับประกาศในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ ได้มีการผลักดันและขับเคลื่อนประเด็นปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจและกิจกรรมหลายเรื่องแล้วเสร็จเห็นผลเป็นรูปธรรม โดยสรุปตัวอย่างที่สำคัญ เช่น **การปฏิรูปด้านที่ ๑ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ** ได้ดำเนินการปฏิรูปเรื่อง อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ โดยปรับปรุงพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การพัฒนาพิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ และโอนหน่วยงานมาสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รวมทั้งมีการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมการท่องเที่ยวประจำปี ๒๕๖๒ ที่มุ่งเน้นดึงดูดกลุ่มลูกค้าเป้าหมายเฉพาะ การปฏิรูปด้านการเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ ได้มีการจัดตั้ง “สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า” และออกระเบียบว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นกับผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนทั่วไปในการพิจารณาออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการกำกับดูแลการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๑ ระเบียบว่าด้วยการรับเรื่องร้องเรียนและการแสวงหาข้อเท็จจริง พ.ศ. ๒๕๖๒ สำหรับประเด็นปฏิรูปเรื่อง Connectivity ได้มีการจัดตั้งแพลตฟอร์มร่วมสำหรับไทยและกัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม หรือกลุ่มประเทศ CLMV ในรูปแบบของสำนักเลขาธิการยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady – ChaoPhraya - Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) ซึ่งปัจจุบันการทำงานของ ACMECS เป็นการดำเนินการร่วมกันอย่างใกล้ชิดของกระทรวงการต่างประเทศของประเทศสมาชิก **การปฏิรูปด้านที่ ๒ ความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม** ในส่วนของประเด็นปฏิรูปเรื่องการบริหารจัดเก็บภาษี ปัจจุบันกรมสรรพากรได้พัฒนาระบบ e-Donation เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้บริจาคสามารถใช้สิทธิลดหย่อนภาษีได้ นอกจากนี้ ยังได้พัฒนาระบบการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทางอิเล็กทรอนิกส์ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๑ เป็นต้นมา ในส่วนของประเด็นปฏิรูปเรื่องการจัดตั้งสำนักงานบูรณาการการแก้ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ได้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบูรณาการเพื่อพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม พ.ศ. ๒๕๖๓ กำหนดให้มีคณะกรรมการบูรณาการเพื่อพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม (กบสท.) โดยมีนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ เพื่อให้การพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคมเป็นไปอย่างบูรณาการ มีประสิทธิภาพ และยั่งยืน และ **การปฏิรูปด้านที่ ๓ ปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจ** ในประเด็นการปฏิรูปหน่วยงานบริหารสินทรัพย์ของภาครัฐ โดยประกาศใช้พระราชบัญญัติการพัฒนากำกับดูแลและ

บริหารรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ถือเป็นกฎหมายหลักฉบับแรกของไทยที่ใช้ในการกำหนดนโยบายและขับเคลื่อนการบริหารรัฐวิสาหกิจ ซึ่งจะมีผลให้เกิดการกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป สำหรับการปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจเพื่อบริหารการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กล้วน ได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยใช้รายได้เป็นเกณฑ์ อย่างไรก็ตาม ประเด็นปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจหลายเรื่องยังคงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการฯ จึงเห็นควรคงกิจกรรมที่ยังไม่แล้วเสร็จสมบูรณ์ เพื่อให้เกิดแรงผลักดันให้หน่วยงานเห็นความสำคัญในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนอย่างจริงจังเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปอย่างแท้จริง

ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๒ เห็นชอบการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และมอบหมายคณะกรรมการปฏิรูปประเทศดำเนินการตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาของกฎหมาย ต่อมา คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓ เห็นชอบให้ขยายระยะเวลาการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศ โดยให้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศดำเนินการภายใน ๙๐ วัน นับตั้งแต่วันที่แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการปฏิรูปประเทศเพิ่มเติมทุกด้าน รวมทั้งให้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๒ และขั้นตอนตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจได้ดำเนินการปรับแผนการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจตามกรอบของมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๒ ไปพร้อมกับการทบทวนบริบททางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งวิถีใหม่อันเป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ โดยพิจารณาเลือกกิจกรรมปฏิรูปเศรษฐกิจสำคัญที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ มาเป็นจุดเน้นเพื่อให้การปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจในห้วงเวลา พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕ เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม รวม ๕ กิจกรรม ได้แก่ (๑) การสร้างเกษตรมูลค่าสูง (๒) การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพสูง (๓) การเพิ่มโอกาสของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย (๔) การเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุนของไทยในภูมิภาค และ (๕) การพัฒนาศักยภาพคนเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ซึ่งในภาพรวมของทั้ง ๕ กิจกรรมปฏิรูปดังกล่าว จะมีส่วนในการช่วยเหลือเกษตรกรกว่า ๒๗ ล้านคน บุคลากรและผู้เกี่ยวเนื่องภาคการท่องเที่ยวประมาณ ๘ ล้านคน ผู้ประกอบการ SMEs อีกจำนวน ๓ ล้านราย รวมถึงเสริมสร้างทักษะกำลังคนในระบบให้มีความสอดคล้องตามความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย และลดอัตราการว่างงานในอนาคต

๑.๑ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ รวมทั้ง ๖ ยุทธศาสตร์ โดยแนวทางการปฏิรูปประเทศด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศเชื่อมโยงโดยตรงกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ทั้งในมิติการพัฒนาภาคการเกษตร อุตสาหกรรม บริการและการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งด้านความร่วมมือระหว่างประเทศในยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่เน้นการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว การพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ และการพัฒนาความมั่นคงด้านพลังงานและเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ขณะที่การปฏิรูปด้านความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ จะมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพคนตลอดช่วงชีวิต การสร้าง

สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสและความเสมอทางสังคมที่เน้นการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและเสริมสร้างพลังทางสังคม และการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนและความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และการปฏิรูปกระบวนการและระบบสถาบันทางเศรษฐกิจ จะมีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ที่มุ่งเน้นให้ประเด็นภาครัฐมีสมรรถนะสูง รวมถึงการปรับปรุงกฎหมายที่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น

ในขณะเดียวกันแผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจยังสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ใน ๑๑ ประเด็นสำคัญ ได้แก่ (๑) ประเด็นการเกษตร ซึ่งเน้นการพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพและการแปรรูปการพึ่งพาเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตต่อหน่วย (๒) ประเด็นอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต ซึ่งมุ่งให้เกิดการขยายตัวเพิ่มขึ้นของอุตสาหกรรมชีวภาพและอุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์ (๓) ประเด็นการท่องเที่ยว เน้นการสร้างรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย และการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ รวมถึงการพัฒนาเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น และสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ได้รับมาตรฐานเพิ่มขึ้น (๔) ประเด็นผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมุ่งให้เกิดการขยายตัวของวิสาหกิจเริ่มต้นเพิ่มขึ้น และเพิ่มอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย (๕) ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งเน้นการเพิ่มขึ้นของการลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (๖) ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะกำลังคนในอนาคต รวมถึงความสามารถในการปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ตามพลวัตของโครงสร้างอาชีพและความต้องการของตลาดแรงงาน (๗) ประเด็นเศรษฐกิจฐานราก มุ่งเน้นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน (๘) ประเด็นการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ โดยมีเป้าหมายเป็นการเพิ่มขึ้นของระดับความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและผลิตภาพจากการใช้น้ำเพิ่มขึ้น (๙) ประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ ซึ่งให้ความสำคัญต่อการบริการภาครัฐที่ปรับเปลี่ยนเป็นดิจิทัลเพิ่มขึ้น (๑๐) ประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมายมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ทัวถึง ไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นธรรม และ (๑๑) ประเด็นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม โดยให้ความสำคัญต่อการขับเคลื่อนการประยุกต์ใช้ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจสีเขียวอย่างยั่งยืนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๑.๑.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจกับยุทธศาสตร์ชาติ

๑) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

๑.๑) ข้อ ๔.๔ การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มีใช้ภาครัฐ

๔.๔.๓ การร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาคโลก รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มีใช้ภาครัฐ

๒) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๒.๑) ข้อ ๔.๑ การเกษตรสร้างมูลค่า ข้อ ๔.๑.๓ เกษตรชีวภาพ ข้อ ๔.๑.๔ เกษตรแปรรูป

๔.๑.๕ เกษตรอัจฉริยะ

๒.๒) ข้อ ๔.๒ อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต

๔.๒.๑ อุตสาหกรรมชีวภาพ

- ๔.๒.๒ อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร
- ๔.๒.๔ อุตสาหกรรมและบริการขนส่งและโลจิสติกส์
- ๒.๓) ข้อ ๔.๓ สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว
 - ๔.๓.๑ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม
 - ๔.๓.๓ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย
 - ๔.๓.๔ ท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ
- ๒.๔) ข้อ ๔.๔ โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก
 - ๔.๔.๑ เชื่อมโครงข่ายคมนาคมไร้รอยต่อ
 - ๔.๔.๒ สร้างและพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ
 - ๔.๔.๓ เพิ่มพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจ
- ๒.๕) ข้อ ๔.๕ พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่
 - ๔.๕.๑ สร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะ
 - ๔.๕.๓ สร้างโอกาสเข้าถึงตลาด
 - ๔.๕.๕ ปรับบทบาทและโอกาสการเข้าถึงบริการภาครัฐ
- ๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
 - ๓.๑) ข้อ ๔.๒ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต
 - ๔.๒.๓ ช่วงวัยแรงงาน
- ๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
 - ๔.๑) ข้อ ๔.๑ การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ
 - ๔.๑.๔ เพิ่มผลิตภาพและคุ้มครองแรงงานไทย ให้เป็นแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพและความริเริ่มสร้างสรรค์ มีความปลอดภัยในการทำงาน
 - ๔.๒) ข้อ ๔.๒ การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี
 - ๔.๒.๖ การพัฒนากำลังแรงงานในพื้นที่
- ๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
 - ๕.๑) ข้อ ๔.๑ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว
 - ๔.๑.๕ ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน
 - ๕.๒) ข้อ ๔.๔ พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง

 - ๔.๔.๒ พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และ อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ที่มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน
 - ๕.๓) ข้อ ๔.๕ พัฒนาความมั่นคงด้านน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
 - ๔.๕.๒ เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ ในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล
 - ๔.๕.๕ พัฒนาความมั่นคงด้านการเกษตรและอาหารของประเทศและชุมชนในมิติปริมาณ คุณภาพ ราคา และการเข้าถึงอาหาร

๖) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๖.๑) ข้อ ๔.๗ กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่างๆ และมีเท่าที่

จำเป็น

๔.๗.๑ ภาครัฐจัดให้มีกฎหมายที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่

เปลี่ยนแปลง

๔.๗.๓ การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๑.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเกษตร

๑.๑) ๐๓๐๓๐๑ สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

๑.๒) ๐๓๐๔๐๑ สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

๑.๓) ๐๓๐๕๐๑ สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

๑.๔) ๐๓๐๕๐๒ ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น

๑.๕) ๐๓๐๖๐๑ ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น

๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต

๒.๑) ๐๔๐๑๐๑ อุตสาหกรรมชีวภาพมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

๒.๒) ๐๔๐๒๐๑ อุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

๓) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการท่องเที่ยว

๓.๑) ๐๕๐๑๐๑ รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น

๓.๒) ๐๕๐๑๐๒ เมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น

๓.๓) ๐๕๐๓๐๑ รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทยเพิ่มขึ้น

๓.๔) ๐๕๐๓๐๒ อันดับรายได้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย

๓.๕) ๐๕๐๓๐๓ สถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ได้รับมาตรฐานเพิ่มขึ้น

๓.๖) ๐๕๐๔๐๑ รายได้จากการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเพิ่มขึ้น

๔) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

๔.๑) ๐๘๐๑๐๑ การขยายตัวของวิสาหกิจเริ่มต้นเพิ่มขึ้น

๔.๒) ๐๘๐๓๐๒ ความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยดีขึ้น

๕) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ

๕.๑) ๐๙๐๑๐๒ การลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเพิ่มขึ้น

๕.๒) ๐๙๐๒๐๒ การลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพิ่มขึ้น

๕.๓) ๐๙๐๓๐๒ การลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้น

๖) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

๖.๑) ๑๑๐๔๐๑ แรงงานมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิต มีทักษะอาชีพสูง ตระหนักในความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ สามารถปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ตามพลวัตของโครงสร้างอาชีพและความต้องการของตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น

๗) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นเศรษฐกิจฐานราก

๗.๑) ๑๖๐๒๐๑ ผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๘) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

๘.๑) ๑๙๐๒๐๒ ระดับความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น

๘.๒) ๑๙๐๒๐๓ ผลผลิตจากการใช้น้ำเพิ่มขึ้น

๙) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

๙.๑) ๒๐๐๑๐๑ งานบริการภาครัฐที่ปรับเปลี่ยนเป็นดิจิทัลเพิ่มขึ้น

๑๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

๑๐.๑) ๒๒๐๑๐๒ การปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมายมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ

ทั่วถึง ไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นธรรม

๑๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

๑๑.๑) ๒๓๐๓๐๑ การประยุกต์ใช้ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเพิ่มมูลค่า

ของเศรษฐกิจสีเขียวอย่างยั่งยืนเพิ่มขึ้น

๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด

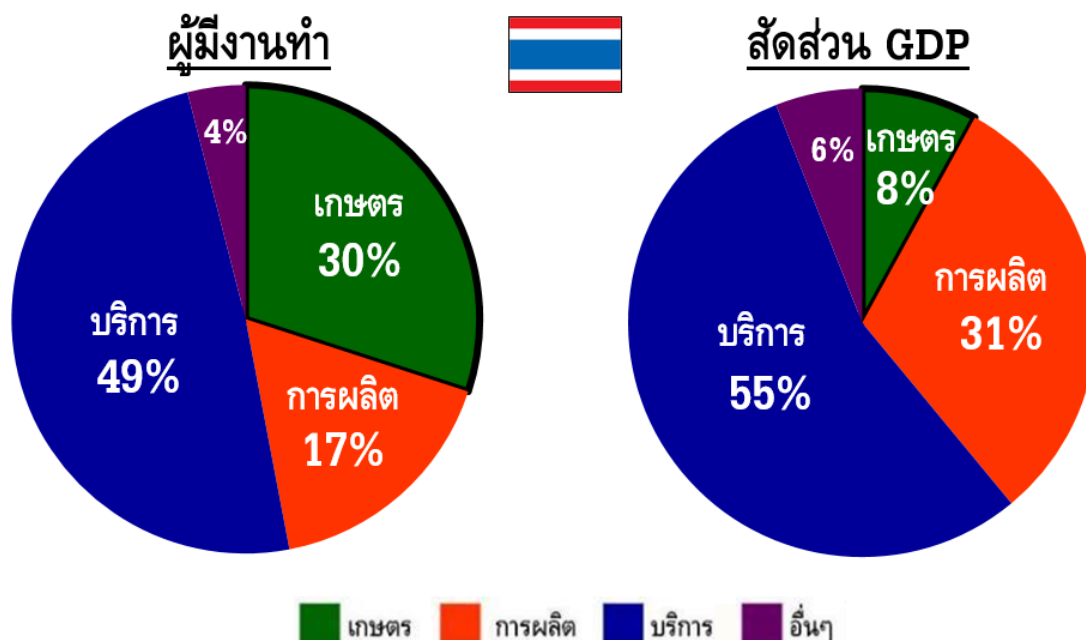
เพื่อยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ กระจายความเจริญและความเข้มแข็งของภาคสังคม และปรับบทบาท โครงสร้าง และกลไกสถาบันบริหารจัดการ เศรษฐกิจของประเทศตามหลัก PDCA และที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนประเด็นปฏิรูปเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และลดความเหลื่อมล้ำให้เกิดผล สัมฤทธิ์

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
๑) ยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ	ผลิตภาพการผลิตรวมของประเทศ	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒.๕ ต่อปี	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒.๕ ต่อปี
	อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย โดยสถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development: IMD)	อยู่ในกลุ่ม ๑ ใน ๒๕ ของประเทศแรกที่ได้รับ การจัดอันดับทั้งหมด	อยู่ในกลุ่ม ๑ ใน ๒๕ ของประเทศแรกที่ได้รับ การจัดอันดับทั้งหมด
๒) กระจายความเจริญและความเข้มแข็งของภาคสังคม	ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ด้านรายได้	ลดลงเหลือ ๐.๔๑	ลดลงเหลือ ๐.๔๑
๓) ปรับบทบาท โครงสร้าง และกลไกสถาบันบริหารจัดการเศรษฐกิจของประเทศ	อันดับประสิทธิภาพภาครัฐ โดยสถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development: IMD)	อยู่ในอันดับ ๒ ของอาเซียน	อยู่ในอันดับ ๒ ของอาเซียน

ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การสร้างเกษตรมูลค่าสูง (High Value Added)

ภาคเกษตรเป็นภาคเศรษฐกิจสำคัญของไทย โดยมีประชากรจำนวนมากถึง ๒๗ ล้านคน อยู่ในภาคเกษตร อีกทั้งไทยยังมีความหลากหลายทางชีวภาพ และเป็นประเทศผู้ผลิตอาหารอันดับที่ ๑๑ ของโลก อย่างไรก็ตาม ภาคเกษตรขาดการพัฒนาที่เหมาะสมมาเป็นเวลานาน เกษตรกรส่วนใหญ่ยังทำเกษตรแบบดั้งเดิมที่มีผลผลิตภาพ และประสิทธิภาพ (Productivity and Efficiency) อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งสะท้อนจากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติและสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในปี ๒๕๖๒ ที่พบว่า การจ้างงานในภาคเกษตร ๑๑ ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ ๓๐ ของการจ้างงานทั้งหมด แต่กลับมีสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) เพียงร้อยละ ๘ เท่านั้น เกษตรกรจึงมีรายได้น้อยและมีปัญหาหนี้สิน ทำให้ขาดความมั่นคงในชีวิต และเป็นภาระที่รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณในการอุดหนุนอย่างต่อเนื่องทุกปี

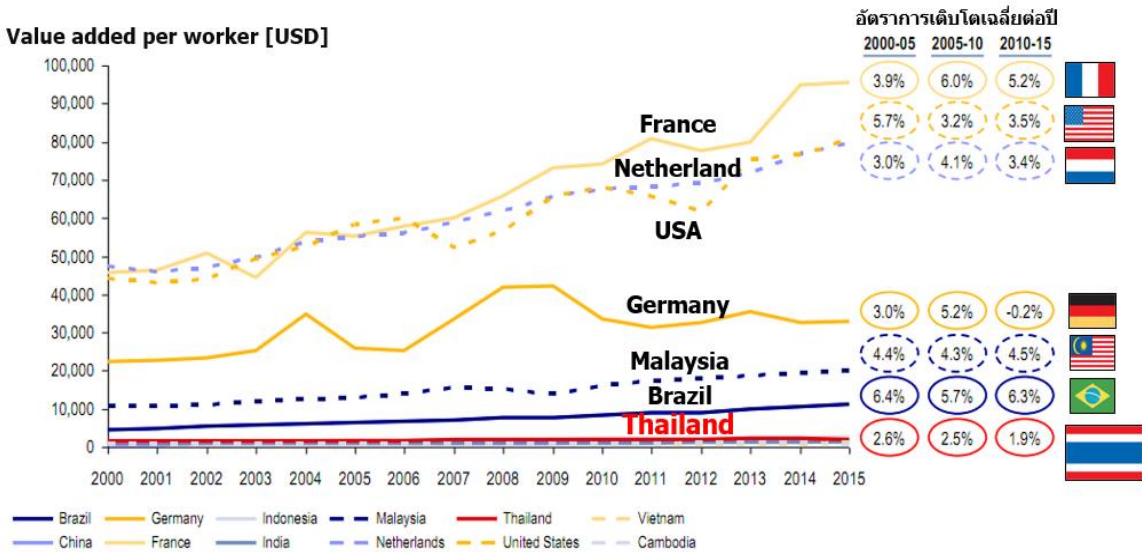

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (ปี 2562)

ทั้งนี้ สอดคล้องกับข้อมูลของธนาคารโลก ที่ได้จัดทำข้อมูลเปรียบเทียบผลผลิตภาพการผลิต (Productivity) โดยวัดจากมูลค่าเพิ่มต่อแรงงาน ในช่วงปี ๒๕๕๓-๒๕๕๘ ที่ชี้ว่าการเติบโตของมูลค่าเพิ่มต่อแรงงานของไทยคิดเป็นเพียงร้อยละ ๑.๙ ต่อปี ซึ่งค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับต่างประเทศ โดยเฉพาะผลผลิตภาพภาคเกษตรที่วัดจากอัตราการผลิตต่อพื้นที่ของไทยที่มีค่าค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ซึ่งมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย เช่น การที่ไร่นามีขนาดเล็ก ขาดเทคนิคในการทำไร่นาและเครื่องมือที่ทันสมัย ทั้งนี้ มีเพียงร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่การเกษตรที่อยู่ในเขตชลประทาน นอกจากนี้ ยังขาดความสมดุลของการผลิต ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการอุดหนุนของภาครัฐ เกษตรกรขาดการศึกษาและการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะที่จำเป็น และพื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่ถูกใช้ในการปลูกพืชที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจต่ำ

Productivity in terms of output per people employed

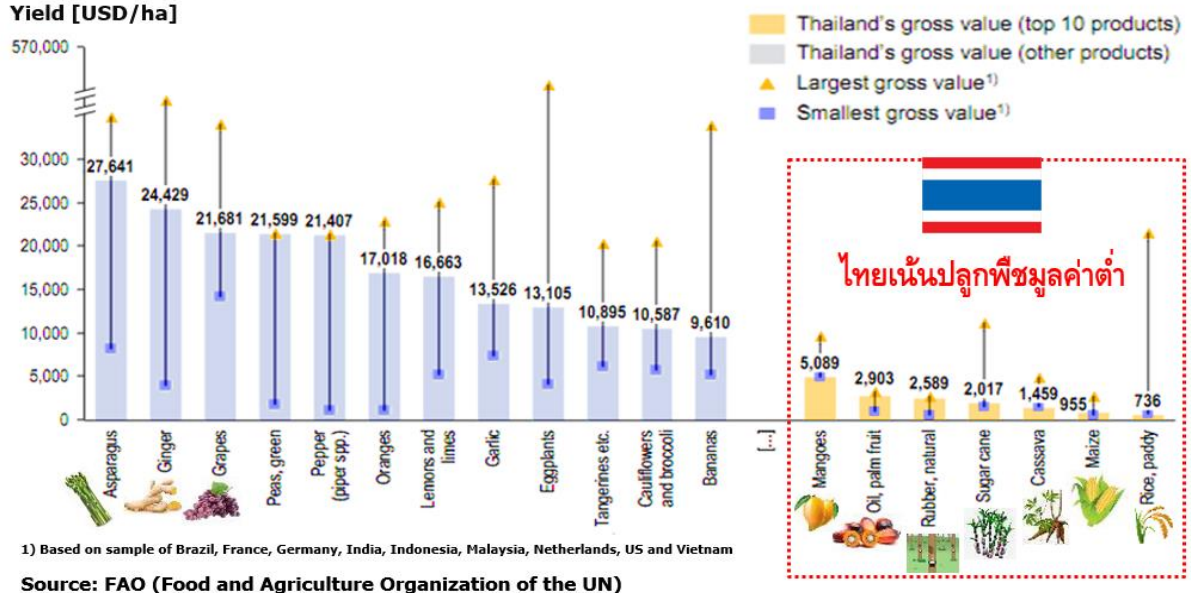
Value added per worker [USD]

โดยพื้นที่การเกษตรของไทย ๑๔๙ ล้านไร่ เป็นพื้นที่ปลูกข้าวถึง ๖๘.๗ ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๖ ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด รองลงมาคือพื้นที่ปลูก ยางพารา อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด ปาล์มน้ำมัน และพืชอื่น ๆ ทั้งนี้ แนวทางหนึ่งที่สำคัญและเร่งด่วนในการเพิ่มผลผลิตภาพและมูลค่าต่อหน่วยพื้นที่ทางการเกษตร คือ การปรับเปลี่ยนไปสู่การปลูกพืชที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง อาทิ หน่อไม้ฝรั่ง ชিং ถั่ว พริกไทย กล้วย ฯลฯ

Productivity (crops) in terms of gross value per area unit [2014]

Yield [USD/ha]

ที่สำคัญจะต้องปฏิรูปเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร ด้วยการปรับโครงสร้างจากเกษตรแบบดั้งเดิมพัฒนาไปสู่เกษตรสมัยใหม่ที่มีมูลค่าสูง (High Value Added) โดยนำองค์ความรู้ การวิจัยพัฒนา นวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการทำเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) และเกษตรแบบแม่นยำ (Precision Farming) เพื่อลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตภาพและประสิทธิภาพการผลิต

รวมถึงพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหาร และต่อยอดการพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) ที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเน้นการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง ซึ่งจะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับห่วงโซ่คุณค่าภาคเกษตร เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ที่คำนึงถึงการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด ภายใต้เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุล มั่นคง และเติบโตได้อย่างยั่งยืน เพื่อสนับสนุนให้เกิดเศรษฐกิจ BCG ที่สามารถแข่งขันได้ในระดับโลก ตลอดจนยังจะเป็นการกระจายรายได้สู่เกษตรกรอย่างทั่วถึง อันจะเป็นการช่วยลดความเหลื่อมล้ำในสังคมได้อีกทางหนึ่งด้วย

เป้าหมายการพัฒนาไปสู่ “ Bioeconomy ”

ดังนั้น การพัฒนาภาคเกษตรไปสู่เป้าหมายเกษตรมูลค่าสูง (High Value Added) จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาตลอดห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ทั้งกระบวนการตั้งแต่ ต้นทาง กลางทางและปลายทาง โดยการใช้การตลาดนำการผลิต

โดยมีประเด็นสำคัญที่ต้องขับเคลื่อนในการปฏิรูปด้านการสร้างเกษตรมูลค่าสูง ดังนี้

๑) **ปรับเปลี่ยนพื้นที่จากการทำเกษตรมูลค่าต่ำและไม่เหมาะสมกับพื้นที่ ไปสู่การปลูกพืช เลี้ยงปศุสัตว์และประมงที่มีมูลค่าสูง** สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและเหมาะสมกับพื้นที่ รวมทั้ง ขยายผลพื้นที่การทำเกษตรมูลค่าสูงที่ประสบความสำเร็จให้มีการขยายเติบโตออกไปมากขึ้น

๒) **สนับสนุนการทำเกษตรแบบรวมผลผลิตและรวมจำหน่าย** (เกษตรแปลงใหญ่ หรือสหกรณ์) ตามความเหมาะสมกับศักยภาพของเกษตรกร กล่าวคือ พัฒนาเกษตรกรรายเล็กให้สามารถพึ่งตนเองได้ พัฒนาเกษตรกรรายกลางให้เข้มแข็ง ก้าวไปเป็นผู้ประกอบการเกษตร และพัฒนาเกษตรกรรายใหญ่ ให้มีประสิทธิภาพ สามารถแข่งขันได้ในระดับโลก โดยมีเป้าหมายในการพัฒนา ดังนี้

- การตลาดนำการผลิต โดยการผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพสูงจะเป็นไปตามความต้องการของ ตลาดหรือนำด้วยการตลาด รวมถึงการสร้างอุปสงค์ใหม่ๆ
- การทำเกษตรสมัยใหม่ ทั้งเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) และเกษตรแม่นยำ (Precision Farming)
- การทำเกษตรยึดหลัก ๓ ข้อ คือ คุณภาพสูง ประสิทธิภาพสูง และต้นทุนต่ำ
- การทำเกษตรที่มีมาตรฐานความปลอดภัย (Sanitary and Phytosanitary Measures : SPS)
- การพัฒนาความรู้ (ถ้าสมัย) อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา
- การปลูกพืช ปศุสัตว์ และประมงเสริมรายได้

๓) **ขยายพื้นที่ชลประทานให้เกษตรกรมีน้ำใช้สำหรับการผลิตสินค้าเกษตร อย่างเหมาะสม เพียงพอ ทัวถึง และเป็นธรรม** รวมทั้งพัฒนาเกษตรกร ให้ใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

๔) **พัฒนาคลัสเตอร์พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และส่งเสริมให้มีความหลากหลายทางชีวภาพการเกษตร (Agricultural Biodiversity)** โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้เกษตรกร มีพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์คุณภาพดี มีความหลากหลาย และเพียงพอกับความต้องการใช้ในการทำเกษตร มูลค่าสูง

๕) **พัฒนาสหกรณ์การเกษตรให้มีความเข้มแข็งและส่งเสริมให้เกิดผู้ให้บริการด้านการจัดการ เกษตรสมัยใหม่ (Service Provider)** อย่างครบวงจร เพื่อให้มีบทบาทในการช่วยเหลือเกษตรกรในการทำ การเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

๖) **สร้างผู้ประกอบการเกษตร (Smart Farmer)** โดยพัฒนาเกษตรกรและเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น ผู้ประกอบการเกษตรที่มีองค์ความรู้ มีการใช้เทคโนโลยีและการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถ ทำการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และความปลอดภัย รวมถึงดำเนินธุรกิจอย่างทันสมัย สามารถเชื่อมโยงการผลิตกับตลาด และสร้างตราสินค้าที่เชื่อถือได้ให้กับสินค้าเกษตร

๗) **ส่งเสริมเกษตรกรให้สามารถเข้าถึงข้อมูล Big Data ด้านการเกษตร และใช้ประโยชน์จาก ดิจิทัลแพลตฟอร์ม** เพื่อให้เกษตรกรมีองค์ความรู้ (Knowledge) และข้อมูล (Data) สำหรับประกอบการ ตัดสินใจทำการเกษตร และเชื่อมโยงตลาดให้กับผู้ผลิตทั้งออนไลน์และออฟไลน์ รวมถึงการนำ Digital Content มาใช้ในการสื่อสาร สร้างการรับรู้ และปรับเปลี่ยนทัศนคติในการพัฒนาสู่เกษตรสมัยใหม่

๘) **เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรไปสู่อุตสาหกรรมอาหาร และเศรษฐกิจชีวภาพตามแนวทาง BCG** โดยใช้วัตถุดิบต้นทางจากทั้งในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อสนับสนุน Value chain ภายในประเทศ รวมถึงนำนวัตกรรมมาช่วยเพิ่มมูลค่าเป็นผลิตภัณฑ์อาหารมูลค่าสูง ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดโลก อาทิ เกษตร พลังงานเพื่อสร้างทางเลือก อาหารเพื่อสุขภาพ ส่วนประกอบของอาหาร (Food Ingredients) อาหารที่มี ประโยชน์เฉพาะ (Functional Food) อาหารเสริมและอาหารที่มีผลในเชิงการรักษา เป็นต้น

๒.๑.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป**๑) เป้าหมาย**

ยกระดับรายได้ภาคการเกษตร อาหารแปรรูป และผลิตภัณฑ์ชีวภาพ

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรขยายตัวเฉลี่ย

ร้อยละ ๓.๘

๒.๒) มูลค่าของสินค้าเกษตรแปรรูป เกษตรชีวภาพ และเกษตรที่ได้จากเทคโนโลยี

สมัยใหม่คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๐ ของ GDP ภาคเกษตร ภายใน ๕ ปี

๒.๓) รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ ต่อปี

๒.๑.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒.๑.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (๒๕๖๔-๒๕๖๕)

๒.๑.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบดำเนินงาน

(ร้อยละ ๑๐ ของงบประมาณที่รัฐใช้ในการอุดหนุนภาคเกษตร)

๒.๑.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑**หารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนประเด็นปฏิรูปด้านการเกษตรที่ได้ตั้งไว้

ระยะเวลาดำเนินการ ไตรมาสที่ ๑ ของปีงบประมาณ ๒๕๖๔

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** ผลักดันให้เกิดงบประมาณแผนงานบูรณาการด้านปฏิรูปการเกษตร โดยประมาณการวงเงินร้อยละ ๑๐ ของวงเงินงบประมาณที่รัฐใช้ในการอุดหนุนภาคเกษตร

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (๒๕๖๔)

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** ให้มีคณะกรรมการ/อนุกรรมการ หรือคณะทำงานร่วมระหว่างคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านการเกษตรมูลค่าสูง

ระยะเวลาดำเนินการ ไตรมาสที่ ๑-๒ ของปีงบประมาณ ๒๕๖๔

๔) **ขั้นตอนที่ ๔** คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจประชุมร่วมกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบเพื่อผลักดันการขับเคลื่อนและติดตามความก้าวหน้า

ระยะเวลาดำเนินการ ทุก ๓ เดือน

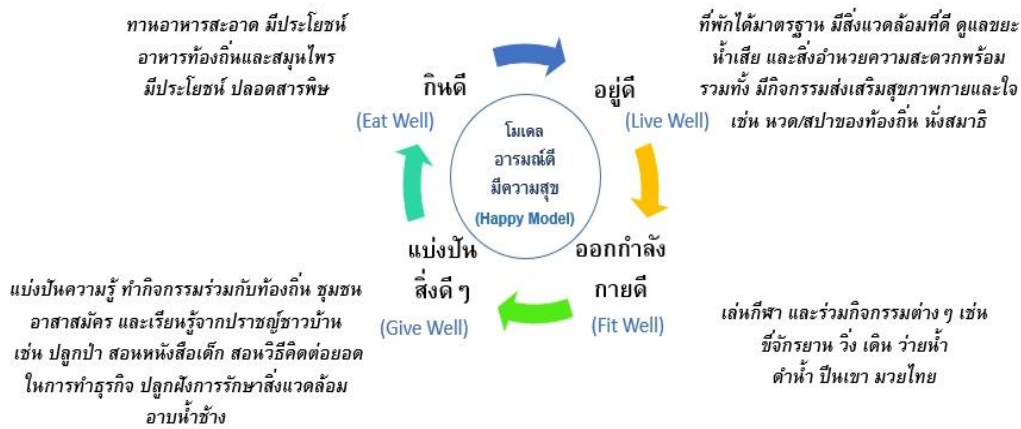
๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวคุณภาพสูง

ภาคการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของไทยเป็นอย่างมาก โดยในปี ๒๕๖๒ ประเทศไทยมีรายได้รวมจากการท่องเที่ยวสูงถึง ๓.๐๑ ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๑.๖ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และมีกำลังคนในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวรวมกว่า ๔.๔ ล้านคน อีกทั้งประเทศไทยยังมีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางรักษาและดูแลสุขภาพในระดับนานาชาติ เนื่องจากการแพทย์และงานบริการของไทยเป็นที่ยอมรับและได้รับคำชื่นชมจากนานาชาติ ขณะที่ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ส่งผลให้พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไป และเกิดกระแสการตื่นตัวของประชากรโลกที่ให้ความสนใจและพยายามแสวงหาการดูแลสุขภาพที่ดีกว่า ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางการให้บริการทางการแพทย์และธุรกิจเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพที่เติบโตสูงขึ้นมา ส่งผลให้เศรษฐกิจเชิงสุขภาพ (Wellness Economy) มีแนวโน้มเติบโตและสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ โดยพบว่า ในด้าน Medical Tourism มีนักท่องเที่ยวจำนวน ๓.๖ ล้านคนครั้ง มีรายได้จากการท่องเที่ยว ๔๑,๐๐๐ ล้านบาท และมีการจ้างงานกว่า ๙,๑๙๕ คน และด้าน Wellness Tourism มีนักท่องเที่ยวจำนวน ๑๒.๕ ล้านคนครั้ง สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวสูงถึง ๔๐๙,๒๐๐ ล้านบาท และเกิดการจ้างงานกว่า ๕๓๐,๐๐๐ คน

การส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวคุณภาพสูง โดยเน้นกลุ่มลูกค้าที่ใส่ใจสุขภาพ ผ่านโมเดล อารมณ์ดีมีความสุข (Happy Model) จึงเป็นโอกาสที่ประเทศควรให้ความสำคัญ ทั้งนี้ โมเดลอารมณ์ดีมีความสุขเน้น “Happy Model : กินดี อยู่ดี ออกกำลังกายดี แบ่งปันสิ่งดี ๆ” โดยการกินดี คือ อาหารท้องถิ่นและสมุนไพรที่มีประโยชน์ สะอาด และปลอดภัย การอยู่ดี คือ ที่พักได้มาตรฐาน มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีการดูแลสุขภาพและน้ำเสีย พร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายและใจ เช่น นวด/สปาของท้องถิ่น นั่งสมาธิ สันทนาการ กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว อาทิ ชีจรรย์ยาน วิ่งเดินมาราธอน วายน้ำ ดำน้ำ ปีนเขา มวยไทย การทำกิจกรรมร่วมกับท้องถิ่น ชุมชน อาสาสมัคร และเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน โมเดลนี้จะป็นแนวทางและเครื่องมือในการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวคุณภาพสูง โดยเฉพาะในการขับเคลื่อน Medical & Wellness Hub ที่จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นต่อนักท่องเที่ยวและผานภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการส่งเสริม พัฒนากการท่องเที่ยวชุมชน และท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อสร้างงานและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นและชุมชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ยังสามารถนำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาใช้ควบคู่กับการส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งจะก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องและการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ แฟชั่น อาหาร ความงาม บันเทิง อุตสาหกรรมกีฬาและอุตสาหกรรมต่อเนื่องทางน้ำ เป็นต้น ดังนั้น จึงจำเร่งด่วนที่ประเทศไทยต้องเตรียมพร้อมในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการเตรียมอุปทาน (Supply) ให้พร้อมเพื่อรองรับอุปสงค์ (Demand) ที่เพิ่มขึ้น และเพิ่มการประชาสัมพันธ์กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อสร้างความเชื่อมั่น และสร้างการรับรู้ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและนักท่องเที่ยวก เพื่อสร้างความได้เปรียบของประเทศในการเป็นศูนย์กลางด้าน Medical & Wellness Hub ในภูมิภาค

สร้างประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการรักษา และดูแลสุขภาพ (Medical & Wellness Hub) ของเอเชีย

แนวทางการขับเคลื่อน Wellness Tourism

20

โดยมีประเด็นสำคัญที่ต้องขับเคลื่อนในการปฏิรูปด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพสูง ดังนี้

๑) **เตรียมการขับเคลื่อน Happy Model** โดย (๑) สร้างความเข้าใจในการใช้คำจำกัดความของ Wellness ๔ ด้าน (Happy Model : กินดี อยู่ดี ออกกำลังกายดี แบ่งปันสิ่งดี ๆ) โดยอยู่บนฐานของการสร้างความคิดสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่การปรับ/ขยายขอบเขตของแผนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในทิศทางเดียวกัน (๒) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดแนวทางหรือมาตรฐานในการนำแนวคิด อารมณ์ดีมีความสุขทั้ง ๔ ด้านไปใช้ และผลักดันให้เกิดการปฏิบัติจริงในพื้นที่ โดยสร้างเครือข่าย รวบรวม องค์ความรู้ และข้อมูลที่มีอัตลักษณ์พร้อมเรื่องราวของแต่ละพื้นที่ (๓) ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความ พร้อมในการให้ข้อมูล หรือการถ่ายทอดเกี่ยวกับโมเดลอารมณ์ดีมีความสุขของพื้นที่ตนเอง อาทิ มัคคุเทศก์ ผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พนักงานบริการ และอื่นๆ (๔) สร้างเรื่องราวสร้างสรรค์ (Creative Content) เกี่ยวกับโมเดลอารมณ์ดีมีความสุข เพื่อนำไปสื่อสารและประชาสัมพันธ์สู่นักท่องเที่ยว ทั้งในและต่างประเทศ และ (๕) เชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว (Big Data) ผ่านระบบดิจิทัล เพื่อสนับสนุนให้มีการเปิดเผยและแลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐและเอกชนในรูปแบบดิจิทัลบนแพลตฟอร์มกลาง ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ทั้งในเชิงนโยบายเพื่อการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น

๒) **พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ** โดยลดความซ้ำซ้อนเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำธุรกิจ โดยให้ผู้ประกอบการด้าน Wellness สามารถขอใบอนุญาตเพื่อประกอบกิจการด้าน Medical Spa and Wellness ได้ครบในใบเดียว ได้แก่ ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงแรม ใบอนุญาตสถานประกอบการ เพื่อสุขภาพ และใบอนุญาตประกอบกิจการสถานพยาบาล (สหคลินิก) รวมทั้งผลักดันให้มีการวางมาตรฐาน ธุรกิจบริการเพื่อสุขภาพเพื่อยกระดับการให้บริการแบบครบวงจร โดยมีกิจการต้นแบบนำร่องในพื้นที่ ที่มีศักยภาพสูงและมีความพร้อม เช่น กิจการนำพุร้อนเพื่อสุขภาพ เป็นต้น

๓) **ส่งเสริมด้านที่พัก** โดย (๑) เร่งผลักดันให้โรงแรมหรือที่พักนอกระบบ จดทะเบียนในระบบให้มากที่สุด ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๕๒ และหรือพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยมี มาตรการที่เหมาะสมตามแต่ละประเภทกิจการหรืออาคาร และ (๒) เร่งศึกษาความเหมาะสมในการหาแนวทาง

หรือมาตรการรองรับธุรกิจเกี่ยวกับเศรษฐกิจแบ่งปัน (Sharing Economy) จากดิจิทัลแพลตฟอร์ม เช่น Airbnb หรือ Grab ให้ครอบคลุมทั้งในด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบ การจดทะเบียน การกำกับดูแล และการจ้างงาน

๔) **เพิ่มขีดความสามารถด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์** โดย (๑) ส่งเสริมและสนับสนุนภาคเอกชนในการผลิตและสร้างสรรค์เรื่องราว (Content) จากอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ ของไทย เช่น สร้างโอกาสในการเข้าถึงกองทุนที่มีอยู่แล้ว การจัดสรรเงินอุดหนุนระยะเริ่มต้น การลงทุนร่วม (Matching Fund) เป็นต้น (๒) สร้างความร่วมมือกับต่างประเทศ ในการจัดทำ Co-Production Treaty ให้เกิดระบบการผลิตร่วม (Co-Production) เพื่อให้ภาคเอกชนไทยได้รับสิทธิประโยชน์จากประเทศคู่สัญญา (๓) จัดทำเอกสารสิทธิบัตรเครื่องหมายการค้า และสิทธิอื่นๆ ให้เป็นสากล เช่น ภาษาอังกฤษ เป็นต้น เพื่อใช้ยืนยันสิทธิในต่างประเทศ (๔) แก้ไขปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์อย่างจริงจัง โดยกำหนดหน้าที่การปราบปรามของหน่วยงานรัฐให้ชัดเจน และให้เจ้าของแพลตฟอร์มร่วมรับผิดชอบต่อการละเมิด ซึ่งจะทำให้เกิดการกลั่นกรองและตรวจสอบอยู่ตลอดเวลา ระหว่างขั้นตอนของการจับกุมและดำเนินคดี รวมทั้งขอความร่วมมือจากผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตและเจ้าของแพลตฟอร์ม ในการนำงานอันละเมิดลิขสิทธิ์ออกจากระบบและไม่นำกลับมาใหม่ และ (๕) ปรับปรุงประกาศคณะกรรมการภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติ เรื่อง การพิจารณาภาพยนตร์และสื่อโฆษณา พ.ศ. ๒๕๕๒ และประกาศคณะกรรมการภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติ เรื่อง การพิจารณาวีดิทัศน์และสื่อโฆษณา พ.ศ. ๒๕๕๒ ตามนัย มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้สอดคล้องกับ สภาพข้อเท็จจริงของธุรกิจภาพยนตร์ และการแก้ไขปัญหาในระยะยาวด้วยการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติ ภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ทั้งฉบับ ให้สอดคล้องกับรูปแบบธุรกิจและเทคโนโลยีการผลิต สื่อภาพยนตร์ วีดิทัศน์ ในปัจจุบัน รวมทั้งการจัดเก็บข้อมูลในระบบอิเล็กทรอนิกส์ และสามารถยื่นคำขอ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเพื่ออำนวยความสะดวก

๕) **สนับสนุนการท่องเที่ยวเรือสำราญทางน้ำ** เพื่อดึงนักท่องเที่ยวคุณภาพสูง โดย (๑) กำหนดสิทธิประโยชน์ทางภาษีให้แก่อุตสาหกรรมเรือยอร์ชและเรือซูเปอร์ยอร์ช (Yacht and Superyacht) โดยพิจารณา มาตรการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มในการนำเข้าเรือ และ (๒) เร่งผลักดันยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว เรือสำราญ (Cruise) เพื่อใช้เป็นกรอบการขับเคลื่อน โดยให้มีกลไกในการบูรณาการการขับเคลื่อนการท่องเที่ยว เรือสำราญทางน้ำของไทย

๒.๒.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

ความสามารถในการแข่งขันด้านท่องเที่ยวสูงขึ้นและสามารถกลับมาเป็นกลไกหลัก ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) ค่าใช้จ่ายต่อคนต่อวันของนักท่องเที่ยว เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ ต่อปี

๒.๒) รายได้จากการท่องเที่ยวของเมืองรอง เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ ต่อปี

๒.๓) อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของไทย ในด้านสุขภาพ และอนามัย ด้านความมั่นคงปลอดภัย และความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม โดย World Economic Forum (WEF) อยู่ในกลุ่ม ๕๐ อันดับแรกของประเทศที่ได้รับการจัดอันดับ

๒.๒.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

๒.๒.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (๒๕๖๔ – ๒๕๖๕)

๒.๒.๔ ประเมินการวางเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบดำเนินงานของหน่วยงาน และงบประมาณแผนงานบูรณาการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว

๒.๒.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑**หารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนประเด็นปฏิรูปด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพสูงที่ได้ตั้งไว้

ระยะเวลาดำเนินการ ไตรมาสที่ ๑ ของปีงบประมาณ ๒๕๖๔

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** ผลักดันให้งบประมาณแผนงานบูรณาการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับประเด็นสำคัญที่ต้องขับเคลื่อนในการปฏิรูปด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพสูง ภายใต้แผนปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

ระยะเวลาดำเนินการ ๒ ปี (๒๕๖๔-๒๕๖๕)

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** ให้มีคณะกรรมการ/อนุกรรมการ หรือคณะทำงานร่วมระหว่างคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพสูง

ระยะเวลาดำเนินการ ไตรมาสที่ ๑-๒ ของปีงบประมาณ ๒๕๖๔

๔) **ขั้นตอนที่ ๔** คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ประชุมร่วมกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบผลักดันการขับเคลื่อนและติดตามความก้าวหน้า

ระยะเวลาดำเนินการ ทุก ๓ เดือน

๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การเพิ่มโอกาสของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย

ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) นับเป็นแกนกลางสำคัญของเศรษฐกิจไทย โดยรายได้ของ SMEs ในปี ๒๕๖๒ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๔๓ ของ GDP และมีการจ้างงานถึงร้อยละ ๘๕ ของกำลังแรงงานรวม ทั้งนี้ SMEs เป็นธุรกิจที่มีความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจของประเทศในระดับสูง มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจ และขับเคลื่อนการเติบโตของประเทศ รวมทั้งเป็นภาคส่วนสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศ และมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์นวัตกรรม อย่างไรก็ตาม SMEs ในประเทศไทยประสบปัญหาในการแข่งขันกับธุรกิจขนาดใหญ่เนื่องจากการผลิตขนาดเล็กทำให้ไม่ได้รับประโยชน์จากการประหยัดต้นทุนจากการขยายขนาด (Economy of Scale) อีกทั้งยังไม่มีอำนาจในการต่อรองและไม่สามารถเข้าถึงตลาดในระดับใกล้เคียงกับบริษัทใหญ่ ดังนั้น ในช่วงที่ผ่านมา SMEs เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ SMEs จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลเพื่อให้ SMEs สามารถอยู่รอดได้ในสถานการณ์ที่กำลังซื้อของผู้บริโภคหดตัวอย่างรุนแรง และปรับตัวให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมที่กำลังเข้าสู่ยุคดิจิทัลได้อย่างเต็มรูปแบบ รวมถึงสร้างศักยภาพเพื่อรองรับการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้นในระยะยาว

โดยมีประเด็นสำคัญที่ต้องขับเคลื่อนในการปฏิรูปด้านการเพิ่มโอกาสของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย ดังนี้

๑) ออกมาตรการเพื่อช่วยเหลือให้ SMEs สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยเฉพาะในช่วงที่ผู้ประกอบการจำนวนมากมีปัญหาขาดสภาพคล่อง เนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ โดย (๑) ขยายเวลาการพักชำระหนี้สำหรับผู้ประกอบการที่มีศักยภาพดีและมีวินัยทางการเงินแต่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ทำให้ขาดรายได้และสภาพคล่อง (๒) เพิ่มแหล่งวงเงินสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำให้กับผู้ประกอบการโดยเฉพาะผู้ประกอบการในภาคการท่องเที่ยว และส่งเสริมผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวและผู้ประกอบการที่พักอาศัยขนาดเล็กให้สามารถเข้าถึงสินเชื่อได้ (๓) เพิ่มช่องทางการเข้าถึงแหล่งเงินในยามฉุกเฉินให้กับผู้ประกอบการและประชาชนทั่วไปทั้งผ่านระบบสถาบันการเงินและที่ไม่ได้เป็นสถาบันการเงิน เช่น ไร่รับจำนำ สถานธนาถุเคราะห์ สถานธนาถุนาบาล เป็นต้น (๔) ออกเกณฑ์เพื่อกำหนดให้บริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติเพิ่มประเภทหนี้การจัดเก็บข้อมูลผู้ประกอบการที่ค้างชำระสินเชื่อเกิน ๓ เดือน เพื่อให้สามารถแยกประเภทผู้ที่ประสบปัญหาค้างชำระเนื่องจากได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติและโรคระบาดออกจากผู้ประกอบการที่ค้างชำระเนื่องจากสาเหตุอื่นได้ และ (๕) ออกเกณฑ์มาตรฐานโดยสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เพื่อกำกับให้หน่วยงานและผู้ประกอบการต่างๆ ชำระหนี้ทางการค้าภายในกรอบ ๓๐-๔๕ วัน เพื่อลดปัญหาที่ SMEs ไม่มีอำนาจต่อรองในการชำระหนี้ Credit term จากผู้ประกอบการรายใหญ่ได้

๒) ส่งเสริม SMEs ในการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคดิจิทัล ธุรกิจต้องปรับตัวทั้งในการปรับทักษะของบุคลากร การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ และการปรับโครงสร้างการประกอบธุรกิจ รัฐจึงควรมีการสนับสนุนที่ครอบคลุม ไม่ว่าจะเป็นด้านแหล่งเงินทุน การให้ความรู้ และการพัฒนาระบบนิเวศ เช่น (๑) การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิตอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ เช่น Automation, Robotics, และ Artificial Intelligence เป็นต้น รวมทั้งการนำข้อมูลจาก Big data มาใช้ประโยชน์ (๒) การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการและวิสาหกิจชุมชนได้ใช้เครื่องมือดิจิทัลอย่างง่ายในการบริหารธุรกิจ เช่น ระบบบัญชี การขายออนไลน์ การชำระเงินออนไลน์ จนไปถึงระบบ ERP (Enterprise Resource Planning) ซึ่งจะนำไปสู่การเข้าถึงแหล่งเงินทุนใหม่ๆ และการเพิ่มประสิทธิภาพจากการรวมยอดซื้อ

ยอดขายผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล (๓) การส่งเสริมสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อให้ผู้ประกอบการเข้าถึงการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (๔) การใช้ระบบจูงใจ เช่น การอุดหนุนเพื่อช่วยให้ SMEs ก้าวสู่การค้าและการทำบัญชีด้วยช่องทางดิจิทัล และ (๕) การจัดให้มีโครงการหลักสูตรฝึกอบรมในการปรับทักษะด้านดิจิทัลของบุคลากรองค์กร โดยเฉพาะสำหรับแต่ละประเภทธุรกิจ และ (๖) การสร้างแพลตฟอร์มเพื่อช่วยผู้ประกอบการให้สามารถจัดหาบุคลากรและบริษัทที่ปรึกษาที่มีศักยภาพด้านดิจิทัล และเข้าถึงบริการของสตาร์ทอัพต่างๆ

๓) พัฒนาระบบนิเวศเพื่อรองรับผู้ประกอบการสตาร์ทอัพ โดย (๑) ตั้งศูนย์กลางเพื่อส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยปรับหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้นหรือมอบหมายหน่วยงาน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกการสนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพของประเทศและติดตามวิเคราะห์ช่องว่างของมาตรการการสนับสนุนโดยเฉพาะ รวมทั้งสร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของสตาร์ทอัพ เช่น บูรณาการงบประมาณที่ใช้ในการสนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพของหน่วยงานต่าง ๆ และร่วมสมทบการลงทุนในสตาร์ทอัพของนักลงทุนภาคเอกชน (Angel Investor และ Venture Capital) ในรูปแบบ Matching Fund เป็นต้น (๒) จัดให้มีแพลตฟอร์มรวบรวมข้อมูลของผู้เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนรวมถึงโครงการสนับสนุนของรัฐให้อยู่บนแพลตฟอร์มเดียวกันเพื่อลดต้นทุนในการสรรหาทีมงาน โครงการสนับสนุนและแหล่งทุน และ (๓) ปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ และแนวทางปฏิบัติที่เป็นอุปสรรคต่อธุรกิจและบุคลากรสตาร์ทอัพเพื่อขจัดอุปสรรคในการเริ่มต้นและการดำเนินธุรกิจสตาร์ทอัพในแต่ละอุตสาหกรรม รวมถึงเพื่อดึงดูดบริษัทและบุคลากรสตาร์ทอัพต่างชาติ ปรับปรุงข้อกำหนดด้านการคุ้มครองบริษัทร่วมลงทุน (Venture Capital) ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และดึงดูดการร่วมลงทุนผ่านมาตรการต่างๆ เช่น มาตรการทางภาษี เป็นต้น

๔) เพิ่มสัดส่วนการซื้อสินค้าและบริการของภาครัฐจาก SMEs โดยจัดให้มีระบบการเชื่อมฐานข้อมูลการลงทะเบียน SMEs ระหว่างสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) กับระบบของกรมบัญชีกลางเพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างสอดคล้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กรมบัญชีกลางกำหนด รวมถึงส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้สินค้าและบริการที่ได้มาตรฐานจาก SMEs มากขึ้น

๕) พัฒนาระบบนิเวศของ SMEs ให้มีผู้ประกอบการที่สามารถแข่งขันได้ในระยะยาว โดย (๑) จัดทำ Big Data ด้าน SMEs โดยให้สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และภาคเอกชน เช่น สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สมาคมอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศไทย เป็นต้น ผลักดันการเชื่อมโยงข้อมูลด้าน SMEs ของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดฐานข้อมูล SMEs กลาง โดยทำการจัดการข้อมูลที่รวบรวมได้จากผู้ประกอบการ SMEs โดยตรง และข้อมูลที่หน่วยงานต่าง ๆ รวบรวมไว้แล้ว โดยอาจเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลด้านการเงินจากหน่วยงานต่างๆ เช่น กรมสรรพากร สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย บริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ เป็นต้น และต่อมาเป็นการรวบรวมข้อมูลด้านอื่นๆ เช่น สำนักงานประกันสังคม ข้อมูลการใช้สาธารณูปโภคของ SMEs ข้อมูลการเข้าร่วมโครงการสนับสนุนของ SMEs ของหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ข้อมูลจากบริษัทที่ดำเนินงานในรูปแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อทราบข้อมูลการซื้อขายของ SMEs ข้อมูลจากหน่วยงานรับรองมาตรฐานต่างๆ ข้อมูลสถิติการค้าของโลก ข้อมูลด้าน Social Media เป็นต้น และให้สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จัดทำระบบวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้สามารถออกมาตราการส่งเสริมเฉพาะสำหรับ SMEs แต่ละกลุ่มที่มีความแตกต่างกันในเชิงประเภทอุตสาหกรรม ช่วงอายุ และขนาดของธุรกิจ (๒) การส่งเสริม SMEs ให้มีเครื่องมือและช่องทางการตลาดเพื่อให้มีศักยภาพในการแข่งขัน เช่น (๒.๑) การสนับสนุนด้านซอฟต์แวร์เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถลงบัญชีได้อย่างสะดวกและถูกต้อง ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถทราบสถานะทางการเงินของธุรกิจของตน และสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงินต่างๆ ได้ง่ายขึ้น (๒.๒) การสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน ทั้งในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ การเล่าเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ การยืดอายุและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการคัดเลือกผู้ประกอบการที่มีคุณภาพเพื่อสนับสนุนการขายผลิตภัณฑ์

ผ่านทั้งช่องทางออนไลน์และพื้นที่หน้าร้านต่างๆ โดยให้สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม บูรณาการการสนับสนุนร่วมกับหน่วยงานของรัฐต่างๆ เช่น กรมพัฒนาชุมชน สภาเกษตรกรแห่งชาติ ธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สถาบันอาหาร เป็นต้น (๒.๓) การสนับสนุนแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเผยแพร่แหล่งความรู้ด้านวิชาชีพและการประกอบธุรกิจ ซึ่งจะสามารถช่วยให้ผู้ประกอบการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญในสาขาอาชีพต่าง ๆ และผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในแต่ละภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งจัดให้มีหลักสูตรการเรียนรู้สำหรับธุรกิจแต่ละประเภทโดยมีการแบ่งสาขาชุดความรู้เฉพาะสำหรับแต่ละประเภทอาชีพและอุตสาหกรรม รวมถึงจัดให้มีระบบประมวลผลและแนะนำหลักสูตรการอบรมสำหรับผู้ประกอบการ โดยพิจารณาจากประวัติของผู้เข้ารับการอบรม

๒.๓.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

- ๑.๑) SMEs มีความสามารถในการแข่งขันและมีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทั้งประเทศเพิ่มสูงขึ้น
- ๑.๒) ส่งเสริมการปรับตัวและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อแข่งขันในยุคดิจิทัลของ SMEs
- ๑.๓) จำนวนวิสาหกิจเริ่มต้น (Startup) ที่มีศักยภาพเพิ่มสูงขึ้น

๒) ตัวชี้วัด

- ๒.๑) สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทั้งประเทศ คิดเป็นร้อยละ ๔๒ ในปี ๒๕๖๕
- ๒.๒) อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีดิจิทัลอยู่ในกลุ่มอันดับ ๑ ใน ๓๖ ในปี ๒๕๖๕ โดยสถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development: IMD)
- ๒.๓) อัตราการขยายตัวของมูลค่าเชิงพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของ SMEs เพิ่มขึ้น ๑ เท่า ในปี ๒๕๖๕
- ๒.๔) จำนวนสตาร์ทอัพที่ได้รับการร่วมลงทุนในวงเงินมากกว่า ๓๐ ล้านบาทขึ้นไป เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐ ต่อปี

๒.๓.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

๒.๓.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (๒๕๖๔ – ๒๕๖๕)

๒.๓.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบดำเนินงานของหน่วยงาน และงบประมาณแผนงานบูรณาการพัฒนาผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสู่สากล

๒.๓.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

- ๑) **ขั้นตอนที่ ๑**หารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนประเด็นปฏิรูปด้านการเพิ่มโอกาสของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

ระยะเวลาดำเนินการ ไตรมาสที่ ๑ ของปีงบประมาณ ๒๕๖๔

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** ผลักดันให้งบประมาณแผนงานบูรณาการพัฒนาผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสู่สากล ให้มีความสำคัญกับประเด็นสำคัญที่ต้องขับเคลื่อนในการปฏิรูปด้านการเพิ่มโอกาสของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย ภายใต้แผนปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

ระยะเวลาดำเนินการ ๒ ปี (๒๕๖๔-๒๕๖๕)

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** ให้มีคณะกรรมการ/อนุกรรมการ หรือคณะทำงานร่วมระหว่างคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านการเพิ่มโอกาสของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย

ระยะเวลาดำเนินการ ไตรมาสที่ ๑-๒ ของปีงบประมาณ ๒๕๖๔

๔) **ขั้นตอนที่ ๔** คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ประชุมร่วมกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบผลักดันการขับเคลื่อนและติดตามความก้าวหน้า

ระยะเวลาดำเนินการ ทุก ๓ เดือน

๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุนของไทยในภูมิภาค (Regional Trading/Investment Center)

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจอย่างมาก ทั้งในด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและบริการ โดยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยได้ใช้ศักยภาพและข้อได้เปรียบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านตำแหน่งที่ตั้งของประเทศที่อยู่ใจกลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) และเชื่อมกับตลาดสำคัญอย่างจีนและอินเดีย ซึ่งทำให้ได้เปรียบในเรื่องของการค้าและการขนส่งระหว่างประเทศไปยังตลาดต่าง ๆ อย่างมาก ศักยภาพในด้านการผลิตและการลงทุน เช่น การเป็นศูนย์กลางการผลิตยานยนต์แห่งเอเชีย และการเป็นศูนย์กลางด้านอาหารของโลก ศักยภาพด้านโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมจะปรับเปลี่ยนรองรับการลงทุนในอุตสาหกรรมแห่งอนาคต และพร้อมที่จะเชื่อมโยงกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาค รวมทั้งด้านสถาบันการเงินของไทยที่มีเสถียรภาพ สร้างความน่าเชื่อถืออย่างมากต่อนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในตลาดเงินของไทย และประเทศไทยได้ใช้ศักยภาพเหล่านี้ในการก้าวผ่านความเปลี่ยนแปลงและวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกอย่างมั่นคง

ปัจจุบัน ระบบเศรษฐกิจของโลกได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง ทั้งจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ และการแข่งขันทางเศรษฐกิจในเวทีโลกที่ทวีความเข้มข้น สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อการรับมือของประเทศต่าง ๆ ในการรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายในประเทศ และส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติที่ต้องการตลาดหรือแหล่งลงทุนที่มีความมั่นคง ซึ่งปัจจุบันมีหลายธุรกิจและอุตสาหกรรมเริ่มพิจารณาหาพื้นที่ใหม่ ที่สามารถตอบสนองความต้องการทางธุรกิจ โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางการค้าและการลงทุน

จากความสามารถได้เปรียบของประเทศไทยและความต้องการของนักลงทุนต่างชาติ ประเทศไทยจึงควรใช้โอกาสนี้ในการเร่งวางยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุน เชื่อมโยงการลงทุนของไทยในต่างประเทศ เพื่อการยกระดับประเทศไปสู่ประเทศพัฒนาแล้ว อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีข้อจำกัดในหลาย ๆ ด้าน เช่น การให้สิทธิประโยชน์ที่ดึงดูดต่อการลงทุนที่เทียบกับประเทศคู่แข่ง กฎระเบียบต่าง ๆ ที่ยังเป็นอุปสรรค การส่งเสริมและพัฒนาหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้ก้าวสู่ความเป็นสากลและทันสมัยมากยิ่งขึ้น การอำนวยความสะดวกของการประกอบธุรกิจในประเทศ เป็นต้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมและปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ที่จะสามารถเอื้อให้เกิดการพัฒนาต่อยอดได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อหนุนเพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุน โดยในช่วงเวลาปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ที่การค้าและการลงทุนของประเทศไทยยังได้รับผลกระทบจากวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด ๑๙) จึงต้องพยายามพลิกสถานการณ์โดยขับเคลื่อนให้มีการค้าและการลงทุนในพื้นที่ที่ประเทศไทยมีศักยภาพและในตลาดใหม่ ๆ

โดยมีประเด็นสำคัญที่ต้องขับเคลื่อนในการปฏิรูปด้านการเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุนของไทยในภูมิภาค ดังนี้

๑) **พัฒนาด้านโลจิสติกส์เพื่อสร้างความเชื่อมโยง (Connectivity)** โดย (๑) ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการถ่ายลำและผ่านแดนของภูมิภาคอาเซียน (ทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ) โดยปรับปรุงกฎระเบียบและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการถ่ายลำและการผ่านแดน และเพิ่มประสิทธิภาพการถ่ายลำและผ่านแดนของท่าเรือแหลมฉบังในการเป็นประตูสู่อาเซียน (ASEAN Gateway) (๒) สนับสนุนให้ภาคเอกชนของไทยในธุรกิจโลจิสติกส์สามารถดำเนินธุรกิจได้ครอบคลุมตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน ระหว่างไทยกับประเทศในเอเชีย เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการขนส่งแม้ว่าจะอยู่ในช่วงที่เกิดวิกฤติ โดยออกมาตราการสนับสนุนทางการเงิน เช่น สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ อนุสัญญาภาษีซ้อน เป็นต้น รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบและแนวปฏิบัติ

ที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ให้เอื้ออำนวยต่อการทำธุรกิจ การขนส่ง และการพาณิชย์ โดยเฉพาะการส่งออกสินค้าอุปโภคบริโภคจากประเทศไทยและการเสริมสร้างการขยายตลาดสินค้าและบริการของไทย (๓) พัฒนาระบบ National Single Window (NSW) เพื่อเชื่อมโยงระบบและพิธีการศุลกากรระหว่างประเทศไทยและกลุ่มประเทศอาเซียน รวมถึงเชื่อมกับระบบ National Digital Trade Platform (NTDP) โดยกระทรวงการคลังหรือกับคณะกรรมการร่วม ๓ สถาบันภาคเอกชน ในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกัน และ (๔) เชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านการค้าและการลงทุนของประเทศ (Big Data) ผ่านระบบดิจิทัลบนแพลตฟอร์มกลาง เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ทั้งในภาคธุรกิจและภาครัฐเพื่อการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น

๒) สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุนในภูมิภาค เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยอยู่ในห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chain) ไปพร้อมกับการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ โดย (๑) สนับสนุนการแสวงหาประโยชน์จากการเปิดเสรีทางการค้าและบริการ โดยมีการปรับปรุงกระบวนการ/ขั้นตอนการเปิดเสรีอย่างเป็นระบบในเชิงรุก โดยเฉพาะในสาขาสำคัญที่ไทยมีศักยภาพ รวมถึงให้มีการทบทวนประเภทธุรกิจตามบัญชีแนบท้ายพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยเร่งรัดให้มีการพิจารณาทบทวนการออกกฎกระทรวงกำหนดธุรกิจบริการที่ไม่ต้องขออนุญาตในการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการลงทุนประกอบธุรกิจในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก และเป็นการสนับสนุนแนวทางการเปิดเสรีภาคบริการให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม (๒) แก้ไขข้อจำกัดและทบทวนรูปแบบและสิทธิประโยชน์ในการจัดตั้งกิจการศูนย์กลางธุรกิจระหว่างประเทศ (International Business Center : IBC) (๓) ปรับปรุงมาตรการทางภาษีให้เทียบเท่าประเทศคู่แข่ง เพื่อส่งเสริมการลงทุน (๔) ทบทวนสิทธิประโยชน์การลงทุนในทุกเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อจูงใจนักลงทุน เช่น เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เป็นต้น

๓) กำหนดนโยบายและมาตรการดึงดูดผู้เชี่ยวชาญ/นักลงทุนต่างชาติเข้ามาทำงานและประกอบธุรกิจในประเทศไทย โดย (๑) กำหนดมาตรการจูงใจให้ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มสตาร์ทอัพ และนักลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาทำงานและพักอาศัยในประเทศไทย (Talent Mobility) เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาธุรกิจในประเทศ (๒) ยกเลิกการบังคับใช้เอกสารตรวจคนเข้าเมือง (ตม.๖) สำหรับชาวต่างชาติ โดยใช้ระบบดิจิทัลเข้ามาทดแทน (๓) อำนวยความสะดวกให้ผู้ถือใบอนุญาตทำงานในประเทศไทยและนักธุรกิจต่างชาติ เช่น เพิ่มช่องทางพิเศษที่ท่าอากาศยาน เป็นต้น และ (๔) ปรับปรุงหรือกำหนดแนวทางปฏิบัติภายใต้พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักธุรกิจต่างชาติ เช่น แนวทางการรายงานตัวทุก ๙๐ วัน ตามมาตรา ๓๗ และการจัดกลุ่มแนวปฏิบัติการจ้างที่พำนักชั่วคราวของคนต่างด้าว (ตม.๓๐) ตามมาตรา ๓๘ ตามประเภทของคนต่างด้าวที่เข้ามาทำงาน เช่น แยกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร นักลงทุน ออกจากกลุ่มแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือทั่วไป โดยให้จ้างเมื่อมีการย้ายที่พำนักประจำ เป็นต้น

๔) อำนวยความสะดวกให้แก่ธุรกิจการเงิน การประกันภัยและการบริการ โดย (๑) ลดข้อจำกัดของการดำเนินธุรกิจด้านการเงิน การประกันภัยและการบริการ เพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการไทย ทั้งในการดำเนินธุรกิจในประเทศไทยและต่างประเทศ ตลอดจนดึงดูดผู้ประกอบการต่างประเทศให้เข้ามาลงทุนในประเทศไทยได้มากขึ้น เช่น ผ่อนคลายกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ผ่อนคลายมาตรการการกำกับของหน่วยงานกำกับธุรกิจประกันภัย เพื่อให้ธุรกิจมีความคล่องตัวและมีศักยภาพในการแข่งขันมากขึ้น เป็นต้น (๒) เตรียมการรองรับเครื่องมือทางการเงินรูปแบบใหม่ ๆ ในภาคการเงิน/การธนาคาร เช่น Digital Currency, Crowd Funding, Peer-to-Peer Lending เป็นต้น โดยพัฒนาระบบการเงิน/การธนาคาร เพื่อรองรับการค้าทุกรูปแบบ รวมถึงปรับปรุงให้มีความสะดวก รวดเร็ว และมีระบบเครื่องมือบริหารความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต้นทุนต่ำ เพื่อรองรับรูปแบบการชำระ

เงินในอนาคตที่มีความหลากหลายและสามารถเข้าถึงผู้ใช้บริการได้อย่างสะดวก และ (๓) การอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมกับภาครัฐ โดยส่งเสริมให้ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเอกสาร โดยหน่วยงานภาครัฐควรปรับปรุงรูปแบบการออกเอกสารให้เป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-document)

๒.๔.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุนในภูมิภาค

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) อันดับด้านความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business Index) ของประเทศไทยอยู่ใน ๒๐ อันดับแรกของประเทศที่ได้รับการจัดอันดับ โดย ธนาคารโลก

๒.๒) จำนวนกิจการศูนย์กลางธุรกิจระหว่างประเทศ (International Business Center) ในประเทศไทย เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐ ต่อปี

๒.๓) อันดับของมูลค่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในประเทศไทยอยู่ในอันดับ ๑ ใน ๓ ของอาเซียน

๒.๔.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงพาณิชย์

๒.๔.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (๒๕๖๔-๒๕๖๕)

๒.๔.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบดำเนินงานของหน่วยงาน

๒.๔.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงพาณิชย์ จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** หรือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนประเด็นปฏิรูปด้านการเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุนในภูมิภาคของประเทศไทยที่ได้ตั้งไว้

ระยะเวลาดำเนินการ ไตรมาสที่ ๑-๒ ของปีงบประมาณ ๒๕๖๔

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** ผลักดันให้มีคณะกรรมการ/อนุกรรมการ หรือคณะทำงานร่วมระหว่าง คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำหน้าที่เร่งวางยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุน และเชื่อมโยงการลงทุนของไทยในต่างประเทศ

ระยะเวลาดำเนินการ ไตรมาสที่ ๑-๒ ของปีงบประมาณ ๒๕๖๔

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ประชุมร่วมกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบผลักดันการขับเคลื่อนและติดตามความก้าวหน้า

ระยะเวลาดำเนินการ ทุก ๓ เดือน

๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การพัฒนาศักยภาพคนเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

“คน” เป็นแกนหลักสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในทุกมิติ การพัฒนาศักยภาพของคนในทุกระดับและทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรผู้ประกอบการ วิสาหกิจชุมชน หรือแรงงาน จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็น เพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ปัจจุบันการสร้างและผลิตกำลังคนที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานยังไม่เพียงพอ โดยศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์ พบว่า ผู้ประกอบการประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงาน โดยกว่าครึ่งหนึ่งของบริษัทนายจ้างระบุว่า ไม่สามารถจัดหาพนักงานเข้ามาทำงานในตำแหน่งที่ว่างได้ภายใน ๓ เดือน และพบว่าปัญหายิ่งรุนแรงมากขึ้นในอุตสาหกรรมที่ต้องใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก เช่น อุตสาหกรรมก่อสร้าง และอุตสาหกรรมที่ต้องการทักษะเฉพาะทาง เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ดังนั้นการจัดหาแรงงานในระดับอาชีวศึกษาจึงนับเป็นกลุ่มแรงงานที่หาได้ยากที่สุด

การนำระบบทวิภาคีที่มีการผสมผสานระหว่างการเรียนในห้องเรียนกับการฝึกปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการไปใช้ในการศึกษาระดับอาชีวศึกษาทุกแห่ง เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชนในการผลิตกำลังคนให้มีทักษะสอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและบริการที่เป็นเป้าหมาย การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยภาครัฐต้องเปิดโอกาสให้เกิดการออกแบบหลักสูตรและวิชาที่เปิดสอนในระดับอาชีวศึกษาที่เป็นไปตามความต้องการของภาคเอกชน ผ่านระบบประกันคุณภาพที่เป็นอิสระซึ่งจะมีส่วนผลักดันให้เกิดการผลิตนักศึกษาที่มีทักษะตรงความต้องการของภาคเอกชน และเกิดการจ้างงานภายหลังจบการศึกษาในสัดส่วนที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันยังสามารถเป็นผู้นำในการสร้างสรรค์นวัตกรรมผ่านความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาระหว่างสถาบันการศึกษาและภาคอุตสาหกรรม

นอกจากนี้ โครงสร้างประชากรไทยที่เข้าสู่สังคมสูงวัย ส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ขณะที่ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสาธารณสุข ส่งผลให้คนมีอายุยืนมากขึ้น จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาแรงงานผู้สูงวัยที่ยังสามารถทำงานได้ตามศักยภาพ รวมทั้งการพัฒนาทักษะกำลังคนที่จะออกจากระบบการศึกษามาแล้วเพื่อยกระดับความสามารถในการประกอบอาชีพเดิม และสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพอื่นๆ ที่สอดคล้องตามความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายในแผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้เป็น “กำลังคน” ที่มีศักยภาพสามารถเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจได้อีกทางหนึ่ง

โดยมีประเด็นสำคัญที่ต้องขับเคลื่อนในการปฏิรูปการพัฒนาศักยภาพคนเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ดังนี้

๑) ออกแบบหลักสูตรปริญญาและประกาศนียบัตร (degree และ non degree) ในการสร้างผู้ประกอบการและแรงงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดในอนาคต (Demand Oriented Education) และส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในระบบทวิภาคีสำหรับสถานศึกษาในกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทุกแห่ง เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนตามระบบดังกล่าวได้อย่างเต็มรูปแบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสเข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการ รวมทั้งพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

๒) ออกแบบการพัฒนาทักษะกำลังคน (Up Skill, Re Skill and New Skill) สำหรับคนที่ออกจากระบบการศึกษามาแล้วเพื่อสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะการอบรมทักษะเพื่อยกระดับความสามารถในการประกอบอาชีพเดิม และสำหรับการประกอบอาชีพอื่นๆ ที่สอดคล้องตามความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายในแผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ โดย (๑) Re Skill กลุ่มคนในภาคอุตสาหกรรมและบริการที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เช่น อบรมมัคคุเทศก์ให้มีความรู้ด้าน Wellness ที่ถูกต้องและครอบคลุมหลากหลายมิติที่เกี่ยวข้องกับ

การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ รวมถึงพัฒนาทักษะด้านภาษาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจากภูมิภาค การอบรมเพิ่มทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาจีนกลางธุรกิจเพื่อรองรับการเติบโตด้านการค้าและการลงทุน รวมทั้งอบรมผู้สูงวัยที่ยังสามารถทำงานได้ให้มีทักษะเพื่อเพิ่มกำลังคนในระบบ (๒) Up Skill โดยการอบรมความรู้การพัฒนาเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการยุคใหม่ให้มีทักษะความรู้ในการใช้ Smart Digital เพื่อการวางแผนการผลิตและการเข้าถึงตลาดทั้งในและต่างประเทศ (๓) New Skill โดยการสร้างทักษะและความเชี่ยวชาญใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (๔) พัฒนาผู้ประกอบการ SMEs ให้มีความรู้ทางธุรกิจ การเงิน และทักษะดิจิทัล เพื่อเสริมศักยภาพในการประกอบธุรกิจยิ่งขึ้น และ (๕) การใช้ Digital content เพื่อปรับเปลี่ยนและสร้างทัศนคติ (Mindset) ของคนรุ่นใหม่ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมโลก

๓) **สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ สังคมและชุมชน สถาบันการศึกษา และเอกชนในการสร้างกลุ่มภาคการศึกษาและทำงาน (Education and Work Consortium) สำหรับภาคการผลิตและบริการอย่างเป็นระบบและยั่งยืน** โดยร่วมกันกำหนดความต้องการด้านกำลังคนและทักษะอาชีพผ่านการใช้ระบบฐานข้อมูลด้านกำลังคน (Big Data) บนแพลตฟอร์มกลาง เพื่อสามารถพัฒนากำลังคนได้สอดคล้องกับความต้องการของภาคเอกชน และเป็นช่องทางในการจับคู่ความต้องการงานของภาคเอกชนกับทักษะที่กำลังแรงงานลงทะเบียนไว้ในระบบ (Training and Job Matching Platform) ซึ่งจะก่อให้เกิดการกระจายการจ้างงานผ่านระบบที่รวดเร็ว กว้างขวาง และเข้าถึงได้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ หลักสูตรจะต้องครอบคลุมทั้งการพัฒนาทักษะเฉพาะทางสำหรับอุตสาหกรรมในปัจจุบัน และทักษะพื้นฐานที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในอนาคต โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมด้านทักษะและองค์ความรู้ของคนรุ่นใหม่ให้สอดคล้องกับรูปแบบการทำงานแบบชั่วคราวที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นโดยไม่ยึดติดกับการทำงานประจำ ขณะเดียวกันการสร้างความพร้อมด้านทักษะกำลังคนต้องเริ่มสร้างตั้งแต่ในวัยเรียน เช่น การฝึกงานของเด็กวัยเรียนในช่วงปิดภาคเรียน เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการสร้างโอกาสและกระตุ้นศักยภาพของคนรุ่นใหม่ที่มีต่อมุมมองด้านการทำงานในมิติที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

๔) **สร้างระบบรับรองมาตรฐานการจ้างงาน** เพื่อกำหนดชุดทักษะความรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมายภาคการผลิตและบริการภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศทางเศรษฐกิจทั้ง ๔ ด้าน รวมถึงออกแบบใบรับรองคุณวุฒิวิชาชีพรายสาขาที่อยู่ในรูปของกลุ่มทักษะพื้นฐานหรือกลุ่มทักษะเฉพาะด้าน (Set of Skills)

๒.๕.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

สร้างและพัฒนากำลังคนที่มีทักษะและความพร้อมเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

๒) ตัวชี้วัด

คะแนนความสามารถในการแข่งขันการพัฒนาทุนมนุษย์ด้านทักษะ (Skill) ของ World Economic Forum (WEF) เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐ ในปี ๒๕๖๕

๒.๕.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

๒.๕.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (๒๕๖๔-๒๕๖๕)

๒.๕.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบดำเนินงานของหน่วยงาน

๒.๕.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑**หารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนประเด็นปฏิรูปด้านการพัฒนาศักยภาพคนเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจตามที่ได้ตั้งไว้

ระยะเวลาดำเนินการ ไตรมาสที่ ๑ ของปีงบประมาณ ๒๕๖๔

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** ผลักดันให้มีคณะกรรมการ/อนุกรรมการ หรือคณะทำงานร่วมระหว่าง คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการพัฒนาศักยภาพคนเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

ระยะเวลาดำเนินการ ไตรมาสที่ ๑-๒ ของปีงบประมาณ ๒๕๖๔

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ประชุมร่วมกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบผลักดันการขับเคลื่อนและติดตามความก้าวหน้า

ระยะเวลาดำเนินการ ทุก ๓ เดือน

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย (เรียงลำดับความสำคัญ)

๓.๑ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒

สาระสำคัญโดยสังเขป ปรับปรุงหรือกำหนดแนวทางปฏิบัติภายใต้พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักธุรกิจต่างชาติ เช่น แนวทางการรายงานตัวทุก ๙๐ วัน ตามมาตรา ๓๗ และการจัดกลุ่มแนวปฏิบัติการแจ้งที่พักอาศัยชั่วคราวของคนต่างด้าว (ตม.๓๐) ตามมาตรา ๓๘ ตามประเภทของคนต่างด้าวที่เข้ามาทำงาน เช่น แยกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร นักลงทุน ออกจากกลุ่มแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือทั่วไป โดยให้แจ้งเมื่อมีการย้ายที่พักประจำ ยกเลิกการบังคับใช้เอกสารตรวจคนเข้าเมือง (ตม.๖) สำหรับชาวต่างชาติ โดยการใช้ข้อมูลระบบดิจิทัลทดแทน เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักธุรกิจต่างชาติที่เข้ามาทำงาน ประกอบธุรกิจ และพักอาศัยในประเทศไทย

๓.๒ พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐

สาระสำคัญโดยสังเขป เนื่องจากพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดแนวคิดเกี่ยวกับการเข้ามาทำงานของคนต่างด้าวขึ้นใหม่ เปิดโอกาสการทำงานของคนต่างด้าวในประเทศมากขึ้น โดยคำนึงถึงความมั่นคงของประเทศและสถานการณ์และเงื่อนไขทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป แต่ปรากฏว่า ในทางปฏิบัติการดำเนินการที่เกี่ยวข้องยังมีความล่าช้าเป็นอย่างมาก โดยเร่งรัดให้มีการดำเนินการในการออกกฎหมายตามพระราชกำหนดนี้ เพื่อเอื้ออำนวยและจูงใจนักลงทุน นักธุรกิจ และแรงงานทักษะสูงเข้ามาประกอบการในประเทศไทยมากขึ้น โดยอาจพิจารณาการดำเนินการตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชกำหนดฯ เพื่อให้สอดคล้องกับการเข้ามาทำงานของคนต่างด้าวด้วย

๓.๓ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒

สาระสำคัญโดยสังเขป ให้มีการทบทวนประเภทธุรกิจตามบัญชีแนบท้ายพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยเร่งรัดให้มีการพิจารณาทบทวนการออกกฎกระทรวงกำหนดธุรกิจบริการที่ไม่ต้องขออนุญาตในการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการลงทุนประกอบธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก และเป็นการสนับสนุนแนวทางการเปิดเสรีภาคบริการให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

๓.๔ ร่าง พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติ พ.ศ.

สาระสำคัญโดยสังเขป แก้ไขประกาศคณะกรรมการภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติ เรื่อง การพิจารณาภาพยนตร์และสื่อโฆษณา พ.ศ. ๒๕๕๒ และประกาศคณะกรรมการภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติเรื่อง การพิจารณาวีดิทัศน์และสื่อโฆษณา พ.ศ. ๒๕๕๒ ตามนัยมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงของธุรกิจภาพยนตร์ และการแก้ไขปัญหาระยะยาวด้วยการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ทั้งฉบับให้สอดคล้องกับรูปแบบเทคโนโลยีการผลิตสื่อภาพยนตร์ วีดิทัศน์ ในปัจจุบัน

๓.๕ ร่าง พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.

สาระสำคัญโดยสังเขป เร่งผลักดันให้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ และระเบียบการใช้ประโยชน์จากจุลินทรีย์ดัดแปลงพันธุกรรม เพื่อนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิต และอนุญาตให้ใช้จุลินทรีย์ดัดแปลงพันธุกรรม (Genetically Modified Microorganism: GMM) ในการผลิตแบบขยายขนาดได้

๓.๖ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐

สาระสำคัญโดยสังเขป พิจารณาปรับปรุงแก้ไขหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่ออนุญาตหรือสนับสนุนให้มีการนำผลผลิตทางการเกษตรมาพัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมชีวภาพได้ โดยไม่มีภาระภาษีสรรพสามิตเพิ่มขึ้น และไม่ขัดต่อหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาตผลิตหรือครอบครองสินค้าที่อยู่ในบังคับภาษีสรรพสามิต

๓.๗ พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๖๒

สาระสำคัญโดยสังเขป เร่งรัดการจัดทำและปรับปรุงผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางภูมิศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ของประชาชน และรูปแบบการขยายตัวของเมืองที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการที่รวดเร็วสำหรับการปรับปรุงผังเมืองที่เป็นการสนับสนุนการประกอบกิจการอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ต้องใช้วัตถุดิบจากภาคเกษตร เช่น อุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมชีวภาพ เป็นต้น

แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
(ฉบับปรับปรุง)

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สารบัญสาระสำคัญแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

	หน้า
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๖-๑
๑.๑ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๖-๒
๑.๑.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับยุทธศาสตร์ชาติ	๖-๒
๑.๑.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๖-๒
๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด	๖-๔
ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ	๖-๕
๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย	๖-๕
๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การบริหารจัดการเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด	๖-๙
๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน	๖-๑๑
๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ ปฏิรูประบบการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษ กรณีเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด	๖-๑๓
ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย	๖-๑๕

ส่วนที่ ๑ บทนำ

การปรับเปลี่ยนของสภาพแวดล้อมของการพัฒนาทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกประเทศ ในช่วงการพัฒนาที่ผ่านมาส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของประเทศอย่างมาก การขยายตัวทางเศรษฐกิจทำให้รายได้ต่อหัวของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นกว่า ๑๐ เท่า ในขณะที่เดียวกันจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นเป็น ๖๗ ล้านคน ได้ส่งผลและกดดันต่อการใช้ทรัพยากรทำให้เสื่อมโทรมและก่อเกิดมลภาวะมากขึ้น มีการลดลงของพื้นที่ป่าและสัตว์ป่าอย่างต่อเนื่อง ปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งในแต่ละปี ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากทางเศรษฐกิจและส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน การลดลงของป่าชายเลน ความเสื่อมโทรมของคุณภาพน้ำ ปะการัง น้ำทะเล และการกัดเซาะชายฝั่ง ต่างส่งผลต่อรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยเฉพาะผู้ยากจนในพื้นที่ซึ่งพึ่งพิงรายได้จากทรัพยากรดังกล่าว ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลต่อทั้งธรรมชาติ เศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตของประชาชน อาทิ ปัญหาของฝุ่นละอองขนาดเล็ก โรคอุบัติใหม่ ซึ่งเป็นผลมาจากความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ อันเนื่องมาจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยเฉพาะจากภาคพลังงาน ขนส่ง อุตสาหกรรม และภาคการเกษตร ทำให้เกิดภัยพิบัติต่าง ๆ มากขึ้น และบ่อยครั้งเพิ่มขึ้น

ในขณะเดียวกันการผลิตและการบริโภคของผู้ประกอบการและประชาชนที่ฟุ่มเฟือย ขาดการตระหนักถึงการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งในเรื่องขยะ น้ำเสีย คุณภาพอากาศที่แย่ลง การร่อยหรอของความหลากหลายทางชีวภาพที่เคยอุดมสมบูรณ์ของประเทศ ปัญหาดังกล่าวยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม อันเนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น นโยบายด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่มีความต่อเนื่อง ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องล้าสมัย และมักไม่มีการบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรม ความพยายามในการสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจ เช่น การพัฒนาเกษตร อุตสาหกรรม บริการท่องเที่ยว ล้วนส่งผลให้ปัญหาต่าง ๆ ยังไม่ได้รับการแก้ไขแต่กลับสะสมพอกพูนมากขึ้น กลายเป็นปัญหาที่ซับซ้อนต่อการแก้ไขมากขึ้น ดังนั้น การดำเนินการในรูปแบบเดิมเพื่อแก้ไขปัญหาก็ไม่อาจดำเนินการแก้ปัญหาได้อย่างประสบผลได้ จำเป็นจะต้องมีการปฏิรูปการดำเนินการในรูปแบบต่าง ๆ ให้เกิดการรักษา ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ได้อย่างสมดุล ช่วยแก้ไขปัญหาก็จริงจัง มีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนที่สมดุลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

รัฐบาลปัจจุบันได้แสดงเจตนารมณ์ที่ชัดเจนในการให้ความสำคัญกับการปฏิรูป โดยได้มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการปฏิรูปประเทศขึ้นต่อเนื่องจากการมีสภาปฏิรูปประเทศ และสภา สปช. ในช่วง ๔ ปีที่ผ่านมา เพื่อทำหน้าที่ในการปฏิรูปประเทศเพื่อเกิดความสมดุลในด้านต่าง ๆ รวมทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยคณะกรรมการปฏิรูปประเทศชุดปัจจุบัน ได้แต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ ทำหน้าที่ยกร่างแผนปฏิรูปประเทศในระยะเวลา ๙๐ วัน สำหรับการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการยกร่างแผนการปฏิรูปฯ โดยพิจารณาตามข้อบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนประเทศอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งน้อมนำศาสตร์ของพระราชามาเป็นหลักในการจัดทำแผนปฏิรูปด้วย

๑.๑ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑.๑.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับยุทธศาสตร์ชาติ

๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

๑.๑) ข้อ ๔.๒ การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

๔.๒.๔ การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล

๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๒.๑) ข้อ ๔.๒ อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต

๔.๒.๑ อุตสาหกรรมชีวภาพ

๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๓.๑) ข้อ ๔.๑ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

๔.๑.๑ เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๔.๑.๒ อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด

๔.๑.๔ รักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓.๒) ข้อ ๔.๒ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล

๔.๒.๑ เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล

๔.๒.๒ ปรับปรุง ฟื้นฟู และสร้างใหม่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ

๔.๒.๓ ฟื้นฟูชายฝั่งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ชายฝั่งทะเลได้รับการป้องกันและแก้ไขทั้งระบบ และมีนโยบายการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการอย่างเป็นองค์รวม

๔.๒.๔ พัฒนาและเพิ่มสัดส่วนกิจกรรมทางทะเลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๓.๓) ข้อ ๔.๔ พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง

๔.๔.๓ จัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและค่ามาตรฐานสากล

๓.๔) ข้อ ๔.๕ พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๔.๕.๑ พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ

๑.๑.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต

๑.๑) ๐๔๐๑๐๑ อุตสาหกรรมชีวภาพมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเติบโตอย่างยั่งยืน

- ๒.๑) ๑๘๐๑๐๑ การบริโภคและการผลิตของประเทศมีความยั่งยืนสูงขึ้น
- ๒.๒) ๑๘๐๑๐๒ พื้นที่สีเขียวทุกประเภทเพิ่มขึ้น
- ๒.๓) ๑๘๐๒๐๑ ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเลเพิ่มขึ้น
- ๒.๔) ๑๘๐๔๐๒ คุณภาพอากาศ เสี่ยง และความสั่นสะเทือนอยู่ระดับมาตรฐาน

ของประเทศไทย

๓) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

- ๓.๑) ๑๘๐๑๐๑ ระดับความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้นจากระดับ ๓ ให้เป็นระดับ ๔ (สูงสุดที่ระดับ ๕)
- ๓.๒) ๑๘๐๑๐๒ ระดับการรับมือกับภัยพิบัติด้านน้ำเพิ่มขึ้น
- ๓.๓) ๑๘๐๑๐๓ ยกระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการน้ำเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน

๖๔ คะแนน ให้เป็น ๘๐ คะแนน

๑.๒. ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
๑) สิ่งแวดล้อมได้รับการดูแล รักษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดมลพิษและผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ	อันดับของประเทศด้านความ ยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมใน ระดับโลก (SDGs)	ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า ๕๐ ประเทศแรก ของโลก	ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า ๕๐ ประเทศแรก ของโลก
๒) มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทางประชารัฐ เพื่อลดความ เหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และข้อตกลงระหว่างประเทศ ที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก โดยยึดถือ ผลประโยชน์ของประเทศ			
๓) ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการรักษาและฟื้นฟูให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม	อันดับความหลากหลายทางพันธุ์ พืช พันธุ์สัตว์ และถิ่นที่อยู่ใน ระดับโลก (BHI)	ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า ๑๑๔ ประเทศแรก ของโลก	ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า ๑๑๔ ประเทศแรก ของโลก
๔) เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของ การพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ บรรเทาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และลดภัยพิบัติทางธรรมชาติ			

ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย

พื้นที่ป่าไม้จัดเป็นพื้นที่สีเขียวตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติที่มีขนาดใหญ่ที่สุดและมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของประเทศมาเป็นระยะเวลายาวนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามีพื้นที่ป่าไม้ของประเทศที่มีอัตราการลดลงอย่างต่อเนื่อง บางแห่งมีการใช้ประโยชน์ไม่เหมาะสม หรือ มีการจัดสรรการใช้ประโยชน์อย่างไม่เป็นธรรม ซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไข จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในทุกด้าน แม้ว่ารัฐบาลในแต่ละยุคสมัยพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวแต่ก็ยังไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ได้ทั้งหมด

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติกำหนดให้มีพื้นที่สีเขียวภายในปี พ.ศ. ๒๕๘๐ จำนวน ร้อยละ ๕๕ ของพื้นที่ประเทศ และนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้กำหนดให้มีพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศอย่างน้อยในอัตราร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ ประกอบด้วย ป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕ ของพื้นที่ประเทศ และป่าเศรษฐกิจและป่าชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕ ของพื้นที่ประเทศ โดยกำหนดให้เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ทั้งป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจและป่าชุมชน ให้ได้ตามเป้าหมายภายใต้กรอบเวลาที่กำหนดในแผนแม่บทพัฒนาการป่าไม้แห่งชาติ รวมทั้งการสนองตอบตามบทบัญญัติและช่วงเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งป่าอนุรักษ์กำหนดไว้เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพรวมทั้งป้องกันภัยธรรมชาติต่าง ๆ และรักษาสภาพธรรมชาติที่สวยงามหรือมีจุดเด่นเฉพาะตัว ตลอดทั้งเพื่อประโยชน์ในการศึกษา การวิจัย และนันทนาการ หรือเขตพื้นที่อื่นใดที่มีคุณค่าทางธรรมชาติ หรือคุณค่าอื่นอันควรแก่การอนุรักษ์หรือรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น อุทยานแห่งชาติเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ พื้นที่เตรียมการอุทยานแห่งชาติ พื้นที่เตรียมการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พื้นที่เตรียมการเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ป่าสงวนแห่งชาติที่ควรแก่การอนุรักษ์ บางส่วน ป่าชายเลนอนุรักษ์ ส่วนป่าเศรษฐกิจกำหนดไว้เพื่อการผลิตไม้และของป่าเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ หรือเขตพื้นที่อื่นใดที่มีความเหมาะสมกับการกำหนดให้เป็นเขตป่าเศรษฐกิจโดยอยู่นอกเขตป่าอนุรักษ์ เช่น (๑) ป่าเศรษฐกิจในที่ดินของรัฐ ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ (ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๓, ๔, ๕) เขตป่าไม้ของรัฐที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ตามกฎหมายให้เป็นป่าเศรษฐกิจ เขตพื้นที่อื่นของรัฐที่ประสงค์จะสร้างสวนป่าเศรษฐกิจ ป่าไม้ถาวร ป่าชายเลนนอกเขตป่าชายเลนอนุรักษ์ และ (๒) ป่าเศรษฐกิจในที่ดินของเอกชน ได้แก่ ที่ดินกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินและที่ดินนอกเขตป่าไม้ของรัฐอื่น ๆ และป่าชุมชน หมายถึง ป่านอกเขตป่าอนุรักษ์หรือพื้นที่อื่นของรัฐนอกเขตป่าอนุรักษ์ที่ได้การอนุมัติให้จัดตั้งเป็นป่าชุมชน โดยชุมชนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา ตลอดจนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน

จากข้อมูลข้างต้น แผนการปฏิรูปประเทศฉบับนี้ จึงมีความมุ่งหวังที่จะเพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ของชาติ ให้มีอย่างน้อยในอัตราร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี และนโยบายป่าไม้แห่งชาติภายใต้บริบทของสถานการณ์ประเทศในปัจจุบัน การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกประเภทอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม และการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลจากป่าไม้และสมุนไพรและการบริการของระบบนิเวศป่าไม้อย่างครบวงจร

๒.๑.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

- ๑.๑) หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้ในที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกรูปแบบอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๑.๒) ป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ ป่าชุมชน และพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชนมีจำนวนเพิ่มขึ้น
- ๑.๓) จัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกประเภทอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม
- ๑.๔) อุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลจากป่าไม้และสมุนไพรและการบริการของระบบนิเวศป่าไม้มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างเหมาะสม

๒) ตัวชี้วัด

- ๒.๑) ข้อมูลอัตราการลดลงของพื้นที่ป่าไม้
- ๒.๒) การติดตามและตรวจสอบการทำลายทรัพยากรป่าไม้เชิงพื้นที่โดยใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ บันทึกข้อมูลทรัพยากรป่าไม้ใกล้เวลาจริง (Near real time) และดำเนินการแสดงผลการเปลี่ยนแปลงอย่างทันที่
- ๒.๓) ข้อมูลเชิงพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ ป่าชุมชน และพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน
- ๒.๔) องค์กรหรือกลไกที่มีภารกิจรับผิดชอบการประเมินและการรายงานพื้นที่ป่าไม้ของชาติทั้งระบบในแต่ละช่วงเวลา
- ๒.๕) กลไกทางเศรษฐศาสตร์และการตลาดเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ครบวงจร
- ๒.๖) มาตรการหรือกลไกทางนโยบายหรือกฎหมายเพื่อจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ทั้งระบบ
- ๒.๗) แนวเขตที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกประเภทมีความชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับแนวเขตในพื้นที่จริง และมีเอกภาพ
- ๒.๘) ปริมาณพื้นที่ป่าไม้ที่มีราษฎรครอบครองหรือใช้ประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายที่ได้รับการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างเหมาะสม เป็นธรรม และเป็นไปตามกฎหมาย
- ๒.๙) ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมหรืออัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลจากป่าไม้และสมุนไพรและการบริการของระบบนิเวศป่าไม้

๒.๑.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๑.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๑.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณปกติของหน่วยงาน

๒.๑.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑ หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้ในที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกรูปแบบให้มีประสิทธิภาพ** โดยดำเนินการ เช่น (๑) กำหนดและมอบหมายหน่วยงานและบุคคลทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเพื่อรับผิดชอบในการหยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้ในแต่ละเขตพื้นที่ และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (๒) ติดตามและตรวจสอบการทำลายทรัพยากรป่าไม้เชิงพื้นที่โดยใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ บันทึกข้อมูลทรัพยากรป่าไม้ใกล้เวลาจริง (Near real time) และดำเนินการแสดงผลการเปลี่ยนแปลงอย่างทันทั่วทั้ง (๓) พัฒนาและขยายผลระบบลาดตระเวนเชิงคุณภาพ (Smart patrol) มาใช้ในการหยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้ (๔) พัฒนาและขยายผลพื้นที่กันชนรอบเขตป่าไม้ และ (๕) ส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทและหน้าที่ของทุกภาคส่วนให้มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วม รวมทั้งรับผิดชอบในการอนุรักษ์ การจัดการ และการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน

ระยะเวลาดำเนินการ ตามกรอบระยะเวลาของแผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ ดำเนินการแล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๕

๒) **ขั้นตอนที่ ๒ เพิ่มและพัฒนาป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ ป่าชุมชน และพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน** โดยดำเนินการ เช่น (๑) ศึกษาและพัฒนากองทุนพัฒนาทรัพยากรป่าไม้หรือกลไกทางเศรษฐศาสตร์และการตลาดเพื่อสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้อย่างเป็นรูปธรรม และครบวงจร (๒) ดำเนินกลไกทางการเงิน การคลัง เพื่อส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร ได้แก่ มาตรการลดหย่อนภาษี ธนาคารต้นไม้หรือชุมชนไม่มีค่า การค้าประกันสินเชื่อโดยใช้ไม้เศรษฐกิจ สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อปลูกไม้เศรษฐกิจ และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (๓) ดำเนินกลไกทางการตลาดเพื่อส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร ได้แก่ ตลาดกลางการค้าไม้และผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ ตลาดเกี่ยวกับการค้าไม้และผลิตภัณฑ์ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศแห่งใหม่ ตลาดการบริการของระบบนิเวศป่าไม้ การซื้อขายคาร์บอนเครดิตภาคสมัครใจ และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (๔) พื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ เชิงพื้นที่ โดยฟื้นฟูป่าไม้ในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมให้มีความสมบูรณ์ โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการฟื้นฟูอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง มีการติดตาม ประเมินผล และเผยแพร่ผลการดำเนินงานต่อสาธารณะ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และกำหนดความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น (๕) เพิ่มและพัฒนาพื้นที่สวนป่าเศรษฐกิจ โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายสำหรับการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ เพิ่มพื้นที่ปลูกไม้เศรษฐกิจที่มีลักษณะตามนิยามป่าไม้ของนโยบายป่าไม้แห่งชาติรวมทั้งจำนวนผู้ปลูกไม้เศรษฐกิจ พัฒนาระบบการปลูกไม้เศรษฐกิจที่ลดต้นทุนการผลิตอยู่ในระดับที่สามารถแข่งขันได้ พัฒนาระบบฐานข้อมูลไม้เศรษฐกิจ การบริการจากป่าไม้ และอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลจากป่าไม้ของประเทศที่เชื่อมโยงกับข้อมูลทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม (๖) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการป่าชุมชนให้มีประสิทธิภาพ สามารถอำนวยความสะดวกต่อชุมชน สร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้ของประชาชน เป็นส่วนส่งเสริมให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้มแข็ง และเป็นการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน และ (๗) เพิ่มและพัฒนาพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน โดย ๑) สนับสนุนกล้าไม้สำหรับนำไปปลูกเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน ๒) ส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน

ระยะเวลาดำเนินการ ตามกรอบระยะเวลาของนโยบายป่าไม้แห่งชาติ แผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ ดำเนินการแล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๕

๓) **ขั้นตอนที่ ๓ จัดระเบียบและแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกประเภทอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม** โดย (๑) กำหนดมาตรการหรือกลไกทางนโยบายหรือกฎหมายเพื่อจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ทั้งระบบ เช่น เร่งรัดการออกกฎหมายลำดับรองหรืออนุบัญญัติต่าง ๆ เป็นต้น (๒) พัฒนาหรือปรับปรุงแนวเขตที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกประเภทมีความชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับแนวเขตในพื้นที่จริง และมีเอกภาพ และ (๓) ดำเนินการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกประเภทอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

ระยะเวลาดำเนินการ ตามกรอบระยะเวลาของนโยบายป่าไม้แห่งชาติ แผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ ดำเนินการแล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๕

๔) **ขั้นตอนที่ ๔ พัฒนาการใช้ประโยชน์ผลิตผลและการบริการจากป่าไม้และอุตสาหกรรมป่าไม้ทั้งระบบ** โดย (๑) ส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลจากป่าไม้ครบวงจรในทุกระดับ และพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานทรัพยากรป่าไม้ที่เหมาะสมและเป็นรูปธรรม (๒) พัฒนาและส่งเสริมการรับรองป่าไม้ตามมาตรฐานการรับรองป่าไม้ให้เป็นที่ยอมรับและได้รับการรับรองทั้งในระดับประเทศและระดับสากล และ (๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ประโยชน์การบริการจากป่าไม้อย่างสมดุล ยั่งยืน และเกื้อกูลระบบนิเวศ

ระยะเวลาดำเนินการ ตามกรอบระยะเวลาของนโยบายป่าไม้แห่งชาติ แผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ ดำเนินการแล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๕

๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การบริหารจัดการเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด

ประเทศไทยมีจังหวัดที่มีเขตจังหวัดติดกับทะเลและชายฝั่งทั้งด้านอ่าวไทยและทะเลอันดามันรวม ๒๓ จังหวัด ซึ่งมีเพียง ๗ จังหวัดในอ่าวไทยตอนใน คือ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดธนบุรี (กรุงเทพมหานคร) จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดชลบุรี ที่มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดเขตจังหวัดในอ่าวไทยตอนใน พ.ศ.๒๕๐๒ ในเวลาต่อมาประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ (United Nations Convention on the Law Of the Sea : UNCLOS ๑๙๘๒) และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ เป็นต้นมา เรื่องดังกล่าวได้ส่งผลให้พื้นที่ทางทะเลของไทยนั้นได้รับการรับรองตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศทั้งในเรื่องเขตอำนาจอธิปไตยและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดเขตจังหวัดทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัดให้ครบถ้วนทั้ง ๒๓ จังหวัด เพื่อให้เกิดความชัดเจนและสามารถใช้ประโยชน์ในการกำหนดเขตการปกครอง การวางแผน การดำเนินการบริหารจัดการพื้นที่ การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องและเขตอำนาจศาล รวมทั้งยังเกิดความสะดวกในการดำเนินชีวิตของประชาชน นอกจากนี้ยังจำเป็นที่จะต้องสร้างการรับรู้ของประชาชนทั้งในและนอกสถานศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความตระหนักและสร้างควมมีส่วนร่วมในรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลให้เกิดความยั่งยืน

๒.๒.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

๑.๑) มีความชัดเจนที่เป็นรูปธรรมในการกำหนดเส้นเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด และการกำหนดพื้นที่ทางทะเลของแต่ละรายจังหวัดชายทะเล

๑.๒) การจัดทำกฎหมายเพื่รองรับการกำหนดเขตจังหวัดในทะเลและชายฝั่ง

๑.๓) การสร้างการรับรู้ การสร้างองค์ความรู้ และการสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องเขตทางทะเลของประเทศไทย ตลอดจนการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) ดัชนีแบบแผนที่การจำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด

๒.๒) ร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่รองรับการกำหนดเขตจังหวัดในทะเล

๒.๓) หลักสูตรการศึกษาที่บรรจุเรื่องเขตทางทะเลและชายฝั่ง

๒.๔) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วมและจำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๒.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงมหาดไทย

๒.๒.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

๒.๒.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณปกติของหน่วยงาน

๒.๒.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงมหาดไทย จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) ขั้นตอนที่ ๑ การจัดทำแผนที่การจำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่ง

๑.๑)หารือร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมอุทกศาสตร์เพื่อจัดทำแผนที่การจำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่ง

๑.๒) ติดตามและประสานงานในการจัดทำร่างแผนที่การจำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่ง

๑.๓) ติดตามการประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาร่างแผนที่การจำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่ง

๑.๔) ติดตามและประสานงานการนำเสนอร่างแผนที่การจำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่ง ที่จัดทำเสร็จแล้วเข้าสู่กระบวนการอนุมัติและการประกาศใช้

ระยะเวลาดำเนินการ ๒ ปี (พ.ศ.๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

๒) ขั้นตอนที่ ๒ การยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒.๑)หารือร่วมกับกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาการจัดทำร่างกฎหมายฯ (ร่างพระราชบัญญัติการกำหนดและปรับปรุงพื้นที่เขตการปกครองของจังหวัดทางทะเล พ.ศ.)

๒.๒) การจัดทำร่างกฎหมายฯ และประชุมหารือเพื่อพิจารณาร่างกฎหมายฯ

๒.๓) ติดตามการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๗๗ วรรคสอง

๒.๔) ติดตามการนำเสนอร่างกฎหมายฯ ต่อคณะรัฐมนตรี

๒.๕) ติดตามร่างกฎหมายฯ ที่นำเข้าสู่กระบวนการทางนิติบัญญัติ

ระยะเวลาดำเนินการ ๒ ปี

๓) ขั้นตอนที่ ๓ การบรรจุเรื่องเขตทางทะเลและเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ และการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ของภาคประชาชน

๓.๑)หารือร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาจัดทำสาระสำคัญและเนื้อหาที่จะบรรจุเรื่องเขตทางทะเลและเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในหลักสูตรการศึกษาฯ

๓.๒) ติดตามการดำเนินการบรรจุหลักสูตรของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๓.๓) ติดตามและประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบเครือข่ายในการประชาสัมพันธ์ต่อสาธารณะ

๓.๔) ติดตามการเผยแพร่สาระสำคัญของเขตทางทะเลและเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของเครือข่าย

ระยะเวลาดำเนินการ ๒ ปี

๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน

ระบบเศรษฐกิจฐานรากของประเทศไทยส่วนใหญ่ คือ ภาคเกษตรกรรม ซึ่งทรัพยากรน้ำเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการเพาะปลูก ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะกำหนดนโยบายหลักเกณฑ์หรือมาตรการจัดสรรน้ำให้กับทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรมแล้วก็ตาม แต่ทว่าทรัพยากรน้ำจะลักษณะพิเศษคือมีความไม่แน่นอนในแต่ละปีหรือฤดูกาลขึ้นอยู่กับสภาพอากาศและปริมาณฝนที่ตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ส่งผลให้การจัดสรรทรัพยากรน้ำจากอ่างกักเก็บน้ำหรือเขื่อนมีความยากลำบาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรในพื้นที่นอกเขตชลประทาน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่การเกษตรทั่วประเทศ อีกทั้งปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้งที่รุนแรงขึ้นทุกปีทำให้ผลผลิตเสียหายเป็นหนี้สินเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ หากพิจารณาจากข้อเท็จจริงเรื่องปริมาณฝนแล้วจะพบว่าประเทศไทยมีปริมาณฝนมากแต่นำมาใช้ประโยชน์ได้ไม่ถึงร้อยละ ๑๐ ซึ่งหากบริหารจัดการกักเก็บให้ดีขึ้นด้วยโครงสร้างขนาดเล็ก (micro management) เสริมระบบชลประทานก็จะมีทรัพยากรน้ำเพียงพอต่อการเพาะปลูกได้อย่างทั่วถึงเท่าเทียม

การบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน คือ การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นเพื่อบริหารจัดการน้ำด้วยตนเอง เพิ่มศักยภาพและทักษะด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดย “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกิดความมั่นคงทางน้ำ อาหาร เศรษฐกิจ และทรัพยากรธรรมชาติ เป็นท้องถิ่นและชุมชนที่เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้บนความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันที่การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจแรงงานอพยพกลับภูมิลำเนา รัฐจึงควรเร่งสร้างกลไกประสานการทำงานจากล่างขึ้นบน เน้นการทำงานแนวราบบูรณาการข้ามกรมข้ามกระทรวง ปรับบทบาทจาก “ฝ่ายปฏิบัติ” เป็น “ฝ่ายอำนวยการ” จัดสรรงบประมาณกระจายไปสู่ท้องถิ่น สร้างอาชีพและเศรษฐกิจชุมชนซึ่งจะเป็นการเพิ่มความเข้มแข็งและความมั่นคงในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากของประเทศไทยได้อย่างยั่งยืน

๒.๓.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

๑.๑) การสร้าง “ชุมชนเข้มแข็ง” ที่สามารถพึ่งพาตัวเอง เป็นแกนนำ และนำไปสู่การสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการน้ำร่วมกับพื้นที่ใกล้เคียง เชื่อมโยงและฟื้นฟูเส้นทางน้ำอย่างเป็นระบบในพื้นที่เหนืออ่างเก็บน้ำลำเชียงไกรและเหนืออ่างเก็บน้ำซับประดู่

๑.๒) การปรับปรุงนโยบายและการเชื่อมโยงองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและขยายผลการบริการจัดการน้ำในพื้นที่นอกเขตชลประทานต่อไป

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) ชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่เหนืออ่างเก็บน้ำลำเชียงไกรและเหนืออ่างเก็บน้ำซับประดู่มีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ จัดการน้ำของตนเองอย่างสมดุล

๒.๒) การปรับปรุงกลไกการทำงานในรูปแบบใหม่ที่เน้นการบูรณาการในพื้นที่ทุกภาคส่วนที่เพิ่มความเข้มแข็งให้ท้องถิ่น

๒.๓.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงมหาดไทย

๒.๓.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕)

๒.๓.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณปกติของหน่วยงาน

๒.๓.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงมหาดไทย จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** เลือกพื้นที่นำร่องดำเนินการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น เพิ่มศักยภาพและทักษะด้วยองค์ความรู้ เพื่อให้ชุมชนมีเครื่องมือ และข้อมูลในการวิเคราะห์ให้เข้าใจปัญหาของพื้นที่ตน สร้างความเข้าใจเรื่องต้นทุนน้ำและการใช้อย่างสมดุล เน้นให้ชุมชนเป็นเจ้าของน้ำมากกว่าการเป็นผู้ใช้น้ำ และมีระบบพี่เลี้ยงที่ช่วยให้คำแนะนำเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ความรู้ โอกาส สามารถพัฒนาทักษะด้านการจัดการน้ำของชุมชนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ระยะเวลาดำเนินการ ๓ เดือน

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** สร้างภูมิตึกาของชุมชนในการอนุรักษ์ พัฒนา และมีโครงสร้างองค์กรบริหารจัดการน้ำระดับชุมชนหรือระดับตำบลที่มีกลไกการประสานการทำงานจากล่างขึ้นบนเชื่อมโยงกับภาคส่วนต่างๆ เพื่อร่วมกันกำหนดแผนงานหรือโครงการพัฒนาร่วมกัน เพื่อให้ชุมชนสามารถบริหารโครงสร้างขนาดเล็กที่ดูแลได้เอง เสริมหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบโครงสร้างขนาดใหญ่

ระยะเวลาดำเนินการ ๓ เดือน

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** จัดการน้ำในชุมชนที่เหมาะสมกับภูมิสังคม ตามแนวพระราชดำริบริหารจัดการน้ำ ดิน ป่า และพลังงานอย่างบูรณาการ เพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำ ทั้งน้ำอุปโภคบริโภค และน้ำสำหรับทำเกษตร เพิ่มพื้นที่ป่าด้วยวนเกษตร เกิดผลผลิต สร้างรายได้จากผลผลิตแบบผสมผสาน รวมทั้งบริหารจัดการความเสี่ยง (Risk Management) ปรับตัวได้กับสภาพอากาศผันแปรลดผลกระทบจากสภาวะฝนแล้ง ฝนตกหนัก และภาวะราคาผลผลิตทางการเกษตรผันผวน

ระยะเวลาดำเนินการ ๑๒ เดือน

๔) **ขั้นตอนที่ ๔** ถอดรูปแบบความสำเร็จจากการทำงานเพื่อปรับปรุงเชิงนโยบาย สร้างกลไกประสานการทำงานจากล่างขึ้นบน สร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ หน่วยงานรัฐเน้นการทำงานแนวราบ บูรณาการข้ามกรม-กระทรวง ปรับบทบาทจาก “ฝ่ายปฏิบัติ” เป็น “ฝ่ายอำนวยการ” และจัดสรรงบประมาณกระจายไปสู่ท้องถิ่น เพื่อขยายผลในพื้นที่นอกเขตชลประทานทั่วประเทศ

ระยะเวลาดำเนินการ ๖ เดือน

๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ ปฏิรูประบบการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษ กรณีเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด

การประกาศเขตควบคุมมลพิษเป็นกลไกและเครื่องมือตามมาตรา ๕๙ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อการแก้ไขจัดการปัญหาในพื้นที่ที่มีปัญหามลพิษ ซึ่งมีแนวโน้มจะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้ท้องที่นั้นเป็นเขตควบคุมมลพิษ เพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษได้ จนถึงปัจจุบัน คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้มีการออกประกาศเขตควบคุมมลพิษแล้ว รวม ๑๘ พื้นที่อยู่ใน ๑๓ จังหวัด ทั้งนี้ ยังไม่มีการดำเนินการลดและขจัดมลพิษในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษที่ประกาศไว้จนสถานการณ์และคุณภาพสิ่งแวดล้อมกลับสู่ภาวะปกติ และสามารถยกเลิกประกาศเขตควบคุมมลพิษได้

ในกรณีเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุดนั้น ได้มีประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ. ๒๕๕๒) ลงวันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้ตำบลมาบตาพุด ตำบลห้วยโป่ง ตำบลเนินพระ ตำบลทับมา อำเภอเมือง ตำบลมาบข่า อำเภอนิคมพัฒนา และตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ทั้งตำบล รวมทั้งพื้นที่ทะเลภายในแนวเขต เป็นเขตควบคุมมลพิษ อย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหามลพิษหลายด้านเกิดขึ้นอยู่ในพื้นที่ ทำให้ประชาชนมีความไม่เชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของภาครัฐ และส่งผลกระทบต่อพัฒนาพื้นที่ในระยะต่อไปตามนโยบายและโครงการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ดังนั้น จึงควรเร่งรัดดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษให้สำเร็จตามเป้าหมายและเจตนารมณ์ของการประกาศเขตควบคุมมลพิษ ทำให้สถานการณ์สิ่งแวดล้อมกลับสู่ภาวะปกติ สร้างความเชื่อถือยอมรับจากประชาชนในพื้นที่ และเป็นผลงานปฏิรูปสำคัญด้านระบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๔.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

- ๑.๑) ควบคุม ลด และขจัดมลพิษที่เกินค่ามาตรฐาน
- ๑.๒) การยกเลิกประกาศเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด

๒) ตัวชี้วัด

- ๒.๑) คุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษมาบตาพุดเป็นไปตามค่าเกณฑ์มาตรฐาน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๒) ออกประกาศยกเลิกเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด

๒.๔.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๔.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

๒.๔.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

วงเงินรวมตามที่กำหนดในแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษสำหรับเขตนิคมมาบตาพุด
แหล่งเงิน : เงินงบประมาณ และงบจากกองทุนสิ่งแวดล้อม

๒.๔.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** ทบทวนผลจากการปฏิบัติตามมาตรการของเขตควบคุมมลพิษ และจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษโดยให้มีการทบทวน ปัจจัยอ่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการรองรับด้านสิ่งแวดล้อม และผลกระทบด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (พ.ศ.๒๕๖๔)

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** เพิ่มกลไกในการดำเนินงานของผู้ว่าราชการจังหวัดในการเป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินการของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๖๐ ตามแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษโดยการเพิ่มรูปแบบและวิธีการของการสั่งการต่อเจ้าหน้าที่รัฐในส่วนภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินแผนงานเพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างบูรณาการและเป็นเอกภาพ

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (พ.ศ.๒๕๖๔)

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** เสนอของบประมาณที่เพียงพอสำหรับการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษ รวมทั้ง การใช้งบประมาณจากกองทุนสิ่งแวดล้อม (มาตรา ๖๑ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕)

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (พ.ศ.๒๕๖๔)

๔) **ขั้นตอนที่ ๔** ออกกฎระเบียบในการลงโทษ/เก็บค่าใช้จ่ายเพื่อการป้องกันและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมจากผู้ก่อมลพิษสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษ และกำหนดวิธีการใช้งบประมาณที่สามารถกลับมาดำเนินการเพื่อลดและขจัดมลพิษในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษนั้น

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (พ.ศ.๒๕๖๔)

๕) **ขั้นตอนที่ ๕** ประสานติดตาม และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการและมาตรการที่ได้รับการปรับปรุงแล้วในเขตควบคุมมลพิษ

ระยะเวลาดำเนินการ ๒ ปี (พ.ศ.๒๕๖๔ – ๒๕๖๕)

๖) **ขั้นตอนที่ ๖** เสนอร่างประกาศยกเลิกเขตควบคุมมลพิษ ต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบ

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (พ.ศ.๒๕๖๕)

๗) **ขั้นตอนที่ ๗** ประกาศยกเลิกเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด เมื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาลำดับสำเร็จตามเกณฑ์ชี้วัดที่กำหนด

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (พ.ศ.๒๕๖๕)

๘) **ขั้นตอนที่ ๘** กำหนดมาตรการพิเศษทางกฎหมายด้านป้องกันและควบคุมมลพิษคงไว้ในพื้นที่แทนประกาศเขตควบคุมมลพิษ

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (พ.ศ.๒๕๖๕)

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย

๓.๑ ร่างพระราชบัญญัติการกำหนดและปรับปรุงพื้นที่เขตการปกครองของจังหวัดทางทะเล พ.ศ.

สาระสำคัญโดยสังเขป จัดทำกฎหมายเพื่รองรับการจัดทำเขตทางทะเลรายจังหวัดและพื้นที่ทางทะเล ซึ่งจะก่อให้เกิดความชัดเจนของเขตการปกครองของจังหวัดทางทะเลทั้ง ๒๓ จังหวัดชายทะเล

แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านสาธารณสุข
(ฉบับปรับปรุง)

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

สารบัญสาระสำคัญของแผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

	หน้า
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๗-๑
๑.๑ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๗-๑
๑.๑.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขกับยุทธศาสตร์ชาติ	๗-๑
๑.๑.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขกับกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๗-๒
๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด	๗-๔
ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ	๗-๕
๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การปฏิรูปการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข รวมถึงโรคระบาดระดับชาติและโรคอุบัติใหม่ เพื่อความมั่นคงแห่งชาติด้านสุขภาพ	๗-๕
๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การปฏิรูปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของ การสร้างเสริมสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ การป้องกัน และดูแลรักษาโรคไม่ติดต่อสำหรับประชาชนและผู้ป่วย	๗-๑๗
๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การปฏิรูประบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุด้านการบริหาร การรักษาพยาบาลที่บ้าน/ชุมชน และการดูแลสุขภาพตนเอง ในระบบสุขภาพปฐมภูมิเชิงนวัตกรรม	๗-๒๓
๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพและกองทุนที่เกี่ยวข้อง ให้มีความเป็นเอกภาพ บูรณาการ เป็นธรรม ทั่วถึง เพียงพอและยั่งยืน ด้านการเงินการคลัง	๗-๒๖
๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การปฏิรูปเขตสุขภาพให้มีระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ คล่องตัว และการร่วมรับผิดชอบด้านสุขภาพระหว่างหน่วยงาน และท้องถิ่น	๗-๓๑
ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย	๗-๓๕

ส่วนที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของประชาชนในการได้รับบริการสาธารณสุข หน้าที่ของรัฐ และการปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพ ประกอบด้วย

หมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา ๔๗ กำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ บุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตามที่กฎหมายบัญญัติ และบุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

หมวด ๕ ว่าด้วยหน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๕ กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง เสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค และส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทยแผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด บริการสาธารณสุขต้องครอบคลุมการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพด้วย และ รัฐต้องพัฒนาการบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

หมวด ๑๖ ว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ มาตรา ๒๕๘ กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่างๆให้เกิดผล โดย ช. ด้านอื่นๆ (๔) ระบุให้ “ปรับระบบหลักประกันสุขภาพให้ประชาชนได้รับสิทธิและประโยชน์จากการบริหารจัดการและการเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพและสะดวกทัดเทียมกัน” และมาตรา ๒๕๙ ระบุให้การปฏิรูปประเทศเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศฯ ซึ่งแผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ ต่อมาในปี ๒๕๖๓ ได้มีการประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆชุดใหม่ มีผลตั้งแต่วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓¹ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอยู่ระหว่างการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆและจะมีการประกาศใช้ต่อไป

๑.๑.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขกับยุทธศาสตร์ชาติ

๑) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๑.๑) ข้อ ๔.๒ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

๔.๒.๔ ช่วงวัยผู้สูงอายุ

๑.๒) ข้อ ๔.๕ การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

๔.๕.๒ การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ

๔.๕.๓ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี

๔.๕.๔ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัย สนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี

๒) ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาค และเท่าเทียมกันทางสังคม

๒.๑) ข้อ ๔.๑ การลดความเหลื่อมล้ำสร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ

๔.๑.๕ สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัยทุกเพศภาวะและทุกกลุ่ม

¹ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๓

๔.๑.๗ สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข และการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

๓) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๓.๑) ข้อ ๔.๓ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ

๔.๓.๔ พัฒนาและสร้างระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

๓.๒) ข้อ ๔.๔ พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง

๔.๔.๖ เสริมสร้างระบบสาธารณสุขและอนามัยสิ่งแวดล้อม และยกระดับความสามารถในการป้องกันโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ

๔) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๔.๑) ข้อ ๔.๓ ภาครัฐมีขนาดเล็กกระทัดรัด เหมาะสมกับการกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

๔.๓.๒ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

๔.๓.๓ ส่งเสริมการกระจายอำนาจและสนับสนุนบทบาทชุมชนท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีสมรรถนะสูง ตั้งอยู่บนหลักธรรมาภิบาล

๔.๒) ข้อ ๔.๔ ภาครัฐมีความทันสมัย

๔.๔.๑ องค์กรภาครัฐมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศ

๔.๔.๒ พัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย

๑.๑.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

๑.๑) ๑๑๐๕๐๑ ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในชีวิต มีทักษะการดำรงชีวิต เรียนรู้ พัฒนาตลอดชีวิต มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคมเพิ่มขึ้น

๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ๕ แผนย่อย ดังนี้

๑) การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะและการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ

๒) การใช้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี

๓) การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี

๔) การกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

๕) การพัฒนาและสร้างระบบรับมือและปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ทั้งนี้ แผนการปฏิรูปด้านสาธารณสุข (ฉบับปรับปรุง) ใช้ประเด็นปฏิรูป ๑๐ ประเด็น เป็น Internal Process

๑) ประเด็นระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ

๒) ประเด็นระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศสุขภาพ

- ๓) ประเด็นกำลังคนสุขภาพ
- ๔) ประเด็นระบบบริการปฐมภูมิ
- ๕) ประเด็นการแพทย์แผนไทย
- ๖) ประเด็นการแพทย์ฉุกเฉิน
- ๗) ประเด็นการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค
- ๘) ประเด็นความรู้ด้านสุขภาพ
- ๙) ประเด็นการคุ้มครองผู้บริโภค
- ๑๐) ประเด็นระบบหลักประกันสุขภาพ

๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
๑) ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาวะสามารถดูแลสุขภาพ มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้น	อัตราความรอบรู้ด้านสุขภาวะ ของประชากร	ร้อยละ ๕๐	ร้อยละ ๕๐
๒) จำนวนชุมชนสุขภาพดีเพิ่มขึ้น	อัตราการนอนโรงพยาบาลโดยไม่จำเป็นด้วยภาวะที่ควรควบคุมด้วยบริการผู้ป่วยนอก (ambulatory care sensitive conditions : ACSC) ลดลง	ไม่เกินร้อยละ ๑๐๐	ไม่เกินร้อยละ ๑๐๐
๓) มีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานที่ประชากรทุกระดับเข้าถึงได้ดีขึ้น	การจัดอันดับประสิทธิภาพระบบบริการสุขภาพ	อันดับที่ ๑ ใน ๒๕	อันดับที่ ๑ ใน ๒๕
๔) การเข้าถึงบริการสาธารณสุขมีความเหลื่อมล้ำลดลง	ดัชนีความก้าวหน้าของการพัฒนาคนด้านสุขภาพ	ทุกจังหวัด ไม่ต่ำกว่า ๐.๖๗	ทุกจังหวัด ไม่ต่ำกว่า ๐.๖๗
๕) ประชาชนมีความรอบรู้สุขภาพ เรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศมากขึ้น	สัดส่วนประชาชนที่มีความรู้สุขภาพ เรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (ร้อยละของประชากรทั้งหมด)	เพิ่มเป็นร้อยละ ๕	เพิ่มเป็นร้อยละ ๕

อ้างอิง แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี

ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การปฏิรูปการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข รวมถึงโรคระบาดระดับชาติและโรคอุบัติใหม่ เพื่อความมั่นคงแห่งชาติด้านสุขภาพ

สถานการณ์ แนวโน้ม ปัญหาและความท้าทายที่สำคัญเร่งด่วน

นับวันการระบาดของโรคติดต่อและโรคติดต่ออันตรายจะเกิดบ่อยขึ้น และแต่ละครั้งก็มีความรุนแรงเพิ่มขึ้น การระบาดของโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง ในปี ๒๕๔๖ การระบาดของไข้หวัดนก H๕N๑ ในปี ๒๕๔๗ ถึงปี ๒๕๔๙ การเกิดการระบาดของไข้หวัดใหญ่ H๑N๑ ในปี ๒๕๕๒ การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสอีโบล่าในแอฟริกาตะวันตกในปี ๒๕๕๗ ถึงปี ๒๕๕๘ การระบาดของโรคทางเดินหายใจตะวันออกกลางในประเทศเกาหลีใต้ในปี ๒๕๕๘ โรคติดเชื้อไวรัสซิกาในปี ๒๕๕๙ รวมถึงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ที่กำลังแพร่ระบาดอย่างรุนแรงอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งภัยจากการระบาดของโรคติดต่อ โรคติดต่ออันตราย และโรคติดต่ออุบัติใหม่เป็นภัยด้านความมั่นคงที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งมากและหากบริหารจัดการไม่ดีสามารถก่อให้เกิดผลกระทบประเทศในด้านต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เริ่มพบที่เมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน ประมาณกลางเดือนธันวาคม ๒๕๖๒ และแพร่ระบาดไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกอย่างรวดเร็ว องค์การอนามัยโลกได้ประเมินสถานการณ์และประกาศให้โรคนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern) เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๓ จากนั้นวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๓ องค์การอนามัยโลกประกาศยกระดับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) จากโรคระบาด (Epidemic) เป็นโรคระบาดใหญ่ทั่วโลก (Pandemic) สถานการณ์การระบาดของโรคเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๓ สถานการณ์ COVID - ๑๙ ทั่วโลก ยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีผู้ป่วยสะสมทั้งสิ้น ๑๘,๖๘๓,๑๑๐ ราย ซึ่งเพิ่มขึ้นในวันเดียวสูงถึง ๒๔๙,๑๔๙ ราย เสียชีวิต ๗๐๓,๑๓๑ ราย

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ โรคติดต่ออุบัติใหม่ และโรคติดต่ออันตรายนอกจากจะมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนอย่างกว้างขวางแล้ว ยังเป็นภัยคุกคามที่สำคัญต่อความมั่นคงแห่งชาติ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมจิตวิทยา ส่งผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างกว้างขวาง และเป็นภัยคุกคามต่อโอกาสในการเจริญก้าวหน้าของประเทศอย่างรุนแรง

สถานการณ์และแนวโน้มที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติด้านสุขภาพ มีทั้งจากภายนอกและภายในประเทศ ดังนี้

สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก ประกอบด้วย

๑) Sustainable Development Goals ของสหประชาชาติ ซึ่งมีการกำหนดเป้าหมายด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ ๑๗ Goals และ ๑๖๙ Targets โดยเป้าหมายที่เกี่ยวกับการพัฒนาด้านสุขภาพ เป้าหมายที่ ๓ การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี โดยมี target ส่วนใหญ่เป็น target ด้านการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค (มากกว่าด้านการรักษาพยาบาล)

๒) กฎอนามัยระหว่างประเทศ (International Health Regulation, IHR) และวาระความมั่นคงด้านสุขภาพโลก (GHSA)

ในปี ๒๕๔๘ องค์การอนามัยโลก ได้ออกกฎอนามัยระหว่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้แต่ละประเทศมีการพัฒนาสมรรถนะของประเทศให้สามารถเตรียมความพร้อม เฝ้าระวัง และตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern หรือ PHEIC) ได้อย่างรวดเร็ว ทันท่วงทีต่อเหตุการณ์ และมีประสิทธิภาพ

ต่อมา ในปี ๒๕๕๗ ประเทศสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป (European Union) องค์การอนามัยโลก องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ องค์การสุขภาพสัตว์นานาชาติ และประเทศพันธมิตร ซึ่งรวมประเทศไทยด้วย ได้ร่วมกันประกาศความร่วมมือใน “วาระความมั่นคงด้านสุขภาพโลก (Global Health Security Agenda)” เพื่อที่จะสนับสนุนให้ประเทศสมาชิกองค์การอนามัยโลกเร่ง (accelerate) พัฒนาสมรรถนะ ในการป้องกันภาวะคุกคามจากโรคติดต่อ โรคติดต่ออันตราย และโรคติดต่ออุบัติใหม่ให้ได้ตามกฎอนามัยระหว่างประเทศ ซึ่งกฎอนามัยระหว่างประเทศ และวาระความมั่นคงด้านสุขภาพโลกได้ร่วมกันกำหนดประเด็นสมรรถนะด้านการจัดการภาวะฉุกเฉินที่ต้องพัฒนาไว้ ๑๙ ประเด็น และมีตัวชี้วัดความเข้มแข็งของระบบป้องกันควบคุมโรค ๔๘ ตัวชี้วัด

๓) ปฏิญญาต่าง ๆ ที่ประเทศไทยมีส่วนร่วม เช่น ASEAN Leaders' Declaration on Antimicrobial Resistance, ASEAN Agreement on disaster management and emergency response, ASEAN EOC Network เป็นต้น

สถานการณ์และแนวโน้มภายนอกต่าง ๆ เหล่านี้ส่วนหนึ่งจะเป็นแรงกดดันให้ประเทศต้องพัฒนาและขับเคลื่อนงานด้านการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขเพื่อความมั่นคงด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

สถานการณ์และแนวโน้มภายในมุ่งเน้นที่การวิเคราะห์เชิงระบบ โดยนำ International Health Regulation (IHR) core capacities, Joint External Evaluation เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้อง และ Emergency Operations Centre มาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ ดังนี้

๑) โครงสร้างของระบบและการบริหารจัดการ

โครงสร้างของระบบและการบริหารจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขและขับเคลื่อนงานความมั่นคงการสุขภาพของประเทศยังคงมีปัญหาและข้อจำกัดหลายประการ เช่น การจัดโครงสร้างเชิงอำนาจที่ไม่ลงตัวทำให้การทำงานและการประสานงานไม่ราบรื่น การไม่มีหน่วยงานประสานงานหรือหน่วยงานเลขานุการที่มีอำนาจในการประสานจัดการอย่างแท้จริง หน่วยประสานงานส่วนใหญ่เป็นเพียงกลุ่มงานย่อยภายในกองซึ่งทำงานภายใต้กรมอีกทอดหนึ่ง ยังขาดกลไกการบริหาร การสั่งการ และการประสานงานระดับกระทรวงและระหว่างกระทรวงที่มีประสิทธิภาพ การที่ผู้บริหารหน่วยงานไม่เข้าใจระบบบัญชาการเหตุการณ์ ยังคงปฏิบัติงานภายใต้โครงสร้างการทำงานแบบเดิมการไม่มี concepts of operations ที่ชัดเจน การไม่มีแผนปฏิบัติการ (operational plan) และแผนเผชิญเหตุ (incident action plan) ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติ มีความสับสนและไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันความไม่ยืดหยุ่นของการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลทำให้ไม่สามารถระดมคนเข้ามาปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินได้อย่างเพียงพอ เป็นต้น

๒) ระบบการเงินเพื่อการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขและงานความมั่นคงด้านสุขภาพ

งบประมาณสำหรับการเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขและความมั่นคงด้านสุขภาพเป็นงบประมาณที่หน่วยงานแต่ละแห่งจัดทำคำขอขึ้นตามความเข้าใจและระดับศักยภาพของหน่วยงาน โดยไม่มีกลไกการประสานบูรณาการงบประมาณสำหรับการเตรียมความพร้อมอย่างชัดเจน ส่วนงบประมาณสำหรับการจัดการภาวะฉุกเฉินเป็นงบประมาณที่ได้มาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและงบกลางที่รัฐบาลจัดสรรให้เมื่อเกิดภาวะฉุกเฉินขึ้นแล้ว

ประเด็นที่ต้องปรับปรุงด้านการเงินมีดังนี้

- ก) กลไกด้านการเงินที่จะสนับสนุนขับเคลื่อนงานจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสุขภาพ และงานความมั่นคงด้านสุขภาพของภาคเอกชน และภาคประชาสังคมอย่างชัดเจน
- ข) ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนัการจัดหาและสำรองเวชภัณฑ์ที่สำคัญและจำเป็นกับการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขที่เกิดจากโรคติดต่ออุบัติใหม่ จากแนวคิดเดิมที่จัดหาและสำรองเพื่อใช้เป็นแนวคิดในการจัดหาและสำรองเพื่อความมั่นคงของประเทศ
- ค) สร้างกลไกด้านการเงินที่จะสนับสนุนให้สามารถจองหรือจะหาวัคซีนหรือเวชภัณฑ์ที่สำคัญมาใช้ในภาวะฉุกเฉินได้อย่างทันท่วงที

๓) ระบบเฝ้าระวังทางสาธารณสุขและข้อมูลสารสนเทศทางด้านสาธารณสุข

ประเทศไทยได้พัฒนาระบบเฝ้าระวังและระบบข้อมูลสารสนเทศด้านสาธารณสุขมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน มีเครือข่ายเฝ้าระวังโรคครอบคลุมทั่วประเทศ สามารถเฝ้าระวังโรคติดต่อได้เป็นอย่างดีมีการวางระบบการเฝ้าระวังโรคติดต่ออันตรายไว้อย่างชัดเจน มี พ.ร.บ.โรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่ให้อำนาจ กรมควบคุมโรคในการบังคับให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรายงานโรคระบาดและโรคติดต่ออันตรายอย่างเป็นระบบ

ประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ได้แก่

- ก) การพัฒนาให้มีการจัดเก็บข้อมูลที่สำคัญจำเป็นด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรในการป้องกันควบคุมโรค ข้อมูลเกี่ยวกับกำลังคน ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรการที่สำคัญ เป็นต้น
- ข) การกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานแต่ละระดับในการจัดการข้อมูลและการรายงานข้อมูลในภาวะฉุกเฉินให้มีความชัดเจน ว่าหน่วยงานใดมีขอบเขตอำนาจในการจัดการข้อมูลอย่างน้อยแค่ไหนและหน่วยงานจะต้องรายงานให้กับหน่วยงานระดับเหนือขึ้นไปอย่างไร และภายในระยะเวลาเท่าใด เพื่อให้ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินระดับชาติสามารถมีข้อมูลที่คุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วน และทันเวลา

๔) ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล

ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลนับเป็นเครื่องมือ/อุปกรณ์สนับสนุนการดำเนินงานที่สำคัญ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้อย่างชาญฉลาดและเหมาะสมกับบริบท และสถานะทางการเงินของประเทศจะช่วยให้งานด้านการป้องกันควบคุมโรคสามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในด้านการจัดการข้อมูลการสื่อสารภายใน (เช่น ระบบ video conference) และการเผยแพร่ความรู้และข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณะ ทั้งในภาวะปกติและภาวะฉุกเฉิน ซึ่งที่ผ่านมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการ

สื่อสารข้อมูลการพัฒนาศูนย์ข้อมูล (data center) ระบบการประชุมทางไกล (VDO conference) และพัฒนาระบบการแสดงผลผ่านจอแบบบูรณาการ (VDO wall) การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข (Emergency operations centre, EOC)

การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการควบคุมภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข มีประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ได้แก่

ก) การปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวบางประการของผู้ป่วยหรือของผู้สัมผัสได้ประโยชน์ในการควบคุมและป้องกันบุคคลอื่น เช่น ประเทศเกาหลีใต้อนุญาตให้หน่วยงานควบคุมโรคสามารถเข้าถึงข้อมูลการใช้โทรศัพท์มือถือและการใช้บัตรเครดิตของผู้ป่วย หรือของผู้สัมผัสได้เป็นต้น

๕) กำลังคนและโครงสร้างของหน่วยงานที่รับผิดชอบงานความมั่นคงด้านสุขภาพของประเทศ

การบริหารจัดการกำลังคนและโครงสร้างของหน่วยงานด้านความมั่นคงด้านสุขภาพของประเทศ มีประเด็นสำคัญที่จำเป็นต้องเร่งรัดแก้ไข ดังนี้

ก) ยังขาดหน่วยงานที่จะทำหน้าที่เลขานุการซึ่งมีอำนาจอย่างเหมาะสมในการประสานทำงานร่วมกับหน่วยงานระดับกระทรวงและระดับกรมอื่น ๆ รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับหน่วยงานระดับจังหวัดท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมอบหมายให้หน่วยงานระดับต่ำกว่ากรมเป็นผู้รับผิดชอบทำหน้าที่เลขานุการทำให้ขาดการยอมรับและไม่สามารถขับเคลื่อนงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินขึ้นหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบจะไม่สามารถขับเคลื่อนงานที่ระดับกระทรวงได้เต็มที่

ข) ศาสตร์ด้านการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขและความมั่นคงด้านสุขภาพของประเทศอย่างเป็นส่วใหม่ที่มีผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญน้อยมากในประเทศไทยมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ก็ยังมีการจัดการเรียนการสอนด้านนี้ค่อนข้างน้อย

ค) การพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้ภายใต้ระบบบัญชาการเหตุการณ์ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินมีความสำคัญและจำเป็นจะต้องดำเนินการอย่างเข้มข้นและต่อเนื่องเพื่อให้บุคลากรทุกระดับที่จะต้องเข้ามาปฏิบัติงานในระบบบัญชาการเหตุการณ์สามารถปฏิบัติงานได้โดยทันทีที่ถูกเรียกตัวเข้ามา

ง) จะต้องมีการปรับปรุงระเบียบการบริหารงานบุคคลเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานในระบบบัญชาการเหตุการณ์ได้

จ) การบริหารการกระจายบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านระบาดวิทยา การจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขและความมั่นคงด้านสุขภาพของประเทศให้เหมาะสมกับปริมาณและความเสี่ยงเป็นประเด็นที่ต้องทบทวนและจัดทำแผนให้ชัดเจน

ฉ) การบริหารจัดการให้บุคลากรในสาขาขาดแคลนพิเศษควรให้ความสำคัญกับแรงจูงใจและค่าตอบแทน รวมถึงค่าเสี่ยงภัยและเงินเยียวยาในกรณีที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันควบคุมโรคประสบเหตุติดเชื้อหรือประสบภัยในขณะปฏิบัติหน้าที่ให้เหมาะสม

๖) ห้องปฏิบัติการทางสาธารณสุข

การพัฒนาสมรรถนะของประเทศในห้องปฏิบัติการทางสาธารณสุข มีความสำคัญ ดังนี้

ก) การพัฒนากลไกระดับประเทศที่จะประสานให้เกิดนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาระบบ และเครือข่ายห้องปฏิบัติการทางสาธารณสุขเพื่อการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพในภาพรวมระดับประเทศ โดยนำศักยภาพของหน่วยงานภายนอกกระทรวงสาธารณสุขเข้ามาพิจารณาในการทำแผนดังกล่าวด้วย รวมถึงกลไกในการขับเคลื่อนแผนงานดังกล่าวให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข) การเชื่อมโยงผลการตรวจวินิจฉัยของห้องปฏิบัติการทางสาธารณสุขเข้าสู่ระบบเฝ้าระวัง และระบบตระหนักสถานการณ์ให้ได้โดยเร็ว รวมทั้งการพัฒนาสมรรถนะในการประมวลผลเพื่อการตัดสินใจให้ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

ค) ห้องปฏิบัติการทางสาธารณสุขควรเตรียมแผนสำรอง หรือแผนรองรับสถานการณ์สำหรับการตรวจวินิจฉัยในสถานการณ์การระบาดขนาดใหญ่ที่จะจำนวนตัวอย่างส่งเข้ามาเพื่อรับการตรวจวินิจฉัยปัญหาใดปัญหาหนึ่งเป็นจำนวนมาก

๗) การเตรียมความพร้อม

ปัจจุบันประเทศไทยมีแผนยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมและรับมือการระบาดใหญ่ของโรคติดต่ออุบัติใหม่ซึ่งเกิดจากการทำร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม แผนยุทธศาสตร์ฉบับดังกล่าวไม่ได้มีความผูกพันให้หน่วยงานจะต้องมีผู้รับผิดชอบนำไปสู่ปฏิบัติแต่อย่างใด หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งระดับกระทรวง ระดับจังหวัดระดับท้องถิ่นจึงไม่ได้นำแผนยุทธศาสตร์ไปแปลงเป็นแผนปฏิบัติการ (operational plan) ทั้งยังขาดกลไกการขับเคลื่อน และการติดตามประเมินผลการนำแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ ให้ได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ แผนยุทธศาสตร์ฉบับดังกล่าวยังกล่าวถึงบทบาท และการมอบหมายงานให้กับภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ท้องถิ่นและชุมชนน้อยกว่าที่ควรจะเป็น

๘) ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินและระบบบัญชาการเหตุการณ์

ในขณะที่การปฏิบัติการจัดการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขจากเหตุการณ์การระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ มีศูนย์บัญชาการอยู่ที่สำนักนายกรัฐมนตรี แต่การปฏิบัติการดังกล่าวกลับไม่มีศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินที่ชัดเจน ไม่มีระบบข้อมูลที่สนับสนุนการปฏิบัติ ไม่มีระบบการจัดการทรัพยากรของศูนย์ปฏิบัติการอย่างเหมาะสมไม่มีโครงสร้างระบบบัญชาการเหตุการณ์ที่ชัดเจน การทำงานเป็นไปในลักษณะของคณะทำงาน และอาศัยการประชุมร่วมของคณะทำงานชุดต่าง ๆ เป็นหลัก เพื่อให้การปฏิบัติการจัดการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินของนายกรัฐมนตรี (Prime Minister's Emergency Operations Centre) มีโครงสร้างการบริหารจัดการศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินของนายกรัฐมนตรี (PMEOC manager) มีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน มีผู้รับผิดชอบและมีสายการบังคับบัญชา และการประสานงานที่ชัดเจน มีการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการข้อมูลและทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง มีแนวทางและมาตรฐานการปฏิบัติ (standard operating procedure) ของกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการสำคัญ ๆ ต่าง ๆ มีการกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกันระหว่างศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินของนายกรัฐมนตรีและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

๙) การมีส่วนร่วมของภาคส่วนอื่น ๆ

การปฏิบัติการจัดการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขของการระบาดใหญ่ของโรคติดต่ออันตราย และโรคติดต่ออุบัติใหม่เป็นการดำเนินงานที่อาศัย whole government and whole society approach ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมีส่วนร่วมให้กับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้ามามีบทบาทร่วมจัดการภาวะฉุกเฉินอย่างสร้างสรรค์ เช่น การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงด้านเวชภัณฑ์และอุปกรณ์ในการควบคุมการระบาดใหญ่ของโรคติดต่อ โรคติดต่ออันตราย และโรคติดต่ออุบัติใหม่ การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนที่จะทำให้ธุรกิจและบริการที่สำคัญจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการนำเสนอข่าวและการสื่อสารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม การนำความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมมีมาสนับสนุนการปฏิบัติงานจัดการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข เป็นต้น

จากการวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้ม มีประเด็นที่สำคัญดังนี้

ก) ปัญหาในด้านการกำหนดทิศทางการทำงานที่มีความเป็น unity และความสามารถในการทำงานร่วมกันอย่างไร้รอยต่อเป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน

ข) ปัญหาด้านโครงสร้างของหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขและความมั่นคงด้านสุขภาพของประเทศที่อยู่แยกและกระจายตัวกันในหลายหน่วยงานหลายกรมฯ ซึ่งหน่วยงานรับผิดชอบส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานที่อยู่ในระดับกลุ่มงานเท่านั้น

ค) จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขระบบงานด้านการเงินให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับนโยบาย/ทิศทางการดำเนินงานการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขและความมั่นคงด้านสุขภาพของประเทศ

ง) การขาดการลงทุน และการพัฒนาศักยภาพและโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขและความมั่นคงด้านสุขภาพของประเทศที่เพียงพอของประเทศ

จ) ประเทศไทยไม่มีการพัฒนาห้องปฏิบัติการทางสาธารณสุข (Public Health Laboratory) และ Research Laboratory อย่างต่อเนื่อง จริงจัง และเป็นรูปธรรม ทำให้ประเทศไทยขาดศักยภาพในการวิจัยและพัฒนาวัคซีน และยาต้านไวรัส

ฉ) ในระบบงานจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขและความมั่นคงด้านสุขภาพของประเทศไทยมีปัญหาด้านการจัดการกำลังคนและโครงสร้างภายในของหน่วยงานหลายด้าน เช่น สมรรถนะของบัณฑิตที่ไม่ตรงกับความต้องการของระบบงาน การพัฒนาความเชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง การขาดแคลนบุคลากรในงานที่สำคัญ (เช่น นักระบาดวิทยาภาคสนาม) กลไกด้านค่าตอบแทนที่ไม่เอื้อต่อการจัดการกำลังคนสาขาขาดแคลน (ค่าตอบแทนมีความเหลื่อมล้ำ)

ข้อเสนอและจุดคานงัดสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข เพื่อความมั่นคงแห่งชาติด้านสุขภาพ จากการทบทวนอุปสรรคและความท้าทายของการขับเคลื่อนงานการจัดการภาวะฉุกเฉินโรคระบาดและโรคอุบัติใหม่เพื่อความมั่นคงด้านสุขภาพ พบว่ามีเรื่องที่จะต้องดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาต่อไปค่อนข้างมาก ส่วนใหญ่เป็นงานหรือกิจกรรมที่อยู่ในขอบข่ายความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งหน่วยงานสามารถดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาต่อไปตามแผนงานปกติของหน่วยงานได้เอง อย่างไรก็ตามยังคงมีประเด็นสำคัญที่เป็น**จุดคานงัดสำคัญ**ในการดำเนินงานและได้นำมากำหนดไว้ในแผนปฏิรูปฯ ดังนี้

๑. การปรับปรุงกฎหมายโดยเฉพาะพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘
๒. การทบทวนและออกแบบโครงสร้างการทำงาน ความมั่นคงด้านสุขภาพและการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขที่มีความรุนแรงในระดับที่สูงมาก
๓. พัฒนาและปรับปรุงระบบการเงินและงบประมาณของประเทศ การจัดสรรวงเงินงบประมาณในรอบของความมั่นคงด้านสุขภาพ ระบบหลักประกันสุขภาพ รวมทั้งการพัฒนาและจัดหาวัคซีน ยา เวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์และสาธารณสุข
๔. การจัดทำแผนบูรณาการเพื่อการยกระดับศักยภาพและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการจัดการภาวะฉุกเฉิน ด้านสาธารณสุขและความมั่นคงด้านสุขภาพของประเทศ

๒.๑.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) **เป้าหมาย** ประเทศมีระบบงานความมั่นคงด้านสุขภาพและระบบจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข ที่ครบวงจรและบูรณาการ เพื่อยกระดับความมั่นคงแห่งชาติด้านสุขภาพ (National Health Security) สามารถตอบโต้ภาวะฉุกเฉินได้ทุกภัย รวมถึงโรคระบาดระดับชาติและโรคอุบัติใหม่ อย่างรวดเร็ว เป็นระบบ มีความเป็นเอกภาพ มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและปลอดภัย เพื่อปกป้องชีวิต สุขภาพ และความเป็นอยู่ของประชาชนชาวไทย ด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนแบบบูรณาการและยั่งยืน

๒) ตัวชี้วัด

๑) ร้อยละของจังหวัดที่มีกลไกบริหารสถานการณ์และปัญหาการเหตุการณ์ที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับกลไกและระบบที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีอยู่ และสามารถตัดสินใจและสั่งการได้อย่างมีประสิทธิภาพ(ค่าเป้าหมายปีงบประมาณ ๒๕๖๔ คือ ๒๗ จังหวัด และค่าเป้าหมายปีงบประมาณ ๒๕๖๕ คือ ๖๐ จังหวัด)

๒) มีแผนบูรณาการเพื่อยกระดับศักยภาพ และโครงสร้างพื้นฐานด้านการจัดการภาวะฉุกเฉิน ด้านสาธารณสุขและความมั่นคงด้านสุขภาพผ่านความเห็นชอบจาก ครม.

๓) ระบบข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีดิจิทัล ที่สามารถแสดง critical information ได้แบบ realtime ครบทุกองค์ประกอบทั้งในระดับจังหวัด และระดับประเทศ

๔) ทุกจังหวัดสามารถควบคุมสถานการณ์โรคติดต่อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ให้สงบได้ภายใน ๒๑ วัน

๕) อัตราผู้ป่วยตายจากโรคติดต่อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ น้อยกว่าร้อยละ ๑.๔ ในปี ๒๕๖๔ และ ๒๕๖๕

๖) แผนปรับปรุงโครงสร้างการทำงานความมั่นคงด้านสุขภาพและการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขได้รับความเห็นชอบจาก ครม.

๒.๑.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงสาธารณสุข

๒.๑.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕)

๒.๑.๔ ประมาณการวงเงินรวมและแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๑.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงสาธารณสุข จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานปรมาณ กรมบัญชีกลาง กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานประกันสังคม การกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถาบันวัคซีนแห่งชาติ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาคมสถานพยาบาลเอกชนเอกชน ผู้ประกอบการโรงแรม ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ภาคธุรกิจเอกชน และหน่วยงานในกระทรวงสาธารณสุข เป็นอย่างน้อยในการดำเนินการ ดังนี้

๑) ขั้นตอนที่ ๑ การทบทวนและออกแบบโครงสร้างการทำงานความมั่นคงด้านสุขภาพและการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขที่มีความรุนแรงในระดับที่สูง

โครงสร้างการทำงานความมั่นคงด้านสุขภาพและการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขที่มีความรุนแรงในระดับที่สูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลไกบริหารสถานการณ์และบัญชาการแบบบูรณาการและมีเอกภาพที่สามารถตัดสินใจและสั่งการทั้งประเทศ โครงสร้างองค์กร โครงสร้างเชิงอำนาจที่เหมาะสมตามระดับความรุนแรงของปัญหามีแผนเตรียมความพร้อม พัฒนาศักยภาพ และรับมือเหตุการณ์การระบาดใหญ่ของโรคติดต่อ โรคติดต่ออันตรายและโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่กำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม อย่างชัดเจน มีโครงสร้างและศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินที่ได้มาตรฐาน มีโครงสร้างระบบบัญชาการเหตุการณ์ที่ชัดเจนตามระดับความรุนแรงของปัญหา มีกลไกสำนักงานเลขานุการตั้งอยู่ในสำนักนายกรัฐมนตรี สร้างกลไกการบริหารการสั่งการและการประสานงานระดับกระทรวงและระหว่างกระทรวงที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบและกลไกที่จะนำความรู้เชิงวิชาการมาใช้ในการเตรียมความพร้อมและรับมือสถานการณ์ มีกลไกการจัดการข้อมูลที่สำคัญจำเป็นเป็นระดับชั้นอย่างชัดเจนและมีกฎหมายรองรับการดำเนินการด้านข้อมูลที่ต้องใช้ข้อมูลส่วนบุคคลบางประการ และมีกลไกสนับสนุนให้บริการที่สำคัญจำเป็นทั้งของภาครัฐและเอกชนสามารถดำเนินการต่อไปได้ในสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้

๑.๑) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (หรืออาจใช้วิธีจัดหาที่ปรึกษาคณะบุคคลหรือผู้เชี่ยวชาญ) เพื่อจัดทำข้อเสนอ/ทางเลือกในการปรับปรุงหรือออกแบบโครงสร้างการทำงานความมั่นคงด้านสุขภาพและการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขที่มีความรุนแรงในระดับที่สูงมากของประเทศ เพื่อให้ (อย่างน้อยที่สุด) ประเทศไทยโครงสร้างองค์กร โครงสร้างเชิงอำนาจที่เหมาะสมตามระดับความรุนแรงของปัญหามีแผนเตรียมความพร้อม พัฒนาศักยภาพ และรับมือเหตุการณ์การระบาดใหญ่ของโรคติดต่อ โรคติดต่ออันตราย และโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่กำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม อย่างชัดเจน มีโครงสร้างและศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินที่ได้มาตรฐาน มีโครงสร้างระบบบัญชาการเหตุการณ์ที่เป็นเอกภาพและชัดเจนตามระดับความรุนแรงของปัญหา มีระบบและกลไกที่จะนำความรู้เชิงวิชาการมาใช้ในการเตรียมความพร้อมและรับมือสถานการณ์ มีระบบสำรองเวชภัณฑ์และอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่สามารถ scale up ขึ้นได้อย่างรวดเร็ว มีกลไกการจัดการข้อมูลที่สำคัญจำเป็นเป็นระดับชั้นอย่างชัดเจนและมีกฎหมายรองรับการดำเนินการด้านข้อมูลที่ต้องใช้ข้อมูลส่วนบุคคลบางประการ และมีกลไกสนับสนุนให้บริการ

ที่สำคัญจำเป็นทั้งของภาครัฐและเอกชนสามารถดำเนินการต่อไปได้ในสถานการณ์ฉุกเฉิน และบูรณาการกับระบบป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ จังหวัด และอำเภอ ตลอดจนสามารถปฏิบัติโดยนำหลักการ whole government & whole society มาใช้ได้ อย่างแท้จริง

๑.๒) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขทบทวนข้อเสนอ และปรับปรุงข้อเสนอ/ทางเลือก

๑.๓) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขจัดการกระบวนการรับฟังความคิดเห็น

๑.๔) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข finalize ข้อเสนอ แล้วนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อบริหารให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการตามข้อสรุป/มติคณะรัฐมนตรี โดยมีคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงาน

๑.๕) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามข้อเสนอและมติคณะรัฐมนตรี

๑.๖) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงาน

ระยะเวลาดำเนินการ รวมใช้เวลา ๒ ปี

ขั้นตอน	๒๕๖๔				๒๕๖๕			
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔
๑. จัดทำข้อเสนอ	x	x	x					
๒. ทบทวนข้อเสนอ			x					
๓. รับฟังความคิดเห็น			x					
๔. นำข้อเสนอเสนอ ครม.			x					
๕. หน่วยงานดำเนินการตามข้อเสนอ				x	x	x	x	x
๖. ติดตามประเมินผล				x	x	x	x	x

๒) ขั้นตอนที่ ๒ พัฒนาและปรับปรุงระบบการเงินและงบประมาณของประเทศ การจัดสรรวงเงินงบประมาณในกรอบของความมั่นคงด้านสุขภาพ ระบบหลักประกันสุขภาพ รวมทั้งการพัฒนาและจัดหาวัคซีน ยา เวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์และสาธารณสุข

พัฒนา ออกแบบและปรับปรุงระบบการเงินและงบประมาณของประเทศ และการจัดสรรวงเงินงบประมาณในกรอบของความมั่นคงด้านสุขภาพให้เพียงพอ คล่องตัว รวดเร็วทันเวลา พัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพทั้งหมดให้บูรณาการและมีเอกภาพ โดยเฉพาะด้านสิทธิประโยชน์และการจ่ายให้เพียงพอและครอบคลุม ให้มีความพร้อมและสามารถตอบสนองหรือปรับตัวอย่างทันท่วงที มีกลไกด้านงบประมาณในการวินิจฉัย ดูแลรักษาผู้ป่วยในสถานการณ์ที่มีการระบาดขนาดใหญ่ของโรคติดต่อ โรคติดต่ออันตราย หรือโรคติดต่ออุบัติใหม่ รวมทั้งการปรับปรุงระบบค่าตอบแทนให้กับบุคลากรสาขาขาดแคลนและบุคลากรที่ต้องปฏิบัติงานเสี่ยงภัยอย่างเหมาะสม มีการพัฒนา รวมทั้งต่อยอดนวัตกรรมและจัดหาวัคซีน ยา เวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์และสาธารณสุขที่สำคัญจำเป็น

เพื่อการเตรียมรับมือและการใช้สำหรับสถานการณ์ฉุกเฉินได้ทันเวลาและอย่างเพียงพอ โดยดำเนินการอย่างครบวงจร และมุ่งให้สามารถพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ทั้งการพัฒนา ต่อยอด ผลิต จัดหา stockpile จำหน่าย การตลาด ราคา ระบบการกระจาย/แจก/อุดหนุน และการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น โดยมีงบประมาณเพียงพอ ทันเวลา และมีกลไกที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล คล่องตัว ทั้งกลไกการเงิน/งบประมาณรวมทั้งกลไกการสนับสนุนจากหน่วยงานสำคัญเช่น สำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลางและ BOI กลไกการคุ้มครองผู้บริโภค กลไกการวิจัย/พัฒนา กลไกการร่วมมือกับต่างประเทศ และกลไกร่วมมือ/สนับสนุนภาคเอกชนเพื่อให้เอกชนสามารถผลิตและจำหน่าย อีกทั้งมีกลไกในการเยียวยาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่เหมาะสม โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้

๒.๑) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (หรืออาจใช้วิธีจัดหาที่ปรึกษา คณะบุคคล หรือผู้เชี่ยวชาญ) เพื่อจัดทำข้อเสนอ/ทางเลือกในการพัฒนา ออกแบบและปรับปรุงระบบการเงินและงบประมาณของประเทศ การจัดสรรวงเงินงบประมาณในกรอบของความมั่นคงด้านสุขภาพ ระบบหลักประกันสุขภาพ รวมทั้งการพัฒนาและจัดหาวัคซีน ยา เวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์และสาธารณสุข และกลไกที่เกี่ยวข้อง

๒.๒) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขทบทวนข้อเสนอ/ทางเลือก และปรับปรุงข้อเสนอ/ทางเลือก

๒.๓) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขจัดการกระบวนการรับฟังความคิดเห็น

๒.๔) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข finalize ข้อเสนอ นำเสนอข้อเสนอ/ทางเลือกต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อบอกหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการตามข้อเสนอ

๒.๕) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามข้อเสนอและมติคณะรัฐมนตรี

๒.๖) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงาน

อนึ่ง กิจกรรมสำหรับขั้นตอนการดำเนินงานในขั้นตอนที่ ๑ และ ขั้นตอนที่ ๒ สามารถดำเนินการไปด้วยกันโดยใช้ที่ปรึกษา คณะบุคคล หรือผู้เชี่ยวชาญคณะเดียวกันได้

ระยะเวลาดำเนินการ รวมใช้เวลา ๒ ปี

๓) ขั้นตอนที่ ๓ การจัดทำแผนบูรณาการเพื่อการยกระดับศักยภาพและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขและความมั่นคงด้านสุขภาพของประเทศ

ขั้นตอน	๒๕๖๔				๒๕๖๕			
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔
๑. จัดทำข้อเสนอ	x	x	x					
๒. ทบทวนข้อเสนอ			x					
๓. รับฟังความคิดเห็น			x					
๔. นำข้อเสนอเสนอ กรม.			x					
๕. หน่วยงานดำเนินการตามข้อเสนอ				x	x	x	x	x
๖. ติดตามประเมินผล				x	x	x	x	x

การจัดทำแผนบูรณาการเพื่อการยกระดับศักยภาพและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขและความมั่นคงด้านสุขภาพของประเทศมีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชน และภาคประชาสังคมได้ร่วมรับทราบและพิจารณาแนวทางการยกระดับศักยภาพ และโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ จำเป็น สำหรับการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขและความมั่นคงด้านสุขภาพของประเทศ และเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบแผนงานโครงการรวมทั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่พิจารณางบประมาณ ใช้เป็นกรอบแนวทางในการพิจารณาสนับสนุนงบประมาณสำหรับการยกระดับศักยภาพและโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ โดยควรครอบคลุมประเด็นสำคัญที่ต้องยกระดับศักยภาพอย่างน้อยที่สุด ดังนี้ ระบบดิจิทัลเพื่อการจัดการภาวะฉุกเฉิน ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข การยกระดับศักยภาพและระบบงานบริหารของห้องฉุกเฉินให้สามารถให้บริการผู้ป่วยโรคติดเชื้อได้อย่างปลอดภัย การยกระดับศักยภาพและระบบงานบริการของหอผู้ป่วยสามัญหรือหอผู้ป่วยรวมให้สามารถให้บริการผู้ป่วยโรคติดเชื้อได้อย่างปลอดภัย ปรับปรุงห้องแยกเพิ่มจำนวนห้องแยกโรคความดันลบและ Biocontainment unit ศูนย์กักกันโรค ปรับปรุงระบบ telemedicine, telepharmacy และ teleconsulting การยกระดับแบบแผนการป้องกันโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลซึ่งรวมถึงการตรวจวินิจฉัยที่จุดให้บริการให้ได้อย่างรวดเร็ว โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้

๒.๑) คณะกรรมการปฏิรูปด้านสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดเป้าหมายระยะยาวเพื่อการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขและพัฒนางานความมั่นคงด้านสุขภาพของประเทศ

๒.๒) ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาศักยภาพ และยกระดับโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขและความมั่นคงการสุขภาพของประเทศ ที่แต่ละหน่วยงานต้องรับผิดชอบ

๒.๓) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนยกระดับศักยภาพและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขและความมั่นคงด้านสุขภาพของประเทศของหน่วยงาน

๒.๔) ประชุมปรึกษาหารือเพื่อให้ได้ข้อสรุปร่วมกันและยกร่างแผนยกระดับศักยภาพและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขและความมั่นคงด้านสุขภาพของประเทศของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนภาคชุมชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง

๓.๑) เสนอร่างแผนยกระดับศักยภาพและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขและความมั่นคงด้านสุขภาพของประเทศ ให้คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการ

๓.๒) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแผนและมติคณะรัฐมนตรี

ระยะเวลาดำเนินการ: ๑ ปี

ขั้นตอน	๒๕๖๔				๒๕๖๕			
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔
๑. กำหนดเป้าหมาย	x	x	x					
๒. กำหนด priority			x					
๓. จัดทำแผนของแต่ละหน่วยงาน			x					
๔. รวบรวมแผนเป็น ๑ เดียว			x					
๕. เสนอร่างแผนให้ ครม. ให้ความเห็นชอบ				x				
๖. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแผน				x				

๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การปฏิรูปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการสร้างเสริมสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ การป้องกันและดูแลรักษาโรคไม่ติดต่อสำหรับประชาชนและผู้ป่วย

สถานการณ์ แนวโน้ม ปัญหาและความท้าทายที่สำคัญเร่งด่วน

โรคไม่ติดต่อเป็นสาเหตุการตายร้อยละ ๗๑ ของการตายทั่วโลก หรือ ๑๕ ล้านคนในแต่ละปี โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา² ในประเทศไทย โรคไม่ติดต่อ ๔ โรคอยู่ใน ๑๐ อันดับแรกของสาเหตุการตายของประชากรไทย³ ในขณะที่อัตราป่วยของผู้ป่วยในจากโรคไม่ติดต่อเพิ่มขึ้นทุกโรคทั้ง ความดันโลหิตสูง เบาหวาน หลอดเลือดหัวใจ หลอดเลือดสมอง⁴ และยังสะท้อนว่าโรคไม่ติดต่อน่าจะสร้างภาระทางเศรษฐกิจทั้งในระดับปัจเจกและระดับชาติ จากค่ารักษาพยาบาลที่เพิ่มขึ้นและการสูญเสียผลิตภาพของประเทศจากการเจ็บป่วยและเสียชีวิตก่อนวัยอันควร

การสำรวจสุขภาพประชากรไทยด้วยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ ๕ (๒๕๕๗) พบความชุกโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง ในประชากรไทยอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นจากการสำรวจครั้งที่ ๔ ในปี ๒๕๕๒ ในขณะที่ การเข้าถึงและคุณภาพของบริการรักษาพยาบาลและป้องกันโรคมียังจำกัด ผู้ป่วยเบาหวานที่เคยได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ร้อยละ ๒.๗ ไม่เคยได้รับการรักษา และมีอีกจำนวนมากที่เข้าไม่ถึงการรักษาที่มีประสิทธิผล โดยมีผู้ป่วยเบาหวานเพียงร้อยละ ๒๓.๕ ที่สามารถควบคุมน้ำตาลให้อยู่ในเกณฑ์ที่ควบคุมได้ผู้ป่วยความดันโลหิตสูงเข้าไม่ถึงบริการได้ดีกว่า แต่สัดส่วนก็ลดลงจากร้อยละ ๕๐.๓ ในปี ๒๕๕๒ เหลือร้อยละ ๔๔.๗ ในปี ๒๕๕๗ และมีเพียงร้อยละ ๒๔.๗ ที่รักษาและควบคุมระดับความดันโลหิตได้ตามเกณฑ์

จุดอ่อนปัญหาและความท้าทายที่สำคัญคือ ประชาชนโดยเฉพาะวัยทำงานที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรคไม่ติดต่อ ไม่ได้รับการตรวจคัดกรอง ผู้ที่พบโรคจากการตรวจส่วนหนึ่งก็ไม่ได้เข้าสู่กระบวนการรักษา หรือถ้าเข้ารับการรักษาก็ไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร หลักฐานทางวิชาการและประสบการณ์ระดับสากล พบว่าการรักษาอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ ผู้ป่วยจะต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมระหว่างการรักษาด้วย ในประเทศไทย แม้จะมีความก้าวหน้าในบริการทางการแพทย์ด้านโรคไม่ติดต่อ ยังขาดการปรับระบบบริการ (reorient health service) เพื่อให้เกิดกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในระบบการรักษาพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและครอบคลุมทั้งประเทศ อย่างยั่งยืน

องค์การอนามัยโลกร่วมกับประเทศสมาชิกได้กำหนดเป้าหมายระดับโลกด้านโรคไม่ติดต่อ (๙ Global targets for NCDs) ที่รวมถึงการลดอัตราตายก่อนวัยอันควรและลดความชุกความดันโลหิตสูง เบาหวานและโรคอ้วนไม่ให้เพิ่มขึ้น และลดปริมาณการบริโภคเกลือและความชุกของการสูบบุหรี่ ภายในปี ๒๐๒๕ ซึ่งถือเป็นความท้าทายของประเทศที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวแม้ประเทศไทยได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติว่ามีระบบจัดการโรคไม่ติดต่อได้เป็นอย่างดีและเคยอยู่ในอันดับ ๓ ของโลก แต่ก็ยังมีความท้าทายในการถ่ายทอดจากนโยบายสู่การปฏิบัติอยู่หลายประการ โดยเฉพาะจุดอ่อนที่คณะทำงานร่วมระหว่างหน่วยงานสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันและควบคุมโรค

² WHO key fact on NCDs <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/noncommunicable-diseases>

³ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

https://hdcservice.moph.go.th/hdc/reports/report.php?source=formatted/opd10_sex.php&cat_id=491672679818600345dc1833920051b2&id=8881445af732eb166fa2470ba5046956 (เข้าถึง 22 กรกฎาคม 2563)

⁴ กองโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข จำนวนและอัตราป่วยด้วยโรค NCDs 2559-2561 <http://www.thaincd.com/2016/mission/documents-detail.php?id=13684&tid=32&gid=1-020> (เข้าถึงวันที่ 22 กรกฎาคม 2563)

ไม่ติดต่อในประเทศไทยระบุไว้ ๓ ประเด็นสำคัญคือ (๑) การประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐไปยังภาคอื่น ๆ (๒) การสร้างความร่วมมือและการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่นนอกภาคสาธารณสุข และ (๓) จะต้องเร่งนํานโยบายไปปฏิบัติ และการบังคับใช้กฎหมาย/ข้อบังคับตามนโยบายป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่ออย่างจริงจัง

การแก้ปัญหาโรคไม่ติดต่อ เป็นกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญภายใต้แผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ ที่เน้นการส่งเสริมให้มีการจัดการสุขภาวะในรูปแบบต่างๆ อาทิ การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการสุขภาวะ และการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดีของ ครอบครัวและชุมชน และสอดคล้องกับแผนแม่บทที่ ๑๓ ประเด็นการสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี ภายใต้แผนย่อย ๓ แผน ได้แก่ แผนย่อยการสร้างความรู้ด้านสุขภาวะและการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพ แผนย่อยการใช้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี และแผนย่อยการกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยในแผนแม่บทได้กำหนดเป้าหมายให้ ประชาชนมีความรู้ด้านสุขภาวะ สามารถดูแลสุขภาพ มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ เกิดเป็นสังคมเข้มแข็งจิตสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้น มีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานที่ประชากรทุกระดับเข้าถึงได้ดีขึ้น และลดอัตราการนอนโรงพยาบาลโดยไม่จำเป็น ด้วยภาวะที่ควรควบคุมด้วยบริการผู้ป่วยนอก (ambulatory care sensitive conditions : ACSC) ลดลง

การกำหนดกิจกรรมปฏิรูปเพื่อเพิ่มประสิทธิผลของการดูแลรักษาโรคไม่ติดต่อที่การป้องกันและรักษาเกี่ยวข้องโดยตรงกับพฤติกรรมสุขภาพ เป็นการบูรณาการการสร้างเสริมสุขภาพ ความรู้ด้านสุขภาพและป้องกันโรคกับการรักษาพยาบาลในระบบบริการสุขภาพอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนา นโยบายและมาตรการ รวมถึงระบบการเงินการคลังและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการป้องกันและลดโรคและผลแทรกซ้อนจากโรคไม่ติดต่อ ในช่วงสองปีนี้จะเน้นโรคไม่ติดต่อที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง ที่มีความชุกสูงก่อน โดยกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดสำหรับโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง และมุ่งเน้นกลุ่มประชากรวัยทำงาน อีกทั้งจะสนับสนุนการขับเคลื่อนมาตรการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคที่ได้ผลรวมทั้งการใช้นโยบายด้านภาษีเพื่อลดปริมาณการบริโภคอาหารและสารเคมีที่เป็นสาเหตุของโรคไม่ติดต่อ โดยเฉพาะน้ำตาล โซเดียม และติดตามการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสารเคมีที่ใช้ในวงกว้างและทำให้เกิดการเจ็บป่วย ได้แก่ สารเคมีอันตรายที่ใช้การเกษตร

๒.๒.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย ผู้ป่วยและคนวัยทำงานที่เสี่ยงกับโรคไม่ติดต่อ โดยเฉพาะเบาหวานและความดันโลหิตสูง ได้รับการทางการแพทย์และการสร้างเสริมสุขภาพแนวใหม่ ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น ด้วยการบูรณาการบริการสร้างเสริมสุขภาพ ความรู้ด้านสุขภาพและป้องกันโรคเข้ากับการรักษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) นโยบายในที่ทำงาน (workplace policy) และมาตรการ ในการบูรณาการการสร้างเสริมสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ การป้องกันโรค การตรวจและเข้าสู่การรักษา ที่บูรณาการเข้าในระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์ และ สวัสดิการ รวมถึงการมีผู้ดูแลสุขภาพหลัก (Chief Health Officer) ในสถานที่ทำงานภาครัฐและเอกชน

๒.๒) ระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐของประเทศมีชุดสิทธิประโยชน์ที่เน้นรูปแบบบริการเชิงนวัตกรรมซึ่งรวมถึงมาตรการในการบูรณาการการสร้างเสริมสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ การป้องกันโรค เข้ากับการรักษาโรคไม่ติดต่อโดยเฉพาะเบาหวานและความดันโลหิตสูง ที่เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดูแลรักษาผู้ป่วย รวมถึง การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนบริการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการสร้างเสริมสุขภาพ การเพิ่มงบสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค (P&P) และการบริหารจัดการงบให้ตรงตามวัตถุประสงค์และไม่ซ้ำซ้อน และการเสริมสร้างศักยภาพในด้านนี้ของสถานพยาบาล และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

๒.๓) ระบบข้อมูลสุขภาพที่มีบูรณาการและมีมาตรฐาน ที่เอื้อต่อการสร้างความรอบรู้และแนวทางการปฏิบัติตนและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ป่วยและผู้เสี่ยงโรคไม่ติดต่อ และเชื่อมโยงกับข้อมูลสุขภาพส่วนบุคคล (personal health record) ผ่านการสื่อสารที่ทันสมัย พร้อมกับเทคโนโลยีดิจิทัลและอุปกรณ์ดิจิทัลส่วนบุคคล เพื่อเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ การสร้างเสริมสุขภาพ และป้องกันโรครวมทั้งการเข้าถึงบริการรักษาพยาบาล

๒.๔) ความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนมาตรการรวมทั้งภาษี และกฎหมายกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ในการป้องกันและลดอันตรายจากอาหารและสารเคมีที่เป็นสาเหตุของโรคไม่ติดต่อ โดยเฉพาะน้ำตาลโซเดียมและสารเคมีอันตรายที่ใช้ในภาคการเกษตร รวมทั้งปัจจัย/สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเป็นองค์กรสร้างเสริมสุขภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภค

๒.๒.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงสาธารณสุข

๒.๒.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕)

๒.๒.๔ ประมาณการวงเงินรวมและแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๒.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงสาธารณสุข จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข คณะกรรมการขับเคลื่อนแผนป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

กระทรวงแรงงาน สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา สภาการพยาบาล สมาพันธ์การนายจ้างแห่งประเทศไทยสมาคมส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพไทย (Thai Health Literacy Promotion Association - THLA) สมาคมโรงพยาบาลเอกชน เครือข่ายโรงพยาบาลกลุ่มสถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย (UHOSNET) และหน่วยงานอื่นในกระทรวงสาธารณสุข เป็นอย่างน้อยในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** การพัฒนาสถานที่ทำงานทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นองค์กรแห่งความรู้ด้านสุขภาพ

๑.๑) การพัฒนากลไก แนวทาง และนวัตกรรม ในการบูรณาการบริการสร้างเสริมสุขภาพ และป้องกันโรครวมทั้งการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในที่ทำงาน สำหรับสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชน ขนาดใหญ่ โดยมุ่งเป้าหมายของการยกระดับเป็นองค์กรแห่งความรู้ด้านสุขภาพ

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๑-๖

๑.๒) การออกแบบและกำหนดนโยบายในที่ทำงาน (Workplace policy) ด้านสุขภาพพร้อมมาตรการ ที่เชื่อมโยงกับระบบบริหารทรัพยากรบุคคลและสวัสดิการ/ประกันสุขภาพ รวมถึงการพัฒนาต้นแบบการกำหนดบทบาทผู้ดูแลสุขภาพหลัก (Chief Health Officer) ในแต่ละองค์กรเพื่อเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงเพื่อสุขภาพขององค์กรนั้น โดยเป็นความร่วมมือระหว่างกระทรวงแรงงาน สำนักงานกพ. และสถานที่ทำงานภาครัฐและเอกชน

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๑-๖

๑.๓) การดำเนินการนำร่องมาตรการการพัฒนาองค์กรแห่งความรู้ด้านสุขภาพ และกำหนดให้สถานที่ทำงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ สถานประกอบการภาคเอกชนขนาดใหญ่ที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๒๐๐ รายขึ้นไป ต้องมีนโยบายในที่ทำงานในการบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรครวมทั้งการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพสำหรับลูกจ้างและพนักงาน และมีการดำเนินงาน อย่างมีประสิทธิภาพ ในเขตสุขภาพ ๔ เขต

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๗-๑๘

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** การบูรณาการบริการสร้างเสริมสุขภาพ การสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพ และป้องกันโรคเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเข้ากับระบบบริการทางการแพทย์

๒.๑) ทบทวนสถานการณ์ และการพัฒนารูปแบบบริการ (service model) เชิงนวัตกรรม รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และมาตรฐานการบริการ สำหรับผู้ป่วยโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง ที่บูรณาการบริการสร้างเสริมสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และป้องกันโรคเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเข้ากับการรักษาในระบบบริการทางการแพทย์อย่างมีประสิทธิภาพ

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๑-๖

๒.๒) พัฒนากลไกและมาตรการเพื่อส่งเสริม/สนับสนุนการบูรณาการบริการสร้างเสริมสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และป้องกันโรคเข้ากับการรักษาพยาบาลของสถานพยาบาลรัฐและเอกชน เพื่อมุ่งเป้าหมายของการยกระดับเป็นองค์กรแห่งความรู้ด้านสุขภาพ

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๑-๖

๒.๓) พัฒนาชุดสิทธิประโยชน์หลักที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ และการดูแลตนเองสำหรับผู้ป่วยและประชากรกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง ที่มีการบูรณาการของระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐของประเทศ

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๗-๑๘

๒.๔) พัฒนาแนวทางการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค (P&P) และการบริหารจัดการงบให้ตรงตามวัตถุประสงค์และไม่ซ้ำซ้อน

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๗-๑๒

๒.๕) ดำเนินการนำร่อง รูปแบบบริการ มาตรฐานการบริการ กลไกและมาตรการ ทั้งในสถานพยาบาลภาครัฐ และเอกชนทุกแห่งที่สนับสนุนโดยระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐ ในเขตสุขภาพ ๔ เขต

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๗-๑๘

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** การพัฒนาระบบและมาตรฐานของการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล

๓.๑) พัฒนาและกำหนดชุดข้อมูลมาตรฐาน มาตรฐานการแลกเปลี่ยน/เชื่อมโยงข้อมูลสุขภาพ ที่เกี่ยวกับโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง ร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๑-๓

๓.๒) พัฒนาและนำร่องการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลสุขภาพที่เกี่ยวกับโรคเบาหวาน และโรคความดันโลหิตสูงสำหรับสถานพยาบาลภาครัฐ ในพื้นที่ต้นแบบจำนวน ๒ จังหวัด

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๑-๖

๓.๓) พัฒนาและนำร่อง ระบบและมาตรการการคืนข้อมูลสุขภาพที่เกี่ยวกับโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง ให้ประชาชนและผู้ป่วย ในพื้นที่ต้นแบบจำนวน ๒ จังหวัด

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๗-๑๒

๓.๔) พัฒนาและนำร่อง ระบบจัดการข้อมูลสุขภาพที่เกี่ยวกับโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูงสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลสุขภาพของประชาชนแบบบูรณาการในพื้นที่ต้นแบบจำนวน ๘ พื้นที่

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๗-๑๒

๓.๕) ขยายผล การนำร่องการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลสุขภาพ และการคืนข้อมูลสุขภาพ ให้ประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการดำเนินการในเขตสุขภาพ ๔ เขต เขตละอย่างน้อยหนึ่งจังหวัด

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๗-๑๘

๔) **ขั้นตอนที่ ๔** การพัฒนาและขยายการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลส่วนบุคคล รวมทั้งการดำเนินการในพื้นที่ในรูปแบบปฐมภูมิเชิงนวัตกรรม

๔.๑) ทบทวนสถานการณ์นวัตกรรมเทคโนโลยีและเครื่องมือดิจิทัลเพื่อช่วยสนับสนุนการดูแลตนเอง การสร้างเสริมสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และป้องกันโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๑-๒

๔.๒) พัฒนากลไกและมาตรการเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีและเครื่องมือดิจิทัลเพื่อช่วยสนับสนุนการดูแลตนเอง ของผู้ป่วยโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง และลูกจ้างและพนักงาน

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๓-๙

๔.๓) พัฒนากลไก มาตรการ เพื่อช่วยองค์กรปกครองท้องถิ่นและโรงพยาบาลสร้างเสริมสุขภาพตำบลในการสนับสนุนประชาชนในการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลส่วนบุคคล

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๗-๑๘

๔.๔) ดำเนินการนำร่องสนับสนุนการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีและเครื่องมือดิจิทัลดังกล่าว ในเขตสุขภาพ ๔ เขต

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๗-๑๘

๕) **ขั้นตอนที่ ๕** การขับเคลื่อนมาตรการรวมทั้งภาษี และกฎหมายกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๕.๑) ติดตามการขับเคลื่อนมาตรการรวมทั้งภาษี และกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและลดอันตรายจากอาหารและสารเคมีที่เป็นสาเหตุของโรคไม่ติดต่อ โดยเฉพาะน้ำตาล โซเดียมและสารเคมีอันตรายที่ใช้ในภาคการเกษตร

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๑-๑๘

๕.๒) พัฒนากลไกและมาตรการด้านภาษีเพื่อสนับสนุนให้เกิดการดำเนินการองค์กรสร้างเสริมสุขภาพ

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๗-๑๘

๕.๓) พัฒนากลไกและมาตรการด้านภาษีเพื่อสนับสนุนและเพิ่มการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับประชาชนกลุ่มเป้าหมายและผู้ป่วย

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๗-๑๘

๕.๔) เสนอผลและให้ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการยกระดับการขับเคลื่อนมาตรการดังกล่าว

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๖, ๑๒ และ ๑๘

๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การปฏิรูประบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุด้านการบริหาร การรักษาพยาบาลที่บ้าน/ชุมชน และการดูแลสุขภาพตนเองในระบบสุขภาพปฐมภูมิเชิงนวัตกรรม
สถานการณ์ แนวโน้ม ปัญหาและความท้าทายที่สำคัญเร่งด่วน

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ โลกมีผู้สูงอายุที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ในสัดส่วนร้อยละ ๑๓.๒ ของประชากรโลกทั้งหมด ๗,๗๐๐ ล้านคน^๕ ซึ่งการที่ประชากรผู้สูงอายุมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ ๑๐ ของประชากรโลก แสดงได้ว่าประชากรโลกได้เข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยแล้ว สำหรับประเทศไทยได้เข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ โดยเป็นอันดับสองของภูมิภาคอาเซียน รองจากประเทศสิงคโปร์ และคาดการณ์ว่าจะเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ หรือมีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ ๒๐ ของประชากรทั้งหมด ในปี ๒๕๖๖ และสังคมสูงวัยระดับสุดยอดที่มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ ๒๘ ในปี ๒๕๗๖ และร้อยละ ๓๑.๔ ในปี ๒๕๘๓^๖ หรือกล่าวได้ไปอีก ๒๐ ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะมีประชากรผู้สูงอายุ ๑ ใน ๓ ของประชากรทั้งประเทศ และมากกว่าครึ่งเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุ ๗๐ ปีขึ้นไป

ผู้สูงอายุเมื่อมีอายุมากขึ้นมีแนวโน้มที่จะประสบกับข้อจำกัดในการทำกิจวัตรประจำวัน และการเจ็บป่วยเรื้อรังที่เพิ่มขึ้น ซึ่งภาวะข้อจำกัดของการทำกิจวัตรประจำวันพื้นฐาน และความยากลำบากในการดูแลตนเองจะเพิ่มขึ้นตามวัย ปัจจุบันผู้สูงอายุไทยประมาณร้อยละ ๑๕ ของผู้สูงอายุทั้งหมดอยู่ในภาวะพึ่งพิงบางส่วนหรือทั้งหมด และต้องการได้รับการดูแลทางการแพทย์และสาธารณสุข ขณะที่แนวโน้มผู้สูงอายุที่ต้องการดูแลด้านสุขภาพแต่ไม่มีผู้ดูแลมีเพิ่มมากขึ้น โดยผู้สูงอายุวัยปลายถึง ๑ ใน ๕ จำเป็นต้องมีผู้ดูแล แต่ปัญหาพบมากที่สุด จากข้อมูลสถิติศูนย์รับแจ้งเหตุ ๑๓๐๐ คือการไม่มีผู้ดูแล^๗

ทั้งนี้ คาดการณ์ว่า ปี ๒๕๖๕ ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุ (อายุมากกว่า ๖๐ ปี) จำนวน ๑๓.๗๕ ล้านคน โดยร้อยละ ๑๐ (๑.๓๗๕ ล้าน คน) เป็นผู้สูงที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ร้อยละ ๑๕ (ประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ คน) ของผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง เป็นผู้สูงอายุติดเตียง และร้อยละ ๘๕ (๑.๑๗๕ ล้านคน) จะเป็นผู้สูงอายุพึ่งพิงบางส่วน ซึ่งผู้สูงอายุแต่ละกลุ่มจะมีความต้องการผู้บริบาลผู้สูงอายุแตกต่างกันตามภาวะสุขภาพ โดยอาจแบ่งได้เป็น ๒ ระดับ ได้แก่ (๑) ผู้บริบาลผู้สูงอายุระดับสูง ซึ่งจะดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะติดเตียงประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ คน (ผู้บริบาล ๑ คน ดูแลผู้สูงอายุติดเตียง ๔ คน จำนวนผู้บริบาลที่ต้องการประมาณ ๕๐,๐๐๐ คน) และ (๒) ผู้บริบาลผู้สูงอายุระดับต้นจะดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงบางส่วน จำนวนประมาณ ๑.๑๗๕ ล้านคน (ผู้บริบาล ๑ คน ดูแลผู้สูงอายุพึ่งพิงบางส่วน ๑๕ คน จำนวนผู้บริบาลที่ต้องการ ๗๘,๐๐๐ คน หรือเป็นความต้องการเร่งด่วนประมาณ ๗๐,๐๐๐ คน

ประเด็นเรื่อง การดูแลผู้สูงอายุ ได้ถูกหยิบยกและให้ความสำคัญทั้งในระดับนานาชาติและระดับประเทศ โดยแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศมาดริดว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ (The Madrid International Plan of Action on Ageing : MIPAA) ได้กำหนดให้เรื่องผู้ดูแลผู้สูงอายุเป็นหนึ่งในแนวทางสำคัญ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี สำหรับประเทศไทย ประเด็นเรื่องการยกระดับการดูแลผู้สูงอายุด้านสุขภาพ เป็นกิจกรรมหลักสำคัญที่ต้องเร่งปฏิรูป เพื่อบริการกับจำนวนผู้สูงอายุที่จะเพิ่มขึ้นอย่างมากในอนาคต ประกอบกับปัจจุบันยังมีปัญหาความท้าทายที่ต้องเร่งแก้ไข ทั้งในมิติความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเพิ่มความสามารถในการดูแลตัวเอง การจัดการให้มีผู้บริบาลทั้งปริมาณและคุณภาพ ที่เพียงพอกับความต้องการเมื่อเข้าสู่ภาวะพึ่งพิง และ

^๕ World Population Prospects (2019 Revision) - United Nations population estimates and projections.

^๖ รายงานการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓- ๒๕๖๓ ฉบับปรับปรุง

^๗ รายงานสุขภาพคนไทย ๒๕๖๒

การบริการรักษาพยาบาลที่บ้านและในชุมชนอย่างต่อเนื่องจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตจากทีมแพทย์ครอบครัวเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีและลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการ

๒.๓.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

ประเทศมีระบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุด้านการบริบาล การรักษาพยาบาลที่บ้าน/ชุมชนและการดูแลสุขภาพตนเองในระบบสุขภาพปฐมภูมิเชิงนวัตกรรม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการ โดยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) ระบบและกลไกการสร้างผู้บริบาลผู้สูงอายุที่บูรณาการความร่วมมือระดับชาติพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน รวมถึงคู่มือ รูปแบบที่เป็นนวัตกรรมในการเร่งสร้างผู้บริบาลผู้สูงอายุทั่วประเทศ ให้มีจำนวนมากอย่างรวดเร็วและมีคุณภาพ มาตรฐานและการรับรองคุณวุฒิ เครือข่ายความร่วมมือระดับต่างๆในการสร้างผู้บริบาล การให้บริการแก่ผู้สูงอายุ และมีทะเบียนผู้สูงอายุและระดับการพึ่งพา ทะเบียนผู้บริบาลในระดับต่างๆ รวมทั้งสมาชิกในครอบครัวที่ได้รับการอบรมให้มีทักษะในการเป็นผู้บริบาลผู้สูงอายุ

๒.๒) ระบบและกลไกการบริบาลและรักษาพยาบาลผู้สูงอายุที่บ้าน/ชุมชน รวมทั้งระบบบริการของทีมแพทย์ประจำครอบครัว ระบบสนับสนุน และร่วมดำเนินการของสถานพยาบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนและพื้นที่ รวมทั้งอาสาสมัครและสมาชิกในครอบครัว โดยการบริหารและรักษาพยาบาลสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการการพึ่งพิงจนถึงระยะสุดท้ายของชีวิต

๒.๓) ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการสนับสนุนการบริบาล และการรักษาพยาบาลผู้สูงอายุที่บ้าน/ชุมชน รวมทั้ง telemedicine, telepharmacy, telenursing, video call และอุปกรณ์ดิจิทัลส่วนบุคคล เป็นส่วนหนึ่งของระบบสุขภาพปฐมภูมิเชิงนวัตกรรม

๒.๔) ระบบข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ การป้องกันโรค การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ ผ่านการสื่อสารที่ทันสมัย การใช้อุปกรณ์ดิจิทัลส่วนบุคคล และอาสาสมัครในท้องถิ่น/ชุมชน

๒.๕) มีระบบและกลไกการเงินการคลังที่ยั่งยืนรวมทั้งระบบหลักประกันสุขภาพ กองทุนการดูแลระยะยาวและมาตรการสนับสนุนส่งเสริมรูปแบบใหม่ รวมถึงความสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระบบการคุ้มครองผู้บริโภค

๒.๓.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงสาธารณสุข

๒.๓.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕)

๒.๓.๔ ประมาณการวงเงินรวมและแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๓.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิบัติ

กระทรวงสาธารณสุข จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สภาการพยาบาล และหน่วยงานอื่นในกระทรวงสาธารณสุข เป็นอย่างน้อยในการดำเนินการ ดังนี้

๑) ขั้นตอนที่ ๑

๑.๑) ร่วมทบทวนความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคที่ผ่านมา

๑.๒) พัฒนา/ทดสอบระบบ กลไกและรูปแบบต่างๆ ที่เป็นนวัตกรรมและเพิ่มประสิทธิภาพในการเร่งสร้างผู้บริบาลผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ การดูแลตนเอง และการเข้าถึงบริบาลและการรักษาพยาบาลผู้สูงอายุที่บ้าน/ชุมชน อย่างต่อเนื่อง จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต รวมทั้งระบบการเงินการคลังเชิงนวัตกรรมที่ยั่งยืน โดยหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม ท้องถิ่น ชุมชน ผู้สูงอายุและครอบครัว

๑.๓) ทำความตกลงเชิงนโยบายและความร่วมมือในการดำเนินงาน ระหว่างหน่วยงานภาคส่วนต่างๆทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนมกราคม – มีนาคม ๒๕๖๔ (เดือนที่ ๑-๓)

๒) ขั้นตอนที่ ๒ ร่วมพัฒนาศักยภาพในการดำเนินงานของหน่วยงานภาคส่วนต่างๆและพื้นที่/ท้องถิ่น/ชุมชน ในการเร่งสร้างผู้บริบาลผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ การดูแลตนเอง และการเข้าถึงบริบาลและการรักษาพยาบาลผู้สูงอายุที่บ้าน/ชุมชน

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนเมษายน – พฤษภาคม ๒๕๖๔ (เดือนที่ ๔-๕)

๓) ขั้นตอนที่ ๓ พัฒนาและเริ่มใช้ระบบ/กลไกการเงินการคลังเชิงนวัตกรรมที่ยั่งยืนและมีทางเลือกหลากหลายในการสร้าง การดำรงรักษาและการจ้างงาน/ค่าตอบแทนผู้บริบาลดูแลผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุในทุกพื้นที่สามารถได้รับการบริการบริบาลที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดบริการของหน่วยบริการสุขภาพในลักษณะให้บ้านเป็นเหมือน Ward สำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะติดเตียงที่มีความจำเป็นเร่งด่วน

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนเมษายน ๒๕๖๔ – สิงหาคม ๒๕๖๔ (เดือนที่ ๔-๑๘)

๔) ขั้นตอนที่ ๔ ขับเคลื่อนการดำเนินการทั่วประเทศในการใช้ระบบและกลไกการเร่งสร้างผู้บริบาลผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ การดูแลตนเอง และการเข้าถึงบริบาลและการรักษาพยาบาลผู้สูงอายุที่บ้าน/ชุมชน ร่วมกับพื้นที่แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนภายใต้การพัฒนาระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิเชิงนวัตกรรม ทั้งในระดับเขตสุขภาพ จังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และระดับตำบลผ่านกลไกต่างๆ เช่นคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๔ – สิงหาคม ๒๕๖๔ (เดือนที่ ๖-๑๘)

๕) ขั้นตอนที่ ๕ ติดตาม ประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน โดยใช้ผลของติดตามและประเมินผล

ระยะเวลาดำเนินการ ทุก ๔ เดือน

๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพและกองทุนที่เกี่ยวข้องให้มีความเป็นเอกภาพบูรณาการ เป็นธรรม ทัวถึง เพียงพอและยั่งยืนด้านการเงินการคลัง

สถานการณ์ แนวโน้ม ปัญหาและความท้าทายที่สำคัญเร่งด่วน

รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับการลงทุนด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง ค่าใช้จ่ายภาครัฐด้านสุขภาพเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ ๑๐.๔ ของค่าใช้จ่ายภาครัฐทั้งหมดใน พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นร้อยละ ๑๖.๗ โดยเฉลี่ยในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๔๘-๖๒) ตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ ที่ประเทศไทยบรรลุหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า จนถึงปัจจุบัน (ข้อมูล ณ ปี ๒๕๖๒) รัฐบาลจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายบริการสาธารณสุขสำหรับระบบประกันสุขภาพภาครัฐ ร้อยละ ๕๐ ของรายจ่ายภาครัฐด้านสุขภาพ (General government health expenditure) หรือร้อยละ ๘ ของรายจ่ายภาครัฐทั้งหมด (General government expenditure) ซึ่งเป็นแหล่งเงินจากภาษีทั่วไป

หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของประเทศไทย ประกอบด้วย สวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ ระบบประกันสังคม และระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ รวมทั้งระบบย่อยอื่นๆ ซึ่งความท้าทายที่สำคัญ คือ การบริหารจัดการที่แตกต่างกันและแยกส่วน (fragmented) ประสิทธิภาพ ความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมระหว่างระบบหลักประกันสุขภาพรัฐ ๓ ระบบหลัก ได้แก่ หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (UCS) สวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ (CSMBS) และประกันสังคม (SHI) เช่น การกำหนดสิทธิประโยชน์ การออกแบบกลไกการจ่ายเงินที่ต่างกัน ส่งผลต่อทั้งประชาชนผู้มีสิทธิ สถานพยาบาลที่ให้บริการ การบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรภาครัฐ เช่น (๑) ความไม่เสมอภาคของค่าใช้จ่ายบริการสุขภาพต่อหัวของผู้มีสิทธิในระบบประกันสุขภาพ ๓ ระบบ (๒) การจ่ายชดเชยค่าบริการให้สถานพยาบาลมีความแตกต่างกัน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและพฤติกรรมบริการให้บริการของสถานพยาบาล (๓) ความไม่เสมอภาคในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขและการจ่ายเงินสมทบของประชาชนแต่ละสิทธิ (๔) อำนาจต่อรองน้อยลงและขาดประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรและการบริหารจัดการระบบหลักประกันสุขภาพของรัฐในภาพรวม (๕) สถานพยาบาลต้องมีระบบข้อมูล ๓ ระบบ (๖) ความไม่มีประสิทธิภาพในระบบสุขภาพซึ่งยังมีช่องว่างที่สามารถพัฒนาและยกระดับประสิทธิภาพได้ เช่น การใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล การให้ความสำคัญกับการดูแลกลุ่มโรคที่ป้องกันได้ โรคเรื้อรังต่างๆ การใช้บริการสุขภาพอย่างเหมาะสม การป้องกันเหตุการณ์หรือกรณีไม่พึงประสงค์จากการให้บริการ และการป้องกันภาวะพิการที่เป็นภาระระยะยาว ซึ่งระบบสุขภาพและระบบหลักประกันสุขภาพของประเทศไทยต้องมีการปรับประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง และการจัดบริการแบบเน้นคุณค่าและการจ่ายแบบเน้นคุณค่า (value based healthcare and value based payment) เป็นกลไกหนึ่งในการปรับประสิทธิภาพของระบบสุขภาพและระบบหลักประกันสุขภาพ

ความท้าทายอื่นๆที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความยั่งยืนของระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐของไทย ได้แก่ (๑) **สังคมผู้สูงอายุ** เนื่องจากสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง คาดการณ์ว่า ปี ๒๕๙๓ (ค.ศ.๒๐๕๐) ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุอายุมากกว่า ๖๕ ปี จำนวน ๑๙.๕ ล้านคน หรือร้อยละ ๒๙.๖ ของประชากรทั้งหมด (ตารางที่ ๑) อายุคาดเฉลี่ยเมื่ออายุ ๖๕ เท่ากับ ๑๖.๗ ปีในชาย และ ๑๙.๔ ปีในหญิง และมีอัตราพึ่งพิงผู้สูงอายุถึงร้อยละ ๕๕.๓ ในปี พ.ศ. ๒๕๙๓ อีก ๒๐ ปีข้างหน้า ในปี ๒๕๘๓ ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุอายุมากกว่า ๘๐ ปีมากถึง ๓,๕๐๐,๐๐๐ คน ซึ่งต้องเตรียมระบบการคลังเพื่อสนับสนุนบริการสุขภาพและบริการสังคมอื่นๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม ไม่ถูกทอดทิ้งและไม่เป็นภาระของครอบครัวและสังคม (๒) **ระบาดวิทยาของ**

การเกิดโรคติดต่ออุบัติใหม่ (Emerging infectious disease) มีแนวโน้มรุนแรงและควบคุมยากขึ้น (๓) ภาระโรคของโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Burden of disease on NCDs) ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายสุขภาพที่เพิ่มขึ้น ซึ่งการสร้างเสริมสุขภาพป้องกันโรค การให้ความสำคัญกับปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อสุขภาพอย่างจริงจัง รวมทั้งการมีส่วนร่วมของหน่วยงานและภาคีที่เกี่ยวข้อง ถือเป็นเรื่องจำเป็น (๔) บุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ ยังพบปัญหาบางกลุ่มยังไม่ได้รับสิทธิ และ/หรือยังไม่สามารถเข้าถึงระบบประกันสุขภาพใดๆ (๕) คนต่างด้าวในประเทศไทย มีทั้งที่เข้าเมืองโดยถูกและไม่ถูกกฎหมาย มีทั้งที่มีประกันสุขภาพภาคบังคับ (ประกันสังคม) ภาคสมัครใจ (ซื้อบัตรประกันสุขภาพบริหารโดยกระทรวงสาธารณสุข) และยังมีคนต่างด้าวจำนวนมากที่ไม่มีประกันสุขภาพใดๆ ทำให้เมื่อเจ็บป่วยจะเป็นภาระของสถานพยาบาล หากรัฐไม่เข้าไปจัดระบบหลักประกันสุขภาพให้ จะเป็นปัญหาและเกิดผลกระทบในวงกว้างทั้งภาระค่าใช้จ่ายและผลกระทบต่อสังคมวงกว้าง เช่น การระบาดของโรคติดต่อต่างๆ (๖) การปรับปรุงและยกระดับระบบประกันสุขภาพของประเทศให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในกฎหมาย นโยบาย และยุทธศาสตร์ชาติ คือ ปรับระบบหลักประกันสุขภาพให้ประชาชนได้รับสิทธิและประโยชน์จากการบริหารจัดการและการเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพและสะดวกทัดเทียมกัน สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ มุ่งเน้นการจัดบริการสาธารณสุขและระบบควบคุมครองทางสังคมที่ครอบคลุมประชากรทุกกลุ่มอย่างเหมาะสมนำไปสู่ความเสมอภาค และกำหนดให้มีความเป็นธรรมสำหรับประชาชนทุกกลุ่มในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็นอย่างมีคุณภาพ (รวมทั้งบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิและคนต่างด้าว) รวมถึงประเด็นการคุ้มครองผู้บริโภค

๒.๔.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

๑.๑) ประเทศมีระบบหลักประกันสุขภาพและกองทุนที่เกี่ยวข้องที่มีการบูรณาการและเป็นเอกภาพ เป็นธรรม ทัวถึง เพียงพอและยั่งยืนด้านการเงินการคลัง อีกทั้งส่งผลให้การดำเนินการตามเป้าหมายของการปฏิรูปด้านการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข โรคไม่ติดต่อ ผู้สูงอายุและเขตสุขภาพสามารถบรรลุผลสำเร็จเพิ่มขึ้น โดยมุ่งเน้นการบูรณาการ ๘ ระบบที่สำคัญ ได้แก่

(๑) ระบบบริหารการจ่ายค่าบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค (P&P), บริการปฐมภูมิ (primary care), บริการดูแลผู้ป่วยในชุมชน/ที่บ้าน (community/Home care), บริการผู้ป่วยใน (IP)
(๒) ระบบการบริหารจัดการ รวมทั้งสิทธิประโยชน์และกลไกการจ่ายชดเชยค่าบริการรองรับวิกฤติด้านสุขภาพโดยเฉพาะโรคระบาดระดับชาติและโรคอุบัติใหม่

(๓) ระบบงบประมาณและกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคที่ต่อเนื่อง

(๔) ระบบการดูแลระยะยาวในชุมชน/ที่บ้าน

(๕) ระบบข้อมูลการเบิกจ่ายค่าบริการสุขภาพ

(๖) ระบบประกันสุขภาพคนต่างด้าว

(๗) การจัดการบริการที่เน้นคุณค่า

(๘) การจ่ายชดเชยค่าบริการการแพทย์ฉุกเฉิน

๑.๒) ประชาชนเข้าถึงบริการอย่างทั่วถึงและมีความพึงพอใจเพิ่มขึ้น

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) มีกลไกหลักในการบริหารจัดการทางการคลังสุขภาพระดับชาติ รวมทั้งชุดสิทธิประโยชน์หลักและกลไกการจ่ายที่ใช้ร่วมกันระหว่างกองทุน และมีการบูรณาการระบบฐานข้อมูลการเบิกจ่าย (National clearing house) ร่วมกันและมีมาตรฐานเดียว โดยที่ทุกกองทุนหลักประกันสุขภาพภาครัฐมีการบริหารการจ่ายที่เป็นระบบเดียวกัน (single payment system) สำหรับบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค (P&P), บริการปฐมภูมิ (primary care), บริการดูแลผู้ป่วยในชุมชน/ที่บ้าน (community/Home care), บริการผู้ป่วยใน (IP)

๒.๒) ทุกกองทุนประกันสุขภาพภาครัฐใช้ระบบการบริหารจัดการระบบเดียวและหน่วยบริหารเดียว รวมทั้งสิทธิประโยชน์และกลไกการจ่ายชดเชยค่าบริการรองรับวิกฤติด้านสุขภาพโดยเฉพาะโรคระบาดระดับชาติและโรคอุบัติใหม่ ซึ่งต้องมีประเด็นนี้ในการปรับปรุง พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ ด้วย

๒.๓) แยกงบประมาณสำหรับบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค (health promotion and prevention) ออกจากงบประมาณรักษายาบาล สำหรับระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐทั้ง ๓ ระบบ และกรมเห็นชอบให้ สปสช.ขยายการบูรณาการบริการสร้างเสริมสุขภาพป้องกันโรค ร่วมกับ สสส. ก.สธ. ระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐ ซึ่งรวมถึงระบบประกันสังคมและสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ และกองทุนที่เกี่ยวข้องเพื่อบูรณาการงบประมาณและกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพป้องกันโรคที่ต่อเนื่อง

๒.๔) ขยายบริการและการจ่ายชดเชยค่าบริการระยะยาว (long term care) ที่ชุมชน/ที่บ้าน ไปยังประชาชนทุกสิทธิ โดย กรมเห็นชอบให้ สปสช.บูรณาการบริการระยะยาวที่ชุมชน/ที่บ้าน ร่วมกับกองทุนต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๕) มีการนำข้อมูลการเบิกจ่ายบริการสุขภาพไปใช้ประโยชน์ ในการวางแผนการดำเนินการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ต่างๆ ได้แก่ ผู้ให้บริการ ประชาชน กองทุนประกันสุขภาพภาครัฐ และหน่วยงานรัฐอื่นๆ

๒.๖) คนต่างด้าวทุกคนที่เข้ามาในประเทศไทย ต้องมีระบบประกันสุขภาพภาคบังคับ โดยมีทางเลือกรูปแบบต่างๆ

๒.๗) มีผลลัพธ์ของการจัดบริการแบบเน้นคุณค่า (value based healthcare) ในพื้นที่นำร่อง (sand box)

๒.๘) มีการปรับปรุงอัตรา เงื่อนไข และเกณฑ์จ่ายชดเชยค่าบริการการแพทย์ฉุกเฉิน (UCEP) ให้เป็นระบบเดียวกัน ทั้งรัฐและเอกชน

๒.๙) ระบบข้อมูลสุขภาพของประชาชน รวมถึงข้อมูลของผู้สูงอายุและผู้ที่มีความต้องการพึ่งพิงที่บูรณาการ ครบถ้วน และเข้าถึงได้ โดยข้อมูลการใช้บริการของผู้ป่วยในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติทุกกองทุน มีการบูรณาการและมีมาตรฐานในการเชื่อมโยง แลกเปลี่ยน และใช้ประโยชน์ร่วมกันและมีข้อมูลหลักในทะเบียนผู้ป่วยที่สถานพยาบาลภายใต้พระราชบัญญัติสถานพยาบาลทุกแห่งต้องส่งแลกเปลี่ยนกันเพื่อประโยชน์ของผู้ป่วย

และคืนข้อมูลสุขภาพส่วนบุคคลในเรื่องความเสี่ยงและสถานการณ์การเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อโดยเฉพาะโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงให้กับผู้ป่วยเพื่อการดูแลตนเอง

๒.๔.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

๒.๔.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕)

๒.๔.๔ ประเมินการวงเงินรวมและแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๔.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ จะเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ระบบหรือกองทุนอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับประกันสุขภาพภาครัฐ สถานพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานรัฐอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เป็นอย่างน้อยในการดำเนินการ ดังนี้

๑) ขั้นตอนที่ ๑

ทบทวนสถานการณ์และระดมสมองอย่างกว้างขวางระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกำหนดทิศทางการบูรณาการ โดยเชื่อมโยงกับเป้าหมายและกิจกรรมปฏิรูปด้านการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข โรคไม่ติดต่อ ผู้สูงอายุ และเขตสุขภาพ

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๑ - ๖

๒) ขั้นตอนที่ ๒

๒.๑) จัดทำ “แผนบูรณาการระบบประกันสุขภาพภาครัฐของประเทศไทย” และเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาเห็นชอบมอบหมายหน่วยงานหลักรับผิดชอบการบูรณาการบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และบริการระยะยาวในชุมชน

๒.๒) ปรับปรุงอัตรา เงื่อนไข และเกณฑ์จ่ายชดเชยค่าบริการการแพทย์ฉุกเฉิน (UCEP) ให้เป็นระบบเดียวกัน ทั้งรัฐและเอกชน

๒.๓) ขับเคลื่อนการจัดบริการแบบเน้นคุณค่า (value based healthcare) ในพื้นที่นำร่อง (sand box)

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๖ - ๑๒

๓) ขั้นตอนที่ ๓

๓.๑) ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนบูรณาการระบบประกันสุขภาพภาครัฐของ
ประเทศไทย

๓.๒) ติดตามประเมินผลความก้าวหน้าการดำเนินงานและวิเคราะห์อุปสรรคและความ
ท้าทาย เพื่อปรับปรุงกิจกรรมการปฏิรูปในระยะต่อไป

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๑๓ – ๒๔

๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การปฏิรูปเขตสุขภาพให้มีระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ คล่องตัว และการร่วมรับผิดชอบด้านสุขภาพระหว่างหน่วยงานและท้องถิ่น

สถานการณ์ แนวโน้ม ปัญหาและความท้าทายที่สำคัญเร่งด่วน

กระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายผลักดันให้มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาระบบสุขภาพ และมีกลไกการทำงานในรูปแบบเขตสุขภาพมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยการเสนอขอจัดตั้งสำนักงานเขตบริการสุขภาพผ่านคณะกรรมการพัฒนาโครงสร้างกระทรวงสาธารณสุข โดยมีคำสั่งกระทรวงสาธารณสุข ที่ ๑๔๔๙/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๖ เพื่อจัดตั้งสำนักงานเขตบริการสุขภาพและคณะกรรมการ เขตบริการสุขภาพเขตที่ ๑ - ๑๒ และคำสั่งกระทรวงสาธารณสุขที่ ๖๑๖/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เรื่อง จัดตั้งสำนักงาน เขตบริการสุขภาพและคณะกรรมการ เขตบริการสุขภาพเขตที่ ๑ - ๑๓ ให้เป็นส่วนราชการบริหารส่วนกลางที่ตั้งอยู่ส่วนภูมิภาคมีฐานะเทียบเท่ากองในสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ ๒๕๕๗ กระทรวงสาธารณสุข ได้มีการปรับรูปแบบการบริหารจัดการ ในส่วนภูมิภาคเป็นเขตสุขภาพ แบ่งเป็น ๑๒ เขต และกรุงเทพมหานคร มีการบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการระดับอำเภอ (District Health System) และระดับเขต โดยมอบหมายให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขเป็นประธานคณะกรรมการ เขตสุขภาพ (Chief Executive - Officer: CEO) และมีตัวแทนจากหน่วยบริการระดับต่าง ๆ เป็นคณะกรรมการเขตสุขภาพ (Regional health board) แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน เขตสุขภาพ และคณะทำงานขับเคลื่อนเขตสุขภาพ เพื่อทบทวนคำสั่งจัดตั้งสำนักงานเขตสุขภาพ ประกาศหลักเกณฑ์กลางในการคัดเลือกคณะกรรมการอำนวยการ และคณะกรรมการเขตสุขภาพ และร่างคำขอจัดตั้งส่วนราชการสำนักงานเขตสุขภาพ และแนวทางการพัฒนาศักยภาพเขตสุขภาพ ที่ ๑- ๑๒ โดยให้ปรับปรุงรายละเอียด เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดตั้งส่วนราชการในภูมิภาคของ ก.พ.ร. ฉบับใหม่ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

กระทรวงสาธารณสุข ได้ดำเนินการปฏิรูปกลไกการดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุข (Retreat) ซึ่งในการประชุมเชิงปฏิบัติการปฏิรูปกลไก การดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุข (Retreat) เมื่อวันที่ ๑๘ - ๑๙ มกราคม ๒๕๖๑ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบกับการกระจายอำนาจ โดยการตั้งเขตสุขภาพและ คณะกรรมการเขตสุขภาพ (Regional Health Board: RHB) ตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข กลไกการทำงานในรูปแบบเขตสุขภาพ ดำเนินการโดยทบทวนบทบาท ภารกิจ และการกำหนดทิศทางการพัฒนาระบบบริการสุขภาพ เพื่อให้การบริหารจัดการภายในเขตสุขภาพ ของกระทรวงสาธารณสุขเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจัดบริการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ซึ่งเขตสุขภาพมีหน้าที่และอำนาจในการบริหารแผน กำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ ผลสัมฤทธิ์ การจัดสรรทรัพยากร งบประมาณและกำลังคน และกำกับ ติดตามให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้อย่างบูรณาการในภาพรวมของเขตสุขภาพ ที่สอดคล้อง กับนโยบายและแผนพัฒนาด้านสุขภาพของประเทศ ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการกระจายอำนาจให้เขตสุขภาพมีการบริหารจัดการภายในเขตสุขภาพมาระยะหนึ่งแล้ว แต่ยังพบปัญหาสำคัญในการบริหารจัดการและการจัดบริการที่ยังไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม ๑) การดูแลรักษาและการเข้าถึงบริการของประชาชนยังมีความเหลื่อมล้ำในแต่ละเขตสุขภาพ ๒) การบริหารจัดการหรือการดูแลยังไม่สามารถแก้ปัญหาของพื้นที่โดยตรง แต่ยังเป็นการทำงานเพื่อสนองตอบนโยบายจากส่วนกลาง ๓) อำนาจในการบริหารจัดการของเขตสุขภาพไม่เบ็ดเสร็จ แยกส่วน จึงแก้ปัญหาบางอย่างไม่ได้ชัดเจน ๔) การจัดสรรทรัพยากรด้านงบประมาณ และกำลังคน มีความเหลื่อมล้ำในแต่ละเขตบริการ เพราะเป็นการจัดสรรจากส่วนกลาง ๕) การบริหารจัดการยังขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน และหน่วยงาน อื่นๆ

คณะกรรมการการสาธารณสุข วุฒิสภา มีข้อเสนอต่อกระทรวงสาธารณสุข ในการปรึกษาหารือร่วมกันเมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๓ ซึ่งการปรึกษาหารือมีประเด็นมุ่งเน้นให้ความสำคัญร่วมกันในเรื่องของการปฏิรูปในเรื่องการกระจายอำนาจให้กับเขตพื้นที่โดยเฉพาะในเรื่องของระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่ควรให้ประชาชนเข้ามาร่วมบริหารสถานบริการ จะเป็นการลดอำนาจรัฐ และเพิ่มอำนาจประชาชน ที่ผ่านมาการบริหารในรูปนี้ยังไม่ชัดเจน กองทุนหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า จึงต้องมีกระจายอำนาจให้เขตพื้นที่ เพื่อให้พื้นที่บริหารโดยมีประชาชนมาร่วมในการกำหนดทิศทาง เพราะแต่ละพื้นที่จะมีปัญหาแตกต่างกันไป หากให้พื้นที่มาดำเนินการและบริหารจัดการในส่วนนี้เองจะช่วยแก้ปัญหาได้ และเสนอให้มีการทำ Sandbox ๒ - ๓ ปี เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ระดับพื้นที่ ที่มุ่งเน้นการจัดบริการของหน่วยบริการ ในลักษณะพวงบริการ การบริหารงบประมาณ/เงินกองทุนของหน่วยในระดับเขตสุขภาพ ทั้งนี้เขตสุขภาพจึงไม่ใช่เขตสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข แต่เป็นเขตสุขภาพที่มีคณะกรรมการจากภาคประชาชนมาร่วมบริหารด้วย หากเขตสุขภาพมีการจัดระบบบริการและบริหารจัดการในลักษณะนี้ จะเป็นการเพิ่มความเข้มแข็งที่ทำให้เขตสุขภาพ มีระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ คล่องตัว และเกิดผลสำเร็จในการดำเนินงานในพื้นที่ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

๒.๕.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

ประเทศมีเขตสุขภาพที่มีระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการและร่วมรับผิดชอบระหว่างหน่วยงานและท้องถิ่น มีความคล่องตัว ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล สามารถทำให้เกิดผลสำเร็จในพื้นที่ตามเป้าหมายของการปฏิรูปประเทศด้านสุขภาพและสาธารณสุข รวมถึงการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข โรคไม่ติดต่อ ผู้สูงอายุ ระบบหลักประกันสุขภาพและกองทุนที่เกี่ยวข้อง

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) ระบบการบริหารจัดการเขตสุขภาพแบบบูรณาการ คล่องตัว มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และร่วมรับผิดชอบ โดยเขตสุขภาพ หน่วยงานในพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และใช้กลไกที่มีอยู่ เช่นคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ ระดับตำบลและระดับจังหวัด และกลไกใหม่เชิงนวัตกรรม (ดำเนินการในพื้นที่ ๔ เขตสุขภาพนำร่อง)

๒.๒) ประชาชนรวมทั้งผู้สูงอายุในพื้นที่ ได้รับบริการและการสนับสนุน ตามเป้าหมายการปฏิรูปด้านสุขภาพและสาธารณสุข รวมถึงการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข โรคไม่ติดต่อ ผู้สูงอายุ ระบบประกันสุขภาพและกองทุนที่เกี่ยวข้อง (ดำเนินการในพื้นที่ ๔ เขตสุขภาพนำร่อง)

๒.๒.๑) ประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากการเตรียมพร้อมและการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข

๒.๒.๒) ผู้ป่วยที่ได้รับประโยชน์จากการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการสร้างเสริมสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ การป้องกันและดูแลรักษาโรคไม่ติดต่อ โดยเฉพาะโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง

๒.๒.๓) ประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการสร้างเสริมสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ การป้องกันและดูแลรักษาโรคไม่ติดต่อ โดยเฉพาะโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง

๒.๒.๔) ผู้สูงอายุที่ได้รับการบริบาลดูแลและรักษาที่บ้าน/ชุมชน

๒.๒.๕) ผู้บริบาลดูแลผู้สูงอายุประเภทและระดับต่างๆผู้ป่วยที่ได้รับประโยชน์จากการปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพและกองทุนที่เกี่ยวข้อง

๒.๓) ระบบบริหารจัดการ ระบบบริการและมาตรการสนับสนุนในพื้นที่ ที่ได้รับการพัฒนา และได้เริ่มดำเนินการตามเป้าหมายการปฏิรูปด้านสุขภาพและสาธารณสุข รวมถึงการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข โรคไม่ติดต่อ ผู้สูงอายุ ระบบประกันสุขภาพและกองทุนที่เกี่ยวข้อง (ดำเนินการในพื้นที่ ๔ เขตสุขภาพนำร่อง)

๒.๔) หน่วยบริการ/หน่วยงานในพื้นที่ ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ และได้เริ่มดำเนินการ/ร่วมให้บริการแบบบูรณาการตามเป้าหมายการปฏิรูปด้านสุขภาพและสาธารณสุข รวมถึงการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข โรคไม่ติดต่อ ผู้สูงอายุ ระบบประกันสุขภาพและกองทุนที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ดำเนินการในพื้นที่ ๔ เขตสุขภาพนำร่อง)

๒.๕.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงสาธารณสุข

๒.๕.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕)

๒.๕.๔ ประเมินการวงเงินรวมและแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๕.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงสาธารณสุข จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข เป็นอย่างน้อยในการดำเนินการ ดังนี้

๑) ขั้นตอนที่ ๑

ศึกษาและเสนอแนะกลไกการบูรณาการ การบริหารงานสุขภาพของประเทศระดับต่าง ๆ ที่เชื่อมโยง ระดับชาติและเขตสุขภาพ รวมทั้งกลไก/คณะกรรมการนโยบายสาธารณสุขระดับชาติ เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพบูรณาการและความต่อเนื่องเชิงนโยบาย โดยไม่ใช่ด้านการบริหาร และกำหนดแนวทางในการตั้งเขตสุขภาพ และการบริหารจัดการแบบบูรณาการและร่วมรับผิดชอบ

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๑ – ๖

๒) ขั้นตอนที่ ๒

๒.๑) จัดทำแผนการบริหารจัดการเขตสุขภาพแบบบูรณาการ

๒.๒) กำหนดเขตสุขภาพจำนวน ๔ เขต เพื่อทำ sandbox และนำเข้ากรม. เพื่ออนุมัติ
ดำเนินการ

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๗ - ๑๒

๓) ขั้นตอนที่ ๓

๓.๑) บริหารจัดการแบบบูรณาการ บริหารด้วยคณะกรรมการเขตสุขภาพเน้นบริหารจัดการเรื่อง
กำลังคน การเงิน งบประมาณ ระบบหลักประกันสุขภาพ

๓.๒) ระบบบริการในเรื่องส่งเสริมป้องกัน รักษา คุ้มครองผู้บริโภค แพทย์แผนไทย ระบบ
การแพทย์ปฐมภูมิ การแพทย์ฉุกเฉิน

๓.๓) ระบบข้อมูล ข่าวสาร

๓.๔) ติดตามประเมินผล วิธีบริหารจัดการแบบใหม่ และผลลัพธ์ในกิจกรรมที่ ๑ - ๔

๓.๕) การแก้ไข กฎหมาย ระเบียบ การมอบอำนาจ เพื่อปฏิรูปการบริหารจัดการเขตสุขภาพ

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนที่ ๑๓ - ๒๔

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย (เรียงลำดับความสำคัญ)

๓.๑ พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘

สาระสำคัญโดยสังเขป การปรับปรุงกฎหมายควรมีประเด็นสำคัญ (อย่างน้อยที่สุด) ที่จะต้องปรับปรุง ดังนี้

๑) มีการแบ่งระดับความรุนแรงของการระบาดของโรคอย่างชัดเจน และมีการกำหนดให้อำนาจในการจัดการกับปัญหาตามระดับความรุนแรงของปัญหาการแพร่ระบาดของโรค

๒) การกำหนดให้มีศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน (Emergency Operations Centre) ในแต่ละระดับ

๓) การให้ราชการบริหารส่วนกลางมีอำนาจในการออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่ออันตรายหรือโรคระบาดได้อย่างเหมาะสมและตามความจำเป็น เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ของโรค ทั้งกรณีทั่วราชอาณาจักรหรือเฉพาะบางพื้นที่ เช่น การกำหนดให้บุคคลที่จะเข้าไปในสถานที่สาธารณะของพื้นที่ซึ่งมีการแพร่ระบาดของโรคติดต่ออย่างกว้างขวางต้องสวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า

๔) การกำหนดให้คณะกรรมการโรคติดต่อแห่งชาติมีอำนาจสั่งการหรือมอบหมายให้คณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดหรือคณะกรรมการโรคติดต่อกรุงเทพมหานครดำเนินการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่ออันตรายหรือโรคระบาดได้อย่างเหมาะสม ทันสถานการณ์ และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

๕) การกำหนดแยกเรื่องสอบสวนโรคกับเรื่องดำเนินการหรือออกคำสั่งออกจากกัน โดยกำหนดให้เจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อสามารถดำเนินการหรือออกคำสั่งได้ เมื่อเกิดหรือมีเหตุสงสัยว่าได้เกิดโรคติดต่ออันตรายหรือโรคระบาดขึ้นโดยไม่จำเป็นต้องมีการสอบสวนโรคก่อน

๖) กำหนดให้มีการจัดทำแผนเตรียมความพร้อมและรับมือภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขแห่งชาติและสาระสำคัญของแผนฯ

๗) การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขของผู้เดินทางในการเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อประโยชน์ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน หรือควบคุมโรคติดต่ออันตรายและโรคระบาดมิให้มีการแพร่ระบาดในราชอาณาจักร เช่น การกำหนดให้ผู้เดินทางต้องมีใบรับรองแพทย์ที่ยืนยันว่าผู้เดินทางดังกล่าวไม่มีเชื้อโรคติดต่ออันตราย หรือโรคระบาด

๘) การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขของสถานที่ซึ่งเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อใช้สำหรับแยกกักหรือกักกันผู้ที่เป็นหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคติดต่ออันตรายหรือโรคระบาด เช่น ประเภทของสถานที่หรือลักษณะ หรือมาตรฐานของสถานที่สำหรับเป็นที่แยกกักหรือกักกันผู้ที่เป็น หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคติดต่ออันตรายหรือโรคระบาด

๙) การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขในการกักกักดูแล การได้มา การเข้าถึง การเก็บรักษาการนำไปใช้ หรือการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อประโยชน์ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่ออันตรายและโรคระบาด เช่น การให้ติดตั้งแอปพลิเคชันหรือการใช้ระบบติดตามอาการของผู้ที่เป็นหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคติดต่ออันตรายหรือโรคระบาด หรือการให้เจ้าหน้าที่สามารถเข้าถึงข้อมูลที่เป็นของผู้ที่เป็นหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคติดต่ออันตรายและโรคระบาด

๑๐) การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้ผู้ที่พำนักอยู่ในราชอาณาจักรซึ่งเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต้อมีคำสั่งให้แยกกัก กันกัน หรือคุมไว้สังเกตเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น เช่นเดียวกับ

บุคคลตามมาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ เช่น ค่ายรักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการใช้สถานที่ เพื่อใช้แยกกักหรือกักกัน ค่าใช้จ่ายในการทำควมสะอาดสถานที่หรือยานพาหนะ

๑๑) การกำหนดให้บุคคลที่พบว่าตนเป็นหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคติดต่ออันตราย และโรคระบาด มีหน้าที่แจ้งต่อเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อ เช่นเดียวกับบุคคลตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘

๑๒) การกำหนดให้กองทุนประกันสุขภาพภาครัฐใช้ระบบการบริหารจัดการระบบเดียว และหน่วยบริหารเดียว รวมทั้งสิทธิประโยชน์และกลไกการจ่ายชดเชยค่าบริการรองรับวิกฤติด้านสุขภาพโดยเฉพาะโรคระบาดระดับชาติและโรคอุบัติใหม่

กิจกรรมการดำเนินงานที่สำคัญในการปรับปรุงพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ ดังนี้

๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอแนวทางการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขพิจารณาให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

๒) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการปรับปรุงกฎหมายตามแนวทางที่ได้พิจารณาร่วมกัน

๓) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานผลการดำเนินการให้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขรับทราบความก้าวหน้าทุก ๓ เดือน

แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
(ฉบับปรับปรุง)

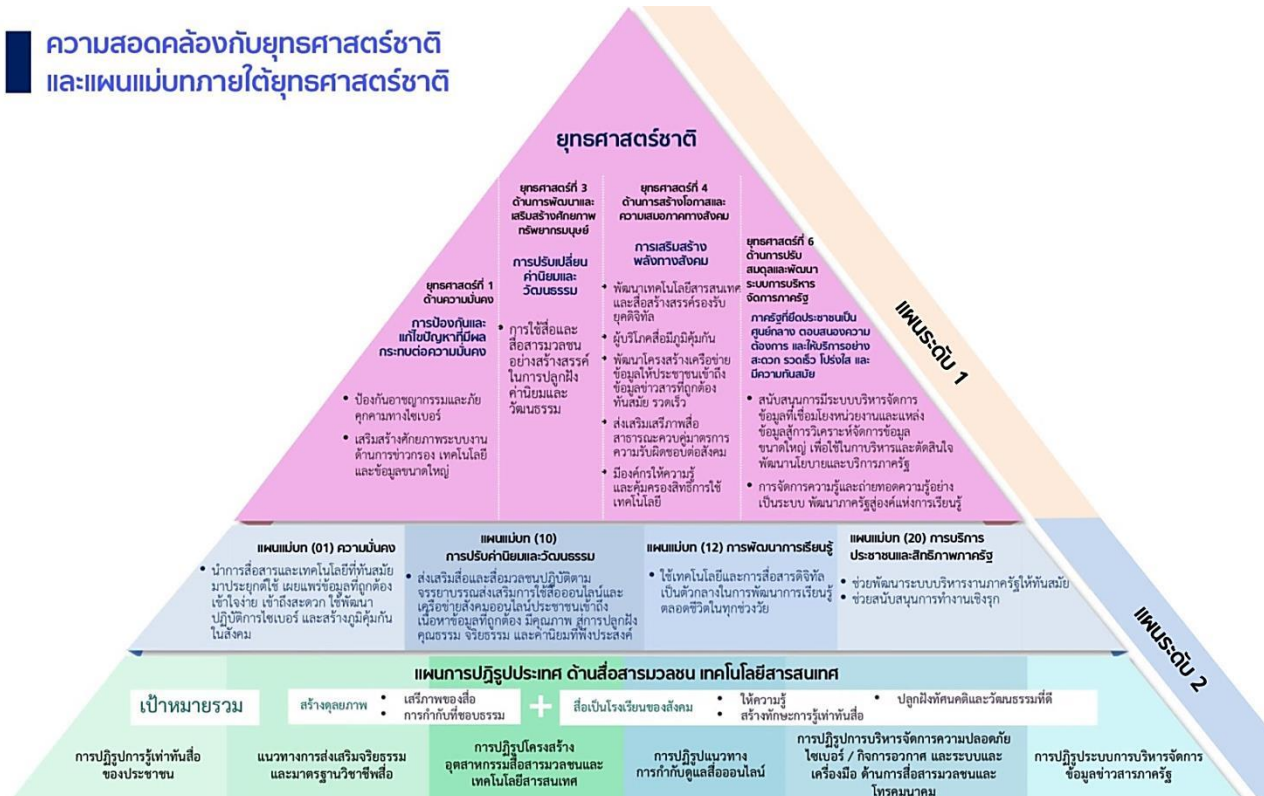
คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

สารบัญสาระสำคัญแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๘-๑
๑.๑ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๘-๑
๑.๑.๑ ความสอดคล้องของแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศกับยุทธศาสตร์ชาติ	๘-๑
๑.๑.๒ ความสอดคล้องของแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๘-๓
๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมาย และตัวชี้วัด	๘-๔
ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ	๘-๙
๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การพัฒนาระบบคลังข้อมูลข่าวสารเพื่อการประชาสัมพันธ์เชิงรุก และการจัดการ Fake News	๘-๙
๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การกำกับดูแลสื่อออนไลน์	๘-๑๑
๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การยกระดับการรู้เท่าทันสื่อ	๘-๑๓
ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย	๘-๑๖

ส่วนที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑.๑.๑ ความสอดคล้องของแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศกับยุทธศาสตร์ชาติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ดังนี้

๑) ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ด้านความมั่นคง

๑.๑) ข้อ ๔.๒ การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

๔.๒.๑ การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน เพื่อให้ปัญหาเดิมที่มีอยู่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง จนยุติลง หรือไม่ส่งผลกระทบต่อประเทศชาติ รวมทั้งให้การบริหารและการพัฒนาบ้านเมืองเดินหน้าไปได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยผลักดันการวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาของทุกภาคส่วนในทุกประเด็นอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการหารือ วางแผน และยกระดับวิธีการแก้ไขปัญหาที่อาศัยการผนึกกำลังคนและทรัพยากรให้มีส่วนร่วมแบบบูรณาการอย่างแท้จริง เสริมสร้างความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานหลักและรองในการป้องกัน แก้ไขปัญหา และช่วยเหลือประชาชน ทั้งจากภัยคุกคามและปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงต่าง ๆ เช่น การก่อการร้าย อาชญากรรมทางไซเบอร์ การฟอกเงิน การค้ามนุษย์ การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การลักลอบค้าสินค้าเถื่อน การค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติด การขยายอำนาจหรือแข่งขันกันทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง รวมไปถึงปัญหาการรุกเข้ามามีอำนาจรวดเร็วของ

ทุนขนาดใหญ่ เทคโนโลยียุคใหม่ การย้ายถิ่นของทุนและแรงงานข้ามชาติ ที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและความมั่นคงของมนุษย์ ปัญหาภัยพิบัติสำคัญ ที่ทำให้จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการความมั่นคง รวมไปถึงการส่งเสริมผลักดันหลักการ นโยบาย ยุทธศาสตร์ ตลอดจนโครงการสำคัญของประเทศให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด (หน้าที่ ๑๓)

๔.๒.๒ การติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหที่อาจอุบัติขึ้นใหม่ เพื่อให้ทราบสถานการณ์ล่วงหน้า และสามารถแก้ไขปัญหาและภัยคุกคามในอนาคตได้ทันทั่วทั้งที่ก่อนที่จะลุกลามต่อไป รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการบริหารและพัฒนาประเทศ โดยเสริมสร้างศักยภาพและความพร้อมในทุกด้าน ทั้งคน เครื่องมือ ยุทธโธปกรณ์ แผน งบประมาณ ระบบควบคุมบังคับบัญชา ระบบงานด้านการข่าวกรอง เทคโนโลยี ข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบเฝ้าตรวจและแจ้งเตือนต่าง ๆ ของหน่วยงานหลักและหน่วยงานรอง ตั้งแต่ขั้นการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน วิเคราะห์ กำหนดแนวทางป้องกัน ไปจนถึงขั้นการลงมือแก้ไข ปัญหาความมั่นคงที่สำคัญต่าง ๆ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพในทุกขั้นตอน เสริมสร้างพลังของประชาชนและชุมชนให้ร่วมกับกำลังตำรวจ ทหาร และหน่วยงานด้านความมั่นคงอื่น ๆ ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหที่สำคัญต่าง ๆ อาทิ ภัยคุกคามทางไซเบอร์ การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ การแผ่อิทธิพลทางเศรษฐกิจของมหาอำนาจ และการย้ายถิ่นของทุนข้ามชาติที่อาจกระทบต่อความมั่นคง ไปจนถึงติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ให้ดำเนินการไปตามเป้าหมายการบริหารจัดการและพัฒนาประเทศที่กำหนดอย่างราบรื่น (หน้าที่ ๑๓)

๒) ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๒.๑) ข้อ ๔.๑ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

๔.๑.๖ การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม โดยส่งเสริมให้สื่อและสื่อสารมวลชนปฏิบัติตามจรรยาบรรณสื่ออย่างเคร่งครัด การจัดเวลาและพื้นที่ออกอากาศให้แก่สื่อสร้างสรรค์ในช่วงเวลาที่มีผู้ชมมากที่สุด รวมทั้งการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ นำเสนอตัวอย่างของการมีคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะ เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (หน้าที่ ๓๒)

๓) ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๓.๑) ข้อ ๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม

๔.๓.๖ สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสร้างสรรค์ เพื่อรองรับสังคมยุคดิจิทัล พัฒนาระบบโครงสร้างเครือข่ายด้านข้อมูลเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องทันสมัยได้อย่างรวดเร็ว ส่งเสริมเสรีภาพของสื่อสาธารณะควบคู่ไปกับมาตรการสร้างความรับผิดชอบของสื่อต่อสังคม รวมถึงส่งเสริมบทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้องในการให้ความรู้เรื่องสิทธิเพื่อคุ้มครองการใช้เทคโนโลยีและสื่อตามมาตรฐานความปลอดภัยและกฎหมาย ตลอดจนพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ทั้งในเชิงเนื้อหา และการสร้างความตระหนักและภูมิคุ้มกันของผู้เสพสื่อ (หน้าที่ ๔๓)

๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๔.๑) ข้อ ๔.๑ ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

๔.๑.๒ ภาครัฐมีความเชื่อมโยงในการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ มีระบบการบริหารจัดการข้อมูลที่มีความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ นำไปสู่การวิเคราะห์การจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อการพัฒนานโยบายและการให้บริการ ภาครัฐ มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการสาธารณะตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ เพื่อให้สามารถติดต่อราชการได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว โปร่งใส เสียค่าใช้จ่ายน้อย และตรวจสอบได้ (หน้าที่ ๕๖)

๔.๒) ข้อ ๔.๔ ภาครัฐมีความทันสมัย

๔.๔.๒ พัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย โดยมีการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการที่ตั้งอยู่บนข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีความโปร่งใส ยืดหยุ่นและคล่องตัวสูง นำนวัตกรรม เทคโนโลยี ข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัล มาใช้ในการบริหารและการตัดสินใจ รวมทั้งนำองค์ความรู้ในแบบสหสาขาวิชาเข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างคุณค่าและแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศในการตอบสนองกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างทันเวลา พร้อมทั้งมีการจัดการความรู้ และถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาภาครัฐให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (หน้าที่ ๕๘)

๑.๑.๒ ความสอดคล้องของแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ กับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ดังนี้

๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความมั่นคง

๑.๑) ๐๑๐๒๐๑ ปัญหาความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน (เช่น ปัญหายาเสพติด ความมั่นคงทางไซเบอร์ การค้ามนุษย์ ฯลฯ) ได้รับการแก้ไขจนไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารและพัฒนาประเทศ

๑.๒) ๐๑๐๓๐๑ หน่วยงานด้านการข่าวและประชาคมข่าวกรองทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และแผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ มีความทันสมัยและปฏิบัติได้จริง

๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

๒.๑) ๑๐๐๓๐๑ สื่อในสังคมไทยมีความเข้มแข็งสามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ประชาชนในสังคม ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ ปลอดภัย และสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

๓) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้

๓.๑) ๑๒๐๑๐๑ คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ ๒๑ สามารถเข้าถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตดีขึ้น

๔) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริการประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ

๔.๑) ๒๐๐๑๐๑ งานบริการภาครัฐที่ปรับเปลี่ยนเป็นดิจิทัลเพิ่มขึ้น

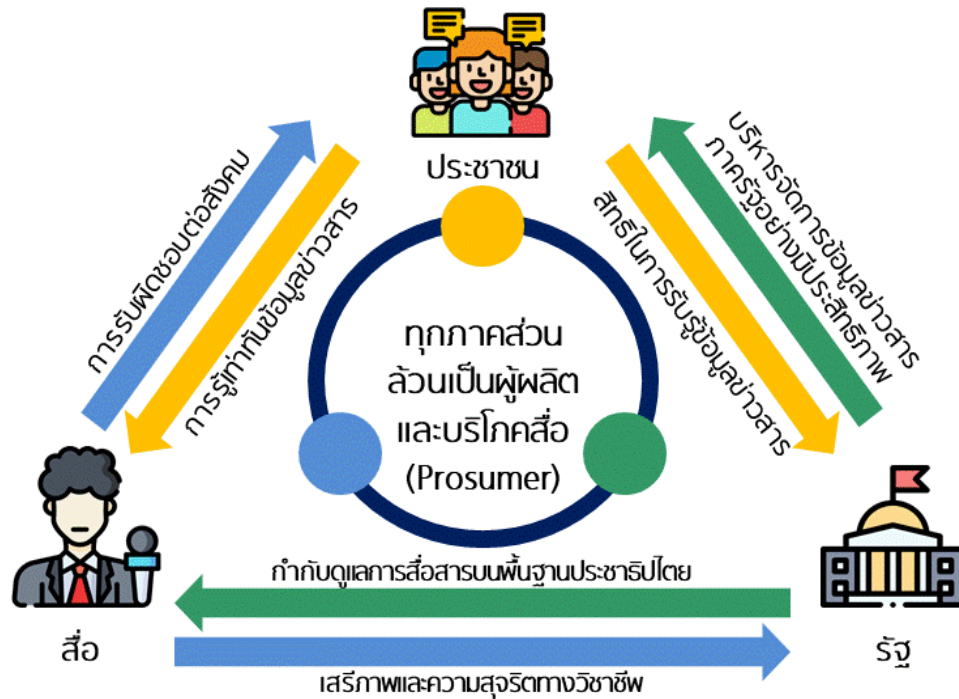
๔.๒) ๒๐๐๓๐๑ เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม

๔.๓) ๒๐๐๔๐๑ ภาครัฐมีขีดสมรรถนะสูงเทียบเท่า มาตรฐานสากลและมีความคล่องตัว

๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมาย และตัวชี้วัด

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
๑) การมุ่งเน้นการสร้างดุลยภาพระหว่างเสรีภาพของการทำหน้าที่ของสื่อบนความรับผิดชอบต่อสังคมกับการกำกับที่มีความชอบธรรม และการใช้พื้นที่ดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีจรรยาบรรณ ดำรงรักษาเสรีภาพของการแสดงออก การรับรู้ของประชาชนด้วยความเชื่อว่าเสรีภาพของการสื่อสารคือเสรีภาพของประชาชนตามแนวทางของประชาธิปไตย	การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ (Media and Information Literacy : MIL) ตามกรอบการประเมินการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) โดยสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ตัวชี้วัดหลัก ได้แก่ (๑) การเข้าถึง (๒) การประเมิน และ (๓) การสร้าง (*ตัวชี้วัดดังกล่าวจะมีการเก็บข้อมูลในรอบ ๒ ปี)	สถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวม ๗๓ คะแนน ขึ้นไป (*ตัวชี้วัดดังกล่าวจะมีการเก็บข้อมูลในรอบ ๒ ปี)	สถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวม ๗๖ คะแนน ขึ้นไป (*ตัวชี้วัดดังกล่าวจะมีการเก็บข้อมูลในรอบ ๒ ปี)
๒) สื่อเป็นโรงเรียนของสังคมในการให้ความรู้แก่ประชาชน สร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ปูทางวัฒนธรรมของชาติ และปลูกฝังทัศนคติที่ดี		สถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวม ๗๓ คะแนน ขึ้นไป (*ตัวชี้วัดดังกล่าวจะมีการเก็บข้อมูลในรอบ ๒ ปี)	สถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวม ๗๖ คะแนน ขึ้นไป (*ตัวชี้วัดดังกล่าวจะมีการเก็บข้อมูลในรอบ ๒ ปี)

คุณภาพของเสรีภาพบนพื้นฐานจริยธรรม
และการกำกับดูแลบนพื้นฐานประชาธิปไตย

๑.๒.๑ ตัวชี้วัดที่สำคัญ

การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ (Media and Information Literacy : MIL) ตามกรอบการประเมินการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization : UNESCO) โดยสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ตัวชี้วัดหลัก ได้แก่ (๑) การเข้าถึง (๒) การประเมิน และ (๓) การสร้าง

โดยจัดการสำรวจกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ และกำหนดคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน แบ่งช่วงเป็นระดับปรับปรุง (ต่ำกว่า ๕๐ คะแนน) ระดับพื้นฐาน (๕๐ – ๖๕ คะแนน) ระดับดี (๖๕ – ๘๐ คะแนน และระดับดีมาก (๘๐ ขึ้นไป)

สถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ	ข้อมูลฐาน ๒๕๖๒	ระยะกลาง ๒๕๖๔	ระยะปลาย ๒๕๖๖
คะแนนเฉลี่ยในภาพรวม	๖๘.๑	๗๓ ขึ้นไป	๘๐ ขึ้นไป
การเข้าถึง ^{/๑}	๗๒.๗	๘๐	๘๐
การประเมิน ^{/๒}	๖๖.๑	๗๐	๗๕
การสร้าง ^{/๓}	๖๕.๗	๗๐	๗๕

/๑ การเข้าถึง หมายถึง บุคคลสามารถค้นหาและเข้าถึงเนื้อหาข้อมูลและสารสนเทศที่ต้องการได้

/๒ การประเมิน หมายถึง บุคคลสามารถเข้าใจ ประเมินผล และประเมินคุณค่าข้อมูลสื่อและสารสนเทศได้

/๓ การสร้าง หมายถึง บุคคลสามารถสร้าง ใช้ประโยชน์ และติดตามข้อมูลสื่อและสารสนเทศได้

๑.๒.๒ เงินและแหล่งเงิน

๑) ใช้แหล่งเงินงบประมาณประจำปีของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บก.ปอท.) กระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร) สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กรมประชาสัมพันธ์

๒) เงินสนับสนุนจากกองทุน เช่น กองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมฯ และกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เป็นต้น

๓) เงินสนับสนุนจากภาคเอกชน และองค์กรสื่อ

๑.๒.๓ ความก้าวหน้าของแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

การสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญของประเทศในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสู่ประชาชนทุกระดับในวงกว้าง สร้างบรรทัดฐานและค่านิยมของสังคม ทั้งนี้ ในปัจจุบันสื่อสารมวลชนของประเทศไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง โดยมีสถานการณ์และแนวโน้มที่สำคัญ อาทิ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสื่อโดยรวมที่ต้องแข่งขันและเพิ่มประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีดังกล่าว ทั้งในแง่ของคุณภาพของเนื้อหาสาระ ต้นทุน และรายได้จากการดำเนินการ การเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้บริโภคสื่อกลายเป็นผู้ผลิตสื่อสืบเนื่องจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีข้างต้น โดยผู้บริโภคสื่อสามารถเป็นทั้งผู้รับและเป็นผู้คิดหรือสื่อสารส่งต่อข้อมูลออกไป การเปลี่ยนแปลงจริยธรรมในการทำหน้าที่ของสื่อในบางกรณีสื่อยังขาดจริยธรรมในการทำหน้าที่ทำให้มีการเสนอข่าวสารที่อาจไม่เหมาะสมหรืออาจก่อให้เกิดประโยชน์สำหรับสาธารณชน รวมทั้งประเด็นความรู้เท่าทันสื่อของประชาชน ความสามารถในการแยกแยะคุณภาพของสื่อและข้อมูลข่าวสารที่เป็นโทษ ไม่เป็นประโยชน์หรือข่าวลวงของประชาชนไทย โดยแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความก้าวหน้าในการดำเนินงานในแต่ละเรื่องและประเด็นการปฏิรูป ดังนี้

๑) การปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน มีกิจกรรมหลัก คือ การบรรจุสาระเกี่ยวกับ “การรู้เท่าทันสื่อ” ในหลักสูตรให้กับนักเรียนและนักศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ อาทิ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ดศ.) กระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) กรมประชาสัมพันธ์ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ และสถาบันการศึกษาภาครัฐ ได้มีการดำเนินการสร้างความรู้เท่าทันสื่อในกลุ่มประชาชนทั่วไป

๒) แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อ มีกิจกรรมหลัก คือ การจัดทำร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ซึ่งกรมประชาสัมพันธ์ร่วมกับคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนยกร่างและผ่านการตรวจพิจารณาโดยคณะกรรมการกฤษฎีกา และอยู่ระหว่างการยกร่างกฎหมายและเสนอตามขั้นตอนต่อไป นอกจากนี้ กรมประชาสัมพันธ์ร่วมกับองค์กรวิชาชีพสื่อได้จัดทำ “คู่มือและแนวทางปฏิบัติสื่อในภาวะวิกฤต” เพื่อเป็นกรอบการปฏิบัติวิชาชีพของสื่อมวลชนในการดำเนินงานในสถานการณ์ที่รุนแรงและมีความอ่อนไหวสูง

โดยใช้การถอดบทเรียนจากเหตุการณ์การช่วยเหลือกลุ่มนักกีฬาเยาวชนจากถ้ำหลวง อำเภอขุนน้ำนางนอน จังหวัดเชียงราย

๓) การปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีกิจกรรมหลักในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชน ได้แก่ การปรับปรุงแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ซึ่งสำนักงาน กสทช. ได้จัดทำประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่องแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ฉบับที่ ๒ แล้วเสร็จ และได้ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๓ โดยแผนแม่บทนี้ได้มุ่งเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรคลื่นความถี่ที่มีอยู่จำกัด ให้มีการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการในปัจจุบัน และประกาศสำนักงาน กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกคืนคลื่นความถี่ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ หรือใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า หรือนำมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่ายิ่งขึ้น นอกจากนี้ กรมประชาสัมพันธ์ได้มีการดำเนินการปฏิรูปโครงสร้างองค์กรสื่อของรัฐ โดยพิจารณาการวางแผนการปฏิรูปสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) ให้มีการจัดสรรช่วงเวลาให้หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นผู้ผลิตรายการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการผลิตเนื้อหาที่ตอบสนองความต้องการของภาครัฐและภาคประชาชน

๔) การปฏิรูปแนวทางการกำกับดูแลสื่อออนไลน์ มีกิจกรรมในการเพิ่มประสิทธิภาพการกำกับตรวจสอบการใช้สื่อออนไลน์ที่ไม่เหมาะสม โดยกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ปอท.) ได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมบุคลากรและพัฒนาอุปกรณ์ให้สามารถปฏิบัติงานในการกำกับดูแลสื่อออนไลน์ได้ อาทิ โครงการศูนย์ข้อมูล Big Data และวิเคราะห์อาชญากรรมทางเทคโนโลยี ตลอดจนการสืบสวน ติดตาม และยืนยันตัวตนผู้กระทำความผิดทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้ง กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้จัดตั้งศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย เพื่อร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในการจัดการข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ที่มีผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง กระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินประชาชน เพื่อให้เกิดการรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องและเผยแพร่ต่ออย่างรู้เท่าทันสื่อ นอกจากนี้ สำนักงาน กสทช. ได้พัฒนาระบบตรวจสอบข้อมูลและคุ้มครองข้อมูลออนไลน์ของประชาชน ด้วยโครงการบริหารจัดการระบบการลงทะเบียนผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ด้วยระบบอัตลักษณ์ เป็นระบบสำหรับลงทะเบียนและยืนยันตัวตนของผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ก่อนใช้เลขหมายเพื่อป้องกันการลักลอบโจรกรรมข้อมูลหรือการนำบัตรประชาชนผู้อื่นไปจดทะเบียนซิมการ์ด และนำไปก่อเหตุในทางที่มีขอบ

๕) การปฏิรูปการบริหารจัดการความปลอดภัยไซเบอร์ / กิจการอวกาศ และระบบและเครื่องมือด้านการสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยฯ มีกิจกรรมหลัก ๓ กิจกรรม ได้แก่ (๑) การผลักดันกฎหมายว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ และกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่ง ดศ. ได้ดำเนินการแล้วเสร็จทั้ง ๒ ฉบับ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ (๒) การบูรณาการเทคโนโลยีเครือข่ายเพื่อสนับสนุนภารกิจบรรเทาสาธารณภัย (National Mobile Broadband Network for Public Protection and Disaster Relief (PPDR)) โดยสำนักงาน กสทช. และสำนักงานตำรวจแห่งชาติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้งานคลื่นความถี่ในย่านความถี่ ๘๑๔ - ๘๒๔ MHz และ ๘๕๙ - ๘๖๙ MHz แล้วเสร็จ และอยู่ระหว่างการปรับเปลี่ยนอุปกรณ์สื่อสารของหน่วยงานเพื่อคลื่นความถี่ดังกล่าวต่อไป และ (๓) สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (สอทท.) ได้ยกร่าง พ.ร.บ. กิจการอวกาศ พ.ศ. ...

โดยมีสาระสำคัญเพื่อกำกับกิจการอวกาศให้มีความปลอดภัยและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ อยู่ระหว่างการเสนอตามขั้นตอนของกฎหมายต่อไป

๖) การปฏิรูประบบการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ มีกิจกรรมหลักในการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ภาครัฐ ได้แก่ การเร่งรัดการดำเนินการของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ เพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการด้านการประชาสัมพันธ์ และการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ ซึ่งคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติและกรมประชาสัมพันธ์ในฐานะฝ่ายเลขานุการ ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประชาสัมพันธ์แห่งชาติประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อเชื่อมโยงเนื้อหาการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานระดับกระทรวงไปสู่หน่วยงานระดับจังหวัดให้มีแนวทางการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้มีการดำเนินการพัฒนาบุคลากรและเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการปฏิรูปดังกล่าว เช่น ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย การอบรมเชิงปฏิบัติการเครือข่ายประชาสัมพันธ์เชิงรุก การสร้างเครือข่ายบูรณาการความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน และการอบรมหลักสูตรการประชาสัมพันธ์เชิงรุกในยุคดิจิทัล เป็นต้น

ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

การดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ในช่วงที่ผ่านมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการสำเร็จและมีความก้าวหน้าในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศฯ สามารถขับเคลื่อนได้อย่างต่อเนื่องและเกิดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรมตามวัตถุประสงค์เป้าหมายที่กำหนดไว้ ประกอบกับการเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ รวมทั้งบริบทด้านเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป จึงควรเร่งดำเนินการและให้ความสำคัญในกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) จำนวน ๓ กิจกรรม ได้แก่ (๑) การพัฒนาระบบคลังข้อมูลข่าวสารเพื่อการประชาสัมพันธ์เชิงรุกและการจัดการ Fake News (๒) การขับเคลื่อนหน่วยงานที่ประสานงานกับผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ และ (๓) การยกย่องหลักสูตร “การรู้เท่าทันสื่อ” เพื่อให้เกิดการผลักดันการดำเนินงานของหน่วยงานรับผิดชอบได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การพัฒนาระบบคลังข้อมูลข่าวสารเพื่อการประชาสัมพันธ์เชิงรุกและการจัดการ Fake News

จากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสื่อสารไปสู่ลักษณะออนไลน์มากขึ้น ประกอบกับประชาชนสามารถมีบทบาทเป็นทั้งผู้ผลิต (Creator) ผู้นำเสนอ (Sender) และผู้บริโภคสื่อ (Receiver) ส่งผลทำให้การสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ทำได้อย่างรวดเร็ว และควบคุมการเผยแพร่ได้ยาก จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักของภาครัฐในการพัฒนาระบบคลังข้อมูลข่าวสารเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบติดตามข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ออกไปให้มีความถูกต้อง รองรับวิถีชีวิตของประชาชน การประกอบอาชีพ และการบริหารจัดการภาคส่วนต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป (New Normal) ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และสามารถประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องในเชิงรุกได้ เพื่อให้ประชาชนรับทราบข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในเวลาที่สุดเร็วและป้องกันการสร้างความเสียหายต่อสังคมในวงกว้าง โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ อาทิ Big Data และระบบ AI เข้ามาช่วย และมีมาตรการสร้างแรงจูงใจหรือการให้รางวัลสำหรับการกำกับ เฝ้าระวัง Fake News เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็ปัจจัยสนับสนุนในการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ และเสริมสร้างวัฒนธรรมและจริยธรรมที่ดีให้กับประชาชน

๒.๑.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) การให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ มีมาตรฐานความแม่นยำ ความรวดเร็ว และมีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งดำเนินงานในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือสภาวะวิกฤตที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้รวดเร็ว และถูกต้อง

๒) หน่วยงานภาครัฐมีระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของหน่วยงานที่มีความถูกต้อง ทันสมัย ในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงและเข้าใจง่าย ที่สอดคล้องตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน

๒.๑.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

๒.๑.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๓ ปี (ปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕)

๒.๑.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

ใช้แหล่งเงินงบประมาณประจำปีของกรมประชาสัมพันธ์ และหน่วยงานภาครัฐทุกภาคส่วน

๒.๑.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสำนักนายกรัฐมนตรี (กรมประชาสัมพันธ์) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี : บก.ปอท.) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) สภาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย และหน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน เป็นอย่างน้อยในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** การพัฒนาระบบคลังข้อมูลข่าวสารเพื่อการประชาสัมพันธ์เชิงรุกและการจัดการ Fake News และการให้ข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยจัดตั้งระบบคลังข้อมูลข่าวสารความรู้อัจฉริยะ และประสานหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการดำเนินงานส่งเสริมและสอดคล้องกัน โดยเฉพาะเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของทางราชการ

ระยะเวลาดำเนินการ ภายใน ๓ ปี (ปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕)

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** การให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์องค์กรภาครัฐและจัดให้มีการอบรมพัฒนาบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์และการสื่อสารของภาครัฐให้สามารถเป็นนักการประชาสัมพันธ์ได้อย่างมืออาชีพ รวมถึงพัฒนาบุคลากรในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความสามารถในการดำเนินงานรองรับการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคดิจิทัล อาทิ Data Scientist และ Data Analyst ซึ่งจะมีความสำคัญมากขึ้นในอนาคต และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการข่าวปลอม (Fake News) ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ระยะเวลาดำเนินการ ภายใน ๓ ปี (ปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕)

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** การดำเนินงานเชิงรุกของกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ : สดช.) มีเป้าหมายในการสืบสวนปราบปรามผู้ที่เผยแพร่เนื้อหาไม่เหมาะสม และหลอกลวงและบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิด

ระยะเวลาดำเนินการ ภายใน ๓ ปี (ปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕)

๔) **ขั้นตอนที่ ๔** มีมาตรการสร้างแรงจูงใจหรือการให้รางวัลสำหรับการกำกับ เฝ้าระวัง Fake News ซึ่งเป็นแนวทางที่มีความยืดหยุ่น และสามารถดำเนินการได้รวดเร็วตามบริบทและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

ระยะเวลาดำเนินการ ภายใน ๓ ปี (ปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕)

๕) **ขั้นตอนที่ ๕** นำระบบ AI และ Big Data เข้ามาช่วยในการดำเนินการในการเฝ้าระวังและการจัดการ Fake News เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการ และสามารถดำเนินงานในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือสภาวะวิกฤตที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้รวดเร็ว และถูกต้อง รวมทั้งพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก โดยอาจเริ่มดำเนินการพิจารณาค่าใช้จ่ายบริการอินเทอร์เน็ต หรือ Digital Media ให้มีราคาถูกลง และการให้บริการอินเทอร์เน็ต Wifi ฟรีแก่ประชาชนในหน่วยงานและสถานที่ของภาครัฐ ตลอดจนพิจารณาความเป็นไปได้ของการกำหนดให้แพลตฟอร์มออนไลน์กลางเพื่อแบ่งปันข้อมูลข่าวสารของประเทศไทย และในลักษณะ Social Media

ระยะเวลาดำเนินการ ภายใน ๓ ปี (ปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕)

๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การกำกับดูแลสื่อออนไลน์

ปัจจุบันเทคโนโลยีด้านการสื่อสารมีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะแบบออนไลน์เพิ่มขึ้น รวมทั้งประชาชนสามารถเป็นทั้งผู้ผลิต (Creator) ผู้นำเสนอ (Sender) และผู้บริโภคสื่อ (Receiver) สื่อไปพร้อมกันได้ โดยใช้แพลตฟอร์มผู้ให้บริการจากต่างประเทศเป็นหลัก อาทิ Facebook Youtube Line และ Twitter ซึ่งข้อมูลและเนื้อหาสาระที่เผยแพร่อยู่บนแพลตฟอร์มดังกล่าว ไม่มีผู้กำกับดูแลและบริหารจัดการที่ชัดเจน อาจทำให้มีการเผยแพร่ข้อมูล หรือการแสดงความคิดเห็น (Bully) ที่ไม่เหมาะสม ในอีกทางหนึ่งอาจทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนถูกเผยแพร่จากการใช้บริการแพลตฟอร์มต่าง ๆ ของต่างประเทศ ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานหลักในการร่วมมือกำกับดูแลสื่อออนไลน์ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มปริมาณการใช้งานสื่อออนไลน์ที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นในอนาคต รวมทั้งเป็นศูนย์ประสานงานในภาวะวิกฤติ อาทิ กรณีเกิดเหตุภัยพิบัติ หรือกรณีเกิดโรคระบาดรุนแรง โดยมุ่งเน้นการขับเคลื่อนหน่วยงานที่ประสานงานกับผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ และพัฒนากลไกการกำกับดูแลกันเองในกลุ่มสื่อสารมวลชนบนพื้นฐานของจริยธรรมที่ดี และมีความเหมาะสมเป็นไปตามกฎ ระเบียบ กติกาที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) มีหน่วยงานรับผิดชอบที่มีสถานะทางกฎหมายเพื่อกำกับดูแลผู้ประกอบการสื่อออนไลน์ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพให้เป็นศูนย์ประสานงานข้อมูลข่าวสารในภาวะวิกฤติ อาทิ กรณีเกิดเหตุภัยพิบัติ หรือกรณีเกิดโรคระบาดรุนแรง

๒) ประชาชนผู้บริโภคสื่อ และผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสื่อได้รับการดูแลและคุ้มครองตามสิทธิที่พึงมีในการทำธุรกรรมการสื่อสารทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

๒.๒.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

๒.๒.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๓ ปี (ปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕)

๒.๒.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

ใช้แหล่งเงินงบประมาณประจำปีของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ปท.) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี: บก.ปอท.)

๒.๒.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยกองป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (ปท.) สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสภาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี : บก.ปอท.) เป็นอย่างน้อยในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** ปฏิรูปการกำกับดูแลข้อมูลหรือเนื้อหาที่เผยแพร่ของหน่วยงานรับผิดชอบ อาทิ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงาน กสทช. เพื่อให้การดำเนินงานเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และรวบรวม จัดเก็บ สืบสวน สอบสวน วิเคราะห์ข้อมูลหลักฐานเกิดความรวดเร็ว และสามารถดำเนินงานในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือสภาวะวิกฤตที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ รวมทั้งคุ้มครองสิทธิของผู้ผลิตเนื้อหา (Content) ให้ได้รับประโยชน์ในมิติต่าง ๆ

ระยะเวลาดำเนินการ ภายใน ๓ ปี (ปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕)

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** ท้าหรือและผลักดันให้มีการเสนอแก้หรือปรับปรุงกฎหมายของ กสทช. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีรายละเอียดอำนาจหน้าที่ที่ครอบคลุมการกำกับดูแลสื่อออนไลน์ รวมถึงการเสนอข่าวสารข้อมูลที่กระทบต่อสิทธิของประชาชนคนอื่น ๆ

ระยะเวลาดำเนินการ ภายใน ๓ ปี (ปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕)

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมตรวจสอบและเฝ้าระวังข้อมูลเนื้อหาเพิ่มขึ้น

ระยะเวลาดำเนินการ ภายใน ๓ ปี (ปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕)

๔) **ขั้นตอนที่ ๔** กำหนดมาตรการจูงใจในรูปแบบต่าง ๆ (Incentive และ Social Credit) เพื่อให้สื่อเกิดความรับผิดชอบต่อการผลิตและกำกับการเผยแพร่เนื้อหาให้มีคุณภาพ และร่วมกันช่วยตรวจสอบเฝ้าระวัง การเผยแพร่สื่อต่าง ๆ ในช่องทางออนไลน์ โดยมีภาครัฐให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ให้ความสมดุลในการดำเนินการ

ระยะเวลาดำเนินการ ภายใน ๓ ปี (ปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕)

๕) **ขั้นตอนที่ ๕** กำหนดให้การสื่อสารข้อมูลภายในองค์กรและระหว่างหน่วยงานอย่างถูกต้องเหมาะสมเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่นำมาประเมินผลการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้หน่วยงานรับผิดชอบให้ความสำคัญในการดำเนินการ

ระยะเวลาดำเนินการ ภายใน ๓ ปี (ปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕)

๖) **ขั้นตอนที่ ๖** การทบทวนการบังคับใช้กฎหมาย โดยให้ความสำคัญในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด และเป็นธรรม

ระยะเวลาดำเนินการ ภายใน ๓ ปี (ปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕)

๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การยกระดับการรู้เท่าทันสื่อ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร ทำให้รูปแบบการสื่อสารในปัจจุบันต่างไปจากในอดีต ส่งผลให้ประชาชนสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว ทั้งการสื่อสารภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยเนื้อหาสาระของการสื่อสารมีทั้งข้อมูลที่เชื่อถือได้จริง ข้อมูลจริง และข้อมูลลวง ผ่านรูปแบบสื่อประเภทต่าง ๆ อาทิ ข่าว วาไรตี้ บันเทิง ละคร และรายการต่าง ๆ ดังนั้น การปลูกฝังและการรณรงค์ให้ประชาชนในทุกช่วงวัย ตั้งแต่เด็ก เยาวชน จนถึงผู้สูงอายุ สามารถรู้เท่าทันสื่อและเลือกบริโภคสื่อได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ จึงเสมือนเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสังคมและสร้างความมั่นคงให้กับประเทศภายใต้ความปกติใหม่ (New Normal) นอกจากนี้ ในการยกระดับให้ประชาชนรู้เท่าทันสื่อ และการสร้างสรรค์สื่อที่ดีและมีคุณภาพ จะต้องให้ความสำคัญโดยเริ่มตั้งแต่บุคลากรผู้ซึ่งทำหน้าที่ถ่ายทอดและสนับสนุนการเรียนรู้ในด้านการสื่อสาร โดยบุคลากรดังกล่าวต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เท่าทันสื่อ และปรับตัวได้ทันทั้งที่กับการเปลี่ยนแปลงในโลกของการสื่อสารในยุคดิจิทัล ดังนั้น การให้ผู้ประกอบการด้านสื่อสารมวลชนที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและขับเคลื่อนการเรียนรู้ด้านสื่อ รวมทั้งการสนับสนุนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ให้สอดคล้องและรองรับกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อเป็นรากฐานของการปฏิรูปในประเด็นอื่น ๆ ต่อไป

๒.๓.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) หลักสูตรด้านสื่อศึกษาได้รับการบรรจุในการศึกษาภาคบังคับ (ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา) และระดับอุดมศึกษา ภายในปี ๒๕๖๕

๒) ผลสำรวจข้อมูลสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของประเทศไทย เช่น การใช้ตัวชี้วัดการประเมิน โดยบุคคลสามารถเข้าใจ ประเมินผล และประเมินคุณค่าข้อมูลสื่อและสารสนเทศได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ตัวชี้วัดย่อย ได้แก่ (๑) การเข้าใจ หมายถึง บุคคลสามารถเข้าใจความสำคัญของผู้ให้บริการข้อมูลสื่อและสารสนเทศต่อสังคม (๒) การประเมินผล หมายถึง บุคคลสามารถประเมินผล วิเคราะห์ เปรียบเทียบ เรียบเรียง เชื่อมโยง และประยุกต์ใช้เกณฑ์เบื้องต้น เพื่อประเมินผลข้อมูลและสารสนเทศที่ได้รับและแหล่งที่มาของข้อมูล รวมถึงผู้ให้บริการข้อมูลและสารสนเทศในสังคมได้ (๓) การประเมินคุณค่า หมายถึง บุคคลสามารถประเมินคุณค่า ตรวจสอบความน่าเชื่อถือข้อมูลสื่อและสารสนเทศ และแหล่งที่มาได้ (๔) การจัดระบบ หมายถึง บุคคลสามารถสังเคราะห์ และจัดการข้อมูลสื่อและสารสนเทศที่รวบรวมได้

๓) จำนวนรายการที่มีเนื้อหาสาระสร้างสรรค์มีประโยชน์ บนสำนักของความเป็นไทยร่วมสมัย และสอดคล้องกับการดำรงตนของประชาชนในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างผู้มีอารยธรรม เพิ่มขึ้น

๒.๓.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.)

๒.๓.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๓ ปี (ปี ๒๕๖๓ - ปี ๒๕๖๕)

๒.๓.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

ใช้แหล่งเงินงบประมาณประจำปีของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.) กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) และสำนักงานกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เงินสนับสนุนจากกองทุน กทปส. และเงินสนับสนุนจากภาคเอกชนองค์กรสื่อ

๒.๓.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.) จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ กระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และสถาบันฝึกอบรมของรัฐเป็นอย่างน้อยในการดำเนินการ ดังนี้

๑) ขั้นตอนที่ ๑ การปลูกฝังให้เกิดการรู้เท่าทันสื่อ การจัดทำหลักสูตรการรู้เท่าทันสื่อและบรรจุให้มีการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และระดับอุดมศึกษา ให้มีเนื้อหาครอบคลุมถึงความฉลาดรู้เรื่องสื่อ ความรอบรู้เรื่องสื่อ การตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่และอิทธิพลของสื่อต่อสาธารณะ สามารถเข้าถึง เข้าใจ วิเคราะห์ ตีความ และประเมินเรื่องสาระของสื่อ ตลอดจนสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีวิจารณญาณ

- ท้าหรือและประสานความร่วมมือจากสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีประสบการณ์หรือเคยได้มีการดำเนินการจัดทำหลักสูตรและมีการเรียนการสอนเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อเพื่อนำไปต่อยอดในการใช้เป็นต้นแบบหลักสูตรและขยายผลในโรงเรียนนาร่อง อาทิ โรงเรียนในสังกัด กทม. และ สพฐ. รวมถึงให้มีเนื้อหาครอบคลุมถึงค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีงาม เพื่อให้เยาวชนซึมซับวัฒนธรรมและค่านิยมที่ดีด้วยตัวเองเกิดความภูมิใจในความเป็นไทย

- นำประเด็นการยกระดับการรู้เท่าทันสื่อหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เพื่อให้มีความสอดคล้อง สนับสนุนการดำเนินงานและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงการหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานกองทุนสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เป็นต้น ในประเด็นการสร้างค่านิยมที่ดีให้แก่ประชาชนตั้งแต่ระดับเยาวชน รวมทั้งแนวทางการจัดกิจกรรม Social Campaign ที่เป็นการรณรงค์และส่งเสริมการยกระดับการรู้เท่าทันสื่อ

- ส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา มีการเรียนรู้และจัดทำเนื้อหาของสื่อสำหรับเผยแพร่เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง และเข้าใจถึงกระบวนการในการทำข่าว ทำสื่อ เกิดความตระหนักในการนำเสนอและเสพข่าวในทุกมิติ

- การเรียนในระดับอุดมศึกษาควรพิจารณาบรรจุเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อให้เป็นวิชาภาคบังคับอย่างน้อยหนึ่งวิชาในสาขาวิชาอื่น ส่วนในสาขาวิชาชีพสื่อควรมีการเรียนการสอนเป็นวิชาภาคบังคับมากกว่าหนึ่งวิชา เพื่อให้ นักศึกษาตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมควบคู่ไปกับการใช้ความรู้เทคนิค และเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการสร้างงานสื่อ

ระยะเวลาดำเนินการ ภายใน ๓ ปี (ปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕)

๒) ขั้นตอนที่ ๒ การรณรงค์การรู้เท่าทันสื่อ เพื่อให้ประชาชนในทุกช่วงวัยมีข้อมูลที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิตประจำวัน

- ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนในทุกช่วงวัยเห็นถึงความจำเป็นและประโยชน์จากการรู้เท่าทันสื่อ ส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้ เพื่อให้สามารถเลือกบริโภคสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแยกแยะข้อมูลข่าวสารได้

- บรรจุเนื้อหาการอบรมเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อในสถาบันฝึกอบรมภาครัฐ

ระยะเวลาดำเนินการ ภายใน ๓ ปี (ปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕)

๓) ขั้นตอนที่ ๓ การพัฒนาบุคลากรในการสอนและให้ความรู้ด้านสื่อสารมวลชนที่รู้เท่าทันสื่อ โดยพัฒนาบุคลากรผู้สอนด้านการสื่อสารให้มีความรู้ความเข้าใจในบริบทการเปลี่ยนแปลงด้านการสื่อสารในยุคดิจิทัล และสามารถถ่ายทอดไปยังกลุ่มเป้าหมายได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยใช้ภาษาที่กระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย ผ่านการสร้างแรงจูงใจในรูปแบบต่าง ๆ

ระยะเวลาดำเนินการ ภายใน ๓ ปี (ปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕)

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย (เรียงลำดับความสำคัญ)

๓.๑ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๖

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อแก้ไขให้ครอบคลุมการใช้สื่อออนไลน์/ยกเว้นกฎหมายที่จะปกป้องคุ้มครองกลุ่มเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์เป็นการเฉพาะ

๓.๒ พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดการข้อมูลข่าวปลอม พ.ศ.

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อดูแลการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้มีความเหมาะสม พร้อมป้องกันและรับมือการเผยแพร่ข้อมูลเท็จ

แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านสังคม
(ฉบับปรับปรุง)

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

	หน้า
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๙-๑
๑.๑ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๙-๒
๑.๑.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านสังคมกับยุทธศาสตร์ชาติ	๙-๒
๑.๑.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านสังคมกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๙-๒
๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด	๙-๔
ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ	๙-๕
๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การมีระบบการออมเพื่อสร้างหลักประกันรายได้หลังวัยเกษียณ ที่เพียงพอและครอบคลุมในกลุ่มแรงงานทั้งในและนอกระบบ	๙-๕
๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ ผลักดันให้มีฐานข้อมูลทางสังคมและคลังความรู้ในระดับพื้นที่ เพื่อให้สามารถจัดสวัสดิการและสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ ที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย	๙-๗
๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การปฏิรูปการขึ้นทะเบียนคนพิการ เพื่อให้คนพิการได้รับ สิทธิสวัสดิการและความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง	๙-๑๐
๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การสร้างกลไกที่เอื้อให้เกิดชุมชนเมืองจัดการตนเอง	๙-๑๓
๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การสร้างมูลค่าให้กับที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชน	๙-๑๕
ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย	๖-๑๗

ส่วนที่ ๑ บทนำ

ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๕ ตอนที่ ๒๔ เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ ระยะเวลาบังคับใช้ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) ได้กำหนดให้มีประเด็นการปฏิรูป ๕ เรื่องสำคัญบนพื้นฐานการพัฒนาประเทศตามแนวคิดสังคมคุณภาพ (Social Quality) ซึ่งการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมในช่วงระยะเวลา ๓ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๓) มีความคืบหน้าสำคัญ ดังนี้ **(๑) การปฏิรูปการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม** ได้บรรลุเป้าหมายเชิงปริมาณที่กำหนดให้มีจำนวนสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ไม่ต่ำกว่า ๑ ล้านคนภายในปี ๒๕๖๑ โดยที่ปัจจุบัน กอช. มีจำนวนสมาชิกกว่า ๒.๓ ล้านคน (ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๓) และได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒ **(๒) การปฏิรูปการช่วยเหลือและเพิ่มขีดความสามารถกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม** ได้มีการเสริมสร้างศักยภาพกลุ่มต่างๆ อาทิ โครงการ Smile Farm: Sustainable Agriculture for Disabilities ที่เป็นการช่วยเหลือเกษตรกรผู้พิการในการเพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น การขับเคลื่อนโครงการ Smile City For All เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ **(๓) การปฏิรูปการจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ทางสังคม** พบว่ามีหน่วยงานต่างๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงมหาดไทยร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จัดเก็บข้อมูลเพื่อทำแผนพัฒนาระดับพื้นที่ (One Plan One Policy) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติร่วมกับศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) พัฒนาระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อการแก้ปัญหาความยากจน (TPMAP : Thai People Map and Analytics Platform) **(๔) การปฏิรูปการพัฒนาระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง** มีการประกาศใช้กฎกระทรวงกำหนดให้ทรัพย์สินอื่นเป็นหลักประกัน พ.ศ. ๒๕๖๑ ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ การออกพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๒ การประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันการเงินประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒ และ **(๕) การปฏิรูปการสร้างการมีส่วนร่วมและพลังทางสังคม** ผ่านการขับเคลื่อนการสร้างพลังจิตอาสา โดยปัจจุบันมีผู้ลงทะเบียนเป็นจิตอาสาแล้ว ๖.๖ ล้านคน และมีการจัดกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาแล้ว ๔๕,๐๐๐ ครั้ง (ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๓)

อย่างไรก็ตาม ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมยังมีกิจกรรมปฏิรูปหลายกิจกรรมที่ไม่ได้ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การศึกษาและจัดตั้งกองทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม การปรับปรุงระบบสวัสดิการและความช่วยเหลือทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสวัสดิการของกลุ่มเปราะบางทางสังคม รวมทั้ง ประเด็นปฏิรูปที่ต้องมีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง อาทิ การคุ้มครองผู้บริโภค การส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ การสนับสนุนความเข้มแข็งชุมชนโดยการออกกฎหมายและมาตรการต่างๆ การมีส่วนร่วมและการรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องของประชาชน ทั้งนี้ เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๒ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้มีการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ผนวกกับการทบทวนแผนการปฏิรูปประเทศให้สอดคล้องกับสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ดังนั้น แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมในระยะเวลา ๒ ปีถัดไป (พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕) จึงให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม การคุ้มครองกลุ่มเปราะบางในสังคม ตลอดจนการสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและแหล่งทุนของประชาชน โดยนำประเด็นปฏิรูปประเทศด้านสังคมเดิมมาปรับปรุงเป็นกิจกรรมที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big rock) จำนวน ๕ กิจกรรม ได้แก่ **(๑) การมีระบบการออมเพื่อสร้างหลักประกันรายได้หลังวัยเกษียณที่เพียงพอและครอบคลุมในกลุ่มแรงงานทั้งในและนอกระบบ** เป็นการปรับปรุงจากประเด็นปฏิรูปเรื่องการออม สวัสดิการ

และการลงทุนเพื่อสังคม ที่มุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำของระบบหลักประกันทางสังคมที่มีอยู่ในปัจจุบัน

(๒) การผลักดันให้มีฐานข้อมูลทางสังคมและคลังความรู้ในระดับพื้นที่ เพื่อให้สามารถจัดสวัสดิการและสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เป็นการต่อยอดจากประเด็นปฏิรูปเรื่องการจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ทางสังคมที่เดิมให้ความสำคัญกับบทบาทของหน่วยงานท้องถิ่นในการจัดเก็บข้อมูลด้านสังคม

(๓) การปฏิรูปการขึ้นทะเบียนคนพิการ เพื่อให้คนพิการได้รับสิทธิสวัสดิการและความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง ซึ่งเป็นการปรับปรุงจากประเด็นปฏิรูปการช่วยเหลือและเพิ่มขีดความสามารถกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม เพื่อให้การคุ้มครองกลุ่มเปราะบางในสังคมเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

(๔) การสร้างกลไกที่เอื้อให้เกิดชุมชนเมืองจัดการตนเอง เป็นการปรับปรุงจากประเด็นปฏิรูปเรื่องการพัฒนา ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง ผสมผสานกับสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ที่สะท้อนถึงการขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการตนเองของชุมชน โดยเฉพาะชุมชนในเขตเมือง และ

(๕) การสร้างมูลค่าให้กับที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชน ซึ่งเป็นข้อเสนอใหม่ที่เกิดจากการหารือร่วมกันของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคมและคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของการปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการจัดสรรที่ดินของรัฐ โดยคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคมให้ความสำคัญกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ที่ดินที่รัฐจัดสรรให้ประชาชน เพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการครอบครองที่ดิน โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ชนบท

๑.๑ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑.๑.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านสังคมกับยุทธศาสตร์ชาติ

๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๑.๑) ข้อ ๔.๑ การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกกลุ่ม โดยสร้างแรงจูงใจในการออม เพื่อเพิ่มความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และการลงทุนทางสังคมแบบมุ่งเป้าเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนยากจน และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสโดยตรง

๑.๒) ข้อ ๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม ที่มุ่งเน้นการรองรับสังคมสูงวัย อย่างมีคุณภาพ การสนับสนุนความร่วมมือทุกภาคส่วน

๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๒.๑) ข้อ ๔.๒ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ที่กำหนดให้มีการวางแผนทางการเงินและการออม

๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๓.๑) ข้อ ๔.๑ ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยมีระบบการบริหารจัดการข้อมูลที่มีความเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานและแหล่งข้อมูลต่างๆ นำไปสู่การวิเคราะห์การจัดการข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อการพัฒนา นโยบาย และการให้บริการภาครัฐ

๑.๑.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านสังคมกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม

๑.๑) ๑๗๐๒๐๑ มีระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

๒.๑) ๑๑๐๕๐๑ ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในชีวิต มีทักษะการดำรงชีวิต เรียนรู้พัฒนาตลอดชีวิต มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคมเพิ่มขึ้น

๓) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น พลังทางสังคม

๓.๑) ๑๕๐๑๐๑ ภาวการณ์พัฒนามีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
๑) มีระบบการออมทั้งภาคสมัครใจและภาคบังคับแก่ประชาชนทุกกลุ่ม เพื่อเพิ่มความสามารถในการพึ่งพาตนเองหลังเกษียณ	มีกฎหมายส่งเสริมให้คนไทยมีหลักประกันรายได้หลังเกษียณที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ	ระดับความสำเร็จของการออกกฎหมาย ร้อยละ ๕๐ โดย ร่าง พ.ร.บ.กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติพ.ศ. ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎกระทรวงเรื่องสิทธิประโยชน์ของสมาชิก กอช. ดำเนินการแล้วเสร็จ	ระดับความสำเร็จของการออกกฎหมาย ร้อยละ ๑๐๐ โดย ร่าง พ.ร.บ.กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และ พ.ร.บ. กองทุนการออมแห่งชาติฯ ได้รับการปรับปรุง/แก้ไขในประเด็นสิทธิประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง
๒) อปท. มีข้อมูลทางสังคมในพื้นที่ เพื่อนำมาใช้จัดระบบสวัสดิการสังคม (Social Safety Net) ที่สอดคล้องและตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง	มีฐานข้อมูลทางสังคมในระดับพื้นที่ที่เชื่อมโยงในทุกมิติ	ระดับความสำเร็จของการจัดทำฐานข้อมูลทางสังคมระดับพื้นที่ร้อยละ ๕๐ โดยฐานข้อมูลได้รับการออกแบบระบบการจัดเก็บข้อมูลที่สามารถบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วเสร็จ	ระดับความสำเร็จของการจัดทำฐานข้อมูลทางสังคมระดับพื้นที่ร้อยละ ๑๐๐ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทางสังคมในระดับพื้นที่ และคลังข้อมูลด้านอาชีพ
๓) ชุมชนในเขตเมืองมีความเข้มแข็งและมีโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการภาครัฐอย่างเท่าเทียม อันจะนำไปสู่ความเสมอภาคในสังคม	มีกฎหมายที่สนับสนุนให้เกิดกลไกสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง โดยเฉพาะชุมชนในเขตเมือง	ระดับความสำเร็จของการออกกฎหมาย ร้อยละ ๕๐ โดยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล พ.ศ. ผ่านความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และระเบียบเกี่ยวกับชุมชนของกรุงเทพมหานคร มีการพิจารณา ทบทวนปรับปรุง ในประเด็นเรื่องคณะกรรมการชุมชนที่จะเอื้อต่อการสร้างชุมชนเมืองที่เข้มแข็ง	ระดับความสำเร็จของการออกกฎหมาย ร้อยละ ๑๐๐ โดยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาลนคร เทศบาลเมือง กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา มีการจัดตั้งตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การมีระบบการออมเพื่อสร้างหลักประกันรายได้หลังวัยเกษียณที่เพียงพอและครอบคลุมในกลุ่มแรงงานทั้งในและนอกระบบ

ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างรวดเร็ว ขณะที่ระบบการออมสำหรับแรงงานทั้งในและนอกระบบยังไม่เพียงพอและครอบคลุมสำหรับการสร้างหลักประกันรายได้หลังวัยเกษียณ กล่าวคือ **กลุ่มแรงงานในระบบ** มีจำนวน ๑๗.๑ ล้านคน (ปี ๒๕๖๒) โดยมีระบบการออมเพื่อการเกษียณ ประกอบด้วยระบบบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ๒.๒ ล้านคน กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ๑.๑๑ ล้านคน^๑ กองทุนประกันสังคมตาม ม. ๓๓ และ ๓๙ ประมาณ ๑๓.๓๔ ล้านคน^๒ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ประมาณ ๓๗๖ กองทุน ครอบคลุม ๓.๐๘ ล้านคน อย่างไรก็ตาม แรงงานในระบบมีรายได้หลังเกษียณไม่เพียงพอ กล่าวคือแรงงานในระบบที่ส่งเงินเข้ากองทุนประกันสังคมเพียงช่องทางเดียวจะมีรายได้หลังเกษียณเฉลี่ยร้อยละ ๑๙ ของรายได้ก่อนเกษียณ ซึ่งต่ำกว่าระดับรายได้หลังเกษียณที่เพียงพอ (ร้อยละ ๕๐-๖๐ ของรายได้ก่อนเกษียณ) ทำให้มีความเสี่ยงที่จะตกสู่ภาวะยากจนในช่วงวัยชรา อีกทั้ง การจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพมีจำนวนน้อยและไม่ครอบคลุมลูกจ้างเอกชนทุกราย^๓ ทั้งนี้ ปัจจุบันได้มีการยกร่าง พ.ร.บ.กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. ซึ่งมีหลักการสำคัญเพื่อให้มีระบบการออมสำหรับการดำรงชีพยามชราภาพเพียงพอหลังเกษียณ สร้างความมั่นคง ครอบคลุมลูกจ้างทั้งระบบ ตลอดจนเป็นการสร้างวินัยในการออมของประชาชนในวัยทำงาน

ขณะที่ **กลุ่มแรงงานนอกระบบ** มีจำนวน ๒๐.๔ ล้านคน (ปี ๒๕๖๒) โดยมีระบบการออมเพื่อการเกษียณ ประกอบด้วย กองทุนประกันสังคม ม.๔๐ ประมาณ ๓.๓๗ ล้านคน กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ประมาณ ๒.๓๗ ล้านคน อย่างไรก็ตาม แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ยังไม่มีหลักประกันรายได้หลังเกษียณ โดยที่แรงงานนอกระบบเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) จำนวน ๒.๓๗ ล้านคน หรือคิดเป็นเพียงร้อยละ ๑๑.๖๒ ของแรงงานนอกระบบทั้งหมด^๔

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีระบบการออมทั้งภาคสมัครใจและภาคบังคับแก่แรงงานทั้งในและนอกระบบ โดยการออกกฎหมายและปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มความสามารถในการพึ่งพาตนเองหลังเกษียณ และเพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้ การสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้าสู่ระบบการออม สามารถดำเนินการผ่านการจัดสรรเงินคืนเพื่อเป็นเงินออมแก่ประชาชน โดยจัดสรรเงินผ่านเงินสลากกินแบ่งรัฐบาล^๕ และ/หรือผ่านภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (Earmarked Tax)

๒.๑.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) **เป้าหมาย:** ประชาชนมีความมั่นคงด้านรายได้เมื่อถึงวัยเกษียณอายุ/หลังพ้นวัยทำงาน

๒) **ตัวชี้วัด:**

๒.๑) พ.ร.บ.กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา ภายในปี ๒๕๖๕

^๑ ข้อมูลจำนวนสมาชิก กบข. ณ เดือนกรกฎาคม ๒๕๖๓, กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

^๒ ข้อมูลสถิติกองทุนประกันสังคม พ.ศ.๒๕๖๒, สำนักงานประกันสังคม

^๓ รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย: พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. , สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

^๔ การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ.๒๕๖๒, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

^๕ การเงินสลากกินแบ่งรัฐบาล ตาม พ.ร.บ.สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ.๒๕๑๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ถูกจัดสรรออกเป็น (๑) ร้อยละ ๖๐ เป็นเงินรางวัล (๒) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๘ เป็นรายได้แผ่นดิน และ (๓) ไม่เกินกว่า ๑๒ เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน ซึ่งรวมทั้งค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล

๒.๒) กอช. มีการปรับปรุงระเบียบด้านสิทธิประโยชน์ที่เกี่ยวข้องเพื่อจูงใจให้แรงงานนอกระบบเข้าสู่ กอช. เพิ่มขึ้น

๒.๓) มีการปรับปรุงระบบการออมภาคบังคับ และ/หรือจัดสรรเงินคืนในรูปแบบ Earmarked Tax หรือจากรายได้จากการดำเนินงานภาครัฐแก่กลุ่มเป้าหมายเพื่อสมทบการออม

๒.๑.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงการคลัง

๒.๑.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (ปี ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕)

๒.๑.๔ ประเมินการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณประจำปีของหน่วยงาน

๒.๑.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงการคลัง จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกระทรวงแรงงาน (สำนักงานประกันสังคม) กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) เป็นอย่างน้อย ในการดำเนินการดังนี้

๑) ขั้นตอนที่ ๑ ผลักดันร่างพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. เพื่อให้แรงงานในระบบมีรายได้หลังเกษียณที่เพียงพอ โดยให้นำร่างพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญฯ เสนอต่ ครม. เพื่อให้มีมติเห็นชอบในหลักการต่อร่างกฎหมาย ติดตาม/เร่งรัดกระบวนการตรวจพิจารณาในชั้นสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อเสนอไปยังรัฐสภา และติดตาม/ผลักดันร่างพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญฯ ในขั้นตอนกระบวนการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เพื่อให้มีการประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๒) ขั้นตอนที่ ๒ ผลักดันให้กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) และกองทุนประกันสังคม ร่วมกันศึกษาแนวทางปรับปรุงระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อจูงใจให้แรงงานนอกระบบเข้าสู่ระบบการออม อาทิ การปรับเพิ่มเพดานเงินสะสม/เงินสมทบ/สิทธิประโยชน์ และการขยายอายุสมาชิก

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๓) ขั้นตอนที่ ๓ สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนคนไทยเข้าสู่ระบบการออม ผ่านการจัดสรรเงินคืนในสัดส่วนที่เหมาะสมจากการซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล และ/หรือการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (Earmarked Tax) เพื่อเป็นเงินออมสำหรับวัยเกษียณ โดยเงินออมสำหรับแรงงานในระบบจะจัดสรรเงินคืนเข้าสู่กองทุนประกันสังคม และแรงงานนอกระบบจะจัดสรรเงินคืนเข้าสู่ กอช.

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ ผลักดันให้มีฐานข้อมูลทางสังคมและคลังความรู้ในระดับพื้นที่ เพื่อให้สามารถจัดสวัสดิการและสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

ปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนประชากรกลุ่มเปราะบางที่สำคัญ ๑๓,๑๔๓,๐๗๙ คน อาทิ (๑) เด็กในครอบครัวที่มีรายได้น้อยที่มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดจำนวน ๑,๔๕๑,๔๖๘ คน (๒) ผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จำนวน ๙,๖๖๔,๑๑๑ คน และ (๓) คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำนวน ๒,๐๒๗,๕๐๐ คน ในขณะที่ระหว่างเกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ภาครัฐมีมาตรการเยียวยาประชาชนกลุ่มดังกล่าวโดยที่กลุ่มเปราะบางได้รับการเยียวยาแล้ว จำนวน ๖,๗๘๑,๘๘๑ ราย ประกอบด้วย (๑) เด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด ๑,๓๙๔,๗๕๖ ราย (๒) ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยผู้สูงอายุ ๔,๐๕๖,๕๙๖ ราย และ (๓) คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ ๑,๓๓๐,๕๒๙ ราย^๖

อย่างไรก็ตาม การจัดสรรสวัสดิการทางสังคมให้แก่กลุ่มเปราะบางยังไม่ครอบคลุม โดยพบว่า มีกลุ่มเปราะบางที่ตกหล่นจากการให้ความช่วยเหลือภาครัฐ ได้แก่ (๑) *กลุ่มคนพิการ* (๓.๗ ล้านคน) กว่าร้อยละ ๒๑.๒ ที่ยังไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือหรือสวัสดิการจากภาครัฐ โดยที่มีความช่วยเหลือที่ต้องการมากที่สุดคือ การสนับสนุนผู้ช่วยคนพิการ การกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพ และการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ^๗ (๒) *กลุ่มผู้สูงอายุ* ยังพบผู้ตกสำรวจและยังไม่ได้รับสวัสดิการเบี้ยผู้สูงอายุ ในแหล่งชุมชนต่างๆ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งจำเป็นต้องมีการสำรวจข้อมูลผู้สูงอายุที่ยังไม่ได้ลงทะเบียนดังกล่าว เพื่อขอรับสวัสดิการต่างๆ ต่อไป^๘ และ (๓) *กลุ่มเด็กแรกเกิดในครอบครัวยากจน* พบว่าร้อยละ ๓๐ ยังเข้าไม่ถึงสวัสดิการเงินอุดหนุนของรัฐ^๙

ที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคมโดยส่วนราชการต่างๆ อาทิ กระทรวงมหาดไทยร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ดำเนินการรวบรวมจัดเก็บ และประมวลผลข้อมูลทุกมิติที่จัดเก็บ โดยหน่วยงานในระดับพื้นที่ เพื่อนำมาจัดทำแผนพัฒนาในพื้นที่ตามนโยบาย One Plan One Policy ของกระทรวงมหาดไทย (มท.) ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการประมวลผลจากหน่วยงานต่าง ๆ ภายในพื้นที่ ขณะที่ สสส. ร่วมกับ NECTEC ได้พัฒนาระบบ TPMap (Thai People Map and Analytics Platform) ซึ่งเป็นระบบ Big Data ของภาครัฐเพื่อการแก้ปัญหาความยากจนที่สามารถระบุปัญหาความยากจนในระดับบุคคล รวมถึงโครงการพัฒนาตำบลแบบบูรณาการ (Tambon Smart Team) โดยกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงศึกษาธิการ โดย สอศ. จัดทำโครงการคลังความรู้เพื่อสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ จัดทำฐานข้อมูลระดับพื้นที่ในลักษณะแผนเดียว (One Plan) เพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบด้านต่างๆ อย่างเป็นระบบ อาทิ ฐานข้อมูลแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน ฐานข้อมูลรายครัวเรือนเพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตรายครัวเรือน (Family Plan) ดังนั้น จึงจำเป็นต้องปฏิรูปการพัฒนาฐานข้อมูลทางสังคมในระดับพื้นที่แบบบูรณาการ เพื่อเป็นฐานข้อมูลสารสนเทศขนาดใหญ่ (Big data) ทางสังคม โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบหลัก ร่วมบูรณาการการจัดเก็บ/พัฒนาข้อมูลในระดับพื้นที่ เพื่อให้เกิดการนำข้อมูลมาใช้วิเคราะห์ในการจัดระบบสวัสดิการสังคม (Social Safety Net) การแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทในเชิงพื้นที่ที่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ได้ โดยเฉพาะในกลุ่มเปราะบาง

^๖ ข้อมูลการจ่ายเงินเยียวยาแก่กลุ่มเปราะบางของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ณ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

^๗ ข้อมูลการสำรวจความพิการ พ.ศ. ๒๕๖๐ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

^๘ สำนักข่าว RYT๙: กทม.เร่งช่วยเหลือผู้สูงอายุ คนพิการตกสำรวจระบบสวัสดิการ, (๒๗ พ.ค.๖๓) <https://www.ryt9.com/s/prg/๓๑๒๘๑๕๐>

^๙ การประเมินผลกระทบจากการดำเนินโครงการเงินอุดหนุนฯ ในช่วงปี ๕๙-๖๑ โดยความร่วมมือจาก UNICEF, TDRI, สสส., EPRI และมหาวิทยาลัยขอนแก่น

นอกจากนี้ ความยากจนเป็นผลมาจากหลายปัจจัย รวมถึงการขาดข้อมูลข่าวสารความรู้ในการประกอบอาชีพ อย่างไรก็ตาม แหล่งให้ความรู้เพื่อการประกอบอาชีพของบุคคลและชุมชนในปัจจุบันมีความหลากหลายและกระจัดกระจาย ทั้งในส่วนของข้อมูลสำหรับการประกอบอาชีพของภาครัฐและเอกชน โดยที่ขาดการบริหารจัดการข้อมูลที่น่าเชื่อถือและสามารถเข้าถึงได้สำหรับทุกกลุ่ม ดังนั้น การมีคลังความรู้แห่งชาติด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการประกอบอาชีพของบุคคลและชุมชนเสมือนเป็นหอสมุดแห่งชาติที่สามารถเข้าถึงได้ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และแหล่งที่รวบรวมความรู้การประกอบอาชีพทุกแขนง สำหรับทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ทุกคนเข้าถึงและได้รับข้อมูลที่น่าเชื่อถือ จะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำของสังคมได้

๒.๒.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย:

๑.๑) ชุมชนมีฐานข้อมูลกลางระดับพื้นที่ที่เปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ข้อมูลในการกำหนดนโยบายและแก้ไขปัญหาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่

๑.๒) บุคคลและชุมชนสามารถเข้าถึงคลังข้อมูล สำหรับการประกอบอาชีพที่รวดเร็ว น่าเชื่อถือ และมีอาชีพเพื่อให้อาชีพสามารถพึ่งพาตนเองได้ ตลอดจนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและสร้างสรรค์

๒) ตัวชี้วัด: ชุมชนมีฐานข้อมูลทางสังคมที่เชื่อมโยงกันทุกมิติในระดับพื้นที่ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๒.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงมหาดไทย

๒.๒.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (ปี ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕)

๒.๒.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณประจำปีของหน่วยงาน

๒.๒.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง และกรมการพัฒนาชุมชน จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการดังนี้

๑) ขั้นตอนที่ ๑ ออกแบบระบบการจัดเก็บข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลกลางทางสังคมให้มีการบูรณาการในระดับพื้นที่ จากข้อมูลที่มีการจัดเก็บอยู่แล้ว อาทิ ข้อมูลแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน ข้อมูลรายครัวเรือน ภายใต้โครงการพัฒนาตำบลแบบบูรณาการ ข้อมูล จปฐ. การพัฒนาระบบฐานข้อมูลตำบล โดยกระทรวงมหาดไทยและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพ (สสส.)^{๑๐} เพื่อเชื่อมโยงให้เกิดเป็น

^{๑๐} TCNAP (Thailand Community Network Appraisal Program) คือโปรแกรมที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้และจัดการข้อมูลของชุมชน จะมีการเก็บข้อมูลทั้งหมด ๗ ด้าน ดังนี้ ๑) ข้อมูลทุนที่แสดงศักยภาพตำบล อาทิ ข้อมูลแกนนำ เงิน ทรัพยากร ๒) ข้อมูลการสื่อสาร อาทิ ช่องทางการสื่อสาร การใช้ประโยชน์ ๓) ข้อมูลด้านการดูแลสุขภาพ อาทิ ข้อมูลพฤติกรรมเสี่ยง ปัญหาการเจ็บป่วย ๔) ข้อมูลประชากร อาทิ ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวนประชากร การเกิด การตาย การอพยพย้ายถิ่นฐาน ๕) ข้อมูลสิ่งแวดล้อม อาทิ ข้อมูลปัญหาและการจัดการสิ่งแวดล้อม ๖) ข้อมูลเศรษฐกิจชุมชน อาทิ ข้อมูลอาชีพหลัก อาชีพเสริม ทรัพย์สิน หนี้สิน การออม ๗) ข้อมูลการเมืองการปกครอง อาทิ ข้อมูลกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการเมือง การแก้ปัญหาชุมชน การใกล้เคียงข้อพิพาท

ฐานข้อมูลกลางและต่อยอดการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการออกแบบนโยบายให้ตอบสนองกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๔

๒) **ขั้นตอนที่ ๒ วิเคราะห์ข้อมูลและนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย** โดยร่วมมือกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในด้านการวิเคราะห์ข้อมูล (Data analytic) เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๓) **ขั้นตอนที่ ๓ สื่อสารและบริหารจัดการข้อมูล** โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เผยแพร่สู่สาธารณะ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากการจัดเก็บข้อมูลทางสังคม ซึ่งเป็นไปตามลำดับขั้นความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๔) **ขั้นตอนที่ ๔ ออกแบบและจัดทำระบบคลังความรู้ด้านอาชีพด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์** โดยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำ platform ในการรวบรวม/เชื่อมโยงองค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ เพื่อให้บุคคลและชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การปฏิรูปการขึ้นทะเบียนคนพิการ เพื่อให้คนพิการได้รับสิทธิสวัสดิการและความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง

ปัจจุบันมีคนพิการที่ได้รับการออกบัตรประจำตัวคนพิการแล้ว จำนวน ๒,๐๔๘,๓๖๖ คน^{๑๑} หรือร้อยละ ๓.๐๘ ของประชากรทั้งประเทศ (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓) อย่างไรก็ตาม ยังมีคนพิการที่ตกหล่นและไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือหรือสวัสดิการจากรัฐบาลอย่างครบถ้วนเพียงพอ สะท้อนได้จากผลการสำรวจความพิการ ปี ๒๕๖๐ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ^{๑๒} พบว่า ประเทศไทยมีคนพิการประมาณ ๓.๗ ล้านคน หรือร้อยละ ๕.๕ ของประชากรทั่วประเทศ โดยกว่าร้อยละ ๕๕.๖ ไม่ได้จดทะเบียนคนพิการ อันเนื่องมาจากหลายสาเหตุ ทั้งการที่ไม่ต้องการจดทะเบียน (รวมไม่คิดว่าตนเองพิการ) ความพิการไม่อยู่ในระดับที่จดทะเบียนได้ การไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจดทะเบียน ไม่มีคนพาไป และเดินทางไม่สะดวก นอกจากนี้ อาจมีสาเหตุอื่นๆ อาทิ กลุ่มคนพิการทางสมองและสติปัญญาที่ไม่ต้องการขึ้นทะเบียนว่าเป็นคนพิการ การที่คนในชุมชนมองว่าในกรณีที่ญาติพาคนพิการไปขึ้นทะเบียนเพราะต้องการผลประโยชน์หรือไม่สามารถดูแลเลี้ยงดูคนพิการได้ ส่งผลให้ผู้พิการเหล่านั้นไม่ได้รับสิทธิและความช่วยเหลือต่างๆ ที่รัฐจัดสรรให้ผ่านนโยบายของหลายหน่วยงานในหลายกระทรวงฯ

ทั้งนี้ ปัญหาสำคัญของการขึ้นทะเบียนคนพิการมีสาเหตุหลักมาจากการกำหนดค่านิยาม “คนพิการ” ที่ปัจจุบันมีความแตกต่างกันแต่ละหน่วยงาน อาทิ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนดประเภท/หลักเกณฑ์ความพิการ ๗ ประเภท ซึ่งไม่ครอบคลุมความพิการที่ไม่เห็นได้โดยประจักษ์ อาทิ กลุ่มอาการออทิสติก ขณะที่สำนักงานสถิติแห่งชาติ กำหนดความพิการมีความหมายหลายมิติ โดยอาจพิจารณาว่าพิการจาก (๑) ลักษณะภายนอก หรือ (๒) ความสามารถในการทำกิจกรรมต่างๆ หรือ (๓) ไม่สามารถเข้าร่วมในสังคม

ขณะที่กระบวนการขึ้นทะเบียนคนพิการต้องผ่านการวินิจฉัยโดยแพทย์และขึ้นทะเบียนกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อให้ได้รับเอกสารรับรองความพิการตามกฎหมาย ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ^{๑๓} อีกทั้ง การขึ้นทะเบียนคนพิการตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงฯ มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก ใช้เอกสารเป็นจำนวนมาก อาทิ บัตรประจำตัวประชาชน คนพิการ สำเนาทะเบียนบ้าน คนพิการ บัตรประจำตัวประชาชนผู้ดูแล สำเนาทะเบียนบ้านผู้ดูแล รูปถ่าย และเอกสารรับรองความพิการ โดยประกอบวิชาชีพเวชกรรมของสถานพยาบาลของรัฐหรือสถานพยาบาลเอกชนที่ผู้อำนวยการประกาศกำหนด เว้นแต่กรณีสภาพความพิการที่สามารถเห็นได้โดยประจักษ์ และส่วนใหญ่ต้องไปติดต่อขอขึ้นทะเบียนยังสถานที่ที่กำหนด อาทิ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) อยู่ที่ศาลากลางจังหวัด หรือที่ อบต./เทศบาล

นอกจากนี้ การกำหนดความพิการตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้กำหนดประเภทความพิการ ๗ ประเภท^{๑๔} ได้แก่ (๑) ความพิการทางการมองเห็น (๒) ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (๓) ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย

^{๑๑} รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓

^{๑๒} รายงานการสำรวจความพิการ พ.ศ. ๒๕๖๐ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

^{๑๓} พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๑๙ “... คนพิการอาจยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวคนพิการต่อนายทะเบียนกลางหรือนายทะเบียนจังหวัด ณ สำนักงานทะเบียนกลาง สำนักงานทะเบียนจังหวัด หรือสถานที่อื่นตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ...” และระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวคนพิการฯ พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๖ “คนพิการซึ่งมีสัญชาติไทยไม่ว่าจะอยู่ในกรุงเทพมหานครหรือจังหวัดอื่นอาจยื่นคำขอมีบัตรต่อสำนักงาน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์บริการคนพิการระดับจังหวัดหรือหน่วยงานของรัฐ ตามที่ผู้อำนวยการหรือผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศกำหนด แล้วแต่กรณี”

^{๑๔} ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง ประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕

(๔) ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม (๕) ความพิการทางสติปัญญา (๖) ความพิการทางการเรียนรู้ (๗) ความพิการทางอภิสติกริยา อย่างไรก็ตาม เพื่อให้คนพิการได้สิทธิในการรับบริการและการช่วยเหลือต่างๆ จากหน่วยงานภาครัฐอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมคนพิการทุกกลุ่ม จำเป็นต้องมีระบบฐานข้อมูลคนพิการและการส่งต่อระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สถานพยาบาล กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย^{๑๕} ดังนั้น จึงต้องมีการปฏิรูปกระบวนการขึ้นทะเบียนคนพิการเพื่อให้กลุ่มคนพิการสามารถเข้าถึงการจดทะเบียนและออกบัตรประจำตัวคนพิการโดยง่ายและครอบคลุมความพิการทุกประเภท โดยเฉพาะการให้บริการ ณ สถานพยาบาล ซึ่งเป็นสถานที่ที่คนพิการต้องเข้ามาตรวจประเมินร่างกายและรับเอกสารรับรองความพิการ ซึ่งจะช่วยให้คนพิการได้รับสิทธิสวัสดิการและความช่วยเหลือเมื่อมีความพิการเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และลดโอกาสที่จะเกิดการตกหล่นจากระบบการขึ้นทะเบียนคนพิการ

๒.๓.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย:

- ๑.๑) คนพิการทุกคนไม่มีข้อจำกัดด้านการเข้าถึงการขึ้นทะเบียนคนพิการ
- ๑.๒) ฐานข้อมูลคนพิการเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลสำคัญต่างๆ อย่างมีความเป็นปัจจุบัน และได้ใช้ประโยชน์โดยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง เพื่อให้คนพิการได้รับการสนับสนุนอย่างรอบด้าน

๒) ตัวชี้วัด:

๒.๑) ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวคนพิการฯ พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้รับการแก้ไขให้สถานพยาบาลสามารถออกเอกสารรับรองความพิการและสามารถขึ้นทะเบียนคนพิการได้ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๒) หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องได้มีการปรับปรุงคำนิยามคนพิการให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

๒.๓) ระบบฐานข้อมูลคนพิการสามารถเชื่อมโยงระหว่างสถานพยาบาลกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้ ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๓.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๒.๓.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕)

๒.๓.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณหน่วยงาน

^{๑๕}โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๕๗). การทบทวนชุดสิทธิประโยชน์และการเข้าถึงบริการอุปกรณ์เครื่องช่วยคนพิการ. <https://kb.hsri.or.th/dspace/handle/๑๑๒๒๘/๔๒๒๘?locale-attribute=th>

๒.๓.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) ขั้นตอนที่ ๑ ปรับคำนิยาม “คนพิการ” ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกหน่วยงาน โดยให้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้กำหนดคำนิยามหลักและให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปรับปรุงการกำหนดคำนิยาม/ขอบเขตของผู้พิการให้สอดคล้องกัน

๒) ขั้นตอนที่ ๒ แก้ไขระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวคนพิการฯ พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๖ ให้เพิ่มเติมสถานพยาบาลสามารถออกเอกสารรับรองความพิการและสามารถขึ้นทะเบียนคนพิการได้นอกจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์บริการคนพิการระดับจังหวัดหรือหน่วยงานของรัฐ ตามที่ผู้อำนวยการหรือผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศกำหนด โดยเป็นไปในลักษณะ One Stop Service ที่สามารถบูรณาการการยื่นคำขอ การออกบัตรคนพิการไว้ในจุดเดียว เพื่อให้กระบวนการขึ้นทะเบียนคนพิการมีความรวดเร็วและเข้าถึงกลุ่มคนที่ประสบภาวะความพิการได้อย่างครอบคลุม

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๓) ขั้นตอนที่ ๓ วางระบบการเชื่อมโยงฐานข้อมูลคนพิการที่ขึ้นทะเบียน ปรับให้เป็นปัจจุบัน และเชื่อมโยงการใช้ประโยชน์ข้อมูลร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยให้สถานพยาบาลที่รับขึ้นทะเบียนคนพิการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง โดยกำหนดช่วงระยะเวลาการนำเข้าข้อมูลที่แน่นอน เพื่อให้ข้อมูลเป็นปัจจุบัน และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ในการจัดสวัสดิการให้ความช่วยเหลือตามสิทธิคนพิการได้อย่างทันการณ์และรอบด้าน

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การสร้างกลไกที่เอื้อให้เกิดชุมชนเมืองจัดการตนเอง

ประเทศไทยมีการขยายตัวของความเป็นเมืองมาตั้งแต่ทศวรรษ ๑๙๖๐ โดยในปัจจุบันมีประชากรอาศัยในเขตเมืองกว่า ๓๘,๐๘๘,๗๐๐ คน^{๑๖} มีจำนวนเทศบาลเมือง ๑๘๗ แห่ง และเทศบาลนคร ๓๐ แห่ง โดยคาดว่าจะในปี ค.ศ. ๒๐๕๐ ประชากรไทยกว่าร้อยละ ๗๓ จะหลั่งไหลเข้ามาอาศัยในเขตเมือง^{๑๗} ทำให้เกิดความแตกต่างของผู้อยู่อาศัยในชุมชนเมือง ซึ่งเป็นต้นตอของความเปราะบางและปัญหาของชุมชนเมืองในหลายมิติ อาทิ ปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย ปัญหาการบุกรุกพื้นที่สาธารณะ ปัญหาการว่างงานและความยากจน ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด อันเป็นสาเหตุสำคัญของการสร้างความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ ความยากจนเมือง ตลอดจนการเข้าถึงบริการและสวัสดิการทางสังคมของรัฐเนื่องจากขาดกลไก/สิทธิของชุมชนเมือง

ที่ผ่านมา ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการและมาตรการต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว อาทิ สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.) ได้ดำเนินโครงการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำตามศาสตร์พระราชา การเคหะแห่งชาติ ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย ๑๐ ปี (พ.ศ.๒๕๕๙ - ๒๕๖๘) ที่เน้นส่งเสริมความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มผู้มีรายได้น้อย โดยจัดเตรียมที่อยู่อาศัยที่ได้มาตรฐาน ผ่านความร่วมมือขององค์กรต่างๆ ทั้งรัฐและเอกชน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. ดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนเมือง ที่เน้นให้เครือข่ายชุมชนทั้งโครงการบ้านมั่นคงและชุมชนรายได้น้อยอื่นๆ กว่า ๓๑๗ แห่ง มีความเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกันและร่วมวางแผนพัฒนาชุมชน ทั้งนี้ การแก้ปัญหาในชุมชนเมืองที่หลากหลายมิติจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วน โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นเจ้าของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงต่อการดำเนินโครงการต่างๆ ในชุมชน

อย่างไรก็ตาม พบว่าในปัจจุบันกฎหมาย (มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๕๔๖ แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๑๔ พ.ศ.๒๕๖๒) กำหนดให้มีการยกเลิกร้าน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันในชุมชนที่ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร ส่งผลให้พื้นที่ที่มีความเป็นเมืองขาดกฎหมายรับรองให้มีกลไกภาคประชาชนในการขับเคลื่อนและแก้ไขปัญหาชุมชนเมืองได้ด้วยตนเอง^{๑๘} รวมทั้งในกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยาที่ยังมีกลไกคณะกรรมการชุมชนไม่ครอบคลุมทั้งพื้นที่ ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครอง ได้มีหนังสือที่ มท ๐๔๑๓/ว ๑๕๕๓ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๑ เรื่องการจัดตั้งชุมชนย่อยเพื่อพัฒนาเทศบาลและสุขาภิบาล เพื่อให้เทศบาลเมืองและเทศบาลนครสามารถจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนได้ แต่ยังคงพบว่าบางพื้นที่ไม่ได้ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนส่วนในพื้นที่ที่ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนก็พบปัญหาอุปสรรคด้านงบประมาณในการบริหารจัดการ

ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นต้องผลักดันให้เกิดเครื่องมือส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนโดยเฉพาะชุมชนในเขตเมือง ผ่านการออกกฎหมายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเองและมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชน โดยเปิดโอกาสให้กลไกคณะกรรมการชุมชนสามารถระดมทุนและบริหารจัดการทรัพยากรของชุมชนด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยเพิ่มศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนให้สามารถแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนได้โดยตรงและรวดเร็ว อันจะนำไปสู่การสร้างภาพรวมและการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

^{๑๖} รายงานการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๘๓ (ฉบับปรับปรุง), สศช. (๒๕๖๒)

^{๑๗} รายงานผลการสำรวจและศึกษาวิจัย ซีรีส์ความรู้ ส่อง โอกาส สร้าง อาชีพ เรื่อง การขยายตัวของความเป็นเมือง (Urbanization) โดย สปร. ร่วมกับ บ.ดิวันโอวัน เปอร์เซนต์ จำกัด (๒๕๕๘) อ้างใน <http://www.okmd.or.th/>

^{๑๘} กรุงเทพมหานครมีการบังคับใช้ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๕ ที่กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชน

๒.๔.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

- ๑) เป้าหมาย: ชุมชนในเขตเมืองสามารถบริหารจัดการทรัพยากรได้ด้วยตนเอง
- ๒) ตัวชี้วัด: ชุมชนเมืองมีกฎหมายรับรองฐานะให้ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรของชุมชนด้วยตนเอง ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๔.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงมหาดไทย

๒.๔.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕)

๒.๔.๔ ประเมินการรวมเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณประจำปีของหน่วยงาน

๒.๔.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

- ๑) ขั้นตอนที่ ๑ จัดทำร่างระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล พ.ศ. และทบทวนกฎระเบียบของกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยาที่เกี่ยวข้องกับกลไกส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้มีกฎหมายรองรับการจัดตั้งชุมชนในเขตพื้นที่เมือง ตลอดจนกฎหมายรับรองกลไกสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถระดมทุนและบริหารจัดการทรัพยากรของชุมชนด้วยตนเอง เพื่อเพิ่มศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนให้สามารถแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนได้โดยตรงและรวดเร็ว

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๔

- ๒) ขั้นตอนที่ ๒ มีแนวทางในการจัดตั้งชุมชนที่มีส่วนร่วมและบริหารจัดการทรัพยากรของชุมชน โดยกำหนดแนวทางการจัดตั้งชุมชนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปปฏิบัติในการจัดตั้งชุมชนภายในท้องถิ่นแต่ละแห่ง และมีแนวปฏิบัติในการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรของตนเอง

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

หมายเหตุ:

๑. ปัจจุบันกระทรวงมหาดไทยได้ยกร่างระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล พ.ศ. ซึ่งอยู่ระหว่างการเสนอคณะกรรมการพิจารณาถ้อยแถลงของกระทรวงมหาดไทยก่อนเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณา เพื่อประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา ตามขั้นตอนการออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยต่อไป

๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การสร้างมูลค่าให้กับที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชน

การถือครองที่ดินเป็นปัจจัยที่แสดงความเหลื่อมล้ำทางสังคม แม้ว่าจะมีการจัดที่ดินของรัฐให้กับประชาชน โดยเฉพาะเกษตรกรและผู้ยากจนตามกฎหมายหลายฉบับ แต่ที่ดินที่ได้จัดสรรให้เหล่านั้นยังมีข้อจำกัดเนื่องจากไม่สามารถนำไปใช้เป็นหลักประกันใด ๆ ได้ เพราะไม่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สำคัญคือการเข้าถึงแหล่งทุนซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการพัฒนารายได้และคุณภาพชีวิตของผู้ที่ได้รับการจัดสรรที่ดินให้ดีขึ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องใช้ทุนระยะปานกลางและระยะยาวอีกเป็นจำนวนมาก

อนึ่ง ในระยะ ๒ ปีเศษที่ผ่านมา ได้มีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดที่ดินให้กับประชาชนอย่างน้อย ๔ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งทำให้สภาพการจัดที่ดินของรัฐเปลี่ยนแปลงไปมาก รวมถึงนโยบายการจัดที่ดินเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับกฎกระทรวง ระเบียบต่าง ๆ กำลังอยู่ระหว่างดำเนินการ และไม่ส่งเสริมให้ผู้ที่ได้รับการจัดสรรที่ดิน เกษตรกรและผู้ยากจนเข้าสู่แหล่งทุนได้ ดังนั้น โอกาสที่จะฟื้นฟูตนเองจากหนี้สินจึงต้องอาศัยเงินจากรัฐเพียงแหล่งเดียว ที่ผ่านมา แม้ว่ามีร่างกฎหมายที่จะจัดตั้งธนาคารที่ดินขึ้น และมีการจัดตั้งสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) แต่พบว่ายังไม่ประสบผลสำเร็จ

ดังนั้น การสร้างมูลค่าให้กับที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชนต้องคำนึงถึงการปรับปรุงกลไกพื้นฐานในการกำหนดหรือคำนวณมูลค่าที่ดินและทรัพย์สินที่รัฐจัดให้กับประชาชน ซึ่งมักจะมีมูลค่าต่ำกว่าที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์โดยสมบูรณ์ ควบคู่กับการจัดระบบแลกเปลี่ยน ซื้อที่ดินโดยรัฐ การทดแทนค่าที่ดิน การตรวจสอบ การปรับปรุงหนี้สินโดยใช้ที่ดินเป็นหลักทรัพย์ การตกทอดทางมรดก ฯลฯ ตามกฎหมายต่าง ๆ อาทิ พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นต้น โดยกิจกรรมการสร้างมูลค่าให้กับที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชนนี้ ถือว่าเป็นมาตรการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมที่จำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสมควรจะดำเนินการตามขั้นตอนจากนโยบายไปสู่การแก้ไขกฎหมาย และมาตรการต่าง ๆ จากง่ายไปหายาก ตลอดจนการปรับปรุงกลไกทั้งในระยะสั้น และมาตรการในระยะปานกลางและระยะยาวควบคู่ไปด้วย

๒.๕.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) **เป้าหมาย:** เกษตรกรและคนยากจนที่ได้รับการจัดสรรที่ดินจากรัฐสามารถนำเอกสารแสดงสิทธิในที่ดินหรือหนังสือ/เอกสารให้ใช้ที่ดินที่ได้รับจากรัฐไปใช้เป็นหลักประกันการเข้าถึงแหล่งทุนสำหรับการประกอบอาชีพ

๒) ตัวชี้วัด:

๒.๑) มีการปรับปรุงนโยบายการสร้างมูลค่าให้กับที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชนผ่านคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) และคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง

๒.๒) มีการปรับปรุงหรือร่างระเบียบ กฎกระทรวง หรือกฎหมายที่จำเป็นต่อการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชน

๒.๓) มีการปรับปรุงกลไกที่จะทำหน้าที่ประเมินราคาที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชน การจัดระบบแลกเปลี่ยน ซื้อที่ดินโดยรัฐ การทดแทนค่าที่ดิน การตรวจสอบ การปรับปรุงหนี้สินโดยใช้ที่ดินเป็นหลักทรัพย์ การตกทอดทางมรดก ฯลฯ

๒.๔) เกษตรกรและคนยากจนที่ได้รับการจัดสรรที่ดินจากรัฐสามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้โดยใช้เอกสารสิทธิค้ำประกัน

๒.๕.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

๒.๕.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (ปี ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕)

๒.๕.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณประจำปีของหน่วยงาน

๒.๕.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นอย่างน้อยในการดำเนินการดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** นำเสนอแนวทางการปฏิรูปการสร้างมูลค่าที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) เพื่อให้เกิดแนวทางปฏิรูปที่ชัดเจน

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๔

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** แก้ไขมติคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ระเบียบ กฎกระทรวง และกฎหมายตามความจำเป็นเพื่อแก้ไขให้เสร็จ

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** ปรับปรุงและพัฒนาองค์กรที่มีหน้าที่ประเมินราคาที่ดิน สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ที่ดินที่รัฐจัดให้ในรูปแบบที่เหมาะสม

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๔) **ขั้นตอนที่ ๔** พิจารณาปรับปรุงกฎหมายธนาคารที่ดินเพื่อเสนอรัฐบาล

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย (เรียงลำดับความสำคัญ)

๓.๑ ร่างพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ.

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อสร้างความมั่นคงยามชราภาพให้ครอบคลุมลูกจ้างในระบบได้ทั้งหมด โดยจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ (กบข.) ที่มีลักษณะกองทุนสำรองเลี้ยงชีพภาคบังคับ และกำหนดให้ลูกจ้างอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ – ๖๐ ปี เป็นสมาชิก กบข. รวมถึงให้มีคณะกรรมการกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ ที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและกำกับดูแลการดำเนินงานของ กบข.

๓.๒ แก้ไขระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวคนพิการฯ พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๖

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อให้สถานพยาบาลสามารถออกเอกสารรับรองความพิการและสามารถขึ้นทะเบียนคนพิการได้ นอกเหนือจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์บริการคนพิการระดับจังหวัดหรือหน่วยงานของรัฐ ตามที่ผู้อำนวยการหรือผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศกำหนด เพื่อให้กระบวนการขึ้นทะเบียนคนพิการมีความรวดเร็วและเข้าถึงกลุ่มคนที่ประสบภาวะความพิการได้อย่างครอบคลุม

๓.๓ ร่างระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล พ.ศ.

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อให้ประชาชนในเขตเทศบาลได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเองและมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ สังคม การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การบำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนของตนเอง และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่เป็นการส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่น และเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

๓.๔ ร่างกฎกระทรวงออกตามความในมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ และกฎหมายอื่นที่สร้างมูลค่าให้กับที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชน

สาระสำคัญโดยสังเขป ร่างกฎกระทรวงออกตามความในมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ เฉพาะเพื่อรองรับให้เกษตรกรสามารถโอนที่ดินที่ได้รับการจัดสรรไปยังสถาบันเกษตรกร หรือ ส.ป.ก. เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวมถึงการปรับปรุงระเบียบการใช้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้รองรับร่างกฎกระทรวงดังกล่าว และกฎ ระเบียบ หรือกฎหมายอื่น เพื่อปรับปรุงกลไกที่จะทำหน้าที่ประเมินราคาที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชน การจัดระบบแลกเปลี่ยน ซื้อมีที่ดินโดยรัฐ การทดแทนค่าที่ดิน การตรวจสอบ การปรับปรุงหนี้สินโดยใช้ที่ดินเป็นหลักทรัพย์ การตกทอดทางมรดก ฯลฯ ทั้งนี้ จะมีความชัดเจนหลังจากสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักนำเสนอแนวทางการปฏิรูปการสร้างมูลค่าที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดที่ดินให้กับประชาชนจนได้ข้อยุติ และคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) มีมติเห็นชอบแล้ว

แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านพลังงาน
(ฉบับปรับปรุง)

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน

สารบัญสาระสำคัญแผนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน

	หน้า
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๑๐-๑
๑.๑ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๑๐-๕
๑.๑.๑ ความสอดคล้องของแผนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานกับยุทธศาสตร์ชาติ	๑๐-๕
๑.๑.๒ ความสอดคล้องของแผนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๑๐-๕
๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด	๑๐-๗
ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ	๑๐-๙
๒.๑ กิจกรรมการปฏิรูปที่ ๑ ศูนย์อนุมัติอนุญาตเบ็ดเสร็จ One-Stop-Service ด้านกิจการไฟฟ้าที่แท้จริง	๑๐-๙
๒.๒ กิจกรรมการปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ	๑๐-๑๒
๒.๓ กิจกรรมการปฏิรูปที่ ๓ การใช้มาตรการบริหารจัดการพลังงาน (ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ	๑๐-๑๗
๒.๔ กิจกรรมการปฏิรูปที่ ๔ การพัฒนาปิโตรเคมีระยะที่ ๔ เพื่อการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและสร้างฐานทางเศรษฐกิจใหม่ (New S-Curve)	๑๐-๒๓
๒.๕ กิจกรรมการปฏิรูปที่ ๕ ปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าและธุรกิจก๊าซธรรมชาติ เพื่อเพิ่มการแข่งขัน	๑๐-๒๙
ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย	๑๐-๕๓

ส่วนที่ ๑ บทนำ

สภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จากปัจจัยสำคัญ อาทิ การพัฒนาของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วในทุกสาขา ผลกระทบของกระแส Climate Change ที่ส่งผลให้ทุกภาคส่วนต้องมุ่งไปสู่เศรษฐกิจและสังคมสีเขียว การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีชนชั้นกลางและผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น และการเติบโตของเมืองที่ทำให้ใช้ชีวิตแบบสังคมเมืองมากขึ้น ปัจจัยดังกล่าวนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภค ภาคธุรกิจต้องเผชิญกับการแข่งขันมากขึ้น ต้องปรับตัวทั้งในด้านการผลิตสินค้า และการให้บริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ผลกระทบดังกล่าวขยายวงกว้างกระทบทุกภาคเศรษฐกิจและสังคม ภาคพลังงานทั่วโลกก็ได้รับผลกระทบจากปัจจัยดังกล่าวเช่นกัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ภาคพลังงานของไทยต้องปรับตัวในการดำเนินการให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจะส่งผลให้เกิดปัญหาและข้อจำกัดด้านความมั่นคงทางพลังงาน ซึ่งควรพิจารณาคลี่คลายปัญหาโดยเร็ว และต้องเตรียมความพร้อมระบบพลังงานของประเทศ โดยเริ่มตั้งแต่ปฏิรูปวิธีการจัดทำแผนบริหารจัดการพลังงานของประเทศ ปรับปรุงวิธีการจัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศ (Power Development Plan: PDP) ที่ต้องนำปัจจัยด้านการพัฒนาเทคโนโลยี การสนับสนุนพลังงานทดแทน การอนุรักษ์พลังงาน และแนวทางการพัฒนาโครงสร้างกิจการไฟฟ้าในอนาคต มาร่วมพิจารณาตั้งแต่การจัดทำแผน เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานระบบไฟฟ้าของประเทศอย่างเต็มประสิทธิภาพ นอกจากนี้เห็นควรนำปิโตรเลียมและปิโตรเคมีมาใช้ในการสร้างความมั่นคงทางพลังงาน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศไทยในระยะยาวด้วย

บริบทการเปลี่ยนแปลงด้านพลังงานปี ๒๕๖๓ และผลกระทบจาก Covid-19

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน รายงานสถานการณ์พลังงานในช่วง ๖ เดือนแรกของปี ๒๕๖๓ ในภาพรวมว่าการใช้พลังงานขั้นต้นลดลงร้อยละ ๑๐.๑ จากการใช้น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติที่ลดลง เนื่องจากผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้ห่วงโซ่การดำเนินธุรกิจได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ความต้องการใช้พลังงาน และการเติบโตทางเศรษฐกิจภายในประเทศหยุดชะงัก ในขณะที่ไฟฟ้านำเข้ามีการใช้เพิ่มขึ้นและพลังงานทดแทนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๑-๑ ภาคพลังงานและผลกระทบ Covid-19 ในช่วง ๖ เดือนแรกของปี ๒๕๖๓

ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน

การทบทวนสถานการณ์และแนวโน้มด้านพลังงานในอนาคต

➤ สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

■ **ผลกระทบด้านพลังงานจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและนวัตกรรม** การพัฒนาเทคโนโลยีด้านดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ และพลังงาน อาทิ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart Grid) เทคโนโลยีพลังงานแสงอาทิตย์ ระบบการกักเก็บพลังงานที่มีประสิทธิภาพสูง และยานยนต์ไฟฟ้า ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงของตลาด รูปแบบธุรกิจ และพฤติกรรมของผู้บริโภค ซึ่งเป็นทั้งโอกาสและความท้าทาย กระแสการเติบโตของจำนวนผู้ใช้ยานยนต์ไฟฟ้าในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งการขยายตัวของเศรษฐกิจฐานดิจิทัล ซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องใช้ไฟฟ้าที่มีปริมาณและความเสถียรเพิ่มมากขึ้น ทำให้หลายประเทศมีโครงการปรับปรุงโครงข่ายระบบส่ง ระบบจำหน่าย และศูนย์ควบคุมโครงข่ายไฟฟ้า ให้เป็นระบบ Smart Grid หรือ Digital Grid เพื่อนำเทคโนโลยีมาช่วยพยากรณ์ ควบคุมสั่งการการผลิต และการใช้ไฟแบบ Real Time อย่างแม่นยำ และเพื่อรวบรวมข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ ขณะที่มีการนำเทคโนโลยีระบบกักเก็บพลังงานมาใช้กับระบบโครงข่ายไฟฟ้า เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นเพียงพอในการรองรับความต้องการใช้ไฟฟ้าที่มีความผันผวน และพร้อมรับมือแนวโน้มสถานะผู้ใช้เปลี่ยนเป็นผู้ผลิต (Prosumer) ของกิจการไฟฟ้าได้

■ **แนวโน้มของแหล่งพลังงานในอนาคต** คาดว่าปี ค.ศ. ๒๐๒๐ - ๒๐๔๐ พลังงานจากปิโตรเลียม (Hydrocarbon) ยังคงเป็นแหล่งพลังงานหลักของโลก โดยน้ำมันดิบยังเป็นเชื้อเพลิงที่มีบทบาทสำคัญ แต่อาจมีอัตราการขยายตัวน้อยกว่าการขยายตัวของก๊าซธรรมชาติ เนื่องจากประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการลดการปลดปล่อยคาร์บอน (Carbon Emission) ก๊าซธรรมชาติจึงเป็นตัวเลือกที่สำคัญ เนื่องจากเป็นพลังงานจากปิโตรเลียมที่มีการปลดปล่อยคาร์บอนน้อยที่สุด นอกจากนี้ การพัฒนาเทคโนโลยีการสำรวจและผลิต Shale Gas ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในอนาคตเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีปริมาณมากและราคาไม่แพง ขณะที่เทคโนโลยีการขนส่งก๊าซธรรมชาติที่ดีขึ้น ทำให้ข้อจำกัดด้านการขนส่งน้อยลง ในด้านพลังงานทางเลือกคาดว่าจะขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะพลังงานจากแสงอาทิตย์ ลม เชื้อเพลิงชีวภาพ พลังงานน้ำ และความร้อนใต้พิภพ เนื่องจากที่ผ่านมาราคาน้ำมันอยู่ในระดับสูง จึงเป็นแรงผลักดันให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานทางเลือกมากขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อความมั่นคงทางพลังงานในประเทศ และลดการพึ่งพาพลังงานจากปิโตรเลียม

แผนภาพที่ ๑-๒ ภาพรวมพลังงานโลกก่อนและหลัง Covid-19

ที่มา : กระทรวงพลังงานและองค์กรพลังงานระหว่างประเทศ (International Energy Agency: IEA)

■ **ความต้องการและทิศทางของตลาดพลังงานในอนาคต** การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (โควิด-19) ทำให้การใช้พลังงานโลกลดลงมากที่สุดในรอบ ๗๐ ปี โดย ณ เดือนสิงหาคม ๒๕๖๓ สถานการณ์ราคาน้ำมันโลกเริ่มฟื้นตัวแต่ยังคงมีความผันผวนสูง ราคาน้ำมันผ่านจุดต่ำสุดจากวิกฤตโควิด-19 เมื่อช่วงเดือนเมษายน ๒๕๖๓ ที่ราคาน้ำมันล้นหน้าติดลบเพราะความต้องการใช้ที่ลดลงและถึงเก็บน้ำมันที่สำคัญในตลาดโลกมีไม่เพียงพอ ประกอบกับมีความผันผวนด้านราคาจากการควบคุมปริมาณการผลิตและส่งออกของประเทศผู้ผลิตน้ำมัน สงครามการค้า และการกลับมาแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ อย่างไรก็ตามความต้องการใช้น้ำมันเริ่มมีการทยอยฟื้นตัว สำหรับในด้านไฟฟ้าการปิดเมืองในหลายเมืองทั่วโลก ทำให้ความต้องการใช้ไฟฟ้าลดลงเท่ากับการใช้ในวันหยุด โดยการใช้ไฟฟ้าในภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการหดตัวลงอย่างมาก แต่ในภาคครัวเรือนมีการใช้ไฟฟ้ามากขึ้นเช่นเดียวกับทิศทางในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ในการประเมินความต้องการพลังงานในอนาคตอาจพิจารณาได้จาก ๒ ปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ จำนวนประชากร และการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยจำนวนประชากรและการที่ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุจะส่งผลให้มีการบริโภคพลังงานที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้การที่เศรษฐกิจขยายตัวย่อมทำให้ประชากรมีรายได้เพิ่ม จึงเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้พลังงานเพิ่มขึ้น รวมทั้งการขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ เพื่อให้เศรษฐกิจขยายตัว มีผลทำให้การใช้พลังงานในการผลิต และการให้บริการมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ตัวอย่างเช่น ประเทศจีนและอินเดียที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง และมีประชากรรวมกันมากกว่า ๒,๓๐๐ ล้านคน การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร และการปรับปรุงมาตรฐานการครองชีพ (Standard of Living) ของทั้งสองประเทศทำให้มีการใช้ไฟฟ้าเพื่อตอบสนองความต้องการต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันมากขึ้น ทำให้ภาคไฟฟ้าเป็นส่วนสำคัญของการใช้พลังงานของโลกมากยิ่งขึ้นในอนาคต สำหรับกลุ่มประเทศอาเซียนที่มีประชากรมากกว่า ๖๔๐.๕๐ ล้านคน จากแนวโน้มความต้องการใช้พลังงานของโลกที่ขยายตัว จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ตลาดพลังงานของโลกขยายตัวตามไปด้วย โดยผู้ประกอบการด้านพลังงานมองเห็นถึงโอกาสในการขยายตลาดพลังงานของตนไปยังทุกภูมิภาคทั่วโลก ซึ่งอาจมีหรือไม่มีแหล่งพลังงานในประเทศของตนเองก็ได้ โดยอาศัยความร่วมมือในระดับภูมิภาค อาทิ ประเทศเมียนมา และประเทศอินโดนีเซีย ที่มีความอุดมสมบูรณ์ในทรัพยากรพลังงาน แต่ไม่สามารถเข้าถึงพลังงานได้อย่างทั่วถึง จึงมีการจัดทำแผนรองรับของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อาทิ โครงการเชื่อมโยงท่อน้ำมันและท่อก๊าซ โครงการเชื่อมโยงระบบสายส่งไฟฟ้า ขัอดกลางเพื่อความมั่นคงทางปิโตรเลียมของอาเซียน การร่วมมือพัฒนาพลังงานที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ และพลังงานทางเลือก และการเปิดเสรีทางการค้า อันจะส่งผลให้ในอนาคตมีการค้าขายพลังงานระหว่างภูมิภาคมากขึ้น

■ **พันธกรณีระหว่างประเทศกับผลกระทบด้านพลังงาน** จากกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change : UNFCCC) สมัยที่ ๒๑ (Conference of Parties: COP ๒๑) ซึ่งเป็นกฎกติกาใช้บังคับกับทุกรัฐภาคี ซึ่งรวมถึงประเทศไทย สำหรับการดำเนินงานจากปี ค.ศ. ๒๐๒๐ เป็นต้นไป โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลกโดยเฉลี่ยให้น้อยกว่า ๒ องศาเซลเซียส (“Well Below ๒°C”) เหนือระดับก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรม และมุ่งมั่นความพยายามในการจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลกโดยเฉลี่ยให้อยู่ที่ ๑.๕ องศาเซลเซียส ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งขับเคลื่อนมาตรการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในทุกภาคส่วนอย่างจริงจังและเคร่งครัดมากขึ้น รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทุกด้านของไทย โดยเฉพาะด้านขนส่งที่จะต้องมุ่งพัฒนาระบบขนส่งมวลชนทางราง เพื่อลดการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลจากรถยนต์ส่วนบุคคล การส่งเสริมและพัฒนารถยนต์ไฟฟ้า ตลอดจนการผลิตพลังงานจากเชื้อเพลิงสะอาด เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม เป็นต้น นอกจากนี้ ประเทศไทยยังต้องปฏิบัติตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนปี ๒๕๗๓ (Sustainable Development Goals: SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) ข้อที่ ๗ ที่

กำหนดเป้าหมายให้ประชาชนมีพลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ เชื่อถือได้ ยั่งยืนทันสมัย ภายในปี ๒๕๗๓ ดังนั้น การวางแผนและพัฒนาด้านพลังงานของประเทศไทยจำเป็นต้องคำนึงถึงพันธกรณีระหว่างประเทศดังกล่าวด้วย

■ **ความขัดแย้งระหว่างประเทศ** นอกจากปัญหาโจรสลัดและสถานการณ์ความไม่สงบในประเทศที่มีแหล่งพลังงานแล้ว ความขัดแย้งระหว่างประเทศและการเปลี่ยนแปลงของภูมิรัฐศาสตร์ของมหาอำนาจทางเศรษฐกิจและพลังงาน อาทิ ความขัดแย้งบริเวณช่องแคบฮอร์มุซซึ่งเป็นเส้นทางสัญจรของเรือบรรทุกน้ำมันร้อยละ ๔๐ ของโลก อาจส่งผลกระทบต่อการจัดหาพลังงานและราคาพลังงานในตลาดโลกและต่อประเทศไทย ทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องติดตามผลกระทบในเชิงอุปสงค์ อุปทาน และความเคลื่อนไหวด้านราคา รวมทั้งเสริมความมั่นคงทางพลังงานโดยกำหนดนโยบายให้มีการกระจายความเสี่ยงของแหล่งในการจัดหาและมีการสำรองพลังงานอย่างเหมาะสม

➤ สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

■ **ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในการดำเนินการของภาครัฐ** เห็นได้จากการต่อต้านโครงการและแผนงานของภาครัฐ อาทิ การลงทุนพัฒนาโรงไฟฟ้าถ่านหิน ชีวมวล ชยะ และการจัดหาแหล่งปิโตรเลียม ซึ่งส่วนหนึ่งของปัญหาเกิดจากการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมในอดีตที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ขาดการกำกับดูแลและการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัยที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ประชาชนเกิดความไม่ไว้วางใจในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐ ขณะที่ประชาชนบางกลุ่มและบางพื้นที่ขาดความรู้ความเข้าใจด้านพลังงานที่ถูกต้อง และการเผยแพร่ข้อมูลของภาครัฐในช่วงที่ผ่านมายังมีข้อจำกัดในการดำเนินการ ดังนั้น ประชาชนหลายกลุ่มจึงต้องการให้ภาครัฐประชาสัมพันธ์และชี้แจงรายละเอียดของโครงการต่าง ๆ อย่างตรงไปตรงมา เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเพื่อดำเนินโครงการของภาครัฐ ตั้งแต่กระบวนการคิดริเริ่มวางแผน

■ **แนวโน้มปริมาณการใช้พลังงานของไทยคาดว่าจะชะลอตัวในระยะ ๒ ปีข้างหน้า (ปี ๒๕๖๓-๒๕๖๔) และปรับตัวเพิ่มขึ้นในระยะต่อไป** โดยผู้ใช้พลังงานจะมีการปรับพฤติกรรมเป็นผู้ผลิตพลังงานใช้เอง (Prosumer) จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและประชากร รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีที่ใช้พลังงานมากขึ้น การเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล การขับเคลื่อนนโยบาย “Thailand ๔.๐” และแนวโน้มการเติบโตของยานยนต์ไฟฟ้า ทำให้คาดว่าความต้องการใช้ไฟฟ้าจะเพิ่มขึ้น และอาจกระทบต่อช่วงเวลาที่เกิดความต้องการไฟฟ้าสูงสุด (Peak Load) อาทิ หากผู้ขับขี่ยานยนต์ไฟฟ้าทำการชาร์จประจุในช่วงกลางคืนจำนวนมาก อาจทำให้ประเทศไทยต้องจัดหาไฟฟ้าและมีการสำรองไฟฟ้ามมากขึ้น นอกจากนี้ พฤติกรรมผู้ใช้ไฟฟ้าในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี ทำให้ผู้ใช้ไฟฟ้าเกิดความตื่นตัวเริ่มหันมาสนใจซื้ออุปกรณ์เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการใช้เอง ส่งผลให้เกิดการหลอมรวมระหว่างผู้ผลิตและผู้ใช้ หรือที่เรียกว่า "Prosumer" จากเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันกำหนดเงื่อนไขและรูปแบบการพัฒนาพลังงานเพื่อรองรับกับแนวโน้มของ Prosumer ที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต

■ **การบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาด้านพลังงาน** มีอุปสรรคในการดำเนินงานเนื่องจากนโยบายของภาครัฐมีความไม่แน่นอนและขาดความต่อเนื่อง โดยเฉพาะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ขณะที่การบริหารจัดการพลังงานมีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน อาทิ หน่วยงานภายใต้กระทรวงพลังงาน คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม และรัฐวิสาหกิจ โดยแต่ละหน่วยงานต่างอยู่ภายใต้กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ซึ่งการไม่บูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ส่งผลกระทบทำให้เกิดความล่าช้าในการพัฒนาด้านพลังงานของประเทศ เช่น การอนุมัติ/อนุญาตการดำเนินงานด้านพลังงานทดแทนที่ต้องผ่านขั้นตอนของหลายหน่วยงาน และไม่สามารถให้บริการได้ในรูปแบบ

เบ็ดเสร็จ (One Stop Service) จึงส่งผลต่อผู้ประกอบการ รวมทั้งกระทบต่อเป้าหมายการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และการวางแผนเพื่อจัดหาพลังงานรองรับความต้องการใช้พลังงานของประเทศด้วย

■ การใช้โครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร รวมทั้งกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องไม่เอื้อต่อการส่งเสริมการแข่งขัน โครงสร้างพื้นฐาน อาทิ โรงไฟฟ้า ระบบส่งพลังงานไฟฟ้า ระบบจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ยังไม่ได้รับการปรับปรุงหรือลงทุนอย่างเพียงพอ เพื่อรองรับเทคโนโลยีหรือรูปแบบการใช้พลังงานที่เปลี่ยนแปลงไป มีข้อจำกัดที่ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ได้ตามศักยภาพ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบพลังงานของประเทศ ประกอบกับในปัจจุบันเกิดปัจจัยผลักดันที่มุ่งให้มีการแข่งขันในกิจการพลังงาน ทั้งในส่วนของทางเลือกในการผลิตพลังงานที่หลากหลายขึ้น โดยมีต้นทุนต่ำลง รวมถึงการพัฒนาของตลาดที่มีความพร้อมต่อการเปิดให้มีการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม สภาพแวดล้อม กฎหมาย และระเบียบปัจจุบันยังไม่เอื้อต่อการพัฒนากิจการพลังงานให้เป็นไปตามกลไกการแข่งขันของตลาดเสรี

๑.๑ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

กรอบแนวคิด หลักการ และแผนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน รวม ๑๖ เรื่องและประเด็นปฏิรูป มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ในแต่ละประเด็นปฏิรูปที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

๑.๑.๑ ความสอดคล้องของแผนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานกับยุทธศาสตร์ชาติ

๑) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๑.๑) ข้อ ๔.๔ โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก

๔.๔.๔ พัฒนาโครงสร้างพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสมัยใหม่

๒) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

๒.๑) ข้อ ๔.๑ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

๔.๑.๕ ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน

๒.๒) ข้อ ๔.๕ พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๔.๕.๓ พัฒนาความมั่นคงพลังงานของประเทศ และส่งเสริมการใช้พลังงานที่เป็นมิตร

ต่อสิ่งแวดล้อม

๔.๕.๔ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานโดยลดความเข้มข้นของการใช้พลังงาน

๓) ยุทธศาสตร์การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ประกอบด้วย

๓.๑) ข้อ ๔.๔ ภาครัฐมีความทันสมัย

๔.๔.๒ พัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย

๑.๑.๒ ความสอดคล้องของแผนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล

๑.๑) ๐๗๐๒๐๑ การใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าลดลง

๑.๒) ๐๗๐๒๐๒ การใช้พลังงานทดแทนที่ผลิตภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น

๑.๓) ๐๗๐๒๐๓ ประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศเพิ่มขึ้น

๑.๔) ๐๗๐๒๐๔ การปรับปรุงและพัฒนาระบบไฟฟ้าของประเทศให้มีประสิทธิภาพด้วย

เทคโนโลยีระบบโครงข่ายสมาร์ทกริด

๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเติบโตอย่างยั่งยืน

๒.๑) ๑๘๐๑๐๑ การบริโภคและการผลิตของประเทศมีความยั่งยืนสูงขึ้น

๓) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

๓.๑) ๒๐๐๑๐๑ งานบริการภาครัฐที่ปรับเปลี่ยนเป็นดิจิทัลเพิ่มขึ้น

๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด

๑.๒.๑ เป้าหมาย

ระยะสั้น มุ่งเน้นการปรับปรุงการบริหารจัดการพลังงาน สร้างแผนจัดหาที่ได้รับการยอมรับ ส่งเสริมพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน และกำหนดทิศทางการพัฒนาและการลงทุนเทคโนโลยีใหม่ของประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยสร้างศูนย์อนุมัติอนุญาตเบ็ดเสร็จ One-Stop-Service โรงไฟฟ้าที่แท้จริง สร้างศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ ให้รัฐบาลปรับแผนการจัดหาพลังงานใหม่ทั้งไฟฟ้า ก๊าซธรรมชาติ และ น้ำมัน ศึกษาแนวทางปรับโครงสร้างบริหารกิจการไฟฟ้า และส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเสรีที่ใช้พลังงานทดแทน ศึกษาโอกาสพัฒนาเป็น Regional LNG Trading Hub และศึกษาการริเริ่มการสร้างฐานเศรษฐกิจใหม่ของประเทศ จากปีโตรเคมี

ระยะปานกลาง การบริหารจัดการด้านพลังงานมีธรรมาภิบาล มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานตามแผนการจัดหาที่ปรับปรุงใหม่ กระตุ้นการลงทุนด้านพลังงาน และเพิ่มขีดความสามารถของประเทศได้อย่างมีนัยสำคัญ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยมีแนวทางการเสนอพื้นที่ตั้งโรงไฟฟ้าที่ประชาชนเสนอเองเป็นครั้งแรก มีโรงไฟฟ้า สายส่ง ระบบท่อ ตามแผนลงทุนและจัดหาโครงสร้างพื้นฐาน เกิดการเริ่มสร้างฐานลงทุนใหม่จากปีโตรเคมี ระยะที่ ๔ อุตสาหกรรมพลังงานทดแทนมีการขยายตัวภายในประเทศตามเป้าหมายของคณะกรรมการระดับประเทศ ลดการผูกขาด สร้างการแข่งขันในทุกกิจการพลังงาน ประชาชนเข้าถึงการใช้พลังงานในราคาที่ เป็นธรรม ได้รับคุณภาพและการบริการที่ดีขึ้น จัดทำกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมการใช้มาตรการบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๑.๒.๒ ผลอันพึงประสงค์

๑. กิจการพลังงานมีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมมากขึ้น ภายใต้กลไกตลาดที่เหมาะสม
๒. พลังงานของประเทศมีความมั่นคง ปริมาณเพียงพอ ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงได้ และได้รับการบริการที่มีคุณภาพ ในระดับราคาที่เป็นธรรม
๓. หน่วยงานภาครัฐมีการใช้พลังงานอย่างรับผิดชอบ ประหยัด คุ่มค่า และมีประสิทธิภาพตลอดจนมีการใช้พลังงานสะอาดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
๔. มีข้อมูลและรายงานสารสนเทศเพื่อการวิเคราะห์และสื่อสารด้านพลังงานเพียงพอที่จะสนับสนุนการวางแผนและเตรียมความพร้อมระบบโครงสร้างพื้นฐาน และเพื่อสนับสนุนการเติบโตของพลังงานทางเลือก รวมทั้งเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่องกับประชาชน

๑.๒ เป้าหมาย และตัวชี้วัด

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
๑) ยกระดับความสามารถในการแข่งขันด้านพลังงานของประเทศ	อันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน Energy infrastructure (International Institute for Management Development: IMD)	อยู่ในกลุ่ม ๑ ใน ๒๕ ของประเทศแรกที่ได้รับการจัดอันดับทั้งหมด	อยู่ในกลุ่ม ๑ ใน ๒๕ ของประเทศแรกที่ได้รับการจัดอันดับทั้งหมด
	ค่าความเข้มข้นการใช้พลังงาน (Energy intensity) (พินตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พินล้านบาท)	๗.๕๐ พินตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พินล้านบาท	๗.๔๐ พินตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พินล้านบาท

ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ ศูนย์อนุมัติอนุญาตเบ็ดเสร็จ One-Stop-Service ด้านกิจการไฟฟ้าที่แท้จริง

๒.๑.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

ปรับกระบวนการอนุมัติ อนุญาตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถลดระยะเวลาและขั้นตอนที่ไม่จำเป็น และปรับกระบวนการอนุมัติโครงการภาครัฐและเอกชนให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างเท่าเทียมกันเพื่อช่วยกระตุ้นการลงทุนทางด้านพลังงานของประเทศ และลดต้นทุนที่เกิดจากการระบบที่ไม่มีประสิทธิภาพ

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) กระบวนการอนุมัติ อนุญาต ลดระยะเวลาได้จริง ภายใน ปี พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๒) สำนักงาน กกพ. มีการกำหนดมาตรฐาน แนวทางปฏิบัติงาน และระบบ KPI ติดตามประเมินผลเพื่อการตรวจประเมินโรงไฟฟ้าทั้งก่อนและหลังการกำหนดจ่ายไฟฟ้าเข้าระบบ (COD)

๒.๓) การไฟฟ้านครหลวงและการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ร่วมกับสำนักงาน กกพ. กำหนดมาตรฐาน แนวทางปฏิบัติงาน และระบบ KPI ติดตามประเมินผล เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการที่ได้รับการอนุมัติ อนุญาตจากสำนักงาน กกพ. ให้เชื่อมต่อโครงข่ายไฟฟ้าหรือจ่ายไฟฟ้าเข้าระบบไฟฟ้าเชิงพาณิชย์ (COD) ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลในทุกขั้นตอนได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง (Anywhere, Anyplace, Anytime)

๒.๑.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงพลังงาน

๒.๑.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

ตามกรอบของแผนการปฏิรูปประเทศ สิ้นสุด ปี ๒๕๖๕

๒.๑.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณแผ่นดิน และงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

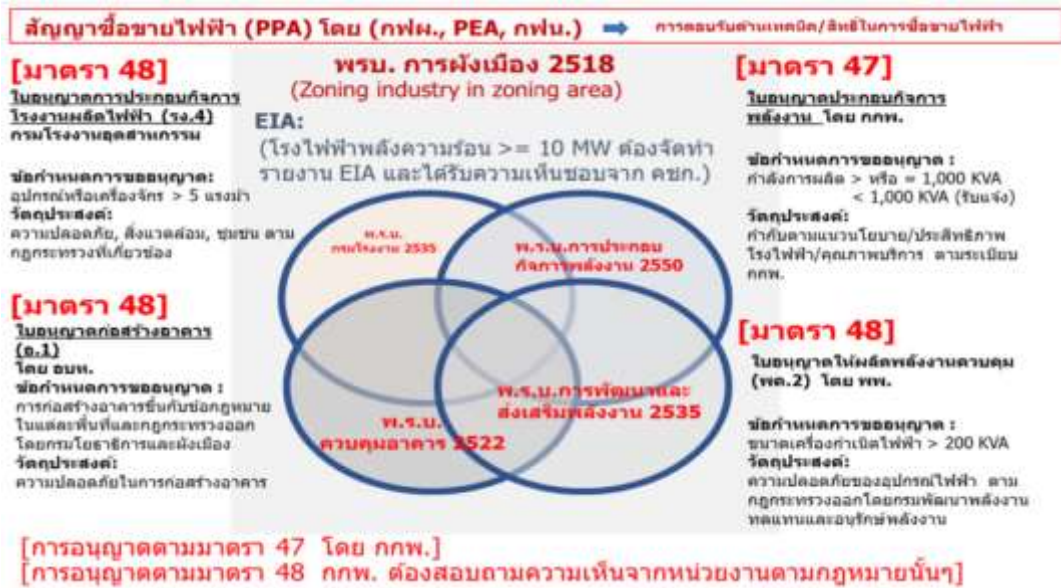
๒.๑.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงพลังงาน โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (สำนักงาน กกพ.) จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) ขั้นตอนที่ ๑ ปรับกระบวนการอนุมัติ อนุญาตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดตั้งเป็น One Stop Service อย่างแท้จริง พร้อมสร้างความชัดเจนระดับนโยบายในการปรับกระบวนการกำกับดูแล กำหนดกรอบนโยบายการต่อเชื่อมพลังงานทดแทนใช้เองและการต่อเข้าระบบ ให้สามารถลดระยะเวลาและขั้นตอนที่ไม่จำเป็น โดยเพื่อช่วยกระตุ้นการลงทุนทางด้านพลังงานของประเทศ และลดต้นทุนที่เกิดจากการระบบที่ไม่มีประสิทธิภาพ ภายในปี ๒๕๖๕ โดยมีรายละเอียด ได้แก่

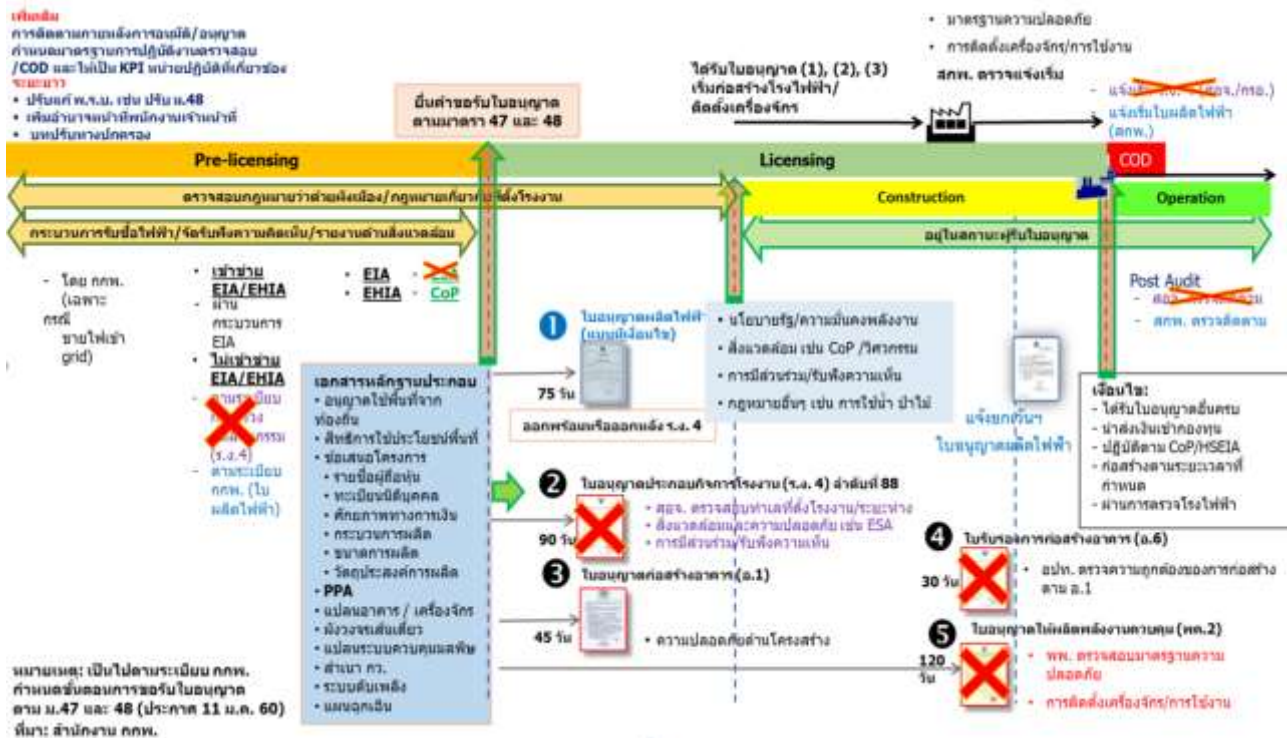
- จัดตั้งเป็น One Stop Service สำหรับการจัดตั้งโรงงานไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติ เพื่อดำเนินการอนุมัติอนุญาตแบบเบ็ดเสร็จ โดย สำนักงาน กกพ. เป็นศูนย์กลางและจัดหางบประมาณและบุคลากรในการดำเนินการ โดยในด้านบุคลากรดำเนินการนั้นอาจพิจารณาในรูปแบบการใช้หน่วยงานภายนอก (Third party) และกำหนดปรับแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งระบบ

- สำนักงาน กกพ. ร่วมกับการไฟฟ้านครหลวงและการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค กำหนดมาตรฐาน แนวทางปฏิบัติงาน และระบบ KPI ติดตามประเมินผล เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการที่ได้รับการอนุมัติอนุญาตจากสำนักงาน กกพ. ให้เชื่อมต่อโครงข่ายไฟฟ้าหรือจ่ายไฟฟ้าเข้าระบบไฟฟ้าเชิงพาณิชย์ (COD) ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลในทุกขั้นตอนได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง (Anywhere, Anyplace, Anytime)

แผนภาพที่ ๒.๑-๑ ใบอนุญาตที่เกี่ยวข้องกับกิจการพลังงานที่ควรปรับปรุงหรือปรับลดขั้นตอน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

แผนภาพที่ ๒.๑-๒ แนวทางการปรับปรุงขั้นตอนการอนุญาตกิจการไฟฟ้าของ OSS

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

๒) ขั้นตอนที่ ๒ ปรับปรุง พ.ร.บ. การประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘

กฎหมายว่าด้วยโรงงาน (อาทิจ. พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕) กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร (อาทิจ. พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขล่าสุด ถึง ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๕๘) กฎหมายว่าด้วยการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน (พระราชบัญญัติการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕) และ/หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินการอนุญาตของ พพ. และ กรอ. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงไฟฟ้ามาอยู่ที่สำนักงาน กกพ. โดยไม่ต้องขอความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าว

ทั้งนี้ มีเป้าหมายให้คณะกรรมการเห็นชอบร่างพ.ร.บ. การประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ... ภายในปี

ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ
 กิจกรรมการปฏิรูปที่ ๑ ศูนย์อนุมัติอนุญาตเบ็ดเสร็จ One-Stop-Service ด้านกิจการไฟฟ้าที่แท้จริง

กิจกรรม	ระยะเวลา								ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมย่อยที่ ๑ ศึกษาแนวทางการปรับแก้ พ.ร.บ. ประกอบกิจการพลังงาน ให้ สำนักงาน กกพ. ออกใบอนุญาตการประกอบกิจการพลังงานได้เองโดยไม่ต้องขอความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายใต้กฎหมายอื่น (อาทิ พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ แก๊โซลารัฐ ถึง ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๕๘ พ.ร.บ. การพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕)									สำนักงาน กกพ. กพร. /กรอ. มท. /พพ.			ปรับกระบวนการอนุมัติ อนุญาตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถลด ระยะเวลาและขั้นตอนที่ไม่ จำเป็น	๑. กระบวนการอนุมัติ อนุญาต ลด ระยะเวลาได้จริง ภายใน ปี ๒๕๖๔ ๒. สำนักงาน กกพ. มีการกำหนด มาตรฐาน แนวทางปฏิบัติงาน และระบบ KPI ติดตามประเมินผล เพื่อการตรวจประเมินโรงไฟฟ้าทั้งก่อน และหลังการกำหนดจ่ายไฟฟ้าเข้าระบบ (COD)
กิจกรรมย่อยที่ ๒ นำความเห็นไปปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง									สำนักงาน กกพ.				
กิจกรรมย่อยที่ ๓ จัดทำแผนของบประมาณ/สรรหาบุคลากรของศูนย์ OSS									สำนักงาน กกพ.				
กิจกรรมย่อยที่ ๔ จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับ ระหว่าง สนง.กกพ. กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อ ขอความร่วมมือและสนับสนุนการปฏิบัติ งานในช่วงระยะเวลาเปลี่ยนผ่าน									สำนักงาน กกพ. / กรอ.				
กิจกรรมย่อยที่ ๕ ลดขั้นตอนการขออนุญาตจัดตั้งโรงไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติ									สำนักงาน กกพ./กรอ.				
กิจกรรมย่อยที่ ๖ พิจารณาเสนอข้อกฎหมายให้ยกเว้นกิจการไฟฟ้าเป็นโรงงาน และยกเว้นให้การผลิตไฟฟ้าที่มีการเชื่อมต่อกับระบบโครงข่ายไฟฟ้าของการ ไฟฟ้าเป็นพลังงานควบคุม									กรอ./พพ.				
กิจกรรมย่อยที่ ๗ กระบวนการปรับแก้ พ.ร.บ. ประกอบกิจการพลังงาน โดย สำนักงาน กกพ.									สำนักงาน กกพ.				
กิจกรรมย่อยที่ ๘ สำนักงาน กกพ. ออกระเบียบที่ว่าด้วยการตรวจประเมินเพื่อ ออกใบอนุญาตเอง									สำนักงาน กกพ.				
กิจกรรมย่อยที่ ๙ สำนักงาน กกพ. เริ่มดำเนินการอนุมัติอนุญาตได้เอง									สำนักงาน กกพ.				
กิจกรรมย่อยที่ ๑๐ สำนักงาน กกพ. มีการกำหนดมาตรฐาน แนวทางปฏิบัติงาน และระบบ KPI ติดตามประเมินผลเพื่อการตรวจประเมินโรงไฟฟ้าทั้งก่อนและ หลังการกำหนดจ่ายไฟฟ้าเข้าระบบ (COD)									สำนักงาน กกพ.				
กิจกรรมย่อยที่ ๑๑ สำนักงาน กกพ.ร่วมกับ กพท./กฟภ. กำหนดมาตรฐาน แนวทางปฏิบัติงาน และระบบ KPI ติดตามประเมินผลเพื่ออำนวยความสะดวก แก่ผู้รับบริการที่ได้รับอนุมัติอนุญาตจากสำนักงาน กกพ. ให้เชื่อมต่อโครงข่าย ไฟฟ้าหรือจ่ายไฟฟ้าเข้าระบบไฟฟ้าเชิงพาณิชย์ (COD) ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล									สำนักงาน กกพ. และ ๓ การไฟฟ้า				
กิจกรรมย่อยที่ ๑๒ ระบบ KPI สำหรับการติดตามประเมินผลคณะกรรมการ กำกับกิจการพลังงาน (กกพ.)									สป.พณ.				

๒.๒ กิจกรรมการปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ

๒.๒.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

๑.๑) เกิดการพัฒนากระบวนการข้อมูลพลังงานของประเทศให้มีความสมบูรณ์ และเกิดการบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลจากทุกหน่วยงานที่มีการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับด้านพลังงานทั้งจากภาครัฐและเอกชน

๑.๒) เกิดการพัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ ซึ่งจะเป็นหน่วยงานหลักในการนำข้อมูลด้านพลังงานมาวิเคราะห์วิจัยเพื่อสื่อสารให้ประชาชนเกิดความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ทั้งด้านการตัดสินใจในการใช้พลังงาน และการประกอบธุรกิจด้านพลังงาน

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) มีการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติภายในกระทรวงพลังงาน

๒.๒) จัดตั้ง กลไก/ระบบกลั่นกรองข้อมูลข่าวสาร และเครือข่าย เพื่อการสื่อสารข้อเท็จจริง แก่ไขข้อมูลข่าวสารที่บิดเบือน หรือที่เป็นประเด็นคำถามของสังคม ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและเข้าใจได้โดยง่าย ภายใต้สัญลักษณ์ “ศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ” (National Energy Information Center: NEIC) ภายใน ปี พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๓) เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานภายนอกผ่านฐานข้อมูลกลางของภาครัฐ หรือเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภายนอก เพื่อตอบสนองความต้องการใช้ข้อมูลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละประเภทและประเด็นด้านพลังงานที่เร่งด่วนหรือมีผลกระทบต่อประเทศและประชาชนเป็นวงกว้างได้ทันกาลและมีประสิทธิภาพ ภายใน ปี พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๔) เกิดแนวทางการพัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติเป็นหน่วยงานอิสระภายใน ปี ๒๕๖๕ (*กรณีที่มีการประเมินผลการดำเนินงานแล้วเห็นสมควรแยกเป็นหน่วยงานอิสระ)

๒.๒.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงพลังงาน

๒.๒.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

จัดตั้งศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ ภายใน ๒ ปี สิ้นสุด ปี ๒๕๖๕

๒.๒.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

เนื่องจากศูนย์ฯ เป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐภายใต้สำนักงานนโยบายและแผนพลังงานที่มีภารกิจหน้าที่ในการบริการข้อมูลด้านพลังงานให้ทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งส่วนราชการและหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน ซึ่งถือว่าเป็นบริการสาธารณะและไม่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหากำไร ดังนั้น งบประมาณของศูนย์ฯ จะมาจากงบประมาณแผ่นดิน หรือกองทุนต่างๆ เป็นต้น

หน่วย : ล้านบาท

ปีที่	งบบุคลากร	งบระบบสารสนเทศ	งบดำเนินงาน/ รายจ่ายอื่น	รวม
๒๕๖๔	๓๓	๓๐	๒๐	๘๓
๒๕๖๕	๓๓	๓๐	๒๐	๘๓

แหล่งที่มาของเงิน: งบประมาณแผ่นดิน และงบประมาณจากกองทุนต่างๆ

๒.๒.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงพลังงาน โดยสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) ขั้นตอนที่ ๑ การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศด้านพลังงาน

- การพิจารณาจัดทำมาตรฐานกลางของข้อมูลพลังงาน เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่มีการจัดเก็บและจัดทำข้อมูลสถิติพลังงาน มีการใช้มาตรฐานเดียวกันซึ่งเป็นไปตามหลักสากลในการดำเนินการด้านข้อมูลพลังงาน เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนกับผู้ใช้ข้อมูลและประชาชนทั่วไป

- การพิจารณาความสมบูรณ์ของข้อมูลด้านพลังงานในปัจจุบัน ข้อมูลพลังงานที่ได้มีการจัดเก็บส่วนใหญ่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการกำกับดูแลผู้ประกอบการกิจการด้านพลังงานให้ดำเนินการเป็นไปตามกฎหมาย และอีกประเด็นที่มีความสำคัญก็คือในส่วนของการใช้ข้อมูลพลังงานเพื่อกำหนดนโยบายด้านพลังงาน ซึ่งการกำหนดนโยบายจะทำได้แม่นยำขึ้นหากข้อมูลมีความละเอียดขึ้น ซึ่งกระทรวงพลังงานอาจนำผลการศึกษาของคณะกรรมการการปฏิรูปพลังงาน สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติที่ได้เคยทำไว้มาประกอบการพิจารณาพัฒนาข้อมูลพลังงานให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ขึ้น ซึ่งอาจมีความจำเป็นต้องปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒) ขั้นตอนที่ ๒ การเชื่อมโยงระบบสารสนเทศด้านพลังงาน โดยมีเป้าหมายระยะแรกให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๕ สำหรับกลุ่มข้อมูลที่มีนัยสำคัญต่อการวางแผน การใช้ประโยชน์ และตอบสนองต่อการให้ข้อมูลและประเด็นด้านพลังงานที่เร่งด่วนหรือมีผลกระทบต่อประเทศและประชาชนเป็นวงกว้าง

ในด้านกระบวนการได้มาซึ่งข้อมูล กลไกการเข้าถึงข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูล เนื่องด้วยนโยบายของรัฐบาลจะมุ่งไปสู่รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้บริการประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติจะพัฒนาและออกแบบระบบข้อมูลพลังงานให้มีลักษณะเป็น Cyber Based ย่นย่อการเข้าถึงข้อมูล และเป็นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศพลังงานที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย มีการเชื่อมโยงข้อมูลกับข้อมูลของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลากหลายแนวทาง อาทิ

- การเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลกลางของรัฐบาล
- การเชื่อมโยงฐานข้อมูลของหน่วยงานราชการอื่นที่เกี่ยวข้องผ่านช่องทางที่หลากหลายหรือเครือข่ายสื่อสารข้อมูลเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐ (Government Information Network : GIN)

ในข้อเสนอการปฏิรูปนี้จะใช้แนวทางตามข้อเสนอของ สปท. ที่จะเชื่อมโยงฐานข้อมูลของหน่วยราชการที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับด้านพลังงานเพื่อให้มีการส่งข้อมูลให้กันได้โดยอัตโนมัติ อย่างไรก็ตามหากในช่วงเวลาที่จะมีการดำเนินการ รัฐบาลมีนโยบายให้หน่วยงานเชื่อมโยงฐานข้อมูลเข้ากับฐานข้อมูลกลางของรัฐบาล เห็นควรให้พิจารณาเพื่อประเมินว่าแนวทางใดเป็นแนวทางที่สามารถตอบสนองความต้องการด้านการเข้าถึงข้อมูล รวมถึงประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณ และการดูแลรักษาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ควรกำหนดให้มีการศึกษาเพื่อแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบที่สามารถทำให้เข้าถึงและเชื่อมโยงข้อมูลพลังงานได้อย่างสมบูรณ์เพิ่มเติมในขั้นตอนนี้ด้วย

๓) ขั้นตอนที่ ๓ การดำเนินการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ ให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๓

- การจัดตั้งศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติภายใต้กระทรวงพลังงาน ศูนย์ฯ จะมีสถานะเป็นหน่วยงานบริการภายในของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ที่มุ่งเน้นเรื่องประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงาน แต่ไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคล ดังเช่นในกรณีขององค์การมหาชน หรือ รัฐวิสาหกิจ สำนักงานนโยบายและแผนพลังงานจะทำการศึกษารูปแบบของหน่วยงานดังกล่าว โดยให้มีวัตถุประสงค์ในการให้บริการแก่ส่วนราชการกับหน่วยงานของรัฐภายใต้กระทรวงพลังงานเพื่อเติมเต็มศักยภาพเกี่ยวกับการเก็บ

รวบรวมข้อมูลพลังงาน การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศพลังงาน การพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ การจัดทำประมาณการแนวโน้มและการพยากรณ์ความต้องการพลังงานของประเทศ การจัดทำและเผยแพร่สถิติข้อมูลและรายงานสถานการณ์พลังงานของประเทศ และให้บริการเผยแพร่ข้อมูลพลังงานแก่ภาคธุรกิจ สถาบันการศึกษาและประชาชนทั่วไป

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรของศูนย์ฯ อาจมีการให้ข้าราชการของกระทรวงพลังงานมาปฏิบัติงานให้กับศูนย์ฯ เป็นการชั่วคราว และจะมีการสรรหาบุคลากรภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญด้านข้อมูลสถิติพลังงาน มาตรฐานข้อมูลพลังงาน โมเดลพลังงาน การพัฒนาระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศพลังงาน การเผยแพร่ข้อมูลพลังงานเพิ่มเติมโดยมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิบัติงานประมาณ ๕๓ คน ประกอบด้วย

- (๑) ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการ จำนวนบุคลากร ๓ ตำแหน่ง
- (๒) ฝ่ายพัฒนาระบบและสารสนเทศสถิติพลังงาน จำนวนบุคลากร ๑๒ ตำแหน่ง
- (๓) ฝ่ายข้อมูลสถิติพลังงาน จำนวนบุคลากร ๘ ตำแหน่ง
- (๔) ฝ่ายวิเคราะห์และคาดการณ์พลังงาน จำนวนบุคลากร ๑๒ ตำแหน่ง
- (๕) ฝ่ายมาตรฐานข้อมูลและค่ากลาง จำนวนบุคลากร ๘ ตำแหน่ง
- (๖) ฝ่ายประสานงานและการเผยแพร่ จำนวนบุคลากร ๕ ตำแหน่ง
- (๗) ฝ่ายอำนาจการ จำนวนบุคลากร ๕ ตำแหน่ง

๔) ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ
ภายใต้กระทรวงพลังงาน สำนักงานนโยบายและแผนพลังงานจะประเมินว่าศูนย์ฯ ที่อยู่ภายใต้กระทรวงพลังงานสามารถทำหน้าที่ได้ตามผลที่พึงประสงค์จากแนวคิดในการปฏิรูป โดยควรมีการประเมินในมิติการดำเนินการในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

(๑) ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลพลังงานและข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็นจากหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ในการวิเคราะห์ คาดการณ์และเผยแพร่ได้อย่างทันทั่วถึง

(๒) บทบาทการเป็นหน่วยงานที่เก็บรวบรวมและประสานงานข้อมูลพลังงาน การจัดทำมาตรฐานข้อมูลพลังงาน การตรวจสอบ ทวนสอบ และการรายงานข้อมูลพลังงานอย่างถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ ความเป็นเอกภาพ และมีประสิทธิภาพทันต่อสถานการณ์

(๓) บทบาทการเป็นหน่วยงานพัฒนาโมเดลและระบบข้อมูลสารสนเทศพลังงานเพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและคาดการณ์พลังงาน

(๔) บทบาทการเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่รายงานข้อมูลสถิติพลังงานและรายงานผลวิเคราะห์ข้อเท็จจริงด้านพลังงาน ให้ข้อมูลเพื่อสร้างความเข้าใจด้านพลังงานที่ถูกต้องให้กับทุกภาคส่วน

โดยหากผลการประเมินโดยกระทรวงพลังงานสรุปได้ว่าการจัดตั้งศูนย์ฯ ภายใต้กระทรวงพลังงานสามารถปฏิบัติหน้าที่ในประเด็นดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็สามารถให้ศูนย์ฯ ดำเนินการต่อภายใต้สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ในกรณีที่ผลการประเมินเห็นว่าศูนย์ดังกล่าวไม่สามารถบรรลุบทบาทหน้าที่ข้างต้นได้ก็เห็นควรแยกออกมาเป็นหน่วยงานอิสระ ให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๕

๕) ขั้นตอนที่ ๕ การจัดตั้งศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติเป็นหน่วยงานอิสระ หากผลการประเมินเห็นสมควรให้แยกศูนย์ฯ เป็นหน่วยงานภายนอก ต้องดำเนินการจัดทำกฎหมายจัดตั้งหน่วยงาน โดยอาจดำเนินการในลักษณะการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน โดยให้ศูนย์ฯ รับข้อมูลพลังงานจากสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน เพื่อนำไปศึกษาจัดทำบทวิเคราะห์ และเผยแพร่สู่สาธารณะ

โดยกำหนดให้มีแนวทางการจัดทำกฎหมายและกฎระเบียบ ให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๕ และศูนย์ฯ เริ่มดำเนินการได้ภายในปี ๒๕๖๖

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑) ประเทศไทยมีศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสาร และติดต่อสถานการณ์ การให้ข้อมูลสารสนเทศด้านพลังงานที่ทันสมัยเท่าทันกับความผันผวนของตลาดโลก ข้อมูลที่โปร่งใส มีความแม่นยำถูกต้อง เข้าใจง่าย เชื่อถือได้และใช้อ้างอิงได้ และสามารถเข้าถึงได้ด้วยความสะดวก และรวดเร็ว ก็จะทำให้ทุกภาคส่วนมีความเข้าใจด้านพลังงานที่ถูกต้องเพิ่มขึ้น (Energy Literacy) ซึ่งจะนำมาซึ่งความเชื่อมั่นในการกำหนดนโยบายของภาครัฐ นอกจากนี้การที่ภาคเอกชนต่าง ๆ ในธุรกิจพลังงานสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเท่าเทียม ก็จะเป็นการสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันในกิจการพลังงาน

๒) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้ประเทศ ด้วยบุคลากรที่มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลพลังงานเชิงลึกที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และการวางนโยบายของประเทศ การพัฒนาให้บุคลากรของศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติมีความสามารถในการวิเคราะห์และพยากรณ์ด้านพลังงานด้วยสารสนเทศ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี จะทำให้ประเทศสามารถก้าวทันสถานการณ์ด้านพลังงานของโลก และสามารถเชื่อมโยงกับผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และเป็นข้อมูลที่สำคัญที่ผู้วางนโยบายด้านพลังงาน ใช้ในการกำหนดเป็นนโยบายที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งได้จากข้อมูลการวิเคราะห์ในเชิงลึก และการคาดการณ์อย่างแม่นยำ

๓) เป็นหน่วยงานต้นแบบในการให้บริการสนองความต้องการประชาชนที่โปร่งใสตรวจสอบได้ โดยภารกิจของศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ ในการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระทรวงพลังงาน และข้อมูลระหว่างกระทรวง ซึ่งจะเป็นหนึ่งในต้นแบบของการขับเคลื่อนรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (E-Government) ที่มุ่งเน้นให้เกิดการเปิดเผยข้อมูลผ่านกระบวนการให้บริการที่ประชาชนต้องการ

ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ กิจกรรมที่ ๒ การพัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ

กิจกรรม	ระยะเวลา								ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมย่อยที่ ๑ ประเมินฐานข้อมูลด้านพลังงานในปัจจุบัน และพัฒนาฐานข้อมูลให้มีความสมบูรณ์									สนพ.	๖.๘	งบประมาณแผ่นดิน กองทุนเพื่อส่งเสริม การอนุรักษ์พลังงาน และเงินกองทุนอื่นๆ	๑. เกิดการพัฒนากระบวนการข้อมูลพลังงานของประเทศ โดยเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานภายนอกผ่านฐานข้อมูลกลางของภาครัฐหรือเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภายนอก เพื่อตอบสนองต่อความต้องการใช้ข้อมูลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละประเภทและประเด็นด้านพลังงานที่เร่งด่วนหรือมีผลกระทบ ต่อประเทศและประชาชนเป็นวงกว้างได้ทันกาลและมีประสิทธิภาพ	๑. มีการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติภายในกระทรวงพลังงาน ๒. จัดตั้ง กลไก/ระบบกลั่นกรองข้อมูลข่าวสาร และเครือข่าย เพื่อการสื่อสารข้อเท็จจริง แก่ไขข้อมูลข่าวสารที่บิดเบือน หรือที่เป็นประเด็นคำถามของสังคม ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและเข้าใจได้ง่าย ภายใต้สัญลักษณ์ “ศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ” (National Energy Information Center: NEIC) ภายใน ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ๓. เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานภายนอกผ่านฐานข้อมูลกลางของภาครัฐหรือเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภายนอก เพื่อตอบสนองต่อความต้องการใช้ข้อมูลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละประเภทและประเด็นด้านพลังงานที่เร่งด่วนหรือมีผลกระทบ ต่อประเทศและประชาชนเป็นวงกว้างได้ทันกาลและมีประสิทธิภาพ ภายใน ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ๔. เกิดแนวทางการพัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติเป็นหน่วยงานอิสระภายใน ปี ๒๕๖๕ (*กรณีที่มีการประเมินผลการดำเนินงานแล้วเห็นสมควรแยกเป็นหน่วยงานอิสระ)
กิจกรรมย่อยที่ ๒ ดำเนินงานเชื่อมโยงกับ Big Data หรือเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภายนอก									สนพ.				
กิจกรรมย่อยที่ ๓ ศึกษาเพื่อแก้ไขกฎหมายที่ทำให้เข้าถึงและเชื่อมโยงข้อมูล									สนพ.				
กิจกรรมย่อยที่ ๔ จัดตั้งเป็นหน่วยงานภายในกระทรวงพลังงาน									สนพ.				
กิจกรรมย่อยที่ ๕ บริหารให้การดำเนินงานตาม บันทึกข้อตกลงความร่วมมือการแลกเปลี่ยนข้อมูล Big Data ของพลังงานมีประสิทธิภาพ									สนพ.				
กิจกรรมย่อยที่ ๖ ขับเคลื่อนการทำงานศูนย์ฯภายใต้สัญลักษณ์ NEIC ได้แก่ - สร้างกลไกการบริหาร เชื่อมโยง และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารด้านพลังงานผ่านกลไกผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศระดับสูงภาครัฐ (CIO) ของหน่วยงานภาครัฐ - สร้างเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญร่วมกับพลังงานจังหวัดและสื่อมวลชน และเครือข่าย Social ด้านพลังงานเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลด้านพลังงานได้อย่างถูกต้อง - ให้ข้อเท็จจริง สร้างความรู้ความเข้าใจ ความน่าเชื่อถือต่อข้อมูลพลังงานไทย ตอบสนองต่อความต้องการใช้ข้อมูลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละประเภทและประเด็นด้านพลังงานที่เร่งด่วนหรือมีผลกระทบต่อประเทศและประชาชนเป็นวงกว้างได้ทันกาลและมีประสิทธิภาพ									สนพ.				
กิจกรรมย่อยที่ ๗ ศึกษารูปแบบองค์กรและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ ที่อยู่ภายใต้กระทรวงพลังงาน									สนพ.				
กิจกรรมย่อยที่ ๘ กรณีผลประเมินเห็นควรให้แยกออกจาก พ.น. ให้ยกร่างกฎหมายและระเบียบเพื่อดำเนินการจัดตั้งศูนย์ต่อไป									สนพ.				

๒.๓ กิจกรรมการปฏิรูปที่ ๓ การใช้มาตรการบริหารจัดการพลังงาน (ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ^๑

เป็นการจัดอุปสรรคและเร่งรัดขับเคลื่อนมาตรการตามแผนอนุรักษ์พลังงาน (Energy Efficiency Plan: EEP) เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายให้หน่วยงานราชการในยามที่ประเทศได้รับผลกระทบจาก Covid-19 โดยใช้หลักการเปลี่ยน “ค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภคหน่วยราชการ” เป็น “จ้างผู้เชี่ยวชาญจากภาคเอกชนมาลงทุนด้านอนุรักษ์และพลังงานหมุนเวียนให้อาคารของรัฐก่อน” โดยมีสัญญาขอรับรายได้ภายหลังเป็น “เงินส่วนแบ่งจากค่าสาธารณูปโภคที่ตรวจพิสูจน์ว่าประหยัดได้จริง” ตามกลไก มาตรฐาน และขั้นตอน ESCO ที่ได้รับการยอมรับจากองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ โดยมีกลุ่มเป้าหมายระยะแรกจำนวน ๘๗๖ อาคารรัฐ คาดว่าช่วยประหยัดพลังงานภาครัฐคิดเป็นมูลค่า ๒,๖๐๐ ล้านบาท ต่อปี

๒.๓.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

อาคารควบคุมภาครัฐตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกากำหนดอาคารควบคุม พ.ศ. ๒๕๓๘ สามารถลดการใช้พลังงานลงได้ตามข้อสั่งการคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ โดยนำกลไกบริษัทจัดการพลังงาน (Energy Service Company: ESCO) มาพัฒนาใช้ในการลงทุนเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) มีแนวทาง หลักเกณฑ์ เงื่อนไขในการดำเนินการใช้กลไกบริษัทจัดการพลังงานในหน่วยงานภาครัฐเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบหลักการ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๒) มีระเบียบวิธีปฏิบัติกลางเพื่อขับเคลื่อนกลไกบริษัทจัดการพลังงานในหน่วยงานภาครัฐ เสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ และเริ่มนำไปปฏิบัติจริงภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

๒.๓.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงพลังงาน

๒.๓.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

ระยะเวลา ๖ ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๙) โดยจะสิ้นสุดภาระผูกพันกับ ESCO ในปี ๒๕๗๒

๒.๓.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

การนำกลไก ESCO มาพัฒนาใช้ในการลงทุนเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานในอาคารควบคุมภาครัฐ ภายในเวลา ๖ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๙) ประมาณ ๘๗๖ อาคาร คาดว่าจะมีรายจ่ายประมาณ ๑๐,๔๗๖ ล้านบาท แบ่งเป็นค่าตอบแทนผลประโยชน์ให้กับ ESCO ๑๐,๓๕๖ ล้านบาท และค่าบริหารจัดการ ๑๒๐ ล้านบาท โดยมีประมาณการเงินลงทุนและแหล่งทุนแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๓-๑ ประมาณการวงเงินลงทุน ESCO หน่วยงานภาครัฐ แบบ Shared Saving

หน่วย : ล้านบาท

ประมาณการเงินทุน (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖																	
	๖๖	๖๗	๖๘	๖๙	๗๐	๗๑	๗๒	๗๓	๗๔	๗๕	๗๖	๗๗	๗๘	๗๙	๘๐	๘๑	๘๒	รวม
(๑) เงินลงทุนของ ESCO (จากเงินจาก สถานการณ์การลงทุนก่อน)	-	๔๕	๔๕	๔๕	๔๕	๔๕	๔๕	๔๕	๔๕	๔๕	๔๕	๔๕	๔๕	๔๕	๔๕	๔๕	๔๕	๗๕๐
(๒) ค่าตอบแทนจากผลประหยัดพลังงาน* (ที่มา : ระบบประเมินต้นทุน ที่รัฐคิดเป็นให้ ESCO แบบ Shared Saving ๑๐๐% ในปี เฉลี่ย ๒.๗ ปี คิดรวม)	-	๐๕	๐๕	๐๕	๐๕	๐๕	๐๕	๐๕	๐๕	๐๕	๐๕	๐๕	๐๕	๐๕	๐๕	๐๕	๐๕	๑๐๕
(๓) ค่าบริหารและติดตาม (ที่มา : ระบบประเมินต้นทุน ที่รัฐคิดเป็นให้ เพื่อเสริมการอนุรักษ์พลังงาน)	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๘๐
(๔) รวมงบประมาณลงทุนของ ESCO (๒)+(๓)	๕	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๘๓๐
ผลประหยัดรายปี (GWh)	-	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๗๕
(๕) มูลค่าผลประโยชน์รายปี**	-	๐๖	๐๖	๐๖	๐๖	๐๖	๐๖	๐๖	๐๖	๐๖	๐๖	๐๖	๐๖	๐๖	๐๖	๐๖	๐๖	๑๐๖
(๖) ผลประโยชน์สุทธิต่อหน่วยงานที่ได้รับ (๕)-(๔)	-๕	-๔๕	-๔๕	-๔๕	-๔๕	-๔๕	-๔๕	-๔๕	-๔๕	-๔๕	-๔๕	-๔๕	-๔๕	-๔๕	-๔๕	-๔๕	-๔๕	-๗๕๐

หมายเหตุ: * ค่าตอบแทนจากผลประหยัดพลังงาน เป็นเงินที่ได้จากการประหยัดพลังงานตามวิธีการวัดค่าพลังงานและประเมินผลการประหยัดพลังงานที่
หน่วยงานภาครัฐและ ESCO ตกลงกัน ในที่นี้สมมติให้ Shared Saving หน่วยงานรัฐ : ESCO ในสัดส่วน ๑๐ : ๙๐ และการคืนทุนเฉลี่ย ๒.๗ ปี
โดยหน่วยงานภาครัฐต้องจ่ายให้ ESCO เป็นระยะเวลาประมาณ ๔ ปี

** มูลค่าผลประโยชน์รายปี เป็นเงินที่ได้จากการประหยัดพลังงานตามวิธีการวัดค่าพลังงานและประเมินผลการประหยัดพลังงาน ซึ่งโดยปกติผลประหยัด
จะเกิดขึ้นตลอดอายุการใช้งานของอุปกรณ์เป็นเวลาประมาณ ๑๐ ปี ทั้งนี้มูลค่าผลประหยัดที่เกิดขึ้น ในช่วง ๔ ปีแรก หน่วยงานรัฐต้องจ่ายเงินให้
ESCO คิดเป็นร้อยละ ๙๐ และตั้งแต่ปีที่ ๕ - ๑๐ หน่วยงานรัฐจะเป็นผู้รับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด

*** ข้อมูลในตารางที่ ๑ เป็นข้อมูลที่สมมติขึ้นเป็นตัวอย่างหนึ่งเท่านั้น โดยในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๔ ทดลองดำเนินการปีละ ๕ อาคารก่อน ส่วนอาคารที่
เหลือดำเนินการในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๕-๖๘

๒.๓.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงพลังงาน โดยกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) จะเป็น
หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑ ให้กระทรวงพลังงาน โดย พพ. จัดทำหลักการการนำรูปแบบธุรกิจ
บริษัทจัดการพลังงาน ESCO มาใช้กับภาครัฐ** ภายในปี ๒๕๖๔ หลักเกณฑ์ควรครอบคลุมถึงรูปแบบการ
จัดซื้อจัดจ้าง อาทิ การประยุกต์ใช้รูปแบบการแบ่งปันผลประโยชน์ (Shared Saving) วิธีคัดเลือกบริษัท ESCO
ที่จะเข้ามารับดำเนินงาน วิธีการตรวจวัดและพิสูจน์ผลประหยัด เป็นต้น รวมทั้งการกำหนดให้นำผลประหยัดที่
เกิดจากโครงการ นำมาจ่ายเป็นค่าจัดการพลังงานของบริษัท ESCO เสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อเห็นชอบใน
หลักการ และมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ ปัจจัยสู่ความสำเร็จที่สำคัญ
ได้แก่ การเร่งการออกกฎระเบียบให้เร็วขึ้นเพื่อให้เป้าหมายการลด Energy Intensity ลงให้ได้ ๓๐% ภายใน
ปี ๒๕๘๐ ตามแผน EEP ตามแผนการและขั้นตอนการขับเคลื่อนกลไก ESCO กับหน่วยงานภาครัฐ ดังนี้

ตาราง ๒.๓-๒ แผนการขับเคลื่อนกลไก ESCO กับหน่วยงานภาครัฐ

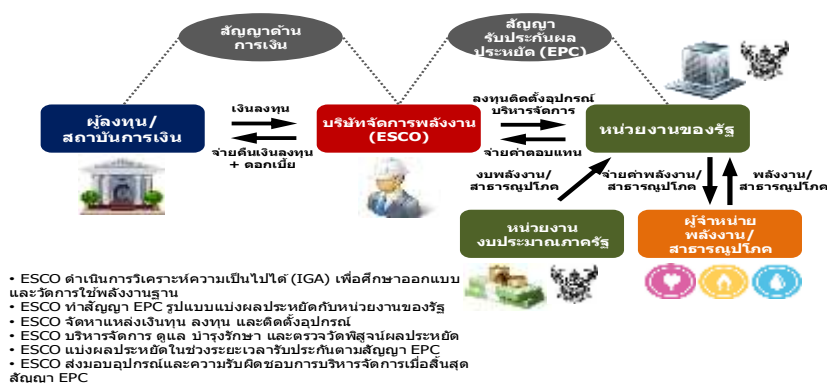
เป้าหมาย	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖																	
	๖๒	๖๓	๖๔	๖๕	๖๖	๖๗	๖๘	๖๙	๗๐	๗๑	๗๒	๗๓	๗๔	๗๕	๗๖	๗๗	๗๘	รวม
จำนวนอาคารรัฐ (อาคาร)	-	-	-	๕	๕	๕	๒๐๐	๒๒๐	๒๒๐	๒๒๐								๘๗๖
ผลประหยัดรายปี (GWh)	-	-	-	๔	๘	๑๒	๑๗๖	๓๕๓	๕๓๘	๗๑๙	๗๑๙	๗๑๙	๗๑๙	๗๑๙	๗๑๙	๗๑๙	๕๕๓	๖,๖๔๙
มูลค่าผลประหยัดรายปี (ล้านบาท)	-	-	-	๑๖	๓๒	๔๘	๗๐๕	๑,๔๑๘	๒,๑๕๑	๒,๘๘๓	๒,๘๘๓	๒,๘๘๓	๒,๘๘๓	๒,๘๘๓	๒,๘๘๓	๒,๘๘๓	๒,๑๓๒	๒๖,๕๙๕
Shared Saving ร้อยละ ๙๐ รัฐชำระคืนให้ ESCO (ล้านบาท)	-	-	-	๑๕	๓๐	๔๕	๖๓๖	๑,๒๗๑	๑,๙๐๖	๒,๕๔๔	๑,๙๕๓	๑,๓๐๓	๖๕๓					๑๐,๓๕๖

ตาราง ๒.๓-๒ ขั้นตอนการดำเนินการ: ขับเคลื่อนกลไก ESCO กับหน่วยงานภาครัฐ

ขั้นตอนดำเนินการ		ปี พ.ศ. ๖๓-๖๘					
		๖๓	๖๔	๖๕	๖๖	๖๗	๖๘
ขั้นที่ ๑	จัดทำแนวทางปฏิบัติทางเทคนิค (Code of Practice) สำหรับธุรกิจบริษัทจัดการพลังงาน	●					
ขั้นที่ ๒	จัดทำระบบฐานข้อมูลการดำเนินงานธุรกิจบริษัท ESCO	●					
ขั้นที่ ๓	พพ. นำเสนอหลักการดำเนินงานโครงการเสนอ ครม.		●				
ขั้นที่ ๔	ครม. เห็นชอบหลักการและมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ อาทิ กำหนดแนวทางการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีแนวปฏิบัติและจัดทำร่างสัญญาจัดจ้างมาตรฐานกลางเพื่อการจัดจ้างบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) ให้ครอบคลุมทั้งในด้านการใช้พลังงานหมุนเวียนและอนุรักษ์พลังงานให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๔		●				
ขั้นที่ ๕	สำนักงบประมาณ กำหนดแนวทางการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในเบื้องต้น		●				
ขั้นที่ ๖	กรมบัญชีกลาง จัดทำแนวปฏิบัติเพื่อการจัดจ้างบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) ในเบื้องต้น		●				
ขั้นที่ ๗	ปรับปรุงแนวทางการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี/แนวปฏิบัติและร่างสัญญาจัดจ้างมาตรฐานกลางเพื่อการจัดจ้างธุรกิจบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO)		●				
ขั้นที่ ๘	ครม. เห็นชอบแนวทางและขั้นตอนด้านการใช้งบประมาณและการจัดจ้างเพื่อส่งเสริมการใช้มาตรการธุรกิจบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ และมอบหมายให้หน่วยงานภาครัฐแต่ละกระทรวงจัดทำโครงการนำร่อง			●			
ขั้นที่ ๙	พพ. ดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการนำร่อง				●		
ขั้นที่ ๑๐	ประชาสัมพันธ์เผยแพร่		●	●	●	●	●
ขั้นที่ ๑๑	ติดตามและประเมินผล		●	●	●	●	●

๒) ขั้นตอนที่ ๒ ให้กระทรวงพลังงาน โดย พพ. ร่วมกับสำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เริ่มดำเนินมาตรการ ESCO โครงการนำร่องภายในปี ๒๕๖๕ ได้แก่ การสำรวจและประเมินศักยภาพการประหยัดพลังงานของหน่วยงานของรัฐ การจัดทำคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี จัดซื้อจัดจ้างและทำสัญญาจ้างจัดการพลังงานมาตรฐานของหน่วยงานรัฐ ครอบคลุมด้านติดตั้งเครื่องจักรอุปกรณ์ ตรวจสอบวัดพิสูจน์ผลประหยัด และการจ่ายค่าจ้างจัดการพลังงานตามผลประหยัดพลังงานที่เกิดขึ้นตามเงื่อนไขของสัญญาจ้างฯ ให้แก่บริษัทจัดการพลังงาน โดยมีตัวอย่างรูปแบบการลงทุน ได้แก่

บริษัทจัดการพลังงานรูปแบบแบ่งผลประหยัด

ESCO Facilitator เป็นที่ปรึกษาที่เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานรัฐและ ESCO เข้าไปในผังกระบวนการดำเนินงาน ESCO ภาครัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพดำเนินงาน/ความคล่องตัว

แผนภาพที่ ๒.๓-๑ แนวทางบริษัทจัดการพลังงานในหน่วยงานของรัฐ

รูปแบบที่ ๑ เจ้าของอาคารเป็นผู้ลงทุน โดยมีบริษัท ESCO รับประกันผลการดำเนินงาน ซึ่งเรียกว่า Guaranteed Saving โดยประกันผลประโยชน์สุทธิของโครงการที่สามารถดำเนินการได้จะเท่ากับหรือมากกว่าค่าใช้จ่ายที่เจ้าของอาคารจะต้องจ่ายในการลงทุน ถ้าหากผลประโยชน์สุทธิของโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริงต่ำกว่าผลประโยชน์สุทธิที่กำหนดในสัญญาแล้ว ESCO จะเป็นผู้ชดเชยส่วนที่ขาดให้กับเจ้าของอาคาร

รูปแบบที่ ๒ ESCO จะเป็นผู้ลงทุนให้โดยเป็นงบประมาณที่ ESCO เป็นผู้จัดหาเองและดำเนินการตามแผนประหยัดพลังงาน โดยเจ้าของอาคารมีหน้าที่จ่ายเงินตอบแทนเป็นค่าบริการให้แก่ ESCO และนำเอาค่าพลังงานที่ประหยัดได้มาแบ่งผลประโยชน์ที่เรียกว่า Shared Saving สัดส่วนของจำนวนเงินตอบแทนจากการประหยัดพลังงานที่ต้องแบ่งให้ ESCO จะมากกว่ารูปแบบแรก เพราะ ESCO ต้องแบกรับความเสี่ยงและค่าใช้จ่ายที่ได้ลงทุนให้ก่อนและรูปแบบการแบ่งปันผลประโยชน์นี้มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้กับหน่วยงานภาครัฐเพราะว่ารัฐไม่ต้องจัดงบประมาณมาลงทุน

ทั้งนี้ มอบหมายให้หน่วยงานราชการพิจารณาประยุกต์ใช้กระบวนการ ESCO ตามขั้นตอนและกระบวนการบริหารจัดการพลังงานตามแผนภาพที่ ๒.๓-๒ โดยกำหนดเป้าหมายการดำเนินการเบื้องต้นให้สอดคล้องตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ที่กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐลดการใช้พลังงานลงร้อยละ ๑๐ เพื่อนำงบประมาณในส่วนค่าสาธารณูปโภคที่เป็นหนี้สาธารณะอยู่สูงนั้น หากประหยัดได้ก็จะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศด้านอื่น ๆ เช่น การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น รวมถึงสร้างบทบาทให้หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้นำด้านประหยัดพลังงานให้ภาคส่วนอื่น ๆ ข้าราชการตระหนักถึงความสำคัญในการใช้พลังงานเท่าที่จำเป็น และนำความรู้วิธีใช้พลังงานที่ถูกต้องกลับไปใช้ภายในบ้าน ตลอดจนถ่ายทอดสู่เพื่อนบ้านก็จะช่วยลดอัตราการเพิ่มความต้องการใช้พลังงานของประเทศ

กระบวนการดำเนินงานโครงการด้วยบริษัทจัดการพลังงานในหน่วยงานของรัฐ

แผนภาพที่ ๒.๓-๒ แนวทางและกระบวนการบริษัทจัดการพลังงานในหน่วยงานของรัฐ

ที่มา : กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน; มิถุนายน ๒๕๖๐

ตาราง ๒.๓-๔ แสดงขั้นตอนดำเนินการ
กิจกรรมการปฏิรูปที่ ๓ การใช้มาตรการบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ

กิจกรรม ขั้นตอนดำเนินการ	ระยะเวลา																								ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	ปี ๒๕๖๓				ปี ๒๕๖๔				ปี ๒๕๖๕				ปี ๒๕๖๖				ปี ๒๕๖๗				ปี ๒๕๖๘					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมย่อยที่ ๑ การจัดทำระเบียบ																													
๑.๑ จัดทำแนวทางปฏิบัติทางด้านเทคนิค (Code of Practice) สำหรับธุรกิจบริษัทจัดการพลังงาน																									พพ.,บก, สงป.	๒๐	กทอ.	๑	๑
๑.๒ จัดทำระบบฐานข้อมูลการดำเนินงานธุรกิจบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO)																													
๑.๓ พพ. นำเสนอหลักการดำเนินงานโครงการเสนอ กรม.																													
๑.๔ กรม. เห็นชอบในหลักการ และมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ																													
๑.๕ สำนักงบประมาณปรับปรุงแนวทางการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในเบื้องต้นและแนวปฏิบัติ																													
๑.๖ กรมบัญชีกลางจัดทำแนวปฏิบัติและร่างสัญญาจัดจ้างมาตรฐานกลางเพื่อการจัดจ้างธุรกิจบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO)																													
๑.๗ กรม. เห็นชอบแนวทางและขั้นตอนด้านการใช้งบประมาณและการจัดจ้างเพื่อส่งเสริมการใช้มาตรการธุรกิจบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ และมอบหมายให้หน่วยงานภาครัฐแต่ละกระทรวงจัดทำโครงการนำร่อง																													
๑.๘ พพ. ดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการนำร่อง																													
งบประมาณ									[๕ ล้านบาท]				[๕ ล้านบาท]				[๕ ล้านบาท]				[๕ ล้านบาท]								

หมายเหตุ: บก.=กรมบัญชีกลาง สงป. = สำนัก งป.=เงินงบประมาณ กทอ.=กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พพ. = กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน
งบประมาณ IGA = Investment Grade Audit

๒.๔ กิจกรรมการปฏิรูปที่ ๔ การพัฒนาปิโตรเคมีระยะที่ ๔ เพื่อการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและสร้างฐานทางเศรษฐกิจใหม่ (New S-Curve)

ประเทศได้กำหนดการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย (New S - Curve) ในอนาคตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยภายใต้แนวคิด Thailand ๔.๐ ผ่านโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.) ซึ่งการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายดังกล่าวต้องอาศัยการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในการสร้างฐานการผลิตวัตถุดิบให้กับอุตสาหกรรมใหม่ และมีความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีและพลาสติกที่มีคุณสมบัติพิเศษ (Specialty Products) มากขึ้นและมีมูลค่าสูงขึ้น ที่ผ่านมามีไทยต้องนำเข้าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวทั้งในรูปแบบเคมีภัณฑ์ เม็ดพลาสติกหรือผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ดังนั้น ประเทศไทยใช้ฐานการผลิตที่มีอยู่เดิมต่อยอดพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีเพิ่มเติมเพื่อทดแทนการนำเข้า อันนำไปสู่การผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูงขึ้น เสริมสร้างความมั่นคงของห่วงโซ่อุปทานในประเทศ และสร้างโอกาสเป็นฐานการผลิตของภูมิภาค เพื่อสร้างรายได้จากการส่งออกและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจไทยอย่างยั่งยืน

๒.๔.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรปิโตรเลียมในการพัฒนาเศรษฐกิจ ยกกระชับขีดความสามารถการแข่งขันของอุตสาหกรรมของไทย และสร้างรายได้ให้กับประชาชน พร้อมกับรองรับการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน และสร้างอุตสาหกรรมเป้าหมายแห่งอนาคต (New S-curve) ซึ่งเป็นกลไกในการขับเคลื่อนประเทศเข้าสู่ Thailand ๔.๐

๒) ตัวชี้วัด

- ๒.๑) จัดทำแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ภายในปี ๒๕๖๔
- ๒.๒) จัดทำแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ที่สามารถดำเนินการได้ทันทีในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก
- ๒.๓) จัดทำการศึกษาเพื่อกำหนดกรอบแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ในระยะยาวในพื้นที่ที่มีศักยภาพ
- ๒.๔) มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบดำเนินการตามกรอบแผนการพัฒนาอุตสาหกรรม ปิโตรเคมีระยะที่ ๔

๒.๔.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.)

๒.๔.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

การจัดทำกรอบแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ให้แล้วเสร็จ (ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐนำไปดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๕ ปี นับจากกรอบแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ แล้วเสร็จ (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๙)

๒.๔.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

ใช้เงินงบประมาณแผ่นดิน และแหล่งงบประมาณอื่น

๒.๔.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.) จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

- ๑) ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาและจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ภายในปี ๒๕๖๔ เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุดจากการจัดหาปิโตรเลียมที่มาจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดย

ต่อยอดการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีที่มีอยู่พร้อมกับรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายในอนาคต ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตพร้อมกับยกระดับอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการ รวมทั้งยกระดับความเป็นอยู่และรายได้ของประชาชน ประกอบด้วยแนวคิด ได้แก่

การพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อยกระดับขีดความสามารถการแข่งขันของอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ของไทย ต้องมีการนำการพัฒนาเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์พร้อมกับเพิ่มความสามารถของผู้ประกอบการแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์เพิ่มสัดส่วนผู้ประกอบการขนาดใหญ่ ในการผลิตผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ๆ และมีคุณสมบัติพิเศษที่มีมูลค่าสูง ทดแทนการนำเข้าและพัฒนาให้เป็นฐานการผลิตในภูมิภาคเพื่อขยายฐานสู่การส่งออก พร้อมกับเสริมความเข้มแข็งของผู้ประกอบการแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ขนาดกลางและขนาดย่อม ให้ขยายไปสู่ตลาดใหม่ๆ เช่น พื้นที่เศรษฐกิจชายแดน และกลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม) โดยควรมีมาตรการ ดังนี้

- กำหนดเป็นนโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมายในอนาคต (New S-curve) ให้มุ่งสู่การใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตในประเทศ (Local Content) ให้มากที่สุด
- ผลักดันให้เกิดผู้ประกอบการแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์รายใหญ่ รองรับอุตสาหกรรมเป้าหมายผ่านมาตรการสนับสนุนต่าง ๆ เช่น การจับคู่ทางธุรกิจระหว่างอุตสาหกรรมเป้าหมายกับผู้ประกอบการแปรรูป การสนับสนุนการร่วมทุนกับเจ้าของเทคโนโลยี การให้ผู้ผลิตปิโตรเคมีชั้นปลายเข้ามามีส่วนร่วมลงทุน
- สนับสนุนให้เกิดการลงทุนแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ในพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน รองรับการค้าขายตัวของกลุ่มประเทศ CLMV และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเม็ดพลาสติกที่ต้องส่งออกในปัจจุบัน อีกทั้งภาครัฐต้องส่งเสริมการค้าชายแดนให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องไม่หยุดชะงัก รวมถึงการกำจัดอุปสรรคด้านโลจิสติกส์และการค้าชายแดน
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐให้ความช่วยเหลือการวิจัย พัฒนา และสร้างนวัตกรรมให้กับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ เพื่อมุ่งสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่มีมูลค่าสูง โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมเป้าหมายแห่งอนาคต (New S-Curve) เช่น การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้สินค้าเกษตรและอาหาร อุตสาหกรรมผลิตรถยนต์ไฟฟ้า ชิ้นส่วนเครื่องบิน และยานยนต์ เป็นต้น รวมถึงรัฐควรพิจารณาลงทุนในห้องทดลองต้นแบบ (Pilot Prototype) เพื่อใช้ในการทดสอบผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตใหม่ๆ จากการพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีของนักวิจัยและผู้ริเริ่มกิจการใหม่ๆ ในประเทศ (Startup) โดยจะเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ เพื่อร่วมกันคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ สู่ตลาด พร้อมกับเป็นการหาแนวทางเสริมสร้างความเข้มแข็งและลดต้นทุนของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งจะเป็น Platform ให้นักวิจัยและ Start Up ได้ทำงานร่วมกับผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเพื่อรับทราบความต้องการของผู้บริโภคและนำไปสู่การขยายผล (Scale Up) ต่อไป
- ให้สิทธิประโยชน์ในการลงทุนแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ เช่น การนำเข้าเครื่องจักรการว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ เพื่อทดแทนการนำเข้าและรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมายในอนาคต (New S-curve) ซึ่งเป็นกลไกในการขับเคลื่อนประเทศเข้าสู่ประเทศไทย ๔.๐ โดยควรกำหนดสิทธิประโยชน์ในอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ให้เทียบเท่าสิทธิประโยชน์ของ สกพอ. ขยายการให้สิทธิประโยชน์การลงทุนในพื้นที่อื่น เช่น เขตเศรษฐกิจชายแดน
- ผลักดันการทำ Circular Economy สำหรับพลาสติก สนับสนุนให้มีการ Reuse ผลิตภัณฑ์พลาสติก และมีการลงทุนโรงงาน Recycle โดยให้มีการลงทุน Recycle และ Reuse ผลิตภัณฑ์

พลาสติก เพื่อเกิดการบริหารจัดการภาพรวมปิโตรเคมีอย่างครบวงจร เช่น นำไปเป็นเชื้อเพลิงอัดแท่งเพื่อใช้ในโรงไฟฟ้าขยะ หรือผลิตเป็นเม็ดพลาสติกอีกครั้งและส่งไปขายยังต่างประเทศ

- สนับสนุน ส่งเสริมและจัดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบในการบริหารจัดการและคัดแยกขยะอย่างถูกวิธีตั้งแต่ต้นทาง เพื่อสนับสนุนให้เกิด Circular Economy สำหรับขยะพลาสติกในประเทศไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม

๒) **ขั้นตอนที่ ๒ พัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยมีโครงการที่ได้รับการอนุมัติเพื่อการลงทุนระยะแรกภายในปี ๒๕๖๕** เพื่อเป็นการสร้างประโยชน์สูงสุดกับฐานการผลิตปิโตรเคมีในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกที่มีภาคเอกชนร่วมลงทุนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีอย่างครบวงจร และภาครัฐได้ลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ลงทุนเป็นจำนวนมาก เช่น ระบบขนส่งทางรถไฟ เรือ รวมทั้งคลังสินค้าต่าง ๆ พร้อมกับการรักษาศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีที่มีอยู่ในปัจจุบันของประเทศ ประเทศไทยต้องมีการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ อย่างต่อเนื่องในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกที่สามารถดำเนินการได้ทันทีเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย (New S-curve) ในพื้นที่ สกพอ. พร้อมส่งเสริมสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมและสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจและยกระดับรายได้ของประชากรและอุตสาหกรรมปิโตรเคมีไทย โดยมีแนวทาง ดังนี้

- ให้มีการลงทุนอุตสาหกรรมปิโตรเคมีต้นน้ำโดยลงทุนสร้างโรงงานปิโตรเคมีขั้นต้นซึ่งเทียบเคียงกำลังการผลิตขนาดใหญ่ในโลก (World Scale) และเกิดการประหยัดเชิงขนาด (Economy of Scale) รองรับการลงทุนอุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นกลางและขั้นปลายที่จะผลิตปิโตรเคมีชนิดพิเศษ (Specialty Products) และผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง (High Value-added Products) เพื่อรักษาศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

- ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการในปัจจุบันลงทุนอุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นกลางและขั้นปลายเพื่อต่อยอดผลิตปิโตรเคมีชนิดพิเศษ (Specialty Products) และผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง (High Value-added Products) โดยให้สิทธิประโยชน์การลงทุนเทียบเท่าสิทธิประโยชน์ใน สกพอ. เพื่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมได้เร็ว

- สนับสนุนอุตสาหกรรมโรงกลั่นในการปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อให้สามารถผลิตวัตถุดิบ (Naptha, LPG) ให้กับอุตสาหกรรมปิโตรเคมีเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการลงทุนเปลี่ยนน้ำมันเตาที่มีกำมะถันสูงเป็นน้ำมันใสที่สามารถนำไปใช้เป็นวัตถุดิบปิโตรเคมีได้ โดยให้สิทธิประโยชน์การลงทุนเทียบเท่าสิทธิประโยชน์ใน สกพอ.

- สนับสนุนให้ใช้ยุทธศาสตร์ G2G (Government to Government) กับประเทศเจ้าของ

เทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อดึงดูดการลงทุน/ร่วมทุนกับเจ้าของเทคโนโลยีแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเป้าหมายแห่งอนาคต (New S-Curve) เช่น การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้สินค้าเกษตรและอาหาร อุตสาหกรรมผลิตรถยนต์ไฟฟ้า ชิ้นส่วนเครื่องบิน และยานยนต์ เป็นต้น เพื่อสร้างตลาดและส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นกลางและขั้นปลายที่จะผลิตปิโตรเคมีชนิดพิเศษ (Specialty Products) และผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง (High Value-added Products) ในประเทศ และเกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้กับผู้ประกอบการไทย

- กำหนดเป็นนโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมายในอนาคต (New S-curve) เช่น การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้สินค้าเกษตรและอาหาร อุตสาหกรรมผลิตรถยนต์ไฟฟ้า ชิ้นส่วนเครื่องบิน และยานยนต์ เป็นต้น ให้มุ่งสู่การใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตในประเทศ (Local Content) ให้มากที่สุด เพื่อสร้างตลาดผลิตปิโตรเคมีชนิดพิเศษ (Specialty Products) และผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง (High Value-added Products) และส่งเสริมให้เกิด Cluster ของอุตสาหกรรมเหล่านี้ขึ้นในประเทศ

- ให้สิทธิประโยชน์การลงทุนแก่อุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ อุตสาหกรรมโรงกลั่นที่จะผลิตวัตถุดิบปิโตรเคมี และอุตสาหกรรมอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เทียบเท่าสิทธิประโยชน์ใน สกพอ.

- ทบทวนการจัดสรรสัดส่วนการปล่อยมลพิษทางอากาศในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม โดยเฉพาะการจัดสรรที่ไม่ได้มีการดำเนินโครงการและใช้จริง เพื่อนำมาจัดสรรใหม่ให้โครงการที่จะดำเนินงานจริงนำมาใช้ และสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้สูงสุด ภายใต้กรอบการปล่อยที่มีอยู่

- ขยายโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค ตลอดจนจัดเตรียมพื้นที่ที่มีศักยภาพและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

(๑) ผังเมือง : มีความชัดเจนของผังเมือง ใน จ.ระยอง และนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด พร้อมทั้งจัดเตรียมพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อรองรับปิโตรเคมีระยะที่ ๔

(๒) ท่าเรือ : มีความชัดเจนในการต่อสัมปทานท่าเรือบริเวณมาบตาพุด

(๓) ระบบถนน : ลดความแออัดโดยการขยายและเชื่อมต่อถนนระหว่างนิคมฯ ไปยังท่าเรือแหลมฉบัง

(๔) ระบบราง : เชื่อมต่อท่าเรือน้ำลึกที่สำคัญ ระบบถนน ด้วยระบบรถไฟทางคู่ในการขนส่งผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีและมีแผนขยายระบบรถไฟทางคู่ไปยังประเทศเพื่อนบ้านโดยผ่านพื้นที่ตั้งโรงงาน

(๕) ระบบน้ำ : จัดหาและพัฒนาแหล่ง น้ำดิบ ให้เพียงพอต่อการขยายตัวของเมืองใหม่ แหล่งท่องเที่ยว และภาคอุตสาหกรรม ในพื้นที่ สกพอ. และให้มีต้นทุนที่แข่งขันได้

(๖) ระบบไฟฟ้า : ต้องมีเสถียรภาพและราคาที่แข่งขันได้ รวมทั้งส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าในรูปแบบ Cogeneration

- กำหนดนโยบายและทิศทางการวิจัยและพัฒนาของชาติให้สอดคล้องกับการพัฒนาและต่อยอดไปสู่อุตสาหกรรมเป้าหมาย รวมถึงการสนับสนุนการลงทุนโรงงานต้นแบบ (Pilot Plant) เพื่อทดสอบและพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิต

- การพัฒนาและการเตรียมความพร้อมของบุคลากรทั้งคนในและนอกพื้นที่ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมฯ เนื่องจากเป็นภาคอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูง และเป็นโอกาสในการสร้างงานให้กับคนในพื้นที่

- จัดสรรงบประมาณกลับสู่ท้องถิ่นที่เป็นพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรมให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งสาธารณูปโภคพื้นฐานและสังคม โดยเฉพาะด้านการศึกษาและการสาธารณสุข เพื่อรองรับการเติบโตของเมือง และประชากรแฝง

อย่างไรก็ตาม ในระยะแรก ให้กระทรวงพลังงาน ศึกษาร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงอุตสาหกรรม และ สกพอ. เพื่อกำหนดกลไกและหน่วยงานเจ้าภาพที่จะดำเนินงานผลักดันและขับเคลื่อนที่เหมาะสมในอนาคตเพิ่มเติมด้วย

๓) **ขั้นตอนที่ ๓ กำหนดพื้นที่ใหม่สำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะยาวภายในปี ๒๕๖๕** เพื่อสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนระยะยาว และส่งเสริมการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคอื่นเพิ่มเติมนอกเหนือจากพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จึงควรมีการกำหนดพื้นที่พัฒนาที่มีศักยภาพเพิ่มเติม ซึ่งในอดีตรัฐได้เคยมีการศึกษาการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ (Southern Seaboard) เพื่อยกระดับภาคใต้ให้เป็นศูนย์การผลิต การค้าและการกระจายสินค้าแหล่งสำคัญของประเทศ และของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากจะเป็นประตูสู่ต่างประเทศทั้งด้านทะเลอันดามัน และอ่าวไทยพร้อมกับใช้ศักยภาพด้านที่ตั้งให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการลดต้นทุนการจัดหาวัตถุดิบจากต่างประเทศและการส่งออกสินค้าสู่ตลาดใหญ่ เช่น จีนและอินเดีย ทั้งนี้กรอบการพัฒนาสร้างความเจริญเติบโตในพื้นที่ใหม่ที่มี

ศักยภาพ เพื่อสร้างความเป็นอยู่ที่ดี พร้อมกับสมดุลในด้านสุขภาพ สังคมและสิ่งแวดล้อม สามารถยกระดับรายได้ของคนในพื้นที่ และโอกาสพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ โดยอาจมีตัวอย่างแนวทางการพัฒนา ได้แก่

- **การมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่** เพื่อสร้างการรับรู้และยอมรับและเกิดความต้องการให้มีการพัฒนาพื้นที่ โดยต้องมีการจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) ทั้งในด้านสังคม สุขภาพ และสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อนำไปประกอบการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ในพื้นที่ต่อไป

- **จัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔** ในพื้นที่ใหม่ให้เป็นยุทธศาสตร์ชาติในรูปแบบ “พื้นที่พัฒนาเชิงยุทธศาสตร์” เพื่อบูรณาการการพัฒนาความเป็นอยู่และรายได้ของคนในพื้นที่ทั้งในด้านสังคม สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมกับการยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ในการขยายการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยให้มีหน่วยงานรัฐรับผิดชอบการจัดทำแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในพื้นที่ใหม่

- **พัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ในพื้นที่ใหม่** ประกอบด้วย

- (๑) การพัฒนาคอมเพล็กซ์โรงงานและโรงงานปิโตรเคมีเข้าด้วยกัน ให้มีกำลังการผลิตขนาดเทียบเคียงกำลังการผลิตขนาดใหญ่ในโลก (World Scale) เพื่อให้เกิดการประหยัดเชิงขนาด (Economy of Scale) และสร้างความมั่นคงในการจัดหาวัตถุดิบและลดต้นทุนการผลิต ซึ่งหากสามารถเชื่อมโยงกับการพัฒนาสถานีรับจ่ายก๊าซธรรมชาติเหลวในพื้นที่ใหม่ ก็จะสามารถลดต้นทุนของการดำเนินงานจากการใช้ประโยชน์ความเย็นเหลือทิ้งของการแปลงสภาพก๊าซธรรมชาติเหลว

- (๒) การพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีต่อเนื่องให้เป็นกลุ่มที่เชื่อมโยงกัน (Cluster) และการพัฒนาตลอดห่วงโซ่คุณค่าของผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีตั้งแต่อุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้น ขั้นกลาง ขั้นปลาย และผู้ประกอบการแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ และให้มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มและยาง เพื่อผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพ และพัฒนาอุตสาหกรรมโพลีเอสเตอร์ อุตสาหกรรมยาง และอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพ

- (๓) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ได้แก่ ผังเมือง ระบบสาธารณูปโภค ระบบโลจิสติกส์ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ฯลฯ เพื่อรองรับการพัฒนา พร้อมกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมครอบคลุมการศึกษา การดูแลสุขภาพ ที่อยู่อาศัยและความปลอดภัย เพื่อเตรียมความพร้อมของชุมชนสังคม และแรงงานเข้าสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ในพื้นที่ใหม่

- (๔) การจัดให้มีนโยบายสนับสนุนการลงทุนในพื้นที่ใหม่ที่มีศักยภาพ ได้แก่ การส่งเสริมการลงทุนให้ทัดเทียมกับการพัฒนาระเบียงเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก รวมทั้งส่งเสริมธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้อง เช่น ธุรกิจการค้า (Trading) ธุรกิจเทคโนโลยีและสารสนเทศ ฯลฯ

- **จัดหาพื้นที่รองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔** ในพื้นที่ใหม่ที่เหมาะสม และให้เกิดการยอมรับและสนับสนุนจากคนในพื้นที่

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑) ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจให้ประเทศพร้อมยกระดับรายได้และความเป็นอยู่ของประชาชน
- ๒) สร้างขีดความสามารถการแข่งขันของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีให้กับประเทศ
- ๓) สร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมพื้นฐานเพื่อรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย (New S-curve)

ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ

กิจกรรมการปฏิรูปที่ ๔ การพัฒนาปิโตรเคมีระยะที่ ๔ เพื่อการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและสร้างฐานทางเศรษฐกิจใหม่ (New S-Curve)

กิจกรรม	ระยะเวลา								ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมย่อยที่ ๑ ศึกษามาตรการส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูงขึ้นและรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ (New S-Curve)									อก./ สนพ.	๑๗	กองทุนเงินอุดหนุนจากสัญญาและสัมปทานปิโตรเลียมกระทรวงพลังงาน	สร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรปิโตรเลียมในการพัฒนาเศรษฐกิจยกระดับขีดความสามารถการแข่งขันของอุตสาหกรรมของไทย และสร้างรายได้ให้กับประชาชน พร้อมกับการรับการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและสร้างฐานทางเศรษฐกิจใหม่ (New S-Curve)	๑. จัดทำแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ภายในปี ๒๕๖๔
กิจกรรมย่อยที่ ๒ กำหนดสิทธิประโยชน์การลงทุนแก่อุตสาหกรรมปิโตรเคมี ระยะที่ ๔ ในพื้นที่ EEC									สกพอ. / อก. /สนพ./ สศช.				๒. จัดทำแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ที่สามารถดำเนินการได้ทันทีในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก
กิจกรรมย่อยที่ ๓ ทบทวนการจัดสรรสัดส่วนการปล่อยก๊าซในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม									สกพอ./ทส.				
กิจกรรมย่อยที่ ๔ จัดทำแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ที่สามารถดำเนินการได้ทันทีในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก									สกพอ. / อก. /สนพ. / สศช.				
กิจกรรมย่อยที่ ๕ ศึกษาเพื่อกำหนดกลไกและหน่วยงานเจ้าภาพที่จะดำเนินงานผลักดันและขับเคลื่อนที่เหมาะสมในอนาคต									สกพอ./ สนพ./อก./ สศช.				
กิจกรรมย่อยที่ ๖ จัดทำการศึกษาเพื่อกำหนดกรอบแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ในระยะยาวในพื้นที่ที่มีศักยภาพ									อก./ สนพ.				๓. จัดทำการศึกษาเพื่อกำหนดกรอบแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ในระยะยาวในพื้นที่ที่มีศักยภาพ
กิจกรรมที่ ๗ เสนอแนวทางการส่งเสริมการลงทุนปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ต่อคณะกรรมการระดับชาติและ ครม.									อก./ สนพ.				๔. เสนอแนวทางการส่งเสริมการลงทุนปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ต่อคณะกรรมการระดับชาติและ ครม. เพื่อขอความเห็นชอบในหลักการและมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กิจกรรมย่อยที่ ๘ หน่วยงานผู้รับผิดชอบให้ข้อเสนอแนะ และดำเนินการตามผลการศึกษาในการกำหนดนโยบายและมาตรการการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔									หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามผลการศึกษา				๕. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบดำเนินการตามกรอบแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔

๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ ปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าและธุรกิจก๊าซธรรมชาติเพื่อเพิ่มการแข่งขัน

กิจการไฟฟ้าของประเทศไทย อยู่ในช่วงสำคัญของการเปลี่ยนผ่านภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งจากปัจจัยภายในประเทศและสถานการณ์ภายนอกประเทศ อย่างไรก็ตาม การดำเนินการตามแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (Power Development Plan: PDP) ให้สอดคล้องกับความต้องการใช้ไฟฟ้า โดยคำนึงถึงความมั่นคงระบบไฟฟ้า สิ่งแวดล้อม และภาระค่าใช้จ่ายของผู้ใช้ไฟฟ้า ประสบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ โดยเฉพาะปัญหาการยอมรับของประชาชนในพื้นที่ก่อสร้างโรงไฟฟ้า ขณะที่พฤติกรรมผู้ใช้ไฟฟ้ามีการเปลี่ยนแปลงไปทำให้ผู้ใช้ไฟฟ้าทุกขนาดแม้แต่ระดับบ้านอยู่อาศัยสามารถติดตั้งอุปกรณ์เพื่อผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ใช้เองได้มากขึ้น สามารถเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้ในเวลาเดียวกัน (Prosumer) ทำให้ปริมาณการใช้ไฟฟ้าของ Prosumer ดังกล่าวหายไปจากระบบผลิตมากขึ้นเรื่อยๆ แต่ในขณะเดียวกันก็สร้างความผันผวนให้กับความต้องการใช้ไฟฟ้ารวมของประเทศเพิ่มขึ้น ทำให้การไฟฟ้าต้องลงทุนปรับปรุงระบบไฟฟ้าเพื่อเสริมความมั่นคงให้รองรับความเสี่ยงของการดำเนินงานในส่วนนี้มากขึ้นแต่กลับมีรายได้จากหน่วยขายไฟฟ้าลดลง จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันกำหนดเงื่อนไขและรูปแบบการส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน และรูปแบบโครงสร้างกิจการไฟฟ้าที่เหมาะสมกับแนวโน้มของ “Prosumer” ที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต โดยต้องมีการส่งผ่านภาระต้นทุนไปสู่ผู้ใช้ไฟฟ้า ผู้ผลิตไฟฟ้าใช้เอง และผู้ผลิตประเภทต่างๆ อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม ขณะที่ด้านโครงสร้างการบริหารจัดการด้านไฟฟ้าของประเทศ การกำกับดูแลของหน่วยงานด้านไฟฟ้าที่กระจายอยู่ในหลายกระทรวง ขาดการบูรณาการเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน อาทิ การแก้ไขปัญหาไฟฟ้าดับกรณีเหตุฉุกเฉิน การไม่บูรณาการข้อมูลการผลิตและการรับซื้อไฟฟ้าของผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กมาก รวมทั้งข้อมูลและแผนการลงทุนระบบส่งและระบบจำหน่าย ส่งผลให้เกิดความซ้ำซ้อนในการลงทุนและการใช้โครงสร้างพื้นฐานอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น จากสภาพของปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานจึงเห็นสมควรมีการปฏิรูปและขับเคลื่อนการพัฒนาด้านพลังงาน อาทิ การปรับปรุงแนวทางการจัดทำแผน PDP ปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขัน และผลักดันให้เกิดการใช้งานโครงสร้างพื้นฐานที่บูรณาการกันของระบบส่งและระบบจำหน่ายอย่างคุ้มค่า โปร่งใสและเป็นธรรม โดยเร่งการเปิดสิทธิการใช้ประโยชน์จากระบบส่งและระบบจำหน่ายของการไฟฟ้าในเชิงพาณิชย์ (Third Party Access) และเร่งกำหนดอัตราค่าใช้บริการอย่างเป็นธรรม เพื่อเพิ่มการแข่งขันในกิจการไฟฟ้า มีเป้าหมายในภาพรวมเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของกิจการไฟฟ้าและธุรกิจก๊าซธรรมชาติ โดยกำหนดกิจกรรมย่อย ดังนี้

๒.๕.๑ กิจกรรมย่อยที่ ๑ ปรับปรุงแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย ๒๐๒๒

๑) เป้าหมายของกิจกรรมปฏิรูป

เพื่อให้ได้กระบวนการและขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย ที่คำนึงถึงการกระจายสัดส่วนและแหล่งเชื้อเพลิงที่สมดุลเพื่อลดความเสี่ยงของการจัดหาเชื้อเพลิง มีความสมดุลระหว่างโรงไฟฟ้าฐาน โรงไฟฟ้าที่มีการตอบสนองรวดเร็ว โรงไฟฟ้าพลังงานทดแทน และการผลิตไฟฟ้าใช้เองของ Prosumer คำนึงถึงการบริหารแหล่งเชื้อเพลิง ระบบส่งไฟฟ้า และเงื่อนไขรายภูมิภาค

๒) ตัวชี้วัด

(๑) ผลการศึกษาสัดส่วนโรงไฟฟ้าฐานและโรงไฟฟ้าประเภทอื่นๆ ที่เหมาะสม เพื่อรองรับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของลักษณะความต้องการใช้ไฟฟ้าของประเทศ ค่าพยากรณ์ความต้องการใช้ไฟฟ้าและลักษณะความต้องการใช้ไฟฟ้า (Load Profile) รายภาค ศักยภาพแหล่งเชื้อเพลิงและพื้นที่ก่อสร้างไฟฟ้ารายภาค ศักยภาพระบบส่งไฟฟ้าที่เชื่อมโยงระหว่างภาค (Tie-line) ให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔

(๒) **จัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (Thailand Power Development Plan: PDP ๒๐๒๒)** ที่พิจารณาถึงสัดส่วนโรงไฟฟ้าฐานและโรงไฟฟ้าประเภทอื่น พิจารณาความสมดุลรายภาคโดยคำนึงถึงความมั่นคง ความสามารถในการถ่ายทอดพลังงานไฟฟ้าผ่านสายส่งเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาค(Tie-line) การใช้โครงสร้างพื้นฐานให้เกิดประโยชน์สูงสุด การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการผลิตไฟฟ้าในระดับที่เหมาะสม โดยควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดพื้นที่ก่อสร้างโรงไฟฟ้าด้วยตั้งแต่ต้น รวมถึงการสร้างความรู้แก่ประชาชนในเรื่องต้นทุนการผลิตไฟฟ้าตามประเภทเชื้อเพลิง โดยแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย ผ่านการรับฟังความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

(๓) **ศึกษาการปรับปรุงระบบส่งและระบบจำหน่ายให้มีความทันสมัยรองรับเทคโนโลยีระบบไฟฟ้าในอนาคต (Grid Modernization of Transmission and Distribution)** ศึกษาแนวทางการปรับปรุงระบบส่งและระบบจำหน่ายไฟฟ้าที่พิจารณาผลกระทบจาก Prosumer แล้ว เช่น การพัฒนาระบบพยากรณ์ความสามารถในการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน (Renewable Energy Forecast System) การติดตั้งระบบกักเก็บพลังงาน (Energy Storage System: ESS) ในระบบส่งและระบบจำหน่ายไฟฟ้า การส่งเสริมมาตรการการตอบสนองด้านโหลด (Demand Response) เป็นต้น เพื่อให้ระบบไฟฟ้ามีประสิทธิภาพรองรับการเข้ามาของพลังงานหมุนเวียนและมีการใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด ให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ และนำผลการศึกษาดังกล่าวไปพิจารณาในส่วนของศักยภาพระบบส่งไฟฟ้าที่เชื่อมโยงระหว่างภาค (Tie-line) เพื่อนำไปเป็นข้อมูลร่วมจัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย ๒๐๒๒

(๔) **หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (PDP) ไปดำเนินการ** ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เช่น การก่อสร้างโรงไฟฟ้าและระบบสายส่งไฟฟ้า เป็นต้น

๓) หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงพลังงาน

๔) ระยะเวลาดำเนินการรวม

ดำเนินการปฏิรูปกระบวนการและขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยและใช้จัดทำร่างแผน PDP ๒๐๒๒ โดยผ่านการรับฟังความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการ/หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อประกาศใช้ในภายในปี ๒๕๖๕

๕) ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณแผ่นดิน และแหล่งงบประมาณอื่น

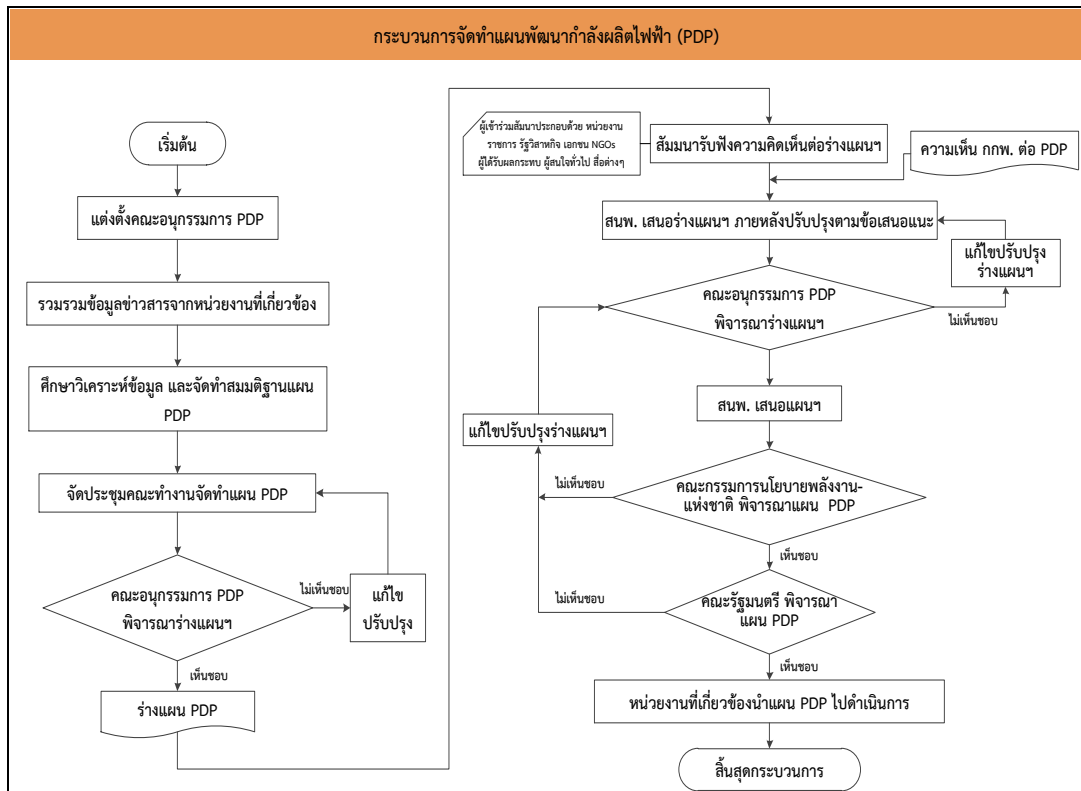
๖) ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงพลังงาน โดยสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

(๑) **ขั้นตอนที่ ๑ ปรับปรุงแนวทางและกระบวนการจัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศ**

(๑.๑) **ขั้นตอนที่ ๑.๑ แต่งตั้งคณะกรรมการพยากรณ์และจัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย** ซึ่งมีคณะทำงานจัดทำค่าพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้าและคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า ศึกษาสัดส่วนโรงไฟฟ้าฐานและการเติบโตที่เหมาะสมเพื่อรองรับการเติบโตทาง

เศรษฐกิจของประเทศ จัดทำค่าพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้ารายภาค จัดทำฐานข้อมูลศักยภาพแหล่งผลิตไฟฟ้าและต้นทุนการผลิตไฟฟ้ารายภาคที่แท้จริง การจัดหาและสำรองเชื้อเพลิงเพื่อการผลิตไฟฟ้าทั้งระบบ ฐานข้อมูลศักยภาพระบบส่งไฟฟ้าและการเชื่อมโยงระหว่างภาคให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๔ รายละเอียดตามรูปที่ ๒.๕-๑ โดยมีขั้นตอนและกระบวนการ ได้แก่

รูปที่ ๒.๕-๑ กระบวนการปฏิรูปโครงสร้างแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า

๑) รวบรวมข้อมูล: แนวทางการจัดทำแผน PDP ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยรายงานข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์พลังงานชาติ^๑ ด้านไฟฟ้า ของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) เรื่องการปฏิรูปโครงสร้างแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า ซึ่งคำนึงถึงการกำหนดสัดส่วนเชื้อเพลิงที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้าให้สมดุลไม่พึ่งพาเชื้อเพลิงชนิดใดชนิดหนึ่งมากเกินไป มีระดับกำลังผลิตสำรองที่เหมาะสม ลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการทำให้มีเสถียรภาพด้านราคาค่าไฟฟ้าที่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง รวมถึงปฏิรูปการจัดหาเชื้อเพลิงทั้งระบบ รายงานฉบับสมบูรณ์ของสถาบันวิจัยพลังงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี ๒๕๕๘ เสนอต่อสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) เรื่อง “โครงการวิจัยเพื่อศึกษาแนวคิดการกำหนดนโยบายการพัฒนาพลังงานกำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศโดยพิจารณาเงื่อนไขด้านกระจายระบบผลิตไฟฟ้าหรือการบริหารแหล่งเชื้อเพลิงตามภูมิภาค^๒” ซึ่งศึกษาแนวคิดการกำหนดนโยบายการพัฒนาพลังงานกำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศโดยพิจารณาเงื่อนไขด้านกระจายระบบผลิตไฟฟ้าหรือการบริหารแหล่งเชื้อเพลิงตามภูมิภาค

^๑ คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. ๒๕๖๐. รายงานเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์พลังงานชาติ.

^๒ สถาบันวิจัยพลังงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๘ เสนอต่อ สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) โครงการวิจัยเพื่อศึกษาแนวคิดการกำหนดนโยบายการพัฒนาพลังงานกำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศโดยพิจารณาเงื่อนไขด้านกระจายระบบผลิตไฟฟ้าหรือการบริหารแหล่งเชื้อเพลิงตามภูมิภาค

และรายงานฉบับสมบูรณ์ของสถาบันวิจัยพลังงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี ๒๕๖๑ เสนอต่อสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) เรื่อง “โครงการศึกษาปรับปรุงเกณฑ์กำลังผลิตไฟฟ้าสำรองสำหรับแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย” ซึ่งศึกษาแนวทางการพิจารณาเกณฑ์ความมั่นคงในการวางแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยและการกำหนดระดับกำลังผลิตไฟฟ้าที่เหมาะสมของประเทศไทย

๒) รวบรวมข้อมูล: กำลังการผลิต รูปแบบความต้องการไฟฟ้า ชนิดของแหล่งพลังงาน/เชื้อเพลิงที่มีอยู่ในแต่ละภูมิภาคหรือแบ่งตามศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้าของประเทศไทย เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการจัดทำนโยบายการพัฒนาพลังงานกำลังผลิตไฟฟ้าโดยพิจารณาเงื่อนไขด้านกระจายระบบผลิตไฟฟ้าหรือการบริหารแหล่งเชื้อเพลิงตามภูมิภาค

๓) กำหนดระดับความมั่นคงของระบบไฟฟ้าที่เหมาะสม โดยเป็นการพิจารณาตามหลักการวางแผนเพื่อรับมือกับความไม่แน่นอน (Uncertainty) ในอนาคต โดยอาศัยดัชนีความเชื่อถือได้ร่วมกับระดับกำลังผลิตไฟฟ้าสำรองเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดปริมาณโรงไฟฟ้าที่จะต้องนำเข้ามาในระบบ

๔) กำหนดสมมติฐานที่ใช้ในการจัดทำแบบจำลองการวางแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าเบื้องต้นในอนาคตของประเทศ ๒๐ ปี โดยคำนึงถึงความเหมาะสมทั้งทางด้านนโยบาย เทคนิค เศรษฐศาสตร์ สิ่งแวดล้อม เงื่อนไขด้านกระจายระบบผลิตไฟฟ้าหรือการบริหารแหล่งเชื้อเพลิงตามภูมิภาค และพิจารณาปัจจัยที่ช่วยให้ค่าไฟฟ้าลดลง โดยเฉพาะการเพิ่มสัดส่วนโรงไฟฟ้าที่มีต้นทุนการผลิตต่ำและมีเสถียรภาพด้านราคาเพื่อช่วยลดภาระให้ประชาชนและยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย

๕) ศึกษา วิเคราะห์ และนำเสนอแนวคิดการกำหนดนโยบายการพัฒนาพลังงานกำลังผลิตไฟฟ้า โดยพิจารณาเงื่อนไขสัดส่วนโรงไฟฟ้าฐานและโรงไฟฟ้าประเภทอื่นๆ เงื่อนไขด้านกำลังผลิตและการส่งจ่ายไฟฟ้าให้เหมาะสมเพียงพอกับความต้องการใช้ไฟฟ้าย่อยภูมิภาค เงื่อนไขด้านกระจายระบบผลิตไฟฟ้าหรือการบริหารแหล่งเชื้อเพลิงตามภูมิภาค พร้อมทั้งจัดทำตัวอย่างผลการกำหนดแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าตามแนวทางที่นำเสนอ

ทั้งนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน มีความเห็นสอดคล้องกับ สปท. และสถาบันวิจัยพลังงานฯ แนวคิดในการปฏิรูปโครงสร้างแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย โดยพิจารณาเงื่อนไขสัดส่วนเชื้อเพลิงที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้าให้สมดุล กระจายระบบผลิตไฟฟ้าหรือการบริหารแหล่งเชื้อเพลิงตามภูมิภาค กำลังผลิตสำรองที่เหมาะสม ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เสถียรภาพด้านราคาค่าไฟฟ้าที่สะท้อนโครงสร้างต้นทุนการผลิตไฟฟ้าที่แท้จริง รวมถึงปฏิรูปการจัดการเชื้อเพลิงทั้งระบบ

(๑.๒) ขั้นตอนที่ ๑.๒ จัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า (PDP) ที่พิจารณาถึงข้อจำกัดของเงื่อนไขรายภูมิภาค โดยคำนึงถึงสัดส่วนโรงไฟฟ้าฐานและโรงไฟฟ้าประเภทอื่นๆ ความมั่นคงและความสามารถในการถ่ายเทพลังงานไฟฟ้าผ่านสายส่งเชื่อมโยง (Tie-line) ระหว่างภูมิภาค การใช้โครงสร้างพื้นฐานให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการผลิตไฟฟ้าในระดับที่เหมาะสม รวมถึงการสร้างความรู้ความตระหนักรู้ให้กับประชาชนในเรื่องต้นทุนไฟฟ้ารายภาค จากนั้นสัมมนารับฟังความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและได้รับความเห็นชอบแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า จากคณะกรรมการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้แล้วเสร็จ

^๓ สถาบันวิจัยพลังงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๖๑ เสนอต่อ สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) โครงการศึกษาปรับปรุงเกณฑ์กำลังผลิตไฟฟ้าสำรองสำหรับแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย

ศึกษาการปรับปรุงระบบส่งและระบบจำหน่ายให้มีความทันสมัยรองรับเทคโนโลยีระบบไฟฟ้าในอนาคต (Grid Modernization of Transmission and Distribution) ให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘ เดือน

(๑.๓) ขั้นตอนที่ ๑.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า (PDP) ไปดำเนินการ เช่น การก่อสร้างโรงไฟฟ้า ระบบสายส่ง และระบบจำหน่ายไฟฟ้า เป็นต้น

(๒) ขั้นตอนที่ ๒ ดำเนินการและปรับปรุงตามแนวคิดของแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศ ดังนี้

(๒.๑) การจัดทำแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าโดยพิจารณาเงื่อนไขสัดส่วนโรงไฟฟ้าฐานและโรงไฟฟ้าประเภทอื่นๆ และเงื่อนไขด้านกำลังผลิตและการส่งจ่ายไฟฟ้าให้เหมาะสมเพียงพอกับความต้องการใช้ไฟฟ้ารายภูมิภาค นอกจากพิจารณาด้านการจัดหาไฟฟ้าให้เพียงพอต่อความต้องการไฟฟ้าในภาพรวมของทั้งประเทศเป็นหลัก ควรให้ความสำคัญกับการพิจารณามิติของความมั่นคงและข้อจำกัดของเงื่อนไขในรายภูมิภาค นอกจากนี้ ในอนาคตอันใกล้ มีแนวโน้มว่าพลังงานหมุนเวียนจะมีบทบาทสำคัญต่อการผลิตและการใช้พลังงานไฟฟ้ามากขึ้นซึ่งส่งผลกระทบต่อความผันผวนของความต้องการใช้ไฟฟ้า ในขณะที่ระบบผลิตไฟฟ้าในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ยังพึ่งพาโรงไฟฟ้าหลักขนาดใหญ่ซึ่งมีการตอบสนองที่ไม่ค่อยรวดเร็วอยู่ ส่งผลให้แม้ว่าปริมาณกำลังผลิตไฟฟ้าของระบบสูงแต่ก็อาจไม่สามารถตอบสนองต่อความผันผวนของความต้องการใช้ไฟฟ้าในอนาคตได้ทัน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของระบบไฟฟ้าได้ ดังนั้น จึงต้องมีการปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยเพื่อรองรับการจัดทำแผน PDP ๒๐๒๒ รายละเอียดตารางเปรียบเทียบแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย ปี ๒๐๑๕ และปี ๒๐๑๘ เทียบกับข้อเสนอการปฏิรูปของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน แสดงรายละเอียดดังตารางที่ ๒.๕-๑

ตารางที่ ๒.๕-๑ ตารางเปรียบเทียบหลักการระหว่างแผน PDP ๒๐๑๕ แผน PDP ๒๐๑๘ และข้อเสนอการปฏิรูปของคณะกรรมการปฏิรูป

ประเด็นการพิจารณา	PDP๒๐๑๕	PDP๒๐๑๘	ข้อเสนอการปฏิรูป
การให้ความสำคัญ	จัดหาพลังงานไฟฟ้าให้เพียงพอ ความต้องการ	พิจารณาความสมดุลระหว่าง Demand และ Supply เชิงลึกใน รายภูมิภาค	พิจารณาความมั่นคงและข้อจำกัด ของเงื่อนไขรายภูมิภาค
การกระจายเชื้อเพลิง	ความสมดุลด้านพลังงาน ภาพรวมประเทศ (กำหนดโดย กพข.) ลดความเสี่ยงด้าน เชื้อเพลิง ลดสัดส่วนก๊าซฯ	ความสมดุลด้านพลังงานภาพรวม ประเทศเพิ่มสัดส่วนของการผลิต ไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนขึ้นโดยมี การสนับสนุนSolarในภาคประชาชน เพื่อผลิตไฟฟ้าใช้เองเป็นหลัก	กำหนดนโยบายสัดส่วนการกระจาย เชื้อเพลิงที่เหมาะสมก่อนการจัดทำ แผน
สัดส่วนภาครัฐ/เอกชน	ไม่มี	ไม่มี	นำมาพิจารณา
ต้นทุนไฟฟ้าที่เหมาะสม	ภาพรวมประเทศ	ภาพรวมประเทศ	สะท้อนโครงสร้างต้นทุนในภาพรวม ประเทศ ยกเว้นเฉพาะกรณีธุรกิจบน เกาะ และผู้ใช้ไฟฟ้าที่เชื่อมโยงกับ โครงข่ายระบบไฟฟ้าระหว่างประเทศ
ปริมาณการปล่อย CO ₂	ลดการปล่อยต่ำกว่าแผนเดิม และบรรจุใน COP๒๑	ลดการปล่อยต่ำกว่าแผนเดิม และบรรจุใน COP๒๑	ลดการปล่อยต่ำกว่าแผนเดิม และบรรจุใน COP๒๑
การอนุรักษ์พลังงาน	EER : EI ลดลง ๓๐% มีอนุรักษ์ ทั้ง Demand และ Supply	EER : EI ลดลง ๓๐% มีอนุรักษ์ทั้ง Demand และ Supply	EER : EI ลดลง ๓๐% มีอนุรักษ์ทั้ง Energy Demand การลด Peak Demand และ Supply

ประเด็นการพิจารณา	PDP๒๐๑๕	PDP๒๐๑๘	ข้อเสนอการปฏิรูป
พลังงานหมุนเวียน	AEDP : ๒๐% ของภาคการผลิตไฟฟ้า (ศักยภาพรายจังหวัด)	AEDP : ๒๐% ของภาคการผลิตไฟฟ้า (ศักยภาพรายจังหวัด)	AEDP : ๒๐% ของภาคการผลิตไฟฟ้า (ศักยภาพรายจังหวัด)
ความต้องการไฟฟ้ารายภาค	ภาคใต้	รายภาค	รายภาค
ศักยภาพแหล่งผลิต/เชื้อเพลิงรายภาค	โรงไฟฟ้าแม่เมาะ , ก๊าซผิงตะวันตก	รายภาค	รายภาค
Regional PDP	พิจารณาภาคใต้ ให้มีความสมดุล RM เหมาะสม โดยพิจารณาการส่งไฟฟ้า	พิจารณาทุกภาคให้มีความสมดุล โดยพิจารณาการส่งไฟฟ้า	พิจารณาทุกภาคให้มีความสมดุล มีกำลังผลิตที่เชื่อถือได้ที่เหมาะสม โดยพิจารณาการส่งไฟฟ้าเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคด้วย กรณีจำเป็น ต้องก่อสร้างโรงไฟฟ้าให้พิจารณาภูมิภาคที่มีความมั่นคงต่ำสุดลำดับแรก
Public Hearing	จัดรับฟังฯ ทุกภาค พิจารณา Load และ Supply ประเทศ	จัดรับฟังฯ ทุกภาค พิจารณา Load และ Supply ภาคนั้นๆ	จัดรับฟังฯ ทุกภาค พิจารณา Load และ Supply ภาคนั้นๆ
Smart Grid	กำหนดให้มีโครงการ Smart Grid ใน PDP	กำหนดให้มีโครงการ Smart Grid ใน PDP	ประยุกต์ Smart Grid ในระบบไฟฟ้า
ข้อกำหนดกำลังผลิตสำรอง (Reserve Margin)	RM ไม่น้อยกว่า ๑๕%	มีกำลังการผลิตที่เชื่อถือได้ (Reliable Capacity) – Demand ครอบคลุมกรณีโรงไฟฟ้าใหญ่สุดของภาคหยุดเดินเครื่องฉุกเฉิน	พิจารณา RM ที่เหมาะสมตามสถานการณ์ โดยควรพิจารณาเปลี่ยนไปใช้เงื่อนไขระดับความเชื่อถือได้ของระบบผลิตไฟฟ้าตามมาตรฐานสากล อาทิ พิจารณาจากโอกาสเกิดไฟฟ้าดับ เป็นต้น
ศึกษาความเสี่ยงการซื้อไฟฟ้าต่างประเทศ	ศึกษาสัดส่วนการซื้อไฟฟ้าต่างประเทศที่เหมาะสม	ศึกษาสัดส่วนการซื้อไฟฟ้าต่างประเทศที่เหมาะสม	ศึกษาสัดส่วนการซื้อไฟฟ้าต่างประเทศที่เหมาะสม
คณะทำงานที่เกี่ยวข้อง	คณะอนุกรรมการ Load & PDP, คณะทำงานจัดทำ PDP	คณะอนุกรรมการ Load & PDP, คณะทำงานจัดทำ PDP	คณะอนุกรรมการ Load & PDP , คณะทำงานจัดทำ PDP
การติดตาม/ดำเนินการตามแผนฯ	คณะขับเคลื่อนแผนฯ ติดตามทุกโครงการ	คณะขับเคลื่อนแผนฯติดตามทุกโครงการ	ให้มีหน่วยงานรับผิดชอบติดตามแผนฯ/โครงการ
การมีส่วนร่วมในการเลือกพื้นที่ตั้งโรงไฟฟ้ารายภาค	ไม่มี	ไม่มี	ประชาชนเลือกพื้นที่ที่ยอมให้สร้างโรงไฟฟ้าตั้งแต่ขั้นตอนแรก <u>ก่อนที่จะดำเนินการก่อสร้าง</u>
พิจารณา Back Up สำหรับ Micro Grid , IPS	ไม่มี	ไม่มี	<u>นำมาพิจารณา</u>
วิเคราะห์ Sensitivity ของราคาเชื้อเพลิง Demand ที่ส่งผลกระทบต่อค่าไฟฟ้า	ไม่มี	ไม่มี	มี
การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด	ไม่มี	มี	มี
ศึกษาการปรับปรุงระบบส่งและระบบจำหน่ายให้มีความทันสมัยรองรับเทคโนโลยีระบบไฟฟ้าในอนาคตและเพิ่มประสิทธิภาพ	ไม่มี	ไม่มี	มี

ประเด็นการพิจารณา	PDP๒๐๑๕	PDP๒๐๑๘	ข้อเสนอการปฏิรูป
ศึกษาและวิเคราะห์จัดทำ ค่าพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้า รายภาค (Load Profile) ซึ่งได้ พิจารณาผลกระทบจาก Prosumer แล้ว	ไม่มี	ไม่มี	มี
การใช้ประโยชน์โรงไฟฟ้าเก่าหรือ พื้นที่ตั้งโรงไฟฟ้าเก่าที่มีระบบ โครงสร้างพื้นฐานอยู่แล้ว	มีโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าที่ หมดอายุของ กฟผ. เพื่อความ มั่นคงระบบไฟฟ้ารายพื้นที่	มีโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าที่ หมดอายุของ กฟผ. เพื่อความมั่นคง ระบบไฟฟ้ารายพื้นที่	พิจารณาตามความมั่นคงและความ คุ้มค่าของการดำเนินการ

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน มีความเห็นสอดคล้องกับรายงานข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์พลังงานชาติ^๔ ด้านไฟฟ้าของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ให้กระทรวงพลังงาน (พณ.) โดยสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) จัดทำ PDP โดยพิจารณาเงื่อนไขด้านกำลังผลิตและการส่งจ่ายไฟฟ้าให้เหมาะสมเพียงพอกับความต้องการใช้ไฟฟ้ารายภูมิภาค โดยคำนึงถึงความพึงได้ของโรงไฟฟ้า (Dependable Capacity Factor) ในแต่ละประเภทเชื้อเพลิงรายภาคด้วย เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเข้มแสงในการผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์สูง ในขณะที่ภาคใต้มีความเข้มแสงในการผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์ต่ำ เป็นต้น กรณีที่ค่าพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้าเพิ่มหรือลด สามารถปรับเปลี่ยนกำหนดเวลาโรงไฟฟ้าทุกประเภทเข้าระบบตามความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการเติบโตของเศรษฐกิจ รวมถึงพิจารณาความมั่นคงการจัดหาเชื้อเพลิงสำหรับผลิตไฟฟ้า นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงถึงสัดส่วนโรงไฟฟ้าฐานและโรงไฟฟ้าประเภทอื่นๆ ให้เหมาะสม โดยยึดหลักทั้งการกระจายชนิดเชื้อเพลิง และกระจายแหล่งจัดหา กำหนดสัดส่วนเชื้อเพลิงที่สมดุลอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงความมั่นคงทางพลังงาน ไม่พึ่งพาเชื้อเพลิงชนิดใดชนิดหนึ่งมากเกินไป เพื่อเป็นการกระจายความเสี่ยงในการจัดหาเชื้อเพลิงทั้งระบบ รวมทั้งพิจารณาปริมาณการรับซื้อไฟฟ้าจากประเทศเพื่อนบ้าน เสถียรภาพด้านราคาไฟฟ้า รวมถึงการเน้นการพึ่งพาตนเองตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และแผน PDP ต้องคำนึงถึงต้นทุนในการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานชนิดต่าง ๆ อย่างรอบด้าน รวมถึงต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อม และ Externalities อื่น ๆ ด้วย ซึ่งโรงไฟฟ้าที่เหมาะสมของประเทศไทย ควรมีทั้งโรงไฟฟ้าที่มีการกระจายเทคโนโลยีและเชื้อเพลิงในสถานที่และสัดส่วนที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการใช้ไฟฟ้าและแหล่งเชื้อเพลิงในแต่ละภูมิภาค

สำหรับประเทศไทยสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากถ่านหินและนิวเคลียร์ ซึ่งเป็นโรงไฟฟ้าที่มีค่าต้นทุนเชื้อเพลิงต่ำ สามารถเดินเครื่องได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง นับว่ายังมีสัดส่วนค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของโลกหรือประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศ การเพิ่มการผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าถ่านหินเทคโนโลยีสะอาดและโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ ในลักษณะโรงไฟฟ้าฐาน หรือ Base Load ในระดับหนึ่ง โดยใช้เทคโนโลยีที่ดีในการจำกัดการปลดปล่อย CO₂ NO_x และ SO_x จะช่วยให้เกิดการกระจายเชื้อเพลิงเพื่อการผลิตไฟฟ้า แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสถานที่ตั้ง ผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนและกิจกรรมทางเศรษฐกิจในบริเวณใกล้เคียงด้วย ส่วนก๊าซธรรมชาติซึ่งเดิมเชื่อว่ามีสัดส่วนในการผลิตไฟฟ้าสูงเกินไปนั้น สภาพตลาดก๊าซธรรมชาติในปัจจุบันเปลี่ยนไปด้วยเทคโนโลยีการขุดเจาะแบบ fracking ทำให้ได้ shale gas กับ shale oil มหาศาลจากหลายแหล่งทั่วโลก รวมทั้งเทคโนโลยีการแปรสภาพ การกักเก็บ และการขนส่ง ทำให้ประเทศไทยสามารถกระจายความเสี่ยงจากการจัดหาก๊าซธรรมชาติได้มากขึ้น โดยสามารถจัดหาก๊าซธรรมชาติในรูปแบบ LNG ได้จากหลาย

^๔ คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. ๒๕๖๐. รายงานเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์พลังงานชาติ.

แหล่งผลิต เนื่องจากก๊าซธรรมชาติถูกจัดว่าเป็นหนึ่งในเชื้อเพลิงที่สะอาด การพิจารณาสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าด้วยก๊าซธรรมชาติให้เหมาะสมสอดคล้องกับทิศทางตลาด LNG จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่ง值得พิจารณาให้สอดคล้องกับการสร้างความมั่นคงด้านพลังงานได้

ในส่วนของพลังงานหมุนเวียนนั้น รัฐบาลได้กำหนดให้การกำจัดขยะมูลฝอย เป็นภารกิจเร่งด่วนและสำคัญที่ประเทศไทยจัดเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานควรร่วมมือกันในการขับเคลื่อนนโยบาย คณะกรรมการปฏิรูปฯ ได้ศึกษาวิเคราะห์แล้ว เห็นควรเสนอให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำแผนแม่บทการกำจัดขยะในภาพรวมของประเทศ เพื่อมิให้เกิดการแก่งแย่งขยะมูลฝอย หรือมุ่งดำเนินการเพื่อขายไฟฟ้าเป็นหลัก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาดังเช่นในปัจจุบัน ในส่วนของการผลิตไฟฟ้าจากชีวมวล (Biomass) ซึ่งถือได้ว่าเป็นการส่งเสริมการผลิตและใช้พลังงานทดแทนภายในประเทศ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางพลังงานของประเทศไทยที่มุ่งเน้นการกระจายแหล่งเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าให้ประกอบไปด้วยเชื้อเพลิงประเภทต่าง ๆ ในสัดส่วนที่เหมาะสม จึงเห็นควรเสนอให้ส่งเสริมการปลูกไม้โตเร็วเพิ่มขึ้นเพื่อมาเป็นเชื้อเพลิงชีวมวลสำหรับการผลิตกระแสไฟฟ้า โดยสนับสนุนให้มีการรวมตัวเป็นกลุ่มภายใต้ระบบเกษตรพันธสัญญา (Contract Farming) ซึ่งจะทำให้โรงไฟฟ้าชีวมวลพัฒนาเป็นกำลังผลิตไฟฟ้าที่พึ่งพาได้ (Firm) ของประเทศ เนื่องจากมีเชื้อเพลิงอย่างเพียงพอสม่ำเสมอตลอดทั้งปี ดังนั้น รัฐบาลจึงควรสนับสนุนการผลิตไฟฟ้าจากชีวมวลต่อไปในลักษณะที่ส่งเสริมระบบเกษตรพันธสัญญา และรับซื้อไฟฟ้าในอัตราที่ไม่ก่อให้เกิดภาระต่อผู้ใช้ไฟฟ้า โดยเปิดกว้างให้มีการแข่งขันและจัดอุปสรรคจากกฎเกณฑ์ของรัฐต่อไป ทั้งนี้ หากเทคโนโลยีการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนยังมีต้นทุนสูงแต่ภาครัฐยังมีความจำเป็นต้องส่งเสริม จะต้องมีการรับซื้ออย่างต่อเนื่องแต่ควรจำกัดปริมาณการรับซื้อในแต่ละรอบ อย่างไรก็ตาม การดำเนินการดังกล่าวจะต้องมีความชัดเจนและประกาศล่วงหน้าเพื่อเป็นการส่งสัญญาณที่ถูกต้องไปยังนักลงทุน เพื่อให้สามารถเตรียมการปรับตัวได้ทันและไม่เกิดความเสียหายต่อการลงทุนภายในประเทศ และยังเป็นการส่งสัญญาณให้ยังคงมีการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อลดต้นทุนลงให้สามารถแข่งขันได้ในอนาคตนอกจากนี้ หากต้นทุนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนบางเทคโนโลยีมีแนวโน้มถูกลง ภาครัฐควรลดอัตราซื้อลงแต่ควรอยู่ในระดับที่เหมาะสมและปรับรูปแบบโครงสร้างกิจการเพื่อเปิดโอกาสให้พลังงานทดแทนเข้าสู่ระบบเพื่อแข่งขันกับการผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ได้มากขึ้น

อย่างไรก็ดี เนื่องจากพฤติกรรมผู้ใช้ไฟฟ้าในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจนอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีโดยเฉพาะพลังงานแสงอาทิตย์ในปัจจุบัน ทำให้ผู้ใช้ไฟฟ้าทุกขนาดแม้แต่ระดับบ้านอยู่อาศัยเกิดความตื่นตัวเริ่มหันมาสนใจซื้ออุปกรณ์เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการใช้เองสามารถติดตั้งอุปกรณ์เพื่อผลิตไฟฟ้าใช้เองได้มากขึ้น ส่งผลให้เกิดการหลอมรวมระหว่างทำให้กลายเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้ในเวลาเดียวกันหรือที่เรียกว่าเป็น "Prosumer" ทำให้ปริมาณการใช้ไฟฟ้าของ Prosumer ดังกล่าวหายไปจากระบบผลิตมากขึ้นเรื่อยๆ แต่ในขณะเดียวกันก็สร้างความผันผวนให้กับความต้องการใช้ไฟฟ้ารวมของประเทศมากขึ้น ทำให้การไฟฟ้าต้องลงทุนปรับปรุงระบบไฟฟ้าเพื่อเสริมความมั่นคงให้รองรับความเสี่ยงของการดำเนินงานในส่วนนี้มากขึ้นแต่กลับมีรายได้จากหน่วยขายไฟฟ้าลดลง จากเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันกำหนดเงื่อนไขและรูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน และรูปแบบโครงสร้างกิจการไฟฟ้าที่เหมาะสมกับแนวโน้มของ "Prosumer" ที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตต่อไป

(๒.๒) การกำหนดสัดส่วนกำลังการผลิตไฟฟ้าเพื่อความมั่นคงที่เหมาะสม ในปัจจุบันภาครัฐดำเนินการรักษาความมั่นคงของระบบไฟฟ้าของประเทศทั้งการจัดหาไฟฟ้าและบริหารระบบกำลังการผลิตไฟฟ้าของประเทศ ดังนี้

- โรงไฟฟ้าในพื้นที่ที่มีข้อจำกัดระบบส่งไฟฟ้า และจำเป็นต้องมีโรงไฟฟ้าเพื่อรักษาความมั่นคง ได้แก่ พื้นที่รอบกรุงเทพฯ และปริมณฑล และภาคใต้
- โรงไฟฟ้าพลังน้ำ รวมถึงโรงไฟฟ้าพลังน้ำแบบสูบกลับ
- โรงไฟฟ้าที่เสริมความมั่นคง (Ancillary Services) เช่น Quick-Start Reserve, Fast Load Following หรือ Black Start Units เป็นต้น โดยยังให้ความสำคัญอย่างสมดุลกับโรงไฟฟ้าที่มีต้นทุนเชื้อเพลิงที่ถูก สามารถเดินเครื่องในลักษณะ Base Load ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง และใช้เทคโนโลยีทันสมัยและสะอาด
- โรงไฟฟ้าที่ทำหน้าที่ Standby Reserve
- จัดหาไฟฟ้าจากต่างประเทศโดยคำนึงถึงศักยภาพที่สามารถจัดหาได้และมีราคาที่เหมาะสม โดยกระจายแหล่งผลิตไฟฟ้าในประเทศเพื่อนบ้านหลายๆ ประเทศไม่เกินร้อยละ ๑๕ – ๒๐ ของกำลังการผลิตไฟฟ้าในระบบ

ทั้งนี้ ควรให้มีการศึกษาโครงสร้างระบบการบริหารจัดการกิจการไฟฟ้าของประเทศ อาทิ ศูนย์ควบคุมฯ ระบบส่ง และโรงไฟฟ้าเพื่อความมั่นคง เป็นต้น เพื่อกำหนดรูปแบบกิจการไฟฟ้าที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มการแข่งขันในระยะยาว

(๒.๓) เพิ่มระดับความมั่นคงระบบไฟฟ้าสำหรับจุดที่มีความเสี่ยงและมีความสำคัญต่อประเทศ พื้นที่ที่มีความสำคัญของประเทศและมีความเสี่ยงจากไฟฟ้าดับได้ เช่น พื้นที่กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นศูนย์กลางราชการ ธุรกิจและอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ รวมทั้งพื้นที่ที่มีความเสี่ยงในเรื่องความมั่นคงระบบไฟฟ้า เช่น ภาคใต้ซึ่งเป็นภาคที่มีการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสูงในแต่ละปี โดยมีการเชื่อมโยงระบบไฟฟ้ากับภาคอื่นเพียงภาคเดียวด้วยระยะทางสายส่งกว่า ๘๐๐ กิโลเมตร เพื่อส่งไฟฟ้าไปยังภาคใต้ เป็นต้น ดังนั้น การวางแผนเพิ่มความมั่นคงระบบไฟฟ้า ควรพิจารณาออกเป็น ๒ ด้าน คือ

๑) ความมั่นคงด้านโรงไฟฟ้าภายในพื้นที่ โดยต้องเป็นโรงไฟฟ้าที่มีความมั่นคงในการจัดหาเชื้อเพลิงค่อนข้างสูง อาทิ โรงไฟฟ้าถ่านหินเทคโนโลยีสะอาด โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ และโรงไฟฟ้าก๊าซธรรมชาติ โรงไฟฟ้าที่เป็น “โรงไฟฟ้าฐาน” ของระบบ หรือ Base Load Power Plant จึงควรใช้เชื้อเพลิงที่สามารถจัดหาได้อย่างสม่ำเสมอ และมีความเสี่ยงด้านความผันผวนของอุปทานและราคาน้อย นอกจากนี้ ควรจะพิจารณากำหนดให้มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าทดแทนโดยใช้พื้นที่เดิมของโรงไฟฟ้าที่กำลังจะหมดอายุ เนื่องจากพื้นที่เดิมนั้น มีข้อดีหลายด้าน เช่น ประชาชนในพื้นที่ไม่ต่อต้านเนื่องจากมีความรู้และความเข้าใจในประโยชน์ของโรงไฟฟ้า มีระบบส่งไฟฟ้าและสาธารณูปโภคเดิมอยู่แล้ว รวมถึงจะช่วยลดการลงทุนเนื่องจากไม่มีต้นทุนด้านการจัดหาพื้นที่แล้ว และ **๒) ความมั่นคงด้านระบบส่งไฟฟ้าเพื่อส่งไฟฟ้าจากภาคหนึ่งไปสู่อีกภาคหนึ่ง** เช่น การส่งไฟฟ้าจากภาคอื่นเข้าสู่พื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล การส่งไฟฟ้าจากภาคตะวันตกไปยังภาคใต้ รวมถึงพัฒนาระบบส่งไฟฟ้าเพื่อรองรับการพัฒนาาระบบโครงข่ายไฟฟ้าอาเซียน (ASEAN Power Grid: APG) สำหรับเชื่อมโยงระบบส่งไฟฟ้าแรงสูงของประเทศสมาชิกอาเซียนให้มีความเป็นหนึ่งเดียว มีเสถียรภาพ มีความเชื่อถือได้ของพลังงานไฟฟ้า มีความคุ้มค่าเชิงเศรษฐศาสตร์ และให้แต่ละประเทศสมาชิกใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่งเสริมแนวความคิดการใช้พลังงานอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ จะต้องศึกษาการปรับปรุงระบบโครงข่ายไฟฟ้าให้ทันสมัย (Grid Modernization) ในส่วนระบบส่ง ระบบจำหน่าย และศูนย์ควบคุมการโครงข่ายไฟฟ้า รวมถึงมีการนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในระบบโครงข่ายไฟฟ้าของประเทศ อาทิเช่น การพัฒนาระบบพยากรณ์ความสามารถในการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน (Renewable Energy Forecast System) การติดตั้งระบบกักเก็บพลังงาน (Energy Storage System: ESS) ในระบบส่งและระบบจำหน่ายไฟฟ้า การส่งเสริมมาตรการการตอบสนองด้านโหลด (Demand Response) เป็นต้นเพื่อให้ระบบไฟฟ้ามีประสิทธิภาพรองรับการเข้ามาของพลังงานหมุนเวียนและมีการใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด

(๒.๔) มอบหมายให้สำนักงานนโยบายและแผน (สนพ.) เป็นเจ้าภาพในการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าแต่ละประเภท ให้มีการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าประเภทต่าง ๆ รวมทั้งข้อดี และข้อเสีย ซึ่งการถ่ายทอดข้อมูลให้ประชาชนได้รับทราบข้อเท็จจริง และเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานและมาตรฐานต่าง ๆ ของโรงไฟฟ้า จะเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างการยอมรับและไว้วางใจจากประชาชนโดยรอบโรงไฟฟ้า และให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (สำนักงาน กกพ.) เสริมสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนถึงต้นทุนที่แท้จริงในการผลิตไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงในแต่ละประเภทเชื้อเพลิง เช่น ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหินและพลังงานหมุนเวียนตามแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้า และต้นทุนการผลิตไฟฟ้าในแต่ละภาค

(๒.๕) มอบหมายสำนักงาน กกพ. ร่วมกับสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน และ ๓ การไฟฟ้า บูรณาการการทำงานเพื่อพัฒนาการจับเก็บ/รายงานข้อมูลและการวิเคราะห์ภาพรวมการผลิตและการใช้ไฟฟ้าของประเทศให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน (Harmonization of report and analysis) โดยควรพิจารณาให้ครอบคลุมถึงการจับเก็บข้อมูลทั้งในด้านการผลิตและการใช้ไฟฟ้าของกลุ่มผู้ผลิตไฟฟ้าแบบผลิตเองใช้เองหรือขายตรงให้ผู้บริโภค (independent power supply: IPS) ซึ่งอาจกำหนดเป็นมาตรฐาน/ข้อบังคับ อาทิ กำหนดเป็นระเบียบ กำหนดเป็นมาตรการส่งเสริมในช่วงเปลี่ยนผ่านในรูปแบบต่าง ๆ และต้องกำหนดคุณสมบัติของเครื่องวัดในการเก็บข้อมูล Load Profile ที่จำเป็นต้องติดตั้งให้เป็นไปในรูปแบบมาตรฐานขั้นต่ำเดียวกัน เป็นต้น เนื่องจากเป็นข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวางแผนและจัดทำค่าพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้ารายภาคและของภาพรวมประเทศ (Load Profile) ที่จำเป็นต้องพิจารณาผลกระทบจากการผลิตไฟฟ้าใช้เองของผู้ใช้ไฟฟ้า (Prosumer) ที่กำลังมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ควรพิจารณาแนวทางเพิ่มเติม ในการจัดทำ PDP ได้แก่ การพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้ารายภาค การพัฒนาระบบพยากรณ์ความสามารถในการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน (Renewable Energy Forecast System) การปรับปรุงระบบส่งและระบบจำหน่ายไฟฟ้าที่พิจารณาผลกระทบจาก Prosumer และการติดตั้งระบบกักเก็บพลังงาน (Energy Storage System: ESS) การส่งเสริมมาตรการการตอบสนองด้านโหลด (Demand Response) เป็นต้น

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑) แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยฉบับใหม่ ที่ได้คำนึงถึงสัดส่วนโรงไฟฟ้าฐานและโรงไฟฟ้าประเภทอื่นๆ การกระจายเชื้อเพลิงที่ใช้ผลิตไฟฟ้า การกำหนดสัดส่วนเชื้อเพลิงที่สมดุลและคำนึงถึงความเสี่ยงของการจัดหาเชื้อเพลิงทั้งระบบ ความสามารถในการพึ่งพาตนเองของประเทศในการผลิตไฟฟ้า กำลังผลิตสำรองที่เหมาะสมสำหรับโรงไฟฟ้าหลักและไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การกระจายระบบผลิตไฟฟ้าและการบริหารแหล่งเชื้อเพลิงตามศักยภาพที่มีรายละเอียดแยกตามภูมิภาค การผลิตไฟฟ้าใช้เองของผู้ใช้ไฟฟ้า (Prosumer) และข้อมูลระบบส่งไฟฟ้าเพื่อความมั่นคงและประสิทธิภาพด้านระบบไฟฟ้า โดยคำนึงถึงแนวทางการลดภาระค่าไฟให้กับประชาชนและความสามารถในการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้กับผู้ประกอบการ

๒) ประชาชนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องจากการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าแต่ละประเภท รวมทั้งข้อดี ข้อเสีย และสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนถึงต้นทุนไฟฟ้าตามแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้า นอกจากนี้ ยังอาจมีส่วนร่วมในการกำหนดพื้นที่ก่อสร้างโรงไฟฟ้าด้วยเพื่อการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล พร้อมกับการบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศอย่างสมดุล และเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด

๓) ประเทศไทยได้เพิ่มระดับความมั่นคงระบบไฟฟ้าสำหรับจุดที่มีความเสี่ยงและมีความสำคัญต่อประเทศชาติ เพื่อความมั่นคงระบบไฟฟ้าของประเทศไทย รวมถึงเป็นศูนย์กลางการซื้อขายไฟฟ้าในระดับภูมิภาค

ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ

กิจกรรมย่อยที่ ๒.๕.๑ โครงสร้างแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้า ๒๐๒๒

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ลบ.)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมย่อยที่ ๑ ศึกษาสัดส่วนโรงไฟฟ้าฐานและโรงไฟฟ้าประเภทอื่นๆ ที่เหมาะสม เพื่อรองรับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของลักษณะความต้องการใช้ไฟฟ้าของประเทศ ค่าพยากรณ์ความต้องการใช้ไฟฟ้าและลักษณะความต้องการใช้ไฟฟ้า (Load Profile) รายภาค ศักยภาพแหล่งเชื้อเพลิงและพื้นที่ก่อสร้างไฟฟ้ารายภาค ศักยภาพระบบส่งไฟฟ้าที่เชื่อมโยงระหว่างภาค (Tie-line)																	สนท./พพ./กฟผ./กฟน./กฟภ. /สำนักงาน กกพ.	-	งบประมาณแผ่นดิน	๑	๑
กิจกรรมย่อยที่ ๒ ศึกษาการปรับปรุงระบบส่งและระบบจำหน่ายให้มีความทันสมัยรองรับเทคโนโลยีระบบไฟฟ้าในอนาคต (Grid Modernization of Transmission and Distribution)																	สนท./พพ./กฟผ./กฟน./กฟภ. /สำนักงาน กกพ.	-	งบประมาณแผ่นดิน	๑	๓
กิจกรรมย่อยที่ ๓ จัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า (PDP ๒๐๒๒) ที่พิจารณาถึงความสมดุลข้อจำกัดของเงื่อนไขรายภูมิภาค โดยคำนึงถึงสัดส่วนโรงไฟฟ้าฐานและโรงไฟฟ้าประเภทอื่นๆ ความมั่นคงและความสามารถในการถ่ายทอดพลังงานไฟฟ้าผ่านสายส่งเชื่อมโยง (Tie-line) ระหว่างภูมิภาค และการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการผลิตไฟฟ้าในระดับที่เหมาะสม โดยบูรณาการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้เกิดประโยชน์สูงสุด																	สนท./พพ./กฟผ./กฟน./กฟภ. /สำนักงาน กกพ.	-	งบประมาณแผ่นดิน	๑	๒
กิจกรรมย่อยที่ ๔ แผน PDP ๒๐๒๒ ผ่านการรับฟังความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง																	สนท./กฟผ./กฟน.กฟภ./สำนักงาน กกพ.	-	งบประมาณแผ่นดิน	๑	๒
กิจกรรมย่อยที่ ๕ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าไปดำเนินการ																	สนท./พพ./กฟผ./กฟน./กฟภ.	-	งบประมาณแผ่นดิน	๑	๓

๒.๕.๒ กิจกรรมย่อยที่ ๒ ส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันและปฏิรูปโครงสร้างการบริหารกิจการไฟฟ้า

๑) เป้าหมายของกิจกรรมปฏิรูป

- (๑) การส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันภายใต้การกำกับให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและคงไว้ซึ่งความมั่นคง ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนที่ผลิตเอง ใช้เอง และซื้อขายไฟฟ้ากันเองภายในชุมชน
- (๒) ส่งเสริมและจัดทำระเบียบและกฎเกณฑ์สำหรับ Third Party Access (TPA) ของระบบส่งและระบบจำหน่าย
- (๓) จัดทำแผนบูรณาการการลงทุนและการดำเนินงานเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน ระยะ ๕ ปี ของการไฟฟ้าทั้ง ๓ แห่ง
- (๔) รูปแบบและแผนที่นำทาง (Roadmap) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างการแข่งขันกิจการไฟฟ้าของประเทศไทยที่เหมาะสมกับแนวโน้มของกิจการไฟฟ้าในอนาคต
- (๕) ส่งเสริมการแข่งขันในกิจการจำหน่าย (Retail) ในระยะยาว
- (๖) ปรับปรุงโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติให้สะท้อนต้นทุนอย่างเหมาะสมเป็นธรรม และเพื่อเตรียมการเปลี่ยนผ่านสู่ยุค Prosumer
- (๗) ปรับปรุงใบแจ้งค่าไฟฟ้าโดยเปิดเผยข้อมูลและรายละเอียดต้นทุนที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมแก่ประชาชนผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเตรียมการเปลี่ยนผ่านกิจการไฟฟ้าสู่ยุค Prosumer

๒) ตัวชี้วัด

- (๑) ประกาศใช้ระเบียบการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าที่เพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทนภายในปี ๒๕๖๕
- (๒) ประกาศใช้ระเบียบ หลักเกณฑ์ และอัตราสำหรับ Third Party Access ของระบบส่งและระบบจำหน่าย ภายในปี ๒๕๖๔
- (๓) ตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมการแข่งขันกิจการไฟฟ้า ภายในปี ๒๕๖๓
- (๔) จัดทำแผนปฏิบัติการโครงการนำร่องตลาดซื้อขายไฟฟ้าเสรี (Energy Trading Platform (ETP) ในพื้นที่ EEC ภายใน ปี ๒๕๖๔ และเริ่มดำเนินโครงการ ภายในปี ๒๕๖๕
- (๕) มีผลการศึกษาการปรับปรุงกิจการไฟฟ้าของประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการแข่งขัน (ควบคู่ไปกับกิจการก๊าซธรรมชาติ) เพื่อรองรับรูปแบบกิจการพลังงานที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งต้องพิจารณาบทเรียนจากการดำเนินการในต่างประเทศด้วย ภายใน ปี ๒๕๖๔
- (๖) จัดทำรูปแบบและแผนที่นำทาง (Roadmap) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างการแข่งขันในกิจการไฟฟ้าของประเทศไทยที่เหมาะสมกับรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปของกิจการไฟฟ้า ภายในปี ๒๕๖๔
- (๗) จัดทำร่างระเบียบและกฎเกณฑ์สำหรับส่งเสริมกิจการจำหน่าย (Retail) ภายในปี ๒๕๖๕
- (๘) มีแผนบูรณาการการลงทุนและการดำเนินงานเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน ระยะ ๕ ปี ภายใน ปี ๒๕๖๕

(๙) ปรับปรุงโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติเพื่อเตรียมการเปลี่ยนผ่านสู่ยุค Prosumer

(๑๐) ปรับปรุงรายละเอียดในใบแจ้งค่าไฟฟ้าอย่างโปร่งใสแก่ประชาชนผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล

๓) หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงพลังงาน

๔) ระยะเวลาดำเนินการรวม

ดำเนินการปฏิรูปภายใน ๕ ปี

๕) ประเมินการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณแผ่นดิน และแหล่งงบประมาณอื่น

๖) ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงพลังงาน โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (สำนักงาน กกพ.) จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษา จัดทำระเบียบ และเตรียมความพร้อม ภายในปี ๒๕๖๕

(๑) แต่งตั้งคณะทำงานศึกษาการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขัน โดยมีแนวทางดังนี้

(๑.๑) ศึกษาการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าทั้งในเรื่องกฎระเบียบและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทนในระดับชุมชน (Micro Grid และ Trading Platform) และระดับครัวเรือน (Self-Generation) เพื่อส่งเสริมให้เกิด Distributed Energy Resources โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลและการไฟฟ้าทั้ง ๓ แห่ง พัฒนาระบบโครงข่ายไฟฟ้าให้มีความพร้อมในการรองรับการแข่งขันของธุรกิจพลังงานทดแทนในระดับชุมชนและระดับครัวเรือน

(๑.๒) ศึกษาการปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าทั้งระบบเพื่อรองรับรูปแบบกิจการไฟฟ้าที่เปลี่ยนแปลงไป โดยพิจารณาผลกระทบในด้าน Prosumer และ Disruptive technology และนำผลจากข้อเสนอที่ ๒) โครงการทดสอบ (Sandbox) มาใช้ประกอบในการศึกษา ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จะต้องมีการเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย ของระบบ Enhanced Single Buyer : ESB กับรูปแบบกิจการไฟฟ้าใหม่ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อประชาชนผู้ไฟฟ้าที่รับไฟฟ้าจากระบบหลักและภาพรวมของประเทศเป็นสำคัญ

(๑.๓) ศึกษาความเหมาะสม วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย การส่งเสริมและจัดทำระเบียบและกฎเกณฑ์และอัตราสำหรับ TPA ของระบบส่งและระบบจำหน่าย รวมถึงศึกษาความเหมาะสม วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย การส่งเสริมกิจการจำหน่าย (Retail)

มอบหมายสำนักงาน กกพ. ร่วมกับกระทรวงพลังงาน นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งคณะทำงานศึกษาการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขัน โดยพิจารณาจัดแบ่งคณะทำงานตามความเหมาะสม เช่น คณะทำงานศึกษาความเหมาะสมการส่งเสริมการแข่งขันกิจการไฟฟ้าที่ใช้พลังงานทดแทนในระดับชุมชน (สำนักงาน กกพ. เป็นหน่วยงานหลัก) และคณะทำงานขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมการแข่งขันกิจการไฟฟ้า (สนพ. เป็นหน่วยงานหลัก) สำหรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าของประเทศไทยที่เหมาะสมนั้น คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน มีความเห็นว่าควรให้ สนพ. ศึกษาแนวทางการปรับปรุงกิจการไฟฟ้าของประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการแข่งขัน (ควบคู่ไปกับกิจการก๊าซธรรมชาติ) เพื่อรองรับรูปแบบกิจการพลังงานที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งต้องพิจารณาบทเรียนจากการดำเนินการในต่างประเทศด้วย เพื่อกำหนดรูปแบบโครงสร้างกิจการไฟฟ้าที่เอื้อให้เกิดการแข่งขันจากการผลิตไฟฟ้าทั้งในส่วนของไฟฟ้า

จากระบบ Centralized และผู้ผลิตไฟฟ้าไว้ใช้เอง ให้เกิดความเป็นธรรม และเพื่อให้เกิดการพัฒนาตลาดไปสู่ทิศทางที่ไม่มีการบิดเบือนไปในทางใดทางหนึ่งและเกิดประโยชน์กับประเทศสูงสุด

มอบหมายให้ สำนักงาน กกพ. ร่วมกับ กฟผ. กฟภ. และ กฟน. เร่งประกาศระเบียบ หลักเกณฑ์ และอัตราสำหรับ TPA ของระบบส่งและระบบจำหน่าย และศึกษาความเหมาะสม วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ของการส่งเสริมกิจการจำหน่าย (Retail) เนื่องจากการจัดทำ TPA เป็นแนวทางที่สำนักงาน กกพ. กำลังดำเนินการตามนโยบายและมติ กพช. ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในปัจจุบันภาคนโยบายได้กำหนดให้ทำ TPA โครงข่ายไฟฟ้าไปบ้างแล้วโดยเฉพาะในนิคมอุตสาหกรรมหรือเขตอุตสาหกรรม แต่ยังขาดความชัดเจน ด้านนโยบายของการทำ TPA นอกนิคมอุตสาหกรรมหรือเขตอุตสาหกรรม ดังนั้น ภาครัฐควรกำหนดเป็นแนวทางนโยบายหรือหลักการให้ชัดเจน เพื่อให้ สำนักงาน กกพ. สามารถออกแบบกระบวนการกำกับดูแลได้อย่างเหมาะสม ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อที่จะเพิ่มบทบาทของภาคเอกชน และส่งเสริมให้มีการแข่งขันกันมากยิ่งขึ้นในระบบไฟฟ้า

มอบหมายสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) ร่วมกับสำนักงาน กกพ. นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทบทวนโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติ และพิจารณาผลการศึกษาโครงการศึกษาแนวทางการปรับปรุงและจัดทำนโยบายอัตราค่าไฟฟ้าของประเทศไทย ปี 2564 – 2568 ของ สนพ. เนื่องจากปัจจุบันกระแสเทคโนโลยีพลังงานรูปแบบใหม่ๆ ความต้องการใช้ไฟฟ้าและพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าเปลี่ยนไปจากเดิม ประกอบกับโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าในปัจจุบันเรียกเก็บตามหน่วยการใช้ไฟฟ้าซึ่งยังไม่สอดคล้องกับโครงสร้างต้นทุนที่มีทั้งส่วนต้นทุนคงที่และต้นทุนแปรผัน ทำให้เกิดการส่งผ่านภาระต้นทุนไปสู่ผู้ใช้ไฟฟ้าอย่างไม่เป็นธรรมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีการผลิตไฟฟ้าเพื่อใช้เองมากขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการทบทวนการกำหนดโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้า โดยต้นทุนใดที่เป็นส่วนของต้นทุนคงที่ (Fixed costs) เช่น ต้นทุนก่อสร้างโรงไฟฟ้า ต้นทุนก่อสร้างระบบส่ง ต้นทุนก่อสร้างระบบจำหน่าย เนื่องจากการสร้างเพื่อรองรับความมั่นคงของระบบไฟฟ้าของทั้งประเทศ ไม่ว่าผู้ใช้ไฟฟ้าจะใช้พลังงานไฟฟ้ามากหรือน้อยก็ตามทุกราย ต้องร่วมกันรับผิดชอบอย่างเป็นธรรม ต้นทุนส่วนนี้ควรจัดเก็บผ่านอัตราค่าไฟฟ้าที่เป็นแบบไม่ขึ้นกับหน่วยการใช้พลังงานไฟฟ้าแต่อาจขึ้นกับขนาดของมิเตอร์ไฟฟ้าที่ผู้ใช้ขอรับบริการ (A หรือ kW) ในส่วนของต้นทุนแปรผัน (Variable costs) ซึ่งสะท้อนค่าใช้จ่ายเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า ก็ควรให้มีการจัดเก็บผ่านอัตราค่าไฟฟ้าที่เป็นแบบขึ้นกับหน่วยการใช้พลังงานไฟฟ้า (kWh) เช่นเดิม ซึ่งเป็นการส่งผ่านต้นทุนเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าไปสู่ผู้ใช้ไฟฟ้าโดยตรง การปรับโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าเช่นนี้ จะช่วยให้เกิดความเป็นธรรมต่อทั้งการไฟฟ้าและผู้ใช้ไฟฟ้า โดยเฉพาะหากในอนาคตมีผู้ใช้ไฟฟ้าที่เป็น Prosumer มากขึ้น หาก Prosumer เหล่านั้นยังคงเชื่อมต่อกับระบบส่ง/จำหน่ายของการไฟฟ้าเพื่อรับบริการความมั่นคงอยู่ ก็ยังคงต้องจ่ายค่าไฟฟ้าในส่วนของต้นทุนคงที่แต่จะจ่ายค่าไฟฟ้าในส่วนของต้นทุนแปรผันตามลดลงตามหน่วยไฟฟ้าที่ใช้จริง ซึ่งจะทำให้ไม่ส่งผลกระทบต่อรายได้และการให้บริการของการไฟฟ้าทั้ง ๓ แห่ง นอกจากนี้ ยังเป็นธรรมต่อผู้ใช้ไฟฟ้าที่ไม่ได้เป็น Prosumer ทำให้ไม่ต้องรับภาระต้นทุนส่วนความมั่นคงของระบบไฟฟ้าเกินความจำเป็นด้วย อย่างไรก็ดี เพื่อให้ไม่เป็นการกระทบต่อผู้ใช้ไฟฟ้าทั่วประเทศ การปรับใช้โครงสร้างค่าไฟฟ้า อาจเริ่มจากการกำหนดประเภทผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทใหม่ และบังคับให้ผู้ใช้ไฟฟ้าประเภท Prosumer ต้องเปลี่ยนมาใช้โครงสร้างค่าไฟฟ้าที่แยกต้นทุนคงที่และต้นทุนแปรผันเช่นนี้ก่อน เพื่อเตรียมการเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปสู่ยุค “Prosumer”

มอบหมายสำนักงาน กกพ. ร่วมกับกระทรวงพลังงานและการไฟฟ้าฝ่ายจำหน่าย ทบทวนหลักเกณฑ์และรายละเอียดเพื่อเปิดเผยข้อมูลใบแจ้งค่าไฟฟ้าเพิ่มเติมผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยพิจารณาผลการศึกษาโครงการศึกษาแนวทางการปรับปรุงและจัดทำนโยบายอัตราค่าไฟฟ้าของ

ประเทศไทย ปี 2564 – 2568 ของ สนพ. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดเผยข้อมูลและรายละเอียดต้นทุนที่แท้จริง และต้นทุน ฟังประเมินที่เกี่ยวข้อง อาทิ ต้นทุนค่าบริการรายเดือน ต้นทุนระบบส่งระบบจำหน่าย ฟังประเมิน เป็นต้น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเตรียมการเปลี่ยนผ่านกิจการไฟฟ้าสู่ยุค Prosumer โดยในอนาคต กรณีกาครรัฐส่งเสริมมาตรการสนับสนุนการลดการใช้ไฟฟ้า (Demand Response) อาจต่อยอดการเปิดเผย ข้อมูลในใบแจ้งค่าไฟฟ้าดิจิทัลต่อประชาชนเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมให้ผู้ใช้ไฟฟ้าใช้ในอัตราตามช่วงเวลา ของการใช้แบบ Time of Use Rate หรือเพื่อประชาสัมพันธ์เปรียบเทียบต้นทุนค่าใช้จ่าย/ผลประโยชน์ที่จะ ได้รับ เป็นต้น

๒) ขั้นตอนที่ ๒ จัดทำโครงการนำร่องตลาดซื้อขายไฟฟ้าเสรี (Energy Trading Platform: ETP) ในพื้นที่ EEC ภายใต้หลักเกณฑ์ระยะเวลา และความเสี่ยงที่เหมาะสม เพื่อทดลองให้มี Flexible Platform ในตลาด Wholesale และ Retail มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ ภายในปี ๒๕๖๔ และ ดำเนินการในปี ๒๕๖๕ เพื่อกำหนด Roadmap หลักเกณฑ์ และรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง เสนอ คณะกรรมการ ปฏิรูปประเทศด้านพลังงานและ กพข. เพื่อบรรณัติก่อนดำเนินโครงการฯ ได้แก่ การผ่อนปรนกฎระเบียบนำร่องการ ซื้อขายไฟฟ้าเสรี การทดลองจัดตั้งตลาดกลางการซื้อขายไฟฟ้า (Energy Trading Platform) ที่มีการซื้อขายจริง ภายใต้สัญญาแบบต่างๆ ทดลองเทคโนโลยีพลังงานสมัยใหม่ อันเป็นการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการ แข่งขัน และศึกษาผลกระทบจากการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันต่อโครงสร้างกิจการไฟฟ้าในอนาคต อาทิ ค่าไฟฟ้าขายส่ง/ขายปลีก ค่า Backup ค่า Ancillary Services ค่า Wheeling Charge และค่า Congestion Charge เป็นต้น

๓) ขั้นตอนที่ ๓ แต่งตั้งคณะทำงานและจัดทำแผนบูรณาการการลงทุนและการ ดำเนินงานเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน ระยะ ๕ ปี^๕ เพื่อให้หน่วยงานด้านนโยบาย กำกับดูแล และการปฏิบัติ ร่วมกันกำหนดแผนการลงทุนและแผนการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน เกิดการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานอย่างเต็มประสิทธิภาพ และไม่ก่อให้เกิดภาระต้นทุน ส่วนเกินแก่ประชาชน เพื่อให้การทำงานสอดคล้องทั้งด้านนโยบาย การบูรณาการงานร่วมกัน และการ ปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ มีการบูรณาการแผนการลงทุนที่เกิดประโยชน์สูงสุดและ ไม่เป็นการลงทุนที่ซ้ำซ้อน พร้อมทั้งเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดให้สิทธิบุคคลอื่นมาใช้ประโยชน์จากระบบส่งและ ระบบจำหน่าย

มอบหมายสำนักงานนโยบายและแผนพลังงานร่วมกับสำนักงาน กพข. เสนอ กรอบแนวทางการจัดทำแผนบูรณาการการลงทุนและการดำเนินงานเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้าน พลังงาน ระยะ ๕ ปี และขออนุมัติหลักการและแนวทางการทำงานจากคณะรัฐมนตรี อาทิ (๑) การ กำหนดให้มีการจัดทำแผนบูรณาการฯ (๒) มอบหมายให้ กพข. มีอำนาจพิจารณาอนุมัติ ทบทวน และปรับปรุง แผนบูรณาการฯ (๓) โครงการลงทุนของ ๓ การไฟฟ้าที่สำคัญจำเป็น อาทิ โครงการด้านการพัฒนาโครงข่าย และระบบไฟฟ้าที่มีมูลค่าเกิน ๑,๐๐๐ ล้านบาท ต้องกำหนดอยู่ในแผนบูรณาการฯ จึงจะได้รับการพิจารณา แผนงาน/โครงการ และงบลงทุนประจำปี จากกระทรวงมหาดไทย กระทรวงพลังงาน สำนักงานสภาพัฒนาการ

^๕ แผนบูรณาการการลงทุนและการดำเนินงานเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน ระยะ ๕ ปี มีเป้าหมายให้ ๓ การไฟฟ้า (กฟผ. กฟน. กฟภ.) ร่วมกันเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน มีการลงทุนและใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานอย่างเต็ม ประสิทธิภาพและไม่ก่อให้เกิดภาระต้นทุนส่วนเกินแก่ประชาชน ประกอบด้วย ๒ ส่วน ได้แก่ (๑) แผนบูรณาการการลงทุนและการดำเนินงานของ ๓ การไฟฟ้า และ (๒) แผนการลงทุนรายหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการบูรณาการการลงทุนและจัดลำดับความสำคัญของโครงการทั้งในส่วนระบบผลิต ระบบส่ง และระบบจำหน่าย รวมทั้งการจัดตั้งโครงการลงทุนหรือวิจัยและพัฒนาาร่วมกันในรูปแบบหรือพื้นที่ต่างๆ ได้แก่ การดำเนินโครงการ Smart grid/Micro grid และ Energy trading Platform การบูรณาการด้านข้อมูล (Data Harmonization) และการวิเคราะห์ข้อมูล หรือการสร้าง Platform ด้านพลังงานต่างๆ เพื่อให้เกิดการสร้างรายได้หรือระบบหรือกลไกดำเนินงานร่วมกัน เป็นต้น

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ และคณะรัฐมนตรี และ (๔) มอบหมายสำนักงาน กกพ. แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนบูรณาการการลงทุนและการดำเนินงานเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน ระยะ ๕ ปี เพื่อดำเนินการจัดทำแผนบูรณาการฯ ให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๕ เป็นต้น

๔) ขั้นตอนที่ ๔ จัดทำร่างระเบียบการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทน จัดทำรูปแบบและแผนที่นำทาง (Roadmap) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างการแข่งขันในกิจการไฟฟ้าของประเทศไทยที่เหมาะสมกับรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปของกิจการไฟฟ้า และจัดทำร่างระเบียบการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทน การส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทน โดยร่างระเบียบที่ได้จะต้องมีการเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย ของระบบ ESB กับรูปแบบการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทน ซึ่งคำนึงผลประโยชน์ผู้ใช้ไฟฟ้าในประเทศสูงสุด

๕) ขั้นตอนที่ ๕ ประกาศใช้ระเบียบการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทน โดยมีการปรับปรุงข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติการระบบโครงข่ายไฟฟ้า (Grid Code) และข้อบังคับการไฟฟ้า โดยคำนึงผลประโยชน์ผู้ใช้ไฟฟ้าในประเทศสูงสุดและไม่เป็นภาระต่อประชาชน และจัดทำร่างระเบียบและกฎเกณฑ์สำหรับส่งเสริมกิจการจำหน่าย (Retail) สำหรับการปฏิรูปในระยะต่อไป

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑) การบริหารนโยบายและกำกับดูแลกิจการพลังงานไฟฟ้าของประเทศไทยมีประสิทธิภาพมากขึ้น กล่าวคือ เกิดความชัดเจนในการกำหนดนโยบายพลังงานไฟฟ้าของประเทศไทย เกิดการบูรณาการแผนยุทธศาสตร์พลังงานของประเทศไทย (Thailand Integrated Energy Blueprint: TIEB) ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการกำกับดูแลด้านการลงทุนทั้งในส่วนของการส่งและระบบจำหน่ายไฟฟ้าให้สอดคล้องและไม่ซ้ำซ้อนกัน ส่งผลให้ลดค่าใช้จ่ายโดยรวมในการปฏิบัติงานของทั้ง ๓ การไฟฟ้า รวมถึงการสนับสนุนการเพิ่มสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนเป็นไปตามเป้าหมายอยู่ในช่วงร้อยละ ๒๐ ภายในปี ๒๕๘๐

๒) ส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทนในระดับชุมชนและ ทำให้สามารถบริหารจัดการแหล่งพลังงานทดแทนที่มีอยู่ในชุมชนทั่วประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด และลดมูลค่าการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ

๓) ส่งเสริมและจัดจัดทำระเบียบและกฎเกณฑ์สำหรับ TPA ของระบบส่งและระบบจำหน่าย และส่งเสริมการแข่งขันในกิจการจำหน่ายไฟฟ้า (Retail) ได้

๔) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันและมีการเตรียมความพร้อมสำหรับรูปแบบและแผนที่นำทางเพื่อปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าของประเทศไทยที่เหมาะสมรองรับเทคโนโลยีและรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปของกิจการไฟฟ้า

ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ

กิจกรรมย่อยที่ ๒.๕.๒ ส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันและปฏิรูปโครงสร้างการบริหารกิจการไฟฟ้า

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					ล้านบาท	แหล่งเงิน			
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔						
กิจกรรมย่อยที่ ๑ การส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขัน																						
๑) แต่งตั้งคณะทำงานศึกษาการส่งเสริมการแข่งขันกิจการไฟฟ้าที่ใช้พลังงานทดแทนในระดับชุมชนและครัวเรือน																		สำนักงาน กกพ.	-	งบประมาณแผ่นดิน	๑	๑
๒) จัดทำร่างระเบียบการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทน																		สำนักงาน กกพ.	-		๑	๑
๓) ประกาศใช้ระเบียบการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทน																		สำนักงาน กกพ.	-	-	๑	๑
กิจกรรมย่อยที่ ๒ รูปแบบโครงสร้างกิจการไฟฟ้าของประเทศไทยที่เหมาะสมกับกิจการไฟฟ้าที่เปลี่ยนแปลงไป																						
๑) ศึกษาแนวทางการกำกับและจัดทำข้อเสนอแนะการกำกับกิจการไฟฟ้าเพื่อการส่งเสริมการแข่งขัน																		สำนักงาน กกพ.			๕	๗
๒) จัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมการแข่งขันกิจการไฟฟ้า [จัดทำข้อเสนอแนวทาง นโยบาย และโครงการนำร่อง (Sand Box)]																		สนพ. / สำนักงาน กกพ.			๕.	๔.
๒.๑) จัดทำแผนปฏิบัติการโครงการนำร่องตลาดซื้อขายไฟฟ้าเสรีในพื้นที่ EEC โดยนำเสนอแผนฯ เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานและ กพข.																		สนพ. / สำนักงาน กกพ.			๕.	๔.
๒.๒) ดำเนินโครงการนำร่องตลาดซื้อขายไฟฟ้าเสรีในพื้นที่ EEC																		สนพ. / สำนักงาน กกพ.			๕.	๔.
๓) นำเสนอผลการศึกษา (๑) การปรับปรุงกิจการไฟฟ้าทั้งระบบเพื่อรองรับรูปแบบกิจการไฟฟ้าที่เปลี่ยนแปลงไป และ (๒) ศึกษาการส่งเสริมการแข่งขันในกิจการไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติ																		สนพ. / สำนักงาน กกพ.	-		๕	๕.
๔) นำเสนอรูปแบบและแผนที่นำทาง (Roadmap) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างการแข่งขันกิจการไฟฟ้าของประเทศไทยที่เหมาะสมกับรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปของกิจการไฟฟ้า ต่อ กพข.																		สนพ./สำนักงาน กกพ./			๔	๖

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					ล้านบาท	แหล่งเงิน			
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔						
กิจกรรมย่อยที่ ๓ จัดทำแผนบูรณาการการลงทุนและการดำเนินงานเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน ระยะ ๕ ปี																						
๑) จัดตั้งคณะทำงานและดำเนินการจัดทำแผนบูรณาการการลงทุนและการดำเนินงานเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน ระยะ ๕ ปี																		สำนักงาน กกพ./ สนพ./มท./กฟผ. กฟน./กฟภ.			๓	๘
๒) จัดทำกรอบแนวทางการบูรณาการการทำงานเพื่อจัดทำแผนฯ และขออนุมัติหลักการและแนวทางการทำงาน จาก ครม.																		สนพ./ สำนักงาน กกพ.			๓	๘
๓) สำนักงาน กกพ. ร่วมกับ พน. มท. และ ๓ การไฟฟ้า จัดทำแผนบูรณาการการลงทุนและพัฒนาระบบไฟฟ้าของประเทศ ทั้งการผลิตระบบส่ง และระบบจำหน่าย ระยะ ๕ ปี																		สำนักงาน กกพ./ พน./มท. ๓ การไฟฟ้า			๓	๘
๔) เสนอคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) เพื่อพิจารณาอนุมัติและประกาศแผนบูรณาการการลงทุนและการดำเนินงานเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน ระยะ ๕ ปี และ ๓ การไฟฟ้ารวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ																		สำนักงาน กกพ./ พน./ มท. ๓ การไฟฟ้า			๓	๘
กิจกรรมย่อยที่ ๔ ระเบียบและกฎเกณฑ์สำหรับ Third Party Access และการส่งเสริมกิจการจำหน่าย (Retail)																						
๑) ศึกษาความเหมาะสม วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ส่งเสริมและจัดทำระเบียบและกฎเกณฑ์สำหรับ TPA ระบบส่งและระบบจำหน่าย ส่งเสริมกิจการจำหน่าย (Retail)																		สำนักงาน กกพ.			๒	๒
๒) เสนอคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) เห็นชอบ																		สำนักงาน กกพ.			๒	๒
๓) เสนอ ครม. เพื่อทราบ																		พน.			๒	๒
๔) กำหนดพื้นที่นำร่อง TPA																		สนพ. / สำนักงาน กกพ.			๒	๒
กิจกรรมย่อยที่ ๕ การเตรียมการในเบื้องต้นเพื่อเปลี่ยนผ่านสู่ยุค Prosumer																						
๑) ปรับปรุงโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติให้สะท้อนต้นทุนอย่างเหมาะสม เป็นธรรม และเพื่อเปลี่ยนผ่านสู่ยุค Prosumer																		สนพ. / สำนักงาน กกพ.			๖	๙
๒) ปรับปรุงใบแจ้งค่าไฟฟ้าโดยเปิดเผยข้อมูลและรายละเอียดต้นทุนที่เกี่ยวข้องพึงประเมินอย่างเหมาะสมแก่ประชาชนผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเตรียมการเปลี่ยนผ่านกิจการไฟฟ้าสู่ยุค Prosumer																		สำนักงาน กกพ./ สนพ./ กฟน./กฟภ.			๗	๑๐

๒.๕.๓ กิจกรรมย่อยที่ ๓ การพัฒนาอุตสาหกรรมก๊าซธรรมชาติ

๑) เป้าหมายของกิจกรรมปฏิรูป

(๑) นำก๊าซธรรมชาติที่มีการกระจายแหล่งจัดหาในหลายภูมิภาคมาสร้างความมั่นคงทางพลังงานให้กับประเทศ

(๒) ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในธุรกิจก๊าซธรรมชาติ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน

(๓) นำก๊าซธรรมชาติที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าเชื้อเพลิงฟอสซิลชนิดอื่นมาสร้างประโยชน์สูงสุด

๒) ตัวชี้วัด

(๑) ประกาศผู้ได้รับสิทธิการสำรวจและผลิตก๊าซธรรมชาติจากแหล่งเอราวัณ และ แหล่งบงกช แล้วเสร็จ ภายในปี ๒๕๖๒ เพื่อสร้างความมั่นใจในการจัดหาก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยอย่างต่อเนื่อง

(๒) จัดทำแผนพัฒนาและใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐานด้านก๊าซธรรมชาติภายใน ปี ๒๕๖๔

(๓) จัดทำแนวทางกำกับและส่งเสริมการใช้ก๊าซธรรมชาติ ภายใน ปี ๒๕๖๓

(๔) จัดให้มีการศึกษาการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการค้า LNG (Regional LNG Trading Hub) ภายใน ปี ๒๕๖๓

(๕) มีการออกใบอนุญาตผู้ประกอบการนำเข้า ≥ 3 และส่งออก ≥ 2 ราย ภายในปี ๒๕๖๔

(๖) ทบทวนแนวทางการส่งเสริมการแข่งขันในกิจการก๊าซธรรมชาติ ภายใน ปี ๒๕๖๓

(๗) มีแนวทางปฏิบัติสำหรับการบริหารจัดการแหล่งก๊าซธรรมชาติที่จะหมดอายุในอนาคตอื่น ๆ ได้แก่ แหล่งไพลิน แหล่งพื้นที่พัฒนาร่วม ไทย-มาเลเซีย (Joint Development Area: JDA) แหล่งทานตะวัน/เบญจมาศ และแหล่งอาทิตย์ ภายในปี ๒๕๖๕

๓) หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงพลังงาน

๔) ระยะเวลาดำเนินการรวม

ระยะเวลา ๕ ปี (๒๕๖๑ – ๒๕๖๕)

๕) ประเมินการวงเงินรวมและแหล่งที่มาของเงิน

ค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ใช้งบประมาณแผ่นดิน หรืองบประมาณจากรัฐวิสาหกิจ เอกชน หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย

๖) ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงพลังงาน โดยกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ (ชธ.) เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก โดยทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(๑) ขั้นตอนที่ ๑ การจัดหาก๊าซธรรมชาติให้มีความต่อเนื่องและไม่เกิดการหยุดชะงัก โดยมีเป้าหมายจัดหาก๊าซธรรมชาติจากแหล่งในอ่าวไทยให้มีความต่อเนื่องเพื่อบริหารจัดการแหล่งผลิตที่จะหมดอายุสัมปทาน ภายในปี ๒๕๖๕ และการเร่งให้มีการสำรวจและผลิตในแหล่งที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ พื้นที่ทับซ้อนระหว่างประเทศ และเพื่อสร้างความมั่นคงด้านพลังงานให้กับประเทศ ภาครัฐต้องเร่งดำเนินการให้การจัดหาก๊าซธรรมชาติมีความต่อเนื่อง ดังนี้

(๑.๑) จัดหาก๊าซธรรมชาติจากแหล่งในอ่าวไทยให้มีความต่อเนื่อง เปิดประมูลปิโตรเลียมในอ่าวไทยเพื่อสรรหาผู้ได้รับสิทธิการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมรายใหม่ อาทิ แหล่งเอราวัณและบงกช แหล่งไพลิน แหล่ง JDA แหล่งทานตะวัน/เบญจมาศ และแหล่งอาทิตย์ ที่จะทยอยหมดอายุสัมปทานและสัญญาซื้อ

ขายในอนาคต โดยควรจัดทำ Roadmap การบริหารจัดการแหล่งต่างๆที่จะหมดอายุสัมปทานให้ชัดเจน เพื่อให้การผลิตมีความต่อเนื่องไม่เกิดความเสี่ยงของการพัฒนาและผลิตก๊าซธรรมชาติหยุดชะงักในอนาคต

(๑.๒) จัดหาก๊าซธรรมชาติเพิ่มเติมจากแหล่งในพื้นที่ทับซ้อนระหว่างประเทศ ภาครัฐควรเร่งดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนระหว่างประเทศ ได้แก่ พื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนไทย-กัมพูชา (Thailand-Cambodia Overlapping Claim Area) เพื่อให้การสำรวจและพัฒนาปิโตรเลียมในพื้นที่สามารถดำเนินการต่อไปได้ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านการจัดหาพลังงานของประเทศ

(๑.๓) เตรียมการเปิดให้สิทธิ์สำรวจและจัดหาก๊าซธรรมชาติในแหล่งอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความมั่นคงในการจัดหาก๊าซธรรมชาติของประเทศในระยะยาว ภาครัฐจะต้องดำเนินการเตรียมการเปิดให้สิทธิ์สำรวจและจัดหาก๊าซธรรมชาติในแหล่งอื่น ๆ ภายในประเทศนอกเหนือจากแหล่งสัมปทานเดิมที่จะหมดอายุ

(๒) ขั้นตอนที่ ๒ จัดทำแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางพลังงานที่เกี่ยวข้องกับก๊าซธรรมชาติ ภายในปี ๒๕๖๕ เพื่อรองรับความต้องการและการจัดหาก๊าซธรรมชาติในอนาคต และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ควรต้องมีการบูรณาการโครงสร้างพื้นฐานพลังงานของก๊าซธรรมชาติและโครงสร้างพื้นฐานทางพลังงานของประเทศด้านต่างๆ เช่น ด้านไฟฟ้า ก๊าซธรรมชาติ น้ำมัน รวมถึงพลังงานทางเลือกอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการลงทุนและการใช้ประโยชน์สูงสุด

(๒.๑) ใช้โครงสร้างพื้นฐานก๊าซธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศสูงสุด เพื่อให้โครงสร้างพื้นฐานทางพลังงานที่ประเทศได้ลงทุนไปแล้ว สามารถก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศ รองรับความต้องการที่เพิ่มขึ้นในอนาคต จะต้องมีการกำหนดนโยบายการใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ ดังนี้

(๒.๒) การใช้โครงข่ายระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติและโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับก๊าซธรรมชาติที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการก่อสร้างโรงไฟฟ้าใหม่ที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงทดแทนโรงไฟฟ้าที่ใช้ก๊าซธรรมชาติที่ปลดระวางในพื้นที่เดิม (Replacement Power Plant) เนื่องจากมีโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ รองรับอยู่แล้ว ทั้งในส่วนของ แหล่งน้ำ ท่อส่งก๊าซธรรมชาติที่ใช้จัดส่งเชื้อเพลิง และสถานีจ่ายไฟฟ้า (Substation) รวมถึง สายส่งไฟฟ้า ซึ่งจะช่วยลดภาระการลงทุนของประเทศในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าในพื้นที่ใหม่

(๒.๓) ในกรณีที่มีความต้องการใช้ก๊าซธรรมชาติในพื้นที่ใด ๆ หน่วยงานนโยบายและหน่วยงานกำกับกำกับการประกอบธุรกิจต้องร่วมกันพิจารณาความต้องการใช้ก๊าซธรรมชาติดังกล่าวว่าอยู่ใกล้กับโครงสร้างพื้นฐานก๊าซธรรมชาติเดิมหรือไม่ก่อนที่จะพิจารณาก่อสร้างใหม่ทั้งหมด และควรวางแผนดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานก๊าซธรรมชาติในพื้นที่เดิมให้สามารถรองรับการส่งก๊าซธรรมชาติเพิ่มเติมก่อนที่จะพิจารณาก่อสร้างใหม่ เพื่อให้โครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยลงทุนไปแล้วได้อย่างเต็มที่และเกิดประสิทธิภาพที่สูงสุด รวมถึงเพื่อไม่ให้ประเทศเกิดการลงทุนที่ซ้ำซ้อนและสร้างภาระให้กับประชาชนโดยไม่จำเป็น

(๓) ขั้นตอนที่ ๓ เตรียมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานก๊าซธรรมชาติใหม่รองรับความต้องการที่เพิ่มขึ้น ภายในปี ๒๕๖๕

(๓.๑) การขยายโครงข่ายท่อส่งก๊าซธรรมชาติในอนาคต เพื่อให้ต้นทุนของค่าบริการส่งก๊าซธรรมชาติไม่เป็นภาระแก่ประชาชนเกินสมควร ภาครัฐต้องพิจารณาให้มีการลงทุนที่เหมาะสม ภายใต้การกำกับค่าบริการของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน และจะส่งผลให้มีการใช้ประโยชน์สูงสุดของโครงข่ายท่อส่งก๊าซธรรมชาติที่มีอยู่ปัจจุบันและไม่ให้เกิดการลงทุนที่ซ้ำซ้อน

(๓.๒) ต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานก๊าซธรรมชาติเพื่อรองรับการจัดหาก๊าซธรรมชาติและ LNG ได้อย่างเพียงพอต่อความต้องการใช้ก๊าซธรรมชาติของประเทศในระยะยาว โดยในการพิจารณาก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานก๊าซธรรมชาติต่าง ๆ จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของสถานที่ตั้งรวมถึงการใช้

งานในระยะยาวเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดที่จะส่งเสริมการพัฒนาประเทศ และสามารถรองรับนโยบายส่งเสริมการแข่งขันในธุรกิจก๊าซธรรมชาติของภาครัฐได้

(๔) **ขั้นตอนที่ ๔ การนำก๊าซธรรมชาติมาใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง เพื่อลดผลกระทบต่องสิ่งแวดล้อม** โดยจัดทำแผนงานส่งเสริมการนำก๊าซธรรมชาติไปให้เกิดการใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ภายในปี ๒๕๖๕ ดังนี้

(๔.๑) **กำหนดนโยบายการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้า** : กำหนดให้ก๊าซธรรมชาติเป็นหนึ่งในเชื้อเพลิงหลักในการผลิตไฟฟ้า เนื่องจากก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตที่ได้รับการยอมรับจากประชาชน และเป็นเชื้อเพลิงที่สะอาด มีราคาที่แข่งขันได้กับเชื้อเพลิงอื่น ๆ

(๔.๒) **กำหนดนโยบายการใช้ก๊าซธรรมชาติในภาคอุตสาหกรรม** : ส่งเสริมการใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงเพื่อทดแทนน้ำมันเตา/LPG/ถ่านหิน ในโรงงานอุตสาหกรรม โดยกำหนดมาตรการส่งเสริมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น มาตรการส่งเสริมทางด้านภาษีเพื่อจูงใจผู้ประกอบการให้ตระหนักถึงการใช้พลังงานที่สะอาด ซึ่งจะส่งผลให้ภาครัฐได้ประหยัดต้นทุนในการดูแลสุขภาพของประชาชน รวมถึงลดต้นทุนในการบริหารจัดการผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

(๔.๓) **กำหนดนโยบายการใช้ก๊าซธรรมชาติในภาคขนส่ง** : ส่งเสริมการใช้ก๊าซธรรมชาติ ทดแทนน้ำมันเตาในเรือขนส่ง ซึ่งจะสอดคล้องกับองค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (International Maritime Organization: IMO) ที่มีมติให้จำกัดปริมาณซัลเฟอร์ในเชื้อเพลิงของเรือขนส่งระหว่างประเทศไม่เกินร้อยละ ๐.๕ (จากระดับร้อยละ ๓.๕ ในปัจจุบัน) โดยจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๓ รวมถึงการขนส่ง LNG ทางรถบรรทุกไปสู่บริเวณนอกแนวท่อส่งก๊าซธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนนอกแนวท่อส่งก๊าซธรรมชาติสามารถเข้าถึงก๊าซธรรมชาติที่เป็นเชื้อเพลิงสะอาดได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ยังเป็นการกระจายก๊าซธรรมชาติไปสู่พื้นที่ใหม่ ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ประเทศมีการกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจไปสู่พื้นที่ใหม่

(๔.๔) **การส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในการประกอบธุรกิจพลังงาน** โดยส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในธุรกิจก๊าซธรรมชาติ โดยส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในการจัดหาและจำหน่ายก๊าซธรรมชาติและการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในการลงทุนก่อสร้างสถานี รับ - จ่าย LNG เพิ่มเติมจากที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่ได้รับความเห็นชอบการก่อสร้างจากคณะรัฐมนตรีแล้ว และเพื่อให้ประโยชน์ที่เกิดจากการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในกิจการก๊าซธรรมชาติ การสร้างการแข่งขันในการประกอบธุรกิจ ดังนี้

มิติต้านความมั่นคงทางพลังงานของประเทศ จะต้องมีการกำหนดสัดส่วนของการจัดหาก๊าซธรรมชาติเพื่อความมั่นคงของประเทศ ซึ่งจะต้องมีการศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ออกเสนอแนะสัดส่วนที่เหมาะสมกับการดูแลความมั่นคงการจัดหาก๊าซธรรมชาติของประเทศ โดยให้ภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการในการจัดหาก๊าซธรรมชาติเพื่อความมั่นคง

มิติต้านการทำให้เกิดการแข่งขันในการประกอบธุรกิจ : กำหนดให้ปริมาณจัดหาก๊าซธรรมชาติของประเทศในส่วนที่เหลือจากส่วนของการจัดหาเพื่อความมั่นคงให้เป็นปริมาณที่มีการแข่งขันในการจัดหาเพื่อใช้ในภาคไฟฟ้าและอุตสาหกรรม

(๕) **ขั้นตอนที่ ๕ สร้างโอกาสให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการ ซื้อ-ขาย LNG ของภูมิภาค (Regional LNG Trading Hub)** โดยสำนักงาน กพพ. รับผิดชอบการออกใบอนุญาต/สนับสนุน Trading LNG เพื่อให้มีผู้ประกอบการนำเข้า ≥ 3 และส่งออก ≥ 2 ราย และกระทรวงพลังงาน ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำมาตรการสนับสนุนในการทำธุรกิจ LNG ทั้งในและต่างประเทศ ภายในปี ๒๕๖๕ โดยเสริมสร้างให้เกิดความมั่นคงทางพลังงานซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งจะนำไปสู่การลงทุน

ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องตลอดห่วงโซ่คุณค่า LNG (LNG Value Chain) และอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เกิดการจ้างงานในประเทศ ตลอดจนช่วยให้ภาครัฐมีรายได้เพิ่มขึ้นจากภาษีเงินได้นิติบุคคลและค่าธรรมเนียมในการดำเนินการต่าง ๆ โดยในการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการ ซื้อ-ขาย LNG ต้องมีการดำเนินการ ดังนี้

(๕.๑) มอบหมายให้หน่วยงานภาครัฐ และรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันวางแผนและกำหนด Road map ในการศึกษาความเป็นไปได้และการสร้างโอกาสพัฒนาให้ประเทศไทยเป็น ศูนย์กลางการ ซื้อ-ขาย LNG ในภูมิภาค (Regional LNG Trading Hub) โดยในการศึกษาจะต้องพิจารณาข้อดีข้อเสียเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีแผนในการพัฒนาประเทศไทยให้เป็น LNG Trading Hub

(๕.๒) ศึกษาข้อจำกัดทางกฎหมายและระเบียบในปัจจุบัน เพื่อวางแผนในการยกเว้นกฎหมายและระเบียบตลอดจนการกำกับและข้อบังคับต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยมีความพร้อมที่จะดำเนินธุรกิจ LNG Trading

(๕.๓) รัฐบาลควรมีการส่งเสริมโดยพิจารณาตลอดห่วงโซ่ (Value Chain) ของ LNG เพื่อสนับสนุนให้เกิดตลาด LNG ในภูมิภาคและสนับสนุนนักลงทุนไทยเข้าไปลงทุนทั้งในและต่างประเทศ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑) ประเทศไทยสามารถรักษาความมั่นคงทางด้านพลังงานเพื่อเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจระดับประเทศ

๒) ประเทศมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และกระจายตัวให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้มากที่สุด

๓) เสริมสร้างการใช้พลังงานที่สะอาด เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศ เสริมสร้างการแข่งขันในตลาดก๊าซธรรมชาติตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการในตลาดก๊าซธรรมชาติ

ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ

กิจกรรมย่อยที่ ๒.๕.๓ ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมก๊าซธรรมชาติ

กิจกรรม	ระยะเวลา																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					ลบ.	แหล่งเงิน			
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔						
กิจกรรมย่อยที่ ๑ การจัดก๊าซธรรมชาติให้มีความต่อเนื่องและไม่เกิดการหยุดชะงัก																						
๑) เปิดประมูลแหล่งสัมปทานที่กำลังจะหมดอายุ (เอราวัณ บงกช) และกำหนดมาตรการเพื่อให้การผลิตต่อเนื่อง																		ชธ.			๑	๑
๒) จัดทำแนวทางการดำเนินการในการบริหารจัดการแหล่งสัมปทานในอ่าวไทยที่จะหมดอายุในอนาคต ได้แก่ แหล่งไพลิน แหล่ง JDA (หมดอายุ PSC) แหล่งทานตะวัน/เบญจมาศ และแหล่งอาทิตย์																		ชธ.			๑	๗
กิจกรรมย่อยที่ ๒ การใช้โครงสร้างพื้นฐานพลังงานที่เกี่ยวข้องกับก๊าซธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด																						
๑) ทบทวนแผนโครงสร้างพื้นฐานของประเทศเพื่อรองรับความมั่นคงและการเติบโตของประเทศ																		สนพ./ชธ.	๖.๓๗	กองทุนเงินอุดหนุนจากสัญญาและสัมปทานปิโตรเลียมกระทรวงพลังงาน	๑	๒
๒) กำหนด Roadmap ในการพัฒนาหรือจัดหาเชื้อเพลิงเพื่อรองรับความต้องการก๊าซธรรมชาติ และทบทวนแผนโครงสร้างพื้นฐานในภาคตะวันตกและภาคใต้																		สนพ./ชธ.			๑	๒
กิจกรรมย่อยที่ ๓ การนำก๊าซธรรมชาติมาใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม																						
๑) กำหนดเป็นนโยบายให้ก๊าซธรรมชาติเป็นหนึ่งในเชื้อเพลิงหลักในการผลิตไฟฟ้า																		สนพ./ชธ.			๑	๒
๒) จัดทำมาตรการส่งเสริมการใช้ก๊าซธรรมชาติไปใช้ทดแทนน้ำมันเตา ถ่านหิน และ LPG ในโรงงานอุตสาหกรรม รวมถึงการนำก๊าซธรรมชาติทดแทนการใช้น้ำมันเตาในเรือ																	สนพ./ชธ.					
๓) ศึกษาการนำก๊าซธรรมชาติไปยังพื้นที่ต่างๆ นอกโครงข่ายระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติ																	ปตท.					

กิจกรรม	ระยะเวลา																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					ลบ.	แหล่งเงิน				
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔							
กิจกรรมย่อยที่ ๔ การส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในการประกอบธุรกิจพลังงาน																							
๑) ทบทวนแนวทางการส่งเสริมการแข่งขันในกิจการก๊าซธรรมชาติ																			สนพ./ชธ./ สำนักงาน กกพ.	-	-	๒	๖
๒) ศึกษาถึงสัดส่วนของปริมาณก๊าซธรรมชาติเพื่อรักษาความมั่นคงกับปริมาณเพื่อเปิดให้มีการแข่งขันที่เหมาะสมกับประเทศไทย																		สนพ./ชธ.	-	-	๒		
๓) ศึกษาแนวทางการกำหนดโครงสร้างตลาดก๊าซธรรมชาติ แนวทางการกำกับดูแลที่ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขัน และเกิดประโยชน์กับผู้บริโภค																		สนพ./ชธ./ สำนักงาน กกพ.	-	-	๒		
กิจกรรมย่อยที่ ๕ การสร้างโอกาสให้ประเทศไทยกลายเป็น Regional LNG Trading Hub																							
๑) ศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนา LNG Hub ของไทย																		สนพ./ชธ./ปตท.			๓	๔	
๒) กำหนด Roadmap พัฒนา LNG Hub ของไทย																		ปตท.			๓	๔	
๓) ดำเนินโครงการนำร่องผ่าน ERC Sandbox (First Commercial Cargo) ปรับปรุงกฎ/ระเบียบ/มาตรการส่งเสริม เพื่อให้รองรับการเป็น LNG Hub																		พน. (สนพ. / ชธ. / สนง. กกพ.)			๓	๕	
๔) ออกใบอนุญาต/สนับสนุน Trading LNG เพื่อให้มีผู้ประกอบการนำเข้า >= ๓ และ ส่งออก >=๒ ราย																		สำนักงาน กกพ. /พน.			๓	๕	
๕) จัดทำมาตรการสนับสนุนในการทำธุรกิจ LNG ทั้งในและต่างประเทศ (ภูมิภาคอาเซียน)																		หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง*			๓	๔	

*หมายเหตุ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) และ กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ (ชธ.) ร่วมขับเคลื่อนโครงการ sandbox ให้สามารถดำเนินการ Trade LNG เชิงพาณิชย์ เพื่อให้ไทยยกระดับสู่ LNG Hub คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) และ สำนักงาน กกพ. (๑.) ขยายขอบเขตการให้บริการของใบอนุญาต ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมใน LNG Hub (๒.) กำหนดอัตราค่าบริการ LNG Terminal ในส่วนที่เกี่ยวกับ LNG Hub เพื่อส่งเสริมความสามารถการแข่งขันประเทศไทยแข่งขันกับผู้ประกอบการอื่นในภูมิภาค และ (๓) กำหนดโครงสร้างและรูปแบบการให้บริการ LNG Hub ในอนาคต

กรมธุรกิจพลังงาน (ธพ.) ปรับปรุงขั้นตอนการขอใบอนุญาต และรายละเอียดใบอนุญาตถึงขนส่งก๊าซธรรมชาติเหลว (ISO Container)

กระทรวงการคลัง (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กรมศุลกากร และกรมสรรพสามิต) (๑.) ขอความเห็นชอบปรับลด CIT เพื่อจูงใจให้ LNG Trader เข้ามาใช้บริการ LNG Hub ของประเทศไทย และประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านภาษี และ (๒) ขอความเห็นชอบแนวทางการวัดปริมาณ LNG เพื่อการส่งออก

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ขยายขอบเขตการใช้ประโยชน์จากท่าเทียบเรือ

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย

๓.๑ ปรับปรุงแก้ไข พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ และ/หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อปรับกระบวนการอนุมัติ อนุญาตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดตั้งเป็น One Stop Service อย่างแท้จริง พร้อมสร้างความชัดเจนระดับนโยบายในการปรับกระบวนการกำกับดูแล กำหนดกรอบนโยบายการต่อเชื่อมพลังงานทดแทนใช้เองและการต่อเข้าระบบ ให้สามารถลดระยะเวลาและขั้นตอนที่ไม่จำเป็น โดยเพื่อช่วยกระตุ้นการลงทุนทางด้านพลังงานของประเทศ และลดต้นทุนที่เกิดจากการระบบที่ไม่มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งทบทวนเหตุผลและความจำเป็นของกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระราชกฤษฎีกากำหนดพลังงานควบคุม พ.ศ. ๒๕๓๖ กรณีไม่มีความจำเป็นแล้วอาจพิจารณายกเลิกเพื่อลดความซ้ำซ้อน หรือเพื่อให้สามารถใช้กฎหมายอื่นในการกำกับดูแลได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

๓.๒ ร่างประกาศหรือระเบียบกระทรวงพลังงาน ว่าด้วยการนำรูปแบบธุรกิจ Energy Service Companies (ESCO) มาใช้กับภาครัฐ

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อให้อาคารควบคุมภาครัฐตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกากำหนดอาคารควบคุม พ.ศ. ๒๕๓๘ สามารถลดการใช้พลังงานลงได้ตามข้อสั่งการคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ โดยนำกลไกบริษัทจัดการพลังงาน (Energy Service Company: ESCO) มาพัฒนาใช้ในการลงทุนเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

๓.๓ ร่างแนวปฏิบัติของสำนักงบประมาณเพื่อจัดทำคำขอตีงบประมาณรายจ่ายประจำปีและการตั้งงบประมาณสำหรับ ESCO ภาครัฐ

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อให้หน่วยงานปฏิบัติตามแนวปฏิบัติของสำนักงบประมาณเพื่อจัดทำคำขอตีงบประมาณรายจ่ายประจำปีและการตั้งงบประมาณสำหรับ ESCO ภาครัฐ

๓.๔ ร่างแนวปฏิบัติและร่างสัญญาจัดจ้างมาตรฐานกลางของกรมบัญชีกลางว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง ESCO ภาครัฐ

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อให้มีแนวปฏิบัติของกรมบัญชีกลางว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง ESCO ภาครัฐ

๓.๕ ร่างระเบียบหรือข้อสั่งการจากคณะรัฐมนตรีเพื่อจัดตั้งกลไกและกำหนดแนวทางการจัดทำแผนบูรณาการการลงทุนและการดำเนินงานเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน ระยะ ๕ ปี

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อให้มีระเบียบรองรับกลไกและกำกับดูแลให้ทุกหน่วยงานดำเนินการตามแผนบูรณาการการลงทุนและการดำเนินงานเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน

๓.๖ ร่างระเบียบและกฎเกณฑ์ว่าด้วย Third Party Access ของระบบส่งและระบบจำหน่าย

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อให้มีระเบียบรองรับ Third Party Access ของระบบส่งและระบบจำหน่าย

๓.๗ ร่างระเบียบการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทน

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อให้มีระเบียบเพื่อส่งเสริมกิจการไฟฟ้าขนาดเล็กที่ผลิตจากพลังงานทดแทนหรือกิจการไฟฟ้าชุมชน

๓.๘ ร่างระเบียบและกฎเกณฑ์สำหรับส่งเสริมกิจการจำหน่าย (Retail)

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อให้มีระเบียบรองรับสำหรับส่งเสริมกิจการจำหน่าย (Retail)

แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตและประพฤติมิชอบ
(ฉบับปรับปรุง)

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตและประพฤติมิชอบ

สารบัญสาระสำคัญแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ส่วนที่ ๑ บทนำ	๑๑-๑
๑.๑ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๑๑-๑
๑.๑.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบกับยุทธศาสตร์ชาติ	๑๑-๑
๑.๑.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๑๑-๒
๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด	๑๑-๓
ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ	๑๑-๔
๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต	๑๑-๔
๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและพัฒนาระบบคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ	๑๑-๘
๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติในการดำเนินคดีทุจริตทั้งภาครัฐและภาคเอกชน	๑๑-๑๐
๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การพัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใส ไร้ผลประโยชน์	๑๑-๑๒
๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การพัฒนามาตรการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่	๑๑-๑๕
ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย	๑๑-๑๘

ส่วนที่ ๑ บทนำ

ปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นปัญหาสำคัญของสังคมไทยมานาน และมีลักษณะซับซ้อนและเชื่อมโยงกันอย่างรุนแรง รวมทั้งการทุจริตได้มีการปรับรูปแบบจากเดิมที่เป็นการทุจริตทางตรงเป็นการทุจริตเชิงนโยบายที่มีการแก้อกฎหมาย ระเบียบหรือนโยบายให้เป็นประโยชน์กับตนเองและพวกพ้องมากยิ่งขึ้น ประกอบกับกลไกภาครัฐไม่สามารถปฏิบัติงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่สามารถระงับยับยั้งปัญหาในระดับปฏิบัติได้เท่าที่ควร ทำให้การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมาขาดประสิทธิภาพและเป็นไปอย่างล่าช้า ตลอดจนมีพฤติกรรมการอุปถัมภ์ระหว่างกัน ส่งผลให้การปราบปรามการทุจริตไม่สัมฤทธิ์ผล ซึ่งที่ผ่านมาถึงแม้ว่าจะได้มีความพยายามในการแก้ปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบมาโดยตลอด แต่ปัญหาดังกล่าวกลับมีความรุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าวให้บรรเทาลง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ในการวางกลไกป้องกัน ตรวจสอบ และจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เข้มงวด เด็ดขาด และต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงภัยที่เกิดจากการทุจริต ตลอดจนจัดให้มีกลไกที่มีประสิทธิภาพและกลไกในการส่งเสริมการรวมตัวและมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อสอดส่องและป้องกันการทุจริต ซึ่งจากรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบขึ้น เพื่อจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญอย่างต่อเนื่อง และในการจัดทำแผนการปฏิรูปฉบับปรับปรุงในเดือนกันยายน ๒๕๖๓ ฉบับนี้ ได้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) จำนวน ๕ กิจกรรม ได้แก่ (๑) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต (๒) การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและพัฒนาระบบคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ (๓) การพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติในการดำเนินคดีทุจริตทั้งภาครัฐและภาคเอกชน (๔) การพัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใส ไร้ผลประโยชน์ และ (๕) การพัฒนามาตรการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่

๑.๑ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ดังนี้

๑.๑.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบกับยุทธศาสตร์ชาติ

๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๑.๑) ข้อ ๔.๖ ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดภัยการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๔.๖.๑ ประชาชนและภาคีต่าง ๆ ในสังคมร่วมมือกันในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๔.๖.๒ บุคลากรภาครัฐยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต

๔.๖.๓ การปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบมีประสิทธิภาพ มีความเด็ดขาด เป็นธรรม และตรวจสอบได้ จัดการกับผู้กระทำความผิดทุจริตและประพฤติมิชอบในทุกระดับอย่างตรงไปตรงมา เป็นธรรม และตรวจสอบได้

๔.๖.๔ การบริหารจัดการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นระบบ
แบบบูรณาการ

๑.๑.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันการทุจริตและประพฤตินิชอบกับ
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤตินิชอบ

๑.๑) ๒๑๐๑๐๑ ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต

๑.๒) ๒๑๐๑๐๒ คดีทุจริตและประพฤตินิชอบลดลง

๑.๓) ๒๑๐๒๐๑ การดำเนินคดีทุจริตมีความรวดเร็ว เป็นธรรม โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ

หมายเหตุ : แผนการปฏิรูปประเทศฉบับแรกได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ภายใต้ประกาศ
สำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ทั้ง ๑๑ ด้าน เมื่อวันที่ ๖ เมษายน
๒๕๖๑ ซึ่งมีแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤตินิชอบ
เป็น ๑ ใน ๑๑ ด้าน โดยมีประเด็นการปฏิรูปประเทศฯ รวม ๖ ประเด็น ได้แก่

๑) ด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง

๒) ด้านการป้องปราม (๑)

๓) ด้านการป้องปราม (๒)

๔) ด้านการปราบปราม (๑)

๕) ด้านการปราบปราม (๒)

๖) ด้านการบริหารจัดการ

ทั้งนี้ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤตินิชอบฉบับแรกนี้
มีจุดมุ่งหมายที่สอดคล้องกับการยกระดับดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยให้มีอันดับที่ดีขึ้นและมีคะแนน
สูงขึ้น ประชาชนมีวัฒนธรรมที่ซื่อสัตย์สุจริต คดีทุจริตและประพฤตินิชอบลดลง การดำเนินคดีทุจริตมีความ
รวดเร็ว เป็นธรรม โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ รวมทั้งสอดคล้องตามเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และ
ต่อมาได้มีการดำเนินการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศตามที่ปรากฏสาระสำคัญในเอกสารฉบับนี้

๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
๑) ประเทศไทยมีการทุจริตและประพฤติมิชอบลดลง	คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยดีขึ้น (Corruption Perceptions Index: CPI)	คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตอยู่ที่ ๔๐ คะแนน	คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตอยู่ที่ ๔๕ คะแนน
๒) หน่วยงานภาครัฐมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต	ร้อยละของหน่วยงานภาครัฐผ่านการประเมิน ITA	ร้อยละ ๖๕ (๘๕ คะแนนขึ้นไป)	ร้อยละ ๘๐ (๘๕ คะแนนขึ้นไป)

ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินกิจกรรมที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) เพื่อให้การปฏิรูปประเทศมีผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมภายใต้ระยะเวลาการดำเนินการปฏิรูปประเทศที่ยังคงเหลืออยู่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่กำหนดว่าการปฏิรูปประเทศจะบรรลุผลในระยะเวลา ๕ ปี โดยมี ๕ กิจกรรมปฏิรูปที่สำคัญ ดังนี้

๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต

ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีกิจกรรมที่หน่วยงานสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองและกิจกรรมที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเพื่อช่วยสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของหน่วยงาน ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินการกิจของหน่วยงานมีประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์มากขึ้น โดยการส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการต้านภัยทุจริตนี้ สามารถดำเนินการผ่านภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งภาคประชาชน เครือข่ายภาคประชาชน องค์กรชุมชน เครือข่ายภาคีประชาชน และองค์กรสาธารณประโยชน์ โดยเฉพาะที่อยู่ในจังหวัดต่าง ๆ และมีประสบการณ์ในการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นของตน ตลอดจนมีการรวมกลุ่มและดำเนินกิจกรรมในการป้องกันการทุจริตในพื้นที่ของตนเองผ่านกิจกรรมโครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการส่งเสริมธรรมาภิบาลขององค์กรชุมชน โครงการพัฒนาหมู่บ้านซ่อสะอาด โครงการหมู่บ้านศีลห้า โครงการ STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต โครงการเครือข่าย ป.ป.ท. เฝ้าระวังการทุจริต (PACC Connect) และโครงการหมาเฝ้าบ้าน ซึ่งเป็นการร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบในระดับท้องถิ่น ทั้งนี้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนนี้จะมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลมากขึ้น หากมีการส่งเสริมความร่วมมืออย่างเป็นระบบ (People Engagement) โดยกำหนดบทบาทของรัฐให้เป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวก มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพิ่มขึ้น ตลอดจนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชนให้มีบทบาทและเป็นแกนนำในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบควบคู่ไปกับพัฒนาชุมชนและสังคม ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ดังนั้นการส่งเสริมให้เครือข่ายภาคประชาชน สภาองค์กรชุมชน และภาคีที่เกี่ยวข้องของภาคประชาชน ทั้งจากมูลนิธิ องค์กรสาธารณประโยชน์ รัฐและเอกชน มีการบูรณาการดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันในแต่ละจังหวัดแต่ละท้องที่ และร่วมกันเป็นแกนกลางในการตรวจสอบ ป้องกัน ปัญหาจากการทุจริตและประพฤติมิชอบที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาวบ้านในพื้นที่โดยตรงจึงเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ

๒.๑.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

๑.๑) ส่งเสริมให้เครือข่ายภาคประชาชนสามารถมีบทบาทในการเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมและมีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยเฉพาะในท้องที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพ และปลอดภัย

๑.๒) สนับสนุนให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้และมีความซื่อสัตย์สุจริตตามรอยเบื้องพระยุคลบาท

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) มีเครือข่ายภาคประชาชน องค์กรชุมชน ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกัน และต่อต้านการทุจริตอย่างน้อยจังหวัดละ ๕ เครือข่ายในปี ๒๕๖๔ และ ๖ เครือข่ายในปี ๒๕๖๕

๒.๒) มีการขยายผลการดำเนินการไปสู่เครือข่ายองค์กรระดับตำบลร้อยละ ๒๐ ทุกปี จนครอบคลุมทุกตำบลทั่วประเทศ

๒.๓) มีคู่มือแนวทางการมีส่วนร่วมและช่องทางการร้องเรียนของประชาชนในปี ๒๕๖๔

๒.๑.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (พอช.)

๒.๑.๓ ระยะเวลาดำเนินการ

๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕)

(ระยะเวลาช่วงแรกดำเนินการปีงบประมาณแรก ปี ๒๕๖๔)

๒.๑.๔ ประเมินการรวมเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

๑) เงิน

๑.๑) ปี ๒๕๖๔ วงเงินงบประมาณ ๘๕ ล้านบาท (สนับสนุนการดำเนินการระดับจังหวัด และกรุงเทพมหานคร เฉลี่ยจังหวัดละ ๑ ล้านบาท และกิจกรรมส่วนกลาง ๓ ล้านบาท และสนับสนุนหรือร่วมสมทบกิจกรรมเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับองค์การหรือสาธารณกุศลและเครือข่ายภาคประชาสังคมที่มีบทบาทต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน อาทิ มูลนิธิด้านการทุจริตประเพณีมิชอบต่าง ๆ ๕ ล้านบาท)

๑.๒) ปี ๒๕๖๕ วงเงินงบประมาณ ๒๐๒.๕ ล้านบาท (สนับสนุนการดำเนินการระดับจังหวัดและตำบล เครือข่ายจังหวัดละ ๒.๕ ล้านบาท และกิจกรรมส่วนกลางระดับประเทศ ๕ ล้านบาทและสนับสนุนหรือร่วมสมทบกิจกรรมเฉพาะที่เกี่ยวข้องขององค์การหรือสาธารณกุศล และเครือข่ายภาคประชาสังคมฯ ๕ ล้านบาท)

๑.๓) งบประมาณในการติดตามและประเมินผลการมีส่วนร่วมของประชาชนจำนวน ๒.๕ ล้านบาท

๒) แหล่งที่มาของงบประมาณ

๒.๑) กองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงาน ป.ป.ช.

๒.๒) งบประมาณการต่อต้านการทุจริตและประเพณีมิชอบ

๒.๓) ภาษีสรรพสามิต และ/หรือ การสนับสนุนของสลากกินแบ่งรัฐบาล

๒.๔) เงินที่ยึดมาจากคดีทุจริต

๒.๑.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** ประชุมหารือ ระดมสมองแกนนำองค์กรชุมชนในจังหวัด ผู้แทนองค์การหรือมูลนิธิที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบข่าย (จาก”ล่างสู่บน”เป็นการระดมจากภายใน ในการป้องกันการทุจริตฯ) และเร่งจัดเตรียม ตลอดจนดำเนินกิจกรรมเสริมสมรรถนะ สภาองค์กรชุมชนตำบล เครือข่ายองค์กรชุมชน แกนนำหมู่บ้าน-ตำบล ฯลฯ ตลอดจนกำหนดการดำเนินการกิจกรรมที่สามารถทำได้ ซึ่งอาจจะแบ่งเป็นสองระยะ โดยมีระยะเวลาดำเนินการประมาณ ๒ ปี **ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและ**

ความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

๑.๑) **ระยะแรก :** เร่งกำหนด แนวทาง นโยบาย และรูปแบบ โครงสร้าง กลไก การจัดการร่วมกัน โดยประสานระดมสมองเชื่อมโยงกับกลไกในระดับพื้นที่ เพื่อเร่งการพัฒนาระบบธรรมาภิบาล ของชุมชน การรณรงค์จิตสำนึกต้านโกงโดยประชาชนระดับพื้นที่อย่างจริงจัง การพัฒนากลไกการตรวจสอบในพื้นที่ที่เข้มแข็ง รวมทั้งการกำหนดภาระหน้าที่ของเครือข่ายองค์กรชุมชนที่จำเป็น อาทิ การร่วมตรวจสอบ ความโปร่งใสของโครงการระดับพื้นที่ และการแจ้งเบาะแสการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทั้งนี้ยังต้องหาหรือ ในการประสานงานกลไกภาครัฐและเอกชน ตลอดจนมูลนิธิฯ ที่มีเจตนาและเป้าหมายในการทำงานที่ สอดคล้องต่อการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบผ่านการบูรณาการเครือข่ายการมีส่วนร่วม ให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น รวมทั้งการจัดทำคู่มือ/แนวทางการดำเนินงานของภาคประชาชน ในการร่วมเป็นเครือข่ายการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ตลอดจนช่องทางการร้องเรียนของ ประชาชน

๑.๒) **ระยะที่สอง :** กำหนดและเร่งรัดดำเนินการ แผนงาน/กิจกรรม แนวทาง การประสานการดำเนินกลไกให้เกิดธรรมาภิบาลและเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท ของเครือข่ายภาคประชาชน องค์กรชุมชน สภาองค์กรชุมชนตำบล และแกนนำของประชาชน เช่น การอบรม การปฏิบัติหน้าที่ การประสานงานและการร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินการอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** (เร่งดำเนินการเป็นขั้นตอนคู่ขนาน) เสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย องค์กรชุมชน สภาองค์กรชุมชนตำบล ฯลฯ และพิจารณาลำดับความสำคัญของแผนงาน/กิจกรรมสนับสนุน ที่จะต้องทำอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจรวมถึงการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนที่เหมาะสม เพื่อเร่งประสาน การดำเนินงานตามบทบาทของเครือข่ายที่มีองค์กรชุมชน สภาองค์กรชุมชน และประชาชนเป็นแกนนำ โดยอาจพิจารณาการคัดสรรโครงการหรือมาตรการที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการช่วยการทำงาน อาทิ โครงการหรือ กิจกรรมหมู่บ้านสะอาด โครงการหรือกิจกรรมหมู่บ้านสีขาว กิจกรรมเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารธรรมาภิบาล ในครอบครัวของชุมชน รวมทั้งข้อมูลงบประมาณและค่าใช้จ่ายให้สาธารณะชนทราบทางอินเทอร์เน็ต การมีระบบ ข้อตกลงคุณธรรม การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ฯลฯ สำหรับโครงการในระดับพื้นที่อย่าง ทัวถึง เพื่อเสริมสร้างและปกป้องผลประโยชน์ของชุมชนเอง **ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ**

ทั้งนี้ การดำเนินงานในขั้นตอนนี้จะมีการบูรณาการการดำเนินการร่วมกับองค์กรหรือ สถานสาธารณกุศลต่าง ๆ อาทิ มูลนิธิต่อต้านการทุจริต มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด ศูนย์คุณธรรมและองค์กร ต่อต้านคอร์รัปชัน ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** เร่งกำหนดแนวทางการดำเนินการโครงการ/กิจกรรม การประสาน ความร่วมมือที่จำเป็นจากหน่วยงานภาครัฐระดับต่าง ๆ เพิ่มเติม อาทิ การคุ้มครองพยานและผู้แจ้งเบาะแส อย่างเป็นระบบ การมีกฎหมายป้องกันการฟ้องปิดปากฯ ตลอดจนการให้ความปลอดภัยต่อเครือข่ายเฝ้าระวัง การรักษาความลับของบุคคล ที่มีอาสาสมัครของเครือข่ายองค์กรชุมชนระดับตำบลเข้าร่วม และหาแนวทาง ที่ปฏิบัติร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ **ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ**

๔) **ขั้นตอนที่ ๔** การติดตามประเมินผล เพื่อให้การดำเนินโครงการ/กิจกรรม เป็นไปอย่าง ต่อเนื่อง โดยคณะอนุกรรมการฯ ของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบทำหน้าที่ประสานงานติดตามประเมินผลกิจกรรมฯร่วมกับกลไกติดตามประเมินผลในพื้นที่

เพื่อการดำเนินการและการพัฒนากิจกรรมอย่างต่อเนื่องและรายงานต่อคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ รัฐสภา และคณะรัฐมนตรี

๒.๑.๖) เหตุผลอื่น ๆ

๑) กิจกรรมที่นำเสนอนี้เป็นโครงการ/กิจกรรมที่มีความเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ของแนวทางกิจกรรมการปฏิรูปประเทศที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) ในการสนับสนุนบทบาทเครือข่ายองค์กรชุมชน สภาองค์กรชุมชน และกลุ่มชุมชนแกนนำฯ ควบคู่ไปกับการบูรณาการการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันที่องค์การสาธารณะประโยชน์ต่าง ๆ ได้ดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒) ประโยชน์อื่นที่ได้รับ กิจกรรมการร่วมต่อต้านการทุจริตจะเป็นผลประโยชน์อันพึงได้ของประชาชน และชาวชุมชนเอง

๓) กลไกที่เกี่ยวข้อง อาทิ

๓.๑) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน/สภาองค์กรชุมชนและเครือข่ายชุมชน

๓.๒) มูลนิธิต่อต้านการทุจริต

๓.๓) มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด

๓.๔) ศูนย์คุณธรรมและ สกพ. (ศจ)

๓.๕) องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน(ประเทศไทย)

๓.๖) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓.๗) เครือข่ายแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต Private Sector Collective Action against Corruption (CAC)

๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและระบบคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยบัญญัติไว้ใน มาตรา ๖๓ รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนร่วมในการป้องกันและเผื่อระวังการทุจริต จึงต้องมีมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารโดยไม่ต้องร้องขอ และได้มาตรฐานสากล ควบคู่กับการเตรียมช่องทางให้ผู้มีเบาะแส ข้อมูลเชิงลึก สามารถแจ้งข้อมูลได้อย่างสะดวกและปลอดภัย รวมทั้งมีระบบการแจ้งผลการติดตามให้กับผู้ร้องเรียนหรือผู้แจ้งเบาะแสได้รับทราบ ตลอดจนต้องจัดให้มีกฎหมายเพื่อปกป้องคุ้มครองและเยียวยาผู้ให้เบาะแสอย่างเหมาะสม โดยมีกิจกรรมหลักที่สำคัญ ดังนี้

๑. การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนผ่านการผลักดันการออกกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารสาธารณะที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารโดยไม่ต้องร้องขอ และหน่วยงานภาครัฐต้องเปิดเผยข้อมูลในครอบครองผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์ม เว้นแต่ข้อมูลที่เป็นความลับหรือกระทบต่อความมั่นคง เพื่อให้ประชาชนในวงกว้างสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้โดยสะดวก
๒. การพัฒนาช่องทางการแจ้งเบาะแสและข้อมูลเชิงลึกในรูปแบบที่หลากหลายและมีระบบปิดกั้นตัวตนที่มีประสิทธิภาพและการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสอย่างครบวงจร ให้ผู้แจ้งเบาะแสสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก มีความเชื่อมั่นในเรื่องการเก็บรักษาความลับ และความปลอดภัย ตลอดจนการจัดทำระบบแจ้งผลการติดตามให้กับผู้ร้องเรียนหรือผู้แจ้งเบาะแสได้รับทราบ
๓. การบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองพยานและผู้แจ้งเบาะแส รวมถึงการให้ค่าทดแทน (ระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการคุ้มครองช่วยเหลือพยาน พ.ศ. ๒๕๖๒) ให้มีผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวในวงกว้างเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและการมีส่วนร่วมในการแจ้งเบาะแสจากภาคประชาชน
๔. การแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐ หน่วยงานของรัฐและหัวหน้าหน่วยงานของรัฐฟ้องร้องดำเนินคดีกับบุคคลที่แสดงความเห็นหรือเปิดโปงเบาะแสเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ (กฎหมายป้องกันการฟ้องปิดปาก (Anti-SLAPP Law)) ที่ครอบคลุมทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน นักข่าว และสื่อมวลชน เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ก่อนว่าบุคคลผู้นั้นกระทำโดยไม่บริสุทธิ์ โดยกรณีนี้ต้องไม่ตัดสินหากเป็นเรื่องส่วนตัวโดยแท้ เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมเป็นหูเป็นตา ไม่ให้ใครฉ้อราษฎร์บังหลวง โดยบุคคลเหล่านี้ต้องได้รับการปกป้องมิให้ถูกคุกคามหรือกลายเป็นจำเลยเสียเอง

๒.๒.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

๑.๑) กฎหมายที่เกี่ยวข้องมีผลบังคับใช้ในทางปฏิบัติ (กฎหมายป้องกันการฟ้องปิดปาก กฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารสาธารณะ) .

๑.๒) พัฒนาระบบการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสอย่างครบวงจร

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) มีกฎหมายป้องกันการฟอกปิดปากในปี ๒๕๖๔ และกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารสาธารณะในปี ๒๕๖๕ รวม ๒ ฉบับ

๒.๒) มีระบบการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสอย่างครบวงจรในปี ๒๕๖๔

๒.๒.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

๒.๒.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

ระยะเวลาดำเนินการไตรมาสที่สามของปีงบประมาณ ๒๕๖๔ จนถึงสิ้นสุดปีงบประมาณ ๒๕๖๕

๒.๒.๔. ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณ - บาท

๒.๒.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

๑) ขั้นตอนที่ ๑ หน่วยงานหลักศึกษาและประมวลกฎหมายที่เกี่ยวข้องและประเด็นที่ต้องแก้ไข
ระยะเวลาดำเนินการ ๓ เดือน

๒) ขั้นตอนที่ ๒ ดำเนินการแก้ไขกฎหมาย
ระยะเวลาดำเนินการ ๖ เดือน

๓) ขั้นตอนที่ ๓ ผลักดันให้กฎหมายที่แก้ไขมีผลบังคับใช้ในทางปฏิบัติ
ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี

๔) ขั้นตอนที่ ๔ พัฒนาช่องทางการแจ้งเบาะแสและข้อมูลเชิงลึก รวมทั้งระบบการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสอย่างครบวงจร
ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี

๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ ในการดำเนินคดี ทุจริตทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

จากการที่กระบวนการยุติธรรมในภาพรวมยังไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่าง
เสมอภาคและเป็นธรรม โดยมีสาเหตุสำคัญจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนที่เกี่ยวข้อง
มีการเลือกปฏิบัติ เรียกรับผลประโยชน์ และขาดความโปร่งใส นอกจากนั้นกระบวนการยุติธรรมในการดำเนินคดี
ทุจริตและประพฤติมิชอบยังมีความล่าช้า ไม่เด็ดขาด และขาดประสิทธิภาพ ทำให้ผู้กระทำความผิด
ย่าเกรง ตลอดจนผู้กระทำผิดที่เป็นนิติบุคคลยังไม่ได้รับการลงโทษในฐานที่ก่อให้เกิดความเสียหายให้กับประเทศ
ได้อย่างแท้จริง ดังนั้นการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้มีความรวดเร็ว โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติในการดำเนินคดี
ทุจริตทั้งภาครัฐและเอกชน จึงจำเป็นต้องเร่งดำเนินการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการอำนวยความสะดวก
แก่ประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ โดยการส่งเสริมให้ภาคประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเพิ่มประสิทธิภาพของ
กระบวนการยุติธรรม สนับสนุนให้มีการใช้มาตรการลงโทษทางสังคม (Social Sanction) ปลุกจิตสำนึก
ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม และบังคับใช้กฎหมายปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์และยึดมั่น
ในคุณธรรม ตลอดจนเร่งรัดการปรับปรุงกระบวนการและกลไกในการดำเนินคดีทุจริตของทุกหน่วยงานที่
เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้เกิด
ความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น พร้อมต้องมีการเร่งปรับปรุงโทษค่าปรับของนิติบุคคลที่กระทำ
ความเสียหายแก่ประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล รวมทั้งต้องปรับปรุงระบบฐานข้อมูลการจดทะเบียนธุรกิจ
ให้สะท้อนผู้ที่เป็นเจ้าของกิจการที่แท้จริง เพื่อให้การลงโทษเป็นไปอย่างถูกต้องมากกว่าที่จะได้ตัวแทนมารับ
การลงโทษ

๒.๓.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย :

- ๑.๑) ประชาชนเป็นเครือข่าย มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและเฝ้าระวัง
การปฏิบัติงานของภาครัฐ รวมทั้งร่วมดำเนินมาตรการลงโทษทางสังคม (Social Sanction) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
ความเสมอภาค และความโปร่งใสของกระบวนการยุติธรรมอย่างมีนัยสำคัญ
- ๑.๒) การดำเนินคดีทุจริตมีความรวดเร็ว เป็นธรรม โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ
- ๑.๓) เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมที่ถูกดำเนินการทางวินัย
มาตรฐานทางจริยธรรม หรืออาญา เพราะการดำเนินงาน/คดีที่ตนรับผิดชอบ มีจำนวนลดลง
- ๑.๔) นิติบุคคลที่กระทำความเสียหายให้กับประเทศได้รับการลงโทษตาม
มาตรฐานสากล

๒) ตัวชี้วัด

- ๒.๑) ประชาชนได้รับความเป็นธรรม พึงพอใจ และเชื่อมั่นในกระบวนการ
ยุติธรรม (สำรวจความเห็นของประชาชน) เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐ ทุกปี (เทียบกับปีก่อนหน้า)
- ๒.๒) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีทุจริตมีการกำหนดขนาดของคดีและ
ระยะเวลาในการดำเนินคดีที่เป็นมาตรฐานเดียวกันภายใต้กรอบของกฎหมาย ภายในปี ๒๕๖๔
- ๒.๓) ระยะเวลาเฉลี่ยของการดำเนินคดีทุจริตในขนาดเดียวกันลดลงอย่าง
มีนัยสำคัญ ส่งผลให้จำนวนคดีทุจริตค้างลดลงร้อยละ ๒๐ จากปีก่อนหน้า
- ๒.๔) จำนวนเรื่อง/คดีที่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมที่ถูก
ดำเนินการทางวินัย มาตรฐานทางจริยธรรมหรืออาญา เพราะการดำเนินคดีที่ตนรับผิดชอบมีจำนวนคดีลดลง
ร้อยละ ๒๐ ทุกปี (เทียบกับปีก่อนหน้า)

๒.๕) ปรับปรุงหลักเกณฑ์โทษค่าปรับของนิติบุคคลที่กระทำความเสียหายให้กับประเทศตามมาตรฐานสากลให้แล้วเสร็จในปี ๒๕๖๔

๒.๖) ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลการจดทะเบียนธุรกิจของกระทรวงพาณิชย์ให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงและแล้วเสร็จในปี ๒๕๖๕

๒.๓.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

๒.๓.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

๒.๓.๔ ประเมินการรวมเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

วงเงินงบประมาณ ๕๐๐ ล้านบาท จากงบประมาณแผนบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๒.๓.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กระทรวงพาณิชย์ และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** เผยแพร่ให้ประชาชนได้รับรู้ถึงขั้นตอนกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนตั้งแต่กระบวนการออกกฎหมายทุกระดับ และการเฝ้าระวังการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน ควบคู่กับการสร้างการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ (Access to Justice) ตลอดจนกำหนดบทลงโทษกับหน่วยงานและหัวหน้าหน่วยงานที่ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงในกระบวนการยุติธรรมได้ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมในการดำเนินคดีทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมดำเนินการตามกรอบเวลาของกฎหมายในมาตรฐานเดียวกัน อย่างรวดเร็วที่สุด เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบทุกระดับ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ โดยยึดถือคุณธรรม ความซื่อสัตย์ พร้อมกับบูรณาการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมถึงการยกระดับการดำเนินงานเป็นการทำงานบนฐานดิจิทัลและพัฒนาระบบฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานปราบปรามการทุจริตให้เข้าถึงง่ายและมีประสิทธิภาพ มีศูนย์ข้อมูลการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (Data Center) ร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** จัดให้มีมาตรการควบคุม กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและบังคับใช้กฎหมาย เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติหน้าที่โดยยึดถือคุณธรรม ความซื่อสัตย์ใช้อำนาจดุลยพินิจเพื่อประโยชน์ส่วนรวมอย่างสุจริต ภายใต้กรอบกฎหมาย ธรรมนูญ และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอย่างแท้จริง ตลอดจนพัฒนาขีดความสามารถและสมรรถนะของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องโดยอาศัยองค์ความรู้ที่เป็นสากล

๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การพัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใส ไร้ผลประโยชน์

จากการศึกษาผลการประเมินดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index – CPI.) ขององค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International – TI.) ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา พบว่า ประเทศไทยได้รับการประเมินต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยมาตรฐานโลก (๔๓ คะแนน) ซึ่งค่าตัวชี้วัดนี้นับเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการพิจารณาการลงทุนในประเทศไทยของนักลงทุนต่างประเทศ ทั้งนี้สาเหตุส่วนใหญ่ที่ส่งผลให้ค่าดัชนี CPI ของไทยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ รวมถึงรัฐวิสาหกิจและองค์กรอิสระ ที่ยังมีพฤติกรรมแสวงหาประโยชน์จากการใช้อำนาจรัฐโดยมิชอบ ด้วยการเรียกรับสินบน สินน้ำใจ มีการใช้ทรัพย์สินของทางราชการและงบประมาณเพื่อประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง มีการเลือกปฏิบัติในการใช้อำนาจรัฐเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน โดยปัญหาเหล่านี้มีพื้นฐานมาจากระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยที่ทำให้ได้ผู้บริหารที่ขาดความซื่อตรง (Integrity) รวมทั้งขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการกระทำ สะท้อนการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับส่วนรวม ซึ่งส่งผลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบางส่วนมีพฤติกรรมประพฤติมิชอบและร่ำรวยผิดปกติซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจน ทำให้รัฐและประชาชนต้องสูญเสียประโยชน์ไปอย่างมาก ดังนั้นเพื่อเป็นการยกระดับภาพลักษณ์ของประเทศไทยในส่วนของการประพฤติปฏิบัติตัวของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ดีขึ้น จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขการประพฤติมิชอบที่มักมีการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง ตลอดจนการสนับสนุนให้มีการเสริมสร้างจริยธรรมและการรักษามาตรฐานวินัยข้าราชการให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งต้องสนับสนุนให้มีความรับผิดชอบหากเกิดการทุจริตขึ้นในองค์กร ซึ่งจะส่งผลให้ภาพลักษณ์ของประเทศไทยในการรับรู้และแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในสายตาของนักลงทุนและนักธุรกิจชาวต่างประเทศดีขึ้น อันจะส่งผลให้เกิดความสนใจและตัดสินใจลงทุนในประเทศไทย เนื่องจากมีต้นทุนและความเสี่ยงต่อการประกอบธุรกิจที่ต่ำกว่าประเทศอื่น และสอดคล้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ รวมถึงเป็นการป้องกันและแก้ไขการสูญเสียผลประโยชน์ของชาติและประชาชน

๒.๔.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดกิจกรรมการปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

๑.๑) ให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยประกาศตนเป็นหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy)

๑.๒) มีการบริหารบุคคลภาครัฐในระบบคุณธรรมตามรัฐธรรมนูญบัญญัติ พร้อมกันให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับส่วนรวม และยกระดับมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับส่วนรวมเป็นกฎหมาย

๑.๓) มีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อหัวหน้าส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดหรือปฏิบัติงานอยู่ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการตรวจสอบการร่ำรวยผิดปกติ

๑.๔) หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงเกี่ยวกับการประพฤติมิชอบและร่ำรวยผิดปกติของเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงาน และบังคับใช้มาตรการทางจริยธรรม วินัย และอาญาต่อผู้กระทำผิดอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม พร้อมกันกับนำหลักความรับผิดชอบในการกระทำ (Accountability) มาบังคับใช้กับหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนไม่รับของขวัญและของกำนัลจากการปฏิบัติหน้าที่ ภายในต้นปี ๒๕๖๔

๒.๒) มีมาตรฐานทางจริยธรรมเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับส่วนรวมประกอบพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ.๒๕๖๒ ภายในปี ๒๕๖๔ และยกระดับเป็นกฎหมายว่าด้วยการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับส่วนรวม ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๓) มีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อหัวหน้าส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดหรือปฏิบัติงานอยู่ โดยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ใช้อำนาจรัฐต่อประชาชนต้องดำเนินการภายในปี ๒๕๖๔ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เหลือภายในปี ๒๕๖๕

๒.๔) หัวหน้าส่วนราชการของรัฐต้องปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมและบังคับใช้มาตรการทางจริยธรรม วินัย และอาญาต่อผู้ได้บังคับบัญชาอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม พร้อมกับนำหลักความรับผิดชอบในการกระทำ (Accountability) มาบังคับใช้ ภายในปี ๒๕๖๔

๒.๔.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

๒.๔.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๒ ปี (พ.ศ.๒๕๖๔-๒๕๖๕)

๒.๔.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

ปี ๒๕๖๔ จำนวน ๒๐๐ ล้านบาท และปี ๒๕๖๕ จำนวน ๒๐๐ ล้านบาท รวมทั้งสิ้น ๔๐๐ ล้านบาท จากงบประมาณแผนงานบูรณาการทุจริตและประพฤติมิชอบ และงบประมาณปกติของหน่วยงาน

๒.๔.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยประกาศต่อสาธารณะว่าเป็นหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy)

ระยะเวลาดำเนินการ ๒ เดือน (ธ.ค. ๖๓ - ม.ค. ๖๔)

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ดำเนินการจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยการบริหารบุคคลภาครัฐในระบบคุณธรรม และเร่งรัดการกำหนดวิธีการประเมิน “สัตบุรุษ” และให้บังคับใช้กับหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลเป็นลำดับแรก ภายในปี ๒๕๖๔

ระยะเวลาดำเนินการ ๒ ปี (ปีงบประมาณ ๒๕๖๔- ๒๕๖๕)

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอแนะมาตรการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับส่วนรวมต่อรัฐบาล โดยขึ้นต้นให้จัดทำเป็นมาตรฐานจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐตาม พ.ร.บ.มาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ภายในปี ๒๕๖๔ และเสนอคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายยกระดับเป็น พ.ร.บ.ภายในปี ๒๕๖๕

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (ปีงบประมาณ ๒๕๖๔)

๔) **ขั้นตอนที่ ๔** สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จัดทำพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อหัวหน้าส่วนราชการ

รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดหรือปฏิบัติงานอยู่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๖๑ มาตรา ๑๓๐ และบังคับใช้ภายในปี ๒๕๖๔

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (ปีงบประมาณ ๒๕๖๔)

๕) ขั้นตอนที่ ๕ หัวหน้าส่วนราชการทุกหน่วยรับผิดชอบจัดทำและบริหารแผนความเสี่ยงต่อการทุจริตและประพฤติมิชอบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัด โดยมุ่งเน้นการประพฤติมิชอบและพฤติกรรมร่ำรวยผิดปกติ และมีการบังคับใช้มาตรการทางจริยธรรม วินัย และอาญาต่อผู้กระทำผิดอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม พร้อมก็นำหลักความรับผิดชอบในการกระทำ (Accountability) ในระบบธรรมาภิบาลมาบังคับใช้กับหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ภายในปี ๒๕๖๔ โดยดำเนินการร่วมกับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (ปีงบประมาณ ๒๕๖๔)

๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การพัฒนามาตรการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่
 ด้วยปรากฏว่าการทุจริตเชิงนโยบาย (Policy Corruption) ได้ก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งในด้านทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนา (เงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ เงินกู้ยืม และอื่น ๆ) และโอกาสในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงเป็นอันมาก จากการศึกษาและข้อเสนอแนะของสำนักงาน ป.ป.ช. การป้องกันการทุจริตเชิงนโยบายสามารถดำเนินการได้ทั้งในขั้นตอนการพัฒนา นโยบายทางการเมือง (Policy Development Stage) (ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ขอความร่วมมือจากสำนักงาน กกต. ในการดำเนินการตามเกณฑ์ชี้วัดความเสี่ยงกับทุกพรรคการเมืองตามหน้าที่และอำนาจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว) และในขั้นตอนของการนำนโยบายไปขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ (Policy Implementation Stage) ซึ่งประการหลังนี้เกี่ยวข้องโดยตรงกับหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน และหากมีการป้องกันได้ดีจะช่วยลดความสูญเสียอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ แนวคิดคือการนำการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตและมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงต่อการทุจริตมาใช้ในการริเริ่มและดำเนินโครงการที่มีวงเงินสูง (ตั้งแต่ ๕๐๐ ล้านบาท หรือ ๑,๐๐๐ ล้านบาท ขึ้นไป) หรือโครงการที่มีผลกระทบในวงกว้างต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง (ตามเกณฑ์ที่กำหนด) ทั้งนี้ ในการดำเนินการให้บรรลุผลควรมีการกำหนดกลไกกลางเพื่อรองรับการดำเนินการดังกล่าวให้ชัดเจน และสามารถแบ่งขั้นตอนการดำเนินการได้ ดังนี้

๑. **ขั้นตอนการริเริ่มโครงการ (Project Initiation)** หน่วยงานที่รับผิดชอบการพิจารณางบประมาณ เช่น สำนักงานงบประมาณ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะต้องกำหนดให้หน่วยงานที่ขอรับการจัดสรรงบประมาณในโครงการที่เข้าเกณฑ์ ต้องส่งข้อมูลการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตและมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงต่อการทุจริตมาประกอบการพิจารณา มิฉะนั้นโครงการจะไม่ได้รับการพิจารณา
๒. **ขั้นตอนการดำเนินโครงการ (Project Implementation)** หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ ติดตาม กำกับดูแล เช่น กรมบัญชีกลาง (การจัดซื้อจัดจ้าง) สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (ผู้ตรวจสอบภายนอก) ผู้ตรวจสอบภายในของหน่วยงาน (หน่วยงานเจ้าของโครงการ) เป็นต้น จะต้องยึดแนวทางตามมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงต่อการทุจริตที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติงบประมาณ
๓. **ขั้นตอนหลังเสร็จสิ้นโครงการ (Post Project Implementation)** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานเจ้าของโครงการ (รายงานในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR)) สำนักงาน ก.พ.ร. (โดยคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล (คตป.) ของแต่ละหน่วยงาน) จะต้องดำเนินการประเมินผลโครงการและรายงานเพื่อการปรับปรุงมาตรการป้องกันในวงต่อไป

๒.๕.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

๑.๑) ทุกหน่วยงานภาครัฐที่มีโครงการที่เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบายที่กำหนด (งบประมาณการดำเนินโครงการมากกว่า ๕๐๐ ล้านบาท หรือเป็นโครงการที่มีผลกระทบในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง ในวงกว้าง) จะต้องประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตของโครงการดังกล่าว พร้อมทั้งนำเสนอมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมยื่นต่อหน่วยงานที่ทำหน้าที่พิจารณาจัดสรรงบประมาณ

๑.๒) หน่วยงานตรวจสอบ ติดตาม กำกับดูแล เช่น กรมบัญชีกลาง (การจัดซื้อจัดจ้าง) สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (ผู้ตรวจสอบภายนอก) และผู้ตรวจสอบภายในของหน่วยงาน (หน่วยงานเจ้าของโครงการ) วางระบบการตรวจสอบโครงการ และติดตามตรวจสอบทุกโครงการที่มีการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบาย ภายในปี ๒๕๖๕

๑.๓) หน่วยงานภาครัฐที่มีโครงการตามเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบายในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ให้จัดทำรายงานผลการดำเนินการตามเกณฑ์ชี้วัดความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบาย ในขั้นตอนการดำเนินโครงการ จำนวน ๑ ฉบับ

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑) ร้อยละของหน่วยงานภาครัฐที่มีโครงการตามเกณฑ์ที่กำหนดจะต้องนำเสนอข้อมูลการประเมินความเสี่ยงและมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงต่อสำนักงบประมาณ ร้อยละ ๕๐ ในปี ๒๕๖๔ และร้อยละ ๑๐๐ ในปี ๒๕๖๕

๒.๒) หน่วยงานตรวจสอบ ดำเนินการติดตาม กำกับดูแลทุกโครงการที่มีการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบาย ร้อยละ ๕๐ ในปี ๒๕๖๔ และร้อยละ ๑๐๐ ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๓) ร้อยละของหน่วยงานที่มีโครงการตามเกณฑ์ที่กำหนดจะต้องรายงานผลการดำเนินโครงการตามมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงหลังเสร็จสิ้นโครงการผ่านระบบการติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ร้อยละ ๕๐ ในปี ๒๕๖๔ และร้อยละ ๑๐๐ ในปี ๒๕๖๕ คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล (คตป.) ของหน่วยงานดังกล่าวและรายงานการประเมินผลโครงการ ร้อยละ ๕๐ ในปี ๒๕๖๔ และร้อยละ ๑๐๐ ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๕.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

๒.๕.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๑๒ เดือน (ตุลาคม ๒๕๖๓ - กันยายน ๒๕๖๔)

๒.๕.๔ ประเมินการรวมเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณ - บาท

๒.๕.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ สำนักงานงบประมาณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรมบัญชีกลาง สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ตรวจสอบภายในของหน่วยงาน หน่วยงานเจ้าของโครงการ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล (คตป.))

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** ขั้นตอนการริเริ่มโครงการ (Project Initiation) : สำนักงานงบประมาณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐประชุมหารือและนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและมิตติคณะรัฐมนตรีให้ทุกหน่วยงานที่มีโครงการเข้าตามเกณฑ์กำหนด จะต้องดำเนินการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตรายโครงการพร้อมทั้งกำหนดมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมเพื่อยื่นต่อสำนักงบประมาณหรือหน่วยงานอื่นที่ทำหน้าที่พิจารณาก่อนการงบประมาณ

ระยะเวลาดำเนินการ ๓ เดือน

๒) ขั้นตอนที่ ๒ ขั้นตอนการดำเนินโครงการ (Project Implementation) : กรมบัญชีกลาง สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ตรวจสอบภายในของหน่วยงานมีหน้าที่ตรวจสอบกำกับดูแล พิจารณาวางกรอบและแนวทางการติดตาม ตลอดจนดำเนินการกำกับดูแลโครงการตามขั้นตอนที่ ๑ ทุกกรณี โดยยึดหลักการตามมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ผ่านการอนุมัติงบประมาณ

ระยะเวลาดำเนินการ ๓ - ๖ เดือน

๓) ขั้นตอนที่ ๓ ขั้นตอนหลังเสร็จสิ้นโครงการ (Post Project Implementation) : หน่วยงานเจ้าของโครงการรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการตามมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงเข้าสู่ระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSOCR) และรายงานต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล (คตป.))

ระยะเวลาดำเนินการ ๓ เดือน

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย

๓.๑ การแก้ไขพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๒๕๓ โดยให้ครอบคลุมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการทุจริต ซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ๑) พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐
- ๒) ระเบียบการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔
- ๓) ระเบียบการบริหารงานบุคคลของข้าราชการแต่ละประเภท

สาระสำคัญโดยสังเขป

๑) เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการตามรัฐธรรมนูญ โดยสะดวกและไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ซึ่งจะช่วยให้การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒) เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะได้โดยสะดวก ตามมาตรา ๕๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

หน่วยงานรับผิดชอบ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

๓.๒ การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐและรางวัลจากการแจ้งเบาะแส

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อทบทวนแนวทางและมาตรการในการจ่ายเงินสินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้นำไปสู่การแสวงหาผลประโยชน์หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ แต่ยังคงใช้แนวทางและมาตรการให้รางวัลการแจ้งเบาะแสดจากภาคประชาชน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการให้ข้อมูลและแจ้งเบาะแส

หน่วยงานรับผิดชอบ กระทรวงการคลัง

๓.๓ การปรับปรุงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยการกระทำอันเป็นการฟอกเงิน

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อสกัดกั้นการนำเงินที่ได้จากการทุจริตและประพฤติมิชอบมาใช้

หน่วยงานรับผิดชอบ สำนักงาน ปปง.

๓.๔ การปรับปรุงกฎหมายของสำนักงาน ป.ป.ท. โดยให้นำเรื่อง การส่งเสริมการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ รวมไว้ในกฎหมายของสำนักงาน ป.ป.ท. ด้วย

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อกำหนดให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการส่งเสริมการต่อต้านการทุจริตและมาตรการต่อต้านการประพฤติมิชอบในภาครัฐ อันจะนำไปสู่การลดจำนวนคดีทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ

หน่วยงานรับผิดชอบ สำนักงาน ป.ป.ท.

๓.๕ การจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดความผิดของนิติบุคคล และผู้ร่วมกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อกำหนดความผิดของนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ และผู้สนับสนุนการทุจริตให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

หน่วยงานรับผิดชอบ สำนักงาน ป.ป.ช.

๓.๖ การเร่งรัดการจัดทำพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อหัวหน้าส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดหรือปฏิบัติงานอยู่ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการตรวจสอบการร่ำรวยผิดปกติ

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อเป็นฐานข้อมูลฐานะทางการเงินของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นประโยชน์ในการป้องปรามการทุจริตและเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบเมื่อมีการร้องเรียนว่าร่ำรวยผิดปกติ รวมทั้งเป็นฐานข้อมูลเมื่อเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นและต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

หน่วยงานรับผิดชอบ สำนักงาน ป.ป.ช.

๓.๗ การจัดทำกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลในระบบคุณธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๖ วรรคสอง ให้มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่และพนักงานของรัฐด้วยระบบคุณธรรม

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อให้การแต่งตั้งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐเป็นไปตามระบบคุณธรรม สามารถคัดเลือกคนดี คนเก่ง และคนมีคุณภาพเข้ามาดำรงตำแหน่ง ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานภาครัฐ

หน่วยงานรับผิดชอบ สำนักงาน ก.พ.

๓.๘ การเร่งรัดการจัดทำ ร่าง พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม พ.ศ.

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อป้องกันพฤติกรรมแสวงหาประโยชน์จากการใช้อำนาจรัฐโดยมิชอบ ด้วยการเรียกรับสินบน สินน้ำใจ รวมทั้งการใช้ทรัพย์สินของทางราชการและงบประมาณเพื่อประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง

หน่วยงานรับผิดชอบ สำนักงาน ป.ป.ช.

๓.๙ การปรับปรุงพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาช่องทางยื่นขออนุมัติ อนุญาต ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานในการอนุมัติ อนุญาต ซึ่งนำไปสู่การลดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

หน่วยงานรับผิดชอบ สำนักงาน ก.พ.ร.

๓.๑๐ การปรับปรุงระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐ ดังนี้

๑) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔

๒) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔

๓) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ พ.ศ. ๒๕๖๖

สาระสำคัญโดยสังเขป เพื่อทบทวนแนวทางและมาตรการในการรับของขวัญและของกำนัลของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑

หน่วยงานรับผิดชอบ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และกระทรวงการคลัง

* หมายเหตุ การยกร่างกฎหมายใหม่และการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเดิม ควรเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จหรือผ่านการพิจารณาของฝ่ายนิติบัญญัติเพื่อประกาศเป็นกฎหมายภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งได้มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินการอย่างชัดเจน ดังนั้นผู้รับผิดชอบในการยกร่างหรือการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายสามารถดำเนินการคู่ขนานกันไปได้

แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการศึกษา
(ฉบับปรับปรุง)

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

สารบัญสาระสำคัญแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

	หน้า
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๑๒-๑
๑.๑ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๑๒-๓
๑.๑.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาด้วยยุทธศาสตร์ชาติ	๑๒-๓
๑.๑.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาด้วยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๑๒-๔
๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด	๑๒-๕
ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ	๑๒-๗
๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย	๑๒-๗
๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑	๑๒-๑๑
๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน	๑๒-๑๕
๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่นๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ นำไปสู่การจ้างงานและการสร้างงาน	๑๒-๒๐
๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การปฏิรูปบทบาทการวิจัยและระบบธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศไทยออกจากกับดักรายได้ปานกลางอย่างยั่งยืน	๑๒-๒๔
ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย (เรียงลำดับความสำคัญ)	๑๒-๒๙

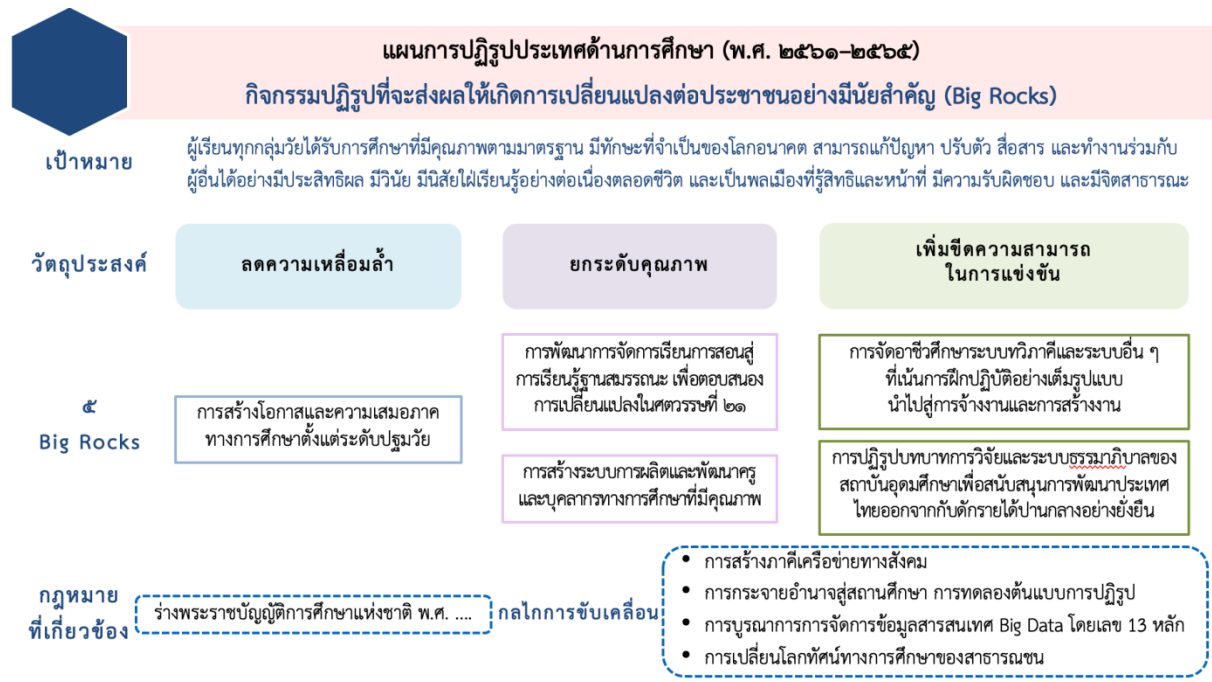
ส่วนที่ ๑ บทนำ

การปฏิรูปการศึกษา มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และปฏิรูประบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สามารถรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษาและตอบโจทย์การพัฒนาของโลกอนาคต โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัย มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ มีความรักและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย โดยมีขอบเขตครอบคลุมทั้งการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยไปจนถึงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตและพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน จัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาโดยใช้ระบบทวิภาคีหรือระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อนำไปสู่การจ้างงาน และการสร้างงาน และการปฏิรูปบทบาทการวิจัยและระบบธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศไทยออกจากกับดักรายได้ปานกลางอย่างยั่งยืน นำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมีกลไกสนับสนุนการขับเคลื่อนที่สำคัญ ได้แก่ การเร่งผลักดันร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ให้มีผลบังคับใช้ การสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทางสังคมและสื่อ ในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการปฏิรูป และความเป็นเจ้าของของร่วมในเป้าหมายและความสำเร็จของการปฏิรูปของประชาชน การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา และการทดลองนำร่องกิจกรรมปฏิรูปที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องต่อบริบทพื้นที่อย่างยั่งยืน การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษา (Big Data for Education) ให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษา ติดตามเฝ้าระวังเด็กไม่ให้ออกจากระบบการศึกษา เพื่อให้การช่วยเหลือได้อย่างทันที่ รวมถึงการติดตามผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนรายบุคคลให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพและความสนใจของผู้เรียนการเปลี่ยนโลกทัศน์ทางการศึกษาของสาธารณชนในการสื่อสาร ปลุกฝัง พัฒนาริธีคิด ปรับเปลี่ยนค่านิยม ทักษะคิด ความคาดหวังต่อระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นไปสู่การพัฒนาระบบการศึกษาอิงฐานสมรรถนะ ที่มุ่งให้ครูและนักเรียนมีความสุขกับการเรียนรู้และพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการติดตาม รวบรวมผลการดำเนินงานจากเจ้าภาพหลักในแต่ละกิจกรรม และรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาต่อคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

ทั้งนี้ กิจกรรมปฏิรูปตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาดังกล่าว ได้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ ที่บัญญัติให้มีการดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา ๑๒ ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนถึงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รวมทั้งสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมาตรา ๒๕๘ จ (๔) ที่ครอบคลุมทั้งการพัฒนาเด็กเล็ก การสร้างโอกาสทางการศึกษา การปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคู และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่เน้นการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ การพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาที่หลากหลาย การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา และยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ การสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษา การพัฒนาทักษะ

อาชีพ การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ รวมถึงได้คำนึงถึงประเด็นปัญหาทางการศึกษาของประเทศทั้งด้านคุณภาพการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ปัญหาของระบบการศึกษาที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมถึงการบริหารและการจัดการศึกษา นอกจากนี้ ยังได้คำนึงถึงสถานการณ์และบริบทการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาที่สำคัญ อาทิ สถานการณ์ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ช่วยให้มีการสื่อสารไร้พรมแดนและสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล และแหล่งความรู้ได้สะดวกทุกที่ทุกเวลา และบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชากรทั่วโลกในทุกกลุ่มทุกวัย ที่จะต้องเผชิญความท้าทายกับวิถีชีวิตใหม่ เพื่อให้การศึกษาของประเทศสามารถรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษาและตอบโจทย์การพัฒนาของโลกอนาคต

เป้าหมาย กิจกรรมปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาและกลไกการขับเคลื่อน

กิจกรรมปฏิรูปประเทศที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

 แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (พ.ศ. 2561–2565) กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rocks)				
วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย	ลดความเหลื่อมล้ำ	ยกระดับคุณภาพ	เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน	
เด็กเยาวชน	ระบบ Big Data สนับสนุนการค้นหา เฝ้าระวัง ติดตาม และช่วยเหลือเด็กให้ เข้าถึงการศึกษาตั้งแต่ปฐมวัย / ทุนการศึกษาต่อ / พัฒนาทักษะอาชีพ ให้เด็กและเยาวชนออกนอกระบบการศึกษา	พัฒนาผู้เรียนทุกช่วงวัยเป็นรายบุคคลตามแนวทางพหุ ปัญญา และมีกระบวนการคิดเชิงระบบนำความรู้ไปสู่ การลงมือปฏิบัติอย่างมีแบบแผน รวมทั้งสมรรถนะ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑	ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาทวิภาคี และบัณฑิตที่สำเร็จจาก สถาบันอุดมศึกษามีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง และมีความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน	
ครู/อาจารย์	มีรูปแบบ กระบวนการคัดเลือกนิสิต/ นักศึกษาครู ที่มีประสิทธิภาพ เทียบตรง และลดความเหลื่อมล้ำ	ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา ศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนตามแบบหลักสูตร ฐานสมรรถนะ	ครูผู้สอนทุกระดับและทุกระบบมีความเชี่ยวชาญการจัดการ เรียนการสอนในสาขาที่ตอบสนองกับทิศทางการพัฒนาและ การลงทุนของประเทศ	
หลักสูตรและ การจัดการ เรียนการสอน	หลักสูตรการผลิตครูที่เป็นเลิศ ตามความต้องการและ บริบทของสาขาวิชาและพื้นที่	ปรับระบบการประเมินผลผู้เรียนให้มีความ หลากหลาย สะท้อนสมรรถนะของผู้เรียนได้ตามบริบท ของสถานศึกษา และลดสัดส่วนของการนำผลสัมฤทธิ์ ของผู้เรียนในระดับชาติ มาใช้ในการพิจารณา ประเมินผลของครูและผู้บริหารสถานศึกษา	สถาบันอุดมศึกษายกระดับงานวิจัย การพัฒนานวัตกรรม การ ผลิตกำลังคน และระบบธรรมาภิบาลเพื่อสนับสนุนการพัฒนา ประเทศไทยสู่การเป็นประเทศรายได้สูงอย่างยั่งยืน	
สถานศึกษา และระบบ สนับสนุน	แก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ในสถานศึกษาขนาดเล็กอย่างยั่งยืนและ สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ด้วย กระบวนการทางวิชาการแบบมีส่วนร่วม	พัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก / พัฒนาทักษะอาสาสมัครผู้ดูแลเด็กเล็กสังกัด อบป. / พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์	Digital Life-long Learning Platform สนับสนุนการ เรียนรู้ตลอดชีวิตทุกระดับการศึกษาแก่ประชาชนทุกคน โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย พร้อมระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) เพื่อสะสมและเทียบโอนหน่วยกิต	

ทั้งนี้ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ฉบับปรับปรุงนี้ มุ่งเน้นกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาคการศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ ๕ กิจกรรม โดยพิจารณาความเชื่อมโยงกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาที่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ซึ่งประกอบด้วย ๗ เรื่อง ๒๙ ประเด็น ๑๓๑ กิจกรรม ซึ่งหน่วยงานรับผิดชอบได้ขับเคลื่อนการดำเนินการบางกิจกรรมไปแล้ว สำหรับกิจกรรมปฏิรูป ๕ กิจกรรมที่กำหนดใหม่และแผนงานเดิมยังมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และมุ่งสู่ความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๑.๑ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑.๑.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษากับยุทธศาสตร์ชาติ

๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๑.๑) ข้อ ๔.๒ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ข้อ ๔.๒.๑ ช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย ข้อ ๔.๒.๒ ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ข้อ ๔.๒.๓ ช่วงวัยแรงงาน และข้อ ๔.๒.๔ ช่วงวัยผู้สูงอายุ

๑.๒) ข้อ ๔.๓ ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ ข้อ ๔.๓.๑ การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ โดยออกแบบกระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับขั้นอย่างเป็นระบบ ข้อ ๔.๓.๒ การเปลี่ยนโฉมบทบาท ‘ครู’ ให้เป็นครูยุคใหม่ ข้อ ๔.๓.๓ การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท ข้อ ๔.๓.๔ การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต ข้อ ๔.๓.๖ การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม

๑.๓) ข้อ ๔.๔ การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย

๑.๔) ข้อ ๔.๖ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ข้อ ๔.๖.๒ การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และข้อ ๔.๖.๓ การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน

๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๒.๑) ข้อ ๔.๑ การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ ข้อ ๔.๑.๖ ลงทุนทางสังคมแบบมุ่งเป้าเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสโดยตรง ข้อ ๔.๑.๗ สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข และการศึกษาโดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

๒.๒) ข้อ ๔.๒ การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ข้อ ๔.๒.๖ การพัฒนากำลังแรงงานในพื้นที่ โดยการวางแผนกำลังคนที่สอดคล้องกับแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มจังหวัด และการพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทของเมือง ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

๒.๓) ข้อ ๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม ข้อ ๔.๓.๒ การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ และข้อ ๔.๓.๓ สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน

๑.๑.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษากับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

๑.๑) ๑๑๐๒๐๑ เด็กเกิดอย่างมีคุณภาพ มีพัฒนาการสมวัย สามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพมากขึ้น

๑.๒) ๑๑๐๓๐๑ วัยเรียน/วัยรุ่น มีความรู้ และทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ครบถ้วน รู้จักคิด วิเคราะห์ รักการเรียนรู้ มีสำนึกพลเมือง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดชีวิตดีขึ้น

๑.๓) ๑๑๐๔๐๑ แรงงานมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิต มีทักษะอาชีพสูง ตระหนักในความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ สามารถปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ตามพลวัตของโครงสร้างอาชีพ และความต้องการของตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น

๑.๔) ๑๑๐๕๐๒ มีคนไทยที่มีความสามารถและผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศเข้ามาทำ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในอุตสาหกรรมเป้าหมายเพิ่มขึ้น

๑.๕) ๑๑๐๕๐๑ ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในชีวิต มีทักษะการดำรงชีวิต เรียนรู้พัฒนาตลอดชีวิต มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคมเพิ่มขึ้น

๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้

๒.๑) ๑๒๐๑๐๑ คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ ๒๑ สามารถเข้าถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตดีขึ้น

๓) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพลังทางสังคม

๓.๑) ๑๕๐๒๐๑ ประชากรไทยมีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น

๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด

เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และปฏิรูประบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สามารถรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษาและตอบโจทย์การพัฒนาของโลกอนาคต เพื่อให้ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัย มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบ และมีจิตสาธารณะ

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
๑) ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถในการแก้ปัญหาปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัย มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และเป็นพลเมืองที่ดี รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบ และมีจิตสาธารณะ	ระบบการวัดผลประเมินผล ให้มุ่งเน้นที่การวัดผลประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน	มีการปรับปรุงระบบการวัดผลประเมินผล ให้มุ่งเน้นที่การวัดผลประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน	มีการนำระบบวัดผลที่เน้นประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปใช้
	สัดส่วนประชากรนอกระบบการศึกษาวัยเรียน ระดับการศึกษาภาคบังคับ (ป.๑-ม.๓) อายุ ๖-๑๔ ปี	มีการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ และแผนการแก้ไขปัญหาคะแนนนักเรียนนอกระบบการศึกษา (ป.๑-ม.๓) อายุ ๖-๑๔ ปี เชิงป้องกันและแก้ไขในระยะ ๕ ปี และ ๑๐ ปี โดยหน่วยงานผู้รับผิดชอบ	สัดส่วนประชากรนอกระบบการศึกษาวัยเรียนระดับการศึกษาภาคบังคับ (ป.๑-ม.๓) อายุ ๖-๑๔ ปี ไม่เกินร้อยละ ๕ ในปี ๒๕๖๕
	เครื่องมือสำรวจความพร้อมของเด็กปฐมวัยในการเข้าสู่การศึกษาระดับประถมศึกษา	มีการพัฒนาเครื่องมือสำรวจความพร้อมของเด็กปฐมวัยในการเข้าสู่การศึกษาระดับประถมศึกษา	มีการทดสอบเครื่องมือสำรวจความพร้อมของเด็กปฐมวัยในการเข้าสู่การศึกษาระดับประถมศึกษา
	ครูอาชีวศึกษาได้รับการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ และครูฝึกในสถานประกอบการได้รับการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดหรือสอนงาน การวัดและประเมินผล และระบบการดูแลผู้เรียน	ครูอาชีวศึกษาได้รับการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการเพิ่มขึ้น และครูฝึกในสถานประกอบการได้รับการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดหรือสอนงาน การวัดและประเมินผล และระบบการดูแลผู้เรียน	ครูอาชีวศึกษาได้รับการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการเพิ่มขึ้น และครูฝึกในสถานประกอบการได้รับการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดหรือสอนงาน การวัดและประเมินผล และระบบการดูแลผู้เรียนเพิ่มขึ้น
	แนวทางการส่งเสริมให้คนทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงการศึกษา ระดับอุดมศึกษา	มีระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาภาคปกติ โดยวิธีการเทียบโอนประสบการณ์/ความรู้	มีระบบ credit bank ที่สามารถให้คุณวุฒิบ่อยกับผู้เรียน และสะสมเพื่อเทียบโอนเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการจบการศึกษาระดับปริญญาได้
	กรอบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพครู ทั้งสายสามัญศึกษาและสายอาชีวศึกษา	มีกรอบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพครู ทั้งสายสามัญศึกษาและสายอาชีวศึกษา ที่เน้นให้ครูมีความพร้อมทั้งทางด้านวิชาการ เชี่ยวชาญวิชาชีพ มีจรรยาบรรณ และจิตวิญญาณ ความเป็นครู	มีการนำกรอบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพครูไปใช้

ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย

เด็กปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงก่อนวัยเรียน (๓-๕ ปี) เป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการตลอดช่วงชีวิตของบุคคล หากเด็กในช่วงวัยนี้ไม่ได้รับการดูแลที่เหมาะสม โดยเฉพาะในครอบครัวที่ด้อยโอกาสขาดความพร้อม จะส่งผลให้สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของประเทศไทยมีแนวโน้มที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันเด็กในช่วงอายุก่อนวัยเรียนที่ไม่ได้เข้าไปอยู่ในระบบการศึกษาปฐมวัย อาทิ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือห้องเรียนระดับอนุบาลยังมีสัดส่วนสูงมากกว่าร้อยละ ๑๐ โดยส่วนใหญ่เป็นเด็กจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนพ่อแม่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างและทำงานอยู่ต่างถิ่น ซึ่งมักนำบุตรหลานเข้าเรียนระดับอนุบาลล่าช้า หรือไม่ได้ส่งเข้าเรียน ทำให้เด็กเหล่านี้เสี่ยงต่อการมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ที่ล่าช้า ไม่ทันเพื่อน นับตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งช่องว่างของความเหลื่อมล้ำด้านพัฒนาการนี้ หากไม่ถูกค้นพบและได้รับการแก้ไขอย่างทัน่วงที จะมีแนวโน้มแย่งในอนาคต ส่งผลต่อความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ ทักษะการเรียนรู้ และความเสี่ยงต่อการออกจากระบบการศึกษาจนสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานในที่สุด รวมทั้งยังมีเด็กและเยาวชนที่ออกนอกระบบการศึกษาจำนวนมากที่ไม่จบการศึกษาภาคบังคับ ไม่ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพตามความถนัดและมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิต อีกทั้งยังมีประชากรวัยแรงงานขาดทักษะด้านการอ่านและคณิตศาสตร์จำนวนมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นการขาดโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย และป้องกันเด็กเยาวชนออกจากระบบการศึกษา โดยพัฒนาระบบการค้นหา เฝ้าระวัง ติดตาม และช่วยเหลือเด็กให้เข้าถึงโอกาสทางการศึกษาตั้งแต่ปฐมวัย และติดตาม ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาให้กลับเข้าศึกษาต่อหรือได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพ รวมทั้งการพัฒนาเครื่องมือสำรวจความพร้อมของเด็กปฐมวัยในการเข้าสู่การศึกษาระดับประถมศึกษา (School Readiness Survey) และการพัฒนาเครื่องมือการประเมินศักยภาพด้านการอ่านและคณิตศาสตร์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชากรวัยแรงงาน (Workforce Readiness Survey) เพื่อให้สังคมไทยได้เฝ้าระวังและติดตามความก้าวหน้าของการพัฒนาคุณภาพและความเสมอภาคในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทยอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนให้มีกลไกการสนับสนุนอย่างเพียงพอทั้งในการป้องกันและมาตรการแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนออกจากระบบการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย การดำเนินงานในระดับพื้นที่ และต้นสังกัด และการติดตามความคืบหน้า และการระดมการมีส่วนร่วมของสังคมอย่างต่อเนื่องอันจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยตามกิจกรรมปฏิรูปนี้ นอกจากจะสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกข้อที่ ๔ (UN SDG๔) แล้ว ยังเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนากำลังคนของประเทศให้สามารถสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของไทยให้สามารถก้าวออกจากกับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) สู่การเป็นประเทศรายได้สูง (High Income Country) ให้ได้ภายใน ๒๐ ปีตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติอย่างยั่งยืน

๒.๑.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

(๑) เด็กปฐมวัยในช่วงก่อนวัยเรียน (๓ - ๕ ปี) ทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส ได้รับการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการจากสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มี

คุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ และได้รับโอกาสทางการศึกษาทั้งในและนอกระบบการศึกษา รวมถึงระบบการศึกษาซึ่งจัดการโดยครอบครัวหรือกลุ่มของครอบครัวจนสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือระดับสูงกว่าอย่างเสมอภาคตามศักยภาพและความถนัด

(๒) เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา^๑ กลับเข้าศึกษาต่ออย่างน้อยจนจบการศึกษาภาคบังคับ และได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพตามความถนัดและมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตได้

(๓) ประชากรวัยแรงงานมีทักษะด้านการอ่านและคณิตศาสตร์ (Literacy & Numeracy Competency) ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำงานและการใช้ชีวิตในโลกยุคปัจจุบัน

(๔) เกิดระบบหลักประกันโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยด้วยความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคเอกชน

๒) ตัวชี้วัด

(๑) อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (Net Enrollment Ratio) ระดับก่อนวัยเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ระดับประถมศึกษา ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๕ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่าไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๕ ในปี ๒๕๖๕^๒

(๒) สัดส่วนประชากรวัยเรียนที่อยู่นอกระบบการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับ ระดับประถมศึกษา ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (อายุ ๖-๑๔ ปี) ไม่เกินร้อยละ ๕ ในปี ๒๕๖๕^๓

(๓) มีระบบการบูรณาการ การจัดการข้อมูลสารสนเทศขนาดใหญ่ (Big Data) ของเด็กเยาวชนด้วยเลขบัตรประชาชน ๑๓ หลัก งบประมาณ ตัวชี้วัด และนโยบายตั้งแต่ระดับปฐมวัยระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคเอกชนเพื่อส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาและความเสมอภาคทางการศึกษาแก่ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส

(๔) มีการพัฒนาเครื่องมือสำรวจความพร้อมของเด็กปฐมวัยในการเข้าสู่วัยเรียน ระดับประถมศึกษา และ เครื่องมือการประเมินศักยภาพด้านการอ่านและคณิตศาสตร์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชากรวัยแรงงาน รวมทั้งมีการจัดเก็บและรายงานข้อมูลต่อสาธารณะทุก ๓ ปี

^๑ เด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษาหมายถึง เด็กเยาวชนที่อยู่ในวัยการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษา ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น) อายุ ๖-๑๔ ปี ที่ (๑) ไม่เคยเข้าสู่ระบบการศึกษาเลย หรือ (๒) เข้าสู่ระบบการศึกษา และออกจากระบบการศึกษา ก่อนสำเร็จการศึกษาภาคบังคับและไม่สามารถติดตามกลับมาได้เกินกว่าระยะเวลาที่กำหนดและมีการจำหน่ายออกจากระบบทะเบียนนักเรียนในสถานศึกษาตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการอย่างเป็นทางการ หรือ (๓) อายุ ๖-๑๔ ปี แต่ยังไม่อยู่ในสถานศึกษาก่อนประถมศึกษา (เข้าเรียนล่าช้า)

^๒ ผลการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่าผลสำรวจอัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายของไทยอยู่ที่ร้อยละ ๙๔.๘ ๘๕.๗ และ ๖๘.๘ ตามลำดับ

^๓ ข้อมูลจากระบบสารสนเทศเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (<https://isee.eef.or.th>) ในปีการศึกษา ๒๕๖๑ พบว่าประเทศไทยยังมีเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษาตามนิยามนี้อยู่ประมาณร้อยละ ๗.๕

๒.๑.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

๒.๑.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๑ ปี ๙ เดือน

๒.๑.๔ ประเมินการรวมเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณของหน่วยงาน

๒.๑.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) ขั้นตอนที่ ๑ การพัฒนาเครื่องมือ และระบบบูรณาการทำงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินการปฏิรูป

๑.๑ กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษา และเป้าหมายร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในปี ๒๕๖๔ และ ๒๕๖๕

๑.๒ พัฒนาระบบการค้นหา เฝ้าระวัง ติดตาม และช่วยเหลือเด็กให้เข้าถึงโอกาสทางการศึกษาตั้งแต่ปฐมวัย และติดตาม ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาให้กลับเข้าศึกษาต่อ หรือได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพ (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่)

๑.๓ พัฒนาเครื่องมือสำรวจความพร้อมของเด็กปฐมวัยในการเข้าสู่การศึกษาระดับประถมศึกษา (School Readiness Survey) เป็นรายจังหวัดพร้อมทั้งรายงานข้อมูลต่อสาธารณะทุก ๓ ปี

๑.๔ พัฒนาเครื่องมือการประเมินศักยภาพด้านการอ่านและคณิตศาสตร์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชากรวัยแรงงาน (Workforce Readiness Survey) และเตรียมการจัดเก็บและรายงานข้อมูลต่อสาธารณะทุก ๓ ปี

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕)

๒) ขั้นตอนที่ ๒ การสนับสนุนนวัตกรรมการป้องกัน (Prevention) และการแก้ไข (Correction) ปัญหาเด็กและเยาวชนออกจากระบบการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

๒.๑ สนับสนุนทุนการศึกษาและเงินอุดหนุนอย่างมีเงื่อนไขเพื่อส่งเสริมโอกาสเข้าถึงการศึกษาแก่เด็กที่มีฐานะครอบครัวยากจนในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย จนถึงระดับการศึกษาภาคบังคับ ทั้งในสถานศึกษาและศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพตามความถนัดให้สามารถพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตได้

๒.๒ พัฒนาระบบคัดกรองเด็กเยาวชนกลุ่มเสี่ยงที่จะออกจากระบบการศึกษา

๒.๓ สนับสนุนการพัฒนากระบวนงานข้อมูล งานวิจัย และการพัฒนานวัตกรรมเชิงสหวิทยาการ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกจากระบบการศึกษาของเด็กและเยาวชนไทยอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

๒.๔ ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมทางสังคม (Social Innovator) ทั้งจากภาครัฐ และภาคเอกชนเพื่อร่วมสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกจากระบบการศึกษาของเด็กและเยาวชนไทย

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕)

๓) ขั้นตอนที่ ๓ การสนับสนุนกลไกการดำเนินงานในระดับพื้นที่ และต้นสังกัด

๓.๑ สนับสนุนการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ สนับสนุนองค์ความรู้ และพัฒนาทักษะให้แก่ครูปฐมวัย ครูผู้ช่วย และอาสาสมัครผู้ดูแลเด็กเล็กทุกสังกัด รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาทักษะอาชีพให้เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจ

๓.๒ สนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีข้อมูล องค์ความรู้ และเครื่องมือที่จำเป็นในดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษามีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๓.๓ สนับสนุนการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็กอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ด้วยกระบวนการทางวิชาการแบบมีส่วนร่วม โดยคำนึงถึงความแตกต่างของสถานศึกษาขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร (Protected and Isolated Schools) และสถานศึกษาขนาดเล็กประเภทอื่น ๆ

๓.๔ พัฒนาและสร้างสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน ให้เด็กมีความรู้สึกลดตภัย มีความอบอุ่น และมีความสุขในการเรียน

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕)

๔) ขั้นตอนที่ ๔ การติดตามความคืบหน้า และการระดมการมีส่วนร่วมของสังคม

๔.๑ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เชิญหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักและหน่วยงานรับผิดชอบรองมาติดตามความคืบหน้าในการดำเนินการ พร้อมทั้งสนับสนุนการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามภารกิจของคณะกรรมการปฏิรูปฯ

๔.๒ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา รายงานสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของประเทศ รวมทั้งผลการติดตามความคืบหน้าให้แก่สาธารณะ และดำเนินการร่วมกับองค์กรภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อระดมการมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินการปฏิรูปอย่างต่อเนื่อง

ระยะเวลาดำเนินการ ทุก ๖ เดือน

๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑

การจัดการศึกษาของประเทศ จะต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ และยุทธศาสตร์ชาติ คำนึงถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และพลวัตของโลกยุคใหม่ ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชากรในทุกช่วงวัย ที่จะต้องเผชิญความท้าทายกับวิถีชีวิตใหม่ จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้และรูปแบบการเรียนการสอน โดยมีเป้าหมายที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของแต่ละบุคคล เป็นผู้มีความรู้ มีทักษะและใฝ่เรียนรู้ (Learning Skills) สามารถเชื่อมโยงนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง มีทักษะชีวิต (Life Skills) ในโลกยุคใหม่ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ (Active Citizen) มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ มีความรักและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย โดยการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนตามหลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standard-based Curriculum) ในปัจจุบัน ไปสู่การเรียนรู้ที่พัฒนาสมรรถนะผู้เรียน (Competency-based Learning) เป็นสำคัญ

ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะแบบผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบถักทอความรู้ ทักษะ คุณลักษณะผู้เรียนเข้าด้วยกันด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผ่านการทำงานเป็นทีมและความร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน การมีครู อาจารย์ที่มีสมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษามีสมรรถนะในการบริหารงานจัดการเรียนรู้ การนิเทศการเรียนรู้ การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและส่งเสริมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถกำหนดเส้นทางและจังหวะก้าวการเรียนรู้ของตนเอง (Personalized Learning) อย่างมีความหมาย มีการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติอย่างแท้จริง ตลอดจน มีการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและความพร้อมเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

โดยจุดเน้นของการจัดการศึกษาและการเรียนรู้แต่ละระดับ ดังนี้

ระดับก่อนอนุบาล ส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาเด็กของผู้ปกครองและชุมชน เน้นการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างสุขภาพ บ่มเพาะปลูกฝังวินัยและพัฒนาการที่ดีทั้งกาย ใจ และอารมณ์

ระดับอนุบาล มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม บ่มเพาะปลูกฝังวินัย คุณธรรมและค่านิยมที่ดี ด้วยความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน และสถานศึกษา พัฒนาการคิดวิเคราะห์เชิงระบบ ลงมือปฏิบัติ (Enactive) ด้วยประสบการณ์ตามมุมต่าง ๆ เพื่อให้สัมพันธ์กับการเรียนรู้ของสมอง และจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เห็นแบบอย่างของพฤติกรรมที่ดีงาม

ระดับประถมศึกษา พัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามแนวทางพหุปัญญาให้หลากหลายตามศักยภาพ พัฒนาการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงผ่านการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาหรือโครงงานเป็นฐาน (Problem-based Learning & Project-based Learning) รวมถึงพัฒนาทักษะสำคัญในการเรียนรู้ อันได้แก่ ทักษะทางภาษา ทักษะการคิด ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทักษะการคิดสร้างสรรค์ มีการวัดและการประเมินผลผู้เรียนที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ที่เป็นชิ้นงาน ผลผลิตเชิงประจักษ์

เสริมสร้างสมรรถนะ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ให้ผู้เรียนพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง สร้างงาน สร้างนวัตกรรม ที่สามารถพัฒนาไปเป็นผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นได้

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มุ่งต่อยอดการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการคิดเชิงระบบ ผู้เรียนสร้างความรู้ ระดับความคิดรวบยอด และระดับหลักการใช้ความรู้ผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ เน้นทักษะพื้นฐานทางการเรียนรู้และการดำรงชีวิต คือ ทักษะความเป็นมนุษย์ ได้แก่ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสังเคราะห์ ทักษะการสร้างสรรค์ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการสื่อสาร บนพื้นฐานของ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดี และส่งเสริมทักษะเฉพาะทางด้านความรู้ คำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลตามความถนัด ความสนใจ ทั้งด้านวิชาการและพื้นฐานวิชาชีพ มีศักยภาพในการสร้างผลผลิตจากการเรียนรู้และต่อยอดนวัตกรรม คิดสร้างสรรค์ได้ มีนิสัยปรับปรุงพัฒนางานอยู่เสมอ สร้างและผลิตผลงานใหม่ ๆ เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง ครอบครัว และเชื่อมโยงทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจชุมชน ท้องถิ่น ภูมิภาค และประเทศ

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งต่อยอดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดขั้นสูง ผ่านการเรียนรู้แบบ ใช้ปัญหาหรือโครงงานเป็นฐาน ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ เป็นนวัตกรรมนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง ครอบครัว และสังคม ต่อยอดพื้นฐานทางการเรียนรู้และการดำรงชีวิต คือ ทักษะความเป็นมนุษย์ที่มีคุณค่าระดับสูง เน้นทักษะความเป็นผู้นำ รวมทั้งส่งเสริมทักษะเฉพาะทางด้านวิชาการและวิชาชีพและฝึกประสบการณ์อย่างเข้มข้นในด้านความรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้สร้างความรู้จากปฏิบัติการเชิงวิจัยทั้งในสถานศึกษาและชุมชน เพื่อพัฒนาให้เป็นนวัตกรรม ทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์และโครงการ ความร่วมมือปฏิบัติการวิจัยในระดับชุมชนเชื่อมโยงกับพหุวัฒนธรรม และบริบทของชุมชนท้องถิ่น ภูมิภาค และประเทศ

ระดับอาชีวศึกษา เน้นการลงมือปฏิบัติจริงให้สอดคล้องกับการใช้เทคโนโลยีและการสร้าง นวัตกรรมนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ปรับปรุงพัฒนาอยู่เสมอ พลิกผันให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่อ สถานการณ์ตามบริบทของภูมิภาคและโลก ส่งเสริมทักษะเฉพาะทางด้านวิชาการและวิชาชีพและฝึก ประสบการณ์อย่างเข้มข้นในด้านความรู้ ตามความถนัดความสนใจรายบุคคล และต่อยอดทักษะความเป็น มนุษย์ ผ่านการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาหรือโครงงานเป็นฐาน ทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการ ที่มุ่งสร้าง ความคิดรวบยอดด้านการคิด ด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมขั้นสูง และปลูกฝังจรรยาบรรณทางวิชาชีพ และมีความเป็นผู้นำ

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มุ่งให้ประชาชนได้รับโอกาสการเรียนรู้ สามารถนำ หลักการมาใช้พลิกผันแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง พัฒนางาน พัฒนา อาชีพ ชุมชน สังคม และประเทศชาติได้เหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและเทคโนโลยี ให้ประชาชนทุกช่วงวัยเรียนรู้ได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต พัฒนาสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

๒.๒.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

(๑) ผู้เรียนทุกระดับเป็นผู้มีความรู้ ทักษะและใฝ่เรียนรู้ มีทักษะในการดำรงชีวิตใน โลกยุคใหม่ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก เป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ มีความรับผิดชอบ และมีจิต สาธารณะ

(๒) ครู/อาจารย์มีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย การออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีจิตวิทยาการเรียนรู้ สื่อและการใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง มีความศรัทธาในวิชาชีพและความเป็นครู

(๓) ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษามีสมรรถนะในการบริหารงานวิชาการ และการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ด้านหลักสูตรการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง การนิเทศการจัดการเรียนรู้ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีจิตวิทยาในการส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจในการจัดการเรียนรู้ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการร่วมมือกับบุคคล หน่วยงานและชุมชนในการส่งเสริมและสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยสำหรับผู้เรียน

๒) ตัวชี้วัด

(๑) มีหลักสูตรการศึกษาที่ยืดหยุ่น ตอบสนองต่อความถนัดและความสนใจของผู้เรียนรายบุคคล

(๒) ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ผ่านการพัฒนาการคิดขั้นสูงเชิงระบบ

(๓) ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนแบบถักทอความรู้ ทักษะ และเจตคติค่านิยม และคุณลักษณะผู้เรียนเข้าด้วยกันแบบ Active Learning ในทุกระดับการศึกษา

(๔) ระบบการประเมินผลกับผู้เรียนมีความหลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (personalized learning) และสามารถสะท้อนสมรรถนะของผู้เรียนได้ตามบริบทของสถานศึกษา ลดสัดส่วนของการนำผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในระดับชาติ มาใช้ในการพิจารณาประเมินผลของครูและผู้บริหารสถานศึกษา

(๕) มีแพลตฟอร์มการเรียนรู้อัจฉริยะ ที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อการสอนคุณภาพสูง และการประเมินและพัฒนาผู้เรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (personalized learning) สำหรับผู้เรียนทุกช่วงวัย

๒.๒.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.)

๒.๒.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕)

๒.๒.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณของหน่วยงาน

๒.๒.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** ปรับแนวทางการจัดการเรียนรู้ทุกระดับ ที่เน้นการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบที่นำไปสู่สมรรถนะหลักที่จำเป็นในแต่ละระดับตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการวัดผลประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน ปฏิรูปการเรียนรู้ระดับห้องเรียนด้วยการปรับวิธีสอนจาก Passive Learning ที่เน้นป้อนข้อมูลโดยการท่องจำเนื้อหา มาเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ผ่านกระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ ด้วยการให้ผู้เรียนรวบรวมข้อมูลเป็นวิเคราะห์ สังเคราะห์ ออกแบบ ตัดสินใจบนพื้นฐานคุณธรรมและค่านิยมเพื่อสังคม ประเทศชาติ และนำความรู้ไปสู่การลงมือปฏิบัติอย่างมีแบบแผน ตรวจสอบเพื่อแก้ปัญหา พัฒนาจนเกิดผลผลิตที่ดีกว่า มีคุณค่าต่อสังคมมากกว่าเดิม และกำกับการเรียนรู้ของตนเองในการตรวจสอบกลไกเชิงระบบของงานที่ทำเพื่อเพิ่มคุณค่าคุณธรรม ค่านิยม และขยายประโยชน์สู่สังคมที่กว้างขึ้น ด้วยการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอาชีวศึกษา การศึกษาตามอัธยาศัย และระดับอุดมศึกษาตลอดแนว โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (มกราคม ๒๕๖๔ – ธันวาคม ๒๕๖๕)

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** พัฒนาครูให้มีศักยภาพในการออกแบบการเรียนรู้ สามารถจัดและอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และวัดผลประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ ให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถกำกับดูแล ช่วยเหลือแนะนำ การโค้ชครู รวมถึงการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยสำหรับผู้เรียน

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (มกราคม ๒๕๖๔ – ธันวาคม ๒๕๖๔)

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** ปรับปรุงระบบการวัดผลและประเมินผล ให้มุ่งเน้นที่การประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง โดยพัฒนาวิธีการที่หลากหลายในการประเมินผู้เรียนที่เหมาะสมกับบริบทและศักยภาพของผู้เรียน

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕)

๔) **ขั้นตอนที่ ๔** ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้กับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ในการเสริมสร้างการเรียนรู้ และยกระดับคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านทรัพยากรและองค์ความรู้ด้านวิชาการ ทักษะ และการบ่มเพาะคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดี

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕)

๕) **ขั้นตอนที่ ๕** คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ประชุมหน่วยงานผู้รับผิดชอบติดตามความคืบหน้าในการดำเนินการ และร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ ประเมินผลการดำเนินงานและขยายผลต่อไป

ระยะเวลาดำเนินการ ทุก ๓ เดือน

๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการพัฒนาคนของประเทศให้มีคุณภาพ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และหัวใจสำคัญที่สุดของกระบวนการจัดการศึกษาก็คือ “ครู” ที่เป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้และอบรมสั่งสอนผู้เรียนให้มีความรู้ เจตคติ มีทักษะในการใช้ชีวิต สามารถเผชิญสถานการณ์และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้และดำรงตนในสังคมได้อย่างเป็นสุข รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ จ. ได้บัญญัติให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) (๒๕๖๒) ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหาในปัจจุบันและการเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ โดยปฏิรูปกระบวนการการเรียนรู้ทุกระดับขั้นที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนโฉมบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่ โดยวางแผนการผลิต พัฒนาและปรับบทบาทครู และอาจารย์ยุคใหม่ให้เป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ ปรับระบบการผลิตและพัฒนาครูตั้งแต่ การดึงดูด คัดสรรผู้ที่มีความสามารถสูงและมีคุณลักษณะความเป็นครูเข้ามาเป็นครู ส่งเสริม สนับสนุนระบบพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกประเภท

บริบทของประเทศและโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนนวัตกรรมของเทคโนโลยีและแหล่งความรู้ใหม่ รวมทั้งสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อมนุษยชาติที่รุนแรงในปี ๒๐๑๙ มาจนปัจจุบันนี้คือการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มากมายทั้งใน “เชิงโครงสร้าง” และ “เชิงพฤติกรรม” การจัดการศึกษาในโลกยุคใหม่จึงต้องปรับตัวให้สอดคล้องและพร้อมรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งปัจจุบันและอนาคต สถาบันการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันผลิตครูจะต้องปรับบทบาทการผลิตครูที่มีสมรรถนะสูงและเป็นความต้องการของประเทศ โดยปรับหลักสูตรและกระบวนการผลิตครูให้เหมาะกับสังคมยุคใหม่ สภาพพื้นที่ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย หลักสูตรและกระบวนการผลิตครูจึงต้องปรับปรุงเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมที่ต้องเรียนรู้ในเรื่องใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น ครูต้องได้รับการฝึกหัดและได้รับการพัฒนาครูประจำการจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้มีทักษะการใช้หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผลและการใช้สื่อการเรียนรู้สมัยใหม่ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนมีโอกาสรับการศึกษาที่สอดคล้องกับความถนัดและความสามารถของตนเอง เป็นการเรียนรู้ควบคู่การทำงาน การประกอบอาชีพ สามารถผลิตผลงาน พึ่งพาตนเองได้ เรียนรู้จากการร่วมมือและการแบ่งปันในสังคม เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์ การสร้างทักษะศตวรรษที่ ๒๑ และความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง รวมทั้ง การใช้เทคโนโลยีและการสร้างนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง (Applying) ครูต้องเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามบริบทของภูมิภาคและโลกและยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณครูอย่างเข้มแข็งในท่ามกลางสังคมที่เปลี่ยนแปลงและพลิกผัน

อย่างไรก็ตาม จากรายงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (๒๕๕๖) พบว่าวิชาชีพครูมีปัญหาทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ ในด้านการผลิตและพัฒนาครูมีปัญหาทั้งระบบ ตั้งแต่ระบบบริหารจัดการและการกำกับควบคุม การคัดสรรคนมาเรียนครู มาตรฐานกระบวนการผลิตและคุณภาพอาจารย์ การคัดกรองคนเข้าสู่อาชีพครูและการพัฒนาส่งเสริมครูส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของประเทศลดต่ำลง ปัจจุบันประเทศไทยไม่มีสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางในการผลิตครูดังเช่นในอดีต ทำให้สถาบันการผลิตครูเกิดขึ้น

จำนวนมากถึง ๑๒๗ แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่ต่างก็เปิดหลักสูตรและผลิตบัณฑิตในสาขาที่มีความซ้ำซ้อนกันและมีการลงทุนไม่มาก ทำให้จำนวนบัณฑิตครูมีมากเกินไปเกินความต้องการ ยิ่งไปกว่านั้นสถาบันผลิตครูยังมีมาตรฐาน มีกระบวนการและมีวิธีการบริหารจัดการศึกษาแตกต่างกัน หลายแห่งมีการเปิดรับนิสิต/นักศึกษาแบบเปิดหรือตลาดวิชา หลายแห่งมีการรับนิสิต/นักศึกษาครูเข้าเรียนโดยไม่มีการคัดเลือกตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่ประสงค์จะได้คนเก่ง คนดีมาเรียนครู แต่ในบางแห่งกลับมีการคัดเลือกคนที่มีความสามารถและจำกัดจำนวนรับที่เข้มงวด หลายแห่งผลิตบัณฑิตครูในคณะต่าง ๆ ที่ไม่ใช่คณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ ทำให้คุณภาพของนิสิต/นักศึกษาที่เข้ามาเรียนและคุณภาพของบัณฑิตแตกต่างกัน จากรายงานผลการสอบบรรจุบุคคลเข้ารับราชการครู ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีผู้สมัครและมีสิทธิ์สอบจำนวน ๑๕๙,๓๑๔ คน จากที่มีความต้องการ ๑๘,๙๘๗ คน แต่มีผู้สอบได้เพียง ๑๐,๓๗๕ คน หรือร้อยละ ๖.๘ ทำให้ได้ครูไปบรรจุเพียงร้อยละ ๕๕ เท่านั้น สิ่งเหล่านี้เป็นความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาของประเทศอย่างมหาศาล สอดคล้องกับการพิจารณาดัชนีคุณภาพของคณาจารย์ในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ตามระบบการให้คะแนนในการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ระบุว่า คณาจารย์ในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ของประเทศไทยมีคุณภาพอยู่ในระดับ “ต้องปรับปรุง” จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยเร็ว เพราะคุณภาพคณาจารย์เป็นปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของบัณฑิตครูมากที่สุด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๖) นอกจากนี้ ในการบริหารจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ก็ยังไม่สามารถส่งเสริม บ่มเพาะประสบการณ์วิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาหรือโรงเรียนที่เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูยังไม่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมเพียงพอ ครูพี่เลี้ยงขาดความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพครูอย่างลึกซึ้งและขาดทักษะในการเป็นครูพี่เลี้ยง การนิเทศ การดูแลการฝึกปฏิบัติการสอน รวมทั้งการเป็นผู้สอนงาน (Coaching) ให้แก่นิสิต/นักศึกษา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ มีผลทำให้บัณฑิตครูมีคุณภาพลดลง จำเป็นต้องพัฒนาโดยเร่งด่วน

สำหรับด้านการพัฒนาครูประจำการนั้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง ครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงควรได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในสังคมโลกยุคใหม่ที่ทันสมัยและเท่าทันโลก รวมทั้ง พัฒนาความรู้และทักษะให้เกิดสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพของตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงครูและบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่ที่ห่างไกล ทุรกันดารและด้อยโอกาส รวมถึงครูและบุคลากรในสถานศึกษาและพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาที่เป็นเป้าหมายของประเทศ นอกจากนี้ ปัจจุบันนี้ ยังพบว่า มีครูที่ไม่มีวุฒิการศึกษาวิชาชีพครู ยังคงค้างอยู่ในระบบและปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาเป็นจำนวนมาก ทั้งยังมีการรับครูใหม่ที่ไม่มีความรู้ทางการศึกษาเข้ามาเป็นครูอยู่ตลอดเวลาทั้งที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง ซึ่งครูและบุคลากรทางการศึกษาเหล่านี้ ยังไม่มีความรู้ ทักษะและความสามารถพื้นฐานและคุณธรรม จริยธรรมความเป็นครูที่เพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์วิชาชีพครูให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น และมีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้ดี รวมถึงมีความรู้และทักษะในสังคมโลกยุคใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีการปรับปรุงระบบกลไกส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพอย่างหลากหลายโดยเฉพาะการปรับปรุงระบบการประเมินการปฏิบัติงานและสมรรถนะวิชาชีพและการเลื่อนวิทยฐานะและการปรับปรุงค่าตอบแทนที่เหมาะสม

ดังนั้น ครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการทุกคนจึงต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นของแต่ละบุคคล ทั้งด้านการใช้หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผลและการใช้สื่อการเรียนรู้สมัยใหม่ที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก ทักษะการสร้างสรรค์การวิจัยและนวัตกรรมและการสร้างผลงานทางวิชาการ การบริหารจัดการศึกษาและการนิเทศการศึกษา รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีและการสร้างนวัตกรรม

ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง (Applying) และยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณครูอย่างเข้มแข็ง ซึ่งเป็นพื้นฐานของวิชาชีพครูที่สำคัญที่สุด ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรได้รับการอบรมให้มีสมรรถนะในการพัฒนาวิชาชีพด้วยระบบ PLC&CPD (Professional Learning Community & Continuous Professional Development)

๒.๓.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) **เป้าหมาย** กลไกและระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพมาตรฐาน

๑.๑) **กลไกและระบบการผลิต คัดกรองครูและบุคลากรทางการศึกษาและอาจารย์ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ**

(๑) มีรูปแบบ กระบวนการคัดเลือกนิสิต/นักศึกษาครู ที่มีประสิทธิภาพเที่ยงตรง และลดความเหลื่อมล้ำ

(๒) มีหลักสูตรการผลิตครูที่เป็นเลิศและมีรูปแบบกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตามความต้องการและความจำเป็นตามบริบทของสาขาวิชาและพื้นที่

(๓) มีกรอบมาตรฐานและตัวชี้วัดสมรรถนะอาจารย์สถาบันผลิตครู และครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนหรือสถานฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านวิชาชีพครู เพื่อนำไปสู่การประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานและสมรรถนะ และการวิเคราะห์และพัฒนาสมรรถนะอาจารย์สถาบันผลิตครูและครูพี่เลี้ยงตามความต้องการจำเป็น

๑.๒) **กลไกและระบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาสายสามัญศึกษาและสายอาชีวศึกษา ให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพและมีความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ**

(๔) มีกรอบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพครูทั้งสายสามัญศึกษาและสายอาชีวศึกษา ที่เน้นให้ครูมีความพร้อมทั้งทางด้านวิชาการ เชี่ยวชาญวิชาชีพ มีจรรยาบรรณ และจิตวิญญาณความเป็นครู เพื่อนำไปสู่การประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานและสมรรถนะ และการวิเคราะห์และพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาตามความต้องการจำเป็น

(๕) มีระบบกลไกให้ครูและผู้บริหารมีการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง อาทิ PLC & CPD (Professional Learning Community & Continuous Professional Development) และให้ความสำคัญกับการนิเทศและติดตามช่วยเหลือครูใหม่/ครูที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษา

(๖) มีการปรับปรุงระบบกลไกการเลื่อนวิทยฐานะของครู โดยนำผลการประเมินสมรรถนะไปเป็นส่วนสำคัญในการเลื่อนวิทยฐานะและการปรับปรุงค่าตอบแทนที่เหมาะสม

๒.๓.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)

๒.๓.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕)

๒.๓.๔ ประเมินการวางแผนรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณของหน่วยงาน

๒.๓.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) ด้านกลไกและระบบการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ

(๑) **ขั้นตอนที่ ๑** การพัฒนารูปแบบกระบวนการคัดเลือกบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เข้าเรียนครู และการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินคุณลักษณะความเป็นครู

ระยะเวลาดำเนินการ ๑๐ เดือน (มกราคม – ตุลาคม ๒๕๖๕)

(๒) **ขั้นตอนที่ ๒** การพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรผลิตครูตามสาขาวิชาและบริบทพื้นที่เพื่อสร้างความเป็นเลิศ

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (มกราคม – ธันวาคม ๒๕๖๕)

(๓) **ขั้นตอนที่ ๓** การศึกษาและพัฒนารูปแบบ กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและระบบการนิเทศการศึกษาและการสอนงานของครูพี่เลี้ยงเพื่อเตรียมครูที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔– กันยายน ๒๕๖๕)

(๔) **ขั้นตอนที่ ๔** ศึกษาวิเคราะห์และกำหนดสมรรถนะ และการพัฒนามาตรฐานและชี้วัดสมรรถนะอาจารย์ประจำหลักสูตรวิชาชีพครูของสถาบันผลิตครู และการพัฒนาอาจารย์ประจำหลักสูตรให้มีสมรรถนะ

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔– กันยายน ๒๕๖๕)

(๕) **ขั้นตอนที่ ๕** การพัฒนารูปแบบและหลักเกณฑ์การประเมินสมรรถนะอาจารย์ประจำหลักสูตรวิชาชีพครูของสถาบันผลิตครู

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (มกราคม – ธันวาคม ๒๕๖๕)

(๖) **ขั้นตอนที่ ๖** การศึกษาวิเคราะห์และกำหนดสมรรถนะและการพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดสมรรถนะครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนหรือสถานฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านวิชาชีพครู และการพัฒนาครูพี่เลี้ยงให้มีสมรรถนะ

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔– กันยายน ๒๕๖๕)

(๗) **ขั้นตอนที่ ๗** การพัฒนารูปแบบและหลักเกณฑ์ประเมินมาตรฐาน สมรรถนะครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนหรือสถานฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านวิชาชีพครู

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (มกราคม – ธันวาคม ๒๕๖๕)

๒) ด้านกลไกและระบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษายสามัญศึกษาและ
สายอาชีวศึกษา ให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพและมีความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ

(๑) **ขั้นตอนที่ ๑** การศึกษาวิเคราะห์และกำหนดสมรรถนะและการพัฒนา
มาตรฐานและตัวชี้วัดสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (มกราคม – ธันวาคม ๒๕๖๕)

(๒) **ขั้นตอนที่ ๒** การศึกษาวิเคราะห์และกำหนดสมรรถนะและการพัฒนา
มาตรฐานและตัวชี้วัด สมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากร
ทางการศึกษาตามความต้องการจำเป็น

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔– กันยายน ๒๕๖๕)

(๓) **ขั้นตอนที่ ๓** การศึกษาและพัฒนาระบบ/รูปแบบการนิเทศ การติดตาม
ช่วยเหลือครู และการพัฒนาสมรรถนะศึกษานิเทศก์ตามความต้องการจำเป็น

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔– กันยายน ๒๕๖๕)

(๔) **ขั้นตอนที่ ๔** การส่งเสริม สนับสนุนระบบกลไกให้ครูและบุคลากรทางการ
ศึกษามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการติดตามช่วยเหลือครูใหม่ ครูที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษา ครูที่มี
ความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ ครูและสถานศึกษาในท้องถิ่น
ยากจน ห่างไกลและทุรกันดาร อาทิ การร่วมมือกับชุมชน (PLC&CPD: (Professional Learning Community &
Continuous Professional Development) การศึกษาอบรม และแพลตฟอร์มกระบวนการจัดการเรียนรู้
การบริหารการศึกษาและการนิเทศการศึกษา

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔– กันยายน ๒๕๖๕)

(๕) **ขั้นตอนที่ ๕** การปรับปรุงระบบการประเมินการปฏิบัติงานและสมรรถนะ
วิชาชีพครู

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔– กันยายน ๒๕๖๕)

(๖) **ขั้นตอนที่ ๖** การพัฒนาระบบกลไกในการเลื่อนวิทยฐานะที่ได้รับการปรับปรุง
ใหม่และการคงวิทยฐานะของครูโดยนำผลการประเมินวิทยฐานะไปเป็นส่วนสำคัญในการประเมินและการ
ปรับปรุงค่าตอบแทนที่เหมาะสม

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔– กันยายน ๒๕๖๕)

๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ นำไปสู่การจ้างงานและการสร้างงาน

การผลิตและพัฒนากำลังคนเข้าสู่ตลาดแรงงานของประเทศพบความไม่สอดคล้องในระดับสูงทั้ง (๑) ความไม่สอดคล้องด้านระดับการศึกษาเนื่องจากมีการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีในสัดส่วนสูง ขณะที่ตลาดแรงงานต้องการผู้ที่จบสายอาชีวะมากกว่า และ (๒) ความไม่สอดคล้องด้านสาขาวิชาซึ่งแรงงานในตลาดยังพบช่องว่างทักษะ (Skill Gaps) กล่าวคือมีทักษะไม่ตรงหรือต่ำกว่าที่นายจ้างคาดหวังโดยเฉพาะทักษะด้านความรู้ที่ใช้ในการทำงาน นอกจากนี้การผลิตบัณฑิตเพื่อให้มีขีดความสามารถในระดับผู้พัฒนานวัตกรรมโดยใช้แนวทางการจัดการศึกษา STEM เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี กระบวนการทางวิศวกรรม และคณิตศาสตร์ ไปใช้ในการเชื่อมโยง แก้ปัญหา และการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ ยังมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดแรงงานและเป้าหมายการพัฒนาประเทศในกลุ่มอุตสาหกรรม เกษตร และบริการ อย่างไรก็ตามจำนวนผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศเข้าศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษายังคงมีจำนวนน้อยกว่าผู้เรียนที่ศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ แม้การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในรูปแบบอาชีวศึกษาทวิภาคีผู้เรียนอาชีวศึกษาจะมีสมรรถนะด้านอาชีพจากการฝึกงานหรือฝึกอาชีพในสถานประกอบการนอกเหนือจากการเรียนภาคทฤษฎีในห้องเรียน และมีโอกาสได้งานทำสูงเมื่อจบการศึกษา เป็นรูปแบบที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาให้ความสำคัญแต่ยังมีข้อจำกัดอยู่มาก จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน “วิชาการประสานการปฏิบัติ” หรืออาชีวศึกษาทวิภาคีที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเข้มข้นให้มีคุณภาพและขยายวงกว้างในสถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกแห่ง ให้สามารถจัดการเรียนการสอนระบบดังกล่าวได้อย่างเต็มรูปแบบ กล่าวคือผู้เรียนทุกคนทุกสาขาวิชาได้เข้าฝึกงานหรือฝึกอาชีพในสถานประกอบการที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้สถานศึกษายกระดับคุณภาพและพัฒนากิจการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่เป็นจุดแข็ง มีมาตรฐานสูงสู่ความเป็นเลิศในแต่ละแห่ง หรือสาขาที่สอดคล้องกับการพัฒนาเชิงพื้นที่และทิศทางการพัฒนาและการลงทุนควบคู่กับการส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการโดยความร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันอุดมศึกษาที่มีศักยภาพด้านเทคโนโลยีและเน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเข้มข้น

โดยการพัฒนากระบวนการอาชีวศึกษาใน ๓ ระดับดังนี้

๑) ระดับต้นน้ำ ปรับปรุงคุณภาพปัจจัยนำเข้าในด้านอาชีวศึกษาทวิภาคี ได้แก่

(๑) พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based curriculum) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่จัดทำร่วมกับเจ้าของอาชีพโดยกำหนดความสามารถของผู้เรียนจากการวิเคราะห์ทักษะจากการปฏิบัติงาน (Work Based) เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น มีการเรียนภาคทฤษฎี การฝึกทักษะควบคู่กับการฝึกงานหรือฝึกอาชีพในสถานประกอบการอย่างเข้มข้นยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้จบการศึกษาร่วมทำงานเพิ่มมากขึ้น

(๒) เพิ่มขีดความสามารถครูหรืออาจารย์ให้มีวิธีคิดที่ถูกต้องมีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีองค์ความรู้ที่ลุ่มลึกและรอบด้าน สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีในแต่ละสาขาอาชีพ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้านทฤษฎีและวิชาการในห้องเรียนและการฝึกทักษะอาชีพในห้องปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากสถานศึกษาไปฝึกงานหรือฝึกอาชีพภายใต้สถานการณ์จริงในสถานประกอบการ มีความสามารถในการใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีความทันสมัย มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนแบบ Project Based แนวทางการพัฒนาครูหรืออาจารย์ที่สำคัญโดยการสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพในสถานประกอบการอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ครูหรืออาจารย์สามารถเชื่อมโยงเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากสถานประกอบการมาพัฒนาทักษะและเตรียมความพร้อมผู้เรียน

ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายครูวิชาชีพเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในกลุ่มครูวิชาชีพแต่ละสาขา และเร่งพัฒนาครูฝึกในสถานประกอบการให้มีขีดความสามารถในการถ่ายทอดหรือสอนงาน การวัดและประเมินผล และระบบการดูแลผู้เรียน ให้แก่ผู้เรียนในระหว่างฝึกงานหรือฝึกอาชีพ

(๓) พัฒนาความพร้อมในด้านปัจจัยหรือสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ให้แก่สถานศึกษาในด้านเครื่องมืออุปกรณ์การฝึกพื้นฐานในแต่ละสาขาอาชีพที่มีความทันสมัยและเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน รวมทั้งเครื่องมืออุปกรณ์หรือระบบการทำงานจำลอง (Simulation) เพื่อการเรียนรู้ก่อนการฝึกงานหรือฝึกอาชีพ และการฝึกใช้เครื่องมืออุปกรณ์ขั้นสูงในสถานประกอบการ

(๔) สร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติเชิงบวก ให้เห็นประโยชน์และความสำคัญในการพัฒนาการจัดอาชีวศึกษาให้ขยายวงกว้างไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิ ผู้ปกครอง ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย และสถานประกอบการ เพื่อการขยายการจัดอาชีวศึกษาทวิภาคีอย่างมีมาตรฐานคุณภาพสูง

๒) ระดับกลางน้ำ พัฒนาระบบและกระบวนการจัดอาชีวศึกษาทวิภาคี ได้แก่

(๑) สร้างกลไกการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในฐานะหุ้นส่วนสำคัญในการจัดอาชีวศึกษา อาทิ มาตรการทางภาษี ลดข้อจำกัดในด้านกฎหมาย ฯลฯ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดอาชีวศึกษาทวิภาคีให้มีความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ อาทิ ระบบฐานข้อมูลเพื่อการจัดการอาชีวศึกษาทวิภาคี นวัตกรรมการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีความยืดหยุ่น หลากหลายช่องทางและวิธีการ ฯลฯ และจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในระหว่างการฝึกงานหรือฝึกอาชีพ

(๒) สนับสนุนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการฝึกงานในสถานประกอบการโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ องค์กรวิชาชีพ องค์กรธุรกิจต่าง ๆ อาทิ สภาอุตสาหกรรม สภาหอการค้า สมาคมการเงินการธนาคาร สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สมาติดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย ฯลฯ สร้างความเข้มแข็งการทำงานในรูปแบบคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อการผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาในแต่ละสาขาอาชีพ (Skill Cluster Council) การปรับตัวระหว่างสถานศึกษาในฐานะผู้ผลิตและสถานประกอบการในฐานะผู้ใช้กำลังคนเพื่อผู้จบการศึกษามีความพร้อมในการทำงาน “Ready to Work” ที่มีสภาวะพลวัตซึ่งการฝึกงานจะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้าน (๑) ความสามารถในการสื่อสาร (๒) ฝึกปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (๓) มนุษยสัมพันธ์ (๔) ทักษะฝีมือ (๕) ความมุ่งมั่น (๖) แรงบันดาลใจ (๗) จินตนาการ (๘) วิสัยทัศน์ (๙) ความคิดแบบวิพากษ์วิจารณ์ (๑๐) ความคิดสร้างสรรค์ และ (๑๑) สภาวะผู้นำ

(๓) ส่งเสริมให้ผู้เรียนหาสภการณอาชีพเพิ่มจากการหารายได้ระหว่างเรียน การเรียนรู้และสร้างประสบการณ์ในการเป็นผู้ประกอบการที่สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมอาชีพมาใช้ในการธุรกิจได้

(๔) ปรับระบบอาชีวศึกษาให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้สามารถพัฒนาและยกระดับสมรรถนะด้านอาชีพต่อเนื่องและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการพัฒนา กำลังคนให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม เกษตร และบริการปัจจุบันในรูปแบบยกระดับหรือปรับความรู้และทักษะ (Up Skill) อบรมเพื่อพัฒนาความรู้ทักษะใหม่ (Re Skill) หรือฝึกอบรมทักษะอาชีพใหม่ (New Skill)

(๕) ปรับระบบการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาทวิภาคีที่เหมาะสมทั้งสมรรถนะหลัก (Score Skill) และสมรรถนะอาชีพ (Competency Skill) และการรับรองมาตรฐานอาชีพผู้สำเร็จอาชีวศึกษา

๓) **ระดับปลายน้ำ** เพิ่มระดับคุณภาพผู้สำเร็จอาชีวศึกษาทวิภาคี ผลผลิต และผลลัพธ์ ของการยกระดับคุณภาพการจัดอาชีวศึกษาที่สะท้อนผลต่อกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้แก่

(๑) ผู้เรียนอาชีวศึกษาทวิภาคีมีสมรรถนะด้านอาชีพและความพร้อมในการเข้าสู่อาชีพ

(๒) ผู้เรียนอาชีวศึกษาทวิภาคีสามารถผ่านเกณฑ์การรับรองมาตรฐานอาชีพที่กำหนด

(๓) นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีแรงจูงใจในการเรียนในระดับอาชีวศึกษามากขึ้น โดยปัจจัยหรือเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแรงจูงใจ อาทิ (๑) ค่าตอบแทนหรือรายได้ตามสมรรถนะ (๒) การให้รางวัล (๓) การเข้าสู่ตำแหน่งงานหรือเลื่อนขั้นที่เหมาะสม (Career Path) (๔) การมีโอกาสมหุณเวียนการทำงานในสถานประกอบการเพื่อเพิ่มประสบการณ์ในการทำงาน (๕) การตอบสนองจากองค์กรและผู้บริหารต่อคำถามและข้อสงสัยของบุคลากร (๖) การฝึกทักษะฝีมือใหม่ให้แก่บุคลากร (๗) การฝึกอบรมเพิ่มองค์ความรู้อื่น ๆ (๘) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสถานประกอบการและ (๙) บรรยากาศในที่ทำงานที่เอื้ออำนวยต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน รวมทั้งมีการวางรากฐานการศึกษาเพื่ออาชีพเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา

๒.๔.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) **เป้าหมาย** ผู้สำเร็จอาชีวศึกษามีทักษะที่ตรงตามความคาดหวังของสถานประกอบการ และทักษะการเป็นผู้ประกอบการ สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศ

๒) ตัวชี้วัด

(๑) หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Curriculum) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่จัดทำร่วมกับเจ้าของอาชีพ เพื่อลดช่องว่างทักษะระหว่างการเรียนรู้การสอนในสถานศึกษาและการทำงานในสถานประกอบการ

(๒) ผู้เรียนอาชีวศึกษาทวิภาคีมีสมรรถนะด้านอาชีพ มีความพร้อมในการเข้าสู่อาชีพ สามารถผ่านเกณฑ์การรับรองมาตรฐานอาชีพ

(๓) สถานประกอบการที่มีคุณภาพร่วมจัดอาชีวศึกษาทวิภาคีเพิ่มขึ้น

(๔) ครูอาชีวศึกษาได้รับการพัฒนาประสบการณ์อาชีพในสถานประกอบการเพิ่มขึ้น และครูฝึกในสถานประกอบการได้รับการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดหรือสอนงาน การวัดและประเมินผล และระบบการดูแลผู้เรียน เพื่อให้สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ ระหว่างการฝึกงานหรือฝึกอาชีพเพิ่มขึ้น

(๕) มีแผนบูรณาการการศึกษาการวางรากฐานการศึกษาเพื่ออาชีพเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา

๒.๔.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.)

๒.๔.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕)

๒.๔.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณของหน่วยงาน

๒.๔.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** จัดทำมาตรการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาสนใจเรียนสายวิชาชีพ สร้างการรับรู้ ความรู้ ความเข้าใจกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการเรียนอาชีวศึกษาและความสำคัญของการเรียนระบบทวิภาคี พัฒนาระบบเชื่อมต่อการศึกษาระหว่างการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน และระบบอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนระหว่างการฝึกงานหรือฝึกอาชีพอยู่ในสถานประกอบการต่างพื้นที่ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนและผู้ปกครอง ส่งเสริมการมีรายได้ระหว่างเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมโครงการอาชีวศึกษาทวิภาคีเพื่อให้ผู้เรียนได้รับค่าตอบแทนระหว่างฝึกงานหรือฝึกอาชีพ และมีความพร้อมเข้าสู่งานเมื่อสิ้นสุดโครงการ กำหนดมาตรการจูงใจผู้ประกอบการร่วมจัดการอาชีวศึกษาและการรับผู้เรียนเข้าฝึกงานหรือฝึกอาชีพ รวมทั้งมีข้อตกลงร่วมในการจ้างงานหลังสำเร็จการศึกษา

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕)

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** พัฒนาระบบความร่วมมือ ระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาทวิภาคีเชิงพื้นที่ และการคัดกรองสถานประกอบการที่มีคุณภาพมาตรฐาน เพื่อเข้าร่วมเป็นภาคีในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีควบคู่กับการพัฒนาอุปกรณ์ เครื่องมือพื้นฐานในการฝึกทักษะในสถานศึกษา รวมถึงการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ หรือองค์กรธุรกิจต่าง ๆ

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕)

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** สร้างความร่วมมือกับผู้ประกอบการและสถาบันอุดมศึกษาที่มีศักยภาพเฉพาะด้านและเน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเข้มข้น ร่วมพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูอาชีวศึกษาในสถานประกอบการ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีความเชื่อมโยงกับการรับรองมาตรฐานอาชีพ/มาตรฐานฝีมือแรงงานสอดคล้องกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ในสาขาที่สถาบันมีความโดดเด่น หรือตอบสนองกับทิศทางการพัฒนาและการลงทุนของประเทศ รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถให้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษาในการพัฒนาและยกระดับกำลังคนด้านสมรรถนะอาชีพที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม เกษตร และบริการปัจจุบันในรูปแบบยกระดับหรือปรับความรู้และทักษะ (Up Skill) อบรมเพื่อพัฒนาความรู้ทักษะใหม่ (Re Skill) หรือฝึกอบรมทักษะอาชีพใหม่ (New Skill)

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕)

๔) **ขั้นตอนที่ ๔** คณะกรรมการปฏิรูปฯ ประชุมหน่วยงานผู้รับผิดชอบติดตามความคืบหน้าในการดำเนินการ

ระยะเวลาดำเนินการ ทุก ๓ เดือน

๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การปฏิรูปบทบาทการวิจัยและระบบธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศไทยออกจากกับดักรายได้ปานกลางอย่างยั่งยืน

สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีอัตราการเกิดของประชากรไทยที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เด็กวัยเรียน นักศึกษา วัยแรงงานมีจำนวนที่ลดลง แต่คนมีอายุยืนยาวขึ้น ทำให้จำนวนที่นั่งเปิดรับของสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีเกินกว่าจำนวนของผู้สมัครเรียน ส่งผลกระทบต่อต้นทุนและรายได้ในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษามีกำลังและทรัพยากรเพียงพอที่จะดำเนินการเรียนการสอนที่มีคุณภาพได้อีก อาทิ การจัดการเรียนการสอนสำหรับคนวัยทำงาน ในรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบกับ ภาคการผลิตและบริการต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วในบริบทเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน กำลังคนต้องปรับตัวตามให้ทัน สถาบันอุดมศึกษาควรมีบทบาทในการร่วมพัฒนากำลังคนวัยทำงานเหล่านี้ โดยเฉพาะความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานยุคใหม่ และพบว่า “การพัฒนา กำลังคนวัยทำงานในภาคการผลิตและบริการ” อาจเป็นภารกิจที่สำคัญและเร่งด่วนไม่น้อยไปกว่า “การพัฒนาบัณฑิตใหม่” ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญสูง แต่ขาดคุณวุฒิหรือความรู้ที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าสู่การจ้างงานในระดับที่สูงขึ้น รวมถึงความรู้เชิงวิชาการในการต่อยอดการทำงาน

ด้วยเหตุนี้ สถาบันอุดมศึกษาจึงควรปรับบทบาทหรือขยายการให้บริการให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากร สามารถรองรับการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long-learning) ที่ตอบโจทย์ความต้องการของประชากรทุกกลุ่ม อาทิ ระบบการจัดการเรียนการสอนแบบชุดการเรียนรู้ย่อย (Module Based) พร้อมกับระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) และ/หรือระบบคุณวุฒิแบบย่อย (Micro Credential) เพื่อเป็นกลไกที่ตอบโจทย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต และส่งเสริมให้วัยแรงงานเข้าถึงคุณวุฒิการศึกษาได้สะดวกและมีประสิทธิภาพสูง อันจะช่วยยกระดับศักยภาพและสร้างความก้าวหน้าในอาชีพ หรืออาจสะสมเพื่อต่อยอดไปสู่การรับรองคุณวุฒิการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นหรือระดับปริญญาได้ นอกจากนี้ ยังเป็นโอกาสให้อุดมศึกษามีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน การพัฒนาคุณภาพครู การพัฒนาอาชีวศึกษา รวมถึงการช่วยให้โรงเรียนปรับเปลี่ยนกระบวนการในการทำงานได้อย่างจริงจัง

นอกจากนั้นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีที่กำหนดเป้าหมายให้ประเทศไทยก้าวออกจากกับดักรายได้ปานกลางสู่การเป็นประเทศรายได้สูง สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวในการพัฒนางานวิจัยและขีดความสามารถของระบบวิจัย และศักยภาพของนักวิจัยให้มีความพร้อมและความสามารถในการผลิตงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างยั่งยืน

เพื่อให้การดำเนินการปฏิรูปข้างต้นมีความยั่งยืนและได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนไทย สถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานกำกับจำเป็นต้องมีระบบธรรมาภิบาลที่เป็นที่ยอมรับจากทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน ดังนั้น การปฏิรูปบทบาทการวิจัยและระบบธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศไทยออกจากกับดักรายได้ปานกลางอย่างยั่งยืนประกอบด้วยการปฏิรูปเป้าหมายการปฏิรูปดังต่อไปนี้

๒.๕.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) เป้าหมาย

(๑) การสนับสนุนการพัฒนากำลังคนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาประเทศไทยออกจากกับดักรายได้ปานกลางอย่างยั่งยืน

ระบบการอุดมศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการปรับบทบาทในกระบวนการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพรองรับการพัฒนาประเทศผ่านการยกระดับการพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-Long Learning) เพื่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งประกอบด้วยกลไกสำคัญ ๓ ประการได้แก่ ๑) การศึกษาแบบ Cooperative and Work Integrated Education ๒) การจัดการเรียนรู้แบบ Module-Based Learning และ ๓) การจัดการเรียนรู้ที่เน้น Re-skill Up-skill New-skill โดยทั้งหมดนี้จะต้องดำเนินการใน ๗ เรื่อง โดยดำเนินการในระดับส่วนกลาง และระดับสถาบันอุดมศึกษา

(๒) การสนับสนุนงานวิจัยเพื่อส่งเสริมการพัฒนาประเทศไทยออกจากกับดักรายได้ปานกลางอย่างยั่งยืน

ระบบการอุดมศึกษาจำเป็นต้องปฏิรูประบบการวิจัยและนวัตกรรมทั้งระบบ ตั้งแต่การพัฒนาระบบการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนงานวิจัยและนวัตกรรมในสาขาที่มีความสำคัญของประเทศ การเชื่อมโยงกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์การวิจัยของประเทศจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากกระบวนการวิจัยและนวัตกรรมสู่กระบวนการบริหารจัดการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบวิจัยของประเทศในทุกระดับ โดยมีเป้าหมายรวมถึงการยกระดับขีดความสามารถด้านนวัตกรรมให้กับผู้ประกอบการและชุมชน เพื่อให้มีความสามารถในการใช้นวัตกรรมในการยกระดับการดำเนินงานและรวมถึงความสามารถการทำวิจัยและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน

(๓) การปฏิรูประบบธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและการสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาจากทุกภาคส่วนในประเทศไทย

ระบบธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษาทั้งในระดับสถาบันและระดับหน่วยงานภายในของสถาบัน อาทิ ระบบการสรรหาอธิการบดี กรรมการสภามหาวิทยาลัย และ ระบบการสรรหาคณบดี จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงให้มีระบบธรรมาภิบาล โปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาคมทั้งในมหาวิทยาลัยและของประชาชนไทย เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาของไทยได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในสังคมไทยในการปฏิบัติภารกิจได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

๒) ตัวชี้วัด

(๑) มีแนวทางการพัฒนาระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในโอกาสการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของประชากรที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส^๔ และส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน หรือการเทียบโอนประสบการณ์/ความรู้

(๒) เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาร่วมกันวิจัยพัฒนานวัตกรรมระบบการเรียนรู้ดิจิทัล (Digital Learning Platform) ที่สามารถสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตในทุกระดับการศึกษาแก่ประชาชนไทยทุกคนได้โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รวมทั้งระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) ที่สามารถให้คุณวุฒิฉบับย่อกับผู้เรียนและสะสมเพื่อเทียบโอนเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการจบการศึกษาจนสำเร็จระดับปริญญาได้

^๔ ปัจจุบันเยาวชนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนที่สุดร้อยละ ๒๐ ของประเทศมีโอกาสดำเนินการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาเพียงร้อยละ ๕ ในขณะที่เยาวชนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดีที่สุดร้อยละ ๒๐ ของประเทศมีโอกาสดำเนินการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาเกือบร้อยละร้อย

(๓) มีแนวทางการพัฒนางานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาประเทศไทยออกจากกับดักรายได้ปานกลางอย่างยั่งยืนภายใน ๒๐ ปี

(๔) มีแนวทางการปรับปรุงระบบธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษา รวมถึงหน่วยงานภายในของสถาบันอุดมศึกษา

๒.๕.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)

๒.๕.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕)

๒.๕.๔ ประเมินการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณของหน่วยงาน

๒.๕.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **ขั้นตอนที่ ๑** สำรวจและวิเคราะห์สภาพสถานการณ์ปัจจุบัน และกำลังการผลิตของสถาบันอุดมศึกษาโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับ Lifelong-Learning ซึ่งประกอบด้วย ๑) การศึกษาแบบ Cooperative and Work Integrated Education ๒) การจัดการเรียนรู้แบบ Module-Based Learning และ ๓) การจัดการเรียนรู้ที่เน้น Re-skill Up-skill New-skill (ร่วมกับคณะกรรมการการอุดมศึกษา : กกอ.) ตลอดจนการวางแผนการดำเนินงานและการกำหนดผู้รับผิดชอบเป็นเจ้าภาพ และการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานดำเนินการทุกส่วน

๑.๑) การดำเนินการระดับส่วนกลาง

(๑) วางแผนการดำเนินงานและกำหนดผู้รับผิดชอบเป็นเจ้าภาพในการดำเนินงานทุกส่วน รวมทั้งการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่เห็นภาพร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้รับผิดชอบ

(๒) ปรับการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการพัฒนากำลังคน กำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณให้แก่สถาบันอุดมศึกษาโดยอิงตามความต้องการกำลังคน (Demand-side Financing) ทั้งความต้องการจากภาคการผลิตและบริการ และความต้องการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ทั้งในส่วนของการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนในวัยเรียนในระบบปกติและการจัดการเรียนรู้/การฝึกอบรมฝีมือ (Reskill/ Upskill/ New Skill) สำหรับผู้เรียนวัยทำงาน โดยเฉพาะหลักสูตรที่เป็นแบบ Module-based และ CWIE ทั้งนี้เพื่อให้เกิดระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างแท้จริง

(๓) ปรับมาตรฐานการศึกษาให้รองรับ ปรับมาตรฐานการศึกษาให้ยืดหยุ่น และรองรับการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะที่เป็นแบบ Module-Based แบบ CWIE ซึ่งอาจแตกต่างไปจากการศึกษาในรูปแบบปกติและอาจใช้กลไก Sandbox ให้เกิดประโยชน์ (มาตรา ๖๙ พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒)

(๔) การวิเคราะห์ความต้องการและจัดทำแผนการพัฒนากำลังคน ต้องมีกลไกการกำหนดความต้องการกำลังคน (Demand Identification) เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับอุดมศึกษาในสาขาวิชาหรือสาขาอาชีพ ทั้งการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนในวัยเรียนในระบบปกติและการจัดการเรียนรู้/การฝึกอบรมฝีมือ (Reskill/ Upskill/ New Skill) สำหรับผู้เรียนวัยทำงาน

๑.๒) ระดับสถาบันอุดมศึกษา

(๑) สนับสนุนให้เกิด Active Learning/ CWIE ทั้งระบบ สถาบันอุดมศึกษาจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ เช่น Active Learning และ/หรือ Cooperative and Work Integrated Education (CWIE)

(๒) สนับสนุนให้เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาร่วมกันวิจัยพัฒนานวัตกรรมระบบการเรียนรู้ดิจิทัล (Digital Learning Platform) ที่สามารถสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตในทุกระดับการศึกษาแก่ประชาชนไทยทุกคนได้โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

(๓) พัฒนาระบบ Module-based และ/หรือ Micro Credential พร้อมกับการพัฒนาระบบ Credit Bank ทั้งภายในสถาบันอุดมศึกษาและระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถให้คุณวุฒิฉบับย่อแก่ผู้เรียนและสะสมเพื่อเทียบโอนเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการจบการศึกษาระดับปริญญาได้

(๔) พัฒนาระบบบริหารจัดการ/สนับสนุน สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาระบบสนับสนุน อาทิ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โครงสร้างพื้นฐานการเรียนการสอนที่ทันสมัยและตรงกับความต้องการ

(๕) พัฒนาอาจารย์ด้วยการส่งเสริมการทำงานกับภาคการผลิตและบริการ สถาบันอุดมศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรทำงานร่วมกับภาคการผลิตและบริการอย่างเข้มข้นเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของอาจารย์และบุคลากรให้มีประสบการณ์ ความรู้และทักษะที่ภาคการผลิตและบริการต้องการ

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕)

๒) **ขั้นตอนที่ ๒** ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพัฒนาแผนการปฏิรูประบบการคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในโอกาสการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของประชากรที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส และส่งเสริมพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน หรือการเทียบโอนประสบการณ์/ความรู้

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕)

๓) **ขั้นตอนที่ ๓** สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันยกร่างแผนการปฏิรูประบบการวิจัยและนวัตกรรมในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาประเทศไทยออกจากกับดักรายได้ปานกลางอย่างยั่งยืนภายใน ๒๐ ปี โดยมีเป้าหมายรวมถึงการยกระดับขีดความสามารถด้านนวัตกรรมให้กับผู้ประกอบการและชุมชน เพื่อให้มีความสามารถในการใช้นวัตกรรมในการยกระดับการดำเนินงานและรวมถึงไปถึงความสามารถทำวิจัยและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕)

๔) **ขั้นตอนที่ ๔** กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมจัดทำแผนการปฏิรูประบบธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษารวมถึงหน่วยงานภายในของสถาบันอุดมศึกษา

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕)

๕) **ขั้นตอนที่ ๕** ติดตามและประเมินผล (หน่วยงานผู้รับผิดชอบ ร่วมกับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา)

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี ๙ เดือน (มกราคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕)

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย (เรียงลำดับความสำคัญ)

๓.๑ ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

สาระสำคัญโดยสังเขป ให้มีการจัดทำกฎหมายว่าการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่เพื่อให้เป็นกฎหมายกลางที่เน้นการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีความยืดหยุ่นหลากหลาย การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารและการจัดการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา และปฏิรูปกลไกการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการจัดการศึกษาและวางกลไกสำคัญให้สอดคล้องกับการจัดองค์กร รวมถึงการจัดองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตามภารกิจของการจัดการศึกษา ทั้งนี้ จะต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ และสอดคล้องกับแนวทางของยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน
และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
(ฉบับปรับปรุง)

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน
และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

สารบัญสาระสำคัญแผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน
และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

	หน้า
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๑๓-๑
๑.๑ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๑๓-๑
๑.๑.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับยุทธศาสตร์ชาติ	๑๓-๒
๑.๑.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๑๓-๔
๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดในภาพรวม	๑๓-๖
ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ	๑๓-๗
๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในทุกช่วงวัย ผ่านการปฏิรูป อุตสาหกรรมบันเทิงและการใช้กลไกร่วมระหว่างภาครัฐและ เอกชนในการขับเคลื่อน	๑๓-๗
๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนาการเรียนรู้และเศรษฐกิจชุมชนบนฐานวัฒนธรรม แบบบูรณาการ	๑๓-๑๑
๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การส่งเสริมประชาชนเป็นศูนย์กลางในการสร้างวิถีชีวิตทางการกีฬา และการออกกำลังกายอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม และการสร้างโอกาส ทางการกีฬาและการพัฒนานักกีฬาอาชีพ	๑๓-๑๔
๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการกำลังคนของประเทศแบบบูรณาการ	๑๓-๒๐
๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การบริหารจัดการศักยภาพบุคลากรของประเทศ	๑๓-๒๓
ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย	๑๓-๒๘

ส่วนที่ ๑ บทนำ

การปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีขอบเขตครอบคลุมทั้งในเรื่องการนำหลักธรรมทางศาสนามาใช้ในการพัฒนาจิตใจ ปัญญาและการพัฒนาประเทศ มรดกทางวัฒนธรรม เอกลักษณ์ที่ดึงดูดใจของชาติ การส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาเพื่อสุขภาพ พร้อมนำมาใช้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและความเป็นเลิศ การส่งเสริมการมีงานทำ การคุ้มครองแรงงานให้มีความปลอดภัย สุขอนามัย รายได้และสวัสดิการที่ดี การประกันสังคม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านความมั่นคง สุขภาพ และปัจจัยในการดำรงชีวิต ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า แต่ละมิติล้วนมีความเชื่อมโยงกันและสามารถทำให้เกิดการหลอมรวมนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาคนในชาติให้มีความเข้มแข็ง บนพื้นฐานของเศรษฐกิจที่พอเพียง แต่มีความเข้มแข็งมั่นคงโดยมี **‘วัฒนธรรม’** เป็นพื้นฐานของการสะท้อนความเป็นชาติ ที่ต้องผสมผสานกับความเข้าใจในอิทธิพลและบริบทของกระแสโลกเพื่อให้เกิดความสมดุลทั้งสองส่วน อีกทั้งยังรวมถึงการสร้างสังคมบนฐานของคุณธรรมจริยธรรม ร่วมกับ **‘กีฬาและการออกกำลังกาย’** ที่จะช่วยสร้างผลลัพธ์สำคัญสองส่วนคือ สุขภาพที่ดีและการสร้างทัศนคติพึงประสงค์ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างเคารพ (Respect) ทั้งต่อผู้อื่นตนเอง และกฎกติกาของสังคม ด้านมิตรภาพ (Friendship) ที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและระหว่างองค์กรและด้านความเป็นเลิศ (Excellence) ที่ทลายขีดจำกัดของมนุษย์ ภายใต้แนวคิด “เร็วขึ้น สูงขึ้น แข็งแรงขึ้น” และเรื่อง **‘แรงงาน’** คือ การพัฒนากำลังแรงงาน (Supply) ให้มีคุณภาพ และมีความสามารถเป็นผู้ประกอบการเอง เพื่อสร้างผลผลิตให้ประเทศและนำมาซึ่งความมั่นคงทั้งของตนเอง สังคม ร่วมกับ **‘การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์’** เพื่อเป็นการเติมเต็มการพัฒนาและส่งเสริมในมิติอื่น ๆ สำหรับคนทุกกลุ่มทุกช่วงวัยตั้งแต่แรกเกิด ในทุกภาคส่วนและทุกพื้นที่ เพื่อให้ได้รับการพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุด มีความสุขของแต่ละคน มีสมรรถนะสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๒ เตรียมความพร้อมสู่ความเป็นเลิศนำไปสู่การเติบโตและสร้างความมั่นคงในชีวิตได้อย่างยั่งยืน สามารถเป็นที่พึ่งของตนเองและสังคมจนวาระสุดท้ายของชีวิตเพื่อเป็นภาระแก่สังคมและครอบครัวน้อย และระยะเวลาสั้นที่สุดที่ต้องอาศัยผู้อื่นค้ำจุนดูแล

ดังนั้น การปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงถือเป็นกระบวนการสำคัญ ที่จะก่อให้เกิดฐานรากที่แข็งแรง คือ การพัฒนาที่มีคนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ความสำคัญกับการเตรียมและพัฒนาสมรรถนะคนทั้งเรื่องความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และสุขภาพกายและใจที่แข็งแรง ส่งเสริมการมีชีวิตที่มั่นคงบนพื้นฐานของความเสมอภาค รวมถึงการสร้างการเข้าใจในรากเหง้าความเป็นไทยและการเปลี่ยนไปของโลก ซึ่งถือว่าเป็นส่วนรากแก้วที่สำคัญในการนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาของประเทศตามที่ตั้งไว้

๑.๑ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติกำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศโดยรวม คือ **“ประเทศชาติมั่นคงประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน”** โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม

๑.๑.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) สรุปได้ ดังนี้

๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

๑.๑) ข้อ ๔.๑ การรักษาความสงบภายในประเทศ

๔.๑.๑ การพัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อมตระหนักในเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้มีอาชีพการงานและรายได้ที่พอเพียง ได้รับโอกาสและความเสมอภาค มีความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ มีจิตสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

๔.๑.๒ การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ โดยการน้อมนำและเผยแพร่ศาสตร์พระราชา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมให้ยึดถือหลักคำสอนซึ่งเป็นแก่นแท้หรือคำสอนที่ถูกต้องของศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๒.๑) ข้อ ๔.๓ สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว

๔.๓.๑ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ที่เน้นการสร้างและพัฒนาสินค้าและบริการด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น การบริหารจัดการสถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และวัฒนธรรม

๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๓.๑) ข้อ ๔.๑ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

๔.๑.๓ การสร้างความเข้มแข็งในสถาบันทางศาสนา โดยเน้นการเผยแพร่หลักคำสอนที่ดีงามให้กับประชาชน

๔.๑.๔ การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยการพัฒนาผู้นำชุมชนต้นแบบของการมีคุณธรรมจริยธรรม

๔.๑.๖ การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม โดยส่งเสริมสื่อสร้างสรรค์ และการใช้สื่อออนไลน์และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ นำเสนอตัวอย่างของการมีคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะ

๓.๒) ข้อ ๔.๒ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

๔.๒.๒ ช่วงวัยเรียนและวัยรุ่น ที่เน้นปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย และมีทักษะความสามารถสอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ ๒๑

๔.๒.๓ ช่วงวัยแรงงาน โดยการยกระดับศักยภาพ ทักษะ และสมรรถนะแรงงาน

๔.๒.๔ ช่วงวัยผู้สูงอายุ โดยการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีทักษะอาชีพในการหารายได้ มีงานที่เหมาะสมกับศักยภาพ มีการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการสนับสนุนหลักประกันทางสังคมที่สอดคล้องกับความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

๓.๓) ข้อ ๔.๓ ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑

๔.๓.๔ การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเน้นการจัดการศึกษาและระบบฝึกอบรมบนฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพสูงผ่านกลไกต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาระบบการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการรู้ดิจิทัล มาตรการจูงใจให้คนเข้าสู่การยกระดับทักษะ

๓.๔) ข้อ ๔.๔ การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย

๔.๔.๒ การสร้างเส้นทางอาชีพ สภาพแวดล้อมการทำงาน และระบบสนับสนุนที่เหมาะสมสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษผ่านกลไกต่าง ๆ อาทิ การมีกลไกการทำงานในลักษณะการรวมตัวของกลุ่มคนในหลายสาขาวิชา การเปิดพื้นที่ให้ผู้มีความสามารถพิเศษต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง

๓.๕) ข้อ ๔.๕ การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

๔.๕.๑ การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ

๔.๕.๕ การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่ ผ่านการจัดความรู้ด้านสุขภาพที่เป็นประโยชน์และสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างสุขภาวะที่พึงประสงค์ระหว่างกัน

๓.๖) ข้อ ๔.๖ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๔.๖.๒ การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัว และชุมชน ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

๓.๗) ข้อ ๔.๗ การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ

๔.๗.๑ การส่งเสริมการออกกำลังกายและกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต

๔.๗.๒ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ

๔.๗.๓ การส่งเสริมกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ระดับอาชีพ

๔.๗.๑ การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมกีฬา

๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๔.๑) ข้อ ๔.๑ การลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ

๔.๑.๔ เพิ่มผลิตภาพและคุ้มครองแรงงานไทย ให้เป็นแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพและความริเริ่มสร้างสรรค์ มีความปลอดภัยในการทำงาน

๔.๑.๕ สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัยทุกเพศภาวะและทุกกลุ่ม

๔.๒) ข้อ ๔.๒ การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

๔.๒.๖ การพัฒนากำลังแรงงานในพื้นที่ โดยพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบททั้งในปัจจุบันและอนาคต เน้นการส่งเสริมการยกระดับทักษะของผู้ประกอบการ

๔.๓) ข้อ ๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม

๔.๓.๓ สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน

๔.๓.๕ สนับสนุนการพัฒนาบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรม

๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๕.๑) ข้อ ๔.๔ ภาครัฐมีความทันสมัย ประเด็นย่อย พัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย

๕.๒) ข้อ ๔.๕ บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและคนเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ

๔.๕.๑ ภาครัฐมีการบริหารกำลังคนที่มีความคล่องตัว ยึดระบบคุณธรรม โดยมีการปรับปรุงกลไกการวางแผนกำลังคน รูปแบบการจ้างงาน การสรรหา การคัดเลือก เพื่อเอื้อให้เกิดการหมุนเวียนบุคลากรคุณภาพในหลากหลายระดับระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างคล่องตัว

๑.๑.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ดังนี้

๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความมั่นคง

๑.๑) ๐๑๐๑๐๒ คนไทยมีความจงรักภักดี ซื่อสัตย์ พร้อมธำรงรักษาไว้ ซึ่งสถาบันหลักของชาติ สถาบันศาสนาเป็นที่เคารพยึดเหนี่ยวจิตใจของคน ไทยสูงขึ้น

๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การท่องเที่ยว

๒.๑) ๐๕๐๑๐๑ รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น

๒.๒) ๐๕๐๑๐๒ เมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น

๓) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

๓.๑) ๐๘๐๑๐๑ การขยายตัวของวิสาหกิจเริ่มต้นในประเทศไทยเพิ่มขึ้น

๓.๒) ๐๘๐๒๐๒ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลดีขึ้น

๔) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

๔.๑) ๑๐๐๑๐๑ คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความพร้อมในทุกมิติตามมาตรฐานและสมดุลทั้งด้านสติปัญญาคุณธรรมจริยธรรม มีจิตวิญญาณที่ดี เข้าใจในการปฏิบัติตนปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมดีขึ้น

๔.๒) ๑๐๐๓๐๑ สื่อในสังคมไทยมีความเข้มแข็ง สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ประชาชนในสังคม ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ปลอดภัยและสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

๕) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

๕.๑) ๑๑๐๑๐๑ ครอบครัวไทยมีความเข้มแข็ง และมีจิตสำนึกความเป็นไทย ดำรงชีวิตแบบพอเพียงมากขึ้น

๕.๒) ๑๑๐๓๐๑ วัยเรียน/วัยรุ่น มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ครอบคลุม รู้จักคิดวิเคราะห์ รักการเรียนรู้ มีสำนึกพลเมือง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดชีวิตดีขึ้น

๕.๓) ๑๑๐๔๐๑ แรงงานมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิต มีทักษะอาชีพสูง ตระหนักในความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ สามารถปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ตามพลวัตของโครงสร้างอาชีพ และความต้องการของตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น

๕.๔) ๑๑๐๕๐๑ ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในชีวิต มีทักษะการดำรงชีวิต เรียนรู้ พัฒนาตลอดชีวิต มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคมเพิ่มขึ้น

๖) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้

๖.๑) ๑๒๐๑๐๑ คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตาม มาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ ๒๑ สามารถเข้าถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตดีขึ้น

๗) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

๗.๑) ๑๓๐๑๐๑ ประชาชนมีความรอบรู้ด้าน สุขภาวะสามารถดูแลสุขภาพ มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะ จิตสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้น

๗.๒) ๑๓๐๒๐๑ จำนวนชุมชนสุขภาพดีเพิ่มขึ้น

๘) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ศักยภาพการกีฬา

๘.๑) ๑๔๐๑๐๑ คนไทยออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการอย่างสม่ำเสมอเพิ่มขึ้น

๘.๒) ๑๔๐๒๐๑ นักกีฬาไทยประสบความสำเร็จในการแข่งขันระดับนานาชาติ

๘.๓) ๑๔๐๓๐๑ บุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการมีคุณภาพและมาตรฐานเพิ่มขึ้น

๙) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น เศรษฐกิจฐานราก

๙.๑) ๑๖๐๑๐๑ ศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มขึ้น

๙.๒) ๑๖๐๒๐๑ ผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๑๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม

๑๐.๑) ๑๗๐๑๐๑ คนไทยทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น

๑๑) ประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

๑๑.๑) ๒๐๐๔๐๑ ภาครัฐมีขีดสมรรถนะ สูงเทียบเท่า มาตรฐานสากลและ มีความคล่องตัว

๑๑.๒) ๒๐๐๕๐๑ บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงานเพื่อประชาชน ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ

๑.๒ ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมาย และตัวชี้วัดในภาพรวม

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
๑) ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรม	ดัชนีคุณธรรม ๕ ประการ ประกอบด้วย ความมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต การมีจิตสาธารณะ การเป็นอยู่อย่างพอเพียง และกตัญญู	พัฒนาและประเมินดัชนีชี้วัดคุณธรรมคนไทย	ดัชนีชี้วัดคุณธรรมคนไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ จากค่าตั้งต้น (baseline)
๒) เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรม	มูลค่าทางเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรมของประเทศ	ไม่ลดลงจากปีก่อนหน้า	เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ จากปีก่อนหน้า
๓) ประชาชนออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอรวมถึงมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ เพื่อพัฒนาสุขภาพให้แข็งแรง และเป็นฐานในการพัฒนากีฬาชาติ	อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (อายุเฉลี่ย)	เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า	ไม่น้อยกว่า ๖๘ ปี
	นักกีฬาหน้าใหม่ที่มีความสามารถมีอัตราการได้รับคัดเลือกเข้าสู่การเป็นนักกีฬาระดับชาติเพิ่มขึ้น	ร้อยละ ๕	ร้อยละ ๑๐
๔) กำลังคนของประเทศมีทักษะที่เอื้อต่อการสร้างผลิตภาพแรงงานและคุณภาพชีวิตที่ดี	ดัชนีผลิตภาพแรงงานต่อชั่วโมงทำงาน	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ จากปีก่อนหน้า	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ จากปีก่อนหน้า
	- อัตราการจ้างงานสูงขึ้นในทุกภูมิภาคของประเทศ - การเพิ่มขึ้นของผู้ประกอบการรายย่อย (Micro SME, SME)	อัตราการว่างงานลดลงจากปีก่อนหน้า	อัตราการว่างงานลดลงจากปีก่อนหน้า

ส่วนที่ ๒ กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในทุกช่วงวัย ผ่านการปฏิรูปอุตสาหกรรมบันเทิงและการใช้กลไกร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อน

ยุทธศาสตร์ชาติได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง มีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติด้านคุณธรรมความดี จะต้องมีการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังส่งเสริมคุณธรรม ค่านิยม และวัฒนธรรมที่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงเป็นระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้คนมีความดีอยู่ใน ‘วิถี’ การดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกในการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว การปฏิรูปการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของการอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ และสันติสุข โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ชุมชน ครอบครัว สังคม องค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้อง มีความเข้มแข็ง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตสำนึก ความเป็นไทย มีวินัย มีความพอเพียง มีความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตอาสา และมีความกตัญญูรู้คุณ

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของประเทศกลับซึบไปในทิศทางตรงข้าม โดยในปี ๒๕๕๙ ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ร่วมกับศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล” เรื่อง “สถานการณ์คุณธรรมของสังคมไทย” พบว่า ประเด็นวิกฤติด้านคุณธรรมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาที่คนรุ่นใหม่ที่ไม่มีสัมมาคารวะและไม่เคารพผู้ใหญ่ ปัญหาพฤติกรรมวัตถุนิยม บริโภคนิยม ไม่มีความพอเพียง และปัญหาขาดระเบียบวินัย ไม่เคารพกติกา กฎหมาย เป็นปัญหาสามอันดับแรก และในปี ๒๕๖๒ มีการประมวล “๑๐ ปรากฏการณ์ คุณธรรม จริยธรรมในสังคมไทย” จัดทำโดยศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ซึ่งศึกษารวบรวม สังเคราะห์ข้อมูลจากประเด็นสถานการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงเดือนมกราคม – พฤษภาคม ๒๕๖๒ จากแหล่งข่าวต่าง ๆ พบว่า มีทั้งสถานการณ์เชิงบวกในด้านการสร้างความร่วมมือ เช่น จิตอาสากับการจัดการภัยพิบัติที่เกิดขึ้น และสถานการณ์เชิงลบของสภาพปัญหาสังคมที่ต้องเฝ้าระวัง อาทิ การทะเลาะวิวาท การสร้างความขัดแย้งในสังคม การสร้างความเกลียดชังในโลกออนไลน์ ตลอดจนปัญหาการคอร์รัปชัน

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องเร่งปฏิรูปการขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามสาเหตุข้างต้น เพื่อสนองนโยบายประเทศที่ต้องการพัฒนาประเทศให้สมดุลทั้งทางวัตถุและจิตใจควบคู่กันไป ให้คุณธรรมนำการพัฒนาสร้างสังคมแห่งคุณธรรมตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่การสร้างสังคมไทยให้บังเกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นสังคมคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป ทั้งนี้ แผนปฏิรูปฉบับนี้ให้ความสำคัญกับ ๔ กลไกหลัก ได้แก่ ๑) การเสริมความเข้มแข็งให้ท้องถิ่นในการขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม ๒) การยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคลหน่วยงาน องค์กร และสื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ๓) การพัฒนากลไกใหม่ ๆ อาทิ ระบบเครดิตสังคม (Social credit) เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรม ในระดับพื้นที่และระดับบุคคล และ ๔) การปฏิรูปอุตสาหกรรมบันเทิง เพื่อใช้พลังบวก (Soft power) ให้เกิดการผลิตสื่อที่เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละช่วงวัย รายละเอียด ดังนี้

๒.๑.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

- ๑) เป้าหมาย คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- ๒) ตัวชี้วัด ดัชนีคุณธรรม ๕ ประการ ประกอบด้วย ความมีวินัย ความพอเพียง ความซื่อสัตย์ สุจริต มีจิตอาสา และมีความกตัญญูรู้คุณ (โดยในปี ๒๕๖๕ มีเป้าหมายเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ จากปีฐาน และในปี ๒๕๖๕ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ จากปีฐาน)

๒.๑.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

๒.๑.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

๒.๑.๔ ประมาณการวางเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการจัดทำแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้อง และการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม

๒.๑.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกระทรวงวัฒนธรรม สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงาน ก.พ.ร. กระทรวงมหาดไทย เป็นอย่างน้อย ในการดำเนินการ ดังนี้

๑) เสริมความเข้มแข็งให้ท้องถิ่นในการขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม โดย

(๑) **ถอดบทเรียนต้นแบบชุมชน** ท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นต้นแบบ เรื่องคุณธรรมจริยธรรม โดยกำหนดเป้าหมายปี ๒๕๖๔ มี ๒๐๐ ชุมชนต้นแบบ และปี ๒๕๖๕ มี ๔๐๐ ชุมชนต้นแบบ

(๒) **พัฒนากลไกการเป็นแหล่งเรียนรู้และระบบพี่เลี้ยง** เพื่อขยายผลชุมชน/ท้องถิ่นต้นแบบ

(๓) **จัดทำตัวชี้วัดร่วม** ระหว่างกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงมหาดไทย และสำนักพระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดการมุ่งสู่เป้าหมายเรื่องคุณธรรม จริยธรรม อย่างมีเอกภาพ และให้มีการประเมินตามตัวชี้วัดดังกล่าว

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๒) ยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคล หน่วยงาน องค์กร และสื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม โดย

(๑) **กำหนดเกณฑ์และมาตรฐาน** ด้านคุณธรรม จริยธรรมของบุคคล/หน่วยงาน/องค์กร/สื่อที่จะได้รับการคัดเลือก

(๒) **ค้นหาบุคคล/หน่วยงาน/องค์กร/สื่อ และมอบรางวัลอย่างต่อเนื่อง** เพื่อให้เกิดกระแสสังคมส่งเสริมคนดี กับทั้งเป็นการสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศชาติ

(๓) **ประกาศ ประชาสัมพันธ์ และมอบรางวัล** แก่บุคคล/หน่วยงาน/องค์กร/สื่ออย่างต่อเนื่อง

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๓) พัฒนากลไกระบบเครดิตสังคม (Social credit) เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนหลักธรรมทางศาสนาให้ออกมาเป็นคุณธรรม จริยธรรม ลงสู่พฤติกรรมที่จับต้องได้ ในระดับพื้นที่และระดับบุคคล โดย

(๑) **ศึกษาแนวคิดและความเป็นไปได้** ในการปรับใช้กลไกระบบเครดิตสังคม (Social credit) พร้อมข้อสรุปวิธีการวัดและเกณฑ์การให้สิทธิประโยชน์

(๒) **หาพื้นที่หรือองค์กรนำร่อง** ในการปรับใช้กลไกดังกล่าว โดยให้มีการผูกเครดิตที่ได้รับการให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ทั้งในระดับบุคคล ชุมชน และท้องถิ่น อาทิ การให้ทุนการศึกษาหรือทุนการอบรมเพิ่มความรู้ในด้านต่าง ๆ กับครอบครัว บุคคล หรือชุมชน ที่มีเครดิตถึงเกณฑ์

ระยะเวลาดำเนินการ ปี ๒๕๖๔ มีผลการศึกษาแนวคิดและการประยุกต์ใช้กลไกระบบเครดิตสังคม และปี ๒๕๖๕ มีการนำร่องใช้ระบบเครดิตสังคมใน ๑๐ หมู่บ้าน/ชุมชน/องค์กร

๔) **ปฏิรูปสื่อและอุตสาหกรรมบันเทิง** ซึ่งรวมถึงสื่อโฆษณาและเกมส์ เพื่อใช้พลังบวก (Soft power) ให้เกิดการผลิตสื่อที่เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละช่วงวัย ได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง โดย

(๑) **พัฒนาองค์กรที่จะดำเนินการในรูปแบบที่เหมาะสม** อาทิ การจัดตั้งวิสาหกิจเพื่อสังคม องค์กรที่มีการลงทุนร่วมกันระหว่างรัฐและเอกชน (PPP) หรือในรูปแบบความร่วมมือที่เน้นผลลัพธ์เพื่อสังคม (Social Impact Partnership) ที่มีเอกชนบริหารอย่างมีเป้าหมาย หรือจัดตั้งในลักษณะองค์กรเสมือนจริง (Virtual organization) ในรูปคณะกรรมการที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน รวมถึงการนำเครือข่ายผู้มีความสามารถสูง (Talent) ด้านที่เกี่ยวข้องมาร่วมขับเคลื่อนงาน

(๒) **วางแผนและพัฒนายุทธศาสตร์การใช้สื่อให้เกิดประสิทธิผลทุกมิติ** อย่างชัดเจน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

(๓) **พัฒนาแนวทางให้มีโรงเรียน ‘กำเนิดศิลป์’** เพื่อเป็นโรงเรียนต้นแบบในเรื่องสื่อและการบันเทิง โดยในลำดับแรกให้พิจารณาใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ อาทิ โรงเรียนเพาะช่าง หรือโรงเรียนทางศิลปศาสตร์ มาเปลี่ยนรูปแบบหรือยกระดับการเรียนการสอนให้เป็นโรงเรียนชั้นนำในเรื่องดังกล่าว

(๔) **พัฒนาบุคลากรด้านสื่อ** โดยเฉพาะผู้ผลิตสารัตถะ (Content) รวมถึงการสร้างบุคลากร การวิจัย การส่งเสริมอุตสาหกรรมบันเทิงอย่างเป็นระบบ ส่งเสริม content ไทยไปในระดับสากล เพื่อส่งเสริมและขายความเป็นไทย ผ่านการจัดตั้งในลักษณะของสถาบันการเรียนรู้ระบบในลักษณะเสริมสร้างทักษะเฉพาะ

(๕) **สนับสนุนทุนการศึกษารัฐบาล** ให้กับการพัฒนาบุคลากรในสาขาวิชาที่กำหนด เพื่อมาทำงานให้ประเทศในองค์กรตามข้อ (๑)

(๖) **จัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU)** แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ บุคลากรในประเทศที่ประสบความสำเร็จ

(๗) **ทบทวนผลการดำเนินงานของกองทุนที่เกี่ยวข้อง** และวางแนวทางในการบูรณาการการทำงานร่วมกัน

(๘) **บรรจุการปฏิรูปอุตสาหกรรมบันเทิงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** เพื่อให้เป็นกลไกการใช้อิทธิพลทางวัฒนธรรมหรือความคิดในการทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านพลังบวก (Soft power) ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง

ระยะเวลาดำเนินการ ปี ๒๕๖๔ เกิดองค์การตามข้อ (๑) เพื่อทำการปฏิรูป
อุตสาหกรรมบันเทิง โดยมีแผนยุทธศาสตร์ในระยะยาวเพื่อปฏิรูปคุณธรรมและวัฒนธรรมไทยที่ชัดเจนและ
เป็นรูปธรรม และปี ๒๕๖๕ มีแนวทางในเรื่องการจัดการเรียนการสอนโรงเรียน ‘ก่านิดศิลป์’ เพื่อพัฒนาคน
ทางด้านนี้ในระยะยาว โดยมีสำนักนายกรัฐมนตรีและองค์กรสื่อสร้างสรรค์ร่วมสนับสนุนการดำเนินงาน

๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนาการเรียนรู้และเศรษฐกิจชุมชนบนฐานวัฒนธรรมแบบบูรณาการ

ที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการในหลายส่วนที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรม โดยมีโครงการต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม การพัฒนาชุมชนต้นแบบ รวมถึงยังมีการต่อยอดทุนวัฒนธรรมให้เป็นมูลค่ากลับมาสู่พื้นที่ ซึ่งต้องมีกระบวนการตั้งแต่ก่อนการผลิต (การจัดเก็บข้อมูล, การพัฒนาบุคลากร) กระบวนการผลิต (นำทุนทางวัฒนธรรมมาต่อยอด) และกระบวนการตลาด (ทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์) ซึ่งจะทำให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายสำคัญ โดยในช่วงก่อนการผลิต คือ การพัฒนาระบบการจัดการองค์ความรู้ (Knowledge management system) ซึ่งนอกจากการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่แล้ว จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่จะมาช่วยจัดการองค์ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมในรูปแบบที่สามารถดึงองค์ความรู้/ภูมิปัญญาจากผู้เชี่ยวชาญแขนงต่าง ๆ ให้ประชาชนสามารถเข้าถึง/ค้นคว้าได้ง่าย อาทิ ความรู้ด้านผ้าไทยตามภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีการจัดทำอย่างเป็นระบบ อีกทั้ง บุคลากรผู้สืบสานวัฒนธรรมส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ การเรียนรู้เรื่องศิลปวัฒนธรรมของเด็กและเยาวชนเราเริ่มลดน้อยลง รวมถึงการผลิตและการตลาดจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญเป็นพี่เลี้ยงและออกแบบผลิตภัณฑ์หรือกิจกรรมที่ดึงดูด นอกจากนี้ ยังพบว่าการสนับสนุนโดยหน่วยงานต่าง ๆ ยังเป็นลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดการกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และบูรณาการในการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมให้กับพื้นที่หนึ่ง ๆ ร่วมกัน

ดังนั้น แผนการปฏิรูปนี้ จึงเสนอประเด็นปฏิรูปโดยมีองค์ประกอบ ๓ ส่วน คือ ๑) การพัฒนาศักยภาพแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมต้นแบบในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ๒) การสร้างความตระหนักและสนใจให้เด็กและเยาวชนเห็นความสำคัญของรากเหง้าวัฒนธรรมในพื้นที่ของตนและพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ และ ๓) การต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่กลับมาสร้างรายได้และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีให้กับท้องถิ่นผ่านการทำงานแบบบูรณาการ โดยมีเป้าหมายและวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

๒.๒.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) **เป้าหมาย** ประกอบด้วย (๑) พัฒนาศักยภาพแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมต้นแบบทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคอย่างทั่วถึง เพื่อให้มีสถานที่เผยแพร่องค์ความรู้ ดั้งต้นแบบของ Musuem Siam และ TK Park และ (๒) ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนบนฐานวัฒนธรรม

๒) **ตัวชี้วัด** ประกอบด้วย (๑) จำนวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต้นแบบไม่น้อยกว่า ๖ แห่ง (ปี ๒๕๖๕: ภาครัฐ ๒ แห่ง ภาคเอกชน ๒ แห่ง ท้องถิ่น ๒ แห่ง) และเพิ่มเป็น ๑๕ แห่งในปี ๒๕๖๕ และ (๒) มูลค่าทางเศรษฐกิจด้านวัฒนธรรมของประเทศเติบโตไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ของ GDP ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

๒.๒.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงวัฒนธรรม

๒.๒.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

ปี ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕

๒.๒.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการจัดทำแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้อง และการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม

๒.๒.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) กระทรวงมหาดไทย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงาน ก.พ.ร. เป็นอย่างน้อย ในการดำเนินการ ดังนี้

๑) การพัฒนาศักยภาพแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมต้นแบบในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดย

(๑) **พัฒนาศักยภาพแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมต้นแบบ** ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อให้มีสถานที่เผยแพร่องค์ความรู้ต้นแบบ ซึ่งมาจากวิธีการคัดเลือกแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมจากภาครัฐ ภาคเอกชน และท้องถิ่น ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค

(๒) **การพัฒนาระบบการจัดการองค์ความรู้** (Knowledge management system) เพื่อให้มีระบบเข้ามาช่วยจัดการองค์ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมในรูปแบบที่สามารถดึงองค์ความรู้และภูมิปัญญาจากผู้เชี่ยวชาญแขนงต่าง ๆ โดยหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดทำแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อนำร่องการรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๒) สร้างความตระหนักและสนใจให้เด็กและเยาวชนเห็นความสำคัญ และสืบสานรักษาและต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่ของคนแต่ละพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ โดย

(๑) **ส่งเสริมเรื่องศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น** ผ่านการจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ด้านศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์/ประเพณีท้องถิ่น ตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน รวมถึงจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความสนุกสนานและน่าสนใจให้กับเด็ก เพื่อให้เกิดความผูกพันกับรากเหง้าท้องถิ่นของตน ทั้งนี้ ตั้งเป้าหมายไม่น้อยกว่า ๑๐๐ แห่งต่อปี โดย

- ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สอดแทรกศิลปวัฒนธรรมประวัติศาสตร์/ประเพณีท้องถิ่น ในการจัดการเรียนการสอน

- จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงให้เกิดความเข้าใจและความภูมิใจในรากเหง้าท้องถิ่นของตน ตัวอย่างเช่น โครงการนักเล่าเรื่องประจำหมู่บ้าน เพื่อพัฒนามัคคุเทศก์น้อยที่ศึกษาและถ่ายทอดประวัติศาสตร์บ้านเกิดของตนเอง โดยถือเป็นหนึ่งในอาชีพที่เด็กสามารถทำได้

(๒) **การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม** รวมถึงการใช้สื่อที่เหมาะสมกับทุกช่วงอายุ เพื่อให้การเผยแพร่มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น และเข้าถึงคนได้ดีในวงกว้าง ซึ่งจะใช้วิธีหารือและร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเทคโนโลยี AR (Augment Reality) มาใช้ในการถ่ายทอดเรื่องราวประวัติศาสตร์ ในแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานต่าง ๆ และให้เกิดพื้นที่นำร่องไม่น้อยกว่า ๒ แห่ง

ระยะเวลาดำเนินการ ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ มีพื้นที่นำร่องในการใช้เทคโนโลยี AR มาใช้ในการถ่ายทอดเรื่องราวประวัติศาสตร์

๓) ต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่กลับมาสร้างรายได้และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีให้กับท้องถิ่นผ่านการทำงานแบบบูรณาการ ที่มีการปฏิรูปกระบวนการนำโครงการทางวัฒนธรรมลงสู่พื้นที่เป็นหลัก โดย

(๑) **ปฏิรูปกระบวนการนำโครงการทางวัฒนธรรมลงสู่พื้นที่** โดยใช้รูปแบบการทำงานแบบบูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง (Area Base) โดยจัดให้มีคณะทำงานในลักษณะองค์กรเสมือนจริง (Virtual Organization) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาสินค้าและบริการ โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมเป็นฐานในการต่อยอด ทั้งนี้ ภายในปี ๒๕๖๔ กำหนดแผนการทำงานร่วมกันในลักษณะแผนการทำงานแบบบูรณาการทั้งในเชิงการเลือกพื้นที่ กิจกรรม การจัดสรรงบประมาณ และจัดให้มีกลไกตัวชี้วัดร่วม (Joint KPIs) และให้มีการประเมินตามตัวชี้วัดดังกล่าว

(๒) **ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนบนฐานวัฒนธรรม** (สินค้า ผลิตภัณฑ์ เทศกาล ประเพณี อาหาร ท่องเที่ยวชุมชน ศิลปะการแสดง ถนนสายวัฒนธรรม ตลาดวัฒนธรรม ฯลฯ) โดย

- ศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน ทั้งในเรื่อง ๑) ผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม ๒) ต้นทุนบุคลากรทางวัฒนธรรม ๓) ต้นทุนทางองค์ความรู้วัฒนธรรม ๔) งานเทศกาลประเพณีท้องถิ่น ๕) แหล่งศิลปะและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

- พัฒนาสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล และพัฒนาบุคลากรทางวัฒนธรรมให้มีศักยภาพด้านวัฒนธรรมสร้างสรรค์ โดย ๑) อบรมบ่มเพาะสร้างองค์ความรู้เพื่อส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการทางวัฒนธรรม โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยทั่วประเทศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๒) นำเทคโนโลยีสมัยใหม่และนวัตกรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าและบริการทางวัฒนธรรม ๓) พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการด้านความคิดสร้างสรรค์เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานวัฒนธรรม ๔) พัฒนามาตรฐานสินค้าและบริการวัฒนธรรมที่เป็นแบรนด์ของชาติหรือตราสินค้า (Logo) กลางของประเทศไทย

- จัดทำแผนที่เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ส่งเสริมพัฒนาศักยภาพผู้นำด้านการท่องเที่ยว (มัคคุเทศก์) และประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวในสื่อทุกประเภท

- ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยรูปแบบพลัง “บวร” ในการส่งเสริมตลาดวัฒนธรรมในพื้นที่อย่างบูรณาการ

- จัดให้มีตลาดวัฒนธรรมและถนนสายวัฒนธรรมที่มีศักยภาพในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ

- ส่งเสริมการตลาดของสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์

- ส่งเสริมให้มีการหาบเร่แผงลอยที่มีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย และมีความรอบรู้ด้านสุขภาพและสาธารณสุขในการปกกันการเผยแพร่กระจายของโรคติดต่อและความสะอาด

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

(๔) **ปลดล็อกเพื่อให้เกิดการใช้อาคาร สถานที่ เพื่อสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ขององค์การภาครัฐในด้านวัฒนธรรม**

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การส่งเสริมประชาชนเป็นศูนย์กลางในการสร้างวิถีชีวิตทางการกีฬาและการออกกำลังกายอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม และการสร้างโอกาสทางการกีฬาและการพัฒนานักกีฬาอาชีพ

ปรัชญาที่แท้จริงเรื่องการศึกษา คือ การมุ่งเน้นการให้ความรู้และการสร้างความตระหนักให้ประชาชนเพื่อสร้างวิถีชีวิตใหม่ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต โดยมีอิสระในการประกอบกิจกรรมการออกกำลังกาย เล่นกีฬาและนันทนาการ ได้ตามความถนัดหรือความสนใจเฉพาะบุคคล ซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและพัฒนาสุขภาพให้แก่อนตนเองและครอบครัว ทั้งยังสามารถขยายผลไปสู่ชุมชน สังคม และระดับประเทศ โดยในการพัฒนาต้องให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางในการออกกำลังกาย เล่นกีฬาและนันทนาการ จนสร้างเป็นวิถีชีวิตอย่างยั่งยืน รวมถึงควรดำเนินการปฏิรูปการทำงานของหน่วยงานสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนให้สามารถจับต้องได้อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพให้กับประชาชน ซึ่งถือเป็นตัวแปรที่สำคัญตัวหนึ่งที่จะทำนายสถานะสุขภาพของบุคคลนั้น ๆ

นอกจากนี้ มิติการศึกษาที่สำคัญเกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนา นักกีฬาเพื่อให้มีการใช้ศักยภาพได้อย่างสูงสุดตามความสามารถเฉพาะด้านที่มีในแต่ละบุคคล ซึ่งความสำเร็จของนักกีฬาไทยจะต้องเกิดจากกระบวนการค้นหา สร้าง เลือกรร พัฒนา และเปิดโอกาสเข้าร่วมการแข่งขันอย่างเป็นระบบ มีมาตรฐาน และมีความเที่ยงธรรม ซึ่งจะช่วยให้เกิดการคัดเลือนักกีฬาที่มีความบริสุทธิ์ ยุติธรรม และสามารถสร้างผลงานให้เป็นที่ประจักษ์ มีสถิติที่โดดเด่น ทั้งยังสร้างโอกาสให้นักกีฬาสามารถพัฒนาตนไปสู่ความเป็นนักกีฬาอาชีพ มีความมั่นคงในชีวิต สร้างเกียรติภูมิให้แก่ประเทศต่อไป และเป็นตัวอย่างให้ประชาชนออกกำลังกายเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันการดำเนินการทางการกีฬาพบสภาพปัญหาในเรื่องของกีฬาแต่ละประเภท กล่าวคือ

๑) **กีฬาขั้นพื้นฐาน** ประสบปัญหาในเรื่อง (๑) ขาดการพัฒนาในเรื่องของแนวทางการวางพื้นฐานการเล่นกีฬาให้กับเด็กและเยาวชนทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน (๒) ปัญหาความไม่เพียงพอของบุคลากรทางวิทยาศาสตร์การเคลื่อนไหวและกีฬาและครูพลศึกษา (๓) ความไม่เพียงพอของปัจจัยพื้นฐานด้านการกีฬาในสถานศึกษาและชุมชน และ (๔) การบริหารจัดการพลศึกษาและกีฬาในโรงเรียน รวมทั้งหลักสูตรการเรียนการสอนพลศึกษาและการกีฬา การสอนวิทยาศาสตร์การกีฬา ในสถานศึกษายังไม่มีความเหมาะสมและเพียงพอ

๒) **กีฬาเพื่อมวลชน** ประชาชนในประเทศหลายพื้นที่ขาดโอกาสการเข้าถึงกิจกรรมการออกกำลังกายหรือการเล่นกีฬา เนื่องจากชุมชนขาดสถานที่ออกกำลังกาย ขาดโครงสร้างพื้นฐานทางการกีฬาเพื่อการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ ขาดบุคลากรทางวิทยาศาสตร์การเคลื่อนไหวและกีฬา พลศึกษาและการกีฬาในการเป็นผู้นำและแนะนำการออกกำลังกาย ความไม่ต่อเนื่องของการดำเนินกิจกรรมการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา นันทนาการ และการแข่งขันกีฬา ขาดโครงข่ายเชื่อมโยงการเล่นกีฬาและออกกำลังกายในท้องถิ่น จึงไม่สามารถพัฒนาสุขภาพของประชาชนให้บรรลุผล

๓) **กีฬาเพื่อความเป็นเลิศต่อยอดสู่กีฬาอาชีพ** ในปัจจุบันได้มุ่งเน้นและหวังผลเพียงการแข่งขันมหกรรมกีฬาใหญ่คือการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกเกมส์ และการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์เป็นหลัก แต่ให้ความสำคัญต่อการแข่งขันระดับรองลงมาน้อย ทั้งยังขาดแนวทางการพัฒนากีฬาที่ชัดเจนและต่อเนื่องในการบริหารจัดการที่ทันสมัย โดยเฉพาะในเรื่องของการค้นหา การสร้าง การพัฒนานักกีฬา และการส่งร่วมการแข่งขัน ทั้งยังขาดการดูแลสวัสดิการของนักกีฬาตั้งแต่ก่อนการแข่งขัน ระหว่างการแข่งขัน และภายหลังการแข่งขัน

รวมถึงระบบการศึกษาด้านการกีฬาและระบบการผลิตบุคลากรทางการกีฬาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานผู้ใช้นักกีฬา (สมาคมกีฬา โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น) ตลาดแรงงานกีฬา และอุตสาหกรรมกีฬา

นอกจากนี้ ยังพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการกีฬาระดับภูมิภาคเกิดจาก (๑) การมุ่งเน้นตรวจสอบตามระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัดในมิติของการเงินการบัญชี (๒) ขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานในกีฬาหลายประเภท (๓) ขาดการประสานงานระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการกีฬา ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน (๔) ประสบปัญหาการบริหารจัดการกีฬาในระดับจังหวัด (๕) ข้อจำกัดด้านข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาในระดับท้องถิ่น (๖) ความไม่ชัดเจนของระบบการคัดเลือกและส่งแข่งขันกีฬา (๗) ขาดบุคลากรการกีฬา และ (๘) ปัญหาเรื่องการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ทางการกีฬารวมถึงปัญหาในภาพรวมในเรื่องระบบฐานข้อมูลที่ไม่เพียงพอต่อการนำไปสู่การตัดสินใจเชิงนโยบาย

สำหรับในเรื่องความรู้ด้านสุขภาพ พบว่า แม้ว่าปัจจุบันจะมีหลายหน่วยงานดำเนินการจัดทำข้อมูลคลังความรู้ด้านสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นการดูแลสุขภาพตามอาการเจ็บป่วยเบื้องต้น และการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สุขภาพ แต่ข้อมูลดังกล่าวล้วนถูกเก็บแบบแยกส่วนตามหน่วยงานหรือองค์กรที่มีภารกิจรับผิดชอบโดยตรง ส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ยากและต้องหาข้อมูลจากหลายแหล่ง

ทั้งนี้ การปฏิรูปด้านกีฬาและการออกกำลังกาย เพื่อก่อให้เกิดการสร้างวิถีชีวิตทางการกีฬา การออกกำลังกาย และการพัฒนานักกีฬา ที่จะนำไปสู่สุขภาพที่ดีของคนในชาติ และการพัฒนาต่อยอดไปสู่ นักกีฬาอาชีพนั้น จำเป็นต้องผลักดันการดำเนินงานใน ๓ ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ (๑) การส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อมวลชน เพื่อให้ประชาชนทุกคนและทุกพื้นที่เห็นความสำคัญและมีการออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอจนเป็นวิถีชีวิต โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการกีฬาในการส่งเสริมการออกกำลังกายทุกพื้นที่ที่ได้มาตรฐาน อย่างเพียงพอ รวมถึงพัฒนามาตรการจูงใจในการออกกำลังกาย (๒) การปฏิรูปการทำงานด้านความรู้ด้านสุขภาพแบบองค์รวม (๓) การสร้างโอกาสทางการกีฬาและพัฒนานักกีฬา ซึ่งต้องมีการปฏิรูปตั้งแต่ระบบการสรรหา สร้าง คัดเลือก และพัฒนาผู้ที่มีศักยภาพให้สู่เส้นทางกีฬาอาชีพ และ (๔) การพัฒนาระบบจัดการองค์ความรู้เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของการกีฬา ซึ่งต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนสภาพแวดล้อมในการพัฒนา ทั้งนักกีฬา บุคลากรกีฬา วิทยาศาสตร์การกีฬา และการบริหารจัดการกีฬาของชาติให้ได้มาตรฐานระดับสากล

๒.๓.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) **เป้าหมาย** คือ ประชาชนออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอ บนฐานการมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ เพื่อพัฒนาสุขภาพของตนให้แข็งแรง และเป็นฐานในการพัฒนานักกีฬาของชาติ

๒) **ตัวชี้วัด** ประกอบด้วย (๑) อัตราประชากรที่มีการออกกำลังกายเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ ต่อปี (๒) อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (อายุเฉลี่ย) เพิ่มขึ้น (๓) นักกีฬานำใหม่ที่มีความสามารถมีอัตราการได้รับคัดเลือกเข้าสู่การเป็นนักกีฬาระดับชาติเพิ่มขึ้น (ตัวแทนทีมชาติไทย) (โดยในปี ๒๕๖๕ มีเป้าหมายเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ จากปีฐาน และในปี ๒๕๖๕ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ จากปีฐาน)

๒.๓.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

๒.๓.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

ปี ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕

๒.๓.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการจัดทำแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องและการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม

๒.๓.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิบัติ

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงาน ก.พ. เป็นอย่างน้อย ในการดำเนินการ ดังนี้

๑) ส่งเสริมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาในชุมชนเมืองและท้องถิ่น ในพื้นที่นำร่องในเมืองและ ๓๗ จังหวัดนำร่องที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกเมืองกีฬา (Sports City) โดย

(๑) ยกระดับลานกีฬาท้องถิ่นจากพื้นที่สาธารณะที่มีศักยภาพในพื้นที่ทุกชุมชน ทั้งชุมชนเมือง อาทิ ใต้ทางยกระดับ และท้องถิ่น รวมถึงพื้นที่ของหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานในกำกับที่เหมาะสมกับประชาชนทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัย รวมทั้งกลุ่มผู้พิการและกลุ่มพิเศษ โดยในระดับท้องถิ่นให้มีการตั้งคณะกรรมการกีฬาชุมชนท้องถิ่น เพื่อมองหาพื้นที่ที่มีศักยภาพและสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงเป็นลานกีฬาท้องถิ่นใน ๓๗ จังหวัดที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกเมืองกีฬา (Sports City) รวมถึงมีกลไกให้เกิดการใช้โครงสร้างพื้นฐานด้านกีฬาร่วมกัน

(๒) พัฒนาศูนย์ฝึกกีฬาอำเภอ โดยยกระดับสนามกีฬาของโรงเรียนหรือหน่วยงานราชการที่มีศักยภาพ จำนวน ๓๐๐ แห่ง

(๓) จัดให้มีธนาคารอุปกรณ์กีฬา (Sport Bank) ในลักษณะของการจัดให้มีการให้บริการเรื่องอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกทางกีฬาที่เพียงพอในชุมชน โดยกำหนดมาตรฐานและปริมาณที่เหมาะสมของอุปกรณ์ และเป็นไปตามความสนใจและต้องการของท้องถิ่น และให้สิทธิลดหย่อนภาษีกับบุคคลและนิติบุคคลที่บริจาคอุปกรณ์กีฬาให้กับธนาคารกีฬา โดยหารือกับกรมสรรพากรถึงแนวทางที่เหมาะสม

(๔) จัดให้มีโครงการ ๑ ตำบล ๑ ชนิดกีฬา (One Tambol One Sport: OTOS) เพื่อส่งเสริมการเล่นกีฬาและการแข่งขันกีฬาอย่างน้อย ๑ ชนิดกีฬา ตามความสนใจของท้องถิ่น

(๕) จัดแข่งขันกีฬาในทุกท้องถิ่นทั่วประเทศ โดยส่งเสริมให้มีการจัดการแข่งขันกีฬาให้ทุกท้องถิ่นอย่างน้อย ๑ ครั้ง/ปี อย่างน้อย ๓ ชนิดกีฬา/การแข่งขัน

(๖) จัดให้มีถนนกีฬา กำหนดให้ทุกจังหวัดมีถนนสายกีฬาอย่างน้อย ๑ แห่ง โดยกำหนดชนิดกีฬา พื้นที่ และเวลา ที่จะดำเนินการให้เป็นประจำ

(๗) สร้างแรงจูงใจและสร้างกระแสความตื่นตัวเรื่องการออกกำลังกายด้วยสื่อที่เหมาะสม ให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มทุกวัย และส่งเสริมกลุ่มบุคคลตัวอย่างในสังคม อาทิ นักกีฬาดารา นักร้องและนักแสดง ร่วมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และจูงใจให้ประชาชนออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

(๘) **ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการออกกำลังกาย เล่นกีฬา หรือการแข่งขันกีฬา ในทุกโครงการ/กิจกรรม (Sport Every Events: SEE) ของรัฐ** โดยจัดทำนโยบายเพื่อส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานของรัฐและในกำกับของรัฐ กำหนดให้มีกิจกรรมการออกกำลังกายหรือการเล่นกีฬา ในทุกกิจกรรมของทุกหน่วยงาน รวมถึงจัดกิจกรรมออกกำลังกายและเล่นกีฬาสอดแทรกในการจัดงานประจำ ของท้องถิ่น เช่น การจัดการแข่งขันกีฬาเป็นกิจกรรมหนึ่งในงานประจำปีของอำเภอและจังหวัด หรือ จัดกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกายในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน หรือกิจกรรมออกกำลังกายในทุก ๆ ครั้ง ที่หน่วยงานของรัฐหรือในกำกับของรัฐมีการสัมมนา/อบรมนอกสถานที่ เป็นต้น

(๙) **จัดให้มีนักส่งเสริมการออกกำลังกายและเล่นกีฬา** เพื่อเป็นผู้นำออกกำลังกาย ในชุมชน เก็บข้อมูล และให้ความรู้ในการออกกำลังกายพื้นฐานทั่วไป และสำหรับผู้ที่เคยเป็นนักกีฬานักวิทยาศาสตร์การเคลื่อนไหวและกีฬา หรือครูพลศึกษาที่มีประสบการณ์ ให้มีหน้าที่ในการส่งเสริม พัฒนา ผู้มีศักยภาพสู่กีฬาเพื่อความเป็นเลิศต่อไป จำนวนท้องถิ่นละ ๑ คน โดย

- พัฒนาคูณลักษณะของนักส่งเสริมการออกกำลังกายและเล่นกีฬา โดยเป็น ผู้ที่สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีในด้านพลศึกษา หรือวิทยาศาสตร์การเคลื่อนไหวและกีฬา หรือผ่านการฝึกอบรมด้านการส่งเสริมการออกกำลังกายและเล่นกีฬา หรือเคยเป็นนักกีฬาระดับอำเภอขึ้นไป
- จัดฝึกอบรมให้กับกลุ่มเป้าหมายและนำสู่กระบวนการคัดเลือก โดยกำหนด เกณฑ์การคัดเลือก และจัดทดสอบเพื่อคัดเลือกเป็นนักส่งเสริมฯ และพัฒนาศักยภาพและความรู้ อย่างต่อเนื่องของนักส่งเสริมฯ
- พัฒนาระบบการประเมินผลการทำงาน และทดแทนผู้ที่ไม่ผ่านการประเมิน ที่ตั้งอยู่บนหลักธรรมาภิบาลและความเที่ยงธรรม
- พัฒนาแพลตฟอร์มการเก็บข้อมูลเพื่อให้นักส่งเสริมฯ มีการเก็บข้อมูล ที่จำเป็นในพื้นที่เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง
- จัดให้มีมาตรฐานและใบประกอบวิชาชีพของนักพลศึกษาและนักวิทยาศาสตร์ การเคลื่อนไหวและกีฬา เพื่อให้มีการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง

(๑๐) **พัฒนาระบบแพลตฟอร์มการประมวลผลข้อมูลการออกกำลังกาย ของประชาชน (Calories Credit Challenge)** ในลักษณะฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) ด้านการกีฬา ให้สามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบข้อมูลการออกกำลังกาย (Calories credit) ให้เป็นกลไกในการสร้างแรงจูงใจในการออกกำลังกายและเล่นกีฬา โดยให้สามารถแลกเป็นเงินรางวัลหรือ เครดิตผ่านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในเรื่องการส่งเสริมการตลาดกับร้านค้าที่สนใจร่วมรายการ หรือ ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีเป้าหมายจำนวนผู้ใช้แพลตฟอร์มรวม ๕๐๐,๐๐๐ คน ก่อนในลำดับแรก (นำร่องในหน่วยงานภาครัฐ)

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๒) **การปฏิรูปการทำงานด้านความรอบรู้ด้านสุขภาพแบบองค์กร** ในลักษณะองค์กรเสมือนจริง (Virtual organization) และหรือให้มีสถาบันความรู้ไทยเพื่อดำเนินการควบคู่ไปโดยไม่ต้องไม่มีการเสนอกฎหมายและงบประมาณประจำปี โดย

(๑) **ส่งเสริมการบูรณาการในการจัดทำองค์ความรู้ด้านสุขภาพอย่างเป็นระบบ** รวมถึงการจัดทำองค์ความรู้ด้านสุขภาพผ่านการพัฒนาระบบแพลตฟอร์มความรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชน

ในลักษณะฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) เพื่อเป็นฐานคลังความรู้ด้านสุขภาพที่ครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน และต่อยอดไปสู่การพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับคนกลุ่มต่าง ๆ ตั้งแต่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจนถึงประชาชนทั่วไป

(๒) **สร้างความตระหนัก** ให้กับประชาชน องค์กรภาครัฐ และเอกชน การส่งเสริมการสร้างสังคมแห่งความรู้ด้านสุขภาพ (Health literate societies) โดยเฉพาะโรงเรียน สถานบริการสุขภาพ โรงงาน สถานที่ทำงาน รวมถึงการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ

(๓) **จัดกิจกรรมความรู้ด้านสุขภาพ** ผ่านเครือข่ายเชิงพื้นที่ ในระดับ ตำบล อำเภอ จังหวัด

(๔) **เชื่อมโยงการพัฒนาสุขภาพกับระบบข้อมูลการออกกำลังกาย (Calories credit)** เพื่อเป็นกลไกในการสร้างแรงจูงใจในการปรับพฤติกรรมด้านสุขภาพ เช่น เพิ่มสิทธิด้านการรักษาพยาบาล

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๓) การสร้างโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาทักษะ โดย

(๑) **จัดให้มีห้องเรียนกีฬาในโรงเรียนในทุกอำเภอ** เพื่อเป็นแหล่งบ่มเพาะนักกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ โดยวิเคราะห์คุณภาพมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับการพัฒนานักกีฬาในแต่ละอำเภอ จัดทำหลักสูตร/มาตรฐานของการเรียนการสอนและการฝึกซ้อมกีฬาเสริมคุณภาพ โดยให้นักส่งเสริมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาเข้ามาร่วมสอน และบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนของห้องเรียนกีฬาในสังกัด อบท. ร่วมกับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ทั้งนี้ ตั้งเป้าหมายไว้ที่ ๓๐๐ โรงเรียนก่อนเป็นลำดับแรก

(๒) **จัดให้มีหลักสูตรเฉพาะสำหรับผู้ที่เป็นนักกีฬาดังแต่ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก** โดยออกแบบหลักสูตรเฉพาะและเหมาะสมสำหรับผู้ที่เป็นนักกีฬาอาชีพหรือมีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นนักกีฬาอาชีพ และจัดการเรียนการสอนหลักสูตรเฉพาะสำหรับผู้ที่เป็นนักกีฬาในสถาบันอุดมศึกษา (นำร่องในปี ๒๕๖๕) หรือตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา

(๓) **พัฒนาผู้นำกีฬาประจำท้องถิ่น** เพื่อเป็นผู้ฝึกสอนกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ โดยพัฒนาผู้นำกีฬาประจำท้องถิ่นให้เป็นผู้ฝึกสอนกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ

(๔) **พัฒนาทักษะผู้ตัดสิน** โดยจัดฝึกอบรมผู้ตัดสินกีฬาให้ได้มาตรฐานสากลและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ทั้งนี้ กำหนดเป้าหมาย ๓,๐๐๐ คน ก่อนเป็นลำดับแรก

(๕) **จัดการแข่งขันกีฬาระดับอำเภอ** ในทุกอำเภอ และให้มีการปฏิรูปการแข่งขันกีฬาในระดับจังหวัดโดยปรับเปลี่ยนเงื่อนไขการเข้าร่วมแข่งขันให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกพื้นที่อย่างทั่วถึง รวมทั้งจัดประชุมเพื่อทำความเข้าใจและวางแผนร่วมกันในการจัดการแข่งขันอย่างมีส่วนร่วมและบูรณาการทุกหน่วยงาน และให้มีการจัดการแข่งขันตามรูปแบบที่กำหนด

(๖) **สร้างระบบการพิจารณาและส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม และเป็นไปตามเกณฑ์ของสหพันธ์กีฬานานาชาติ** โดยกำหนดแนวทางการบริหารจัดการสมาคมกีฬาแห่งประเทศไทยให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและสอดคล้องตามเกณฑ์ของสหพันธ์กีฬานานาชาติ รวมทั้งจัดทำระบบสรรหาคัดเลือก และพัฒนาระบบนักกีฬาผู้มีพรสวรรค์แห่งชาติ หรือเครือข่ายค้นหานักกีฬาผู้มีพรสวรรค์ (Sports Talent Identification Network)

(๗) จัดทำระบบพัฒนานักกีฬาเต็มเวลาระยะยาว (Full time athlete) รวมถึงจัดทำเส้นทางสายอาชีพของนักกีฬา (Athlete pathway) และเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพหลังเลิกเล่นกีฬา โดยจัดให้มีการจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสมเพื่อรองรับการเป็นผู้ประกอบการ

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๔) ปรับระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายด้านกีฬา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับกิจกรรมด้านกีฬาที่ต้องดำเนินงานให้ได้ในปีงบประมาณ ๒๕๖๔

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๕) พัฒนาศูนย์พัฒนานักกีฬาและวิทยาศาสตร์การกีฬาเพื่อความเป็นเลิศทางการกีฬาของอาเซียน (ASEAN Center for Sport Excellence) และศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬาแห่งชาติและภูมิภาค (TISS: Thailand Institute of Sport Science หรือ Regional Institute of Sport Science) โดยบูรณาการกับสถานศึกษาที่มีอยู่แล้วเป็นลำดับแรก

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการกำลังคนของประเทศแบบบูรณาการ

แนวทางการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Value-Based Economy) เพื่อก้าวข้ามกับดักประเทศรายได้ปานกลางและทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจอุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม มุ่งเน้นการสร้างผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง (High Value) หรือการสร้างผลิตภาพ (Productivity) โดยเปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมในปัจจุบันไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) เปลี่ยนจาก Traditional SMEs หรือ SMEs ที่มีอยู่และรัฐต้องให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลาไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups บริษัทเกิดใหม่ที่มีศักยภาพสูง เปลี่ยนจากการให้บริการในรูปแบบเดิม (Traditional Services) ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่บริการที่มีมูลค่าสูง (High Value Services) และเปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง หรือจากแรงงานทักษะต่ำไปเป็นผู้ประกอบการด้วยตัวเองได้

ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources) ถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว การพัฒนาบุคลากรเพื่อตอบโจทย์ประเทศและบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงไป จึงอยู่ที่การสร้างความรู้และทักษะของกำลังคนให้ตรงตามความต้องการของภาคอุตสาหกรรม ทั้งการพัฒนาหลักสูตรของภาคการศึกษาให้ทันสมัยเพื่อผลิตบัณฑิตให้ตรงตามความต้องการ ควบคู่ไปกับการเพิ่มพูนและปรับทักษะ (Upskill - Reskill) ให้แก่บัณฑิตที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานและผู้ที่ทำงานอยู่ในระบบและนอกระบบ ผ่านหลักสูตรระยะสั้นหรือการฝึกอบรมบนความร่วมมือกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ได้แรงงานที่ตรงตามต้องการ และหรือมีความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการเองได้

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีความท้าทายจากระบบการบริหารจัดการในหลายส่วน อาทิ การขาดการบูรณาการในการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้มีทิศทางแรงงานของประเทศไว้ในที่เดียวและไปในทิศทางเดียวกัน การขาดมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะให้กับคนทำงานในทุกช่วงวัย การเพิ่มมาตรการที่เป็นแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการหรือนายจ้างในการพัฒนาสมรรถนะลูกจ้าง ความไม่เพียงพอของหน่วยฝึกอบรม (Training providers) ที่ตอบโจทย์การพัฒนาสมรรถนะกำลังคนและตลาดแรงงาน การขาดระบบฐานข้อมูลในลักษณะ Single platform ให้คนหางาน ผู้ประกอบการ คนทำงาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและการให้ความช่วยเหลือ แรงงานนอกระบบที่ยังขาดความคุ้มครอง การไม่มีสวัสดิการเชิงรุก และการขาดกลไกการติดตามเชิงคุณภาพและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาแรงงานจากภาครัฐและเอกชน

ดังนั้น แผนปฏิรูปฉบับนี้ จึงเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ ของหน่วยงานที่มีอยู่แล้ว ให้บูรณาการอย่างเป็นรูปธรรม และมีการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน โดยพัฒนากลไกสำคัญคือคณะกรรมการอิสระเพื่อระบบการพัฒนาและยกระดับสมรรถนะกำลังคนของประเทศไทย (Thailand Workforce Agency: TWA) เพื่อทำงานในลักษณะองค์กรเสมือนจริง (Virtual organization) ที่มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย รวบรวมข้อมูลและกำหนดทิศทางการพัฒนาแรงงานของประเทศไว้ในที่เดียวให้ไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งในเรื่องการบริหารจัดการห่วงโซอุปสงค์และอุปทาน (Demand & Supply) การสร้างโอกาสในการทำงานและพัฒนาสมรรถนะกำลังคนของประเทศ การให้มีฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ด้านตลาดแรงงาน อยู่บนโครงสร้างเดียวกัน และเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้าถึงข้อมูลที่สามารถเป็นทางเลือกสู่การพัฒนาในด้านการศึกษา การฝึกอบรม และการทำงาน การสนับสนุนและส่งเสริมการรับรองผู้ประกอบการและการพัฒนาอาชีพบนฐานสมรรถนะ และการผลักดันให้เกิดวัฒนธรรมที่สนับสนุนและเชิดชูการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านการสนับสนุนทางการเงินในลักษณะกองทุนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ที่จะสามารถส่งเสริมให้ผู้ที่อยู่ในวัยทำงานสามารถเข้าสู่ช่องทางในการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาของวัยการทำงาน รองรับการพัฒนาสมรรถนะให้สูงขึ้น การเปลี่ยนงาน หรือตงงานในสถานการณ์ที่ผันแปรได้ตามบริบททางสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการนำแรงงานนอกระบบซึ่งมีจำนวนมากกว่า ๒๐ ล้านคน เข้าสู่ระบบ และท้ายที่สุด คือการสร้างระบบการติดตามและการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ไปดำเนินการ

๒.๔.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) **เป้าหมาย** มีระบบการพัฒนากำลังแรงงานตลอดช่วงชีวิตและการคุ้มครองแรงงานนอกระบบแบบบูรณาการ

๒) **ตัวชี้วัด** ประกอบด้วย ๑) พัฒนาให้เกิดคณะกรรมการอิสระเพื่อระบบการพัฒนาและยกระดับสมรรถนะกำลังคนของประเทศไทย (Thailand Workforce Agency: TWA) ในลักษณะองค์กรเสมือนจริง (Virtual organization) ๒) มีระบบ E-Workforce Ecosystem ที่เชื่อมโยงกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านกำลังคนเพื่อการรวบรวมข้อมูล ด้านการพัฒนากำลังคนทั้งในและนอกระบบ โดยในปี ๒๕๖๔ กำหนดให้บูรณาการหน่วยงาน/ข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จ ร้อยละ ๗๐ ของระบบที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ๓) หาแนวทางในการการปรับปรุงกองทุนที่อยู่หรือจัดตั้งกองทุนใหม่ เพื่อใช้สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยสรุปแนวทางเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีภายในปี ๒๕๖๔

๒.๔.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)

๒.๔.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

ปี ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕

๒.๔.๔ ประมาณการวงเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการจัดทำแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้อง

๒.๔.๕ ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป

สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกรุงเทพมหานครเป็นอย่างน้อย ในการดำเนินการ ดังนี้

๑) **พัฒนาคณะกรรมการอิสระ Thailand Workforce Agency ในลักษณะองค์กรเสมือนจริง (Virtual organization)** เพื่อวิเคราะห์ วางแผน และจัดทำข้อเสนอ โดยรายงานต่อนายกรัฐมนตรี ทุก ๓ เดือน

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๒) **การพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านกำลังคนของประเทศในรูปแบบของระบบ E-Workforce Ecosystem** ที่เชื่อมโยงข้อมูลจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนพัฒนากำลังคนในทุกช่วงวัยของการทำงาน ทั้งในและนอกระบบ

ด้านข้อมูลกำลังคน เช่น การหางาน หลักสูตรพัฒนาสมรรถนะ หลักสูตรการพัฒนาให้ผู้ใช้งานแรงงานออกไปเป็นผู้ประกอบการ การแนะนำอาชีพ การฝึกอาชีพ หน่วยฝึกอบรม หน่วยให้การรับรอง เป็นต้น โดย

(๑) **จัดทำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี** เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนากำลังคน และต่อยอดการใช้ข้อมูลดังกล่าวให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) เพื่อให้เกิดการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม

(๒) **หารือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานการบริหารจัดการข้อมูลกำลังคน เช่น การหางาน หลักสูตรพัฒนาสมรรถนะ การแนะนำอาชีพ การฝึกอาชีพ หน่วยฝึกอบรม หน่วยให้การรับรอง เป็นต้น

(๓) **แต่งตั้งคณะทำงานหลักเกณฑ์และมาตรฐานการบริหารจัดการข้อมูลกำลังคน** ตามนโยบายของคณะกรรมการอิสระ TWA

(๔) **เชื่อมโยงข้อมูลที่มีอยู่** เพื่อการแสดงผลในมิติต่าง ๆ ด้านกำลังคนทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๕) **จัดทำพิมพ์เขียวของระบบการบริหารจัดการข้อมูล** (Data Management Blueprint) ข้อมูลกำลังคน โดยมีการทำการศึกษา และจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีข้อมูลกำลังคน รวมถึงการออกแบบระบบเก็บประวัติรายบุคคล (e-Portfolio Platform) โดยจัดทำส่วนต่อประสานกับผู้ใช้ (User Interface) เพื่อให้เหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้ใช้แต่ละกลุ่ม (User Experience) จากนั้น จึงทำการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลไปบรรจุใน e-Portfolio

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๓) การศึกษาแนวทางในการปรับปรุงหรือจัดตั้งกองทุนใหม่เกี่ยวข้องที่มีอยู่ เพื่อให้สามารถสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างแท้จริง โดยมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้คนทำงานในทุกช่วงวัยสามารถเข้าสู่การพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบและถูกทิศทาง ตลอดจนสร้างมาตรการแรงจูงใจและขับเคลื่อนให้ผู้ประกอบการและนายจ้างมีวัฒนธรรมในการส่งเสริมให้ลูกจ้างเข้าสู่การพัฒนาทักษะ และยกระดับสมรรถนะเพื่อผลิตผลและความสามารถในการแข่งขัน รวมไปถึงรองรับการเปลี่ยนแปลงอาชีพที่อาจเกิดขึ้นจากบริบททางสังคมและเศรษฐกิจ ทั้งนี้ กำหนดกลุ่มเป้าหมายทั้งแรงงานในระบบและนอกระบบ ได้แก่ (๑) นักเรียน นักศึกษา (๑๕ - ๒๔ ปี) (๒) คนเริ่มทำงาน (๒๒ - ๔๐ ปี) (๓) คนทำงานระยะกลาง (๔๐ - ๖๐ ปี) (๔) คนทำงานวัยเกษียณ (๖๐ ปีขึ้นไป) (๕) คนหางาน

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การบริหารจัดการศักยภาพบุคลากรของประเทศ

ทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดสำหรับการขับเคลื่อนการพัฒนา อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมายังพบว่าประเทศไทยไม่สามารถพัฒนาศักยภาพให้กับทรัพยากรมนุษย์ของประเทศตามความคาดหวังได้ รวมถึงยังต้องเผชิญกับความท้าทายที่มากขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงบริบททางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะปัจจัยด้านความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงทักษะที่จำเป็น รวมถึงโลกของการทำงานที่แตกต่างจากอดีตเป็นอย่างมาก ซึ่งจะมีทั้งงานและอาชีพใหม่ ๆ พร้อมกับการหายไปของงานบางประเภทจากระบบอัตโนมัติ (Automation) ระบบปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence and Machine Learning) และระบบหุ่นยนต์ (Robotic) โดยเฉพาะแรงงานสายการผลิตในภาคอุตสาหกรรมที่สามารถถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยีได้ง่าย ส่งผลต่อความมั่นคงทางรายได้

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาศักยภาพคนไทยทุกคนในทุกกลุ่มอาชีพ ทั้งในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาคทั้งในภาคเอกชนและในภาครัฐ ทั้งถึงทุกกลุ่มอาชีพ รวมถึงผู้มีความสามารถพิเศษที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อให้คนไทยทุกคนเป็นทรัพยากรมนุษย์ชั้นนำระดับเหนือมาตรฐานสากล และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

แผนการปฏิรูปประเทศฉบับนี้ กำหนดแนวทางการปฏิรูปสำหรับ ๓ กลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ ๑) *กลุ่มบุคลากรภาครัฐ* ซึ่งถือว่าเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนา ขับเคลื่อน และติดตามนโยบายแผนการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาให้มีความเหมาะสมและทันต่อการเปลี่ยนแปลง ๒) *กลุ่มแรงงาน (คนทำงาน) ในภาพรวม* แบ่งเป็นแรงงานภาคเอกชนและแรงงานในชุมชนท้องถิ่น ที่ควรเน้นการพัฒนาทักษะดิจิทัลและการสร้างแหล่งงานใหม่ ๆ เพื่อเป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพ และ ๓) *กลุ่มเด็กและเยาวชน* ซึ่งต้องปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ในระดับพหุภพ ทั้งในเรื่องการพัฒนาคความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ โดยการสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพระดับโลก สำหรับเตรียมพร้อมเด็กและเยาวชนไทยไปสู่การเป็นกำลังคนสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ ที่ยังคงมีจิตวิญญาณของความเป็นไทย

๒.๕.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑) **เป้าหมาย** ประกอบด้วย ๑) หน่วยงานภาครัฐมีสมรรถนะในระดับที่สามารถขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาใหม่ ๆ บนฐานของการมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ๒) ประชาชนทุกภาคส่วนได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ รวมถึงการสร้างตลาดงานใหม่ ๆ รองรับอย่างเหมาะสม นำไปสู่ความมั่นคงทางอาชีพ และ ๓) เด็กวัยเรียนได้รับการพัฒนาทักษะสำหรับการเตรียมพร้อมสู่ศตวรรษที่ ๒๑ ด้วยจิตวิญญาณของความเป็นไทย

๒) **ตัวชี้วัด** ประกอบด้วย ๑) หน่วยงานภาครัฐสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาโครงการใหม่ ๆ ได้อย่างน้อยร้อยละ ๑ ประเด็นต่อปี ทั้งนี้ ตั้งเป้าหมายในปี ๒๕๖๔ ไว้ที่ ๒๐ ประเด็นใหม่ในกรมนำร่อง ๒) รายได้ของประชาชนเพิ่มขึ้น จากการมีทักษะและอาชีพใหม่ ๆ โดยมีรายได้รวมหลังเข้าโครงการเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐ และ ๓) จำนวนโรงเรียนต้นแบบที่มีมาตรฐานระดับโลกแบบไทย ๑๘ แห่ง ตามพื้นที่กำกับและติดตามการปฏิบัติราชการในภูมิภาค

๒.๕.๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

๒.๕.๓ ระยะเวลาดำเนินการรวม

ปี ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕

๒.๕.๔ ประเมินการรวมเงินรวม และแหล่งที่มาของเงิน

งบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการจัดทำแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้อง และการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม

๒.๕.๕ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิบัติ

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงาน ก.พ. กระทรวงแรงงาน สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) กระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นอย่างน้อย ในการดำเนินการ ดังนี้

๑) พัฒนาทักษะดิจิทัล (Digital literacy: DL) ให้กับคนทุกช่วงวัยอย่างเหมาะสม ทั้งในมิติความสามารถในการคิด (Thinking ability) ความรู้เชิงเทคนิคเฉพาะ (Technical competency) และกรอบความคิด (Mindset) ในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพใน ๔ กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย (๑) กลุ่มนักเรียนและนักศึกษา (๒) กลุ่มวัยทำงาน ประกอบด้วย กลุ่มข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท (๓) ประชาชนทั่วไป ในเขตเมืองและชุมชน ตามจังหวัดต่าง ๆ และ (๔) กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางในสังคม โดยในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย มีการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ดังนี้

(๑) **กลุ่มนักเรียน/นักศึกษา** โดยพัฒนาหลักสูตรและสื่อการสอนทักษะดิจิทัล ในระดับประถม/มัธยม โดยใช้หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนแบบผสมผสาน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ในชีวิตประจำวัน

(๒) **กลุ่มวัยทำงาน** โดยปรับปรุงการทดสอบสมรรถนะ และมาตรฐานอาชีพของ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ให้ครอบคลุม การวัด ความสามารถในการคิด (Thinking ability) ความรู้เชิงเทคนิคเฉพาะ (Technical competency) และกรอบความคิด (Mindset) และสามารถนำไปใช้ในการประเมินทักษะดิจิทัลได้ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน

(๓) **กลุ่มประชาชนทั่วไป** โดยรณรงค์สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของทักษะดิจิทัล ในทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมและภาคีการพัฒนา ระหว่างประเทศมีส่วนร่วมในการสร้างการใช้งานอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม

(๔) **กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางในสังคม** โดยให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะ และการใช้งาน เพื่อการรับข้อมูลข่าวสารที่เชื่อถือได้ อาทิ ด้านสุขภาพ และความรู้เรื่องทางการเงิน ความรู้เพื่อการประกอบอาชีพ การเข้าถึงบริการต่างๆ ของภาครัฐ อย่างเหมาะสม

ระยะเวลาดำเนินการ ในช่วงปี ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ จะให้ความสำคัญกับการสร้างครูที่รอบรู้ด้านดิจิทัล ที่เรียกว่าครู DL ต้นแบบ ให้ครอบคลุมการพัฒนาทักษะดิจิทัลให้กับครูทั่วประเทศ โดยปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสำหรับทุกช่วงชั้นจากเนื้อหาหลักสูตร Coding for Teacher: C4T มาเพิ่มในส่วนของการเสริมกรอบความคิด (Mindset) และทักษะพื้นฐานในการใช้งานเทคโนโลยีให้เกิดประสิทธิผลต่อทั้งตัวครูเอง และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยตั้งเป้าหมายที่จำนวนครูที่สอบผ่านการอบรม จำนวน ๒๐,๐๐๐ คน และการนำหลักสูตรครู DL ต้นแบบไปจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนนาร่องหรือโรงเรียน DL ต้นแบบในสังกัด สพฐ. กรุงเทพมหานคร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒) พัฒนากำลังคนภาครัฐ โดย

(๑) เปิดโอกาสให้ผู้มีศักยภาพสูงมาเป็นบุคลากรภาครัฐตั้งแต่อายุน้อย รวมถึงพัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เหมาะสม โดย

- ปฏิรูประบบทุนการศึกษารัฐบาลให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ โดยกำหนดสาขาวิชาที่จำเป็นและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และการปฏิรูป และกำหนดสถาบันการศึกษาชั้นนำที่เป็นแหล่งความรู้ระดับโลกในสาขาวิชานั้น ๆ และเปิดโอกาสให้ผู้ผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันและสาขาวิชาดังกล่าวสามารถขอรับทุนรัฐบาลได้โดยไม่ต้องผ่านระบบการจัดสอบชิงทุนตามปกติ และปฏิรูปรูปแบบการชดเชยทุนรัฐบาลให้มีความยืดหยุ่นและมีหลากหลายรูปแบบ

- สนับสนุนระบบการปฏิบัติราชการระหว่างการศึกษา โดยให้ข้าราชการสามารถนับเวลาปฏิบัติราชการได้ระหว่างการศึกษา มีการมอบหมายงานที่เหมาะสม และมีผลงานการปฏิบัติราชการที่ชัดเจน เป็นประโยชน์กับประเทศ

- มีกลไกที่ต่อเนื่องและยั่งยืนในการดูแลและสร้างโอกาส รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้บุคลากรผู้มีศักยภาพสูง ตลอดจนเกิดการรวมกลุ่มและแสดงศักยภาพในการจัดทำผลงานเชิงประเด็น (Agenda) ที่เป็นรูปธรรม (อาทิ ระบบโค้ชและระบบพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) การสร้างเส้นทางความก้าวหน้า การหมุนเวียนทั้งภายในและภายนอกภาครัฐ การให้แรงจูงใจ) และกำหนดให้ข้าราชการเป็นพี่เลี้ยงให้กับเยาวชนไทยอย่างน้อย ๑ คน และกำหนดเป็นตัวชี้วัด

(๒) **สรรหาคนเก่งจากภายนอกมาร่วมงาน** โดยปรับปรุงกฎระเบียบในการสรรหาผู้เชี่ยวชาญระดับสากลเข้าร่วมงานกับภาครัฐ และการปรับปรุงคุณสมบัติบุคคลเข้าสู่ราชการที่พิจารณาจากสมรรถนะมากกว่าคุณวุฒิการศึกษา

(๓) **พัฒนาและยกระดับศักยภาพข้าราชการ** โดยใช้วิธีการส่งข้าราชการที่มีศักยภาพไปปฏิบัติงานในต่างประเทศหรือหน่วยงานระหว่างประเทศทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้มีโอกาสในการเพิ่มพูนประสบการณ์อย่างทั่วถึง และการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ และภาครัฐกับภาคเอกชน ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

(๔) **ปฏิรูประบบการส่งข้าราชการไปประจำการในต่างประเทศ** ให้มีระยะเวลาสั้นลง เพื่อเปิดโอกาสให้ข้าราชการได้พัฒนาองค์ความรู้ระดับสากลอย่างทั่วถึงและคุ้มค่า

(๕) **ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการอื่น ๆ** โดยปรับปรุงระบบค่าตอบแทนเฉพาะกิจ/เฉพาะตำแหน่ง รวมถึงค่าตอบแทนพิเศษสำหรับผู้มีสมรรถนะทางภาษาที่ ๒ ๓ และ ๔ หรือทำภารกิจพิเศษ อาทิ การเป็นวิทยากรช่วยสอนให้แก่เด็กนักเรียน การพัฒนาหมู่บ้านที่ยากจน รวมถึงการปรับปรุงระบบการเกษียณอายุราชการสำหรับข้าราชการที่มีศักยภาพสูงและเข้ารับราชการตั้งแต่อายุน้อย เพื่อให้ข้าราชการ

กลุ่มนี้นำศักยภาพที่มีสูงสุดในช่วงอายุน้อยเป็นประโยชน์แก่ราชการ ที่กำหนดอายุแรกเริ่มที่เร็วขึ้น เพื่อให้สามารถนำศักยภาพสูงสุดมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๓) พัฒนาโรงเรียนต้นแบบที่มีคุณภาพระดับโลกและเหนือระดับสากลที่มีลักษณะพิเศษตามบริบทของพื้นที่ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรูปแบบ

(๑) **โรงเรียนต้นแบบซึ่งพัฒนาจากโรงเรียนวัด** ที่มีผู้ทรงคุณวุฒิจากภาครัฐและเอกชน รวมถึงพระภิกษุเป็นวิทยากรช่วยสอน มีการสอนภาษาบาลี สันสกฤต เช่นเดียวกับโรงเรียนนานาชาติ หรือโรงเรียนสองภาษา (Bilingual School)

(๒) **พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาสู่การมีทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๒** (โดยอย่างน้อยต้องพัฒนาทักษะจำเป็นพื้นฐาน อาทิ Coding /การฝึกคิดเป็นขั้นตอน (Computational Thinking) ทักษะคิดวิเคราะห์ (Critical) ทักษะคิดสร้างสรรค์ (Creative) ทักษะการทำงานร่วมกัน (Collaboration) ทักษะการสื่อสาร (Communication) ภาษาอังกฤษ และจิตวิญญาณของความเป็นไทย) โดย (๑) การวิเคราะห์สังเคราะห์ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำข้อเสนอในการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบในระดับชั้นต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงบูรณาการกับการจัดหลักสูตรกับประเด็นปฏิรูปด้านอื่น ๆ อาทิ ด้านวัฒนธรรม ด้านกีฬา ด้านทักษะดิจิทัล (๒) นำร่องกับโรงเรียนที่เหมาะสมในรูปแบบพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และ (๓) ประเมินผลการดำเนินการในพื้นที่นำร่อง ทั้งนี้ ในเบื้องต้นตั้งเป้าหมายให้มีโรงเรียนต้นแบบ ๑๘ แห่ง ตามพื้นที่กำกับและติดตามการปฏิบัติราชการในภูมิภาค

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๔) **พัฒนาทักษะและอาชีพใหม่ ๆ ให้กับคนทุกกลุ่มวัย** โดยพัฒนาอาชีพใหม่บนแพลตฟอร์มดิจิทัล โดยเน้นงานที่ขายทักษะมากกว่างานที่ใช้เงินทุน ซึ่งต้องมีการประชาสัมพันธ์แพลตฟอร์มอย่างทั่วถึง อาทิ อาชีพรับจ้างพาผู้สูงอายุไปโรงพยาบาล อาชีพเขียนการ์ดแต่งงาน งานในพิพิธภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุ ตั้งเป้าหมายผู้ให้บริการในแพลตฟอร์ม จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ คน ในปี ๒๕๖๕

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๕) **พัฒนาแพลตฟอร์มการจัดการองค์ความรู้สำหรับคนทุกช่วงวัย** โดยเฉพาะการพัฒนาในลักษณะระบบนิเวศ (Ecosystem) หรือความสัมพันธ์ระหว่างแพลตฟอร์มต่าง ๆ คือ มีแพลตฟอร์มหลักและแพลตฟอร์มย่อย มากกว่าการสร้างแพลตฟอร์มเดียว โดยให้มีการออกแบบโครงสร้างองค์ความรู้ที่จะบรรจุในแพลตฟอร์ม และพัฒนาแพลตฟอร์ม เพื่อจัดการองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ทั้งนี้ ตั้งเป้าหมายให้มีการจัดองค์ความรู้จำนวน ๕๐ เรื่องในปี ๒๕๖๕

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๖) **จัดทำฐานข้อมูลกำลังคนที่มีความสามารถสูงของประเทศ (National Talent Pool)** ทั้งคนไทยความสามารถสูงที่อาศัยอยู่ในและนอกประเทศ โดยหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อออกแบบรวบรวม และจัดเก็บข้อมูลเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในส่วนต่าง ๆ นำข้อมูลเข้าสู่ระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ตั้งเป้าหมายให้มีการจัดทำฐานข้อมูลกำลังคนที่มีศักยภาพสูงของประเทศ ครอบคลุม ๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมายและสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมให้มีการพัฒนาแพลตฟอร์มการใช้ประโยชน์กำลังคนจากกลุ่มทักษะสูงดังกล่าว

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๗) พัฒนากลไกทางภาษี ให้เป็นกลไกกระตุ้นเศรษฐกิจนอกเหนือจากการเป็นการสร้างรายได้ การระดมทุน การเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจ ทั้งรัฐและเอกชนในรูปแบบใหม่ อาทิ ความร่วมมือที่เน้นผลลัพธ์เพื่อสังคม Social impact partnership การตั้งคณะกรรมการมาพิจารณาเรื่องการลงทุนทางสังคม (Social investment board) เพื่อสนับสนุนการจัดบริการทางสังคมที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้กลไกใหม่ ๆ และสอบถามความสนใจจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการนำร่อง

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๘) พัฒนาระบบประสิทธิภาพประโยชน์ให้กับครอบครัวลูกหลานที่มีศักยภาพในชุมชน อาทิ การเบิกค่าเล่าเรียนบุตร การเปิดโอกาสให้บุตรหลานเข้ารับราชการจากชุมชนที่ได้สะสมเครดิตทางสังคมได้ตามเกณฑ์ โดยศึกษาความเป็นไปได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และปรับปรุงกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องให้มีความเหมาะสม

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

๙) การปฏิรูปด้านการคุ้มครองผู้บริโภค โดยพิจารณาให้มีการจัดตั้งองค์กรเสมือนจริง หรืออนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในกรอบการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพในระยะเริ่มต้น เพื่อปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการขององค์กรคุ้มครองผู้บริโภคเสมือนจริงนี้ ให้ทันสมัย มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีความโปร่งใส ยืดหยุ่น และคล่องตัวสูง ลดความซ้ำซ้อน สร้างโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างเหมาะสม ประชาชนได้รับการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม โดยแบ่งเป็น ๒ ระยะ ได้แก่ ระยะที่ ๑ กำหนดเป้าหมายระยะ ๒ ปี นำร่องจัดตั้งคณะทำงานประเมินทางวิชาการด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพในประเทศ และประเมินผลการดำเนินงานระยะที่ ๑ เพื่อเสนอปัญหาและอุปสรรค และแนวทางในการจัดทำระยะที่ ๒ ต่อไป ระยะที่ ๒ กำหนดเป้าหมายระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๘) โดยแปลงสภาพสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เป็นองค์กรคุ้มครองผู้บริโภค ที่มีลักษณะการบริหารจัดการแบบองค์กรอิสระ ทั้งนี้ ในปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ จะเริ่มผลักดันการดำเนินงานในระยะที่ ๑ ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

ระยะเวลาดำเนินการ ภายในปี ๒๕๖๕

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย (เรียงลำดับความสำคัญ)

๓.๑ ร่าง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยฐานข้อมูลเพื่อพัฒนากำลังคน พ.ศ.

สาระสำคัญโดยสังเขป ปัจจุบันข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกำลังคนของประเทศถูกจัดทำโดยหลายหน่วยงาน และถูกจัดเก็บไว้ในแต่ละหน่วยที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องนั้น ๆ ดังนั้นเพื่อให้การบริหารจัดการข้อมูลกำลังคนมีความเป็นเอกภาพ จึงจำเป็นต้องออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีรับรอง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาคนระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ในระยะยาวอาจพิจารณาปรับแก้กฎหมายให้มีหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นระบบข้อมูล โดยนำข้อมูลจากระบบดังกล่าวมาบริหารจัดการและวิเคราะห์เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการพัฒนากำลังคนของประเทศ

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๙๖๒ ถนนกรุงเกษม แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐
โทรศัพท์ ๐๒ ๒๘๐ ๔๐๘๕ ต่อ ๖๒๒๑ - ๔๙ โทรสาร ๐๒ ๒๘๐ ๖๓๘๔, ๐๒ ๖๒๘ ๒๘๕๘
E-mail : nscr@nesdc.go.th

แบบฟอร์มการขอเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของโรงพยาบาลน่ายายอาม
(<https://naya.moph.go.th/>)
ตามประกาศโรงพยาบาลน่ายายอาม
เรื่อง แนวทางการเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน พ.ศ. ๒๕๖๖
สำหรับโรงพยาบาลน่ายายอาม อำเภอน่ายายอาม จังหวัดจันทบุรี

แบบฟอร์มการขอเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของโรงพยาบาลน่ายายอาม (<https://naya.moph.go.th/>)

ชื่อหน่วยงาน : งานพัสดุและซ่อมบำรุง โรงพยาบาลน่ายายอาม
วัน/เดือน/ปี : ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๖
หัวข้อ : ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

รายละเอียดข้อมูล (โดยสรุปหรือเอกสารแนบ)
ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

Linkภายนอก :

หมายเหตุ:.....
.....
.....

ผู้รับผิดชอบการให้ข้อมูล
พรวิมล แสงสุรศักดิ์
(นางสาวพรวิมล แสงสุรศักดิ์)
หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ
วันที่ ๑๘ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

ผู้อนุมัติรับรอง
ไพศาล สุธะสา
(นายไพศาล สุธะสา)
ผู้อำนวยการโรงพยาบาลน่ายายอาม
วันที่ ๑๘ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

ผู้รับผิดชอบการนำข้อมูลขึ้นเผยแพร่
เชษฐา สำโรงทอง
(นายเชษฐา สำโรงทอง)
เจ้าพนักงานเครื่องคอมพิวเตอร์
วันที่ ๑๘ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖